

ALDUS BOECK

THE DOORS

EEN VUISTVOL STILTE

COMPLETE BIO GRAFIE 1961-2025

ONTSTAAN, DOORBRAAK, HOOGTERUNTEN EN LEEFENDEFORMING VAN DE
GROOTSTE AMERIKAANSE ROCKBAND VAN DE PSYCHEDELIÏSCHE JAREN 60
INCL. BOOTLEGS, LIVE CONCERTEN, SOLOCONCERTEN, FILM, DISCOGRAFIE

NIEUWE
AANGEVULDE
EDITIE TER
GELEGENHEID
VAN 60 JAAR
THE DOORS

Fred Baggen

The Doors

Een vuistvol stilte

MUZIEKBIOGRAFIE

The Doors. Een vuistvol stilte
herziene en aangevulde druk september 2025
Copyright © 2025 Fred Baggen
Omslagontwerp Fred Baggen
Binnenwerk Aldus Boek Compagnie
Drukwerk Scanlaser, Zaandam
www.aldusboekcompagnie.nl

Aldus Boek Compagnie
2025

Inhoud

De naald op de plaat: *Absolutely Live* 9

DEEL 1 Dansen op vuur

- 1 UCLA (1961-1965) 14
- 2 Break On Through (1965-1967) 30
- 3 Light My Fire (1967) 44
- 4 Strange Days (1967-1968) 60
- 5 Five to One (1968) 70
- 6 Cancel My Subscription to the Resurrection (1969) 84
- 7 Roadhouse Blues (1970) 98
- 8 The Changeling (1970-1971) 110
- 9 Paris Blues (1971) 126

DEEL 2 Een Amerikaans gebed

- 10 Wandering Musicians (1971-1972) 146
- 11 Closed Doors, Open Doors (1973-1978) 162
- 12 Who Called These Dead to Dance? (1978-1983) 182
- 13 Jim Is Alive (1983-1990) 208
- 14 We Live, We Die & Death Not Ends It (1991-2001) 226
- 15 The Doors of the 21st Century (2002-2013) 250
- 16 Look Each Other in the Ears (2013-2018) 284
- 17 Weird Scenes inside the Celebration (2019-2025) 294

De naald van de plaat: Een vuistvol stilte 326

Nawoord 330

Woord van dank 340

Fotoverantwoording 341

Discografie 345

Covers, mash-ups, persiflages, remixen, samples,
sound-alikes, tributebands, tributes 372

Film en video 389

Geraadpleegde bronnen / verder lezen 392

Excitement soon unfolds!

De naald op de plaat: *Absolutely Live*

In 1983 was ik vijftien en bevond ik me op de trouwerij van mijn oudste nicht. Er werd muziek gedraaid en ik zou me ontfermen over de stereoinstallatie en platencollectie. Na afloop van het feest mocht ik uit de dozen elpees uit haar en haar mans studententijd wat van mijn gading mee naar huis nemen. Als beginnende muzikkenner koos ik *Creedence Gold* (Creedence Clearwater Revival), *Rolled Gold Vol. 1* (Rolling Stones), en een plaat zonder goud maar met een overwegend blauwe hoesfoto van een rockband tijdens een concert, een diagonaal in het vlak gepositioneerde zanger in een leren broek en met een microfoonstandaard, een bandnaamlogo in Bauhaus-stijl en (op de achterkant van de klaphoes doorlopend) de door podiumlicht overstraalde silhouetten van de muzikanten: THE DOORS / ABSOLUTELY LIVE.

Van The Doors had ik op de radio weleens 'Riders on the Storm' gehoord, maar behalve de sinistere sfeer met regengekletter en onweersgeluiden was die muziek niet blijven hangen. Thuis hield ik de dubbelelpee in mijn handen, klapte de hoes uit, bekeek hem van alle kanten, las de *liner notes* over deze registratie van liveconcerten tussen augustus 1969 en mei 1970, bestudeerde de foto's en snuffelde aan het dikke karton, dat aan de randen enigszins viltig was geworden van het vele gebruik. Ten slotte haalde ik na het bewust uitgestelde genot de eerste binnenhoes eruit, zwart en bedrukt met een patroon van goudkleurige Elektra-logo's, het platenlabel van de band. In het midden ervan zat een groot rond gat waardoorheen de labelsticker op het vinyl zichtbaar was: een groenkoperen marmering van tinten met een getekende, kleurige vlinder.

Had ik eerst mijn nieuwsgierigheid nog kunnen bedwingen, nu was ik toch eindelijk ongeduldig geworden en haalde de plaat uit de binnenhoes, legde hem op de draaitafel en liet voorzichtig de naald neerdalen in de aanloopgroef.

Het gekraak verdween toen publieksgeroezemoes aanzwol. Een announcer met een nauw verholten trilling in zijn stem sprak het blijkbaar dicht opeengepakte en overduidelijk opgewonden publiek toe. De veiligheid was in het geding en onder deze omstandigheden, zo zei de stem waarschuwend, zou het concert niet doorgaan.

Na die woorden kalmeerde de menigte, om na luttele seconden als één man op te veren en te applaudiseren toen de announcer met nu triomfantelijke stem door de microfoon riep: 'Ladies and gentlemen, The Doors!'

De broeierige onrust in het publiek ebde weg, iemand van de band zei: 'Ah, hold

on, we gotta tune up', en na het wegtikken van de eerste minuten van plaatkant A, die net als ik met het bestuderen van de hoes het uitgestelde genot effectief toepaste, begon dan eindelijk de muziek.

Absolutely Live is voor mij de volmaakte weergave van een Doors-concert uit 1970, en ik moet de plaat honderden keren gedraaid hebben (stand-by bij de volumeknop bij stille passages om de voortreffelijk opgenomen afzonderlijke stemmen in het publiek te kunnen beluisteren, en om mijn moeder te laten schrikken met de *spring reverb*-explosies uit de versterkers op het podium. Overigens is de compactheid en intensiteit van de dubbelelpee in hoge mate te danken aan Doors-producer Paul A. Rothchild, die op maniakale wijze gedeelten van tientallen concertopnamen heeft losgeknipt, aan elkaar geplakt en gemixt ('There must be 2,000 cuts on that album') tot het geluidstechnische kunstwerk dat *Absolutely Live* óók is.

Als ik ooit met één muzikale kennismaking de toekomst in werd gekatapulteed, was het met deze plaat. Met muziek uit andermans verleden naar mijn toekomst. Door *Absolutely Live* werd mijn leven voor de komende twee decennia grotendeels bepaald, beheerst, verrijkt, overschaduwd: ik viel ten prooi aan een obsessieve bewondering voor Jim Morrison, aan wiens stem, uiterlijk, artistieke gaven en uitstraling ik mij laafde en die mijn jaren van puberteit naar adolescentie op een allesoverheersende manier beïnvloedde.

Onzeker en sensitief als ik was, met een aangeboren neiging tot sombere introspectie die ik met overgave voedde door de volgende twintig jaar tot in alle details de muziek van The Doors te bestuderen en te verzamelen en de persoon van Jim Morrison te verafgoden, deed ik er zo veel mogelijk aan om zo dicht mogelijk bij mijn held te komen: ik leerde de tekst van 'The Celebration of the Lizard' uit mijn hoofd en declameerde die in gedachten – of als niemand in de buurt was, hardop – op de fiets op weg naar school. Mijn oogopslag oefende ik conform de manier waarop Jim Morrison getergd-dromerig de wereld in keek. Ik deed pogingen de gitaarpartijen op mijn Doors-elpees na te spelen (en weigerde daarbij, in navolging van Robby Krieger, een plectrum te gebruiken); ook ging ik gedichten schrijven met duistere thema's en vol hartstochtelijk zelfbeklag en reserveerde een boekenplank voor alle boeken over The Doors die ik te pakken kon krijgen. Ik kocht bootlegs van de Duitse Doors-fanclub, vroeg in de regionale platenzaken naar cd's uit het bakje onder de toonbank (de eerste bootleg-cd van The Doors kocht ik nog voordat ik een cd-speler had), correspondeerde per post met Doors-fans over de hele wereld, ver-

zond ontelbare cassettebandjes gevuld met bootlegopnamen naar andere Doors-fans. In Parijs bezocht ik enkele malen Jim Morrisons graf op Père-Lachaise. Met de airbrush maakte ik artwork voor de covers van het Amerikaanse *The Doors Collectors Magazine*. Tijdens mijn latere jaren als grafisch vormgever ontwierp ik een replica van het oorspronkelijke *Absolutely Live*-artwork voor cd, omdat ik het veel te moderne boekje van de cd-release uit 1996 afschuwelijk vond — ik stuurde mijn ontwerp, dat ik had laten drukken, zelfs naar het management van The Doors om ze te laten weten dat echte fans dit soort 'reconstructed artwork' wilden en niets anders, waarna ik werd getrakteerd op een telefoontje vanuit Los Angeles door de toenmalige manager Danny Sugerman, die het boekje aan Ray Manzarek had getoond en mij berispte omdat ik ongeoorloofd een foto had gebruikt van een fotograaf, aan wie het management nu tweehonderd dollar schadevergoeding moest betalen om een eventuele claim voor te zijn. Ik bezocht Doors-avonden en platenbeurzen, werkte gedetailleerde catalogi uit van mijn alsmaar groeiende Doors-verzameling. Ik stond op met The Doors en ik ging slapen met The Doors; aan drugs en overmatige drank heb ik me nooit bezondigd (stappen in het weekend heb ik nooit gedaan, dus geen verkeerde invloeden in mijn directe omgeving), een leren broek heb ik nooit gekocht, ook geen Doors T-shirts, dat vond ik immers iets voor wannebe's.

Sinds 2004 heeft mijn Doors-manie plaatsgemaakt voor een andere obsessie: schrijven. Alle kennis die ik in die twee decennia van Doors-gekte over de band heb vergaard, is grotendeels nog steeds paraat. Ik draai de muziek van The Doors zelden nog — het zit allemaal in mijn hoofd.

The background is a complex, abstract composition. It features a dense field of overlapping circles in various sizes and colors, including red, orange, yellow, green, blue, and purple. These circles are set against a dark, almost black, background. Interspersed among the circles are larger, more organic, and somewhat irregular shapes in shades of red, orange, and yellow. The overall effect is a vibrant, textured, and somewhat chaotic visual field.

Deel 1
Dansen op vuur

1 UCLA (1961-1965)

Er bestaat verschil van mening over wanneer de jaren zestig precies begonnen en wanneer ze eindigden. Het roemruchte tijdvak waarin de westerse wereld op maatschappelijk, politiek en cultureel gebied in rap tempo veranderde, wordt doorgaans vrijer gedateerd dan het decennium 1960-1970. Voor de een beginnen de sixties met 'Love Me Do' van The Beatles, voor de ander met de moord op president Kennedy in 1963, of de doorbraak van de burgerrechtenbeweging die al sinds de jaren vijftig sluimerde. Een kwestie van perspectief. En wanneer kwamen de sixties tot een einde? Met de moord op Meredith Hunter tijdens het Altamont Festival in december 1969? Het uiteenvallen van The Beatles in 1970? Het Watergate-schandaal rondom president Nixon in 1972? Zoals bij zovele van de legendarische rockbands die tegenwoordig wel of niet meer bestaan, waarvan groepsleden inmiddels zijn overleden of waarvan reïncarnaties zijn ontstaan die nog slechts een flauwe afspiegeling vormen van de muzikale grootsheid van weleer, moeten we ook voor het verhaal van The Doors terug in de tijd, terug naar die ogenschijnlijk onuitputtelijke sixties – de *psychedelische* sixties, in ons geval – waarin alles mogelijk leek. Een tijdperk waarvan men nadien zei dat als je je het kon herinneren, je er niet geweest was.

De bakermat van The Doors is UCLA, ofwel University of California, Los Angeles. De uit een Poolse migrantenfamilie afkomstige Raymond Daniel Manzarek studeert er aan het UCLA Film Department, net als James Douglas Morrison, wiens vader een hoge positie in de marine bekleedt. Ray, een intelligente, sportief gebouwde jongeman met blond haar en een bril, is ruim vierenhalf jaar ouder dan Jim en heeft al in 1961 van zich laten horen toen hij samen met Sam Beale (drums) en Johnny Hallibertan (contrabas) als UCLA-student piano speelde in een gelegenheidstrio in The Lighthouse Cafe, een ook toen al gerenommeerde jazzclub op Hermosa Beach in Los Angeles.

Jim Morrison doet zijn intrede op UCLA in het voorjaar van 1964. Hij heeft zich met enige moeite aan zijn ouderlijk huis ontworsteld — zijn conservatieve ouders zijn het niet eens met de keuze van hun oudste zoon voor een studie filmwetenschappen, maar de negentienjarige Jim, met zijn uitzonderlijk hoge IQ en belangstelling voor poëzie en literatuur, peinst er niet over zich aan zijn vader te spiegelen. Hij heeft een afkeer van autoriteit, discipline en machtsvertoon.

Dat leidt ook tot Morrisons verwerping van de toch alleszins vrije aanpak van de filmfaculteit, waar bekende regisseurs als Jean Renoir en Josef von Sternberg lesgeven. De praktijkoefeningen met betrekking tot cameravoering, regie, montage, licht en geluid zijn voor Jim te 'schools'. Zijn eigen aanpak en voorkeur (non-lineaire, poëtische films) blijken te experimenteel en worden door de docenten niet begrepen of op zijn gunstigst ondergewaardeerd. Hij houdt het iets meer dan een jaar op UCLA uit: in juni 1965, wanneer zijn jaargenoten hun certificaten in ontvangst nemen, heeft Jim Morrison zijn plan al getrokken: de zelfverklaarde beatnik zwerft onbekommerd over Venice Beach, een bij jonge kunstenaars populaire gemeenschap aan het strand waar langharige artistiekelingen en muzikanten door worden aangelokt; de bedwelmende walm van marihuana vermengt zich er met zilte zee-lucht, zonnebrandcrème en fastfood, uit transistorradio's klinkt vernieuwende muziek.

Of Rick & The Ravens destijds op de lokale zender gedraaid werden is niet bekend, maar het surfbandje van Ray Manzarek en zijn jongere broers Rick en Jim (resp. gitaar en orgel / mondharmonica) is sinds 1962 in de buurt van Redondo Beach wel degelijk bekend. Ray heeft zich voor het effect getooid met het alter ego 'Screaming Ray Daniels' en fungeert in die hoedanigheid als (gast)blueszanger / pianist / frontman van de groep, die verder bestaat uit saxofonist Patrick Stonier, bassist Roland Biscailuz en drummer Vince Thomas. Regelmatig maakt Ray pas zijn entree tegen het einde van de livesets en speelt en zingt dan bluesklassiekers.

De Turkey Joint West in Santa Monica is de thuisbasis van Rick & The Ravens, en de hele entourage van het UCLA Film Department komt er in de weekends naartoe om uit hun dak te gaan terwijl de band krakers als 'Don't Go No Further', 'I'm Your Hoochie Coochie Man' en 'Money' speelt, plus eigen werk dat zowel energiek is als doorsnee: een prominent orgeltje, rock-'n-roll en blues-gitaarriffs, flarden mondharmonica en sax, en hartstochtelijk gezongen teksten over strandplezier, meisjes en autoritten naar *groovy places*. Tijdens een van die optredens, in de eerste helft van 1965, doet Manzarek onverwachts een oproep door de speakers: of de in het publiek aanwezige Jim Morrison, die tot vervelens toe luidkeels om verzoeknummers roept – met name 'Louie Louie' – het podium op wil komen voor een speciale uitvoering van zijn favoriete song. De filmstudent willigt het verzoek in, springt op het podium, schreeuwt zijn keel hees en dat was dat.

RICK & THE RAVENS

Rick & The Ravens, het prototype van The Doors, hebben in hun korte bestaan voor zover bekend drie (promo)singles uitgebracht, alle in 1965: 'Soul Train' / 'Geraldine', 'Henrietta' / 'Just For You' en 'Big Bucket "T"' / 'Rampage'. Van de aan Rick & The Ravens toegeschreven single 'Circle Twist' (of 'Circle Rock') / 'Blow Top' wordt betwijfeld of die toeschrijving juist is.

Weinig bekend weetje: in 'Henrietta' wordt op de achtergrond gezongen door leden van de band The Jet Set: Jim Mc-

Guinn, Gene Clark en drummer Michael Clarke. Kort na november 1964 zal deze band zijn naam veranderen in The Byrds en wereldfaam verwerven. Op dat moment sleutelen ook zij nog aan hun demo's in de World Pacific Studios in Los Angeles.

In 1997 zijn de broers Ray en Jim Man(c)zarek te gast in de radioshow *Surf Wave*. Jim beschrijft de Turkey Joint West: 'Nou, ik weet nog dat het er donker was, smerig, het rook er naar goedkope wijn, er was slechte verlichting en vreselijke elektrische aansluitpunten voor de apparatuur, een betonnen vloer die kleefde als een vliegen-vanger.'

Nadat Morrison zijn opleiding als aankomend cinematograaf voortijdig heeft beëindigd, vertelt hij Manzarek eind mei dat hij vage plannen heeft om naar New York te gaan, om daar aansluiting te vinden voor zijn ideeën met betrekking tot het experimentele filmgenre. Manzarek betreurt het aanstaande vertrek van zijn studiegenoot, die net een goede vriend begint te worden, neemt afscheid en wenst hem succes. De kans dat ze elkaar nog eens zullen zien, lijkt klein.

Los Angeles maakt zich op voor een zonoevergoten zomer en Manzarek, met zijn master's degree op zak, weet nog niet wat het leven voor hem in petto heeft. Hij woont samen met zijn Japans-Amerikaanse vriendin Dorothy Fujikawa, heeft geen cent te makken en doet weinig meer dan op het strand zitten mijmeren over de toekomst.

Zo ook midden juli: Ray Manzarek zit op Venice Beach, vervuld van gedachten en dromen. Hij kuiert een beetje in de richting van de oceaan en wordt plotseling een bekende gestalte gewaar, die hij later in zijn autobiografie op de van hem bekende, wijldropige en filmische manier beschrijft als een 'figuur in silhouet die langs het ondiepe zeewater, het natte strand loopt en water opspat. Ik kan niet goed zien wie het is, maar als hij tegen het water trapt, vormen zich allemaal diamantjes rond zijn voeten.' Het is natuurlijk Jim Morrison, die in de afgelopen anderhalve maand zo'n vijftien kilo is afgevallen, zijn haar heeft laten groeien en er volgens Ray uitziet als Michelangelo's *David*.

Morrison blijkt toch niet naar New York te zijn gegaan; hij heeft nu zijn intrek genomen op het platte dak van het appartement van UCLA-studiegenoot Dennis Jakob.

'Wat heb je zoal gedaan?' vraagt Ray.

'Niets,' antwoordt Jim. 'En jij dan?'

'Ik heb ook niets gedaan. Ik probeer erachter te komen wat ik kan gaan doen.'

'Ben je met iets bezig?'

'Ik heb zitten nadenken over filmscripts en zo. Heb jij nog aan iets gewerkt?'

Daarop ontsteekt Jim de vonk: 'Ik heb nummers zitten schrijven.'

Ray spitst zijn oren, hij is meteen een en al aandacht en in zijn hoofd begint een machinerie te draaien die nooit meer tot stilstand zal komen. 'Zing eens wat, laat eens horen wat je hebt geschreven.'

Jim sputtert tegen, zegt dat hij niet kan zingen.

'Natuurlijk wel, gewoon doen, man. Net als toen in de Turkey Joint.'

'Ja maar, toen was ik dronken.'

Het kost Ray enige moeite om Jim te overtuigen dat hij hier, op zijn knieën in het zand, in zijn korte broek en met ontbloot bovenlijf, zijn haren waaiend in de zee-wind, niets te vrezen heeft: er is geen publiek bij, alleen zijn goede vriend Ray van de surfband Rick & The Ravens.

Jim sluit uit gène zijn ogen en begint te zingen:

Let's swim to the moon

Let's climb through the tide

Penetrate the evening that the

city sleeps to hide

Let's swim out tonight, love

*It's our turn to try
Parked beside
the ocean on our
moonlight drive.'*

Terwijl Jim zijn dichtregels zingt, slechts begeleid door de wind en strandgeluiden, hoort Ray in zijn hoofd de hele muzikale begeleiding. 'In mijn verbeelding hoor ik een complete opname!' zo zal hij zich de conceptie van The Doors later herinneren. 'Drums, bas, gitaren, achtergrondzang; en ik speel een funky orgel boven het geheel. Ik benadruk de woorden en vul de gaten met denkbeeldige riffs, bluesy en cool en venijnig en funky.'

'O man, te gek!' roept Ray enthousiast. 'Heb je nog meer?'

'Ja, ik heb er nog een paar. Eentje heet "Summer's Almost Gone" en een ander nummer heet "My Eyes Have Seen You".'

Met Chet Baker-achtige stem zingt Jim dat laatste nummer, nog steeds geknield in het zand, terwijl hij het ritme houdt door met zijn handen mee te drummen op zijn bovenbenen. Het op één na laatste couplet is geïnspireerd op Jims uitzicht over het woud van televisieantennes op de gebouwen grenzend aan Venice Beach, sinds hij 'woont' op het dak van Dennis Jakobs appartement:

*'My eyes have seen you
My eyes have seen you
My eyes have seen you
Free from disguise
Gazing on a city under
Television skies
Television skies
Television skies.'*

Dan sluit Jim het nummer af met een verwijzing naar zijn recent opgegeven studie:

*'My eyes have seen you
My eyes have seen you
My eyes have seen you
Let them photograph your soul'*

*Memorize your alleys on an
Endless roll
Endless roll
Endless roll.'*

Manczareks enthousiasme is niet te stuiten. Hij voelt, hij weet dat hier iets heel bijzonders aan hem is geopenbaard. Zijn goede vriend Jim Morrison, die anderhalve maand lang nauwelijks heeft gegeten en vooral veel lsd heeft ingenomen, die er blijkbaar een talent voor heeft nergens bij te horen, althans niet in reguliere, geordende structuren, Jim Morrison die van al Rays vrienden de meest erudiete is, die een ogenschijnlijk algemene desinteresse heeft voor alles behalve lezen, bier drinken, meiden versieren en blowen, deze vreemde gast blijkt nu ook nog een ongekend talent te hebben, namelijk duistere lieder teksten schrijven, inclusief een melodielijn – en hij is nog redelijk stemvast ook!

'Jim, dit zijn de beste nummers die ik ooit heb gehoord! Met jouw teksten, en wat ik op de toetsen kan spelen... Man, we moeten een band oprichten!' Meegesleept door zijn eigen woorden, roept hij er uitbundig achteraan: 'We gaan een miljoen dollars verdienen!'

'Precies wat ik ook in gedachten had,' zegt Jim droog.

Dan rijst de vraag wie er moet gaan zingen. Jim voelt er weinig voor, want hij kan nu eenmaal niet zingen. Maar Ray weet hem te overtuigen dat Jim daar toch echt de aangewezen persoon voor is.

Ter plekke wordt ook de bandnaam bedacht. Als Jim komt met de naam The Doors, roept Ray: 'The *wat?*! Kom op, dat is belach-' Dan valt het kwartje pas. 'O wacht! Je bedoelt de deuren in je geest? De deuren van de waarneming? Zoals Aldous Huxley?'

'Ja. Cool, hè!'

Ray kan zijn geluk niet op: Jims teksten, zijn eigen orgelspel, deze bandnaam, ontleend aan Huxleys boek *The Doors of Perception*, die die titel op zijn beurt weer had van de achttiende-eeuwse visionaire dichter William Blake ('If the doors of perception were cleansed, every thing would appear to man as it is: Infinite') — er staat iets heel nieuws te gebeuren, iets wat niemand voor hen ooit heeft gedaan. The Doors gaan psychedelische muziek maken, jazzrock en poëzie, net als hun helden van de Beat Generation. Samen verlaten ze het strand, Manczarek besluit dat Jim bij hem en Dorothy moet komen wonen. Boven op dat dak, onder de blote hemel en in

de koele Californische nacht, kan de tot zanger gebombardeerde dichter immers kou vatten, longontsteking of de pleuris krijgen. En als dat gebeurt, komt er van dat million-dollarplan weinig terecht.

Jim Morrison krijgt de slaapkamer van Ray en Dorothy, die hun matras verplaatsen naar de woonkamer. Dorothy werkt overdag, Ray en Jim gaan naar de praktijklokalen van de muziekschool op UCLA, en werken daar verder aan de nummers die Jim heeft geschreven: 'Moonlight Drive', 'Summer's Almost Gone', 'My Eyes Have Seen You', 'End of the Night', 'Hello, I Love You' en 'Insane'.

Deze zes nummers zijn door Jim Morrison geschreven terwijl hij in relatieve eenzaamheid op zijn dakwoning zat; een jongen uit de hogere burgerklasse met een duizelingwekkende intelligentie, een onvolgroeid literair talent dat zich na zijn mislukte studie afzondert met zijn notitieboekje en als enige luxe beschikt over een elektrische deken, zijn boeken, blikvoer en acid — deze vagebond, deze *middle class beatnik* schrijft die zomer in 1965 een ontzagwekkende hoeveelheid songteksten en gedichten, bedenkt melodielijnen die hij bij gebrek aan kennis van akkoorden en noten uit het hoofd moet leren. 'Het was een prachtige hete zomer en ik begon zo- maar ineens liedjes te horen. In mijn hoofd hoorde ik een hele concertsituatie. Die eerste vijf of zes liedjes die ik schreef, dat waren gewoon de aantekeningen die ik maakte tijdens een fantastisch rockconcert dat zich afspeelde in mijn hoofd,' zal Morrison daar later over zeggen. Veel van dit songmateriaal verschijnt twee, drie jaar later op de eerste drie elpees van The Doors.

Vanaf die gedenkwaardige dag half juli 1965 waarop The Doors geconcipeerd worden, gaat het snel: huisgenoten Jim Morrison en Ray Manzarek verfijnen de arrangementen van hun nieuwe muziek, vastbesloten als ze zijn een opzienbarende band uit de grond te stampen. Manzarek werpt zich op als de regisseur van het project en wil per se een jazzdrummer vinden die ook kan rocken en een rockgitarist die ook jazzy kan spelen. Na een paar mislukte lsd-trips besluit Manzarek dat hij wil stoppen met de psychedelische drug, die in die jaren legaal te koop is. Om de herinnering aan de spookvisioenen te verdrijven, neemt hij deel aan een cursus transcendente meditatie. Na een paar sessies attendeert iemand hem daar op de aanwezigheid van een drummer, John Paul Densmore.

John heeft in zijn jeugd geroffeld in de fanfare, maar heeft zich daarna verder ontwikkeld in het jazzidioom, want hij adoreert drummer Elvin Jones en is idolaat van John Coltrane. Wanneer Manzarek hem uitlegt dat hij een band probeert samen te stellen met zijn vriend, de poëet Jim Morrison, en de band in wording rock- en jazz-

invloeden zal combineren met teksten die hun inspiratie vinden in illustere dichters als Arthur Rimbaud, William Blake en Allen Ginsberg, en schrijvers als Louis-Ferdinand Céline, Jack Kerouac en James Joyce, hoeft John zich niet lang te bedenken.

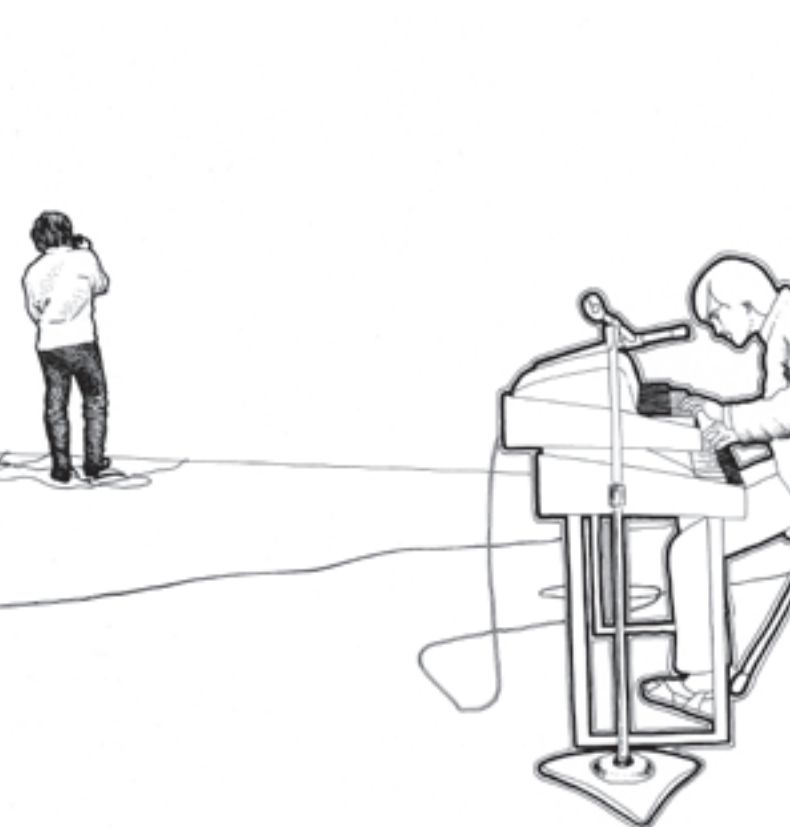
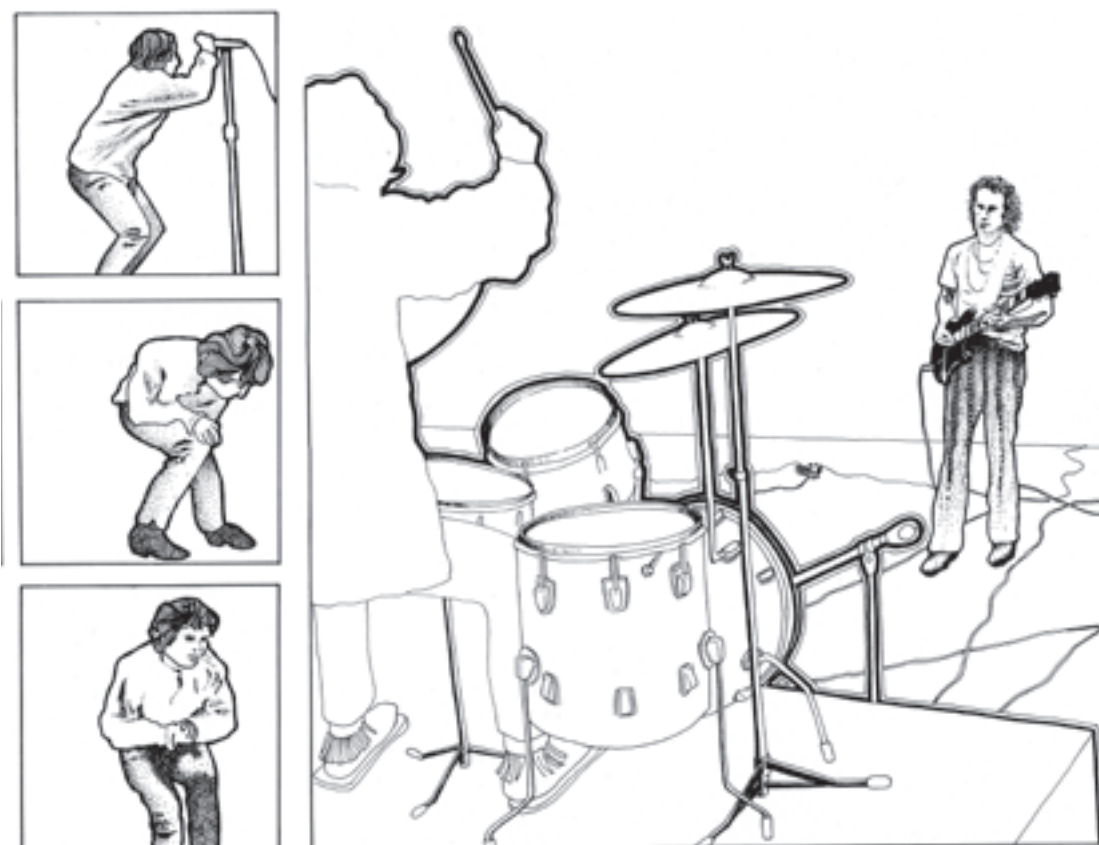
Dat diezelfde avond ook meteen de toekomstige Doors-gitarist gevonden zou worden, had niemand van tevoren kunnen bedenken. Toch gebeurt het onwaarschijnlijke: 'Zie je die jongen daar, met dat kroeshaar? Gitarist, hij speelt heel gaaf bottleneck.' Robert Allen Krieger is pas negentien, speelt amper vier jaar gitaar en heeft zich in die tijd vooral toegelegd op de Spaanse flamencotechniek en folk; hij is pas recentelijk overgestapt op elektrische gitaar, blues en jazz. In zijn highschool-tijd heeft hij deel uitgemaakt van de jugband The Back Bay Chamberpot Terriers, die verder bestond uit David Kent (piano), Dave Stewart (bas), Bill Wolff (gitaar, mondharmonica) en Jim Shankheim (drums).

Maar op die dag waarop de potentiële Doors-muzikanten van elkaars bestaan op de hoogte worden gebracht, heeft de kosmos zijn zaken nog niet op een rijtje. Ray, die erg bezig is met spiritualiteit en op anderen vaak hoogdravend en zweverig overkomt, zegt slechts: 'De tijd is er nog niet rijp voor. Geef me je nummer, dan bel ik je over een paar maanden.'

Gedurende juli en augustus 1965 voltrekt zich de metamorfose van Rick & The Ravens naar The Doors. Voordat Ray Manzarek in de meditatieklas voor het eerst John Densmore en Robby Krieger ontmoet, probeert hij de nog erg onzekere Jim Morrison te koppelen aan Rick & The Ravens. Er moet immers gerepeteerd worden en bij gebrek aan de gedroomde gitarist en drummer met jazzrockkwaliteiten, moet het bandje van zijn broers maar volstaan. In plaats van 'Screamin' Ray Daniels' als frontman zal de band het moeten doen met de zanger-dichter, die vooralsnog weinig – zeg maar geen enkele – podiumpersoonlijkheid bezit. De broers Manzarek zagen al langer weinig heil in het voortbestaan van hun surfband, en de nieuwkomer achter de microfoon met zijn songs als 'Insane' is voor de andere Ravens te *weird*.

Toetsenist Jim Manzarek ziet het nog een tijdje aan, maar Rick heeft zich al eerder dat jaar, in januari, laten vervangen door Judd Whitcher. Rick gaat vanaf dat moment verder met de band Rick & The Searchers.

Ook na de personeelsswisseling blijft Ricks oude band zijn naam dragen, al maakt hij er geen deel meer van uit. Rick & The Ravens laten wel nog drie promosingles persen. Op deze singles speelt ook Judd Whitcher gitaar, en het is niet te ontrafelen in welke nummers we Rick Manzarek, dan wel Judd Whitcher horen.

'I was hearing inside my head a whole concert situation with a band + an audience'. Sequentie getekend met Rotring-pen, 1995.
ARTWORK FRED BAGGEN

Waarschijnlijk is Ricks liaison met The Searchers geen lang leven beschoren en zijn er weinig vooruitzichten voor een glorieuze toekomst, want hij maakt ergens in augustus deel uit van het gezelschap dat feitelijk de kern is van Rick & The Ravens, namelijk de drie broers Manczarek (Ray: piano en zang, Rick: gitaar, Jim: mondharmonica), aangevuld met de nieuwkomers Jim Morrison, John Densmore en bassiste Patricia Sullivan (van de band Patty and the Esquires). Dit prototype van The Doors gaat de door Jim Morrison geschreven nummers instuderen. Het is vermoedelijk Ray die zijn broer Rick heeft weten te overtuigen van de potentiële succesformule die de samenwerking met die verlegen, visionaire dichter-zanger biedt.

Midden jaren zestig overschaduwde de oorlog in Vietnam de levens van vrijwel alle jonge mannen. Nu de band in zijn prilste stadium verkeert, is er meteen al de dreiging van de dienstkeuring. Manczarek heeft zijn militaire dienst enkele jaren tevoren al vervuld, maar de anderen moeten op keuring. Uiteraard willen ze afgekeurd

RICK & THE RAVENS Featuring The Voice of RAY DANIELS

PROMOTIONAL
PRODUCTIONS
Artists' Management
P.O. Box 1371
Manhattan Beach, Calif.
772-5739 — 372-8923
"Star Stature Stomp Band"

worden. Ieder heeft zo zijn eigen tactiek: Krieger laat een met zijn ouders bevriende arts een brief schrijven waarin Robby's mentale staat als instabiel wordt omschreven, Densmore vinkt aan dat hij homoseksueel is en Morrison, die in mei zijn studie aan UCLA heeft beëindigd, en dus als ex-student opgeroepen kan worden voor militaire dienst, schrijft zich vliegensvlug in voor een paar studierichtingen die hij niet van plan is te gaan volgen. (Een andere versie van dit verhaal luidt dat hij rondbazuinde dat hij was (af)gekeurd en een Z-classificatie zou hebben gekregen, hoewel hij heel goed wist dat die niet bestaat.)

Op 2 september 1965 verzamelt zich de embryonale versie van The Doors in de World Pacific Studios van Aura Records, het platenlabel waarvoor Rick & The Ravens volgens contract nog één single moeten opnemen. Omdat de band al is ontbonden, krijgt Ray van platenbaas Dick Bock voor elkaar dat ze in plaats van die single een demo met Doors-nummers mogen opnemen.

De tijdens die sessie veelal in één take vastgelegde nummers zijn 'Moonlight Drive', 'Hello, I Love You', 'Summer's Almost Gone', 'My Eyes Have Seen You', 'End of the Night' en 'Insane'. Vooral dit laatste nummer is afwijkend.

Jim Morrison zingt met hysterisch-overslaande stem:

*'Now once I had
a little game
I liked to crawl
back in my brain
I think you know
the game I mean*

‘GO INSANE’

‘Go Insane’ – onder die naam staat het nummer sinds jaar en dag bekend – verscheen op de (semi-officiële) plaat *Mindblowers Vol. 1* (1983), uitgebracht door White Rabbit Records in San Francisco.

Op die plaat wordt de band opgevoerd als The Early Doors, als om het belang van de vroege demo-opnamen te benadrukken. Kort daarvoor waren de zes demoversies voor het eerst bijeengebracht op de bootlegelpee *Celebration*

(1982). Eind jaren negentig kregen alle zes demoversies een officiële release op *The Doors Box Set* (1997), de langverwachte verzamelaar waarop voor het eerst een groot aantal niet eerder uitgebrachte opnamen uit de archieven werd gelicht.

In het begeleidend boekwerkje zegt Ray Manzarek over dit nummer: ‘Het plink-plink-plink van de piano en de gitaar van mijn broer Rick was een poging om een outer space geluid te creëren. Dat was in die tijd een populair motief.’

*I mean the game
called “go insane”
Oh! Whoaah!’*

De andere nummers zijn hooguit aardige probeersels, met een bijna totaal afwezig gitaargeluid, een schuchtere baslijn, en piano in plaats van orgel. Jim Manzarek speelt een aardige mondharmonicasolo in ‘Moonlight Drive’, John Densmore is de jazzdrummer die ook kan rocken, en Jim Morrison is een romantische crooner in ‘Summer’s Almost Gone’ en wordt bijna maniakaal in zijn liedje over geestesziekte, dat later in de carrière van The Doors een plaats krijgt in zijn gedicht ‘The Celebration of the Lizard’.

Jim, John, Ray en soms Dorothy gaan met de promoplaatjes langs bij platenmaatschappijen en producers. Soms welwillend, soms ronduit agressief (‘Ik hou niet van

hasjkikkers! Jullie zijn geen hasjkikkers, of wel soms?’) hoort men de liedjes aan, waarin melancholieke thema’s (het verstrijken van de zomer als allegorie voor een beëindigde liefdesrelatie), worden afgewisseld met tienerfantasieën over aantrekkelijke vrouwen (‘Hello, I love you, let me jump in your game’), en romantiek die omslaat in doodsdrijf (‘Baby gonna drown tonight, goin’ down, down, down...’).

Ook Jim Morrisons fascinatie voor literatuur is zichtbaar in ‘End of the Night’, wat een verwijzing is naar *Reis naar het einde van de nacht* van Céline, én een regelrecht citaat van tekstregels van William Blake:

Every Night & every Morn
Some to Misery are Born
Every Morn & every Night
Some are Born to sweet delight
Some are Born to sweet delight
Some are Born to Endless Night

Toch zijn de reacties negatief: bij Liberty Records krijgt de band te horen dat dit soort *stuff* gewoonweg niet kán. De platenbons laat ze uit zijn kantoor verwijderen. Lou Adler, de producer van The Mamas & The Papas, zet letterlijk de naald in de eerste paar seconden van elk nummer en bromt: ‘Nothing here, nothing I can use here!’

De enige die iets in de demo ziet, is Billy James, die zojuist is aangesteld als hoofd ontwikkeling nieuw talent bij Columbia Records. The Doors tekenen een contract, maar uiteindelijk gebeurt er niets. Wel krijgt Ray Manzarek (die sinds de ondertekening van het contract de c uit zijn naam weglaat) geheel gratis een Vox Continental-orgel en een versterker; Vox is namelijk eigendom van Columbia. Manzareks oude Wurlitzer kan de opbergkast in.

Weinig hoopvol blijft de band repeteren. Tijdens een van die repetities, aanvankelijk in het huis van een UCLA-studiegenoot, kondigen Rick en Jim Manzarek aan dat ze ermee willen stoppen. Ze zeggen de muziek vaarwel. John Densmore komt eerst nog aanzetten met Bill Wolff, een bevriende gitarist die deel heeft uitgemaakt van een lokale garageband, The Psychedelic Rangers, die naast Densmore en Wolff verder bestond uit Robby Krieger, een zekere Bud – een saxofonist in een rolstoel – en Densmore’s highschoolvriend, pianist Grant Johnstone.

Bill Wolff (wordt later gitarist van The Peanut Butter Conspiracy) maakt geen

blijvende indruk en pas als de tijd er rijp voor is en Robby Krieger voor een repetitie wordt uitgenodigd, is de cirkel rond. De vrouwelijke bassist is dan al voor haar diensten bedankt; Ray speelt op het lage register van de Vox Continental iets wat moet doorgaan voor basbegeleiding, en met zijn rechterhand akkoorden en solopartijen. Krieger verlaat zijn bandje The Clouds.

Vanaf dat moment zijn The Doors compleet: een viertal *potheads*, een psychedelische groep die rock, jazz, blues en poëzie samensmelt tot een amalgaam dat de tegenhanger is van de muziek van opgewektere tijdgenoten als The Mamas & The Papas, The Beach Boys, The Byrds, The Chocolate Watchband of Strawberry Alarm Clock. Met hun aan stemmingswisselingen onderhevige zanger, zijn duistere tekstuele thema's en de collectieve wil om tot voorbij de grens te gaan – 'Break On Through (To the Other Side)' – passen The Doors beter bij een andere lichting rockbands zoals Jefferson Airplane, Grateful Dead en Velvet Underground. Deze propageren een uitgesproken politieke mening (anti-Vietnam), zetten zich met hun muziek af tegen de gevestigde Amerikaanse orde en benepen seksuele moraal, en geven zich graag over aan geestverruimende middelen om tot de inzichten te komen die van de wereld een beter oord moeten maken. Of ze zingen juist over de poel des verderfs die de wereld geworden is.

2 Break On Through (1965-1967)

Ray en Dorothy moeten hun appartement uit omdat ze inmiddels, tegen de regels in, een onderhuurder huisvesten. Na enig zoeken vinden ze een strandhuis op Venice Beach uit de jaren dertig. Het huis is opgedeeld in vier woonunits, en zij huren het deel op de begane grond aan de voorzijde dat uitkijkt over het strand en de oceaan. De andere huurders zijn overdag naar hun werk en dus kan het appartement tevens dienstdoen als repetitieruimte. Grote ramen laten een weelde aan zonlicht binnen en de glazen deuren met Mondriaan-motief zorgen voor kleurrijke lichtvlekken op de muren en het plafond. In die inspirerende oefenruimte, met de branding op een paar honderd meter afstand, perfectioneren The Doors hun composities en hun geluid.

Algauw hebben ze genoeg materiaal voor een liveset. Ze gaan andermaal de boer op om een felbegeerde plek op een podium in een van de vele clubs te bemachtigen. De reacties zijn even ontmoedigend als toen ze met hun demo leurd: ‘Te afwijkend...’ ‘Waar is jullie basgitarist?’

Het ontbreken van een solide fundament in het instrumentarium stoort Manzarek al langer. Maar geen enkele basgitarist die op auditie komt, blijkt te beantwoorden aan het beeld en het geluid van de groep dat Manzarek al vanaf dag één in zijn hoofd heeft.

Dan stuit Manzarek op een dag op een Fender Rhodes Piano Bass, en hij weet dat dít de oplossing is voor het probleem. Met dit instrument, dat boven op de Vox Continental komt te staan en dat Manzarek met zijn linkerhand bespeelt terwijl hij met rechts soleert en begeleidt, krijgt de Doors-sound zijn definitieve vorm. Al botst het vanaf het begin weleens tussen de onzekere, licht ontvlambare Densmore en de anderen, met name Morrison en Manzarek, op muzikaal gebied is er een onmiskenbare chemie. Jim Morrison, Ray Manzarek, Robby Krieger en John Densmore kennen hun jazz, kennen hun blues, en zijn altijd bereid te experimenteren: verwijzingen naar klassieke muziek, inspiratie opdoen bij een Duitse opera, leentjebuur spelen bij Miles Davis of John Coltrane, literaire teksten op muziek zetten — alles mag, alles kan.

Robby Kriegers flessenhals blijkt zijn geheime wapen: de anderen zijn helemaal gek van het slangachtige, spokerige geluid als hij het glas langs de snaren laat glijden. De ritmes die Densmore en Manzarek ontlenen aan muziekstijlen als bossanova en

Braziliaanse samba – iets wat niet echt past bij een psychedelische rockband – geven een nummer als ‘Break On Through’ een oorspronkelijk karakter, ook al ‘leent’ Krieger de gitaarriff van het bluesnummer ‘Mellow Down Easy’ dat door The Paul Butterfield Blues Band op plaat is gezet en die het op zijn beurt van Willie Dixon en Little Walter heeft afgekeken. Bluescovers zoals ‘Back Door Man’ van Willie Dixon zullen sowieso voorgoed op het repertoire van The Doors blijven staan. En er is Die Ene Grote Hit, al weet niemand dat op dat moment nog.

Morrison heeft namelijk iedereen gevraagd om thuis in alle afzondering te proberen een nummer te schrijven, omdat ze nu nog te weinig materiaal hebben. Alleen Robby Krieger komt met zijn eerste poging tot het schrijven van een song: ‘Light My Fire’. Er moet weliswaar nog aan gesleuteld worden: Densmore vindt dat het op een Sonny and Cher-nummer lijkt, Morrison schrijft het tweede couplet, Manzarek werkt aan een akkoordenschema waarop hij en Krieger eindeloos kunnen soleren. Hiervoor kijkt Manzarek de kunst af bij *Olé Coltrane*, een uit 1961 daterende plaat van de saxofonist, en Krieger gebruikt het akkoordenschema van Coltrane’s bewerking van ‘My Favorite Things’.

Op initiatief van Jim Morrison besluit de band om alle song credits gelijkelijk te verdelen. Dat betekent dat ieder lid van de band evenveel geld verdient, ondanks het feit dat Morrison en Krieger de meeste composities aandragen.

Het najaar van 1965 verloopt relatief rustig: de band repeteert, speelt op feestjes van kennissen en vrienden en wordt enkele malen geboekt voor kleinschalige, eenmalige optredens. Halverwege december verzorgen The Doors een live uitgevoerde soundtrack tijdens de vertoning van twee van Manzareks films die hij dat jaar op UCLA heeft gemaakt: *Who and Where I Live* en *Induction*.

De pogingen van de band om werk in een club te krijgen op Sunset Strip, de populaire uitgaansbuurt tussen West-Hollywood en Beverly Hills, verlopen moeizaam. Liefst willen The Doors op het podium van de vermaarde Whisky a Go Go terecht komen, maar zonder platencontract (hun deal met Columbia leidde nergens toe en de band heeft het contract laten ontbinden), zonder hitsingle en zonder enige bekendheid hoeven ze daar niet aan te kloppen.

Wel succes hebben ze bij de London Fog, een kleine club die wordt bezocht door een gevarieerde clientèle: een handjevol zakenlui, matrozen op verlof, een paar prostitutees, een verdwaalde travestiet op zoek naar klanten, jongens en meisjes op zoek naar

actie en af en toe een stel hippies. Op een gemiddelde avond zijn er zo'n tien man binnen. Eigenaar Jesse James vindt het goed als de band een avondje komt spelen; over de vraag of ze daarna de huisband kunnen zijn, worden ze het later wel eens.

Alle vrienden en kennissen worden opgetrommeld voor het debuut van The Doors in de London Fog. De tent is afgeladen. De drank vloeit rijkelijk, er is een *go-go cage dancer*, de band speelt als bezeten. Uiteraard loopt de klandizie na die eerste avond flink terug, wat Jesse James erg verbaast – maar hij heeft niets in de gaten. De gage van The Doors bedraagt vijf dollar per man per avond, in het weekend maar liefst tien dollar, en één dag per week hebben de aankomende sterren vrijaf. Belangrijker voor de ontwikkeling van The Doors is dat ze vanaf dat moment, eind februari of begin maart 1966, tot en met mei live op het podium kunnen sleutelen aan hun repertoire. Het zijn eerder openbare repetities dan echte shows. Het showelement is überhaupt ver te zoeken: net zoals in de repetitieruimte staat Morrison meestal naar de bandleden toegekeerd – dus met de rug naar het publiek (als dat er al is) –, en van opsmuk als podiumverlichting et cetera zal nauwelijks sprake zijn geweest. De setlist bestaat uit covers als 'Gloria', 'Who Do You Love', 'Louie, Louie', 'Little Red Rooster', 'Get Out of My Life, Woman', 'Crawlin' King Snake', 'Hoochie Coochie Man', 'I'm a King Bee', 'Don't Go No Further', 'Close to You' en 'Money', en het eigen werk waaraan ze al in Rays en Dorothy's strandhuis hebben geschaafd.

LONDON FOG, 5/7 MEI 1966

Op 5 of 7 mei 1966 bezoekt een zekere Nettie Peña de London Fog. Nettie is een studente van het UCLA Film Department en slaagt erin met een van school geleende taperecorder een goede geluidsopname te maken van een van de optredens van The Doors in de kleine club. Het zal een van de best bewaarde Doors-geheimen worden, want fans en verzamelaars blijven onwetend van de opnamen totdat Robby Krieger tijdens een concert in 2011 verklapt dat de historische opnamen zijn ontdekt en op cd zullen verschijnen.

De wijze waarop The Doors in latere jaren hun eigen legende levend houden, wordt in het tweede deel van dit boek nader beschreven.

De opname van de prille band in de London Fog is van groot historisch belang: het is de allereerste liveopname die er van The Doors wordt gemaakt. De band speelt een paar bluesklassiekers ('Rock Me' van Muddy Waters, 'I'm Your Hoochie

Coochie Man' van Willie Dixon, 'Baby Please Don't Go' van Big Joe Williams, 'Don't Fight It' van Wilson Pickett en 'Lucille' van Little Richard), maar het historische belang is gelegen in de registratie van twee eigen composities: de enige opgenomen live-uitvoering van 'Strange Days', het titelnummer van hun tweede album uit 1967, en een zeer vroege versie van 'You Make Me Real', een nummer waarvan vrijwel niemand wist dat dit al in 1966 was geschreven. Het zou pas in 1970 op het album *Morrison Hotel* verschijnen.

Nettie Peña maakt die avond ook nog een aantal foto's van The Doors, die ze samen met geluidsopnamen van die avond gebruikt in haar studentenfilm *Call It Collage '66* uit 1967. Wie haar foto's bekijkt, ziet een band die nauwelijks bewegingsruimte heeft op het podium van pakweg twee bij drie meter. Krieger en Morrison staan zo ongeveer tegen het

drumstel van Densmore aan, en Manzarek heeft zijn versterker op de kopse kant recht op gezet, om minder ruimte op de vloer in te nemen. Het podium wordt begrensd door korte paaltjes met een ketting ertussen. De achtergrond wordt gevormd door een slordig neerhangend wit gordijn, dat eerder de sfeer oproept van een toneelvoorstelling op een middelbare school dan van een rockclub.

In december 2016, vijftig jaar na dato en aan de vooravond van wat het grote Doors jubileumjaar zal worden, wordt *London Fog 1966* gelanceerd in een 'limited edition' boxset van 18.000 exemplaren.

Nieuwe nummers in deze Sunset Strip-periode zijn onder meer 'When the Music's Over', een nummer met een op Herbie Hancock's 'Watermelon Man' geïnspireerd orgelintro, en waarvan de podiumversie net als 'Light My Fire' tot een stuk van bijna een kwartier evolueert; elke avond worden er andere tekstuele improvisaties in verwerkt. 'The End' transformeert van een simpel liefdesliedje van tweeënhalve minuut tot een elf minuten lange, Indiase raga-achtige jam met percussieve accenten op tamboerijn. Zijn definitieve vorm moet het nummer dan nog krijgen.

Het gemis van een basgitarist is eigenlijk een groot voordeel: de sobere baslijnen die Manzarek op zijn Fender Rhodes speelt, geven Densmore alle ruimte om de muziek te onderstrepen met roffels op zijn snaredrum en invullertjes op de tom-toms, en Krieger kan soleren over de volle hoogte van het fretboard, dus inclusief de bovenste bassnaren. In plaats van een overbodige kopie te worden van bands als The Rolling Stones, The Animals of Love heeft de band-zonder-bassist een open geluidsstructuur die naast het orgel ruimte laat voor een rijker spel van drummer en gitarist.

In de eerste helft van 1966 speelt de band, vrij van contractuele verplichtingen, een instrumentale soundtrack in voor een instructiefilm voor mecaniciens van de Ford Motor Company. De film, getiteld *Love Thy Customer*, duurt 25 minuten en geeft een beeld van hoe het bedrijf graag ziet dat zijn werknemers met de klant omgaan. Onder de voice-over zijn de orgel- en gitaarklanken van Manzarek en Krieger te horen, en vlak voor de aftiteling aan het eind zijn het overduidelijk de akkoorden van 'I Looked at You' die gespeeld worden.

Omdat de zaken in de London Fog achteruit hollen, ziet Jesse James zich genoodzaakt zijn huisband te ontslaan. Hij wil een groep die klandizie op de been brengt, en The Doors jagen eerder de mensen weg met hun uit de toon vallende muziek. De paniek slaat toe, daar gaan de inkomsten! Maar alsof de goden het zo gewild hebben, is het op een van de laatste avonden in de London Fog ineens hartstikke druk: de dansvloer staat vol, en de *booker* van de Whisky a Go Go, Ronnie Haran, is in de zaal. Een voltallig publiek kan een band opzwepen tot topprestaties, en die avond worden The Doors daardoor tot grote hoogten getild. Na afloop van het succesvolle optreden loopt Ronnie op de band af, ze kijkt verlekkerd naar de rock-adonis Jim Morrison en vraagt of de heren misschien de huisband willen worden van de Whisky a Go Go? Ze mogen dan het publiek opwarmen voor de *headliners*. En wie is de headliner in de eerste week? Them, met Van Morrison, die met hoofdletters schreeuwt om zijn meisje: 'And her name is G, L, O, R, I, A, Glooooooria!'

Gedurende de zomer van 1966 spelen The Doors enkele dagen per week in het summum van de uitgaanswereld op Sunset Strip – de Whisky a Go Go – als openingsact voor The Rascals, The Paul Butterfield Blues Band, The Turtles, The Seeds, Frank Zappa and the Mothers of Invention, The Animals, The Beau Brummels, Buffalo Springfield en Captain Beefheart. De band heeft nu een regelmatig inkomen, het zelfvertrouwen groeit. Op de Strip, waar het in het weekend een drukte van jewelste is, gonst het van de geruchten over de zanger van de nieuwe band. Hij is aantrekkelijk, welgemanierd, intelligent.

Zijn charisma spreekt vele jonge vrouwen aan: zijn engelachtige gezicht, omlijst met rafaëleske krullen, blijkt onweerstaanbaar. Alleen al Morrisons uiterlijk zorgt voor een groeiend publiek. De muziek van zijn band is vreemd, anders, haar tijd vooruit: een aartsengel die zingt over helse zaken als verderf, vernietiging, de dood. Wie een optreden heeft bijgewoond spreekt vol vuur over de teksten, waarin gezwommen wordt naar de maan of die gaan over nog een kus voordat de ander wegglijdt in bewusteloosheid. Een artikel in de *Los Angeles Times* wakkert de nieuwsgierigheid nog meer aan met wat eigenlijk een soort antireclame is:

The Doors zijn een hongerig uitziend kwartet met een interessant origineel geluid, maar met wat mogelijk de slechtste podiumaanwezigheid ooit is. Hun leadzanger draagt theatraal en emotioneel voor met gesloten ogen, de elektrische pianist kromt zich met opgetrokken schouders over zijn instrument alsof hij geheimen leest van zijn toetsen, de gitarist dwaalt rond over het podium en de drummer lijkt verloren in een andere wereld.

Langzaam dringt het nieuws door dat een erg spannende band optreedt op Sunset Strip. Mond-tot-mondreclame doet zijn werk en hippe jongeren weten in een mum van tijd waar ze moeten wezen voor een *groovy* avond. Er melden zich zelfs enkele personen die met de band aan het werk willen gaan: Frank Zappa wil de band produceren en ook Terry Melcher, de producer van The Byrds, is geïnteresseerd. Maar de band wil geen producer, wél een platencontract!

Ook op persoonlijk vlak verandert er het een en ander voor de bandleden: Manzarek denkt erover om met zijn Dorothy te trouwen, Krieger en Densmore verlaten ieder hun ouderlijk huis en delen een appartement in Laurel Canyon. Morrison leert, ondanks zijn vele avontuurtjes met gewillige jonge vrouwen die na optredens met hem tussen de lakens willen kruipen, iemand kennen met wie hij een vaste relatie zal opbouwen: Pamela Susan Courson. Zij is een op het eerste oog onbeduidend hippiemeisje uit Orange County, maar haar rossige haar, lichte huid en vooral haar toewijding aan Jim en zijn gedichten zorgen ervoor dat zij elkaars soulmates worden, tot het bittere einde.

Het rockconcert dat Morrison in de zomer van 1965 in zijn hoofd hoorde, is een jaar later werkelijkheid geworden. Met grote regelmaat spelen The Doors hun van blues en psychedelica doordrenkte muziek voor een steeds talrijker, steeds enthousiaster publiek. Tot het op een avond in augustus uit de hand loopt. Enkele dagen

tevoren heeft de band na enig aarzelen, en na advies te hebben ingewonnen, een platencontract ondertekend met het van origine New Yorkse Elektra Records, het label van The Paul Butterfield Blues Band, Love, en Koerner, Ray & Glover. Dat hebben ze te danken aan platenbaas Jac Holzman, die in de Whisky naar hun optredens is komen kijken. Morrison is op de bewuste avond voor aanvang van hun optreden in de Whisky spoorloos. Manzarek, Krieger en Densmore spelen de eerste set zonder frontman. Manzarek neemt de zang voor zijn rekening, het trio speelt vooral de bluesklassiekers die ze vanbinnen en vanbuiten kennen. Maar daarmee neemt een van de eigenaren van de Whisky, Phil Tanzini, geen genoegen. Hij grijpt Manzarek bij de kraag en zegt dat hij een contract heeft voor vier artiesten op het podium, 'dus haal die Morrison ergens vandaan!' In de pauze kloppen de bandleden op de deur van Morrisons motelkamer (een vaste verblijfplaats heeft hij lang niet altijd) en treffen hem daar aan in een uitzonderlijke staat van verdoving. Morrison is nauwelijks tot praten in staat.

Hij wordt in een auto gezet, waar hij op de achterbank als een elektromagneet zit te zoemen. Die avond geeft hij een gedenkwaardige performance van 'The End', met teksten die de anderen nog nooit gehoord hebben. 'The End' is al wekenlang geen simpel liedje meer waarin afscheid van een geliefde wordt genomen, en de uitgesponnen passages waarin Krieger sitarachtige klanken improviseert, zijn nog grotendeels instrumentaal van karakter. Maar die avond laat Morrison zijn kennis van de oude Grieken de vrije loop. Hij geeft een stukje klassiek drama ten beste, puttend uit een van zijn geliefkoosde boeken, de Engelse vertaling van Friedrich Nietzsches *Die Geburt der Tragödie*, waarin de Duitse filosoof onder meer aandacht besteedt aan *Koning Oedipus* van de tragedieschrijver Sofokles: het bekende verhaal over Oedipus die zonder het te weten zijn vader vermoordt en met zijn moeder trouwt.

In zijn exemplaar van *The Birth of Tragedy* heeft Morrison gelezen wat Nietzsche over Oedipus schreef. Hij noemt hem

de smartelijkste figuur op het Griekse podium [...] een nobele mens, die ondanks zijn wijsheid gedoemd is te dwalen en te lijden maar ten slotte door zijn ontzaglijke leed een magische, zegenrijke kracht uitstraalt.

Dit soort fatale dramatiek spreekt Morrison aan. Die avond, terwijl de zanger totaal stoned achter in de auto zit, razen scènes uit de klassieke Oudheid en psychedelische associaties door zijn hoofd. Niemand zal ooit weten welk niveau van bewustzijn Jim

Morrison heeft bereikt als hij op de plankenvloer van de Whisky a Go Go de Griekse tragedie in een modern jasje giet:

*The killer awoke before dawn, he put his boots on
He took a face from the ancient gallery
and he walked on down the hall
He went into the room where his sister lived, and then he
paid a visit to his brother, and then he
he walked on down the hall
And he came to a door, and he looked inside
Father...
– Yes son?
I want to kill you
Mother...
I want to...
fuck you mama, all night long!*

Uiteraard wordt Morrisons bedoeling volstrekt verkeerd begrepen. 'Zoiets zeg je niet over je vader en moeder, stelletje viespeuken! Jullie zijn een stel *freaks*, ontaarde hippies!' Enzovoort. De avond waarop 'The End' zijn definitieve vorm krijgt, worden The Doors ontslagen als huisband van de Whisky a Go Go.

Gelukkig zijn er meer clubs op Sunset Strip. Ze proberen voet aan de grond te krijgen bij Gazzarri's. Jim Morrison loopt regelmatig blootsvoets vanaf het strand Bill Gazzarri's kantoortje binnen om te vragen of The Doors in zijn club mogen spelen. Om de paar dagen steekt hij zijn hoofd om de deur met dezelfde vraag. Dan zegt Gazzarri tegen Morrison dat hij toch echt schoenen moet dragen als hij de club binnen wil komen. Een paar dagen later meldt Morrison zich weer: 'We willen op auditie komen.' Gazzarri kijkt hem aan en vraagt of hij nog weet aan welke voorwaarden hij moet voldoen. Morrison knikt van ja, en Bill Gazzarri buigt voorover, kijkt langs de balie naar beneden en ziet één van Morrisons voeten, inclusief schoen. Als de clubeigenaar de counter verlaat om Morrisons schoenen te bewonderen, ziet hij dat hij maar één schoen draagt, de andere voet is bloot. 'Wat heb je gedaan, een schoen verloren?' informeert Gazzarri. 'Nee,' antwoordt Morrison, 'ik heb er een gevonden, en dus kon ik de club in komen.' Kort daarna kan de band in Gazzarri's aan de slag. Een platencontract hebben ze al op zak.

Eind augustus 1966 bevinden The Doors zich in Sunset Sound Recorders. Onder leiding van producer Paul Rothchild, overgekomen vanuit New York, en geluids-technicus Bruce Botnick zullen ze in deze studio hun eerste elpee opnemen. Tot hun beschikking staat een viersporenrecorder, een van de beste echokamers die er zijn en, een noviteit, een *isolation booth* waarin Morrison zijn partijen kan inzingen. Zo ontstaat er een geluidsspoor met uitsluitend zijn stem, terwijl een tweede spoor wordt gebruikt voor gitaar en orgel, en een derde voor drums en bas. Het vierde spoor wordt spaarzaam gebruikt voor dubbele zangpartijen en extra overdubs, zoals voor de marxophone die in 'Alabama Song' te horen is, een soort citer waarvan de snaren worden bespeeld door een toets in te drukken die een hamertje doet neerdalen, wat een trillend geluid veroorzaakt. Producer Rothchild huurt basgitarist Larry Knechtel in (bekend van sessiemuzikantencollectief The Wrecking Crew), omdat Rothchild de keyboardbas van Ray Manzarek wat magertjes vindt klinken in de studio. Behalve de al genoemde echo- en isolatiekamer heeft Rothchild nog een paar creatieve ideeën: zo laat hij de band op een houten platform marcheren, als extra percussie-instrument tijdens 'Twentieth Century Fox', een nummer dat Morrison over zijn liefde Pam heeft geschreven. Ook laat hij Morrison zijn eigen zang overdubben, wat resulteert in close-harmonyzang van een en dezelfde stem, iets wat in die jaren nog erg avant-garde is.

Rothchild heeft een duidelijk beeld voor ogen met The Doors, die dan feitelijk niet meer is dan een lokale bar band: hij wil het livegeluid zoals hij dat in de Whisky a Go Go heeft gehoord op tape vastleggen, en hij raadt Krieger aan zich niet te vergrijpen aan veelgebruikte hulpmiddelen als *wah wah pedals*. De producer en de band kunnen prima met elkaar overweg, Rothchild laat de band genoeg vrijheid en het viertal herkent in hem een strakke leider die hun artistieke visie tot bloei laat komen.

De eerste nummers die de band vlak na het ontslag uit de Whisky a Go Go opneemt, zijn 'Indian Summer' en twee versies van 'Moonlight Drive'. De eerste take van het laatste nummer is een opgewaardeerde versie van wat ze een jaar eerder in de World Pacific Studios opnamen: Morrison heeft nog zijn Chet Baker-crooner stem, hij overdubt zijn eigen partijen, en de enige toevoegingen zijn Manzareks orgel in plaats van Jim Manzareks mondharmonica, en Kriegers bottleneckgitaar. In de tweede, latere versie is ineens Morrisons kenmerkende stemgeluid te horen zoals dat beroemd is geworden: brutaal-romantisch, overtuigend en met een rauw randje. In de weken tussen eind augustus en half september 1966 nemen The Doors in een

aantal sessies alle materiaal op voor hun eerste plaat. 'Moonlight Drive' zal pas op hun tweede album verschijnen, *Strange Days*, in september 1967, en 'Indian Summer' krijgt, met minimale overdubs, pas een release op het vijfde album *Morrison Hotel* in 1970.

Hun eerste album *The Doors*, dat op 4 januari 1967 het levenslicht zal zien, wordt overwegend live in de studio gespeeld en zo op geluidsband vastgelegd. Sommige nummers vereisen meerdere takes ('Light My Fire', 'The End' en – opvallend – het simpele 'I Looked at You'). Tijdens de opname van 'The End' bezoekt de muze de studio, en producer en technicus worden zo meegevoerd door de performance dat ze volslagen worden betoverd door wat de band hun voorschotelt. In de studio is het donker, op de vu-meters van het mengpaneel na en een kaars die Morrisons gelaat verlicht. 'Ik was totaal overweldigd,' zegt Rothchild later over deze bijzondere ervaring. 'Normaal zit de producer te luisteren naar alles wat goed gaat en alles wat mis kan gaan, maar bij het opnemen van deze take ging ik er helemaal in op, ik zat daar alsof ik iemand in het publiek was. Er waren zo'n zes minuten verstreken en toen boog ik me voorover naar Bruce Botnick en zei: "Heb je in de gaten wat hier gebeurt? Dit is een van de belangrijkste momenten in de geschiedenis van *recorded rock 'n' roll*." Ik had kippenvel van top tot teen. Het was betoverend.'

'The End' is dé archetypische Jim Morrison-compositie: volgepropt met literaire en sjamanistische invloeden (een andere van zijn obsessies, die terug te voeren is op een incident met een auto-ongeluk in Morrisons jeugd, waarover later meer). Het is een lied met cinematografische kwaliteiten, zeker als men de achtergronden kent. Ten slotte moeten uit 'The End', net als bij het openingsnummer van het album, 'Break On Through', enkele woorden worden weggelaten uit de mix, omwille van de goede zeden. In 'Break On Through' moet het woord 'high' in de passage 'She gets high' worden geëdit, waardoor Morrison de onbegrijpelijke zin 'She gets' zingt, en in 'The End' is natuurlijk de Oedipus-passie met de moeder in de hoofdrol taboe.

In 'The End' bezingt Morrison onder andere de zeven mijl lange route van de Santa Monica Big Blue Bus, een busrit die hij klaarblijkelijk in 1964 regelmatig aflegde op weg naar UCLA, en die over de bochtige weg voert tussen Sunset Boulevard en Ocean Avenue in Santa Monica. Het tekstfragment waarin Morrison 'ride the snake' zingt, is niet zozeer een toespeling op seksueel fallisch genot, maar verwijst naar het in bochten en kronkels verlopende asfalttraject in de directe nabijheid van de Pacifische Oceaan ('the ancient lake'). Thomas Collmer heeft beargumenteerd dat, behalve bovengenoemde analyse, ook invloeden zijn te herkennen uit Jack Kerouacs

romans *On the Road* (1957) en *Doctor Sax* (1959). Uit het eerste boek zou Morrison de trek naar het westen hebben gemythologiseerd, uit het tweede stammen termen als de *snake*, *gold mine* en *ancient lake*, die op hun beurt in Kerouacs boek verwijzingen zijn naar Azteekse mythologie.

En terwijl Jim Morrison op bezwerende wijze zulke uiteenlopende literaire invloeden samenbrengt in zijn beeldenrijke gedicht, door Krieger omlijst met Ravi Shankar-achtig gitaarwerk, met Densmore's percussieve accenten en texturen en Manzareks etherische orgel dat zo lijkt weggeplukt uit een sobere kerkdienst — terwijl zich die ceremoniële uitvoering van 'The End' in de studio voltrekt, beseft Rothchild dat hij zoiets nog nooit heeft meegemaakt en waarschijnlijk ook nooit meer zal meemaken. Botnicks hoofd rust op de console van het mengpaneel, hij is al evenzeer in de ban van de muze die Morrison en consorten hebben weten op te roepen in de kale beslotenheid van de geluidsstudio.

Ook Jim Morrison beseft dat ze gezamenlijk iets bijzonders hebben gecreëerd. Na afloop zet hij het op een drinken en, terwijl de gedachten in zijn hoofd nog volop malen en hij nog in vuur en vlam staat van het momentum, keert hij 's avonds, als de studio al dicht is, terug en sluipt langs de bewaking. De manie in zijn hoofd zet hem aan tot een daad van typische Morrison-gekte: hij grijpt een brandblusapparaat en spuit het schuim in het rond, in de ruimte waar uren tevoren zijn kompanen nog hun instrumenten bespeelden. De zanger moet zijn innerlijke demonen verdelgen,

Na de LOVE alweer een spiksplinternieuwe groep van nivo uit Californië, het meest vruchtbare popgebied van de Verenigde Staten. Bedoeld zijn THE DOORS, vier muzikanten die stuk voor stuk iets presteren en gezamenlijk tot een opvallend resultaat komen. Jim Morrison is de zanger — en wat een geluid, of hij nu 'mooi' of rauw zingt — hij bespeelt verder geen instrument. Robby Krieger, gitaar; John Densmore is de (zeer goede) drummer; scharnier van de groep is Ray Manzarek die zowel op orgel, piano als bas te horen is. De hier besproken elpees wordt spoedig door Ngram uitgebracht. The Doors vallen met het eerste nummer wel met de

deur in huis: Break On Through (to the other side)! Een beginselverklaring om door te breken naar het onderbewuste, een ode aan de 'trip'. Denk maar eens aan het beroemde woord van mr. Burroughs: Break through in the Grey Room, waar de FUGS ook al zo van onder de indruk waren. Misschien beschouwen The Doors zich als deuren naar de Grey Room van het onderbewuste. Ze horen in ieder geval duidelijk tot het 'make love with your eyes open, smoke pot, take LSD & Look inside your head' deel van Amerika, getuige songs als The Crystal Ship, Light My Fire, End of the Night en The End. Hoe het ook zij, de muziek is zeer goed, zeer origineel,

hier en daar zelfs een klein beetje gezocht. Aan dit laatste lijdt het ruim elf minuten durende sluitstuk van de plaat, toepasselijk The End genaamd, af en toe, vooral in de vreemde, nu eens zeurderig, dan weer angstaanjagend gebrachte tekst. (Father! — Yes son? — I want to kill you! Mother! I want to... en dan volgt een geschreeuw) Waarschijnlijk is de vaak onbegrijpelijke tekst van dit nummer improviserend ontstaan. Hoogst merkwaardig is ook de keuze van de Alabama Song, het beroemde nummer op tekst van Bertolt Brecht met muziek van Kurt Weill uit *Aufstieg und Fall der Stadt Mahagonny*. Het tweetal Brecht-Weill maakte in de jaren '20 en

de stemmen in zijn hoofd tot zwijgen brengen, de intense hitte laten bekoelen. Een andere versie van het verhaal luidt dat Morrison in een lsd-roes met zijn vriendin Pamela in de auto zat, vanuit de studio op weg naar huis, en dat hij midden op Sunset Strip ineens ervan overtuigd was dat de studio in brand stond. De kostbare opnamen die ze zojuist gemaakt hadden, moesten uit het vuur worden gered! Pam en Jim in noodtempo teruggereiden, hij snelt naar binnen en begint daar de imaginaire brand te blussen... Kies de versie die jou het aannemelijkst lijkt, aan urban legends geen gebrek in de Doors-story. Het is dit soort acties waardoor Jim Morrison spoedig zijn imago verkrijgt van *wild child*, het briljante ongeleid projectiel dat als een raket naar de hemelen reikt en daar, na een tijdje, uiteenspat zodat alleen de legende overblijft.

Na iets meer dan twee weken zit de opnamesessie erop en in november vliegt Paul Rothchild terug naar New York om daar de tapes, die hij in oktober in de Sunset Sound Studios met veel precisie heeft zitten monteren, af te mixen.

The Doors zijn in diezelfde periode geboekt in Ondine, een van de hipste discotheken van New York, waar Andy Warhol en zijn entourage geregeld worden gespot. In de New Yorkse studio van Elektra Records schieten The Doors een promotiefilmpje voor 'Break On Through', en Morrison neemt de gelegenheid te baat om de mysterieuze Nico van nabij te leren kennen, de blonde, Duitse femme fatale die met de Velvet Underground geschiedenis zal schrijven.

'30 nog vele andere wereldberoemde werkstukken zoals de Drelgroschenoper. Instrumentaal is de Alabama Song zeer knap nagedaan met de weinige middelen die The Doors gebruiken. De zangeres Lotta Lenya wordt niet door ze geëvenaard, maar dat kan ook bijna niet. De keuze van dit nummer is des te merkwaardiger omdat hier in Europa iedere groep moeite doet origineel materiaal uit Amerika te halen. Hier dus een voorbeeld van het omgekeerde. Behalve dit nummer is alleen Back Door Man (van Dixon) niet door The Doors zelf gemaakt. Beste nummers van deze elpee: het genoemde Break On Through, het rauwere, opzweepende werk; Soul Kitchen en Take It As It Comes.

mes. The End of The Night en The Crystal Ship zijn mooi met vreemde effecten. Vooral goede piano in het laatste. In het bijna 7 minuten durende Light My Fire komt een zeer lange instrumentale improvisatie voor waarbij het orgel een grote rol speelt. Goed nummer. Deze plaat moet in ieder geval beluisterd worden, omdat het iets geheel nieuws is wat The Doors brengen. Iets nieuws dat toch in de (korte) traditie staat van Folk-rock — Byrds — Jefferson Airplane — Love. Ook een aanbeveling is dat de Elektra-platen er lekker uitzien met grote foto's aan voor- en achterzijde van de hoes.

Het Vrije Voik,
19 mei 1967.

Nadat de band een maand lang doorlopend optreedt in Ondine, toeziet op de mixage van hun debuutelpée, de stad verkent en zich wentelt in de eerste tekenen van roem, ver weg van hun vertrouwde Los Angeles, keren Jim Morrison, Ray Manzarek, Robby Krieger en John Densmore terug naar het aangename klimaat van hun *Golden State* en wachten met spanning af totdat *The Doors* wordt uitgebracht. Het album zou eigenlijk al in november 1966 verschijnen, maar Elektra-baas Jac Holzman wil voorkomen dat de plaat onopgemerkt blijft in de drukke periode voorafgaand aan Kerstmis.

Hij besluit dat de plaat de eerste maandag van januari zal verschijnen. De band is teleurgesteld, maar Holzman overtuigt hen van het gunstiger tijdstip. Ook belooft hij dat Elektra die maand geen andere albums zal uitbrengen en bovendien krijgt de band een groot billboard op Sunset Strip, iets wat in die tijd voor rockbands heel ongebruikelijk is. De strategie werpt vruchten af: in de eerste maand van 1967 worden er tienduizend exemplaren van het debuutalbum van The Doors verkocht. De band verschijnt in de tv-show *Shebang* en ze playbacken er hun eerste single 'Break On Through'.

Het voorjaar is een drukke tijd voor het viertal: ze spelen voor het eerst in de Fillmore West in San Francisco, keren terug naar New York voor nieuwe shows in Ondine, betreden op Sunset Strip weer (mét schoenen) het podium van Gazzarri en The Hullabaloo, worden weer verwelkomd in de Whisky a Go Go, gaan opnieuw naar San Francisco voor optredens in de Avalon Ballroom, de Matrix Club en werken zo het clubcircuit in Californië verder af.

Jim Morrison heeft intussen zijn chino en fluwelen broeken ingeruild voor strak gesneden *leather pants*, die zijn handelsmerk zullen worden. Kuierde Morrison tot dan toe op de Sunset Strip nog blootsvoets over het strand en over straat, nu worden soepele suède en leren laarzen deel van zijn vaste outfit.

Morrisons weinig gedisciplineerde karakter maakt hem onvoorspelbaar, geeft hem het aura van een thrillseeker, wat resulteert in 'spontane' acties zoals die keer dat hij op de uiterste rand van het podium een sjamanistische indianendans ten beste geeft en van het ruim twee meter hoge podium in het publiek valt (of is het in de rockgeschiedenis de eerste opzettelijke stagedive door een artiest?). Hij werkt doelbewust aan zijn imago. Zo heeft hij al eerder Nietzsches typering van Oedipus tot de zijne gemaakt: het ondanks zijn intelligentie tot mislukking gedoemde personage, dat nu juist door zijn tragische acties een overweldigende indruk op zijn omgeving maakt, zelfs na zijn dood. Daarnaast perfectioneert Morrison de hemel-

waarts gerichte blik van Alexander de Grote, zoals Plutarchus die beschrijft in zijn *Leven van Alexander*, ook weer een boek dat Morrison gelezen heeft. De Macedonische koning stond bekend om de eigenaardige houding van zijn hals, die met een flauwe buiging een weinig naar links overhelde waardoor zijn rechteroog 'naar Zeus kon kijken'. Tijdgenoten van Alexander de Grote imiteerden deze 'naar de goden smachtende' blik ook al, en Jim Morrison sluit zich bij die oude traditie aan.

In 1996 publiceerde het medische tijdschrift *The Lancet* een artikel waarin betoogd werd dat Alexander de Grote moet hebben geleden aan de aandoening torticollis, ofwel draaihals, de situatie waarin de nek niet vrij kan worden bewogen en er vaak een asymmetrische dwangstand optreedt. Van een visueel lijntje naar de goden was dus geen sprake; Jim Morrison imiteerde Alexander de Grote, en Alexander had gewoon een stijve nek.

Maar Morrisons al dan niet spontane lichaamsposen en podiumchoreografie maken wel degelijk indruk, zo blijkt uit een artikel in *The New York Times*:

In het auditorium van Hunter College kwam hij gisteravond op in een nauwsluitende zwarte leren broek. Hij liep apathisch naar de microfoon, zoals Marlon Brando zou hebben gedaan als hij in de rockmuziek verzeild was geraakt. Hij greep de microfoon met beide handen en plaatste één laars op het voetstuk. Hij sloot zijn ogen en trok aan de microfoon. Eerst stond hij te hoog. Toen stond hij te laag. Toen opende hij zijn mond als wilde hij gaan zingen. Toen veranderde hij van gedachten en deed zijn mond weer dicht. Op zijn gezicht prijkte de lijdzame uitdrukking van iemand die weet dat hij te mooi is om ooit van ware liefde te genieten. Jim Morrison is een popster met een visie. De visie is verpakt in seks.

3 Light My Fire (1967)

In de jaren zestig domineert AM-radio, de wat krakerige uitzendfrequentie op de middengolf. FM bestaat al geruime tijd, maar ‘AM rules the airwaves’. Een grote verscheidenheid aan radiostations bedient een breed publiek: of je nu van Elvis houdt, Petula Clark, Sam & Dave of The Beatles, op de radio hoor je vroeg of laat hun singles. En in die jaren heeft een single een lengte van om en nabij de drie minuten. Bij uitzondering worden langere singles uitgebracht én gedraaid op de radio, zoals ‘Like a Rolling Stone’ van Bob Dylan: zes minuten. Het is niet gebruikelijk dat zulke lange singles door de ether gaan, albumtracks al helemaal niet. Als het al gebeurt, dan is het op de hippere, ‘underground’ FM-zenders, die bovendien een betere geluidskwaliteit hebben.

Als beginnende band hoeven The Doors van FM-radio niets te verwachten. De leden van de band, en ook hun vrienden, bellen herhaaldelijk naar de lokale radiostations en doen zich voor als fans die een verzoeknummer willen aanvragen, de eerste single van het debuutalbum, ‘Break On Through’. In april 1967 haalt de single net niet de Billboard National Hot 100, en The Doors zitten verlegen om een hitsingle die wél de lijst van bestverkochte honderd singles binnendringt. Iedereen is het erover eens dat ‘Light My Fire’ de gedoodverfde opvolger van de geflopte eerste single is, maar hoe krijgen ze een nummer met een tijdsduur van 6.50 minuten op de radio?

Producer Paul Rothchild, die voor The Doors van bijzonder grote betekenis is geweest, kondigt aan dat hij de potentiële hit zal gaan inkorten tot singlelengte. Dit betekent een uiterst secuur werkje, waarbij de mastertape (of een kopie daarvan) met een vlijmscherp mesje wordt losgesneden, fragmenten worden verwijderd en de losse einden, zonder dat de cut hoorbaar is, weer aan elkaar gelast. Een dergelijke operatie vereist chirurgische precisie: snijdt de editor te veel weg, dan is dat fragment voorgoed verloren, tenzij er een backup-tape is. Het is lange tijd gebruikelijk dat bands een lang nummer met hitpotentie nogmaals opnemen, in een verkorte versie. Veel singles van bands in de late jaren zestig en vroege jaren zeventig hebben dan ook een afwijkende uitvoering vergeleken met de albumtrack.

Twee dagen later meldt Rothchild dat hij klaar is, tot grote verbazing van eenieder. Met hoge verwachtingen verzamelt de band zich in de Sunset Sound Studios. De producer weigert in te gaan op de nieuwsgierige vragen hoe het eindresultaat is ge-

worden en hoe hij dat zo snel heeft gefikst. ‘Luister zelf maar,’ zegt hij met een grijns, ‘jullie moeten het beoordelen. Ga dus allemaal zitten en stel je voor dat je naar de radio zit te luisteren. Jullie hebben nog nooit van ‘Light My Fire’ gehoord. Je zit gewoon naar de radio te luisteren, naar de lekkere muziek die er gedraaid wordt. Je kent The Doors niet, je bent zeventien, je hebt voortdurend een stijve en, het belangrijkste, je gaat regelmatig naar de platenzaak om een singletje te kopen.’

Geluidstechnicus Bruce Botnick, een destijds eenentwintigjarig talent achter de knoppen, die gedurende zijn hele carrière een bepalende rol zal spelen in het technische aspect van het geluid van The Doors, speelt de tape af. De harde klap op de snaredrum, Manzareks orgelintro dat hij in zijn onnavolgbare bewoordingen omschrijft als ‘some Bach filigrees in a kind of turning-in-on-itself Fibonacci spiral’, en de grotendeels door Krieger geschreven, maar door Morrison gezongen tekst:

*You know that it would be untrue
You know that I would be a liar
If I was to say to you
Girl, we couldn't get much higher*

*Come on baby, light my fire
Come on baby, light my fire
Try to set the night on fire*

*The time to hesitate is through
No time to wallow in the mire
Try now we can only lose
And our love become a funeral pyre*

*Come on baby, light my fire
Come on baby, light my fire
Try to set the night on fire, yeah*

De bandleden kijken elkaar aan; ze hebben nog geen edit gehoord. Maar dan komt het, vlak na het tweede refrein. Manzareks orgel beweegt zich met nadrukkelijke accenten, begeleid door een hypnotische, pulserende basfiguur, in de richting van de solo. En daar is de cut — de complete orgelsolo én de complete gitaarsolo zijn weg-

gesneden! De coda van Kriegers solo is nu de overbrugging tussen het tweede en derde couplet. Het orgelintro wordt herhaald en Morrison zingt:

*The time to hesitate is through
No time to wallow in the mire
Try now we can only lose
And our love become a funeral pyre*

*Come on baby, light my fire
Come on baby, light my fire
Try to set the night on fire, yeah*

*You know that it would be untrue
You know that I would be a liar
If I was to say to you
Girl, we couldn't get much higher*

*Come on baby, light my fire
Come on baby, light my fire
Try to set the night on fire
Try to set the night on fire
Try to set the night on fire
Try to set the night on fire*

Nog een keer het orgelintro, Densmore's lange drumroffel en dan is het nummer afgelopen. Stilte in de studio. De grootste klappen zijn gevallen in de instrumentale passages: die zijn namelijk helemaal weg. Geen wonder dat Manzarek en Krieger het maar niks vinden. Toch weet Paul Rothchild hen te overtuigen en ten slotte is iedereen het erover eens: 'Light My Fire' is een goede single van bijna drie minuten, er kan op gedanst worden en er is een alleszins acceptabele kleine instrumentale break in het midden in plaats van lange solo's. 'Op AM-radio hoor je nooit solo's,' beargumenteert Rothchild zijn keuze. En, zoals ze zeggen, de rest is geschiedenis.

Wanneer 'Light My Fire' in juli drie weken op de eerste plaats van de Billboard Hot 100 blijft staan, groeit het nummer uit tot een van de anthems van de Summer of Love, maar bizar genoeg óók tot de soundtrack van de rassenrellen later dat jaar,

vanwege de vele brandhaarden in Detroit. Scott McKenzies 'San Francisco (Be Sure to Wear Some Flowers in Your Hair)' en 'California Dreamin'' van The Mamas & The Papas staan sinds mensenheugenis onbetwist op de topposities in de canon van de flowerpower, maar 'Light My Fire' van The Doors vertegenwoordigt een soortgelijke plaats in de van lsd en marihuana doordrenkte tegencultuur.

'Light My Fire' is een gewild nummer als muzikaal intermezzo van tv-shows en alleen al in 1967 vertolken The Doors het een keer of vijf, zes op de televisie, in zwart-wit of in kleur. Gedenkwaardig is de uitvoering tijdens *The Ed Sullivan Show*. Deze gezaghebbende televisieshow is de top of the bill: de muziek staat op band, maar de vocalen worden tijdens de opname live ingezongen. The Beatles zijn er te gast geweest, en ook The Rolling Stones.

Mick Jagger werd vriendelijk verzocht om *let's spend some time together* te zingen in plaats van *let's spend the night together*, wat hij ook deed (weliswaar met rollende ogen, als futiel teken van protest). Ook voor Jim Morrison geldt de afspraak dat vanwege de suggestieve verwijzing naar drugsgebruik het woord 'higher' moet worden vervangen door 'better': *Girl, we couldn't get much better*. Tijdens de repetities doet Morrison braaf wat hem is gezegd, maar in de live-uitzending kijkt hij provocatief in de camera en zingt de oorspronkelijke tekst. Vanaf dat moment zijn The Doors in de grootste televisieshow van de Verenigde Staten niet meer welkom.

Gedurende de hele carrière van The Doors blijft 'Light My Fire' dé tophit waarvan het publiek tijdens concerten maar niet genoeg kan krijgen. In latere jaren krijgt Jim Morrison een steeds grotere hekel aan het nummer, omdat de radiohit exemplarisch is voor het *teenybopper*-publiek dat steeds verder af komt te staan van de serieuze dichter-zanger die Morrison graag wil zijn, én natuurlijk omdat hij het nummer niet geschreven heeft. Toch verdwijnt 'Light My Fire' tijdens optredens nooit van de setlist. In commercieel opzicht is het nummer een goudmijn en The Doors stellen hun publiek nooit teleur.

De korte radio-edit wordt voor zover bekend nooit live gespeeld, daarvoor soleerden Manzarek en Krieger veel te graag. In 1967 klokt het nummer tijdens concerten netjes in op acht tot bijna tien minuten, maar later wordt het een canvas voor zowel instrumentale als vocale improvisaties en bereikt het nummer, uitgebreid met medleys van klassiekers, soms een tijdsduur van bijna twintig minuten.

Al in februari, en vervolgens in april en mei, neemt de band, met deze keer Douglas Lubahn op basgitaar, nummers voor het tweede album *Strange Days* op. Een ruwe

mix van de plaat is ergens in mei al gereed. Perfectionist en inspirator Paul Rothchild drukt met name zijn stempel op 'I Can't See Your Face in My Mind', dat de band maar niet overtuigend op tape kan krijgen. Na meerdere dagen tevergeefs te hebben geprobeerd een goede take op te nemen, brengt Rothchild bij de eerstvolgende poging de band in een andere staat van bewustzijn. Langzaam en met een laag stemgeluid zegt hij: 'Luister allemaal, stel je nu eens voor dat je in Japan bent, in een geishahuis, denk aan een warm bad in Japan, kom in die sfeer, stel je voor dat je heel erg relaxed bent, heel oriëntaals.' Hij hypnotiseert de band als het ware, en het werkt. Na twee takes staat het nummer op band, precies op de manier die eerder niet was gelukt.

Na een pauze van anderhalve maand keert de band in juli en augustus terug naar de studio, die inmiddels is uitgebreid met achtsporenapparatuur. Dit biedt ongeken-de mogelijkheden vergeleken met de eerste plaat: maar liefst vier extra sporen om effecten en overdubs toe te voegen! Van die mogelijkheden maakt vooral Ray Manzarek dankbaar gebruik: naast zijn vertrouwde Vox Continental bespeelt hij een Hohner Clavinet, een Hammond C-3-orgel, een klavecimbel en een marimba.

Tijdens een interview na afloop van een optreden in de Fillmore West op 9 juni blikt Manzarek vooruit op de toegenomen creatieve vrijheid:

We werken momenteel aan het tweede album, en naar mijn mening gaan we ons meer toespitsen op de productie in de studio. [...] Op het eerste album hebben we vooral ons persoonlijke geluid vastgelegd, maar van de studio zelf begrepen we nog niet veel. Na het eerste album hadden we ervaring en wisten we wat de studio is en wat er zoal kan worden gerealiseerd. Dus op het tweede album gaan we de faciliteiten van de studio ten volle benutten.

Bruce Botnick heeft maanden eerder al een promotie-exemplaar van het nieuwe Beatles-album *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band* bemachtigd. De creatieve productie van die plaat inspireert Botnick enorm, en als de nieuwe apparatuur in de studio is geïnstalleerd kan er volop geëxperimenteerd worden, niet in het minst met de studio zelf. Paul Beaver, een pionier op het gebied van Moog-synthesizers, zorgt ervoor dat Morrisons stem in 'Strange Days' door een synthesizer wordt vervormd; in 'I Can't See Your Face in My Mind' en 'Unhappy Girl' zitten *backward tape effects* (Manzarek speelt in dat laatste nummer zijn akkoordenschema in omgekeerde volgorde in, zodat bij de normale playback alles klopt).

In 'Horse Latitudes', in essentie een gedicht met achtergrondmuziek en -geluiden, zit *pink noise* (taperuis met een bepaalde frequentie) en echo-effecten; het zwelt aan tot een mellotronachtige kakofonie. Volgens de overlevering heeft Morrison de tekst in zijn tienerjaren geschreven; het gaat over de beruchte windstiltes op de Sargassozee, ter hoogte van de zogenaamde 'paardenbreedten'. Morrison beschrijft het moment dat een schip zijn lading – paarden – overboord moet gooien zodat het schip hoger op de golven komt te liggen en men beter vooruit komt. De doodsangst van de verdrinkende paarden wordt in tekst en in geluid treffend weergegeven:

*When the still sea conspires an armor
And her sullen and aborted
Currents breed tiny monsters
True sailing is dead
Awkward instant
And the first animal is jettisoned
Legs furiously pumping
Their stiff green gallop
And heads bob up*

*Poise
Delicate
Pause
Consent
In mute nostril agony
Carefully refined
And sealed over*

Tijdens de opnamen van de geluidseffecten voor 'Horse Latitudes' zijn leden van Jefferson Airplane aanwezig in de studio, en het is niet onwaarschijnlijk dat zij zich bij die gelegenheid hebben laten inspireren om op hun nog te verschijnen album *After Bathing at Baxter's* iets soortgelijks te doen: hun 'A Small Package of Value Will Come to You Shortly' op die plaat bestaat uit een klankenbrij van piano, glockenspiel, drums, een achterstevoren afgespeelde stem, hysterische uithalen, echo's, kortom: de studio als instrument.

Maar ook heel alledaagse zaken zoals aparte sporen voor ritme- en sologitaar of

orgel en piano, en de dubbelopname van Morrisons stem vinden met het verdubbelde aantal sporen probleemloos een plek op de 8-track mastertape, zonder dat eerst enkele sporen moeten worden gekopieerd naar één spoor van een tweede viersporenreeks.

Het zwaartepunt van *Strange Days* is, net als bij het eerste album, het laatste nummer van kant 2, 'When the Music's Over', dat net als 'The End' zo'n elf minuten duurt. Het nummer staat bol van sjamanistische symboliek – als je de theorieën hierover mag geloven – en het is een van de eerste rockcomposities waarin een ecologisch thema wordt aangeboord:

*What have they done to the earth?
What have they done to our fair sister?
Ravaged and plundered and ripped her and bit her
Stuck her with knives in the side of the dawn
And tied her with fences and dragged her down*

'When the Music's Over' is één lange reeks van invocaties aan het adres van de oudere generatie van machthebbers om de teugels over te dragen aan de jonge generatie van hoopvolle, idealistische, liefdevolle mensen die de wereld op de juiste manier – hún manier – willen besturen, en Morrison dwingt die overgave af met een stem op orkaankracht: *We want the world and we want it... noooooooooowww!!!*

Anders dan de eerste plaat bevat *Strange Days* geen radiohit ('People Are Strange' en 'Love Me Two Times' bereiken nooit de top 10 van de Billboard Hot 100) en daardoor behaalt het tweede album van The Doors de minst goede verkoopcijfers, terwijl het in artistiek opzicht als hun beste plaat kan worden beschouwd en bovendien past in de opkomende trend van typische elpeegroepen. Wel nog steeds zeer succesvol is 'Light My Fire', en in augustus vliegt de band weer naar New York, waar hun een plaquette wordt uitgereikt wegens het behalen van de nummer 1-positie.

In die periode moet in New York ook de foto zijn gemaakt die zal worden gebruikt als elpee-hoes voor *Strange Days*: Bill Harvey, de art director van Elektra, en fotograaf Joel Brodsky arrangeren een Fellini-achtige scène in een historisch binnenstraatje dat is gelegen aan East 36th Street — Sniffen Court. Het is een zeer bekende platenhoes die met zijn entourage van circusartiesten weinig introductie behoeft. 'It looked European,' zou Morrison er later over zeggen. 'It was better than having our fucking faces on it.'

1967 is ook het jaar van de zakelijke doorbraak: in mei wordt de achttienjarige Bill Siddons officieel als roadmanager aangesteld. Tot die tijd hebben Robby Kriegers broer Ron en de concertpromoter Rich Linnell steeds met de apparatuur gesleept. Het snel toenemende aantal optredens vereist echter dat er enige structuur komt in het transport van instrumenten en versterkers, en Siddons zal die taak op zich nemen; een jaar later wordt hij tevens de manager van The Doors. Maar eerst gaat de groep in maart 1967 in zee met twee 'echte' managers, Asher Dann en Sal Bonafede, die in 1968 worden uitgekocht en dan vervangen door Siddons, wiens persoonlijkheid beter bij de band past.

In augustus ontvangen de bandleden hun royalties, ieder incasseert een cheque van vijftigduizend dollar! Allemaal dankzij 'Light My Fire'. Hun nummer 1-hit opent meer deuren: The Doors zijn nu niet langer de opwarmer voor de belangrijkste act, ze zijn nu zelf vaak de belangrijkste act.

ARE YOU
READY
FOR THE **DOORS?** THEY ARE CREATING
THE NEWEST AND THE
WILDEST SOUND EVER
— AND IT JUST MAY BLOW
YOUR MIND!

Op een van de belangrijkste affiches van 1967 ontbreken The Doors: het Monterey International Pop Festival vindt plaats op 16 t/m 18 juni 1967 en het driedaagse festival is een van de eerste beroemd geworden muzikfestivals in het hippietijdperk. De line-up bestaat uit artiesten die veelal nog hard aan de weg moeten timmeren om uit te groeien tot de rocklegendes zoals wij ze kennen: The Jimi Hendrix Experience, The Who, Otis Redding, Jefferson Airplane, Janis Joplin met Big Brother & The Holding Company, The Mamas & The Papas, Buffalo Springfield, Ravi Shankar en Eric Burdon and The Animals. Voor verscheidene van die bands was Monterey een stap richting het grote succes. Ook Burdons carrière kwam door het festival in een stroomversnelling terecht en hetzelfde jaar nog schreef hij over de bijzondere ervaring het nummer 'Monterey'.

The Doors zijn de grote afwezigen. De redenen zijn niet eenduidig: volgens de ene bron ligt het eraan dat het hitsucces van 'Light My Fire' nog niet in zicht was toen de bands voor het festival werden gecontracteerd; Jim Morrison beweert dat het komt doordat het festival typisch San Francisco (*love & peace*) is en zijn band symbool

staat voor Los Angeles (*sex & death*). Maar hij legt ook graag de schuld bij Lou Adler, een van de organisatoren. Adler was twee jaar eerder de platenbons die letterlijk de naald in de eerste paar seconden van elk nummer van de Doors-demo zette en bromde: 'Nothing here, nothing I can use here!' Of Adler de band in 1967 nog steeds ondermaats vond, valt te betwijfelen — de ware reden voor de afwezigheid van The Doors op het Monterey International Pop Festival mag eenieder zelf bedenken.

Wel staan The Doors op het grote openluchtpodium van het tweedaagse Fantasy Fair & Magic Mountain Music Festival, dat het weekend voor Monterey plaatsvindt. Het festival is de aftrap van een aantal culturele evenementen in de omgeving van San Francisco, en markeert het begin van de Summer of Love. Op het festival komen in totaal tussen de 15.000 en 36.000 mensen af (de bronnen zijn niet eenduidig). Voor The Doors is dit hun grootste optreden tot dan toe. Op filmopnamen die ervan zijn gemaakt is duidelijk te zien dat het hippiepubliek op uiteenlopende wijze opgaat in de muziek van de band uit Los Angeles: in wat een collectieve roes van bedwelvende middelen lijkt, dansen jongens en meisjes met intense hemelwaartse armbewegingen, of zitten juist met hun hoofd voorovergebogen — met voor de ogen hangende haren — mee te deinen of stokstijf in opperste concentratie te luisteren.

THE DOORS: Love Me 'Two Times; Moonlight Drive (Elektra 45022). A cool, repetitive item from the Doors, from their new LP. It's a subdued, yet powerful danceable item, but probably not a top fifty item. ★ ★ ★ ★

Tijdens een interview in de nazomer van dat jaar stelt Steve Flesser van Oswego State University de wat merkwaardige vraag: 'Hoe zou een groep als The Doors erover denken om op te treden voor een dansende menigte, terwijl men luistert naar jullie muziek? Vinden jullie dat dit te veel zou afleiden?'

Manzarek zegt daarop: 'Nee, laat de mensen maar doen wat ze willen doen. Wat er in ze opkomt. Als ze willen dansen, dans. Zitten, zit. Je kan al dansend net zoveel in de muziek opgaan als wanneer je zit te luisteren.' Van dansend publiek is niet echt sprake wanneer de band in september in het Canadese televisieprogramma *The Rock Scene: Like It Is* een krachtige liveversie van 'The End' uitvoert. Dankzij de uitstekende cameravoering en beeldregie, die haar tijd vooruit is, en het geïnspireerde drumwerk van Densmore, blijft deze uitvoering van 'The End' overeind als een

van de meest coherente versies die er van dit nummer bekend zijn. Om voor de hand liggende redenen — en zonder deze keer te provoceren — slaat de band de Oedipus-sectie over (of is dat deel er later uitgeknipt?), maar ook zonder die zelfcensuur blijft het een uitzonderlijke keuze om juist dit nummer op televisie uit te zenden en niet hun grote hit van dat moment, 'Light My Fire'.

Een gefocuste Jim Morrison met satanische, puntige bakkebaarden, Densmore die met zijn ellebogen de vellen van zijn trommels indrukt en van toonhoogte verandert, Manzarek die aan zijn gezichtsuitdrukking te zien door de muze bezocht wordt, Krieger die voor zijn gitaarversterker op de knieën gaat om feedback op te wekken — geïnspireerder zijn The Doors daarna nooit meer op televisie geweest.

Toch zijn er ook fikse tegenvallers. Het optreden in het Forest Hills Tennis Stadium in New York, waar The Doors het voorprogramma zijn van Simon & Garfunkel, is een van de slechtste ervaringen die de band met toeschouwers heeft. De dertien-duizend fans van het zoetgevooisde duo hebben duidelijk weinig op met de psychedelica van een stelletje hippies van de West Coast. Een apathisch publiek en boegeroep zorgen voor een mislukt optreden. The Doors spelen een korte set van een halfuur en verlaten dan nors het podium. Paul Simon neemt het zelfs voor de band op: hij loopt het podium op, pakt de microfoon en spreekt het publiek aan op hun ongeïnteresseerde houding, maar het kwaad is al geschied.

1967 is voor The Doors ook wat concertlocaties betreft een jaar van uitersten. Het spectrum reikt van rokerige nachtclubs, discotheken, universiteitsauditoriums, theaters, casino's, ballrooms, schaatsbanen, conventiecentra, sportstadions, arena's, racecircuits tot nationale televisieshows; de band staat in de Fillmore West en Winterland Arena, maar ook op de *bill* van openluchtfestivals als The Great Human Be-In en Fantasy Fair & Magic Mountain Music Festival, treedt op in de eigen regio maar doet tevens de oostkust, het Midden-Westen en Canada aan. Ze transformeren van openingsact tot *headliners*, beklimmen het podium van zalen met tot de verbeelding sprekende namen als The Hullabaloo, The Kaleidoscope, Masonic Temple en The Family Dog, treden op voor gaandeweg heel behoorlijke gages of — bij een benefietconcert — voor niks. Het publiek dat op de band afkomt, zwelt aan van enkele tientallen tot tienduizenden.

Ook spelen The Doors op enkele highschools. Zelfs nog in oktober 1967, als hun ster tot respectabele hoogten is gerezen en ze al concerten hebben gegeven voor meer dan tienduizend man publiek, komen ze hun eerder aangegane verplichting na

en geven acte de présence op Danbury High School. Morrison is letterlijk en figuurlijk in *good spirits*: de hele middag heeft hij zitten pimpelen met Tom Baker, een acteur uit Los Angeles die een tijdje later de taak krijgt toebedeeld om Morrisons drankgebruik in te perken: Baker is de eerste die in 1968 door Morrisons collega's in de onofficiële functie van 'babysitter' gedoopt zal worden, en anderen zullen volgen. De persoon die Morrisons drankinname hoort af te remmen, moet zelf ook een doorgewinterd drinker zijn, wat het succes van de onderneming aanmerkelijk verkleint, of zelfs schromelijk doet mislukken.

Zelf weet Baker heel goed dat zijn vriendschap met Morrison door de anderen met argusogen wordt bekeken. In een artikel in *High Times* kijkt hij er in 1981 op terug:

Mijn drinkgelagen met hem maakten me niet erg populair bij de mensen die voor The Doors werkten. Bill Siddons, zijn manager, beet altijd hard op zijn tanden wanneer ik aan kwam waaien.

In het najaar van 1967 liggen deze zaken nog in de toekomst en van Morrison mag Baker voor aanvang van de show een gedicht voorlezen en de band aankondigen.

DANBURY HIGH SCHOOL, 11 OKTOBER 1967

De geluidsopname die van het concert in het auditorium van Danbury High

School bewaard is gebleven, klinkt wat rauw maar is een vrij karakteristieke weergave van wat The Doors hun publiek dat jaar zoal voorschotelden.

Op de setlist staan twee bluescovers ('Money' en 'Back Door Man') en de eigen nummers bevatten enkele verrassingen: in 'Moonlight Drive', inclusief Kriegers lichtelijk hysterisch klinkende slidegitaar, verwerkt Morrison een geïmproviseerde versie van 'Horse Latitudes'. In 'Break On Through' reciteert hij de

passage 'There You Sit (All By Yourself)' en 'Back Door Man' bevat de tekstuele improvisatie 'I got the right to love you / I got the right to hug you / I got the right to kiss you / I got the right to misuse you', maar niets van wat The Doors deze avond spelen overtreft de versie van 'The End': een zeldzame rijkdom aan gedichten en passages die later in 'The Celebration of the Lizard', 'Who Scared You' en 'Not to Touch the Earth' zullen opduiken.

Manzareks orgel heeft soms een overstuurde kwaliteit die doet denken aan de Canterbury / fuzz-orgelsound van Soft Machine en Supersister. Dat heeft niets te maken met Manzareks orgel; zoals bij alle bootlegopnamen is de kwaliteit van de taperecorder en de conditie van de door de jaren heen bewaarde geluidsband bepalend voor de sonische kenmerken van de opname.

De eerste keer dat een nummer van dit concert – 'Money' – onder de aandacht van Doors-fans werd gebracht, was op *Singing the Blues Vol. 2* (1986), een op groen vinyl uitgebrachte Duitse bootleg. Twee jaar later was er de Amerikaanse bootlegelpee *Fast Times at Danbury High* met daarop de niet complete opname van het concert; in de jaren negentig verscheen de bootleg-cd *Highschool Confidential* (1994) en een officiële release van 'People Are Strange' zag het licht op de door Robby Krieger samengestelde cd-box *Boot Yer Butt – The Doors Bootlegs* (2003).

De tape die rond het jaar 2000 in verzamelaarskringen circuleerde is het compleetst, zonder edits, cuts en de voortijdige fade-out in 'Break On Through' (op *Highschool Confidential*), en heeft de beste geluidskwaliteit.

Eind november treedt de band op in Washington, waar Morrisons ouders op dat moment wonen. De achtenveertigjarige Steve Morrison, de jongste admiraal in de Amerikaanse marine, en zijn vrouw Clara hebben hun zoon niet meer gesproken sinds Kerstmis 1965. Jim Morrison heeft zich op een rigoureuze manier van hen losgemaakt, maar houdt wel sporadisch contact met zijn jongere zus Anne en broertje Andy.

Clara heeft voorafgaand aan het concert getracht het contact met haar zoon te herstellen en slaagt er dankzij tussenkomst van de platenmaatschappij in Jim aan de telefoon te krijgen. Aan het eind van het korte, en van Jims zijde afstandelijke gesprek vraagt moeder Morrison haar zoon of hij weer eens thuis wil komen. En o ja, of hij dan eerst naar de kapper wil gaan – 'Je weet hoe je vader is.' Als hij heeft opge-

hangen zegt Morrison tegen iedereen die het horen wil dat hij haar nooit meer wil spreken. Treurig genoeg gaat die wens geheel in vervulling.

Clara en Andy zijn aanwezig tijdens het optreden; Morrison heeft geluidstechnicus Vince Treanor en roadmanager Bill Siddons strikte orders gegeven zijn moeder geen toegang te verlenen tot de kleedkamers na afloop van het concert.

In september heeft de New Yorkse fotograaf Joel Brodsky filmrolletjes volgeschoten met de tegenwoordig overbekende, iconische foto's van Jim Morrison: met ontbloot bovenlijf en een kralenketting om zijn nek, en een kapsel dat hij zich kort daarvoor heeft laten aanmeten door de bekende stylist Jay Sebring (die in 1969 een van de slachtoffers zal zijn van de Manson-moorden), de haardracht à la Alexander de Grote. Aldus wordt gedurende een uurtje of daaromtrent in een fotostudio een van de Olympus afgedaalde rockgod vereeuwigd. Brodsky's *Young Lion*-foto's zijn van niet te onderschatten waarde voor het imago van Morrison en The Doors.

De band brengt in het jaar van de definitieve doorbraak maar liefst twee albums uit, wordt zoals gezegd zowel in de stedelijke agglomeraties als in de provinciesteden door het publiek enthousiast onthaald, maar ook een enkele keer doodgezwegen of zelfs uitgejouwd; het jaar eindigt vol tumult als Jim Morrison in december – de dag na zijn vierentwintigste verjaardag – in New Haven, Connecticut op het podium wordt gearresteerd wegens lokaalvredebreuk.

Vlak voor de show heeft Morrison zich in de douches van de schaatsbaan afgezonderd met een meisje dat hem om een handtekening heeft gevraagd. Een patrouillerende politieagent ontdekt het tweetal en sommeert hen te vertrekken. Hij heeft niet in de gaten dat hij de zanger voor zich heeft van de band die hier zo meteen zal optreden. Morrison geeft de agent een grote mond, en die is daar duidelijk niet van gediend. Hij haalt zijn busje Mace tevoorschijn en spuit Morrison de bijtende vloeistof in het gezicht. In de commotie volgend op dit incident wordt het de agent gaandeweg duidelijk wie de langharige hippie is, er worden verontschuldigen geuit en de band betreedt het podium. Maar Jim Morrison, met rooddoorlopen ogen achter de microfoon, laat het er niet bij zitten: in de rustige passage van 'When the Music's Over' (andere bronnen noemen 'Back Door Man') informeert hij het publiek over wat er zojuist backstage is gebeurd. Morrison maakt er een waar toneelstukje van, en vertolkt zijn eigen personage en dat van de politieagent die hem zo onbeschoft heeft behandeld. Hij dikt de rollen aan: hijzelf is de zonder reden mishandelde artiest, de politieagent wordt neergezet als een provinciale boerenlul.

'I want to tell you about something that happened just two minutes ago here in New Haven... This is New Haven, isn't it? New Haven, Connecticut, United States of America?'

Met de monotone muzikale begeleiding van zijn bandleden, die niet meteen doorhebben wat er staat te gebeuren, begint Morrison aan zijn sarcastische rap over het meisje dat hij vlak voor de show heeft ontmoet en met wie hij aan de praat raakte:

*'And we wanted some privacy
And so we went into this shower room
We weren't doing anything, you know
Just standing there and talking
And then this little man came in there
This little man in a little blue suit
And a little blue cap
And he said:
"Whatcha doin' here?"
"Nothing."
But he didn't go away
He stood there
And then he reached 'round behind him
And he brought out this little
black can of somethin'
Looked like shaving cream
And then he... sprayed it in my eyes
I was blinded for about thirty minutes...'*

Als Morrisons verhaaltje ten einde is, gaat het nummer over in de bekende climax:

'We want the whole fucking world and we want it... noooooooooowww!!!'

Zodra het nummer ten einde is, gaan de zaallichten aan en lopen van weerszijden twee politieagenten het podium op. Morrison houdt zijn microfoon onder de neus van een van hen en zegt: 'Say your thing, man!' Daarop grijpen de agenten hem vast. Morrison maakt nog een hulpeloos gebaar met zijn armen, alsof hij zich afvraagt

wat hij in godsnaam heeft misdaan, en dan wordt hij afgevoerd. Terwijl hij achter de gordijnen van het podium een paar klappen krijgt van de politie, probeert Bill Siddons het instrumentarium van de band te beschermen tegen de boze fans die het podium opklimmen. In de nasleep van de arrestatie worden ook nog drie journalisten aangehouden die zich met de zaak bemoeien, en na een borgsom van 1500 dollar is Morrison weer op vrije voeten. Zijn arrestatie op het podium (de eerste rockster ooit) is vastgelegd door iemand in het publiek; het filmpje heeft zijn weg gevonden naar de vele video's en dvd's van de band. Het voortijdig afgebroken optreden is het eerste van vele incidenten die de carrière van The Doors in de volgende jaren zullen dwarsbomen. En steeds weer gaat het om vrijheid van meningsuiting en/of het gebruik van aanstootgevende woorden, waaraan de autoriteiten in beide gevallen paal en perk stellen.

Dankzij de royaltycheque van vijftigduizend dollar zijn de vier *potheads* van Sunset Strip ineens welgestelde muzikanten geworden. Met nauwelijks merkbare veranderingen schuiven ze omhoog op de maatschappelijke ladder, de afstand tot hun eerdere persoonlijkheden en voormalige vrijheid van handelen wordt steeds groter. Terwijl Manzarek, Krieger en Densmore zich settelen (Ray en Dorothy treden in het huwelijk, Robby en John gaan serieuze relaties aan) en hun neiging tot het zich afzetten tegen de maatschappij weten te kanaliseren, overschrijdt Jim Morrison voortdurend de dunne lijn die tussen rebellie en volwassenheid loopt. Daarbij beroemt hij zich graag en veelvuldig op de door Friedrich Nietzsche gecultiveerde levensvisies vanuit het klassiek-Griekse perspectief van enerzijds Apollo (harmonie en discipline) en Dionysus (gekte en spontaniteit). Aan welke van beide goden Morrison zich het liefst spiegelt, moge duidelijk zijn.

De toekomst lijkt paradijselijk: 'Light My Fire' is de op één na bestverkochte single van het jaar, het debuutalbum is meer dan 1 miljoen keer over de toonbank gegaan, maar Morrison neemt de beroemd geworden levenshouding van psycholoog en lsd-propagandist Timothy Leary ('Turn on, tune in, drop out') net iets te letterlijk.

De gemoedswisselingen waaraan de sensitieve Morrison onderhevig is, zijn schrikbarend toenemende consumptie van alcohol, zijn weigering zich met zijn ouders te verzoenen, de ingebakken haat jegens alles wat autoriteit vertegenwoordigt, zijn fatalistische inborst — alles wijst erop dat de zanger graag bonst op de poorten van de hel. Met alle gevolgen van dien.

4 Strange Days (1967-1968)

Het vrouwelijke equivalent van Jim Morrison, daar zullen velen het mee eens zijn, is Janis Joplin. Met haar van levensleed doordrenkte stem à la Bessie Smith, haar liefde voor whisky en haar sensualiteit is zij in meerdere opzichten de perfecte tegenhanger voor de zanger van The Doors: óók ongeremd, óók gepassioneerd en... óók zelfdestructief.

Haar uitvoering, samen met Big Brother & The Holding Company, van 'Ball and Chain' op het Monterey International Pop Festival is legendarisch geworden. Dankzij de filmregistraties van rockconcerten die in de jaren zestig de kop opsteken, is haar dramatische voordracht tijdens deze specifieke uitvoering exemplarisch geworden voor het fenomeen Janis Joplin: één opvallend moment in haar carrière waarmee zij voor eeuwig zal worden vereenzelvigd, net zoals dat het geval is bij Jimi Hendrix die (ook op Monterey) zijn gitaar met zijn tanden bespeelt en in brand steekt, The Who die hun instrumenten traditiegetrouw aan diggelen slaan, The Beatles die overstemd worden door hordes gillende tienermeisjes, of de vetkuif en heupwiegende 'pelvis' van Elvis Presley.

Om hun publiek in de steeds groter wordende concertlocaties te bereiken, ontwikkelen veel performers zogenaamde *stage antics*, typische eigenaardigheden, vormen van aandachttrekkerij die aanwezig op zelfs de achterste rijen bij de les moeten houden. Aan Jim Morrison is dit soort podiumdramatiek wel besteed. De verlegen zanger die helemaal in het begin nog met zijn rug naar het publiek toegekeerd staat en in zijn eerste Elektra-bio laat optekenen dat hij is 'interested in anything about revolt, disorder, and chaos', zingt ruim een jaar later een van de verboden woorden op de nationale televisie en wordt korte tijd daarna op het podium gearresteerd. Het vormt de opmaat naar meer moeilijkheden. Een van de voornaamste aanjagers van de problemen waarin The Doors dankzij Morrison verzeild raken, is zijn onlesbare dorst naar alles waar alcohol in zit. Net zoals dat bij Janis Joplin het geval is.

Morrison is niet alleen zanger, hij is ook entertainer, zij het in beide gevallen tegen wil en dank. Een artikel in *Crawdaddy* bejubelt de band: 'The Doors zijn in hoogsteigen persoon zo onderhand het beste dat het Westen te bieden heeft. De beste performers van het land, en als de albums evenzeer dichtkunst zijn als muziek, dan is wat ze op de planken brengen in de eerste plaats drama, briljant theater in elke betekenis van het woord.'

Morrison vindt dat niet meer dan logisch. Het is nooit zijn wens geweest zanger van een band te zijn, zegt hij er later over. Hij wil films maken, toneelstukken en boeken schrijven. Toen hij toch in een band terechtkwam, wilde hij zijn oorspronkelijke ideeën daarmee combineren.

Anne Morrison-Chewning, zijn zus, met wie hij het contact nooit heeft verbroken, verwoordt het in een recent interview als volgt: 'Hij zei meermaals dat hij van mening was dat het publiek een schouwspel verdiende. Zijn fans hadden een aardig bedrag neergeteld en toen hij eenmaal bekend was traden ze in zulke enorme stadions op, dat hij wel een showman móest worden.'

Al tijdens de opnamesessies van *Strange Days*, wanneer het soms een halve dag duurt voordat de microfoonopstelling en klank van Densmore's drums aan Paul Rothchilds hoge eisen voldoen, raakt Morrison snel verveeld en zoekt hij zijn vertier buiten de studio, in een van de nabijgelegen bars. Dat resulteert vaak in een aangeschoten Morrison tegen de tijd dat hij zijn partijen moet zingen, en soms komt hij helemaal niet meer opdagen.

Tijdens de concerten van The Doors, gedurende de lange instrumentale solo's van Manzarek en Krieger, gebeurt er iets soortgelijks: Jim Morrison zoekt naar manieren om enerzijds zijn eigen verveling tegen te gaan en anderzijds het publiek te blijven boeien. Van het podium aflopen is nauwelijks een optie, maar hij zoekt in toenemende mate naar manieren om zichzelf bezig te houden. Zo steekt hij, net als in New Haven, te pas en te onpas zijn microfoon onder iemands neus — geen politieagenten maar meisjes in het publiek die hem zijn opgevallen. Vaak persen ze slechts een hysterische kreet uit hun keel. In de loop van 1968 zal hij steeds vaker zijn 'Wild Child'-indianendans uitvoeren: een soort hink-stapdans, die zijn oorsprong vindt in rituele magische bezweringen die *native American*-medicijnmannen vroeger uitvoerden om de zieken te genezen of om geesten te verjagen. Soms laat hij zich op de podiumvloer vallen en kronkelt als een slang in het rond. Zijn publiek betreft hij geregeld bij de handeling door juist volkomen niets te doen: met gesloten ogen staat hij roerloos achter de microfoon, geeft Manzareks monotone baslijn de gelegenheid zich tot een hypnotiserende mantra te ontwikkelen en melkt het moment zo lang uit totdat het publiek onrustig wordt, op de stoelen heen en weer schuift en ten slotte commentaar begint te leveren. Dat is voor Morrison de cue dat het gewenste effect is gesorteerd; pas dan leidt hij zichzelf uit het toneelstukje en komt het tot stilstand gekomen nummer weer tot leven.

Fervent boekenverslinder als hij is, heeft Morrison het werk van onder meer de

Franse avant-gardistische toneelschrijver Antonin Artaud gelezen, die vernieuwend theater wilde maken waarin rationele controle van de acteurs moest worden onderdrukt om zo hun spel vanuit het onderbewustzijn te laten ontstaan: confronterend, gewelddadig, primitief, extreem; en het publiek maakt onontkoombaar deel uit van de handeling. Dat Jim Morrison zich door deze aanpak heeft laten inspireren, heeft weinig uitleg. Gesterkt door zijn kennis van de theatergeschiedenis belichaamt hij verschillende persoonlijkheden: de ene keer is hij Dr. Jekyll, de andere keer is hij Mr. Hyde. Of, zoals Morrisons omgeving hem steeds vaker gaat noemen als hij weer eens dronken is: Jimbo.

Het fraaiste stukje theater vormt de executiescène in 'The Unknown Soldier': Krieger richt zijn gitaar als een geweer op Morrison, Densmore voert de spanning op met een langgerekte militaire roffel, en op het moment dat het 'schot' afgaat stort Morrison ter aarde en zingt in liggende houding de eerste strofen van het vervolg van het lied voordat hij als uit de dood herrezen opspringt en zijn tirade tegen de Vietnamoorlog voortzet.

Van puur effectbejag is vanuit de filosofie van The Doors geen sprake. De band draagt de collectieve wil uit om met het publiek te communiceren en iets bijzonders te laten ontstaan: 'We willen met onze muziek kortsluiting in het bewustzijn veroorzaken, en zo het onbewuste vrij rond laten zweven,' legt Manzarek uit. Ondanks die hoogdravende wens om met hun muziek tot de collectieve geest door te dringen, lijkt het publiek maar in één ding geïnteresseerd: Jim Morrison in zijn rol van dionysische maniak te zien optreden.

Van dit soort theatrale strapatsen is geen sprake wanneer Jim Morrison in maart 1968 onverwacht opduikt tijdens een jamsessie van Jimi Hendrix met een aantal gelegenheidsmusici in de Scene Club in New York. Er zijn geen noodgrepen nodig om het publiek op de achterste rij te bereiken, want het is slechts een kleine club, waar The Doors het jaar tevoren al meermalen hebben opgetreden. Er is überhaupt geen reden voor Morrison om op het podium te springen, het is immers Hendrix' feestje. Toch is het een bekend gegeven (het bewijs staat op diverse semi-officiële cd's) dat een stomdronken Morrison die avond zijn moment grijpt. De goedmoedige Hendrix vindt het prima. Van enige muzikaliteit bij de Doors-zanger is geen sprake: in zijn benevelde toestand komt hij niet verder dan onsamenhangende flarden mondharmonica en blinkt hij uit in het schreeuwen van obsceniteiten als '*Fuck her in the asshole!*' Morrison heeft die dag blijkbaar een paar geesten te bezweren en vindt het nodig om dat te verwezenlijken met luidkeels gebral dat volstrekt niet past

bij iemand met de intelligentie en het talent die hem gegeven zijn. Zijn 'optreden' met Jimi Hendrix in 1968 staat te boek als het eerste dieptepunt in Morrisons carrière (al is de arrestatie op het podium van New Haven vier maanden eerder ook niet bepaald een verheffend moment in de Doors-geschiedenis) en is een voorafschaduw van het concert dat een jaar later in Miami plaatsvindt, en dat voor de gehele band een catastrofaal keerpunt inluidt.

Het intensieve touren in combinatie met de bezorgdheid over de onvoorspelbare Morrison, zorgen ervoor dat Densmore bij een show verstek moet laten gaan. Begin december laat hij weten dat hij ziek is en niet kan optreden. Hij wordt tijdens een concert in Portland, een week voor New Haven, vervangen door Jon Keliehor, de drummer van de net opgeheven band The Daily Flash, die een tijdlang het voorprogramma van The Doors heeft verzorgd.

Maar veel tijd om uit te rusten is er niet, want eind 1967 wordt in de Sunset Recorders een start gemaakt met de opnamen van *Waiting for the Sun*, het album dat The Doors confronteert met het fenomeen 'derde-albumsyndroom'. Als eerste zijn 'The Unknown Soldier' en 'Spanish Caravan' aan de beurt. Voor het droevige, wegstervende orgelgeluid aan het begin van 'The Unknown Soldier', dat in de verte doet denken aan Charles Bronsons mondharmonicarietje uit de klassieke spaghetti-western *Once Upon a Time in the West*, maakt Manzarek dankbaar gebruik van een gloednieuw orgel waarvan hij de gelukkige bezitter is geworden: een Gibson Kalamazoo. Het instrument is uitgerust met een zogenaamde *glide control*, waarmee Manzarek de toonhoogte traploos een halve noot naar omlaag kan ombuigen. In combinatie met de *sustain*-functie roept Manzarek heel effectief de droefgeestige sfeer van verlies en verlatenheid op.

Ten behoeve van 'Spanish Caravan' tovert Paul Beaver een 'elektronische stormwind' uit zijn Moog. Het meest opvallende kenmerk van het nummer is natuurlijk Kriegers klassieke flamenco-introductie, waarvoor hij de kunst heeft afgekeken bij 'Asturias (Leyenda)', een compositie van de Spaanse componist Isaac Albéniz. Maar ook de akoestische contrabas, bespeeld door jazzgrootheid Leroy Vinnegar, voegt er een on-Doorsachtige dimensie aan toe.

Voor het eerst kan de band niet putten uit een repertoire van songs, tenminste niet genoeg om een hele elpee mee te vullen. Uit de beginperiode reteren nog 'Hello, I Love You' en 'Summer's Almost Gone'; een ongebruikt nummer van de *Strange Days* albumsessies is 'We Could Be So Good Together' (met daarin een subtiele ver-

wijzing naar een frase uit 'Straight, No Chaser' van Thelonious Monk). Te weinig materiaal op voorraad dus. Gelukkig heeft Morrison het plan opgevat om een complete plaatkant te vullen met zijn experimentele gedicht 'The Celebration of the Lizard', wat de noodzaak om in rap tempo nieuwe nummers te schrijven en in te studeren overbodig maakt. Toch zal dat plan sneuvelen omdat de band er niet in slaagt de complexe compositie overtuigend op te nemen, en dus moeten er toch in korte tijd nieuwe nummers worden geschreven. Krieger tekent voor 'Wintertime Love', 'Spanish Caravan' en 'Yes, the River Knows', drie melancholieke, melodieuze nummers die prima passen op de toch al 'herfstige' plaat die *Waiting for the Sun* aan het worden is.

Van Morrisons hand is uiteraard 'Not to Touch the Earth', een van de losse componenten waaruit 'The Celebration of the Lizard' is opgebouwd. Ook in dit nummer weer een literaire verwijzing (James Frazers *The Golden Bough*) én een 'actuele', namelijk die naar de vermoorde president Kennedy; omwille van het vervreemdende effect wordt de *glide control* van Manzareks Gibson Kalamazoo weer ingezet. Ondanks alle gedoe rond Morrisons drankmisbruik en ongeregelde gedrag, pent hij een van de mooiste ballads die The Doors ooit op plaat hebben gezet: 'Love Street', waarin hij zijn liefde voor Pamela Courson bezingt. Een liefde overigens, die een ambivalent karakter heeft en zal blijven hebben: de relatie tussen Jim en Pamela wordt gekenmerkt door regelmatig terugkerende huiselijke ruzies. Voor Morrison is Pamela's toenemende cocaïne- en heroïnegebruik een bron van zorg en ergernis. Zo zou Pamela zich na een van Morrisons woedeuitbarstingen in een inbouwkast hebben opgesloten, waarna Morrison de deur met aanstekervloeistof zou hebben besprenkeld, er een brandende kaars tegenaan gegooid en het huis hebben verlaten. Of hij, zoals vrienden later zeggen, daarmee een gecalculeerd risico nam omdat hij er zeker van was dat Pamela van binnenuit de deur probleemloos kon openen, blijft onduidelijk. Anderzijds zijn Morrisons uitstapjes naar de bedden van andere vrouwen Pamela een doorn in het oog. Pamela zelf echter neemt het ook niet zo nauw: tijdens de korte tour van The Doors in New York in 1967 heeft zij een kortstondige affaire gehad met Tom Baker. Het zal niet bij die ene schamel blijven.

De kersverse Mr. en Mrs. Manzarek hebben van de royaltycheque een fraai huis gekocht. Het strandhuis, dat tevens als repetitieruimte dienstdeed, is inmiddels geen goede optie meer voor de fulltime musici die The Doors zijn geworden. Op Santa Monica Boulevard, in de directe nabijheid van Sunset Strip, ontdekt Ray een gebouw van twee verdiepingen dat te huur staat en geschikt wordt bevonden. De be-

gane grond zal dienstdoen als repetitieruimte, terwijl boven het zakelijke deel wordt waargenomen door de staf, die bestaat uit pr-man Leon Barnard en secretaresse Kathy Lisciandro. Vince Treanor wordt gebombardeerd tot equipment- en roadmanager; Bill Siddons transformeert in deze periode tot algemeen manager van The Doors. Het meest opvallende 'personeelslid' is de veertienjarige Danny Sugerman, die als rechtgeaarde – zeg maar gerust *stalking* – fan de hele tijd bij het gebouw rondhangt, iedereen voor de voeten loopt en voor wie Jim Morrison onmiddellijk sympathie opvat. De jeugdige Sugerman mag van hem voortaan de fanmail beantwoorden, en fungeert als boodschappenjongen. Het gebouw op nummer 8512 krijgt in de wandelgangen de naam The Doors Workshop.

De band voelt nu de druk toenemen. In het begin konden ze putten uit de composities die Morrison op het dak van Dennis Jakob had geschreven én hadden ze alle tijd om in de halflege London Fog aan de vorm te sleutelen. Nu The Doors de weg naar de roem zijn ingeslagen, volgen ze een uitputtend tourschema en is er te weinig tijd om nieuwe muziek uit te werken. Wat ook tegenzit is de boycot door sommige diskjockeys van hun single 'Love Me Two Times' — aangewakkerd door de nasleep van Morrisons gedrag op het podium van New Haven, maar ook vanwege de suggestieve tekst die niet alleen over seks gaat maar ook zou refereren aan jonge soldaten die moeten afreizen naar Vietnam ('*I'm goin' away*') en dus een demoraliserende invloed zou hebben op de rekruten. Een nieuwe hitsingle is dus onontbeerlijk als de band de opgaande lijn wil voortzetten. Het is producer Paul Rothchild die zijn artistieke perfectionisme wederom koppelt aan zijn commerciële instinct. Op zijn initiatief wordt 'Hello, I Love You' opnieuw opgenomen, deze keer met een hoekiger arrangement dat doet denken aan 'All Day and All of the Night' van The Kinks, hoewel Robby Krieger altijd is blijven beweren dat hij zijn kenmerkende fuzzgitaarriff heeft geleend van 'Sunshine of Your Love' van Cream.

Alsof de studiosessies al niet gecompliceerd genoeg zijn (Rothchild laat de band tientallen takes opnemen van beide helften van 'The Unknown Soldier'), viert Morrison zijn verveling bot door standaard te laat te komen voor de opnamesessies, en neemt hij steeds regelmatig foute vrienden mee. Het zijn meestal semi-artistieke, semi-labiele types die hem naar de mond praten, zich wentelen in de aanwezigheid van de beroemde zanger en die hem alleen maar meeslepen in de gezamenlijke – al dan niet bewuste – wens tot zelfdestructie. (Eén keer zet Rothchild de situatie naar zijn hand en laat hij een aantal van Morrisons vrienden deelnemen aan het luide

neuriën in 'My Wild Love', a capella gezongen en overduidelijk geïnspireerd op oude *chain gang*-liederen.)

Morrison, die in de zomer van 1965 lsd-tabs 'popte', heeft zijn alcoholconsumptie aangevuld met een regulier gebruik van pillen en andere drugs. De rest van de band, inclusief Rothchild, beperkt zich tot het roken van marihuana, een geestverrijkend middel dat onder auspiciën van Timothy Leary alom aanvaard wordt door jonge, hippe mensen. Maar de kant die Jim Morrison opgaat, is een ander verhaal.

Geheel in de geest van de tijd, waarin men elkaar de vrijheid geeft zichzelf te ontplooien en andermans keuzes respecteert of onbesproken laat, komt het ook niet in Manzarek en Krieger op om hun frontman aan te spreken op zijn onhandelbare en onverantwoordelijke gedrag. Manzarek, die na Morrison als bandleider kan worden gezien, kijkt wel uit om zijn voormalige protegé terecht te wijzen. Krieger is een wat in zichzelf gekeerde allemansvriend, houdt niet van confrontaties en staat erom bekend dat hij alles wel zo'n beetje prima vindt. Alleen Densmore wordt geplaagd door gewetensbezwaren, ergernis en angst. Tussen hem en Morrison heeft het vanaf het moment dat ze aan elkaar werden voorgesteld nooit echt geboterd. De sensitieve, bezorgde, misschien wel benepen Densmore is geen partij voor de zanger, die hem in alle opzichten de baas is. Morrisons superieure intellect, het gemak waarmee hij mensen tegen de haren in strijkt en er toch mee wekomt, het brandpunt van aandacht dat hij is zodra hij een ruimte binnenloopt — al die zaken staan haaks op het geremde, introverte karakter van de drummer. Densmore heeft zich al eens laten vervangen; misschien was hij daadwerkelijk uitgeput, misschien was het een vorm van protest. Duidelijk is dat hij genoeg heeft van het ongeleid projectiel dat Jim Morrison aan het worden is.

Op een dag, wanneer er voor de zoveelste keer een troep zogenaamde vrienden van Morrison om de zanger heen hangt tijdens de kostbare studiotijd, maakt Densmore Rothchild deelgenoot van zijn frustraties: hij wil ermee stoppen. Rothchild, die ook al eens zijn zorgen heeft geuit over Morrisons onuitstaanbare acties en zijn entourage van 'vrienden' in de studio, praat op Densmore in en probeert hem te overtuigen van de potentie van de band die hij op het punt staat vaarwel te zeggen. Maar Densmore is altijd al een heethoofd geweest; hij loopt terug de studioruimte in, heeft eindelijk de moed verzameld om Morrison het hoofd te bieden en roept plompverloren, waar de gewraakte *hangers-on* bij staan: 'Ik kap ermee!' Hij smijt zijn drumsticks tegen de grond en stormt de deur uit. De dag erna komt Densmore gewoon weer opdagen en heeft niemand het er meer over.

SINGLES (1)

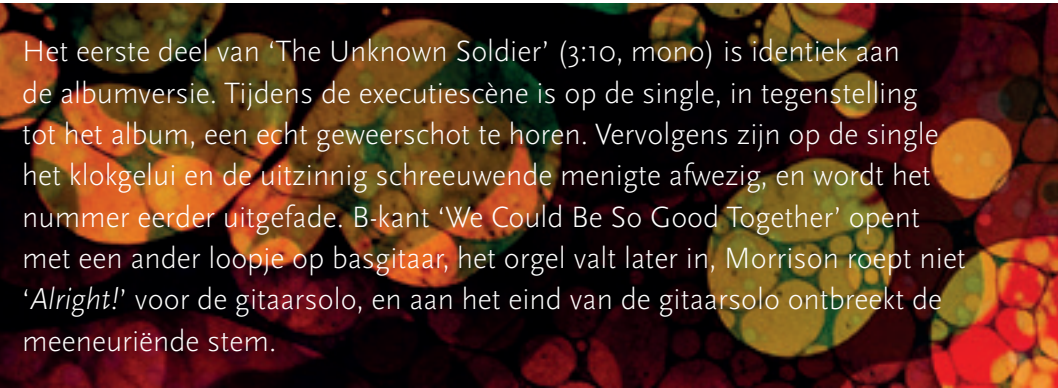
Het bestaan van de 7 inch 45 toeren-single is aan platenmaatschappij RCA Victor te danken. In 1948 introduceerde concurrent Columbia de allereerste 12 inch Long Play 33 $\frac{1}{3}$ microgroove record, kort daarna gevolgd door een 7 inch 33 $\frac{1}{3}$ microgroove single. Enkele maanden erna kwam RCA Victor met haar eigen single, die met 45 toeren per minuut ronddraaide.

Omdat de snel aan populariteit winnende singles een beperkte speelduur van pakweg drie minuten hadden, en veel bands in de jaren zestig die tijdslimiet met langere nummers op hun langspeelplaten begonnen te overschrijden, werden potentiële radiohits van die albums in verkorte versies op single uitgebracht. Daartoe werd doorgaans gebruikgemaakt van de oorspronkelijke meersporenband of de mastertape in mono of stereo en soms werd een nummer speciaal voor de single opnieuw ingespeeld.

Het bekendste voorbeeld van een Doors-singleversie is natuurlijk 'Light My Fire'. Daarnaast is er in de oorspronkelijke monoversie uit 1967 in Kriegers opmaat naar zijn solo (die op de single dus is verwijderd), een extra edit uitgevoerd.

Op de single 'Unhappy Girl' (B-kant van 'People Are Strange', mono) zijn handklappen en (na de solo) tamboerijn hoorbaar, in tegenstelling tot de albumversie.

De single 'Love Me Two Times' (2:37, mono) is ruim een halve minuut korter dan de elpeeversie (3:17): het laatste deel van de harpsichordsolo is verwijderd evenals het refrein erna, met uitzondering van 'Love me two times / I'm goin' awaaaay.' Op de B-kant van de single is 'Moonlight Drive' (2:52, mono) halverwege de slidegitaarsolo ingekort.

Het eerste deel van 'The Unknown Soldier' (3:10, mono) is identiek aan de albumversie. Tijdens de executiescène is op de single, in tegenstelling tot het album, een echt gewerschot te horen. Vervolgens zijn op de single het klockgelui en de uitzinnig schreeuwende menigte afwezig, en wordt het nummer eerder uitgefaderd. B-kant 'We Could Be So Good Together' opent met een ander loopje op basgitaar, het orgel valt later in, Morrison roept niet 'Alright!' voor de gitaarsolo, en aan het eind van de gitaarsolo ontbreekt de meeneuriënde stem.

De sessies slepen zich moeizaam voort. In februari is er gekozen voor een andere opnamestudio, TTG Studios, waar aan het nieuwe album geschaafd wordt tot in mei 1968. (In juni en juli 1968 werpen Krieger en Densmore zich op als producers van het eerste en enige album van de band The Comfortable Chair.) Al het gedoe rondom de steeds vaker in beschoenen toestand verkerende Morrison bezorgt perfectionist Rothchild grijze haren. Vaak is Morrison te dronken om fatsoenlijk te zingen, wat aan de productiekant resulteert in creatief knip-en-plakwerk. 'Soms combineerden we wel acht takes van een en dezelfde song tot één bruikbare versie,' aldus Rothchild. 'En dan bedoel ik niet een heel couplet of refrein maar een zinnetje hier, een woordje daar. Het werd steeds moeilijker om Morrison gemotiveerd te houden.'

Na Densmore's dreigement uit de groep te stappen wordt Bobby Neuwirth, een voormalige roadie van Bob Dylans begeleidingsband, ingehuurd om op Morrison te passen. Neuwirth wordt in staat geacht om op Morrisons niveau te drinken en te praten, en hem tegen zichzelf te beschermen door hem op tijd in de studio en in concertzalen binnen te loodsen. Uiteraard mag Morrison niet in de gaten krijgen dat Neuwirth als babysitter is ingehuurd en dus laat men hem zogenaamd een documentaire over The Doors maken, in de hoop dat Morrison zijn gezelschap opzoekt. Natuurlijk heeft het zorgkind de opzet vrijwel meteen door, maar hij speelt het spelletje mee. Algauw merkt Neuwirth echter dat Jim Morrison zich niet laat bijsturen en besluit dan maar het op één na beste scenario te volgen: met de zanger alle bars aflopen en hem zo mogelijk voor erger behoeden.

Op de foto die voor de elpee-hoes wordt gebruikt, is van de onderlinge spanningen weinig te merken: voor het eerst staan The Doors gezamenlijk én allemaal even groot afgebeeld. Manzarek en Densmore zien eruit alsof ze zo uit een spaghetti-western zijn weggelopen: de eerste als een zuinig kijkende, in nauwsluitend pak ge-

stoken lijkschouwer, de laatste als een goedgeklede premiejager of *deputy sheriff*. Krieger heeft een fuzzy kapsel en is getooid met hippie-kralenketting, waarbij vergeleken Morrison tamelijk saai maar tijdloos gekleed gaat in zijn onafscheidelijke leren broek en een sweater met V-hals. Maar gezellig zien ze er geen van allen uit.

Ontevredenheid daagt ook aan de horizon voor de boosdoener zelf. Jim Morrison is hard op weg de personificatie van opstandigheid te worden; opstandig tegen het gezag, achterdochtig jegens iedereen boven de vijftientig (een leeftijdsnorm die zelfs de achtentwintjarige Ray Manzarek al aan de verkeerde zijde van de scheidslijn heeft doen belanden), rebels ten aanzien van betuttelende, burgerlijke moraal.

Mede dankzij de media, die gretig Morrisons beeldenrijke woordkeus citeren ('Maybe you could call us erotic politicians'; *I'm the Lizard King, I can do anything*), groeit hij uit tot het boegbeeld van de anti-establishmentbeweging. Waar The Doors voet aan de grond zetten, en speciaal Morrison, voelen jongeren zich begrepen door hun idool en gaan de nekharen van de autoriteiten bij voorbaat overeind staan. Hoe breder de groep mensen wordt die zijn door de media uit hun verband getrokken woorden serieus neemt, hoe meer afstand Morrison tot diezelfde groep wil nemen. Hij heeft geen behoefte aan de rol van 'erotic politician', een door hemzelf gebezigd buzzword dat slechts ten doel had aandacht in de media te genereren zodat de platenverkoop gestimuleerd zou worden; het groeiend aantal Doors-fans bestaat voor een groot deel uit meisjes die half zo oud zijn als Morrison zelf. Hij wil en kan zich niet identificeren met deze teenyboppers, maar statistieken wijzen uit dat in 1967 de meeste singles worden gekocht door tienermeisjes tussen de twaalf en achttien jaar.

Morrison staat nu volop in de spotlights en die voortdurende aandacht op zijn persoon betekent een verlies van vrijheid, en een niet te ontlopen druk om tot nieuwe creatieve prestaties te komen. Morrison beheerst de gave om journalisten en talkshowpresentatoren te manipuleren en hun mediagenieke quotes voor te schotelen, maar realiseert zich te laat dat de invloed die hij hiermee verkrijgt zich op een gegeven moment tegen hem keert.

Het is de tol van de roem: Morrison krijgt een hekel aan het imago dat hijzelf mede heeft gecreëerd, begint zich miskend te voelen omdat het publiek alleen maar hits wil horen; hij zoekt zijn toevlucht in het schrijven van gedichten in plaats van songteksten. En natuurlijk in de drank, altijd weer die drank.

5 Five to One (1968)

De oorlog in Vietnam woedt in 1968 onverminderd voort. Via de schrijvende pers en op de beeldbuis worden de huiveringwekkende beelden van gewonde en gedode oorlogsslachtoffers de huiskamer in geslingerd. Wie 's ochtends zijn krant opslaat, of 's avonds de televisie aanzet, kan er niet omheen: Vietnam beheerst de headlines.

Een jaar eerder is bokslegende Muhammad Ali een fikse strafmaatregel opgelegd nadat hij heeft geweigerd gehoor te geven aan de oproep voor militaire dienst. Als motivatie geeft hij onder meer: 'Ik heb geen ruzie met die Vietcong.' Uiteraard twijfelen de (blanke) autoriteiten aan de pover beargumenteerde religieus-politieke overtuiging van de wereldkampioen, en nemen ze hem zijn kampioentitel af, leggen hem een geldboete op en stellen een gevangenisstraf in het vooruitzicht. Hoewel de straf later door het Hooggerechtshof zal worden ingetrokken, krijgt Ali's daad van verzet al spoedig een symbolische lading en oogst veel sympathie bij de Amerikaanse jongeren. Het is een druppel van bewustwording in de oceaan van Amerika's agressieve buitenlandpolitiek.

Grace Slick, de welbespraakte en politiek bewuste zangeres van Jefferson Airplane, verwoordt haar afschuw over de zinloze slachtoffers onder de Amerikaanse jonge dienstplichtigen uiterst stellig in een van haar mooiste songs: *'I'd rather have my country die for me.'*

The Doors reageren op de door veel jonge Amerikanen verafschuwde oorlog door een promotiefilm bij 'The Unknown Soldier' te maken, een even sarcastische als symbolische 'videoclip', waarin een aan een paal vastgebonden Jim Morrison voor het executiepeloton staat. Na het knallen van het geweerschot zakt de martelaar ineen; hij hangt in de touwen en er druipt bloed uit zijn mond, de bloemen aan zijn voeten bezoedelend met dikke rode druppels. In cinematografisch opzicht ziet het eruit als een typisch Morrison/Manzarek-product: een verhaallijn in scènes, afgewisseld met journaalbeelden, stilstaand beeld (foto's), kleine experimentjes zoals in dit geval een kort fragment met typische Eisenstein-montage. Een staaltje UCLA-filmidioom, dat in latere officiële video's van de band nog meermaals herhaald zal worden — bijvoorbeeld in Manzareks 'clip' van 'L.A. Woman' op de officiële video-release *Dance On Fire* (1985).

Morrison is in de door de band vervaardigde promotiefilm de belichaming van de onbekende soldaat in een verafgelegen werelddeel, maar zelf had hij zijn eigen oorlog uit te vechten. De beklemmende aandacht van de media, de verwachtingen van de fans, de verminderde vrijheid, de op zijn doen en laten gerichte ogen van zijn bandleden, de strubbelingen met Pam...

'Ik kap ermee,' zegt hij op een dag tegen Ray. De toetsenist is sprakeloos.

'Waarom?' krijgt hij met moeite over zijn lippen.

'Ik kan er niet meer tegen.'

'Waar heb je het over, man? Het gaat ons zo gemakkelijk af.'

'Ik zeg het je, Ray, ik kan er niet meer tegen.'

'Maar zo hard werken we helemaal niet. Het is niet zo dat we maandenlang op tournee zijn. We gaan een weekend weg om ergens te spelen en dan gaan we weer naar huis. Vier, hooguit vijf optredens, en dan weer naar L.A. Vind je dat we te hard werken?'

'Nee, man. Dat is het niet... Ik...'

'We voelen ons thuis in de opnamestudio. Platen maken is niet zo moeilijk, toch?'

'Nee.'

'Jim, dit is waar we zo hard voor hebben gewerkt. We hebben het bereikt! En dit is nog maar het begin.'

'Ik geloof dat ik er niet meer tegen kan.'

'Maar waarom, Jim? Wat scheelt eraan?'

'Ik geloof dat ik een zenuwinzinking heb.'

'O nee, dat lijkt me niet. Je drinkt alleen te veel. Het begint aan je te vreten.'

'Nee, Ray, ik blijf erbij... Ik heb een zenuwinzinking. Ik wil ermee kappen.'

'Je kunt er niet mee kappen! Niet nu!'

'Jullie kunnen zonder mij verder. Ga op zoek naar een andere zanger, of zoiets.'

'Ik wil helemaal niet met een andere zanger verder. Ik wil verder met jou. Jezus!'

De dialoog gaat zo nog even door, en beide vrienden besluiten – op aandringen van Manzarek – dat ze het nog een halfjaar aankijken. Als Morrison zich dan nog zo neerslachtig voelt, kunnen ze altijd nog besluiten de band te ontbinden. Voorlopig zijn The Doors gered.

Met betrekking tot iemand die zo zorgeloos door het leven gaat als Jim Morrison, lijken de depressieve gevoelens van voorbijgaande aard, net als die keer dat hij met een hoofd vol duisternis een wandeling heeft ondernomen naar een heuveltop, daar

het licht zag en op een kladje papier de tekst van 'People Are Strange' schreef. Morrisons omgeving weet dat hij zwaarmoedig kan zijn, maar doorgaans is er weinig reden om zich zorgen over hem te maken.

Na het gesprek tussen de twee is het business as usual. De nieuwe Doors-plaat moet af. Maar de opnamen voor *Waiting for the Sun* slepen zich voort, zeker nadat Morrison heeft moeten verkroppen dat 'The Celebration of the Lizard' niet op de langspeler terecht zal komen, en de band nu verscheidene nieuw geschreven nummers in de pas verworven repetitieuimte moet gaan instuderen. De vriendschapsband met Manzarek heeft niet geleden onder Morrisons bijna-ontslag, maar bij drummer John Densmore overwint ergernis het steeds vaker van begrip. Captain Beefheart vraagt Densmore eens of hij Jim niet kan overhalen te gaan mediteren. Densmore antwoordt dat hij Jim dan eerst moet overhalen te gaan *communiceren*...

Van onderlinge spanningen is weinig te merken wanneer The Doors samen in de studio nieuwe muziek aan de sporen toevertrouwen. Zolang Morrison maar nuchter is. Helaas is dat steeds minder vaak het geval. Zijn drankzucht neemt hij serieuzer dan zijn carrière. Op een gegeven moment oppert manager Sal Bonafede een originele strategie: daag Morrison uit voor een wedstrijd wie het meeste kan drinken. Moment van handeling: de avond vóór een optreden. De ochtend na het drinkgelag slaapt hij zijn roes uit en de rest van de dag is hij niet in staat het weer op een drinken te zetten. Resultaat: die avond is hij nuchter en veroorzaakt hij geen problemen op het podium. Er valt wat voor te zeggen.

Morrisons 'oppas' Bobby Neuwirth heeft een tijdlang met zijn filmcamera in de studio en op concertlocaties rondgehangen en is erin geslaagd een 'videoclip' te produceren voor 'Not to Touch the Earth'. De zwart-witfilm is geen hoogstandje, met zijn chaotische en onsamenhangende maniëristische beeldtaal. (Neuwirth is een jaar later een van de cameramannen van *Sweet Toronto*, een film van D.A. Pennebaker en concertregistratie van het optreden van John Lennon & The Plastic Ono Band, tijdens een festival waar ook The Doors optreden.) Het werkstuk verdwijnt in de ijskast, maar is wel de opmaat voor een ambitieuzer filmproject: een documentaire over The Doors, door The Doors.

De band investeert gezamenlijk in het benodigde materieel — camera's, licht, opname- en montage-apparatuur. Een crew van drie fulltime medewerkers wordt ingehuurd: fotograaf en cameraman Paul Ferrara en editor Frank Lisciandro, beiden voormalige medestudenten van Morrison en Manzarek op UCLA, en geluidsman

Babe Hill, een vriend van Ferrara. Gedurende de zomermaanden van 1968 volgen zij The Doors, en speciaal Jim Morrison, overal waar ze gaan. Morrison kan het met zijn filmteam goed vinden, speciaal met de aimabele Babe Hill. De vele rollen film die ze volschieten – op vliegvelden, in kleedkamers, van Morrison achter de piano, en van concerten in diverse steden – worden in de montagekamer tot een veertig minuten durend document gecomprimeerd. *Feast of Friends*, zoals de film komt te heten, kent een evenwichtiger opbouw dan Neuwirths poging, maar ook *Feast of Friends* is als geheel een niet echt geslaagde, coherente documentaire te noemen. Dat komt met name door het feit dat de montage in de loop van 1969 wordt afgebroken: het project verslindt veel geld en zoals nog zal blijken hebben The Doors dan andere dingen aan het hoofd dan hun filmproject.

Ondanks de onaffe eindmontage zijn sommige opnamen in *Feast of Friends* voor hedendaagse ogen zonder meer aandoenlijk, zoals de wijze waarop de bandleden door nauwe gangetjes (Krieger, met artistiek baardje, en gitaar om zijn nek) maar ook dwars door het publiek (Morrison zwaait ontspannen naar de menigte) naar het podium worden geëscorteerd; de claustrofobische, uit de hand gefilmde scènes vanaf het podium, met uitzinnige fans die proberen het podium op te klimmen en door een cordon te breken van in witte overhemden gestoken ordebewakers aan de rand van het podium, blijven – zeker in de gerestaureerde versie die in 2014 op dvd verscheen – fascinerend om naar te kijken. Mede door de multi-exposure- en tegenlichtopnamen is het een typisch jarenzestigproduct, met onder meer een gesprek tussen Morrison en een heuse priester, beelden geschoten in een monorail, een vliegtuig, op een zeilboot, vaak achteraf gemonteerd geluid onder een mengelmoes van beelden, een integrale uitvoering van 'The End' in de Hollywood Bowl op de dag na Independence Day. Cinéma vérité à la les Doors.

De concertregistratie van de show in de Hollywood Bowl, een amfitheater met een bolvormige podiumoverkapping in de Hollywood Hills, is een van de grote gebeurtenissen voor The Doors: de locatie is allereerst al top of the bill, het publiek loopt tegen de 20.000. Er worden drie extra cameramannen gecharterd, onder wie de latere acteur Harrison Ford. Optreden in de Hollywood Bowl is niet voor elke artiest weggelegd, en de druk om niet de fout in te gaan is hoog. Vooral voor Morrison. De avond van tevoren verzeilen hij en Pam weer in een van hun ruzies. Hij acht het raadzaam om kort voor het concert nog even wat acid te gebruiken. Of dat de reden is dat hij gedurende het optreden een wat slaperige uitstraling heeft, zich over het

podium bewegend als een onderkoeld reptiel? Het kan ook bestudeerde nonchalance zijn. Bij Jim Morrison weet je het nooit. Is hij zenuwachtig omdat Mick Jagger zich in het publiek bevindt? Wie zal het zeggen. Naar verluidt zat de frontman van de Stones pal naast Pamela en had hij meer aandacht voor de rossige schone dan voor zijn collega op het podium.

Het Engelse muziekblad *Melody Maker* vraagt Jagger naderhand wat hij van het optreden van The Doors vond. Zijn antwoord zegt genoeg: 'They were nice chaps, but they played a bit too long.'

The Doors zetten een niet heel afwijkende show neer in vergelijking met hun andere optredens. In het oog springend detail is dat John Densmore op een bijna manshoge *drum riser* zit. Maar wat onmiddellijk opvalt, is dat Morrisons stem heel anders klinkt dan voorheen: rauw, gruisig. Met dank aan Jack Daniels en Tecate.

Hoogtepunt van het optreden is 'The End', waarbij Morrison het publiek trakteert op bijzondere tekstuele improvisaties, waaronder een vooruitwijzing naar zijn eigen dood:

*Don't let me die in an automobile
I wanna lie in an open field
want the snakes to suck my skin
want the worms to be my friends
want the birds to eat my eyes
as here I lie
the clouds fly by...*

Maar voor doodgaan is geen tijd: de band maakt zich op voor een belangrijke show in de Singer Bowl in New York, op 2 augustus. In het voorprogramma staat The Who, een groep die erom bekendstaat dat aan het einde van hun set het instrumentarium aan diggelen wordt geslagen. Tijdens het optreden van The Who raakt het ronddraaiende podium defect, waardoor een deel van het publiek noodgedwongen tegen een muur van speakers aan kijkt. Als The Doors een uur na het voorprogramma het podium betreden, is het euvel nog steeds niet verholpen. Het publiek mort, is luidruchtig en de rellen die uitbreken zijn fraai gedocumenteerd door de filmploeg, die af en toe moet bukken omdat er stukken stadionmeubilair naar het podium worden gegooid. Stukgeslagen stoeltjes in plaats van gemolesteerde gitaren.

Waar de band ook naar uitgekeken heeft, is hun eerste tournee buiten de Verenig-

de Staten. Tussen 2 en 20 september doen ze verscheidene Noord-Europese steden aan: Londen, Frankfurt, Amsterdam, Kopenhagen en Stockholm.

Met een nieuw album en een internationale radiohit ('Hello, I Love You') in de charts, vliegen Morrison, Manzarek, Krieger, Densmore en hun entourage naar de andere kant van de wereld om daar hun in psychedelische klanken vervatte boodschap van vrijheid, duisternis en seks te verkondigen. The Doors worden op hun tour vergezeld door boogie-bluesband Canned Heat en Jefferson Airplane, het *acid rock*-zestel dat zojuist zijn Europese debuut heeft gemaakt op het Isle of Wight Festival. Voor deze band uit San Francisco is de overzeese tournee nog bevreemdender dan voor hun collega's uit Los Angeles, als je zanger / gitarist Paul Kantner mag geloven. Over de thuishaven van zijn band heeft Kantner namelijk al eerder gezegd: 'San Francisco is forty-nine square miles surrounded by reality.'

De Britse pers heeft The Doors al gebombardeerd tot 'politieke rockgroep', wat duidelijk tot uiting komt in de film *The Doors Are Open*, die door Granada Television wordt gemaakt en waarin het bezoek van de band aan Groot-Brittannië centraal staat. De concertscènes, gefilmd in stemmig zwart-wit, worden doorsneden met actuele journaalbeelden van president Johnson die op vermoeide toon spreekt over de vraagstukken waar Amerika zich voor geplaatst ziet, van zwaarbewapende militairen van de National Guard die demonstranten tijdens antioorlogsprotesten terugdringen, Londense bobbies die bij de Amerikaanse ambassade relschoppers achternazitten en verrot schoppen, prikkeldraad, waterkanonnen, Nixon, Reagan, straaljagers, napalm, het gewelddadige machismo van een generatie die spreekt met *guns*. Maar de jonge generatie heeft de *numbers*. Morrison lijkt in de ogen van de pers de ideale spreekbuis van die generatie. De voice-over van de reportage van Granada Television somt het droog-allitererend op: 'Through his music, Morrison comments on society as he sees it. He speaks for a generation who have spilled their dissent onto the streets of the world. For them, he's poet, prophet and politician.' *The Doors Are Open* neemt in dat opzicht een erg vooringenomen standpunt in. Het imago van The Doors vaart er wel bij.

In één scène van de film, een soundcheck, zingt Manzarek 'Hello, I Love You'. Morrison is nergens te bekennen. Manzarek lijkt over uitzonderlijke gaven te beschikken: niet alleen is hij, net als Morrison, een meester in het ontwijken van vragen van journalisten, waarbij hij niet nalaat in een lange monoloog te verzanden vol met cryptische oneliners, ook is hij in staat de rol op zich te nemen van organist / bassist, en tegelijkertijd de leadvocalen te verzorgen! Die vaardigheid zal enkele

dagen later het optreden van The Doors in het Amsterdamse Concertgebouw reddend. Want ook daar laat Morrison het vlak voor de band op moet afweten. Tijdens het concert dat Jefferson Airplane voorafgaand aan dat van The Doors geeft, verschijnt Morrison ineens op het podium, en danst als een bezetene in het rond tijdens 'Plastic Fantastic Lover'. Het publiek kijkt geamuseerd toe hoe Morrison zijn vrouwelijke evenknie Grace Slick hindert in haar bewegingen. Hoort bij de show, denken de Amsterdammers. Als The Doors aan de beurt zijn om het plankier te beklimmen, is er backstage ineens rumoer: rennende hulpverleners met een brancard. Op de brancard ligt iemand. Die iemand is Jim Morrison!

Hij blijkt die middag, in gezelschap van een bodyguard en kuierend door de rosse buurt, van een fan een brok hasj te hebben gekregen. De bodyguard, die tevens Morrisons alcoholconsumptie in de perken moet houden, faalt in deze opzet. Het welgemeende cadeautje van de fan, de brok hasj, verdwijnt in één keer in Morrisons keelgat. Wegspoelen met een hoop bier, en weer verder op *the road of excess*. Wanneer Morrison bij het Concertgebouw arriveert, is hij duidelijk onder invloed van de alcohol. In de loop van de avond begint het spul in zijn maag op te spelen, met als gevolg dat de schrokkebrok – nu met een grauwe gelaatskleur – bewusteloos raakt.

De band zit met de handen in het haar. Wat te doen? De show cancelen en de fans hun geld teruggeven? Nee. The Doors besluiten als trio het podium op te gaan. Aan Treanor de ondankbare taak het publiek toe te spreken.

Ik vroeg hem naar het voorval. Hij herinnert zich het overleg dat daaraan voorafging en Morrisons toestand in de muziekkamer backstage, en dat hij met zijn Engelse assistent David Harper achter op het podium stond terwijl Jefferson Airplane hun set speelde. Iemand spreekt hem aan en zegt dat hij zich naar de muziekkamer moet begeven. Daar aangekomen, ziet hij dat 'Ray, Robby, John, Bill, Leon [Barnard] en een of twee andere mensen in een halve cirkel staan, gericht naar de achterzijde van de ruimte. De piano waaraan Jim zat, steeds een toets indrukkend met één vinger, bevond zich links van de deur waardoor je binnenkwam (*stage left*) en links van een denkbeeldige lijn tussen de deur en een nerveus groepje mensen.'

Treanor krijgt het verhaal te horen over Morrisons drank- en drugsgebruik die middag en dat hij niet in staat is een optreden te geven. Wil Vince zo aardig zijn om het publiek even toe te spreken?

'Er werd afgesproken dat we zouden zeggen dat Jim oververmoeid was en dat hij zich niet lekker voelde. Of het publiek het goedvond als de drie overgebleven jongens zouden optreden? Toen we het daarover eens waren geworden, werd de manier

waarop ik de boodschap zou verwoorden aan mij overgelaten. [...] Ik ging de deur uit, de trap af en wachtte tot de Airplane klaar was met het nummer dat ze hadden ingezet om tijd te rekken – wachtend op nieuws over wat er zou gaan gebeuren. Toen ze klaar waren zagen ze mij, verlieten het podium en ik stapte naar de microfoon die voor Jim bedoeld was, om aan te kondigen dat... de rest is opgetekend door de geschiedenis [...] Volgens mij was het niet lang nadat ik het podium opging dat Jim ten slotte nergens meer op reageerde.'

Ook Manzarek ziet zich genooddaakt de situatie aan het publiek uit te leggen: 'Dit is geen toneelstukje. We staan hier niet om jullie voor de gek te houden, en dat Jim plotseling opduikt. Helaas ligt hij in het ziekenhuis, maar we proberen toch een paar nummers te spelen. Maar het zal niet hetzelfde zijn...'

Ovationeel applaus van het Amsterdamse publiek, waarna The Doors een wonderwel strakke show geven. Manzarek is de held van de avond.

Paul Kantner kondigt tijdens het tweede optreden van Jefferson Airplane later die avond in het Concertgebouw een van de nummers als volgt aan: 'Dit heet "Plastic Fantastic Lover"'. Grace Slick voegt eraan toe: 'En bij een vriend van ons ging op dat nummer het licht uit.' Marty Balin: 'Dit hier is een nieuw publiek, toch? Jullie hebben de dans van Jim Morrison gemist. Was maar naar de eerste show gekomen.'

CONCERTGEBOUW AMSTERDAM, 15 SEPTEMBER 1968

De kranten krijgen omtrent Morrisons gezondheidstoestand gecensureerde informatie: 'Volgens de manager van The Doors is Jim Morrison, wiens populariteit in de Verenigde Staten even groot is als die van Elvis Presley in diens hoogtijdagen, sterk oververmoeid. Het publiek in het Concertgebouw nam genoegen met de drie overblijvende Doors, die een geweldige voorstelling gaven,' aldus *Het Vrije Volk*. Een andere verslaggever vindt 'het gezang van de organist' tegenvallen, en de reporter van *Algemeen Handelsblad* is uitermate kritisch: 'Manzareks muzikale en vocale prestaties waren zeer middelmatig, vakbekwaam, maar zonder een greintje inspiratie. Erger nog was het met de drummer John Densmore, die op stereotiepe wijze, maar met een bewonderenswaardig uithoudingsvermogen, steeds hetzelfde rime [sic] ramde. [...] Zonder Jim Morrison hingen ze muzikaal als los zand aan elkaar.'

Zo'n vernietigende recensie doet pijn. Treed maar eens op voor uitheems publiek, en ontbeer daarbij maar eens een frontman van het formaat Jim Morrison, met zijn onmisbare stemgeluid en podiumaanwezigheid. Was het echt kommer en kwel op die 15de september in het Concertgebouw? Zoals van veel optredens van The Doors is er ook van deze show een *audience tape* bewaard gebleven. De setlist is vrij standaard: 'Break On Through', 'Soul Kitchen', 'Alabama Song / Back Door Man', 'Hello, I Love You', 'Light My Fire' en 'The Unknown Soldier'. Manzarek zingt zo goed als hij kan, in aanmerking genomen dat hij ook nog bas en orgel moet spelen, en hij verzuimt zelfs niet om Morrisons tekstuele improvisaties 'There You Sit' (in het openingsnummer) en 'Now I Lay Me Down to Sleep' (in het tweede nummer) te zingen.

In een mailcorrespondentie die ik lang geleden met VPRO-programmamaker Oscar Smit had, sprak hij het vermoeden uit dat de omroep banden met Doors-opnamen zou kunnen hebben in hun archief. Bekend is in elk geval dat de show van Jefferson Airplane destijds werd uitgezonden op de radio. Niet onmogelijk dus dat er in de VPRO-kelders een reel-to-reeltape ligt te verstoffen met daarop het enige optreden dat The Doors als trio gaven vóór de dood van Jim Morrison.

Voor doodgaan is ook nu weer geen tijd, want de Europese tournee is in volle gang. 'The End' gaat aan Jim Morrison voorbij, maar het gedenkwaardige optreden van Manzarek, Krieger en Densmore in het Amsterdamse Concertgebouw blijkt achteraf een sinistere voorafschaduwung te zijn geweest van de fase waarin de band na juli 1971 zou terechtkomen: een driemanschap muzikanten die hun frontman en leadzanger node misten en – misschien – muzikaal als los zand aan elkaar hingen.

Evert Wilbrink, werkzaam bij de Nederlandse platenmaatschappij Ngram, mag als een van de weinigen Morrison in het ziekenhuis bezoeken. Hij schrijft in 1971 over die ervaring – onder het pseudoniem Ed Wapper – in het blad *Loeloe* ('weekblad voor de hippy fjoe') het volgende:

Een ijlings opgeroepen ambulance racete hem naar het Wilhelmina-gasthuis, waar Jim met een zuurstofmasker op wakker werd in zaal B 1 van paviljoen 1. [...] Een eenzame Amerikaanse halfgod te midden van een zaal vol zieke ras-Amsterdamers. Jim Morrison, gisteren nog halfgod, glimlacht beminlijk naar de al wat kalende buurman, die vraagt naar een 'foto voor mij dotter'. Een psychiater komt even langs: 'Jongen, je moet uit die pop-bisnus stappen, ze zitten je maar op te fokken en ze profiteren maar van je!'

Morrison heeft intussen weer wat kleur op de wangen. 'Je had moeten horen wat de arts me vanmorgen vertelde,' zegt hij tegen manager Bill Siddons en zijn bandleden, die hem een bezoek brengen. 'Hij vroeg me hoe het gebeurd was en ik zei waarschijnlijk door vermoeidheid, en hij onderhield me twintig minuten over de gevaren van de entertainmentbusiness. Hij zei dat ik moest uitkijken voor managers die aan het talent te hoge eisen stellen.'

Siddons en de anderen staren hem aan, en Morrison glimlacht schroomvallig terug.

Het incident in Amsterdam is het enige minpunt van de Europese tour. Maar wellicht is het meer dan dat: volgens Vince Treanor is het zelfs het keerpunt van de band, en het begin van de ondergang van The Doors. Dat is nogal wat. In de lange

en gedetailleerde mail die ik ontving van de toenmalige roadmanager van The Doors, Vince Treanor, beantwoordt hij mijn vragen over wat er destijds in de hoofdstad is gebeurd, en licht hij zijn visie toe:

Bill en de jongens gingen naar het ziekenhuis. Uiteraard waren ze nerveus vanwege de recensies van het concert. Die waren zeer gunstig [...], en in sommige werd beweerd dat de groep buitengewoon goed presteerde zonder hun zanger. Uiteraard nam Bill, die nooit lang nadacht over de consequenties van zijn daden, de kranten mee naar het ziekenhuis om Jim te laten zien wat een fantastische show de groep had gegeven. Ik neem aan dat hij dacht dat Jim blij zou zijn te weten dat het zo'n succes was geweest, ook al was hij niet in staat om samen met hen op te treden.

Ik verkondig al jaren dat deze daad van extreme stupiditeit van Siddons een blijvend en onvoorzien effect had op Jim. Hij werd zich ervan bewust – ook al was dat niet het geval bij de andere drie jongens – dat hij niet onmisbaar was. De groep kon best zonder hem optreden – dank u vriendelijk! [...] Dus hier ligt Jim plat op zijn rug in het ziekenhuis, terwijl men hem vertelt dat hij – die met zijn persoonlijkheid, aanwezigheid en grillen (om het maar niet te hebben over zijn onvoorspelbaarheid) als een belangrijk groepslid werd beschouwd – eigenlijk helemaal niet zo belangrijk was. [...] Ray kon zingen – en dat dééd hij ook – en Robby fungeerde als een solide en competente tweede stem.

Ik zou willen zeggen, hoewel ik me kan vergissen, dat deze stand van zaken, die nu in het openbaar was uitgesproken, tamelijk verwarrend moet zijn voor een zanger die weet dat hij zijn groep al ongewenste aandacht van justitie heeft bezorgd, wat geleid heeft tot geannuleerde optredens – waarvan New Haven het meest serieuze tot nu toe was, maar niet het enige. Het optreden ging prima, ook zonder hem. De recensies waren erg complimenteus, terwijl hij in een ziekenhuis verbleef – als gevolg van zijn drugs- en alcoholverslaving.

Zou jij niet zenuwachtig zijn? Zou jij niet ook denken dat jouw gezag als zanger van de populairste groep van de vs onder vuur lag? En wat zou jij doen om die opinie ten goede te keren? Rebelleren natuurlijk. Nog radicaler worden. Jezelf nog meer voor schut zetten om te bewijzen dat je tot het uiterste zult gaan om op niet mis te verstane wijze je aanwezigheid te benadrukken. Dat is precies wat hij tussen maart 1969 en december 1970 deed. Bij elke gelegenheid die zich voordeed, maakte hij duidelijk dat hij de show zou maken – en kraken. Om hem

kon niemand heen, hij was dé man, zijn podiumgedrag maakte hem opwindend voor het publiek, belangrijk voor het optreden, en resulteerde in commentaar en interviews die hem de mogelijkheid boden om zijn punt te maken — alles kan, overal en op elk moment, en de conventies kunnen mijn rug op.

Dit werd me meerdere keren duidelijk tijdens privégesprekken met hem op kantoor, als er geen mensen in de buurt waren. Zijn geloof in onafhankelijkheid, in het vrij zijn van belemmeringen, was in zijn bestaan van het allerhoogste belang. Dat is niet per se slecht. [...] Maar Jim rekte de grenzen op zonder een betekenisvolle bedoeling. Radicaal zijn zonder iets anders te bewijzen dan 'waar kan ik mee weggkomen'. Dat is niet de betekenis of intentie van 'Break On Through' of 'Take a Walk on the Wild Side'.

Popzanger in kleedkamer bewusteloos

(Van een onzer verslaggevers)

Jim Morrison, zanger van de Amerikaanse popgroep The Doors, is gisteravond in het Amsterdamse Concertgebouw bewusteloos geraakt in zijn kleedkamer. GGD-broeders probeerden vergeefs hem met zuurstof weer bij kennis te brengen. Jim Morrison werd daarna naar het Wilhelmina Gasthuis gebracht.

Volgens de manager van The Doors is Jim Morrison, wiens populariteit in de Verenigde Staten even groot is als die van Elvis Presley in diens hoogtijdagen, sterk oververmoeid. Het publiek in het Concertgebouw nam genoege met de drie overblijvende Doors, die een geweldige voorstelling gaven.

Het Vrije Volk,
16 september 1968.

Elk van de Europese shows van The Doors heeft zo zijn karakteristieken: in Londen wil de pers vooral een politiek label op de band plakken, in Frankfurt staat de band tegenover een zwijgzaam en weinig receptief publiek, in Amsterdam ontbreekt Morrison maar is het enthousiasme van de fans onverminderd groot, in Kopenhagen is er een *early show* en een *late show* in het Falkoner Centret, met de dag erna een liveoptreden in een tv-studio (waarbij Morrison – toch nog wat zwakjes – op een krukje zit!), en in Stockholm geven The Doors voor een welwillend publiek ook weer twee prima optredens, met – vermoedelijk – het livedebuut van ‘Love Street’. In de Deense hoofdstad is ‘The WASP (Texas Radio and the Big Beat)’ een nieuw nummer op de setlist, een op muziek gezet gedicht dat in deze periode nog fungeert als korte introductie van ‘Love Me Two Times’, maar dat op het album *L.A. Woman* in 1971 een volwaardige rol zal spelen.

Na een succesvolle tournee in de Oude Wereld vliegen The Doors terug naar Los Angeles, met uitzondering van Jim en Pam, die nog een maand vakantie eraan vastplakken en in het Belgravia Hotel in Londen verblijven. In Londen bezoekt Morrison een opnamesessie van The Beatles in de Abbey Road Studios, waar de Britse helden werken aan het nummer ‘Happiness Is a Warm Gun’. Lang hebben geruchten gecirculeerd dat de Doors-zanger in het refrein van dit nummer te horen zou zijn, maar dat is nooit bewezen.

Tijdens Morrisons afwezigheid worden de andere drie bandleden in Amerika benaderd door het automerk Buick. Of ‘Light My Fire’ mag worden gebruikt in een van hun commercials? Het blijkt onmogelijk om Morrison in Engeland te bereiken, en na enig aarzelen geven de drie anderen hun toestemming voor het gebruiken van hun compositie. Zodra Morrison er na zijn terugkeer lucht van krijgt, is hij ontgoocheld, woedend: hoe durven Manzarek, Krieger en Densmore hun muziek aan de commercie te verkwaselen?

Morrison dreigt een Buick met een sloophamer op het podium aan gort te slaan als de deal doorgaat. Er wordt afgesproken dat voortaan alle beslissingen unaniem worden genomen. Tot opluchting van de band trekt Buick korte tijd later hun voorstel terug. De muziek van The Doors is niet aan de *dollar making machine* ten prooi gevallen...

In november begint een korte tournee door het Midden-Westen, met als een van de hoogtepunten een optreden in Minneapolis, waar The Doors een zeer geïnspireerde

show neerzetten, mede dankzij gastmuzikant Tony Glover, die mondharmonica speelt op meerdere nummers, zowel bluesklassiekers als Doors-composities (‘Wild Child’ en ‘Love Me Two Times’). De setlists van deze reeks najaarsconcerten tonen aan dat The Doors al aan nieuw materiaal werken: nummers als ‘Tell All the People’, ‘Who Scared You’, ‘Wild Child’ en ‘Touch Me’ worden live uitgetoetst.

Begin december brengt de band de twee laatstgenoemde nummers ten gehore in de uiterst populaire televisieshow *Smothers Brothers Comedy Hour*, en op 14 december 1968 spelen The Doors in The Forum in Inglewood, vlak bij Los Angeles, een thuiswedstrijd. Voor de gelegenheid hebben ze – geheel in lijn met de muzikale mode – een sextet strijkers en enkele koperblazers meegenomen, plus basgitarist Harvey Brooks en jazzsaxofonist Curtis Amy. *The Soft Parade has now begun.*

6 Cancel My Subscription to the Resurrection (1969)

Het jaar 1969 staat in de Doors-annalen bekend als het annus horribilis, het rampjaar. Toch begint het succesvol, met een optreden in de prestigieuze Madison Square Garden in New York. Het basketballstadion midden in Manhattan heeft een capaciteit van 24.000 man publiek en is de grootste venue waar de band tot nu toe heeft gespeeld.

In de nieuwe nummers die The Doors sinds november vorig jaar repeteren, voor hun vierde album *The Soft Parade*, maken ze veelvuldig gebruik van een bigband-sound, met blazers en strijkers. Om die arrangementen ook live goed uit de verf te laten komen, zijn violisten van het New York Philharmonic ingehuurd. Tijdens deze geïnspireerde show krijgt het titelnummer van het nog te verschijnen album zijn debuut, en het New Yorkse publiek reageert enthousiast. Ook Morrison is in een goede bui. Zijn band heeft zojuist het belangrijkste stadion van de oostkust in vervoering gebracht. De clause die sinds enkele maanden vanwege de veelvuldige rellen tijdens Doors-concerten door de Association of Concert Halls aan alle contracten met concertlocaties wordt gehecht, boeit Morrison niet. Daarin wordt gestipuleerd dat The Doors in een negatief daglicht staan, dat ze *troublemakers* zijn, en indien de uitbater of eigenaar van een concertzaal van mening is dat het optreden immoreel van aard is, c.q. in strijd met de goede zeden, de voorstelling onmiddellijk beëindigd kan en zal worden. Het is daarom geen sinecure voor concertpromotors om een zaal te boeken voor The Doors. De promotor in kwestie moet garant staan dat het op de Bühne getoonde geen problemen zal opleveren, en daar bovendien de volledige verantwoordelijkheid voor nemen. De clause is de spreekwoordelijke pelikaan om de nek van The Doors, het management en van concertpromotors die het inmiddels tot topband uitgroeide viertal graag willen boeken.

Maar dit gaat allemaal aan de nonchalante Jim Morrison voorbij. Die achteloosheid is echter maar schijn; achter de schermen zijn er al strubbelingen geweest tussen hem en Krieger. Inzet van het venijn is het door de gitarist geschreven 'Tell All the People'. Morrison vindt de tekst maar niks: hij wil niet dat mensen denken dat hij dit heeft geschreven en dat hij ze als een soort messias aanspoort: 'get your guns' en 'follow me (down)'.

(Volgens Krieger in een later interview heeft hij de zinsnede 'follow me down' gepikt uit een oud bluesnummer van Lead Belly, 'Fannin Street', dat is vernoemd

naar een hoerenbuurt. Van een opzettelijke politieke lading is in dat overgenomen tekstfragment dus nooit sprake geweest.)

Besloten wordt dat de auteurscredits op de nieuwe plaat afzonderlijk aan Morrison en Krieger worden toegekend. Voor het eerst worden de strubbelingen in de band voor de buitenwacht zichtbaar.

Met zijn eigen imago worstelt Morrison al evenzeer: hij is het al lang zat om tieneridool te zijn. Hij wil serieus worden genomen, als zanger. Als dichter.

Een eerste goede aanzet tot dat laatste heeft hij al gegeven tijdens het concert in The Forum de maand tevoren: de integrale versie van 'The Celebration of the Lizard' is daar uitgevoerd voor een publiek dat niet weet hoe erop te reageren: wanneer het vijftien minuten lange stuk bijna ten einde is, verlaten Densmore, Krieger en Manzarek een voor een hun plaats op het podium en verdwijnen achter de coulissen. Morrison blijft alleen achter en reciteert de laatste regels:

*'For seven years, I dwelled
in the loose palace of exile
Playing strange games with the girls of the island
Now, I have come again
to the land of the fair and the strong and the wise
Brothers and sisters of the pale forest
Oh children of night
Forgive us now for wasting the dawn
And in the morning you awoke
and the strange sun and opening your door...
Who among you will run with the hunt?
Now night arrives with her purple legion
Retire now to your tents and to your dreams
Tomorrow we enter the town of my birth
I want to be ready.'*

Dan verlaat ook hij het podium. In plaats van dat er een ovationeel applaus klinkt, blijft het nagenoeg stil. Hooguit wat geroezemoes. Niet-begrijpend waarvan men zojuist getuige is geweest, schuifelt het publiek als verslagen de zaal uit. Het is de eerste keer dat jonge muzikfans tijdens een optreden in aanraking komen met Morrisons compromisloze dichterlijke aspiraties. Maar de zanger / dichter heeft

zichzelf overtuigd: hij wil niet langer 'Light My Fire' voor dertien- en veertienjarige maagden zingen. Hij wil artistieke erkenning, en die zal hij krijgen ook.

In oktober, toen hij en Pam in Londen achterbleven, heeft hij een hechte vriendschappelijke relatie opgebouwd met de daar aanwezige Amerikaanse dichter Michael McClure. Deze ziet bij toeval een manuscript met Morrisons gedichten op een tafel in hun Londense appartement liggen, en na lezing ervan overtuigt hij Morrison dat hij het werk moet laten uitgeven. Ook in zijn dichterlijke ambities weet Morrison zich dus gesteund.

Om zijn aanstaande status als dichter te bestendigen, besluit Morrison dat hij in de loop van 1969 in de studio – waar ze nu al sinds de zomer van 1968 met veel tussenpozen aan *The Soft Parade* werken – een poëzielezing op band wil zetten. Eind februari duikt hij met de andere drie Doors, na een etentje in de buurt, de studio in voor een spontane jamsessie, iets dat bij The Doors zelden schijnt te zijn voorgekomen. De sessie staat bekend als 'Rock Is Dead', genoemd naar het belangrijkste onderdeel van de opnamesessie, een reeks al dan niet in staat van wording verkerende nummers waarin met enige moeite het thema te herkennen valt van de geschiedenis van rock-'n-roll van de jaren vijftig tot op dat moment, en de volgens Morrison onafwendbare neergang van dat muziekgenre (*the death of rock*). Covers van Elvis ('Love Me Tender'), van Robert Johnson ('Woman Is a Devil', oorspronkelijk 'Me and the Devil Blues') passeren de revue, maar ook eigen composities als 'I Will Never Be Untrue', 'Queen of the Magazines' en 'Whiskey, Mystics & Men'.

De lange suite die 'Rock Is Dead' pretendeert te zijn, is in muzikaal opzicht weliswaar thematisch een eenheid, maar wat Morrison nu eigenlijk ermee wil zeggen, met name waarom rock volgens hem dood is, is niet meteen duidelijk. In een interview met Jerry Hopkins dat in 1969 in *Rolling Stone* wordt gepubliceerd, legt hij uit: 'Het is zoiets als waar we het eerder over hadden, de beweging die teruggaat naar de ontstaansvormen van rockmuziek. De opwindende van de eerste jaren is voorbij. Wat ze nu rock noemen, dat wat ooit rock-'n-roll werd genoemd – het is in verval geraakt. Vervolgens was er een door de Britten aangevuurde rockrevival. Dat ging de goeie kant op. Het was heel uitgesproken. Toen werd die beweging zich van zichzelf bewust, en dat is dan meteen de dood ervan. Het werd zelfbewust, ingewikkeld en als het ware incestueus. De energie is eruit. Er is geen overtuiging meer.'

Het feit dat Morrison tijdens de opnamesessie ogenschijnlijk uit het niets met de tekst op de propen komt en het feit dat er voorafgaand aan en tijdens het opnemen van het werkstuk de nodige alcohol wordt geconsumeerd, lijkt een van tevoren in-

gestudeerde compositie bij voorbaat uit te sluiten. Wellicht is 'Rock Is Dead' een wrange metafoor voor Morrison zelf en zijn persoonlijke visie op en plaats in de muziekbusiness van zijn tijd.

Aan het eind van diezelfde maand bezoekt Morrison een aantal uitvoeringen van de avant-gardistische theatergroep The Living Theatre, een kliek die experimentele vormen van podiumkunst over het voetlicht brengt en anarchistische, pacifistische teksten op het publiek loslaat. Het publiek neemt zelf ook deel aan de handeling, hetzij daartoe aangezet door de performers, hetzij uit eigen beweging. Elke avond staat er een ander werk op het program, en met name de laatste avond, wanneer *Paradise Now* wordt opgevoerd, maakt grote indruk op de Doors-zanger, op zoek als hij is naar een nieuwe *lizard skin* ter vervanging van de oude huid die hij, net als een vervellende slang dat doet, af wil werpen. Morrison heeft de laatste weken zijn baard laten staan, een duidelijker statement had hij niet kunnen maken: zonder de gladgeschoren kaken, die overigens door de drank al zichtbaar zijn gaan opzwellen, is er van de Young Lion-erotic politician-Lizard King weinig meer over. En dat is precies de bedoeling.

De dag na Morrisons revelatie tijdens de Living Theatre-uitvoering staat voor The Doors een optreden gepland in het Dinner Key Auditorium in Miami, Florida. Alles wat die avond mis kan gaan, gaat ook mis. Te beginnen met Morrison zelf. Na een fikse woordenwisseling met Pam, eerst thuis en daarna nog een keer op de luchthaven, stuurt hij haar naar huis en vliegt in zijn eentje naar Miami. Door alle commotie mist hij zijn vlucht naar tussenstop New Orleans. Om de tijd te doden, nestelt Morrison zich in de bar. Hetzelfde verhaal, maar dan omgekeerd, in New Orleans: wachten op de aansluitende vlucht in de bar, mist vlucht. Eerstvolgende vlucht. Ook aan boord van die vlucht blijft Morrison drankjes bestellen.

Intussen voelt manager Siddons zich in Miami belazerd: volgens het contract ontvangen The Doors een honorarium gebaseerd op een concert met een capaciteit van 7000 man zittend publiek. Bij een inspectie van de zaal blijkt dat de promotors de stoelen hebben verwijderd, waardoor ze meer tickets kunnen verkopen en de winst daarvan in eigen zak kunnen steken, want het contract is gebaseerd op een van tevoren overeengekomen bedrag. Het Dinner Key Auditorium barst bijkans uit zijn voegen. De zaal is totaal niet berekend op de bijna 13.000 jonge fans, die duidelijk te lijden hebben van de toch al warme avond, plus het algehele gebrek aan airconditioning ter plaatse.

Als de Doors-zanger eindelijk arriveert, zelfs voor zijn doen behoorlijk lazarus, is er geen andere keus dan de show gewoon door te laten gaan. Als het optreden op dit late tijdstip nog wordt gecanceld, hoe zal het de gloednieuwe apparatuur dan vergaan, als duizenden woedende fans het podium bestormen?

Manzarek, Krieger en Densmore hopen er maar het beste van, maar Jim Morrison is die avond Jimbo, de getormenteerde dichter. Niet de verlegen adonis die drie en een half jaar eerder op Venice Beach pas na enige aandrang van Manzarek zijn eerste zelfgeschreven songs durfde te zingen — nee, hij is een morrisiaanse versie van Julian Beck, de leider van The Living Theatre; die avond in Miami is hij James Douglas Morrison, dichter, niet Jim Morrison, zanger; hij is de tragisch-romantische, idealistische poëet die de wereld een spiegel wil voorhouden en zich op zijn taak heeft voorbereid door te doen waar hij óók goed in is, wellicht geïnspireerd door Baudelaire's woorden, die hij wat al te letterlijk heeft genomen:

Wees altijd dronken. Daar gaat het om: dat is het enige. Om niet de afschuwelijke last van de Tijd te voelen die je schouders verbrijzelt en je naar de aarde toe drukt, moet je je onophoudelijk bedrinken. Maar waaraan? Aan wijn, aan poëzie, of aan deugdzaamheid, dat moet je zelf weten. Maar bedrink je.

In die roes van alcohol, artistieke inspiratie en zelfoverschatting stapt Jim Morrison het podium op.

DINNER KEY AUDITORIUM MIAMI, 1 MAART 1969

Al tijdens het eerste nummer, 'Back Door Man', houdt Morrison de songtekst voor gezien en begint de eerste van een eindeloze reeks *raps*. Kort samengevat verliest Jim Morrison zich die avond in Miami in een tamelijk gênante serie tirades ten overstaan van het publiek, een bombardement aan evocaties, commando's, beledigingen ('*You're all a bunch of fuckin' idiots!*'), verbale obsceniteiten, futiele pogingen om de sfeer van *Paradise Now* tevoorschijn te roepen, maar anders dan bij het op experimenteel theater ingestelde Californische publiek in de voorgaande week, begrijpt het teenybopperpubliek in Miami volstrekt niet wat hun rockheld bedoelt met zijn onsamenhangende gebral. Op schaamteloze wijze zet hij Manzarek, Krieger en Densmore te kijk als hij ze toeschreeuwt:

'Louder! Come on, band!' en even later, als Krieger 'Touch Me' inzet, om Morrison weer in het spoor van de muziek te krijgen: '*Hey, wait a minute, wait a minute. This is all fucked up. Wait a minute! You blew it. You blew it! I'm not gonna go on. I'm not gonna take this shit! I'm coming out, now wait a minute! Bullshit!*'

Enzovoort. Zinloos dronkenmansgebral. Totaal bezopen wanprestatie. Wie desondanks nieuwsgierig is naar een 56

minuten durende geluidsregistratie van hoe een rockzanger zichzelf belachelijk maakt, zijn band *onstage* tot in de ziel krenkt en hun gezamenlijke carrière om zeep helpt, moet maar zijn of haar toevlucht zoeken tot YouTube of een bootleg. *No limits, no laws.*

De enige coherente en relevante rap is die waarin Morrison verwijst naar de voorstellingen die hij de afgelopen week heeft gezien:

*'Now listen, I used to think
the whole thing was a big joke.
I used to think it was something to laugh about.
And then the last couple of nights
I met some people who were doin' something.
They're trying to change the world.
And I wanna get on the trip.
I wanna change the world.
Wanna change it...
Yeeeaah, change it...'*

De enige verandering die Morrison zal weten te bewerkstelligen, is dat hij de komende maanden wordt beroofd van zijn podium: de ene na de andere concertzaaleigenaar annuleert – met de contractclausule in de hand – de geboekte show in zijn venue. Het eerstvolgende optreden van The Doors zal pas in juni 1969 plaatsvinden.

Een officiële klacht door iemand aanhangig gemaakt resulteert twee dagen na het incident in de voorbereidingen voor een rechtszaak: ‘The State of Florida vs. James Douglas Morrison’. Drie weken later, terwijl overal in het land Doors-concerten worden afgezegd, wordt er in Miami een zogeheten ‘Rally for Decency’ georganiseerd, een protestmars tegen openbare schennis van de eerbaarheid.

De hamvraag tijdens de rechtszittingen is of Morrison zich wel of niet schuldig heeft gemaakt aan het tonen van zijn geslachtsdeel aan het publiek.

In latere jaren zal met name Ray Manzarek zich in interviews bijna euforisch uitlaten over hoe Morrison zijn shirt uitdoet, het voor zijn kruis vasthoudt en het enkele malen vlug opzij trekt, zodat de ‘snake’ heel even zichtbaar wordt.

In andere interviews ontkracht hij de mythe weer door te zeggen dat het publiek die avond een collectieve massahallucinatie heeft ondergaan, en dat ze met z’n tienduizend tegelijk méénden te zien wat Morrison in werkelijkheid nooit heeft laten zien. Voor de kranten is het in elk geval prachtig materiaal:

De hypnotiserend erotische Morrison tartte de wetten op obscene gedrag, exhibitionisme en opruiing, [...] door ogenschijnlijk te masturberen in het volle zicht van zijn publiek, obsceniteiten te schreeuwen en zichzelf te kijk te zetten.

De dag na de rampzalig verlopen show gaat het viertal inclusief aanhang (met uitzondering van Pamela) op een reeds geboekte korte vakantie naar Jamaica en Guadeloupe, om goed uitgerust te kunnen beginnen aan een geplande concertreeks in maart en april. Een van de kranten suggereert dat de Caribische trip van The Doors een vlucht voor de autoriteiten is: de band is ‘already on the run, hiding from the law’. Resultaat: de stad Miami vaardigt op 5 maart een arrestatiebevel uit voor Morrison. Vanwege de aanklacht ‘interstate flight to avoid prosecution’ bemoeit zelfs de FBI zich met de zaak. Wat ze over het hoofd zien is het feit dat de vakantiegangers zich al drie dagen vóór de aanklacht buiten de staatsgrenzen hebben begeven. Van vluchten voor de wet is geen sprake.

De geannuleerde tournee (twintig steden in zestien verschillende staten) is een financiële strop van jewelste. Eén voordeel is er wel: er is nu genoeg tijd om zich op andere zaken te richten. Met het oog op toekomstige projecten richt Morrison een filmproductiemaatschappij op, hij overziet de eindmontage van *Feast of Friends*, beklimt het podium van Eric Burdon voor een bescheiden gastoptreden en heeft nu

sneller dan verwacht de gelegenheid om zich te oriënteren op het album met zijn gedichten dat hij graag wil maken.

Geruggensteund door technicus John Haeny heeft Morrison op 9 februari 1969 in de Elektra Studios daartoe al een selectie van zijn teksten opgenomen. In enkele gevallen betreft het a capella gezongen semi-songteksten (‘Bird of Prey’, ‘Winter Photography’, ‘Underwaterfall’), of juist op gedragen toon ingesproken gedichten, zoals die in de veel later gepubliceerde pockets verschenen en in 1978 op het album *An American Prayer* zouden terechtkomen.

*Thoughts in time and out of season,
the hitchhiker stood by the side of the road
and levelled his thumb in the
calm calculus of reason.*

Samen met Paul Ferrara, Frank Lisciandro en Babe Hill maakt Morrison in deze periode de door hemzelf gefinancierde film *HWY* [Highway]. Morrison speelt een langharige, bebaarde outcast die lopend en liftend vanuit de bergen door de woestijn naar de stad trekt. Meer behelst het scenario feitelijk niet.

‘Het is eerder poëtisch van aard, eerder een soort oefening voor me, een soort warming-up. In wezen is er geen sprake van een plot, geen verhaal in traditionele zin. Een persoon, door mij gespeeld, daalt af uit de bergen en trekt al liftend door de woestijn. We zien het niet, maar we nemen later aan dat hij een auto heeft gestolen en hij rijdt de stad in en daar eindigt het. Hij checkt in een hotel in en gaat naar een nachtclub of zoiets. Dat is zo ongeveer het einde,’ zegt Morrison er later zelf over.

Het geldverslindende project (40.000 dollar) blijft onvoltooid, hoewel de gedachte is dat de ‘demo’ geïnteresseerde investeerders over de streep moet trekken, waarna de film kan worden afgemaakt. Zover komt het uiteindelijk nooit. Toch wordt de voorlopige eindmontage op twee Canadese filmfestivals vertoond.

HWY is gebaseerd op het door Morrison geschreven scenario *The Hitchhiker (An American Pastoral)*, maar tegelijk is het een impromptu fabrikaat volgens het concept ‘de film die uit zichzelf ontstaat’. Geheel in lijn met de poëtische, non-lineair vertelde films die de jonge student Morrison al tijdens zijn UCLA-tijd wilde maken, met het verschil dat er nu een budget is om met een 35 mm-camera, live geluid en kleurenfilm te werken.

Een scène op de woestijnweg is memorabel vanwege een aangereden coyote die

op het wegdek ligt te hijgen en te janken, en die stervende is. Samen met enkele omstanders staat Morrison er met meer dan zomaar een reden naar te kijken. Zonder enige twijfel zijn de filmmakers per toeval op het onfortuinlijke dier gestuit, maar de zieltogende coyote doet sterk denken aan het incident uit Morrisons vroegste jeugd, in 1948, toen hij achter in de auto van zijn ouders zat en het gezin stapvoets langs een pas gebeurd ongeluk reed. Een truck die indianen – arbeiders – vervoerde, was van de weg geraakt, omgeslagen en er lagen verschillende zwaarwonde of stervende mannen op het asfalt. Volgens Morrison maakte zich uit de lichamen van een van die indianen een sjamanistische geest los, die zich op bovennatuurlijke wijze in het brein van de vierjarige Jimmy Morrison op de achterbank nestelde en in hem voortleefde.

*Indians scattered on dawn's highway bleeding
Ghosts crowd the young child's fragile egg-shell mind.*

De scène met de coyote kan gezien worden als een echo van de gebeurtenis van destijds: de coyote is een representatie van de stervende indianen; in de stilstaande auto aan de kant van de weg zit de hond van het gezin die angstig is weggedoken, in verwarring gebracht door het gejam van de coyote en de klap of uitwijkmanoeuvre die de auto moet hebben gemaakt. Parallel aan de gebeurtenis uit Morrisons jeugd staat die hond in de auto voor de jonge Jim in de auto. Zo krijgt een toevallige gebeurtenis in *HWY* een symbolische lading.

Het is tekenend dat de uit balans geraakte Morrison de discipline niet lijkt te hebben om het project, dat dan al een fikse bom duiten heeft gekost, tot een goed einde te brengen. Zoals bij veel bevlogen kunstenaars is het proces hem dierbaarder dan het eindproduct. Commercieel inzicht lijkt hij eveneens te ontberen, of gaat volstrekt aan zijn interesse voorbij. Voor Jim Morrison staan zijn filmkunst en poëzie op een welhaast heilig voetstuk. Hij geeft zijn verzen bij wijze van spreken nog liever gratis weg, zoals hij daadwerkelijk doet tijdens de befaamde concerten in het Aquarius Theatre in juli 1969, waar hij zijn 'Ode to L.A. While Thinking of Brian Jones — Deceased' onder het publiek laat verspreiden. Door zijn kunst halsstarrig te beschermen tegen pestilente invloeden zoals commerciële exploitatie, smooit hij ongewild diezelfde kunst in de kiem. Pas na zijn dood raakt het grote publiek bekend met de tot dan toe immer nog obscuur gebleven creatieve uitbarstingen van de Doors-zanger: experimenteel-narratieve vertellingen op celluloid en in dichtbundels.

Enkele weken lang zijn Morrison en zijn kompanen druk met hun filmproject. Waar de opzet met 'babysitters' c.q. *drinking buddies* om Morrison van al te frequent bezoek aan bars te weerhouden jammerlijk mislukte, is de natuurlijke vriendschap tussen Morrison, Ferrara, Lisciandro en Hill en hun gezamenlijke artistieke doel de beste remedie om de geest in de fles te laten, om min of meer gefocust te werken. Dat betekent wel dat het andere trio, Manzarek, Krieger en Densmore, het zonder Morrison moet stellen in de studio, waar geschaafd wordt aan nieuwe Doors-tracks voor *The Soft Parade*.

De opnamesessies vorderen traag en moeizaam. De rol van producer Paul Rothchild is noodgedwongen verschoven van vaderlijke begeleider die een beginnende rockband onder zijn hoede neemt tot een steeds obsessiever wordende gedragstherapeut, die zijn voornaamste patiënt, Jim Morrison, slechts met grote moeite binnen beheersbare kaders kan houden. 'Mijn werk als producer is nooit zwaarder geweest dan toen,' zegt Rothchild over de sessies. 'Het was nagenoeg onmogelijk om Jim zover te krijgen dat hij zuiver zong, en de band ertoe aan te zetten om in één take een nummer goed in te spelen. Het was een hels karwei. Ze hadden op dat moment geen kant-en-klare nummers meer in voorraad, en waar ze mee aan kwamen zetten was ruw materiaal, ongepolijst en ongerijpt. Als het talent het laat afweten, móet de producer in actie komen.'

Op Rothchilds advies wordt Elektra-arrangeur Paul Harris ingehuurd, die in creatief opzicht verantwoordelijk is voor een sectie koperblazers en strijkers, die enerzijds in lijn zijn met de zeitgeist, anderzijds de aandacht moeten afleiden van zwakke plekken in de compositie en productie van sommige Doors-nummers. (Opvallend is dat uitsluitend in de Krieger-composities geblazen en gestreken wordt; in de enige gezamenlijke compositie van Morrison en Krieger op dit album, 'Do It', ontbreken ze eveneens. Daarentegen bevat de single B-kant 'Who Scared You' (Morrison / Krieger) wél blazers.)

De productie van *The Soft Parade*, met orkestrale begeleiding, diverse sologastmuzikanten en tal van overdubs, doet Beatle George Harrison tijdens een bezoek aan de studio denken aan zijn eigen ervaringen met *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band*, de plaat waaraan vele artiesten zich eind jaren zestig graag spiegelen. Zo ook The Doors — *The Soft Parade* is hún *Sgt. Pepper*.

Als George Martin de vijfde Beatle mag worden genoemd, dan is Paul Rothchild de vijfde Door. Op geen ander album van de groep is zijn meesterhand prominenter aanwezig dan op *The Soft Parade*. In zijn memoires erkent Manzarek dat hij intens

heeft genoten van het maken van hun vierde album; Densmore niet, die vindt dat hun producer is doorgeschoten in zijn perfectionisme.

In aanmerking genomen dat de plaat gedurende bijna een jaar met grote tussenpozen is ingespeeld en met eindeloos geduld geproduceerd, is het eindresultaat een geslaagd geheel van composities die weliswaar onderling sterk verschillen, maar vergeleken met andere songs met een complexe productie uit die tijd toch overtuigend overeind zijn gebleven. Prominenter dan op hun eerdere platen zijn de jazzroots van de band aanwezig. Nu komt pas echt goed uit de verf dat The Doors over een jazzdrummer beschikken die ook kan rocken en een rockgitarist die ook jazzy kan spelen. 'Eén aspect van het vierde album waar ik erg trots op ben,' zegt Morrison later, 'is dat 'Touch Me', tevens als een single uitgebracht, de eerste rockhit was met een jazzsolo erin, door Curtis Amy op tenorsaxofoon.'

Waar op *Their Satanic Majesties Request* van The Rolling Stones – in navolging van hun eeuwige rivalen uit Liverpool – exotische uitstapjes worden gemaakt met mellotron, Afrikaanse fluiten en trommels, en er op *Pet Sounds* zelfs een instrument wordt gebruikt dat nauwelijks iets met popmuziek te maken heeft – de theremin – bezondigen The Doors zich op *The Soft Parade* niet aan exotica. De producer die Krieger in het begin adviseerde geen effectpedalen te gebruiken, kleurt ook nu weer binnen de lijntjes: blazers en strijkers (een vrij geaccepteerde combinatie) en subtiele verfraaiingen op saxofoon, mandoline, folkviool en conga's, meer niet. Geen door hasjwolken benevelde trips, geen vervreemdende geluidscollages, geen geëxperimenteer met tape-effecten, geen verborgen boodschappen in de uitloopgroef, geen Joujouka, geen India. Het is tenslotte 1969, *the age of Aquarius*; 1967 is in alle opzichten voor The Doors verder weg dan ooit.

In de muziekwereld krijgen dat jaar vernieuwende stijlen vaste voet aan de grond, muziek waarin het nog vorm te krijgen rocklandschap van het komende decennium al te herkennen valt: Deep Purple en Led Zeppelin leggen de fundamenten voor hun melodieuze hardrock, Yes blikst vooruit op progressieve rock, MC5 en The Stooges planten met hun garagerock de zaadjes voor de punkbeweging, *Hair* populariseert het genre van de rockmusical en The Who doet hetzelfde met de rockopera, Santana is hét voorbeeld van latin rock, David Bowie opent de deuren naar glamrock, Gram Parsons effent de paden van de Westcoast-countryrock voor latere navolgers als Poco en The Eagles, en Bob Marley & The Wailers staan op het punt door te breken als dé reggaeband.

In die veranderende muziekwereld van 1969 is *The Soft Parade* ondanks het voor-

uitstrevende karakter van koper en strijkers weinig vernieuwend. De impact die het debuut in 1967 had met zijn duistere thematiek aan de vooravond van de Summer of Love, is bij het vierde Doors-album ver te zoeken. Zowel blazersensembles als strijkorkesten waren al vóór *The Soft Parade* met groot effect toegepast op albums van respectievelijk Blood, Sweat & Tears en Chicago, en Scott Walker. Morrison noch Krieger is met het eindresultaat echt tevreden. Krieger vindt vooral de arrangementen onder de maat: 'De strijkers en de blazers op *Soft Parade* waren Pauls idee; ik zou dat album opnieuw willen uitbrengen zonder de blazers en strijkers.'

Veel van het nieuwe songmateriaal dat pas in juni op plaat zal verschijnen brengen The Doors eind april ten gehore in de New Yorkse Channel 13 studio. De publieke zender PBS heeft hen uitgenodigd in het programma *Critique*, gepresenteerd door de welbespraakte muziekcriticus Richard Goldstein, voor een studio-optreden, een interview en een paneldiscussie met enkele vooraanstaande muziekjournalisten, onder wie Patricia Kennealy, de redactrice van het blad *Jazz & Pop*, die Morrison ergens in januari heeft leren kennen en voor wie hij meer dan gemiddelde interesse heeft opgevat.

Zonder de aanwezigheid van publiek, maar geregistreerd door televisiecamera's treden The Doors voor het eerst op sinds het debacle in Miami. Wat ook ontbreekt is de orkestrale begeleiding, en het is een zeldzame gelegenheid om nummers als 'Tell All the People' te horen zonder de pontificale trompetten, en 'Wishful Sinful' zonder de mierzoete violen.

De band maakt in de serieuze context van het programma een ontspannen indruk. Gekleed in vrijetijdskleding die niet langer herinnert aan flowerpower, psychedelische dessins of leren rockoutfits, lijkt de band het voor de verandering collectief naar de zin te hebben.

Ten gevolge van de algemene ban van managers van concertzalen door het hele land, beklimmen The Doors pas weer op 14 juni het podium, in Chicago. Meer optredens volgen, waarbij de recensies en persberichten ervan gewagen dat Jim Morrison zichzelf weer in de hand heeft, er alles aan lijkt te doen om problemen te vermijden, enzovoort. Na een kleine reeks shows in Mexico staan The Doors op 21 en 22 juli, terwijl de hele wereld zich voor de televisie gezeten vergaapt aan de eerste maanwandeling ooit, in het Aquarius Theatre in Los Angeles, waar ze hun 'come-back' vieren met een weelde aan nieuwe nummers die op de volgende twee albums van de groep terecht zullen komen. 'Peace Frog', 'Blue Sunday' en 'Maggie M'Gill'

zullen in 1970 verschijnen op *Morrison Hotel*, 'Cars Hiss by My Window' in 1971 op *L.A. Woman*, en 'Build Me a Woman', 'Universal Mind', 'Mystery Train' en 'The Celebration of the Lizard', alsmede de oudjes 'Gloria', 'Who Do You Love', 'Little Red Rooster', 'Close to You' en 'Rock Me' blijven in de nadagen van The Doors favoriet op de setlist van hun concerten.

De concerten in 'the Aquarius' markeren een duidelijke koerswijziging van de band, die tot op het laatst zal worden volgehouden: de nadruk ligt sterk op de blues-roots van de band, en Morrison heeft zijn alter ego Jimbo ingeruild ten gunste van zijn introspectieve, geconcentreerde tegenhanger die met zijn rommelige baard en lange haar de uitstraling heeft van een *mountain man* of een hippe rabbijn, maar wel een tegenhanger die duidelijk maakt dat Jim Morrison nog lang niet aan vocale overtuigingskracht heeft ingeboet. Muziekblad *Cash Box* geeft als commentaar:

The Doors, geheel gezuiverd van de ongelukkige nasleep van hun breed in de media uitgemeten publieke optreden in Miami, rezen na vele maanden van zelfverkozen isolement op en gaven voor het publiek in thuisbasis Los Angeles een van de beste en krachtigste muzikale optredens die we hier ooit hebben gehoord.

De rest van het jaar volgen er meer optredens. Op het legendarische Woodstock Festival in augustus zijn The Doors net als in 1967 op het Monterey International Pop Festival de grote afwezigen: ondanks aandringen van onder anderen Elektra-president Jac Holzman en Bill Siddons, weigert Morrison nog langer in de openlucht op te treden, wat toch al nooit zijn voorkeur heeft gehad. Waarom hij er dan wel mee instemt om in september op het affiche van de Toronto Rock 'n' Roll Revival te staan, is te verklaren uit het feit dat rock-'n-rollhelden uit de jaren vijftig, aan wie ook The Doors schatplichtig zijn, er acte de présence geven: Chuck Berry, Little Richard, Jerry Lee Lewis, Fats Domino en Gene Vincent.

Morrison bewondert vooral laatstgenoemde, die eind augustus en begin september, kort voor het Toronto Rock 'n' Roll Revival-optreden, zijn album *I'm Back and I'm Proud* opneemt in de Elektra Studios. Morrison is dan een van zijn *drinking buddies*. Op de hoes van de in 1970 verschenen plaat worden onder anderen The Doors genoemd, 'who were our guests during the recording of this album'. Daar is echter nog een ander verhaal over in omloop: eind augustus, tijdens de opname van het nummer 'Sexy Ways', ergert Gene Vincent zich blijkbaar aan de op de hoes ge-

noemde 'guests', en zegt van achter de ruit van zijn opnamestudio door de microfoon: 'Who are our uninvited guests here?' Dat blijken Paul Rothchild en John Densmore te zijn. Vincent: 'I have a gun in my boot, I will pull the gun out of my boot and shoot at them through the window unless they leave.' Rothchild en Densmore maken zich vlug uit de voeten.

Kort voor het grote openluchtconcert (22.000 toeschouwers) in Toronto heeft Morrison de schaar in zijn haar gezet: met één hand vormt hij een staart ter hoogte van zijn nek en knipt dan in één rechte lijn alles boven zijn hand af. Ook zijn baard heeft eraan moeten geloven. Het resultaat is even ontluisterend als fascinerend: zijn door de drank opgezwollen wangen in combinatie met de nu povere omlijsting van zijn bijna meisjesachtige kapsel hebben hem veranderd van de 'rabbijn' die hij in juli was tot een hippe arbeider met halflang haar.

Tot in oktober worden nog shows gecanceled vanwege Miami, ook al lijkt er een 'nieuwe' Jim Morrison opgestaan, die aan de wereld lijkt te hebben beloofd dat hij zich voortaan zal gedragen.

In november gaat het toch weer mis: Morrison en Tom Baker misdragen zich in het vliegtuig, wanneer ze op weg zijn naar een concert van The Rolling Stones in Phoenix. Met name Baker maakt seksueel getinte opmerkingen naar de stewardessen, en grijpt een van hen zelfs naar de benen. De piloot moet maar liefst drie keer zijn post verlaten om het dronken en luidruchtige duo te wijzen op de gedragsregels aan boord van een vliegtuig. Bij de landing worden ze ingerekend en mogen ze hun roes achter tralies uitslapen. De volgende dag worden ze na een inderhaast georganiseerde rechtszitting schuldig bevonden aan 'aanranding, intimidatie en bedreiging van een stewardess tijdens een interstatelijke vlucht', en ieder krijgt een geldboete opgelegd van 2500 dollar. Eind november moeten de heren nogmaals voor de rechter verschijnen, die hen waarschuwt dat ze voor de drie tenlasteleggingen een gevangenisstraf riskeren van dertien jaar, plus een boete van maximaal 10.000 dollar elk. Met die weinig vreugdevolle last op Morrisons schouders gaat voor hem het jaar uit als een nachtkaaars. Enige lichtpunt is dat de in september aangevangen opnamen voor het aanstaande album *Morrison Hotel* heel aardig vlotten.

7 Roadhouse Blues (1970)

The Doors Office is de plaats van handeling als op een opvallend regenachtige 6 november 1969 journalist Howard Smith – van de New Yorkse culturele krant *Village Voice* – mag aanschuiven in het repetitiehonk van The Doors. Omringd door zijn ‘personeel’, Kathy Lisciandro, Bill Siddons, Babe Hill en Leon Barnard, voelt Morrison zich buitengewoon op zijn gemak tijdens dit interview.

Morrison speelt tijdens het uur lange gesprek met de wat stijve, humorloze Smith als een kat met een muis. Als Smith informeert of de band inmiddels goed in de slappe was zit, antwoordt Morrison, na een lange, bestudeerde stilte: ‘O, ja hoor, ik kan naar elk restaurant in de stad gaan en alles bestellen wat ik wil... en ik hoef ook niet meer naar goedkope B-films te gaan.’ Vervolgens doet hij een poging om de vraag serieus te beantwoorden, maar verzandt daarbij meteen weer in sarcasme:

Morrison: Eens denken... eh... Nee, ik, ik ben gewoon zo hebberig, weet je, het is gewoon... hoe meer ik kan krijgen, hoe beter... weet je. Maarre... ik... het is mijn ambitie om een hele hoop ongemunt goud te hebben, is dat de juiste terminologie? Grote goudstaven, weet je wel, ik zou een grote goudstaaf willen hebben, grote goudklompen, weet je, gewoon om in huis te hebben, en... weet je wel... (diepe zucht)

Smith: Nee, kijk, een hoop groepen die ik sprak, die zeggen dat ze veel problemen hebben om grip op hun geld te houden.

Morrison: Nou, dat is hun eigen schuld! Waarschijnlijk smijten ze met geld, weet je. Het is zoiets als whisky geven aan een indiaan! (gelach op de achtergrond)

Smith: Dus je wilt niet over geld praten?

Morrison (lachend): Zeker wel, wat wil je weten, man?

Smith: Heb jij wel grip op jouw geld?

Morrison (laat lange stilte vallen): Ehm, laat ik het zo zeggen: ik denk dat met ons economisch systeem, weet je wel, en belastingstelsel en alles, dat het onmogelijk is om ooit met pensioen te gaan en niet meer te werken, weet je... omdat de economie steeds maar groeit; als je je uit de economie terugtrekt, dan gaat ze aan je voorbij, weet je, binnen een paar jaar, en dan ben je zonder middelen. Ik denk niet dat je... ik denk niet dat het mogelijk

is om in een kapitalistische samenleving met pensioen te gaan. (laat een lange stilte vallen) Maar ik vind het leuk om over geld te praten, Howard!

Smith: Ik merk het!

Morrison: Maar wat wil je weten, wil je..., wil je..., weet je wel...

Smith (geïrriteerd): O, kom op zeg!

Morrison (sarcastisch): Ik zal mijn accountant erbij halen en je mijn bankafschrift tonen...

Smith: Nee, maar, nou ja, je leest weleens over groepen zoals The Beatles, ik interviewde Mick Jagger laatst en die zei ook, weet je, het is bijna niet te doen: je werkt en je werkt en waar blijft het geld...? The Byrds gingen een keer een maand op tournee, verdienden 300.000 dollar, kwamen terug, telden alles op en toen hadden ze binnen een maand 300.000 dollar uitgegeven.

Morrison: Ja, en kijk waar het ze heeft gebracht... Ik denk, weet je, geld bevalt me omdat... Ik heb altijd, ik heb altijd dit gezegd... geld verslaat bezieling te allen tijde. En niet alleen dat... Het is een vorm van communicatie en daarnaast... Als, als je... als je geluk hebt en je beschikt over wat geld, ja, dan denk ik dat je dat moet blijven stoppen in creatief ondernemerschap... zodra je het in je bezit krijgt, weet je wel, ga er geen diamanten ringen en zo van kopen, maar investeer het in creatief ondernemerschap, weet je wel, waarbij je nieuwe dingen maakt en dan kun je nooit de plank misslaan, weet je... Heb je nog meer sprankelende vragen voor me?

Smith: Ja, ik wil je nog een paar dingen vragen.

Morrison: Oké. Je weet natuurlijk wel dat dit allemaal onbruikbaar is.

Dit is pas de repetitie... voor het echte interview.

De arme journalist raakt gaandeweg steeds meer verstrikt in Morrisons spitse humor, tot op het punt dat Smith er genoeg van krijgt en zijn gesprekspartner aanspreekt op zijn gedrag:

Smith: Weet je, de... Toen ik je zag optreden, was er steeds... er beкроop me een vreemd... ik weet niet, een soortgelijk gevoel dat ik nu heb tijdens dit interview. Weet je wel, dat je neerkijkt op het publiek en nu ook niet op mij gericht bent. Wat gaat er nu in je om, zijn de vragen nietswaardig, of wat?

Morrison: Hé, moet je horen man, dit is een van de meest... Dit is waarschijnlijk een van de meest opwindende interviews waaraan ik ooit

heb deelgenomen. Jij trekt profijt van mijn grote Ierse scherpzinnigheid en jij, jij noemt het neerkijken op? Nou, wil je armpje drukken? Hè? Wat wil je nou, man? Goed, stel me een andere vraag. En ik zal niet op je neerkijken, het spijt me dat ik op je neerkijk...

Morrison neemt duidelijk een loopje met Smith. Het gesprek is een mooi staaltje van mediamanipulatie, waarin Morrison zich een ware meester toont. Tegenwoordig zijn we gewend aan persagenten die alle smeugheid uit een interview halen en strikte tijdslimieten stellen, maar in de jaren zestig konden journalisten zagezegd gewoon aanschuiven aan de lunchtafel en net zo lang vragen stellen als hun cassettebandje toeliet.

Zelfs Miami is geen taboe als Smith ernaar vraagt, maar al gauw verandert Morrison van toon:

‘Hé, man, dit gaat de verkeerde kant op. Laten we een ander onderwerp aansnijden, oké? Het is een regenachtige dag in L.A. en jij zit te praten over al die baarlijke nonsens. Laten we het over iets *luchtigs* hebben.’

‘Zoals wat?’ vraagt Smith.

Lange denkpauze.

Op de achtergrond worden verschillende onderwerpen aangedragen, maar Morrison heeft een ander idee: ‘Laten we het eens over *jou* hebben, Howard!’ zegt hij triomfantelijk. En voordat de arme interviewer kan protesteren, vuurt de superster Jim Morrison op opgewekte, overdreven geïnteresseerde toon vragen op Howard Smith af, en heeft er overduidelijk plezier in.

Nadat hij zich op de hoogte heeft laten stellen van Smiths werkzaamheden in New York, vraagt Morrison: ‘Dus jij reist rond om mensen te interviewen?’

Smith: Ik maak mensen boos, daar lijkt het meer op.

Morrison: Ik durf te wedden dat jij op jouw reizen een hoop beroemde mensen hebt ontmoet, Howard!

Smith (voorzichtig lachje): Maar geen een zo beroemd als jij!

Morrison: Nou, dank je. Dat moet een opwindende loopbaan zijn, stad en land afreizen om beroemde mensen zoals ik te interviewen.

Smith (kan zich nu eindelijk ook nauwelijks inhouden van het lachen): Nog lang niet zo opwindend als stad en land afreizen om mensen voor de gek te houden.

Morrison: O, dat is het meest... dat is het meest, eh, *choquerende* dat ik je ooit heb horen zeggen...

Smith: Ik weet het niet. Ik bedoel, alle gekheid op een stokje, ik heb de grootste moeite om een normaal antwoord te krijgen. Wat denk je dat ik je zou vragen?

Morrison: Het is grappig: het is me opgevallen dat wanneer mensen grapjes maken, ze doorgaans doodserius zijn, en wanneer ze doodserius zijn, is het meestal erg grappig. Dus ik, eigenlijk, ik denk dat alles wat je zegt precies betekent wat je zegt en het tegenovergestelde...

Smith (lange stilte, barst in zenuwachtig lachje uit): Ik zit te kijken naar mijn vragen en ik voel me ingesloten. Het zijn allemaal vragen waar ik geen antwoord op heb gekregen.

Zo blijkt het interview een psychologische krachtmeting, zowel informatief als nietszeggend, zowel grappig als saai. Hoewel Leon Barnard de functie van persagent bekleedt, ziet hij tijdens het gesprek geen enkele reden om de interviewer de mond te snoeren of anderszijds in te grijpen. Integendeel, op de achtergrond horen we hem grinniken om Morrisons grapjes en spitsvondigheden. In mijn e-mailcorrespondentie met Barnard in 2004 blikte hij op het interview terug:

Ik wil wel een paar opmerkingen plaatsen over het Howard Smith-interview op die regenachtige dag op kantoor. Ik had het interview georganiseerd en was op de achtergrond aanwezig. Jim en Howard zaten aan mijn bureau en ik zat op de vloer (lekker op mijn gemak met een kop chocolademelk) en werkte aan een kunstproject. En de regen stroomde neer. Ongebruikelijk voor Californië maar gezellig en perfect voor de gelegenheid. Jim was in een goede bui, en Howard had dat door. Toen hem gevraagd werd wie zijn helden waren, dacht Jim Morrison even na voordat hij antwoord gaf. En toen zei hij, ‘Leon is mijn held,’ en hij keek me aan met een goedkeurende grijns. Het heeft meer dan dertig jaar geduurd voordat ik erachter kwam dat wat hij duidelijk wilde maken, niets anders was dan respect voor mijn zorgeloze eenvoud. Ik heb snel even door de transcriptie van dat interview gebladerd, en ik weet niet zeker of dat fragment is gepubliceerd. Maar de herinnering heeft zich vastgezet in mijn gedachten en brengt dat moment weer helder voor de geest.

Morrisons speelse bui is van korte duur: drie dagen later vliegt hij naar Miami, waar hij zichzelf bij het Dade County Public Safety Department aangeeft en prompt in hechtenis wordt genomen. Hij betaalt 5000 dollar borgtocht en staat twintig minuten na binnenkomst weer op straat. Twee dagen later vindt het eerdergenoemde incident aan boord van een vliegtuig plaats.

In november en december 1969 worden nummers opgenomen voor het vijfde album van The Doors, *Morrison Hotel*. De eerste track die in de Elektra Studios op band wordt gezet, is 'Roadhouse Blues'. De sessies verlopen soepeltjes. In twee dagen tijd, en na vijftien takes, staat het openingsnummer van de plaat op band. Kriegers klassiek geworden heavy gitaarriff wordt ondersteund door een nage-noeg identieke baslijn, die wordt gespeeld door de in Doors-kringen bewonderde gitarist Lonnie Mack. John Sebastian, bekend van The Lovin' Spoonful ('Summer in the City'), voegt er een mondharmónicasolo aan toe.

'Roadhouse Blues' zal dé archetypische *beer drinking song* worden, met zijn toffejongenthema van naar het 'roadhouse' rijden, die Morrisons imago als alcoholist vereeuwigt: 'Well, I woke up this morning and I got myself a beer'. De openingsregel 'Keep your eyes on the road, your hands upon the wheel' is iets wat Morrison vaker tegen Pamela heeft gezegd als zij achter het stuur zit en beiden op weg zijn naar Topanga Corral, een nachtclub annex bar / restaurant aan Topanga Canyon Boulevard — het werkelijke 'roadhouse'. Op dat perceel koopt Morrison voor Pamela een cottage waar ze aan de stadsdrukke kan ontsnappen. In 'Roadhouse Blues' verwijst 'bungalow' naar dit huisje.

Oorspronkelijk getiteld 'HWY 9', zet het nummer meteen de toon voor de rest van de plaat: geen orkestrale arrangementen meer maar eenvoudige, basic blues, gespeeld door de vier Doors en bassist Ray Neapolitan, aangevuld met Lonnie Mack en John Sebastian (onder het pseudoniem G. [Giovanni] Puglese — de geboortenaam van zijn Amerikaans-Italiaanse vader was Pugliese); spelen omwille van het plezier, niet omwille van het effect. Die rol bevalt de band en de producer uitstekend. Het is dan ook tekenend dat de plaat drie maanden na aanvang van de opnamen gereed is! *Morrison Hotel* is, zoals een biograaf opmerkt, een audioversie van Kerouacs roman *On the Road*.

'ROADHOUSE BLUES'

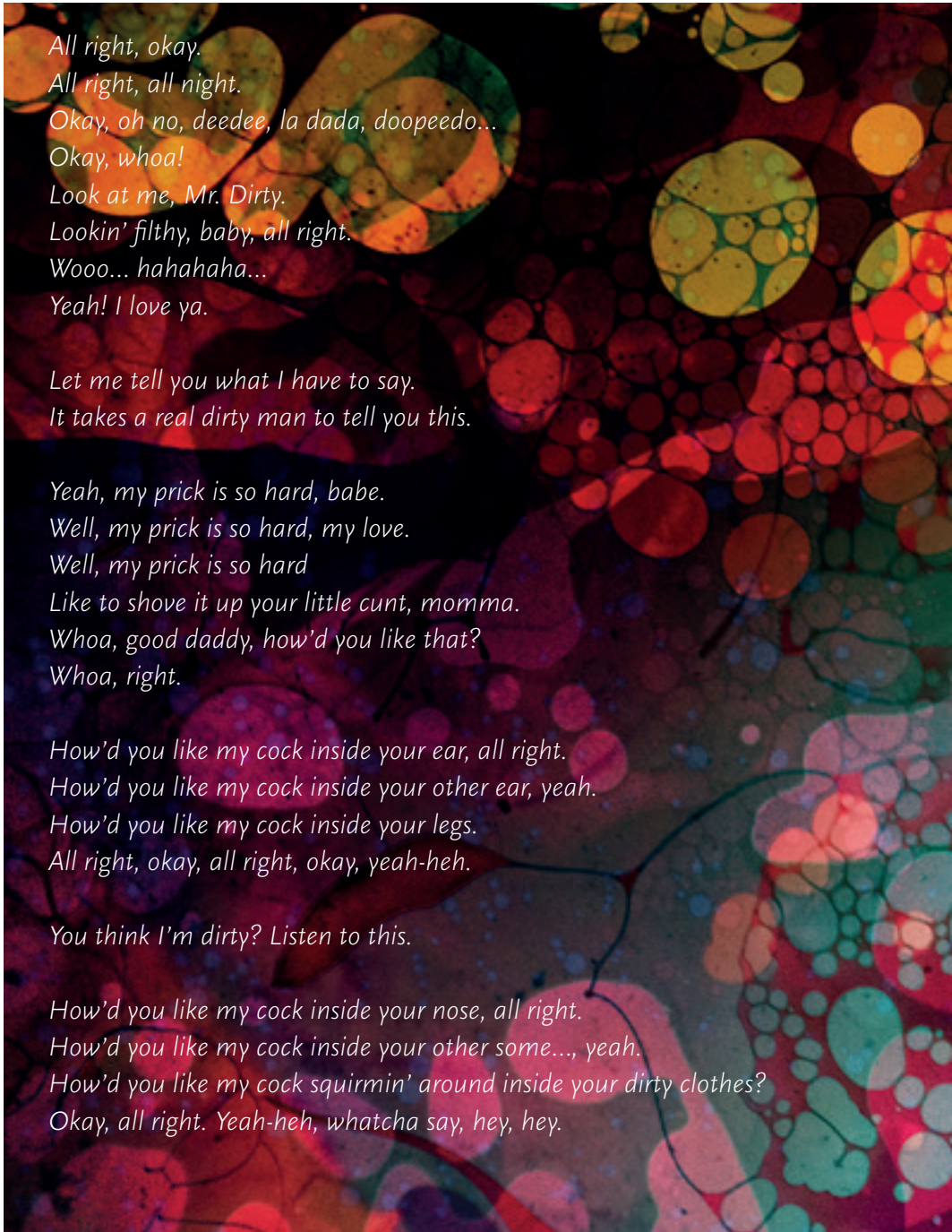

Er bestaan redelijk wat versies van 'Roadhouse Blues' aan de hand waarvan het ontstaan van dit nummer gevolgd kan worden. Al in 2001 deden in de verzamelaarswereld wilde verhalen de ronde over vijf of zes dozen met reel-to-reeltapes van studiosessies die jarenlang in een garage waren opgeslagen en die later door iemand op het laatste nippertje werden gered: de dozen stonden al op straat klaar voor het grofvuil. Via een verzamelaar kwamen deze tapes in handen van het Doors-management.

Bruce Botnick schijnt gezegd te hebben dat ze genoeg goede opnamen van 'Roadhouse Blues' bevatten om er een hele cd met alternatieve versies mee te vullen. In hoeverre alle details in die verhalen kloppen valt nauwelijks na te gaan, maar feit is dat een aantal outtakes als bonustracks verschenen op de *Perception*-boxset (2006) en op de 50th Anniversary edition van het album.

Al eerder circuleerden er zogenaamde *stealth recordings* (opnamen die stiekem worden gemaakt tijdens een besloten luistersessie) van een of meer 'Roadhouse Blues'-studiotapes, waaronder een bijna-identieke variant van de albumversie en een versie waarbij niet Morrison maar Manzarek zingt. Ook bestaat er een opname die bekend is geworden als 'Dirty Roadhouse Blues'. In plaats van de gitaarsolo en het 'Roll roll roll, gotta thrill your soul'-middenstuk leeft Morrison zich hier uit in hitsige fantasietjes:

Alright, getting real dirty here now.
Wow, look at me, Mr. Dirty.
Whoa! Can you take it?
Can you make it?

All right, okay.
All right, all night.
Okay, oh no, deedee, la dada, doopeedo...
Okay, whoa!
Look at me, Mr. Dirty.
Lookin' filthy, baby, all right.
Wooo... hahahaha...
Yeah! I love ya.

Let me tell you what I have to say.
It takes a real dirty man to tell you this.

Yeah, my prick is so hard, babe.
Well, my prick is so hard, my love.
Well, my prick is so hard
Like to shove it up your little cunt, mamma.
Whoa, good daddy, how'd you like that?
Whoa, right.

How'd you like my cock inside your ear, all right.
How'd you like my cock inside your other ear, yeah.
How'd you like my cock inside your legs.
All right, okay, all right, okay, yeah-heh.

You think I'm dirty? Listen to this.

How'd you like my cock inside your nose, all right.
How'd you like my cock inside your other some..., yeah.
How'd you like my cock squirming around inside your dirty clothes?
Okay, all right. Yeah-heh, whatcha say, hey, hey.

Vanzelfsprekend was deze improvisatie geen serieuze kandidaat voor *Morrison Hotel*, maar tijdens de opnamesessies in november 1969 kwam na verscheidene takes de uiteindelijke versie van 'Roadhouse Blues' tot stand, waarvan het door Morrison gesproken intro niet op de plaat verscheen, maar wel op de tribute-sampler *Stoned Immaculate. Music of The Doors* (2000):

'Hey, gentlemen, gentlemen... Now, the subject of this song is something you've all seen at one time or another. It's an old roadhouse. We're down in the South, or in the Midwest, or maybe on the way to Bakersfield, and we're driving a '57 Chevy to that old roadhouse. Can you dig it? You know? It's about 1:30, and we're not driving too fast, but we're not driving too slow either. We got a six-pack of beer in the car, a few joints, and we're listening to the radio, and driving to... the old roadhouse. Dig it?'

Op de officieel verschenen bonustracks is Rothchild te horen die de band van achter het raam van de controlekamer opzweept tot betere prestaties: *'Hey, if the groove is riding man, let it go, let it go! I can always take out what didn't happen, and we may get some amazing shit. Everybody: really on, really on. Let's cut.'* Als Krieger dan iets te nonchalant zijn gitaarintro speelt, roept een geagiteerde Rothchild: *'Come on, Robby, start that song! From out of the closet you started that one... We're goin' to the roadhouse, not the bathroom. Come on, let's cut it!'*

Dan volgt een dampende uitvoering van het nummer, met een duidelijk aangeschoten Morrison. Manzarek speelt hier zijn partijen nog op een Wurlitzer, later tijdens de opnamen (de dag voor het interview met Howard Smith) kiest hij voor een akoestische piano. Op die take is ook John Sebastian op mondharmonica te horen. De definitieve versie van 'Roadhouse Blues' is samengesteld uit opnamen die in november en wellicht ook december 1969 zijn gemaakt. Het nummer maakte zijn debuut tijdens het eerste Doors-concert sinds Miami, in Chicago op 14 juni 1969.

Voor *Morrison Hotel* kan er geput worden uit oude nummers die eerder zijn afgewezen voor release: 'Waiting for the Sun' is al geschreven ten tijde van het gelijknamige album. Twee versies van 'Queen of the Highway' liggen op de planken. 'You Make Me Real' is zelfs al in een heel vroeg stadium geschreven, zo blijkt uit de in 2016 verschenen liveregistratie *London Fog 1966*. Ook 'Indian Summer' is in 1966 opgenomen, en behoeft nauwelijks nabewerking. In een ongewone creatieve uitbarsting ontstaan er in korte tijd nieuwe nummers, en als de inspiratie het laat afweten, blijken Morrisons aantekenboekjes met gedichten dankbare aanvullingen, zoals het vers 'There's Blood in the Streets', dat aan de basis staat van het funky 'Peace Frog'.

Morrisons liefde voor Pamela staat centraal in 'Queen of the Highway', 'The Spy' en 'Indian Summer', en in 'Ship of Fools' komt net als in 'When the Music's Over' een ecologisch – of liever: apocalyptisch – thema voor:

*The human race was dyin' out
No one left to scream and shout
People walking on the moon
Smog will get you pretty soon*

Morrison Hotel is een soort 'feelgood'-plaat, die in die tijd populair moet zijn geweest op feestjes van scholieren en studenten: in ruim een halfuur passeert een licht verteerbare combinatie blues, jazz & ballads; het zou bijna een benaming kunnen zijn voor een afzonderlijke muziekstroming.

De recensies zijn positief. *Rock Magazine* schrijft: 'Morrison is niet langer sexy, zou je kunnen zeggen; hij wordt oud en dik. Nou ja, een bierbuik kun je op een plaat niet zien, maar ballen kun je wel horen, en het vijfde Doors-album is zonder enige twijfel een album met ballen, en het beste tot nu toe.'

De plaat is gestoken in een luxueuze klaphoes: op de voorzijde een foto van de gevelruit van het Morrison Hotel in downtown Los Angeles (naar deze toepasselijke hotelnaam is de A-kant van het album vernoemd), binnenin en op de achterzijde andere foto's geschoten door Henry Diltz, van een morsige bar genaamd Hard Rock Cafe (een naam die aan de B-kant van de plaat wordt gekoppeld, en die eind jaren zestig nog niets te maken heeft met de in 1971 opgerichte, door vele muzikkliefhebbers gefrequenteerde keten van gelijknamige bars. De oprichters hebben zich voor de naam ervan laten inspireren door het Doors-album).

In januari 1970 gaat een tournee van start die The Doors naar nieuwe horizonten voert: New York, San Francisco (beide steden meer dan bekend terrein), en Long Beach, Cleveland, Chicago, Boston, Denver, Honolulu, Philadelphia, Pittsburgh, Detroit en Baltimore. Tussen januari en mei 1970 vindt deze eerste leg van de Amerikaanse tournee plaats; begin juni wordt de reeks shows hervat en doet de band achtereenvolgens Seattle, Vancouver, Bakersfield en San Diego aan. Van de concerten in deze steden bestaan al dan niet officiële geluidsregistraties. Eén aspect hebben deze shows gemeen: Morrison heeft er weer zin in, enerzijds omdat de nadruk op muziek ligt en niet op zijn imago, anderzijds omdat de concerten worden opgenomen voor een toekomstig livedubbelalbum.

De zanger is op zijn gemak, straalt zelfvertrouwen uit en maakt veelvuldig en gemakkelijk contact met het publiek. Het is deze charismatische Morrison die op *Absolutely Live* te horen is.

Behalve de nieuwe tracks van *Morrison Hotel* staat er gedurende de serie concerten een rijke verzameling van bluesklassiekers op de setlist: niet alleen de welbekende nummers die al in de tijd van de Whisky a Go Go op het repertoire stonden, maar ook 'Going to New York' van Jimmy Reed, 'Carol' van Chuck Berry en 'Will the Circle Be Unbroken' van A.P. Carter. Alsof die weelde aan Amerikaanse muziekgeschiedenis nog niet genoeg is, hebben The Doors ook nog medleys paraat van 'Mystery Train' en 'Heartbreak Hotel' (bekend geworden door Elvis Presley), de traditionals 'St. James Infirmary' en 'Baby Please Don't Go (Back to New Orleans)', 'Fever' (bekend geworden door Peggy Lee), 'People Get Ready' van Curtis Mayfield, en er wordt incidenteel zelfs al een nummer uitgetest dat pas in 1971 officieel zal verschijnen: 'Been Down So Long', en ten slotte zijn er nog eigen composities die nooit op studioplatten zullen verschijnen, zoals 'Love Hides', 'Dead Cats, Dead Rats', 'Away in India', 'Universal Mind' en 'Someday Soon'.

The Doors zijn als herboren: ze hebben het juk afgeworpen dat al vóór Miami op hun schouders drukte, en bevrijd van die last zijn ze een rockband van zeldzame klasse, die heus zijn zwaktes kent, maar zich kan meten met de allergrootste rockartiesten ter wereld. Soms dreigt Morrison tijdens de tournee van 1970 uit de bocht te vliegen, zoals in Seattle, waar hij in zijn dronken roes minutenlang feedback uit zijn microfoon tovert en een dubieus 'gedicht' declameert: 'Adolph Hitler is still alive / Come out from behind that false mustache, Adolph — I know you're in there...', totdat zelfs het geduld van Manzarek op is, die hem

tot de orde roept: 'Jim, knock it off!' Een vrouw in het publiek roept waarschuwend: 'Remember Miami!', waarmee ze gelach en applaus oogst. In een 25 minuten lange jam brengt de band de 'Black Train Song' op stoom, en het is een van de beste, zo niet de allerbeste versie van deze medley, met Kriegers adequate, ritmische imitatie van een op snelheid komende locomotief, Morrison die op mondharmonica een gillende stoomfluit nadoet, Densmore's opzwepende drumwerk en een hoofdrol voor Manzarek, die in 'Mystery Train' ongekend funky solo's speelt.

Na afloop van de Amerikaanse tournee staan The Doors verrassend genoeg op 29 augustus op het Isle of Wight Festival in Groot-Brittannië, waar ze een in visueel opzicht sobere performance geven, ondanks het feit dat het optreden wordt gefilmd. Morrison lijkt er geen zin in te hebben: hij staat stokstijf achter de microfoon en zingt ongeïnspireerd, grotendeels met gesloten ogen.

Desondanks kent het optreden een climax in de intense uitvoering van 'The End'. Het is de bedoeling dat er een Europese tour aan vast wordt geplakt, met zo'n twintig optredens in onder andere Frankrijk, Spanje, Italië en Duitsland. Door alle toestanden met betrekking tot Morrisons verplichte aanwezigheid bij de diverse rechtszittingen komt er van die Europese tournee niets terecht.

Boeking in de nabije toekomst plannen is onmogelijk: in het geval dat Morrison schuldig wordt bevonden aan de hem ten laste gelegde feiten, kan zijn paspoort worden ingenomen en dan is een buitenlandse tour niet mogelijk. Ook plannen voor een tour in Japan vallen in het water.

Morrisons stoïcijnse podiumpresentatie tijdens de Isle of Wight-show wordt hem met name door Densmore zwaar aangerekend: na het optreden laat hij zich ontvallen dat hij nooit meer met hem wil optreden. Dat hij in december op die uitspraak terugkomt en er toch nog twee concerten worden ingepland, is alleen maar om Morrison de kans te geven te bewijzen dat hij zijn gedrag en inzet wil verbeteren.

De nasleep van Morrisons en Bakers arrestatie in Phoenix staat begin maart 1970 centraal. De beschuldiging luidt onveranderd 'aanranding, intimidatie en bedreiging van een stewardess tijdens een interstatelijke vlucht'. Feitelijk gaat het niet om één maar twee stewardessen, die in de rechtszaal tegen de hoofdverdachte getuigen.

Dan blijkt dat de stewardessen al die tijd hun aanklacht hebben gericht tot de

verkeerde persoon: ze hebben Morrison abusievelijk aangezien voor Tom Baker. Opluchting in het Doors-kamp.

De rechtsgang rond Miami loopt vertraging op: in plaats van in april zal deze nu in augustus plaatsvinden. Voor Morrisons advocaat Max Fink betekent dit kostbare tijd om zich voor te bereiden, maar voor de zanger, die het jaar zo opgewekt is begonnen, blijkt het een onheilspellende wolk boven zijn hoofd. Hij wordt zwijgzamer, in zichzelf gekeerd en spreekt de wens uit om, zodra de rechtszaak voorbij is, weg te gaan, alle ellende achter zich te laten, in een plaats ver van hier.

Een lichtpunt is de publicatie van zijn bundeling observaties en gedichten *The Lords and the New Creatures* bij de gerenommeerde uitgeverij Simon & Schuster. Het boekwerk betekent voor Morrison de langverwachte erkenning van zijn talent als dichter. Het feit dat zijn bundel in boekhandels op dezelfde plank staat als werk van 'Beat Poets' Allen Ginsberg, Jack Kerouac, Lawrence Ferlinghetti, William S. Burroughs en Michael McClure (aan wie hij de publicatie in eerste instantie te danken heeft), vervult James D. Morrison, zoals in het colofon staat vermeld, met enorme trots. 'He sees and speaks of contemporary America—the cities, the drug scene, the movies, the money hustle, the old hang-ups and the new freedoms in love,' aldus de flaptekst.

Jim Morrison als visionair auteur, cultureel-maatschappelijk commentator; dat had zelfs rasoptimist Ray Manzarek niet kunnen voorzien toen hij in juli 1965 op het strand een visioen van de toekomst had.

8 The Changeling (1970-1971)

De jaren zeventig staan op het punt zich te ontvouwen. Het hippietijdperk lijkt definitief afgesloten na de tragische gebeurtenissen rondom de Manson-moorden, Altamont, de gedode studenten van Kent State University. Niemand gelooft meer in de boodschap van 'All You Need Is Love'. De Summer of Love heeft het tij van politieke onrust in de Verenigde Staten niet weten te keren. Met president Nixon aan de macht en de Vietnamoorlog in het centrum van de aandacht, daagt er een weinig hoopvol nieuw decennium.

Jim Morrison gaat in de tweede helft van 1970 in toenemende mate gebukt onder de doem van zijn confrontatie met de Amerikaanse autoriteiten. Veel om naar uit te kijken is er niet, en hij zoekt andermaal zijn toevlucht in de drank.

The future's uncertain, the end is always near.

In juli verschijnt het dubbelalbum *Absolutely Live*, enerzijds 'een redelijk waarheidsgetrouwe weergave van hoe de band op een redelijk goede avond klinkt', volgens Morrison, maar anderzijds vanwege Rothchilds maniakale montage in de post-productie ook een gereconstrueerde weergave van een utopisch Doors-concert zoals dat nooit met de op vinyl gepresenteerde compactheid en intensiteit heeft plaatsgevonden. Wie *Absolutely Live* in die zomer beluistert, kan niet vermoeden dat de Jim Morrison op die langspeler, die over zo'n fenomenale uitstraling en een stem als een bootwerker beschikt, in de echte wereld de optredens spuugzat begint te worden. En dat in het jaar waarin de band zowel volwassen als ontspannen is geworden...

Een redelijk goede avond? *Absolutely Live* is een plaat die thuishoort in de top tien van rockconcertregistraties om mee te nemen naar een onbewoond eiland. Nadat de wat nerveuze announcer het onrustige publiek heeft gemaand te gaan zitten en de gangpaden vrij te maken, opent de plaat met de bluescover 'Who Do You Love' van Bo Diddley, waarin de band een van zijn inspiratiebronnen uit de beginjaren eert en de bottleneck van Robby Krieger sidderend over de snaren glijdt. Dan volgt 'Alabama Song' dat, deel uitmakend van een medley, al snel overgaat in het ronduit geile 'Back Door Man', met Morrisons dronken, oversekste baltsroep, om via het bezwerend gezongen 'Love Hides' even voor afkoeling te zorgen en vervolgens de hitte weer te doen oplaaien met het militante, stuwende ritme van het sterk maatschappelijk geëngageerde 'Five to One'.

Plaatkant B opent met het standaard bluesschema van 'Build Me a Woman' en

echoot net als 'Who Do You Love' de beginjaren van de band, toen de vocalen tijdens optredens in kleine clubs werden verdeeld tussen de toen nog publieksschuwe Morrison en de meer ervaren Manzarek. Dan volgt 'When the Music's Over', inclusief de 'scream of the butterfly', welhaast liturgische orgelpartijen, zinsbegoochelen-de gitaarsolo's, bijna-stiltes met uitsluitend Manzareks duh-duh-keyboardbas die het geduld van het publiek tot tergens toe op de proef stelt (Morrison: 'You don't want to hear that for the next half hour, do you?') en het elektrische onweersgeknetter (dat veroorzaakt wordt door de metalen springveren in de *reverb tank* van Rays of Robby's versterker, die opzettelijk – voor het effect – een stukje wordt opgetild om het ding hard te laten neerkomen waardoor de veren tegen elkaar kletteren en Keith Emerson-achtige explosies veroorzaken. Luister maar naar de frase '*I hear a very gentle sound / with your ear down to the ground*', waarna een klap te horen is, gevolgd door het geknetter van de veren.)

Morrison, spraakzaam en relaxed, gebruikt de fluisterstille passage in het nummer om zijn rumoerige publiek te 'berispen' en zijn eigen beruchte status op de hak te nemen: 'Now is that any way to behave at a rock 'n' roll concert?'

Het is onmiddellijk duidelijk waarom Jim Morrison zo'n overdonderende performer is en toetsenist Ray Manzarek niet: waar de laatste op zijn best een bezielde blueszanger is met een wat al te heftig, overenthousiast timbre, is Morrison naast een toonvaste zanger een en al charisma, ook (of vooral) als hij voorafgaand aan het door Manzarek te zingen nummer 'Close to You' een beetje dolt met het publiek, en hen voorbereidt op wat komen gaat met een overduidelijke humorvolle toespeling op Miami:

'Ah... Ladies and gentlemen, I don't know if you realize it, but tonight you're in for a special treat! (publiek juicht)

No, no, no, not that. Not that.

You only get that treat on full moons.

Besides, I know there are a lot of young people out there and I wouldn't want anyone to faint or blush or anything like that.

The last time it happened grown men were weeping! (publiek lacht)

Policemen were turning in their badges! (publiek juicht en klapt)

Oh, I get it! I get it!

Everybody was intimidated by all the security precautions and everything...

Well, just remember, their motto is "Protect and Serve"!

De 'special treat' heeft niks te maken met gekke fratsen van een dronkenman op het podium, heeft zelfs helemaal niks te maken met Morrison: 'Close to You' is een door Manzarek gezongen blues die net als 'Who Do You Love' al op het repertoire van The Doors stond toen de band nog in bars en clubs op Sunset Strip speelde. Daarna volgt een zeer persoonlijke bespiegeling in 'Universal Mind', waarin Morrison tevens losjes lijkt te verwijzen naar de filosofische stroming New Thought:

*I was doing time in the universal mind
I was feeling fine
I was turnin' keys, I was settin' people free
I was doing all right*

*Then you came along
With a suitcase and a song
Turned my head around*

maar bovenal de dualiteit van zijn zowel solitaire als extraverte karakter bezingt:

*Now I'm so alone
Just looking for a home
In every face I see*

Vreemd genoeg wordt dit eenzaamheidsthema ondersteund door een opgewekt calypsoachtig ritme, wat het nummer een onweerstaanbare kracht geeft.

Hierna wordt het publiek weer onrustig en roept iemand van de crew: 'Everybody off the stage!', gevolgd door gegil uit het publiek en een nieuwe, schrikwekkende elektrische donderslag uit de versterker, waarna Morrison als een satanische voorganger bralt dat er 'back there in seminary school' een persoon was die 'put forth the proposition that you can petition the Lord with prayer', om daarna, als in woede ontstoken, te fulmineren: 'YOU CANNOT PETITION THE LORD WITH PRAYER!!!'

Op de bootlegopname (Felt Forum, New York, januari 1970) volgt dan onmiddellijk 'Light My Fire', maar de hits zijn op *Absolutely Live* bewust weggelaten, en

wat volgt is een ongekend energieke versie van 'Break On Through' (hertiteld 'Break On Thru, #2'), voorafgegaan door het gedicht 'Dead Cats, Dead Rats', waarin onder meer pro-Vietnamoorlog-Amerika versus anti-Vietnamoorlog-Amerika wordt gehekeld: '*Dead cat in a top hat, sucking on the young man's blood / Wishing he could come, yeah, sucking on the soldier's brain / Wishing it would be the same*'.

Plaatkant D opent contemplatief met 'The Celebration of the Lizard', waarin Morrisons sjamanistische symboliek en door drugs ingegeven lyriek wordt ondersteund door percussieve accenten – ratelslangachtige maracas en ceremoniële bellen – en soms nachtmerrieachtige gitaar-, orgel- en drumpartijen die de tekst illustreren, inkleuren, benadrukken, erboven uitstijgen of juist als fluisterstille grondtoon dienen; een psychedelische opera, een rocksonate die van Morrisons magnum opus met een beetje fantasie een film voor de oren maakt.

Na afloop van het stuk, dat bijna een hele plaatkant beslaat, roept de MC: 'The Doors!, The Doors! We're out of time!' maar het publiek scandeert 'More!' Hun enthousiasme wordt beloond met een roffel van drummer John Densmore, die samen met de anderen vanuit de coulissen weer het podium betreedt. Morrison kondigt in weerwil van de overschreden tijdslimiet aan: 'Alright, we got time for one more, let's do it one more time', en daarmee begint de toegift 'Soul Kitchen', de afsluiter van de plaat, mét goed benutte tekstuele verwijzing naar het einde van het concert ('Well, the clock says it's time to close / Now [...] But I'd really like to stay here / All night' [publiek juicht]), en mét de scherpste, meest elastische solo die Krieger ooit in alle bekende liveversies van dit nummer aan zijn gitaarsnaren weet te ontlokken. De uitloopgroef naderend, kondigt de MC aan: 'All you people here tonight can go downstairs and attend the rock fest, free of charge, see the head shops, the light show and take the trip, no charge at all, just get on here, if you walk out the door, go down the escalators, so we'll see you all downstairs, thank you very much'. Een compleet concert, een totaalervaring, absoluut live, dat is wat de luisteraar zojuist heeft ondergaan; tenminste, dat wordt hij of zij geacht te geloven.

Morrisons privésituatie wordt steeds chaotischer: zijn relatie met Pamela wordt gekenmerkt door heftige woordenwisselingen, ruzies en wederzijdse ontrouw. Morrison zoekt zijn heil bij Patricia Kennealy, met wie hij sinds begin 1969 een langdurige vriendschap heeft opgebouwd. Kennealy is behalve muziekcriticus

ook een beoefenaarster van Keltische mystiek — een heks, al gruwte ze zelf van die term. In juni 1970 ondergaan Morrison en Kennealy een ceremonieel *hand fasting*-ritueel, waarbij ze volgens het natuurgeloof dat Kennealy aanhangt, als getrouwd stel door het leven gaan. Uiteraard is dit in praktische zin nauwelijks uitvoerbaar, omdat Morrison nog steeds met Pamela samenwoont en daar ook geen verandering in aanbrengt. Andere belemmeringen zijn er in Morrisons dubbelleven niet, en al gauw is Kennealy zwanger.

De 'Miami Trial' werpt een schaduw over Morrisons humeur. De zittingen in de rechtszaal vinden plaats in augustus, september en oktober, en de dertigste van die maand hoort Morrison dan eindelijk het vonnis: twee maanden gevangenisstraf en in eerste instantie vier maanden voorwaardelijk, op grond van de hem ten laste gelegde overtredingen (blasfemie en schennis van de goede zeden) plus een geldboete van vijfhonderd dollar; daarbovenop nog twee jaar voorwaardelijke gevangenisstraf.

De dag na het optreden op het Isle of Wight Festival op 29 augustus, waar The Doors vanaf het podium uitkijken over een onafzienbare zee van muzikliefhebbers, een optreden dat kan worden beschouwd als wiedergutmachung voor hun afwezigheid op Woodstock, becommentarieert Morrison in een interview met de muziekjournalist John Tobler in ietwat wrange bewoordingen dat festival aller festivals: 'Toen ik de Woodstock-film zag, kwam het op mij over als een stelletje jonge parasieten die drie of vier dagen een voorgekauwde hap kregen... nou ja, je weet wel, ze zagen eruit als onnozelaars, eerder slachtoffers van een cultuur dan dat ze in de voorhoede ervan liepen... maar ja, de druiven zijn zuur, want ik was er zelf niet bij aanwezig, zelfs niet als toeschouwer.'

Nu hij aan de Britse tegenhanger van Woodstock wél zijn bijdrage heeft geleverd, voor het massaalste publiek ooit in de geschiedenis van The Doors, vindt Morrison het welletjes, en ook de rest van de band is het wispelturige, destructieve gedrag van de zanger zat; er wordt een pauze ingelast.

In het najaar zijn rockhelden Jimi Hendrix en Janis Joplin vanwege hun te heftige levensstijl overleden. Morrison laat zich tegenover zijn omgeving ontvallen: 'Je zit te drinken met nummer drie.'

Pamela is eind september na een reeks heftige ruzies met Morrison, die steeds agressiever gedrag vertoont, naar Parijs vertrokken, waar ze haar vriendschap

met de jonge graaf / playboy / drugsdealer Jean de Breteuil nieuw leven inblaast. Pamela heeft De Breteuil een jaar eerder in Marokko ontmoet, toen ze daar op zoek was naar exotische kleding voor in haar boetiek Themis (gefinancierd door Morrison). Zodra Morrison van de hereniging hoort, is hij furieus. Maar hij weigert haar te bellen.

Nu de band niet meer is gebonden aan concertlocaties door het hele land, kan er volop aan nieuwe muziek gewerkt worden. De zesde plaat van het viertal, de laatste die ze contractueel voor Elektra Records moeten maken, zal *L.A. Woman* gaan heten, een hommage aan de stad die in Morrisons turbulente leven altijd weer zijn veilige thuisbasis vormt, en aan de vrouw van wie hij ondanks alle moeilijkheden in hun relatie het meeste houdt, en die zich nu in de stad van het licht bevindt, terwijl hij in de stad van de nacht is achtergebleven.

*Well, I just got into town about an hour ago
Took a look around, see which way the wind blow
Where the little girls in their Hollywood bungalows*

*Are you a lucky little lady in the city of light
Or just another lost angel, city of night
City of night
City of night
City of night*

In november gaat de band, na een maandje repeteren, terug naar hun oude studio, Sunset Sound Recorders, waar ze als eerste een nieuwe, jazzy compositie willen opnemen: 'Riders on the Storm'. Ook 'Love Her Madly' wordt uitgeprobeerd. Producer Paul Rothchild zit in de controlekamer, naast technicus Bruce Botnick. De band speelt, goedgehumeurd maar zonder veel fut, zonder de concentratie die de perfectionist van zijn artiesten eist. Rothchild hoort de ongeïnspireerde band een weekje aan. De band maakt een vermoeide indruk, hun attitude zit hem duidelijk dwars. Rothchild is nog steeds van slag na de dood van Janis Joplin, met wie hij in september het album *Pearl* heeft opgenomen — een ervaring die hij later als een van de hoogtepunten in zijn carrière zal noemen. Hij ziet er als een berg tegen op om The Doors wéér bij de hand te nemen en ze opnieuw door slopende opnamesessies te leiden.

Toch doet hij een poging. ‘Nou, we gingen de studio in en het was verschrikkelijk,’ zegt Rothchild er later over. ‘Een saaie boel van heb-je-me-nou-daar. Jim liep de kantjes ervanaf.’ Hij werkt zich een week lang uit de naad en probeert Morrison, maar ook de anderen te enthousiasmeren. Tevergeefs.

‘Ik besloot de confrontatie met ze aan te gaan en zei, in de hoop dat het ze zo boos zou maken dat ze zich bijeen zouden rapen: “Dit is geen rock-’n-roll, dit is cocktail-loungemuziek!” Maar ze hadden er geen zin meer in.’ Rothchild betrappt zich erop dat hij uit verveling in gedachten afdwaalt, zijn hoofd op de mengtafel laat rusten. ‘Uiteindelijk ging ik naar Bruce Botnick en zei: “Ik weet dat een andere producer zich hierin vast zou bijten omdat de producer 250.000 dollar opstrijkt, maar ik kan het niet. Ik ben gaan produceren omdat ik van muziek houd. Maar ik kan mezelf niet prostitueren. Dit is afgoderij bedrijven.”’

Rothchild neemt een beslissing: hij trekt zijn handen van de productie af. Er is begrip voor zijn keuze, maar er is ook lichte paniek. Wat nu? Hoe nu verder? Bruce Botnick oppert het idee om opname-apparatuur in The Doors Workshop te installeren en daar, in hun vertrouwde omgeving, onder zijn coproductionele leiding, de plaat verder op te nemen. Dat idee wordt door iedereen enthousiast omarmd. Tot groot genoegen van Morrison komt Jerry Scheff, de bassist van Elvis Presley, de gelederen versterken, en Marc Benno speelt ritmegitaar, zodat Krieger zich kan concentreren op solopartijen.

En zo wordt in The Doors Workshop, 8512 Santa Monica Blvd., West Hollywood, een lowbudgetplaat opgenomen, op een dan al ouderwetse achtsporen-recorder. De wanden van de repetitieruimte annex geïmproviseerde studio zijn kaal, ongeschilderd. De ramen zijn afgedekt met doeken. De toegangsdeur tot de ruimte wordt zowat geblokkeerd door een bovenmaatse koelkast. Krieger en Morrison gebruiken versterkers om op te zitten. Her en der slingeren tijdschriften, platenhoezen, op Manzareks in hoekvorm opgestelde keyboards staat een bierblikje, ligt een verdwaalde schroevendraaier, een volumepedaal. In de hoek van de ruimte staan een flipperkast en een jukebox, langs de muren geluidsapparatuur met verlichte vu-meters en plafondhoge speakers. Densmore zit met zijn drumstel ingeklemd tussen twee isolatiewandjes. Op de vloerbedekking een Perzisch tapijt, gitaarkoffers, microfoonstandaards en overal slordige lussen van de in de instrumenten en apparatuur geplugde snoeren. Scheff en Benno zitten op een krukje, tegenover elkaar; hun uitdrukingsloze gezichten verraden niet dat ze genieten van de samenwerking met de legendarische band The Doors, met wie ze

gezamenlijk een plaat opnemen die de annalen in zal gaan als de zwanenzang van Jim Morrison, de misschien wel allerbeste plaat van zijn band, met een tot coproducer gepromoveerde geluidstechnicus op de eerste verdieping. The Doors maken hun ‘garage-album’, grotendeels live gespeeld, met hier en daar overdubs en nabewerking. De legende dat het er allemaal binnen een week op staat, klopt niet helemaal. *L.A. Woman* komt tot stand tussen december 1970 en februari 1971.

In de liner notes bij de geremasterde versie van de *Perception*-boxset (2006), herinnert Botnick zich de ‘Workshop’ als volgt: ‘Beneden was de repetitieruimte, met een oppervlakte van ongeveer vierenhalf bij negen meter, met een eraan vastgebouwde badkamer. Jim nam al zijn zangpartijen op terwijl hij in de deuropening van de badkamer stond, met de gouden Electrovoice-microfoon die hij op het podium gebruikte. De band had koptelefoons op, en het was erg knus in die ruimte. Ray had zijn Wurlitzer, Fender Rhodes en een Hammond B-3; Jerry had zijn basversterker; Robby en Marc Benno hadden ieder twee gitaarversterkers. John speelde op het drumstel dat hij op het eerste album had gebruikt. We gingen ertegenaan. Hadden er plezier in. Jim was aanwezig van zonsopgang tot bedtijd. Geen drank, behalve af en toe een *cerveza*, en de grootste glimlach die je je kunt voorstellen. Iedereen was vervuld van creativiteit en plezier.’

Bill Siddons voegt daaraan toe: ‘Het mengpaneel stond op mijn bureau. Overdag was ik in mijn kantoor aan het werk, en ’s avonds kwamen zij, verplaatsten het meubilair, hingen geluiddempende tapijten aan de muur en gebruikten mijn kantoor als controlekamer.’ Via een intercom is er contact tussen de technicus op de eerste verdieping en de band op de begane grond. De meeste nummers staan in enkele takes op band.

Over Morrison zegt Marc Benno in mijn correspondentie met hem: ‘Hij was heel kalm, totdat het rode lampje ging branden. Dan stampte en paradeerde hij door de studio, stapte over kabels en denderde door de liedjes als een wilde gorilla.’ The Doors Workshop is voor Morrison werkelijk een thuisbasis: aan de overkant van de straat bevindt zich de topless bar The Palms, die hij graag frequenteert voor een biertje en een flirt met de danseressen, verderop is een goed bevoorradе slijterij en niet te vergeten, eveneens op loopafstand, het Alta Cieneга Motel waar hij gedurende lange periodes regelmatig verblijft in kamer 32. (Die na zijn dood een welhaast mythische status heeft gekregen. Fans die er overnachten hebben, beweren dat Morrisons geest de kamer nooit verlaten heeft.)

In die voor hun breekbare zanger zo veilige omgeving maken The Doors hun laatste plaat als kwartet: muziek die legendarische proporties heeft aangenomen.

Morrison's stem, die duidelijk al lange tijd te lijden heeft van excessief drankgebruik, veel roken en verkeerd gebruik van zijn stembanden tijdens concerten (op volle kracht schreeuwen in de microfoon), klinkt nu rauw en getergd. Perfect voor een blueszanger, dat wel.

Er zijn meer hoogtepunten: Kriegers funky gitaarriff in 'The Changeling', geïnspireerd door de blazerssectie van James Brown; Morrison's poëtische, beeldrijke taal in 'The Wasp (Texas Radio and the Big Beat)', met zijn pompende baslijn en Densmore's gebruik van een noviteit, elektronisch vervormde drums; de sinistere sfeer van de regen- en onweersgeluiden in 'Riders on the Storm', met de fluisterstem van het aan *HWY* ontleende personage 'the killer on the road'. Botnick heeft het gebruik van die 'schaduwstem' later toegelicht: pas toegevoegd in de Poppy Studios tijdens het afmischen. 'Het voegt iets mysterieus toe aan het nummer,' zegt Botnick, 'en dan doe je er regen en onweer bij, en ineens wordt dit "cocktail jazz"-nummer iets totaal anders.'

Als eerste single wordt het door Krieger geschreven 'Love Her Madly' gekozen. Het nummer is de vijfde en laatste top 10-hit van The Doors. In tegenstelling tot wat Botnick hierboven beweert, is het volgens Rothchild niet 'Riders on the Storm' waarvan hij heeft gezegd dat het 'cocktail jazz' was, maar 'Love Her Madly':

Dat is precies het nummer waar ik het over had, waarvan ik zei dat het als cocktailmuziek klonk. Dat is het nummer dat me de studio uitjoeg. Dat het een miljoen keer over de toonbank is gegaan zegt me helemaal niets. Het blijft slechte muziek.

In het geval van *L.A. Woman* kan de band wederom putten uit eerder geschreven en opgenomen werk. 'Hyacinth House' is tijdens een spontane sessie in Kriegers huisstudio in 1969 ontstaan, waarvan een demoversie bewaard is gebleven. Bijzonder aan die versie is dat Manzarek er niet op meespeelt. Later zegt Krieger over deze opnamesessie:

'Hyacinth' heb ik thuis geschreven. Op een dag kwamen Jim en John langs en we zetten de taperecorder aan. 'Hyacinthen' verwijst naar bloemen die buiten bij de woonkamer groeiden. *I see the bathroom*

is clear is Jims vriend Babe, die eindelijk uit de badkamer kwam zodat Jim naar de wc kon. De *lions* verwijzen naar mijn rode lynx Poppy. *I need a brand new friend* zinspeelt op een van de vele keren dat het uit was met Pam.

Ook 'L'America' is een leftover, en wel van rond de jaarwisseling 1969 / 1970, toen The Doors het nummer opnamen ten behoeve van de soundtrack van Michelangelo Antonioni's cultfilm *Zabriskie Point* (waarvoor het nooit is gebruikt). Tijdens de opnamen voor *L.A. Woman* wordt de oorspronkelijke tekstregel 'Change the weather, change your luck / And then he'll teach ya how to... fuck yourself' veranderd in 'find yourself'.

A posteriori is er een vooruitwijzing naar de toekomst te herkennen in 'Hyacinth House', waarin Morrison lijkt te suggereren – en dit komt niet overeen met Kriegers uitleg – dat hij uit het leven wil stappen:

*What are they doing in the hyacinth house?
What are they doing in the hyacinth house?
To please the lions this day
I need a brand new friend who doesn't bother me
I need a brand new friend who doesn't trouble me*

*I need someone who doesn't need me
And I'll say it again
I need a brand new friend
The end*

Ook in het duistere 'Been Down So Long', naar de gelijknamige boektitel van de populaire cultschrijver Richard Fariña, blikte Morrison terug op zijn frustraties en teleurstellingen van de afgelopen tijd:

*Well, I've been down so Goddamn long
That it looks like up to me
Well, I've been down so very damn long
That it looks like up to me
Yeah, why don't one of you people
Come on and set me free*

SINGLES (2)

Aan het eind van 'Touch Me' (Elektra EK-45646, vs, 3.10, stereo) ontbreekt 'Stronger than dirt!'. Op de Britse single (Elektra EKS-45050, CB, mono) is dit wel in de mix aanwezig, en op beide versies is de harpsichord die Manzarek tijdens het middenstuk bespeelt, nauwelijks hoorbaar. Op de B-kant 'Wild Child' zijn aan het begin Jims maracas beter hoorbaar in de mix.

Op de Japanse single 'Tell All the People' (Elektra JET-1909, 3.31, stereo) duurt de fade-out elf seconden langer dan op de elpeeversie; dit is ook het geval op de Britse en Duitse singleversie. Op de Amerikaanse promotiesingle van november 1969 en februari 1970 (Elektra EKM-45663-A, vs, 3.08, mono) is na de gitaarsolo de helft van het aansluitende refrein verwijderd. De fade-out is hier gelijk aan de elpeeversie.

'Do It' bevat op de elpee een introotje met scatting (nonsenstekst) door Manzarek en Densmore. Op de single (Elektra EKS-45675, vs, 3.01, stereo) ontbreekt dit en is het nummer korter dan op de elpee. Een andere singleversie (herkomst onbekend) is nóg korter: tweede couplet c.q. refrein verwijderd, haastige fade-out aan het eind.

Tijdens de monoversie van 'You Make Me Real' (Elektra EKM-45685, vs, 2.50, mono) is in het piano-intro Morrisons 'Come on' hoorbaar, wat op de stereo singleversies (bijv. Elektra Int. 80234, Frankrijk) en op de elpee ontbreekt. B-kant 'Roadhouse Blues' is tijdens het intro, de instrumentale overgang tussen het eerste en tweede couplet, de overgang na de gitaarsolo en na 'Save our city! Right now!' ingekort.

Op de Japanse singleversie van 'Land Ho!' (Elektra JET-1966, 2.57, stereo) wordt het nummer voortijdig uitgefade, tijdens de tekstregel 'If I get my hands on a number two', ruim een minuut ten opzichte van de elpeeversie van 4.10; op de Italiaanse versie (Vedette, VRN 34107, 3.35, mono) komt de fade-out iets later.

De singleversie van 'Love Her Madly' (Elektra EKS-45726, vs, 2.45, stereo) is gelijk aan de elpeeversie, maar wordt eerder uitgefade. Dit geldt ook voor de Britse (stereo) en Duitse (mono) versies, waar de fade-out op resp. 2.49 en 2.40 eindigt.

Van 'Riders on the Storm' zijn verschillende singleversies bekend: de oorspronkelijke Amerikaanse single uit 1971 (Elektra EKS-45738, 4.44, stereo), een Engelse re-release uit 1976 (Warner-Elektra K 12203, 3.20, stereo) en een Duitse re-release uit 1978 (WEA-Elektra EKM 12323, 4.40, stereo). Ook verscheen de Engelse re-release met de volledige speelduur zoals op de elpee. De B-kant van de oorspronkelijke 'Riders on the Storm' single, 'The Changeling' (Elektra EKS-45738, vs, 3.27, stereo), is aan het begin sterk ingekort, evenals enkele tekstregels voor de tweede gitaarsolo.

Op de non-albumtrack '(You Need Meat) Don't Go No Further' telt Manzarek af voordat het nummer begint. Op de latere cd-versies ontbreekt dit aftellen.

Niet alleen zijn eigen sombere toekomstperspectief houdt Morrison bezig, ook zijn haat-liefdeverhouding met het politieke klimaat in Amerika zit hem dwars: hij vervat zijn gevoelens in het gedicht *An American Prayer*, dat hij op zijn zeven-entwintigste verjaardag, 8 december 1970, in de studio voordraagt.

*Do you know we are being led to
slaughters by placid admirals
& that fat slow generals are getting
obscene on young blood*

*Where are the feasts
we were promised
Where is the wine
The New Wine
(dying on the vine)*

Hij leest zo'n twee uur lang zijn gedichten hardop voor, naar verluidt 35 pagina's tekst, door Kathy Lisciandro uitgetypt. De opnamen van deze sessie zullen pas in

1978 terechtkomen op het album *An American Prayer*, een plaat vol met gedichten die Morrison tijdens de verjaardagsavond acht jaar tevoren heeft voorgedragen, met nieuwe composities van Manzarek, Krieger en Densmore. Dit gedichtenalbum zal, zeven jaar na Morrisons dood, aan het begin van de Doors-revival staan.

Morrison is op zijn eerdere besluit teruggekomen en wil de nummers die de band voor *L.A. Woman* heeft gerepeteerd, toch graag voor een publiek zingen. En dus staan The Doors op 11 december op de planken van de State Fair Music Hall in Dallas. Tijdens de vroege show van die avond debuteren 'Love Her Madly', 'The Changeling' en het titelnummer van de plaat die pas over vijf maanden zal worden uitgebracht. In de late show van die avond (waarvan pas in 2016 onverwachts een geluidsregistratie is opgedoken) krijgt 'Riders on the Storm' de vuurdoop, en blijkt er een lang onbekend gebleven nummer te zijn gespeeld, namelijk 'Palace in the Canyon', met Morrisons autobiografische observatie ('*A man searching for lost Paradise / Can seem a fool / to those who never / sought the other world*') en een sombere conclusie:

*There's a palace
in the canyon
I met you
& now you're gone*

De dag erna treden The Doors op in The Warehouse, New Orleans. Tickets kosten vijf dollar en wie er een heeft bemachtigd, kan later zeggen dat hij erbij was, tijdens het allerlaatste concert van The Doors met Jim Morrison. De avond dat Morrison 'de geest gaf'. Door de jaren heen is er veel gespeculeerd over wat er tijdens het concert met hem gebeurde, welke nummers ze speelden (in het bijzonder de vraag of 'Riders on the Storm' daarbij was) en, de hamvraag: of er een opname van de avond bestaat. Het wordt inmiddels 'bewezen' geacht dat er een opname bestaat, 'in two-channel stereo', op reel-to-reeltape opgenomen door de vaste geluidsman van de locatie, zoals hij gewend was te doen bij veel concerten aldaar.

THE WAREHOUSE NEW ORLEANS, 12 DECEMBER 1970

Een liveopname van het Doors-concert in New Orleans, 12 december 1970, is tot op de dag van vandaag de heilige graal voor verzamelaars, maar zelfs Doors-kenners die tot in de hoogste kringen zijn doorgedrongen, hebben de opname nog nooit gehoord.

Op de goedgeïnformeerde website mildequator.com staat een ooggetuigenverslag van iemand in het publiek, en een verklaring van George Friedman, destijds stage manager in The Warehouse. Toen de productiemaatschappij het gebouw

verliet (vermoedelijk in 1982, waarna op zeker moment The Warehouse aan de slopershamer ten prooi viel) en de kantoorruimten leeg achterbleven, bevond zich onder de resterende inventaris een hoeveelheid tapes, ook van The Doors — achteloos in de steek gelaten, als was het afval. Friedman ontfermt zich over de tape, einde verhaal. De tape ligt nog steeds veilig opgeborgen in een kluis, foto's van de originele kartonnen doos waarin de historische geluidsband al die tijd rust, staan op voornoemde website.

Veel fans vragen zich af waarom dit soort 'hoarders', zoals ze genoemd worden, tot in eeuwigheid hun waardevolle schat voor zichzelf houden, zonder dat duizenden fans ervan kunnen meegenieten. Het antwoord is in veel gevallen: een forse som geld die ze ermee hopen op te strijken als zich een geïnteresseerde partij (lees: het management van The Doors) aandient. Er zijn meer Doors-shows waarvan ergens een opname ligt te verstoffen. In het tweede deel van dit boek meer daarover.

Hoe onbereikbaarder een veelbesproken opname is, des te mythischer worden de verhalen erover. Sinds een aantal jaren is de complete setlist van het roemruchte optreden in New Orleans bekend. Op basis daarvan, en door de reeds bekende details, kan men zich een beeld vormen.

1. De New Orleans-opname duurt 96 minuten.
2. Naast de 'reguliere' nummers worden van *L.A. Woman* 'Love Her Madly', 'Riders on the Storm' ['Beginning' staat op de tape box], 'Crawling King Snake', 'L.A. Woman', 'Hyacinth House', 'Been Down So Long' en 'Riders on the Storm' [deel 2] gespeeld, en 'Palace in the Canyon' [net als de avond ervoor].

3. Manzarek zingt 'Hoochie Coochie Man'.
4. Morrison is dronken en vertelt enkele (slechte) grappen. De kwaliteit van zijn optreden is door de alcohol van een beduidend minder niveau.
5. Krieger gebruikt vermoedelijk, net als in Dallas een dag eerder, een wahwah-pedaal, dat hij anders maar zeer sporadisch gebruikt.
6. Tijdens 'Light My Fire' schijnen leden van de groep Kansas, die in het voorprogramma staat, een muzikale bijdrage te leveren. Op een zeldzame foto van die avond is te zien dat er een bassist en iemand met een dwarsfluit naast Morrison (met tamboerijn) op het podium staat.
7. Voor de geluidskwaliteit van de tape is de bewaard gebleven opname van de Allman Brothers van oudejaarsavond 1970 een goede indicatie: nauwelijks bovengemiddelde bootlegkwaliteit, redelijk veel ruis.

Manzarek vertelt later op mythologiserende wijze hoe hij die avond Morrisons energie zag verdwijnen:

Zijn wezen [...] stroomde vanuit zijn maag omhoog en ging heen uit zijn lichaam via zijn chakra. Ging heen in die vervloekte avond. Verbreidde zichzelf over de verzamelde massa. Verdween in het zweet, het stof en de dakspanten van dat oude gebouw in de Nieuwe Wereldstad Orleans in de bayou.

Morrison gaat tijdens de orgel- en gitaarsolo's in 'Light My Fire' op Denismore's drum riser zitten, ogenschijnlijk dodelijk vermoeid, en blijft daar, ook als hij na de solo's weer zijn plek achter de microfoon moet innemen.

Uiteindelijk port de geïrriteerde Denismore Morrison met zijn voet in de rug en duwt hem van de verhoging af; de zanger strompelt naar de microfoon.

Hij is niet meer in staat om samenhangend te zingen, het publiek gaapt hem aan, niet wetend wat er aan de hand is. Gefrustreerd door zijn onvermogen, grijpt Morrison de microfoonstandaard en slaat de verzwaarde voet van het ding met al zijn laatste krachten in de planken van het podium, net zo lang tot het hout versplintert.

Dan verlaat Morrison uitgeblust het podium. Hij heeft zojuist zijn allerlaatste publieke performance gegeven.

Het management van The Warehouse laat de beschadigde podiumvloer jarenlang ongemoeid, als stil monument, als herinnering aan de historische gebeurtenis.

Enkele dagen later komen The Doors overeen dat ze 'voorlopig' stoppen met touren. Een andere versie van het verhaal luidt dat Morrison The Doors wil verlaten. Het jaar dat zo energiek begon, eindigt in mineur en uitputting.

9 Paris Blues (1971)

In januari zouden er volgens verschillende bronnen optredens geboekt staan c.q. voorbereidingen getroffen worden voor vier shows in Madison Square Garden en / of een show in de Whisky a Go Go, de meest voor de hand liggende locatie voor The Doors om *L.A. Woman* aan het publiek in hun *hometown* voor te stellen. Het zal er niet van komen.

Terwijl in januari nog aan de masters van *L.A. Woman* wordt gesleuteld (overdubben van solopartijen en / of andere nabewerking), staat al vast dat Morrison naar Parijs zal vertrekken. Hij snakt ernaar om afstand te nemen van alles wat hem herinnert aan zijn sterrendom, aan zijn carrière als frontman van de grootste band van de Verenigde Staten. De timing lijkt perfect: hij heeft zojuist zijn langgekoesterde wens in vervulling laten gaan, het maken van een bluesalbum. Bovendien is het met de verscherpte aandacht die de FBI en andere autoriteiten voor hem hebben opgevat, niet ondenkbaar dat zijn paspoort kan worden ingetrokken. Vanwege het risico dat hem het reizen onmogelijk wordt gemaakt, kan hij maar beter zo snel mogelijk het land verlaten.

Pamela, die kort voor kerst uit Parijs is teruggekeerd om zich weer bij Morrison te voegen, komt erachter dat hij in haar afwezigheid een affaire is begonnen met Eva Gardonyi, een Hongaarse kunstenares die in het luxueuze hotel Chateau Marmont woont. Eva's echtgenoot heeft haar in november verlaten, en dezelfde dag staat Morrison bij haar op de stoep en trekt bij haar in. Alsof dat nog niet genoeg is, ontdekt Pamela ook dat Patricia Kennealy zwanger is geraakt van hem maar inmiddels een abortus heeft ondergaan. Kerstmis 1970 verloopt door deze amoureuze verwickelingen stormachtig, en op 14 februari 1971 vliegt Pamela van de 'city of night' weer naar de 'ville lumière', naar de graaf, naar de vrijheid, naar de heroïne.

L.A. Woman wordt in de loop van februari en maart afgemixt in de Poppy Studios. Morrison doet wat hij al in 'The Changeling' heeft aangekondigd, en reist haar op 11 maart achterna. Ze nemen hun intrek in het befaamde Hotel George V, dat hem doet denken aan 'a red-plush whorehouse'. Vandaar verkassen ze naar het toepasselijk genaamde L'Hôtel, en na een tijdje verhuizen ze voor de laatste maal, naar een appartement op huisnummer 17 in de Rue Beaubreillis, in de wijk Le Marais, in het vierde arrondissement. De Franse mannequin Elizabeth (ZoZo) Larivière huurt er samen met haar vriend, de tv-producer Philippe Dalecky, de derde verdieping.

Enkele weken deelt het paar hun woning met Morrison en Pamela, en als zij in april voor langere tijd naar Saint-Tropez vertrekken, onderverhuren ze een van de drie kamers aan hun Amerikaanse vrienden. Morrison installeert zich overdag achter ZoZo's schrijftafel, om er te werken aan observaties en gedichten, en verkent de omgeving. Hij is erg in zijn nopjes met zijn nieuwe adres, want aan de overkant woonde ooit de door hem zeer bewonderde dichter Charles Baudelaire. Verderop in de straat bevindt zich de drankwinkel Vin des Pyrénées, waar hij terecht kan voor goede Franse wijnen.

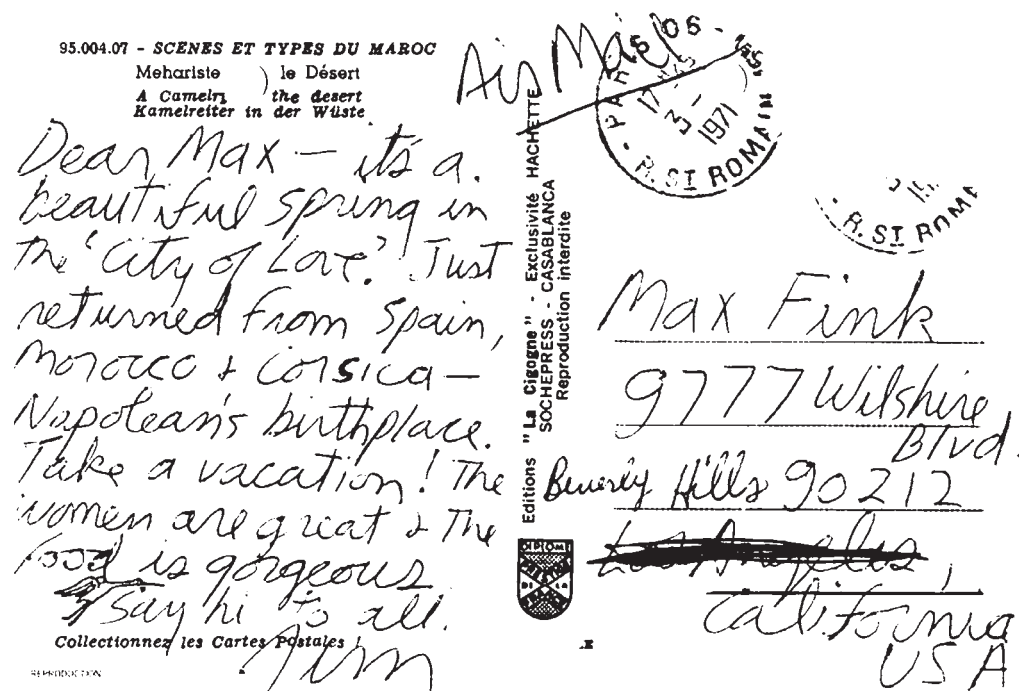
Morrison leidt het leven van een rijke Amerikaanse toerist: hij bezoekt de hotspots van Parijs, evenals beroemde etablissementen als Les Deux Magots, La Coupole, en de daarnaast gelegen club Rock 'n' Roll Circus. Vooral die laatste, op het adres 57 Rue de la Seine, is populair en berucht: in Parijs is een onbedwingbare harddrugscene op komst. Vooralsnog beperkt deze zich tot rocksterren, acteurs en andere leden van de jetset. In verschillende nachtclubs, en dus ook in het Rock 'n' Roll Circus, verwisselt het poeder voor veel geld van eigenaar.

In de Verenigde Staten verschijnt op 19 april het langverwachte zesde album van The Doors, een maand nadat de eerste single 'Love Her Madly' is gelanceerd. Het nummer maakt zijn hitpotentie waar en stijgt naar de vierde plaats in de Billboard Hot 100.

Dezelfde maand huren Morrison en Pamela een auto, rijden naar Toulouse en vandaar via Andorra naar Madrid, waar Morrison zich in het Prado vergaapt aan Jeroen Bosch' meesterwerk *Tuin der Lusten*. Tijdens hun enkele dagen durende verblijf in Granada bezoekt het stel het Alhambra. Ze hebben een super 8-camera bij zich en doen wat toeristen doen. Na de overtocht naar Tanger rijden ze door naar Casablanca, Marrakesh en Fez, waar ze de huurauto inleveren en op 3 mei terugvliegen naar Parijs.

De trip lijkt Morrison goed te hebben gedaan: hij ziet er ontspannen uit, is wat afgevallen en hij heeft zijn baard afgeschoren. In de week van hun terugkomst moeten hij en Pamela tijdelijk het appartement verlaten omdat ZoZo er enkele vrienden wil ontvangen. Ze gaan weer naar L'Hôtel en verblijven op wens van Morrison, die *poètes maudits* als Baudelaire, Rimbaud en Oscar Wilde erg bewondert, in kamer 16, waar laatstgenoemde in 1900 is overleden.

Morrison drinkt schrikbarend veel en haalt halsbrekende toeren uit op het balkon van hun hotelkamer op de eerste verdieping. Op 7 mei valt hij 's avonds omlaag; het dak van een geparkeerde auto breekt zijn val. Tot groot ongenoegen

van Pamela zet hij zijn roekeloze avontuur voort en vertrekt alleen naar het Rock 'n' Roll Circus, waar hij zich onder invloed van drank zo misdraagt dat hij uit de club wordt verwijderd. Morrison is stomdronken, kan nauwelijks op zijn benen staan. In het voorportaal dat naar de trap en de toegangsdeur leidt, laat hij zich op de vloer zakken, verspert met gestrekte benen de weg en slingert de binnenkomende bezoekers beledigingen naar het hoofd.

De twintigjarige Parijse student Gilles Yepremian zit op dat moment met vrienden in het restaurant van de club. Als hij zich even later naar de uitgang begeeft, ziet hij een of andere dronkenlap tegen de toegangsdeuren trappen, schreeuwend dat men hem binnen moet laten. Ineens herkent Yepremian de Doors-zanger en besluit in te grijpen: hij neemt hem bij de arm en roept een taxi. Niet wetend waar de Amerikaanse ster woont (deze blijkt niet in staat zijn adres op te geven), vraagt Yepremian de taxichauffeur hen af te zetten bij het appartement van Hervé Muller, journalist en een goede vriend van Yepremian. Daar slaapt Morrison zijn roes uit. Muller en zijn vriendin Yvonne Fuka blijken een gastvrij stel en nodigen Morrison en Pamela enkele dagen later uit voor een di-

ner bij hen thuis. De Corsicaanse rosé die Fuka schenkt, bevalt het Amerikaanse stel zo goed dat ze ter plekke besluiten een tripje naar Corsica te boeken.

Na hun terugkeer van het eiland nemen ze een persoonlijke assistente in dienst; de negentienjarige Frans-Canadese Robin Wertle, die Frans en Engels spreekt, neemt organisatorische taken op zich. Morrison schrijft op 18 mei een kort briefje aan Frank en Kathy Lisciandro:

Dear Frank + Kathy

Sorry not to have written sooner. It doesn't seem like I've been here this long. We've been travelling — in Spain, (Granada was best) Morocco, southern France + Corsica — where I lost my jacket, money etc. + had to fly back to Paris to wait for more. If Sicily is anything like Corsica you'll probably love it. We'll be back in Paris around June 7 thru sept. There's an extra room so please stay w/ us.

How is everything? Say hello to everyone + try to get over here.

Jim

Hij maakt wandelingen in de omgeving, in zijn eentje en door niemand herkend. Hij zoekt de rust in Place des Vosges, waar hij urenlang op een bankje zit na te denken of aantekeningen maakt. Pamela zoekt in reactie op haar gedwongen eenzaamheid steeds weer het gezelschap van de eenentwintigjarige Breteuil.

Morrison leidt een dubbelleven: overdag is hij de bedachtzame dichter, toerist, en de fles is altijd en overal een trouwe metgezel. Zodra de lampjes van de lichtstad in het nachtelijk duister flonkeren, zoekt Morrison het avontuur. Hij ontmoet in die dagen in de bar l'Astroquet leden van Clinic, de band van de Amerikaanse muzikant Phil Trainer, op wie de ontmoeting met Morrison zo'n grote indruk heeft gemaakt dat hij er het nummer 'Beautiful Jim' en een boek over heeft geschreven.

Eind mei of midden juni spreekt Morrison over de telefoon met John Densmore, om te informeren naar de verkoopresultaten van de nieuwe elpee. Morrison heeft van Elektra een testpersing van *L.A. Woman* ontvangen en is opgetogen over het resultaat. Densmore herinnert zich later dat het een positief gesprek was, en dat Morrison beslist van plan was om terug te keren naar Los Angeles. In een telefoontje met Bill Siddons zegt Morrison juist dat hij graag in Parijs zou willen blijven.

Intussen breidt Morrisons vriendenkring zich uit: de tien jaar oudere Alain Ronay, die Morrison nog kent van toen hij in 1964 studeerde aan UCLA, en die werkzaam was voor de ontwikkelcentrale waar het belichte filmmateriaal van *Feast of Friends* en *HWY* werd verwerkt, heeft hem herenigd met de filmmakers Jacques Demy en zijn vrouw Agnès Varda. In 1969 heeft Varda in Los Angeles opnamen gemaakt voor haar film *Lions Love*, waarin Morrison enkele seconden als figurant te zien is. Nu, twee jaar na die eerdere ontmoeting, laat Morrisons gezondheid het al een tijdje afweten: hij drinkt veel, rookt als een ketter, verwaarloost halsstarrig een sluimerende longontsteking en heeft last van hikaanvallen. Toch weerhoudt dit hem niet om op 28 mei bij het verjaardagsfeestje van Varda's dochter Rosalie aanwezig te zijn.

In juni vliegen hij en Pam naar Londen, waar op dat moment Michael McClure verblijft. Morrison belt Ronay op en vraagt hem zich bij het gezelschap te voegen. Gezamenlijk bezoeken ze theatervoorstellingen en doen aan sightseeing. Het drietal neemt afscheid van McClure en vliegt terug naar Parijs, waar Pamela al gauw weer in de armen van haar graaf vlucht. Haar relatie met Morrison staat door haar voortdurende contact met de playboy / drugsdealer onder hoogspanning. Zelf neemt De Breteuil het overigens niet zo nauw: hij deelt het bed niet alleen met Pamela maar ook met Talitha Getty, de van oorsprong Nederlandse actrice en vrouw van playboy / zakenman John Paul Getty, en met Marianne Faithfull, die een jaar eerder haar relatie met Mick Jagger heeft beëindigd. Ronay logeert zolang in het appartement aan de Rue Beautreillis en is naar eigen zeggen praktisch de klok rond in Morrisons directe omgeving. Samen bezoeken ze op 11 juni een voorstelling van *Deaf Man's Glance*, een avant-garde toneelstuk zonder dialoog van Robert Wilson.

In het Parijs van begin jaren zeventig zijn sommige sporen van kunstenaars die de stad bezocht hebben, er gewoond hebben of gestorven zijn nog vers: alleen al in de Rue Delambre hebben ooit de voetstappen geklonken van fotograaf Man Ray, kunstschilder Paul Gauguin, en van dichters en schrijvers als Jean-Paul Sartre, André Breton, Henry Miller, Ernest Hemingway en F. Scott Fitzgerald. Niet verwonderlijk dat Morrison, die in zijn jeugd als veellezerscheidene van deze auteurs in zijn boekenkast had staan, in die straat de cocktailbar Rosebud met een bezoek vereert. Maar ook Victor Hugo, Émile Zola, Marcel Proust, Arthur Rimbaud, Gertrude Stein, James Joyce en Samuel Beckett hebben gewoond of zijn gestorven in Parijs, klassieke schrijvers die Morrison bewondert

en gelezen heeft. Om zijn literaire honger te stillen, is de nabijheid van de boekwinkel Shakespeare and Company voor Morrison een walhalla.

JIM MORRISONS PARIJS (1971)

George v Hotel, 31 Avenue George v

Pamela woonde hier van 14 februari tot medio maart. Na Jim Morrisons aankomst in Parijs verbleven ze hier samen nog enkele dagen.

L'Hôtel, 13 Rue des Beaux Arts

Na George v verbleef het stel enige tijd in L'Hôtel.

Appartement derde verdieping, 17 Rue Beautreillis

Jim en Pamela woonden hier vanaf medio maart tot begin juli 1971, met een korte onderbreking van een week, na terugkeer van hun aprilvakantie op 3 mei. Ze verbleven toen korte tijd in L'Hôtel (kamer 16), omdat hun appartement in gebruik was door ZoZo. Morrison viel op 7 mei dronken van het balkon van dit hotel op een geparkeerde auto.

Restaurant Le Beautreillis, 18 Rue Beautreillis

Schuin tegenover het appartement van Jim en Pamela. Ze kwamen hier vaak en trokken soms de aandacht van toeristen door hun woordenwisselingen. Tegenwoordig is het Soé Restaurant 'Izakaya' (Japanese food).

Les Fils Peuvrier, 43 Rue Saint Antoine

Een van de winkeltjes in de buurt waar Morrison ambachtelijke kaas kocht. Tegenwoordig pizzeria Le Cerise sur la Pizza.

Vin des Pyrénées, 25 Rue Beautreillis

Nog steeds bestaande wijnhandel / bistro / restaurant, enkele panden verwijderd van Jim en Pamela's appartement.

Aux Deux Magots, 6 Place Saint-Germain-des-Prés

Een geliefkoosde plek voor Jim en Pam om een hapje te eten. Ook Sartre wist dit restaurant te vinden. Tegenwoordig is 'Aux' vervangen door 'Les'.

L'Astroquet, 153 Boulevard Saint-Germain

Morrison zong hier op 3 april of begin mei samen met leden van Phil Trainers band Clinic enkele bluessongs, waaronder 'Crawling King Snake'. Tegenwoordig Hôtel Au Manoir Saint Germain des Prés.

Rockclub Rock 'n' Roll Circus, 57 Rue de Seine

Jim werd op 7 mei uit de club verwijderd omdat hij dronken was. Gilles Yepremian sprak hem aan en nam hem mee naar Hervé Mullers appartement, waar Morrison zijn roes uitsliep. Volgens een van de theorieën rond Morrisons dood zou hij op 57 Rue de Seine in de eerste nachtelijke uren van 3 juli 1971 aan een overdosis zijn overleden. Tevens een van de vele voormalige woningen van Charles Baudelaire.

Bar Alexandre, 53 Avenue George v

Morrison nodigde Hervé Muller en zijn vriendin uit voor een etentje in deze bar, op het buitenterras. Muller maakte meerdere foto's. Het pand is afgebroken, tegenwoordig Louis Vuitton-store.

Place des Vosges

Bekend park waar Morrison graag op een bankje van de rust genoot, notities maakte en gedichten schreef.

La Coupole, 102 Boulevard du Montparnasse

Morrison gaf hier op 27 juni 1971 zijn laatste interview aan Tere Tereba, een journaliste en kennis van Pamela. Bestaat nog steeds op hetzelfde adres.

Café de Flore, 172 Boulevard Saint-Germain

Naar verluidt Pamela's favoriete bar, waar ze vaak alleen of met Morrison naartoe is gegaan. Bestaat nog steeds op hetzelfde adres.

6 Place Tristan Bernard

In 1971 woonde Hervé Muller hier op de vierde verdieping, samen met zijn vriendin Yvonne Fuka. Gilles Yepremian maakte bij de voordeur enkele foto's van Jim en Pamela, in gesprek met Hervé en Henri- Jean Henu, een journalist van het blad *La Parapluie*. Ook heeft Yepremian in het appartement verscheidene foto's gemaakt.

Pamela, Jim, Hervé Muller, Henri-Jean Henu, 6 Place Tristan Bernard. FOTO GILLES YEPREMIAN

Théâtre de la Musique, 3-5 Rue Papin

Morrison zag hier op 11 juni samen met Hervé Muller en Yvonne Fuka het toneelstuk *Le Regard du Sourd*. Dit was de laatste keer dat Hervé Morrison zag. Tegenwoordig (theater) La Gaîté Lyrique.

Hôtel de l'Oïse, 25 Quai d'Amont, Saint-Leu-d'Esserent

Op 28 juni gingen Jim, Pamela en Alain Ronay naar dit dorpje ten noorden van Parijs voor de jaarlijkse *fête*, een braderie. Hier maakte Ronay de laatste foto's van Jim Morrison, die in 1991 werden gepubliceerd in het Franse blad *Paris Match* en het Italiaanse blad *King*. Bestaat nog steeds op hetzelfde adres.

Le Mazet, 61 Rue St. André des Arts

In 1971 was dit een nogal louche bar waar ook drugs werden verhandeld. Morrison werd hier op 1 juli door toeristen herkend. Tegenwoordig is de naam op internationaal toerisme ingesteld: The Mazet.

Action Lafayette, 9 Rue Buffault

Bioscoop (twee zalen) waar Morrison in de avonduren van 2 juli de western *Pursued* zag. Tegenwoordig is hier supermarkt Carrefour City gevestigd (op de begane grond), en een atelier voor het restaureren van sieraden.

Père-Lachaise, 16 Rue du Repos / Boulevard de Ménilmontant

Laatste rustplaats van Jim Morrison. Pelgrimsoord voor de vele fans.

Jim's graf in oktober 1987. FOTO FRED BAGGEN

In de laatste week van juni brengt Morrison een bezoek aan de beroemde begraafplaats Père-Lachaise, en bekijkt daar onder meer de graven van Oscar Wilde en Edith Piaf. Hij is zeer onder de indruk van de pompeuze monumenten en de sacrale sfeer. Hij schijnt de wens geuit te hebben hier zijn laatste rustplaats te vinden. De zomerhitte en de benauwde stadsatmosfeer doen Morrison geen goed: hij hoest bloed op en is onder behandeling vanwege longontsteking en ademhalingsproblemen.

Samen met Alain Ronay en Pamela bezoekt Morrison op 28 juni het dorpje Saint-Leu-d'Esserent ten noorden van Parijs, een uitstapje waar Ronay naar hartelust kleurenfoto's maakt van zijn vrienden, die er ontspannen uitzien en in enkele gevallen liefdevol samen poseren. Het zullen de laatste foto's blijken waarop Jim Morrison in leven te zien is.

Volgens sommige bronnen is hij in deze periode begonnen met het snuiven van heroïne, die Pamela via De Breteuil verkrijgt. Morrison zou hiertoe hebben besloten om Pamela's isolement als harddrugsgebruiker te doorbreken. Vermoedelijk redeneert hij dat het beter is dat ze het spul in zijn aanwezigheid gebruikt dan dat ze dat doet buiten zijn bereik, bij dubieuze vreemden. In het najaar van 1970 schijnt Morrison ook al met heroïne te hebben geëxperimenteerd, samen met Stephen Stills.

Als de maand juli aanbreekt, heeft Morrison nog maar enkele dagen te leven. Na een zoveelste heftige woordenwisseling met Pamela wordt hij de eerste dag van de maand door toeristen gespot terwijl hij in zijn eentje in een bar een hapje eet.

Op 3 juli draait Hervé Muller in de loop van de ochtend het telefoonnummer van Morrisons appartement. Ronay staat hem te woord, maar klinkt aangedaan. Hij zegt dat Jim en Pam een weekendje weg zijn. Maar hij spreekt niet de waarheid: hij verzwijgt voor Muller dat Jim op dat moment al dood is, en het appartement vol staat met hulpverleners. Ronay heeft kort daarvoor zijn logeerpartij beëindigd en bewoont nu een kamer in het huis van Agnès Varda en haar man. Varda werkt op dat moment dialogen uit voor het script van *Last Tango in Paris*, de film van Bernardo Bertolucci die later vanwege de expliciete seksscènes veel stof doet opwaaien. Ook wordt beweerd dat de verhaallijn van de film, waarin een Amerikaan (Marlon Brando) in Parijs zijn heil zoekt en er sterft, is beïnvloed door de gebeurtenissen rondom Jim Morrison.

Hervé Muller en Jim. PHOTO YVONNE FUKA

Vrijdagmorgen 2 juli kuieren Morrison en Ronay rond in de Marais. Tijdens hun gezamenlijke lunch heeft Morrison weer last van de hik. Later die middag vertrekt Ronay naar Varda, met wie hij heeft afgesproken samen de maaltijd te nuttigen. Morrison is voornemens met Pamela naar een Chinees restaurant te gaan en daarna, op aanraden van Ronay, in een nabijgelegen bioscoop de western *Pursued*, met Robert Mitchum, te gaan zien.

Pamela zal een dag later in het proces-verbaal tegenover de politie verklaren dat zij zich die bewuste avond niet lekker voelt en Morrison alleen naar de Chinees gaat. Daarna gaan ze met z'n tweeën naar de film, waarvan ze om een uur 's nachts terugkeren. Pamela doet volgens haar verklaring de afwas, terwijl Morrison hun zelfgemaakte super 8-filmpjes afspeelt. Volgens andere bronnen snuift Morrison samen met Pamela weer een dosis heroïne. (In het proces-verbaal laat Pamela het heroïnegebruik om voor de hand liggende redenen onvermeld.) Liggend op bed luisteren ze naar muziek, en rond halfdrie vallen ze in slaap.

Een uur later wordt Pamela wakker van Morrisons zware ademhaling. Ze maakt hem wakker en vraagt of ze een arts moet bellen. Hij antwoordt dat dat

niet nodig is, en gaat naar de badkamer. Het warme badwater omsluit hem als hij zich in de kuip laat zakken. Dan voelt hij zich niet in orde en roept Pamela. Hij geeft drie keer over, er zit bloed in zijn braaksel. Het legen van zijn maag lijkt hem goed te doen, hij krijgt weer wat kleur op de wangen en hij zegt tegen Pamela dat ze weer naar bed moet gaan. Hij blijft nog even in bad en komt zo meteen ook.

Vroeg in de ochtend wordt Pamela wakker en merkt dat Morrison niet naast haar ligt. Ze haast zich naar de badkamer en ziet dat Morrison nog in bad ligt, zijn hoofd naar achteren alsof hij slaapt. Rond zijn neusvleugels ziet ze bloed. Eerst denkt ze nog dat hij bewusteloos is en probeert hem tevergeefs uit het bad te trekken. In paniek belt ze rond acht uur naar Varda's huis – ook waarschuwt ze Jean de Breteuil –, waarna Varda en Ronay arriveren en zij de politie alarmeren.

Gefascineerd, onthutst door de dood van een van de succesvolste Amerikaanse entertainers van de jaren zestig, worden Morrisons laatste dagen, uren, minuten door journalisten en onderzoekers onder een loep gelegd. Complottheorieën steken de kop op. Feiten, geruchten, vermoedens worden aaneengeregend en met elkaar verward in talloze pogingen om de enige waarheid te achterhalen omtrent wat zich precies heeft afgespeeld in de nacht van 2 op 3 juli 1971.

De getuigenissen van Pamela, opgetekend in het proces-verbaal, zijn lange tijd de officiële lezing van wat er die nacht is gebeurd. Maar al meteen zijn er geruchten dat Morrisons laatste nacht heel anders is verlopen. Die geruchten circuleren in kleine kring en moeten het lange tijd afleggen tegen de door Pamela verstrekte verklaring. Aangezien een overdosis zowel een einde heeft gemaakt aan het leven van De Breteuil (1972) als dat van Pamela (1974), kunnen zij geen verdere inzichten meer verschaffen. Verschillende journalisten houden zich bezig met het Morrison-mysterie, en publiceren hun research in een boek, zoals Bob Seymour (in 1991), Stephen Davis (2005), Sam Bennett (2007) en Mick Wall (2014).

Met name door de twee laatstgenoemden worden oude legendes nieuw leven ingeblazen. Oud-manager van het Rock 'n' Roll Circus Sam Bennett en barman Patrick Chauvel verklaren in Bennetts Franstalige boek *The end. Jim Morrison* en in Walls boek *Love Becomes a Funeral Pyre. A Biography of The Doors* dat de Doors-zanger zich in de nacht van zijn dood in de rockclub bevond, waar hij volgens hen een afspraak had met twee mannen, dealers die uit naam van De Breteuil heroïne aan hem verkochten. (Een andere bron suggereert dat de vaste dealer op wie Morrison zat te wachten, niet is komen opdagen, vermoedelijk

omdat hij gearresteerd is, en er zich een andere dealer meldt met – zo wordt gezegd – een onversneden, puurdere en dus gevaarlijker kwaliteit heroïne, vermoedelijk China White, die in die tijd in opkomst is.) Nadat de koop is gesloten, begeeft Morrison zich naar de damestoiletten.

Als enkele bezoekers een minuut of twintig later, rond twee uur 's nachts, tegenover de dame van de garderobe klagen dat de deur van de wc op slot zit en er na hun aandringen niet wordt opengedaan, roept zij de hulp in van manager Bernett, die twee veiligheidsmensen de deur laat forceren. Op de wc zit Morrison, zijn broek naar beneden, hoofd naar voren hangend en zijn armen slap langs zijn lichaam. Schuim op de lippen en een beetje bloed bij zijn neus. In de zaak bevindt zich de spreekwoordelijke dokter, die al meteen vaststelt dat Morrison dood is. Wanneer Bernett de hulpdiensten wil bellen, komen de *security guys* in actie: ze ontkennen dat Morrison dood is en willen niet dat de politie of de ambulance wordt gewaarschuwd. Ook de naaste assistent van de clubeigenaar bemoeit zich er uitdrukkelijk mee: geen politie. Als dit uitlekt zullen de autoriteiten de tent sluiten.

De dealers, die klaarblijkelijk Morrisons adres kennen, dragen zijn lichaam – dood volgens de dokter, levend volgens de dealers – via een gang die de club verbindt met de aan de achterzijde van het pand gelegen travestietenclub Alcazar (62 rue Mazarine) naar een al gereedstaande auto. Morrison wordt op de achterbank gezet en na een kwartier bereikt de auto het appartement aan de Rue Beautreillis 17. Hoe de mannen het lichaam op de derde verdieping hebben gekregen zonder gezien of gehoord te worden, blijft een mysterie. Of Pamela in dit scenario thuis is of niet, blijft eveneens gissen. Naar verluidt zou ook zij onder invloed zijn van haar eigen voorraad pure heroïne en niet in staat om wat dan ook te doen. De mannen ontkleden Morrison, leggen hem in de badkuip, vullen die met warm water om de lichaamstemperatuur te verhogen zodat het vaststellen van een exact tijdstip van overlijden wordt bemoeilijkt en wachten anderhalf uur voordat ze een arts bellen.

Ongeveer tegelijkertijd met het moment waarop Ronay en Varda bij Pamela arriveren, iets na acht uur 's morgens, is Cameron Watson, een Amerikaanse diskjockey, aan het werk in de discotheek La Bulle. Nadat twee drugsdealers met hem hebben gesproken (volgens een andere bron verneemt hij het nieuws van Chauvel), draait hij het volume van de muziek omlaag en maakt als eerste publiekelijk bekend dat Jim Morrison die nacht is overleden.

Of de hierboven beschreven aaneenschakeling van gebeurtenissen, die in Bernetts en Walls boeken zijn opgetekend, op waarheid berust zal voor eeuwig een geheim blijven. Wel wordt beweerd dat het warme badwater een cruciale rol kan hebben gespeeld. Het schijnt een bekend gegeven te zijn dat slachtoffers van een heroïne-overdosis baat kunnen hebben bij onderdompeling in koud badwater: het lichaam krijgt een optater die de levensgeesten kan wekken. In het geval van warm water zakt het slachtoffer weg in een diepe slaap.

Terug naar de feiten: Jean de Breteuil ligt in de vroege ochtend van 3 juli met Marianne Faithfull in bed in L'Hôtel, als de telefoon gaat. Hij verneemt van Pamela wat er gebeurd is en verlaat in allerijl het hotel om zich naar de Rue Beautreillis te begeven. Uren later keert hij geagiteerd terug naar het hotel, reageert zijn frustratie af op Faithfull en sommeert haar om meteen te gaan pakken. Hij wil zo snel mogelijk naar zijn moeder, die een huis in Marrakesh bewoont. De Breteuils angst en haast zijn goed te begrijpen: hij is de leverancier van de heroïne die Jim Morrison van het leven heeft beroofd. Nog geen jaar later overlijdt De Breteuil zelf in Tanger aan een overdosis.

Agnès Varda heeft haar leven lang over dit onderwerp gezwegen, maar na lang aandringen geeft ze een interview aan Max Bell van het muziekblad *Classic Rock*; ze belt volgens dit artikel de brandweer (de *pompiers* worden in Frankrijk zoals te doen gebruikelijk altijd als eersten gebeld bij een ongeluk) en spoedt zich naar het appartement van haar vrienden. Daar krijgt ze te horen dat de opgetrommelde hulpverleners het lichaam uit het nog lauwwarme water hebben getild, hartmassage hebben toegepast, maar dat alle pogingen vergeefs zijn: het slachtoffer is dood. Haar eigen huisarts Max Vaille is ook ter plaatse, en ook hij staat machteloos. Hij verbaast zich over het feit dat de dode man, nu gekleed in een Marokkaanse kaftan, pas zevenentwintig is. Hij zou hem dertig jaar ouder hebben geschat.

Vaille stelt een natuurlijke doodsoorzaak vast: hartfalen, vermoedelijk veroorzaakt door ademhalingsproblemen. Bij sterfgevallen onder normale omstandigheden vindt in Frankrijk geen autopsie plaats. Aangezien de doktersverklaring geen reden geeft om anders te vermoeden, komt er geen lijkschouwing en wordt het lichaam gekist. Volgens Bernetts boek wisten de verantwoordelijken van zowel de brandweer als de politie dat er iets niet klopte, dat het verhaal dat ze te horen hadden gekregen niet de hele waarheid kon zijn. De dienstdoende politieagent zou de volgende dag met vakantie gaan en wilde de zaak snel afhan-

delen. Processen-verbaal worden ondertekend en daarmee is het papierwerk achter de rug.

In de Rue Beautreillis trekt de aanwezigheid van de politie enig bekijks. Zonder de aandacht te trekken, verlaten Pamela en Ronay twee keer het pand om een begrafenisondernemer te zoeken en om in het gemeentehuis een overlijdenscertificaat te regelen. Haar voorraad heroïne heeft Pamela voor de komst van de politie door de wc gespoeld. Enkele brieven en aantekeningen van Morrison verbrandt ze in de haard, omdat niemand 'this stuff' hoeft te lezen, zo luidt haar uitleg als iemand later vraagt naar de reden.

Pamela gaat akkoord met de Franse traditie dat de overledene in zijn kist in de slaapkamer blijft tot de begrafenis. Met droogijs wordt het lichaam gekoeld en beschermd tegen de zomerwarmte. 's Nachts slaapt Pamela in Varda's huis, overdag is ze in het appartement, waar ze nooit alleen is. De politie en de begrafenisondernemer hebben de sleutel van het appartement.

Hoe het Varda, haar man en Ronay is gelukt binnen zo'n korte tijd een buitenlander in aanmerking te laten komen voor een graf op Père-Lachaise, wordt in geen interview, boek of artikel duidelijk gemaakt. Het is waarschijnlijk een kwestie van invloed, de juiste connecties, geluk, geld? — Hoewel er ook wordt beweerd dat Morrison in het goedkoopste graf is gelegd dat beschikbaar was. Ronay beweert dat hij als enige met de begrafenisonderneming heeft gesproken en dat hij de locatie van het graf heeft uitgekozen — beter gezegd: uit de beschikbare plekken degene heeft gekozen waar zich nu Morrisons graf bevindt: een tussen andere grafstenen en tombes ingeklemd strookje grond in divisie 6, dat Densmore later doet opmerken dat het graf veel te klein is. Met andere woorden: dat hij eraan twijfelt of een doodskist daar überhaupt wel in past.

Pamela wordt naar alle waarschijnlijkheid buiten het gesprek over de plek van de teraardebestelling gehouden. Ze is wanhopig, overziet de situatie niet en heeft zichzelf niet in de hand.

Intussen is de geruchtenmachine op gang gekomen, en is het nieuws doorgedrongen tot de media. Maandag 5 juli wordt Doors-manager Bill Siddons opgebeld door Clive Selwood van de Londense afdeling van Elektra: hij is al door drie journalisten gebeld met de vraag of het klopt dat Jim Morrison in Parijs is overleden. Siddons pleegt ettelijke intercontinentale telefoontjes. Pas na uren krijgt hij Pamela aan de lijn. Siddons vertrekt naar de luchthaven en landt dinsdag 6 juli in Parijs. Samen gaan ze onder meer naar de Amerikaanse ambassade om

de dood van een Amerikaans staatsburger te melden. Voor Siddons, pas eenentwintig, is de situatie verwarrend en bepaald geen gemakkelijke opgave: hij moet in een vreemd land waar hij de taal niet spreekt en waar bijna niemand fatsoenlijk Engels spreekt, beslissingen nemen, zaken regelen die voor iemand van zijn leeftijd geen dagelijkse kost zijn. Om welke reden dan ook laat Siddons de gelegenheid voorbijgaan om de Doors-zanger te identificeren voordat de kist wordt dichtgeschroefd. Het feit dat – buiten Morrisons Franse vrienden en de hulpverleners – niemand zijn stoffelijke resten heeft gezien, geeft later aanleiding tot vragen en twijfels.

Woensdag 7 juli 1971 wordt Morrison begraven op Père-Lachaise, waar hij enkele dagen tevoren nog zelf heeft rondgelopen en de monumentale graven van beroemdheden heeft bewonderd. Zijn eigen graf meet nauwelijks anderhalf bij twee meter. Naast de vier naamloos gebleven dragers zijn bij de korte ceremonie aanwezig: Pamela Courson, Bill Siddons, Alain Ronay, Agnès Varda, Robin Wertle, en een toevallig aanwezige getuige die het tafereel van een afstandje gadeslaat, een zekere madame Colinette. De plechtigheid vindt plaats zonder de aanwezigheid van een priester. Pamela leest een fragment voor uit Morrison's gedicht *The Severed Garden*.

Morrisons bandleden worden niet uitgenodigd om erbij aanwezig te zijn, noch familieleden of representanten van de platenmaatschappij of andere afgevaardigden. Deze beslissing lijkt geheel voor rekening van Siddons te komen, die op 8 juli samen met Pamela naar Los Angeles terugvliegt. Hij kiest ervoor om drukke taferelen bij de uitvaart te voorkomen en Morrison een begrafenis te geven die past bij zijn statuut als dichter, in plaats van de poeha die het afscheid van een rockster zou hebben omringd.

Pas bij Siddons' en Pamela's thuiskomst worden Manzarek, Krieger en Densmore ingelicht. Wanneer Manzarek een tijd later een ontmoeting heeft met Pamela, kan hij het niet over zijn hart verkrijgen naar de details van de tragische gebeurtenissen in Parijs te informeren. Het is duidelijk dat Pamela kapot is van verdriet, zichzelf verwijten maakt, en alleen al het weerzien met het bandlid dat het dichtst bij haar Jim stond, doet haar emoties oplaaien. Tranen spreken boekdelen, en Manzarek kan zich er niet toe zetten om haar uit te horen. Voor hem is het na de ontmoeting met Pamela duidelijk: Morrison is echt dood.

Zijn eigen verdriet verwerkt hij op zijn karakteristieke, laconiek-ongenaak-

bare wijze: achter zijn randloze brillenglazen verraden zijn ogen weinig tot niets van het leed, de frustratie, de wanhoop die hem in de greep moeten houden. In december 1973 blikt hij in *Sounds* terug op de gebeurtenissen van twee en een half jaar tevoren en laat in zijn bewoordingen ruimte voor twijfel:

En dan vertrekt die verdomde gek en gaat dood; hoe krijgt hij het voor elkaar! Weet je, tot op de dag van vandaag weet ik niet hoe de man is gestorven, en in feite weet ik niet eens óf hij wel dood is. Ik heb het stoffelijk overschot nooit gezien, niemand heeft ooit Jim Morrisons stoffelijk overschot gezien; er zijn misschien twee of drie mensen die het wel hebben gezien en die weigeren erover te spreken. Bill Siddons, onze manager, is naar Parijs gegaan en ook hij heeft het stoffelijk overschot niet gezien; de doodskist was verzegeld. Dus wie weet? En als hij al dood is, wie weet dan *hoe* hij is gestorven? En weet je wat ik me altijd heb afgevraagd: wie weet is hij wel vermoord. Wie weet heeft iemand hem op straat wat toegestopt. Als iemand zei: 'Hé man, probeer dit eens', dan zou Jim het gerust een keer of twee uitproberen.

Morrison waarschuwde in 'Roadhouse Blues' al dat de toekomst onzeker was, het einde altijd nabij.

De band The Doors is nu een trio.

The background is a complex, abstract composition. It features a dense field of overlapping circles and organic, cell-like shapes in various colors including red, orange, yellow, green, blue, and purple. These shapes are set against a dark, almost black, background. The overall effect is reminiscent of a microscopic view of cells or a vibrant, abstract painting. The text is overlaid on the right side of the image.

Deel 2
Een Amerikaans gebed

10 Wandering Musicians (1971-1972)

Morrison's dood is omgeven door vragen: waar is hij gestorven, thuis in zijn appartement of in een wc-hokje van een nachtclub? Wat was de oorzaak van overlijden, drank? Een bloedprop en / of een geperforeerde long veroorzaakt door een eerdere val uit een raam? Een heroïne-overdosis? Zelfmoord? Al deze scenario's passeren veelvuldig de revue zodra de media vanaf 8 juli 1971 nieuws ruiken. Het duurt niet lang of er wordt zelfs geopperd dat Jim Morrison helemaal niet dood is maar dat hij zijn eigen dood in scène heeft gezet, om de mogelijke gevangenisstraf van de Miami-rechtszaak te ontlopen en in totale anonimiteit verder te kunnen leven. In Afrika bijvoorbeeld, net als Rimbaud.

Op 24 september, nog geen drie maanden na Morrison's vroegtijdige overlijden, beschrijft het *Nieuwsblad van het Noorden* zijn graf op Père-Lachaise: 'Een foto uit 'n tijdschrift geknipt, schelpen, brieven, bloemen, halssnoeren, twee kleine houten kruizen en een zwart schild met een naam.' Fans 'met lang haar, hippies, met opzichtige truien of doorzichtige hemden, alleen of in groepjes' willen met eigen ogen zien dat de Doors-zanger hier werkelijk begraven ligt. Het is het begin van een pelgrimage, de ongekennde aanbidding van een rockster die tot op de dag van vandaag voortduurt.

Na de dood van Jim Morrison zou het voor de hand gelegen hebben als The Doors ophielden te bestaan. Het opheffen van de band zou een logische stap zijn voor een band met zo'n allesbepalende zanger. Manzarek, Krieger en Densmore zien zich voor de keuze gesteld: stoppen en zich aansluiten bij andere bands, op zoek gaan naar een andere zanger voor The Doors, of als trio verdergaan.

En als ze dan verdergaan, onder welke naam? Iemand oppert als bandnaam And The Doors, omdat het viertal in de afgelopen jaren steeds vaker werd gezien als 'Jim Morrison and The Doors'. Het melige alternatief wordt verworpen.

Wanneer het driemanschap vanaf juni 1971 in hun oefenruimte annex geluidsstudio samenkomt om het nieuwe materiaal te perfectioneren en alvast enkele basis-tracks op te nemen, gaan ze ervan uit dat de blues weer het leidmotief zal zijn op hun volgende plaat. Zodra hun zanger naar verwachting in september terugkomt uit Parijs, kunnen ze met z'n vieren aan het werk. Maar alles loopt anders.

Elektra-president Jac Holzman benadert ergens in juli 1971, zeer kort na Morrison's dood, de van oorsprong Britse zanger Kevin Coyne, wiens band Siren in de vs

onder contract staat bij de platenmaatschappij van The Doors. Of Coyne misschien Jim Morrison wil opvolgen? De weerbarstige Coyne voelt er weinig voor, en kan ook voor de timing van Holzmans verzoek weinig waardering opbrengen, getuige zijn uitspraak in een interview in 1988: 'Er was geen sprake van "arme ouwe Jim, gun hem zijn rust". Het was eerder zo van: het geld moet blijven binnenstromen, de kassa moet blijven rinkelen. Volgens mij was het zeker zowat de volgende dag. Het was in elk geval al na enkele dagen. Maar goed, zoals ik al zei, zo gaat het in de muziek-business.' Coyne zegt dus nee.

The Doors zelf hebben hun oog laten vallen op Paul Rodgers, de bekende zanger van de Britse band Free. Rodgers was jarenlang onwetend van dit feit, tot Krieger hem rond 2010 persoonlijk op de hoogte bracht. Rodgers zei toen hierover: 'Ik kwam er pas kortgeleden achter dat ik op de nominatie stond om bandlid te worden van The Doors, wat me deed duizelen. Robby Krieger vertelde me dat alle vier de Doors fan waren van Free, en dat ze na Jim Morrison's dood naar Engeland kwamen om me op te zoeken. Op dat moment had ik me echter teruggetrokken op het platteland, waar ik aan projecten zat te werken en zij me niet konden bereiken.'

Als mogelijke nieuwe zanger valt ook de naam van Terry Reid, een Britse zanger en gitarist die voornamelijk in de vs actief is, en die aanbiedingen heeft afgeslagen om te komen zingen bij The New Yardbirds, de voorloper van Led Zeppelin (Reid weigerde en wees Robert Plant aan als gegadigde), en bij Deep Purple (Reid weigerde weer toen Rod Evans de groep verliet — Ian Gillan nam zijn plaats in). Of Reid daadwerkelijk al in de tweede helft van 1971 gevraagd is om tot The Doors toe te treden, of op een later tijdstip, is onduidelijk.

Tijdens Morrison's verblijf in Parijs hebben de anderen al nieuwe nummers geschreven en gerepeteerd, en ze besluiten om de band voort te zetten. Dezelfde naam, dezelfde bandleden minus één. Een frontman van het kaliber Jim Morrison is onvervangbaar. 'We kozen er niet voor een nieuwe zanger te rekruteren,' aldus Densmore tegen een journalist van de *Los Angeles Times*, 'hoe goed hij ook was, men zou zeggen dat hij niet zo goed was als Jim.'

Het contract met Elektra Records wordt verlengd, en net als in het jaar van hun debuutalbum brengen The Doors in 1971 twee albums uit: na *L.A. Woman* volgt in oktober, misschien wel in alle haast uitgebracht door de platenmaatschappij nu het nieuws rond Morrison's dood nog vers is, het toepasselijk getitelde *Other Voices*. Op deze in augustus en september 1971 opgenomen plaat staan een paar nummers die

volgens de overlevering tijdens de *L.A. Woman*-sessies door Morrison zouden zijn afgewezen, zoals 'Down on the Farm'. Dit door Krieger geschreven countryblues-achtige nummer met teksten als '*Gonna run a rainbow ragged / City life's a real bad habit / C'mon along it won't do you no harm / All the boys are down on the farm*' is in tekstueel opzicht niet beter of slechter dan bijvoorbeeld het eveneens door hem geschreven 'Love Her Madly', maar op muzikaal gebied is het nummer een beetje onsamenhangend. 'Down on the Farm' opent de tweede plaatkant met een contemplatief gezongen bespiegeling over iemand wiens 'mind has gone astray', ondersteund met marimbaspel. Veel indruk maakt het nummer niet, en het wekt geen verwondering dat het nooit op *L.A. Woman* is terechtgekomen.

De opener van de elpee, het eerste nummer waarmee het publiek kennismakt met het nieuwe Doors-geluid, is in muzikaal opzicht coherent en overtuigend, al bevat het een wat overbodige gimmick (achterstevoren afgespeeld fragment aan het begin) en negeert Krieger de principes van hun voormalige producer met betrekking tot het achterwege laten van pedaleffecten als de wahwahpedaal. Desondanks is het juist zijn lekker vunzig klinkende slidegitaarsolo in combinatie met het wahwah-effect dat 'In the Eye of the Sun' onweerstaanbaar maakt. Het pompende ritme en Manzareks bijna kraaiërig zang is daar ook debet aan.

In een interview uit 1971 bespreekt Manzarek de richting die The Doors als trio uit zullen gaan:

Ik denk dat we een verkenningstocht zullen ondernemen naar het licht, in plaats van de duisternis. We hebben heel wat tijd doorgebracht met het verkennen van de duistere kant van de ziel... heel wat tijd in de onderbewuste geest, in de onbewuste geest, en we stuitten op al die vreemde, rare dingen daarbeneden. Nu komen we echter boven voor een teug frisse lucht. Komen boven voor een beetje licht, voor een beetje zonneschijn, en laten een beetje licht schijnen in die donkere hoeken.

Dat licht, die zonneschijn, de lichtheid is niet alleen aanwezig in de songtitel van 'In the Eye of the Sun', maar in de meeste nummers op *Other Voices*: geen sjamanen, geen psychodrama's maar onderwerpen als de geneugten van polygamie ('Variety Is the Spice of Life'), verinnerlijking en eenvoudige levensstijl ('Down on the Farm'), eenzaamheid ('I'm Horny, I'm Stoned'), terwijl meerdere nummers op zijn minst de schijn wekken dat ze over Jim Morrison gaan ('Ships w/ Sails', 'Tightrope Ride',

'Hang On to Your Life'). De titel van dit laatste nummer is overigens identiek aan de een jaar eerder verschenen track van The Guess Who, maar heeft er inhoudelijk niets mee te maken.

'Tightrope Ride' gaat onmiskenbaar over het gemis dat The Doors gedwongen zijn te aanvaarden:

*You're on a tightrope ride, we're all by your side
But you're all alone, and we're going home
And we're by your side, but you're all alone
Like a Rolling Stone, like Brian Jones
On a tightrope ride*

De roofvogel die in 'Hang On to Your Life' wordt toegesproken met de tekstregels '*Just spread your wings and taste the sky / It's time to laugh, it's time to fly*' is in zekere zin symbolisch voor de gewenste verrijzenis van de overleden Doors-zanger.

'Hang On to Your Life' markeert een uiterst belangrijk aspect van deze post-Morrison-episode en de gehele verdere carrière van The Doors: in de door Manzarek gepende tekst duiken duidelijke verwijzingen op naar passages die Jim Morrison schreef: '*sweet bird of prey*', '*your shadow world is endless night*'. Het citeren uit Morrisons teksten zal meteen vanaf *Other Voices* als een rode draad door de verdere Doors-historie lopen, al moet worden opgemerkt dat deze voorbeelden nog weinig gewicht hebben: 'Bird of Prey' werd als Morrison-compositie pas veel later bekend bij het publiek, en de aangehaalde passage uit 'End of the Night' is oorspronkelijk van William Blake.

Desalniettemin is er een begin gemaakt met het verwijzen naar Morrisons dichtregels, oneliners en songtekstpassages. Met name Manzarek heeft er een handje van uit het rijke materiaal te citeren: gedurende de jaren zeventig is Morrisons geest aanwezig in talrijke uitspraken van Manzarek in interviews en verwijst hij naar hem in songteksten en -titels op zijn soloplatten. Het is ontegenzeggelijk vooral aan Manzareks niet-aflatende pogingen tot mythologisering te danken dat latere Doors-projecten, heruitgaven, compilaties, boxsets, films en wat dies meer zij van titels worden voorzien die uit Morrisons tekstuele oeuvre afkomstig zijn. Enerzijds een eerbetoon aan de legendarische zanger, anderzijds een slim en lucratief marketinginstrument om zijn nagedachtenis levend te houden en zo de geldmachine die The Doors in latere jaren zullen worden, draaiende te houden.

In muzikaal opzicht is *Other Voices* een heel aardig album: Krieger speelt gedenkwaardige gitaarsolo's in 'In the Eye of the Sun' en 'Tightrope Ride', al zingt hij daarentegen met een nasaal, folkachtig stemgeluid; Densmore zingt niet, zijn drumwerk is zoals altijd effectief en persoonlijk en bovenal wordt hij eenmaal zichtbaar als componist: de muziek van 'Ships w/ Sails' is van zijn hand. Manzareks orgelsolo's zijn minder rijk vertegenwoordigd, maar 'Wandering Musician' toont hem als zanger kwetsbaar en strijdbaar tegelijk en kan gezien worden als een statement betreffende de huidige stand van zaken en de nieuwe richting die hij en zijn maten zijn ingeslagen met dit Morrison-loze Doors-album: *'It's just a song of a lonely wandering musician / I'm telling you, ain't nothing you can do to change my way'*. De jazzy passages in 'Ships w/ Sails', de rauwe energie van 'Tightrope Ride' en het stuwende, bezwerende laatste deel van 'Hang On to Your Life' behoren tot de hoogtepunten van de plaat.

De bijdragen van sessiemuzikant Francisco Aguabella op percussie verlenen de plaat soms uitgesproken Latijns-Amerikaanse trekjes. Niet verwonderlijk, want op de eerste Doors-plaat hadden Manzarek en Densmore ook al uit de samba en bossanova inspiratie geput. Zoals altijd rekruteren The Doors externe bassisten, en voor *Other Voices* treden er maar liefst vijf aan: oud-gedienden Jerry Scheff en Ray Neapolitan, en voorts Jack Conrad, Wolfgang Meltz, en Willie Ruff op akoestische contrabas. Of de aanwezigheid van Neapolitan, die ruim anderhalf jaar eerder op *Morrison Hotel* de basgitaar hanteerde, betekent dat zijn bijdrage op – c.q. het basisspoor van – 'Ships w/ sails' in die periode al in de studio is opgenomen, weten we niet. Hetzelfde geldt voor de nummers waarop Scheff meespeelt, 'Down on the Farm', 'I'm Horny, I'm Stoned' en 'Wandering Musician': ingestudeerd en / of op band gezet tijdens of vlak na de opnamesessies van *L.A. Woman*? Opvallend is in elk geval dat de twee 'vaste' externe bassisten op *Other Voices*, Jack Conrad en Jerry Scheff, ieder uitsluitend op één plaatkant basgitaar spelen, alsof de volgorde van de nummers op de plaat mede is bepaald aan de hand van de keuze voor een van beide bassisten.

Toch is dat niet het geval: in mijn persoonlijke correspondentie met Conrad, kort voor zijn onverwachte dood in november 2017, vertelt hij over zijn bijdragen op 'In the Eye of the Sun', 'Variety Is the Spice of Life' en 'Tightrope Ride' het volgende:

Ik werd door Bruce Botnick gevraagd voor een sessie in The Doors Office op Santa Monica Blvd. De muziek was al opgenomen en ik dubde de baspartijen over. De zang ontbrak nog en ik ontving geen informatie

over wat men met de nummers van plan was. Ik haalde Bruce over mij op 'Tightrope Ride' mijn eigen baspartijen te laten overdubben met mijn Hagstrom 8-string, en hij was zo aardig om samen met mij die niet geringe moeite te doen. In eerste instantie had ik die overdub niet gepland, en dus moesten we nogal wat *punch ins* doen [overdub op het eerder opgenomen basgitaarspoor (het album is opgenomen op acht sporen), waarbij de nieuwe opname de oude overschrijft]. Ik kreeg geen enkel bandlid te zien, totdat ze na Jims dood besloten op tournee te gaan en mij polsten of ik me bij hen wilde voegen. Ik denk dat ze onder de indruk waren van 'Tightrope Ride' maar aannemelijker is dat ik waarschijnlijk als enige beschikbaar was op dat moment. Ik geloof dat Jerry toen met Elvis aan het werk was, en Wolfie ging sowieso voor niemand de stad uit.

Op tekstueel gebied schort er nog het een en ander aan het album: Kriegers schrijfstijl was al bekend van weliswaar met hitpotentieel gezegende maar weinig poëtische nummers als 'Love Me Two Times', 'Touch Me' en 'Love Her Madly', en dus is het geen verrassing dat uit zijn pen rijmelarijen rollen als: *'Well the judge said guilty in the first degree / I said can I help it if I take all the publicity / All these pretty women, with nothing to do / C'mon and help me try to find something new'*, en *'I feel my mind is shaking out of place / I look like a truck ran over my face / The doctor says I'm not a hopeless case / I really want to join the human race'...*

Manzareks teksten zijn veelbelovender, zoals in het cryptische 'In the Eye of the Sun', maar sommige, vermoedelijk door hem geschreven passages in samen met Krieger gecomponeerde nummers hebben een grillig metrum dat zich niet in de melodie laat vangen en eerder past bij proza dan bij songteksten: *'You can fly next time, or maybe this time'*, en *'Life is like the wind, where does it begin?'*

Meermaals wordt het album stuurloos genoemd, en in *Billboard* is de kritiek niet mals:

De nummers zijn kleurloos. 'Ships w/ Sails', met zijn parodiërende Latijns-Amerikaanse ritme en aardige marimba, is niet slecht, en aan het eind van 'Hang On to Your Life' wordt het allemaal wat levendiger, maar er is eigenlijk niets om erg enthousiast van te worden. Onderdruk gewoon je neiging om

te gapen, loop naar je platencollectie en pak een exemplaar van *The Doors* of *Strange Days*, en doe net of deze plaat er nooit is geweest. Dat is echt niet moeilijk, zoveel is zeker.

Hoewel *Other Voices* beslist goede momenten, zelfs goede nummers kent, mist het album inderdaad sturing, coherentie, een duidelijke thematiek. Het lijkt erop dat de 'andere stemmen' die The Doors nu zijn, te veel ideeën in één plaat kwijt hebben gewild en zo *wandering musicians* zijn geworden, die zelfs hun oorspronkelijke gedachte, namelijk een album te maken waarin blues weer een belangrijke rol speelt, niet tot realisatie brengen.

Meteen na de release van de plaat durven The Doors het in november aan om hun nieuwe materiaal live ten gehore te brengen, ondanks de angst voor bij voorbaat tegenvallende recensies. Aangevuld met bassist Jack Conrad en ritmegitarist Bobby Ray Henson zetten ze ook zonder zanger Jim Morrison overtuigende shows neer, waarin naast het nieuwe materiaal Doors-klassiekers als 'Light My Fire', 'Love Me Two Times' en de bluescovers 'Close to You' en 'Hoochie Coochie Man' aan het publiek enthousiast applaus ontlokken.

In maart 1972 worden 'Good Rockin' (in 1947 geschreven en opgenomen door Roy Brown en bekend geworden door Elvis' versie uit 1954) en de nieuwe nummers 'Get Up and Dance' en 'The Mosquito' aan de setlist toegevoegd, twee maanden later gevolgd door 'Verdillac'; vier tracks die in juli van dat jaar op de tweede en laatste post-Morrison Doors-plaat te horen zullen zijn, *Full Circle*.

Bij die tweede plaat als trio pakken The Doors de zaken anders aan: bij *Other Voices* verscheen eerst de plaat, en daarna werd er pas getourd. In het geval van *Full Circle* wordt een korte tour langs Amerikaanse steden in maart en door Europa in april-mei afgewisseld met en gevolgd door opnamesessies in de studio.

De Europese tournee volgt de route Kopenhagen, München, Frankfurt, Montreux, Parijs, Bremen (optreden voor het televisieprogramma *Beat Club*), Rotterdam, Amsterdam, Londen (optreden voor het televisieprogramma *Old Grey Whistle Test*), Newcastle, Birmingham, Londen, Reading en ten slotte Guildford. In Nederland zouden The Doors eigenlijk optreden op de vijfde editie van de Popmeeting in het Lochemse openluchttheater, later bekend als het Lochem Festival, maar om onduidelijke redenen is dat niet doorgegaan.

Wel staan The Doors op de podia van De Doelen in Rotterdam (6 mei) en Carré in Amsterdam (7 mei). De verwachtingen zijn niet erg hoog, getuige een stuk in *De Tijd*:

Het is de Nederlanders overigens niet gegund geweest om Morrison ooit te aanschouwen, want het 'idool' met z'n leren pakkie en de agressieve promotie van een 'andere' levensbeschouwing liet het bij hun Amsterdamse concert enige jaren geleden afweten: Morrison heeft nooit erg zuinig met z'n gezondheid omgesprongen en met een teveel van het een of ander in zijn body moest hij naar het ziekenhuis afgevoerd worden na wat wezenloos het podium opgedwarreld te zijn tijdens het voorafgaande optreden van de Jefferson Airplane. [...] Het resterende drietal ploetert onverdroten voort, waar wij in zekere zin jaren geleden een voorvertoning van kregen. Toen was het niet helemaal je dat, zonder het charisma van Morrison. Maar dat was onvoorbereid, dus wie weet. Maar ik hou m'n hart vast.

Maar de ware fan is blij dat The Doors weer naar Nederland komen. Cees Driehuis, al sinds 1994 mijn dierbare muzikvriend en meezer van dit boek, woonde het concert destijds bij en schreef het volgende verslag.

THE DOORS IN CARRÉ 1972

Door Cees Driehuis

Begin 1972 was ik in Amsterdam voor een bezoek aan platenzaak Concerto in de Utrechtsestraat toen ik in een boekwinkel een exemplaar van *Oor* zag liggen met de mededeling dat The Doors in mei in Lochem zouden optreden. Wat een nieuws. Vier jaar fan en eindelijk de gelegenheid om ze live te zien. In september 1968 was ik dertien en dus te jong voor het Doors-concert in Amsterdam. Geen idee hoe ik in Lochem zou komen, maar The Doors moest ik zien.

In de loop van 1972 werd het duidelijk dat het Doors-concert in Lochem niet

door zou gaan en dat ze in plaats daarvan in de Doelen en in Carré zouden optreden. Op de eerste dag van de ticketverkoop ging ik naar De Nieuwe Muziekhandel in de Leidsestraat. Dat was in die tijd de enige mogelijkheid om aan tickets te komen. Het was niet druk en ik kocht kaarten voor rij 1.

De dag van het concert was een zondag. Ik had de volgende dag een tentamen, maar dat was totaal onbelangrijk.

Toen op weg met de trein naar Amsterdam. Voor Carré was het druk. Kledingwinkel The Salty Dog deelde pamfletten uit met songteksten van bekende Doors-songs. We gingen Carré binnen en de zaal in. Wat een prachtige zaal voor een Doors-concert. Mijn plaats viel aanvankelijk wel een beetje tegen. Niet rij 1, maar parterre rij 1. Achteraf bleek dat een perfecte plek om alles goed te kunnen zien. De show begon met de supportact Max Merritt & The Meteors. Ik kende die band niet en was ook niet onder de indruk. Het duurde veel te lang.

Ik was voor The Doors gekomen.

Na het voorprogramma lang wachten vanwege het ombouwen van het podium. Plotseling gaat het licht uit. Het is aardedonker in de zaal. The Doors betreden het podium, maar dat kan je in het donker niet zien. Ineens hoor ik Robby Krieger het intro van 'Tightrope Ride' spelen. Tegelijkertijd gaan de lichten aan. Een heel spectaculaire opening. Als je de lichtshows van Radiohead gewend bent, is het nu misschien een lachertje, maar ik was toen erg onder de indruk. Tijdens 'Ships w/ Sails' is er een drumsolo met twee drums die een vraag-en-antwoordspel spelen. De zaal is aardig vol, maar niet helemaal uitverkocht. Na het openingsnummer vraagt Ray Manzarek de mensen boven in de zaal om naar beneden te komen. Voor de sfeer.

Gek om The Doors als vijfmansband te zien. Robby Krieger lijkt in Amsterdam altijd uitzonderlijke kleding te dragen. In 1968 een schitterende bruine leren broek, die van Jim Morrison geleend lijkt te zijn. In 1972 een knalgele broek met palmbomen. Manzarek draagt als altijd een colbert. Als hij dat tijdens het concert uittrekt, blijkt dat hij daaronder een T-shirt draagt met óók al palmbomen. Hij is omringd door drie keyboards. Nu Jack Conrad bas speelt, heeft Manzarek zijn handen vrij om op verschillende keyboards tegelijk te spelen. Densmore draagt een roze trui en een jasje. Op foto's zie ik later dat op dat jasje de tourbutton is bevestigd. Die button met een op het Michelin-mannetje lijkend figuurtje, kreeg ik later van iemand van de Nederlandse platenmaatschappij van The Doors.

Manzarek bespeelt het orgel met zijn voeten. Krieger doet de duckwalk en ligt later met zijn rug op het podium gitaar te spelen. De nadruk van het concert ligt op *Other Voices*. Manzarek zingt de meeste nummers. Zijn stem is goed. Krieger zingt 'I'm Horny, I'm Stoned' en 'Variety Is the Spice of Life'.

Uit de oude periode worden alleen 'Light My Fire', 'Love Me Two Times' en 'Close to You' gespeeld. Manzarek kondigt een *evil song* over seks en drugs aan. Op de nieuwe elpee, die in de zomer uit gaat komen, zal de song volgens hem *even more evil* gaan klinken: voor het eerst een nummer dat ik niet ken. Ik versta de titel maar half. Iets met 'lac' of 'lack'. Pas als *Full Circle* uitkomt weet ik dat het om 'Verdilac' ging. Geweldig mooi en jazzy gespeeld die avond.

Tijdens 'Light My Fire' laat Krieger in zijn gitaarsolo 'Eleanor Rigby' van The Beatles en 'My Favorite Things' uit *The Sound of Music* voorbijkomen. In shows die later in Engeland en Duitsland gespeeld werden, waren ook 'Good Rockin'' en 'The Mosquito' te horen. Die songs kan ik me uit Amsterdam beslist niet herinneren. Als Densmore zijn drumsticks het publiek in gooit, is het definitief voorbij. Manzarek laat nog weten dat ze de vrouwtjes in Amsterdam gaan opzoeken. Laat Dorothy het maar niet horen. Later hoorde ik dat The Doors na het concert in het Okshoofd gesignaleerd zijn.

Ik heb de avond van mijn leven gehad. Ik zal nog vele mooie concerten zien, maar dit concert staat in mijn geheugen gegrift. Naderhand zijn de recensies wisselend: 'Doors klinken als vanouds' (*Algemeen Dagblad*) en 'Doors in versukkeling' (*De Tijd*). Het geeft niet. The Doors in Carré 1972 behoort tot de mooiste concerten die ik zag.

Gespeelde songs (niet compleet):

Tightrope Ride, In the Eye of the Sun, Love Me Two Times, I'm Horny, I'm Stoned, Variety Is the Spice of Life, Verdilac, Close to You, Ships w/ Sails, Light My Fire (incl. 'Eleanor Rigby' en 'My Favorite Things'), Hoochie Coochie Man / Close to You.

Tijdens hun verblijf in het Amsterdamse Howard Johnson's Hotel heeft radiopresentator Hans Becker een ontmoeting met de band. Het gesprek, een informeel interview met Bobby Ray Henson, Robby Krieger en Ray Manzarek, wordt nadien op 27 mei uitgezonden als special in de radioshow van Lex Harding, de 'psychedelic

and supersonic' *Lexjo*, volgens de jingle 'met de allernieuwste hits, voor de ravers', uitgezonden door de zeezender Radio Veronica. Er is een opname van de uitzending bewaard gebleven.

Becker vraagt aan Bobby Ray Henson (die zegt dat hij ritmegitaar, timbales, conga en tamboerijn speelt) of hij 'misschien een paar Nederlandse groepen kent?' Henson antwoordt: 'Ja, er is één groep waarvan ik weet dat die Nederlands is, maar ik weet hun naam niet meer.' Becker helpt hem een handje: 'Shocking Blue? Golden Earring?' Op de achtergrond zegt Manzarek iets over de Golden Earring. 'Ken je de Golden Earring, Ray?' vraagt Becker. Het antwoord is door het geroezemoes van de andere bandleden onverstaanbaar, maar Henson zegt: 'Ja, die zijn verschillende keren in Amerika geweest.'

Over het nog te verschijnen Doors-album zegt Manzarek: 'Het moet in de zomer uitkomen. We werken er op dit moment aan. Zodra we klaar zijn in Europa, keren we terug naar Los Angeles en maken het af. En hopelijk... van de zomer.'

Becker wil graag weten wat de fans kunnen verwachten: 'Weten jullie al met wat voor muziek jullie op dit album gaan komen? Of staat dat nog niet vast?' Ondanks het feit dat de helft van het album al live is gespeeld, houdt Manzarek zich op de vlakke: 'Nou, niet echt, niet echt. Het is nog een beetje... een beetje ongewis.'

Ook becommentarieert Manzarek het enige afgelaste optreden van de Amerikaanse voorjaarstoernee, in Atlanta. De zaaleigenaar daar is blijkbaar nog steeds in de veronderstelling dat The Doors een *riot causing act* zijn, en dat drie volle jaren na Miami! Manzarek: 'Kwamen de stad niet in. Nergens. We zeiden: nou, oké, dan treden we op in het park. Ze zeiden: nee. Kom niet naar de stad. Als jullie naar de stad komen, pakken we jullie op. Dus zijn we niet gegaan.' Hij wijt dit soort problemen aan 'het gebruikelijke: politie en politici'. Over de nabije toekomst van The Doors zegt Krieger: 'We doen dit al zo lang, nu denken we er niet over te stoppen. Het gaat eigenlijk best goed, de laatste tijd.'

Becker vraagt naar Kriegers commentaar inzake de slechte kritieken op *Other Voices*. Krieger zegt dat hij die niet is tegengekomen, was het soms *Melody Maker* die dat schreef? Een echt antwoord blijft uit. Dan vraagt Becker naar de betekenis van het nummer 'Wandering Musician'. Krieger antwoordt: 'Nou, daarin komen de gevoelens tot uitdrukking die een muzikant weleens heeft, weet je wel, wanneer hij... wanneer men... hij is op zoek naar acceptatie, weet je, wat zijn nieuwe plaat betreft. En het is ontzettend lastig voor een muzikant of een artiest om geaccepteerd te worden.'

Official tour merchandise: buttons. FOTO JACK CONRAD

Op de vraag waarom de band de naam The Doors na Morrisons dood niet heeft veranderd antwoordt Manzarek: 'Nou, ik heb vanaf het begin gedacht: wij zijn nog altijd The Doors. The Doors was een viertal, nu zijn The Doors een drietal, maar we zijn denk ik nog steeds The Doors. We hadden de naam kunnen veranderen in iets anders, maar ook dan zijn we nog steeds The Doors, het gaat gewoon door, het is dezelfde traditie, dezelfde ouwe traditie. Nu al een instituut...'

Voor de opnamesessies in de eerste helft van 1972 is de vertrouwde Doors Workshop verruild voor de A&M Studios in Hollywood, zonder technicus en coproducer Bruce Botnick. Zijn opnametechnische honneurs worden waargenomen door Henry Lewy. The Doors produceren het nieuwe album zelf, een keuze die de toch al zwakke eenheid in het songmateriaal aanmerkelijke schade berokkent.

Was *Other Voices* een min of meer evenwichtige plaat, weliswaar zonder duidelijke themakeuze, bij *Full Circle* gaan uiteenlopende muziekstijlen als rock-'n-roll uit de jaren vijftig ('Good Rockin'), bluesy folkrock ('4 Billion Souls'), soul & blues ('Hardwood Floor') en jazz ('The Piano Bird') hand in hand met hitgevoelige songs met backing vocals van gospelzangeressen ('Get Up and Dance') en funky avant-garde jazz ('Verdillac', 'The Mosquito'). '4 Billion Souls' en 'It Slipped My Mind' zijn Krieger-composities die vergelijkbaar zijn met de van *Other Voices* afkomstige 'Variety Is the Spice of Life' en 'I'm Horny, I'm Stoned' – weinig pretentieuze nummers met een humoristische ondertoon. Met 'The Mosquito' hebben The Doors zowaar weer een wereldwijde hit te pakken, misschien mede dankzij de deels Spaanse zinsnede 'no me molesto mosquito, let me eat my burrito'. 'The Peking King and the New York Queen' sluit het album af. Manzarek noemt het zelf 'the story of an alchemical marriage between the planets', en inderdaad is het een typisch staaltje manzareki-aans geflirt met oosterse spiritualiteit. In stilistische zin is het een duidelijke vooruitwijzing naar zijn eerste soloplaat *The Golden Scarab* die hij in 1974 zal maken.

De post-Morrison Doors zijn op hun best in de instrumentale passages en solo's, en op de momenten dat ze laten horen dat tweederde van de band bestaat uit een rockgitarist die ook jazzy kan spelen en een jazzdrummer die ook kan rocken. Deze laatste levert ook voor dit album een zelfgeschreven compositie af (samen met bas-sist Jack Conrad): 'The Piano Bird', een aanstekelijk, loom jazznummer dat gaande-weg aan energie wint, met subtiele, funky gitaarbegeleiding, percussie, 'Riders on the Storm'-achtige Fender Rhodes-accenten en hoofdrollen voor de dwarsfluit van sessiemuzikant Charles Lloyd en Densmore's altijd accurate en relevante drumwerk.

Weer wordt er een aantal basgitaristen opgetrommeld: Chris Ethridge, Charles Larkey, Leland Sklar en Jack Conrad. De verscheidenheid aan bassisten is een van de raadsels in niet alleen deze periode, maar in de gehele Doors-historie: het lijkt erop dat The Doors sinds 1967, wat basgitaristen betreft, één langgerekte auditie hebben gehouden om de perfecte vervanger te vinden van Manzareks linkerhand. Die pogingen hebben niet geresulteerd in een volwaardig vijfde groepslid, al komt Jack Conrad de eer toe zowel op beide post-Morrison albums te hebben gespeeld én als enige bassist met The Doors getourd te hebben (de incidentele podiumoptredens van Harvey Brooks eind 1968, begin 1969 daargelaten).

Net als op *Other Voices* zingen Manzarek en Krieger regelmatig de tweede stem om elkaars zangpartijen te verrijken. Ondanks alle inzet kan het album, dat is uitgerust met een knip-langs-de-stippellijn uitvouwbare zoötroop (een cirkelvormig stuk

papier dat op de labelsticker van de ronddraaiende plaat moet worden geplaatst, waarna de evoluerende mens die ook op de hoes is afgebeeld, als een animatie gaat bewegen), de Doors-fans niet boeien. Het is te afwijkend van wat men van The Doors gewend was. Zonder Jim Morrison zijn The Doors simpelweg niet The Doors.

Dark Star blikt in 1978 terug en oordeelt: 'Full Circle is geen Doors-album; het is in hoofdzaak een gênante verzameling meanderende, halfbakken opwarmertjes die net zo veel vuur bevatten als de eerste ijstijd.'

Voor de derde keer na *the third of July* gaat de band op tournee en reist daarbij langs steden als Chicago, San Diego, Detroit, Boston, New York, en andermaal annuleren de autoriteiten van Atlanta het daar geplande optreden. Morrisons doem werpt lange schaduwen... In *The Dick Cavett Show* brengen The Doors hun nog te verschijnen single 'The Mosquito' ten gehore, gevolgd door 'Good Rockin'. Tijdens deze rondgang langs de podia worden The Doors terzijde gestaan door hun vaste begeleiders Jack Conrad en Bobby Ray Henson, met gastmuzikanten Ron Starr (saxofoon en percussie) en Charles Lloyd (tenorsaxofoon en dwarsfluit).

Ondanks de vele tegenvallende berichten in contemporaine kranten, tijdschriften en later verschenen boeken over The Doors in deze periode van hun carrière, blijkt uit bootleg-opnamen een hartverwarmend enthousiasme van de bij concerten aanwezige toehoorders. Tijdens het concert in het New Yorkse Central Park in augustus 1972 klappt het publiek vanaf de eerste tonen van openers 'Tightrope Ride' en 'In the Eye of the Sun' gedurende de nummers mee en trakteert de band na elk nummer op een daverend applaus. 'Ships w/ Sails' is uitgebouwd tot een ruim tien minuten durende jam met de al genoemde drummarathon tussen Densmore en Henson, en een prominente plek op het podium voor de dwarsfluit van Charles Lloyd. Het orgelintro van 'Light My Fire' wordt met uitzinnig geschreeuw begroet en Lloyds saxsolo is een logische toevoeging aan het sowieso door jazzvoorbeelden geïnspireerde middenstuk.

Op 10 september 1972 valt dan toch uiteindelijk het doek voor The Doors als podiumband. Het optreden in hun thuisbasis Los Angeles, in de Hollywood Bowl, waar ze onder meer de enige bewaard gebleven live-uitvoering van 'The Piano Bird' spelen, is hun afscheidsshow. Manzarek neemt als vanzelfsprekend het woord om het laatste nummer dat hij, Krieger en Densmore als The Doors spelen, aan te kondigen: 'Toen we pas begonnen waren we met z'n vieren, en een van ons is er nu niet bij, ik weet niet of jullie daarvan op de hoogte zijn. Maar hij kreeg een ongelukje en is er

nu niet bij. Maar hij komt terug! Volgende keer als we in de Bowl spelen komt hij terug. En wij gaan gewoon ons ding doen, ongeacht of hij wel of niet ergens rondhangt en ervan geniet. We dragen dit optreden op aan onze eigen Jimbo. Oké Jim, zet je schrap! Ik weet dat je daar ergens bent, dus zet je schrap want daar gaan we dan!’

Hun Doors-carrière sluiten ze af met ‘Light My Fire’. Na een slechts acht minuten durende versie van hun allerbekendste hit bedankt Manzarek het publiek — en zijn beste vriend, die alleen in onstoffelijke vorm aanwezig is: ‘Dank je wel, dank je wel. Dank je wel, broeders. Dank je wel, zusters. Dank je wel, Jim! Tot ziens.’

Al eerder zijn er tussen Manzarek, Krieger en Densmore meningsverschillen ontstaan over de te volgen muzikale richting. In een laatste poging om de band nieuw leven in te blazen, onderneemt het drietal na de *Full Circle*-tour in januari 1973 een trip naar Londen, om daar op zoek te gaan naar een geschikte zanger. Ten tijde van *Other Voices* is er naast Terry Reid zelfs aan Stooges-zanger Iggy Pop gedacht. Deze laatste was in 1967 in het publiek aanwezig tijdens een optreden van The Doors en raakte zó onder de indruk van Morrisons extravagante performance, dat hij vanaf dat moment wist hoe hij zijn eigen muzikale carrière moest vormgeven. The Doors anno 1971-1972 met Iggy Pop als zanger / frontman lijkt een archetypische keuze, maar zou feitelijk een terugkeer hebben betekend naar de turbulente jaren waarin vooral Densmore zich vaak rot ergerde aan de onvoorspelbare, duistere kant van Jim Morrison. Het idee om de evenzeer onberekenbare en destructieve Iggy Pop aan The Doors toe te voegen, gaat ten slotte niet door.

Met Howard Werth, zanger / gitarist van de band Audience, en met Jess Roden, de zanger / gitarist die zijn band Bronco in het voorjaar de rug heeft toegekeerd, wordt uitvoerig gerepeteerd. Krieger zegt over deze audities: ‘Gemakkelijk was het niet bepaald. Dan belde je mensen op en zei: “Kom langs, dan jammen we wat”, maar zij beseften dan dat het in feite een auditie was en dat voerde de druk op.’

Uiteindelijk besluit Manzarek dat voor The Doors geen toekomst is weggelegd. In die beslissing speelt ook mee dat Dorothy Manzarek zwanger is, en zij en Ray zich in alle rust willen voorbereiden op de geboorte van hun kind. De Manzareks vliegen terug naar Los Angeles en nemen afscheid van Krieger en Densmore, die in Londen achterblijven.

Niemand zal de opvolger van Jim Morrison worden, en in maart 1973 wordt het nieuws wereldkundig gemaakt dat The Doors officieel uit elkaar zijn. Hiermee verspelen ze de lucratieve deal met Elektra voor nog drie toekomstige albums en lopen daardoor een hoop geld mis. Op de radio kondigt Lex Harding aan dat Manzarek

‘zijn ontslag [heeft] genomen’ om ‘een jazzcombo op te kunnen richten. Jess Roden, gitarist Robby Krieger en drummer John Densmore blijven in de popbusiness en zoeken momenteel naar een goedbetaald baantje.’

11 Closed Doors, Open Doors (1973-1978)

De eerste jaren na het uiteenvallen van The Doors heerst er een opvallende stilte met betrekking tot de ooit populairste en succesvolste rockgroep van Amerikaanse bodem. Manzarek stort zich op een solocarrière, Krieger en Densmore richten een nieuwe band op, maar postume nieuwtjes over Morrison blijven achterwege. De zanger van The Doors is dood en begraven, en zijn hoofdstuk is afgesloten. Maar is dat eigenlijk wel zo?

Allereerst verschijnt er in januari 1972 het verzamelalbum *Weird Scenes inside the Gold Mine*, het eerste Doors-product met een aan Morrisons teksten ontleende titel, dat de eerste compilatie 13 uit 1970 in één klap overbodig maakt. Als extra's bevat de langspeler twee B-kantjes van singles, 'Who Scared You' en '(You Need Meat) Don't Go No Further', respectievelijk afkomstig van 'Wishful Sinful' en 'Love Her Madly'. Deze twee extraatjes vormen de aftrap van wat vooral in het latere cd-tijdperk bekendstaat als 'bonustracks', zeldzaam of nooit eerder gebruikt 'opvulmateriaal' om de trouwe fans een plezier te doen.

Voor The Doors zelf hoeven dit soort verzamelaars niet: 'Voor ons hoeven zulke albums niet, dat is Jac Holzman zijn *little trip*,' zegt Densmore in een interview met John Tobler in 1972.

In Europa is halverwege 1973 de compilatie *Star Collection Vol. 1* verschenen, het jaar erop *Star Collection Vol. 2*. In 1973 verschijnt in de vs nog een verzamelaar, weinig origineel getiteld *The Best Of*, maar deze keer is de plaat, geheel in de mode van die jaren, quadrafonisch afgemixt, wat betekent dat de luisterervaring – mits afgespeeld op de juiste apparatuur, inclusief vier speakers – een Surround sound-ervaring avant la lettre oplevert. Op de hoes prijkt, anders dan die van de voorganger *Weird Scenes inside the Gold Mine*, een van de vele Young Lion-foto's die Joel Brodsky in 1967 van Morrison maakte.

Deze verzamelalbums zijn voorlopig de laatste tekenen van leven uit de Doors-wereld, en toch is er aan muzikale activiteit van de voormalige bandleden geen gebrek. Allereerst richten Krieger, Densmore en Jess Roden The Butts Band op.

Roden herinnert zich: 'Ze zeiden dat voor The Doors de cirkel rond was en dat Ray Manzarek vanwege een of ander probleem terug naar L.A. was gegaan, en hij geen deel zou uitmaken van de nieuw te vormen groep. Dus... of ik soms een goede basgitarist wist? Feitelijk... meerdere, maar het was met name Phil Chen die bij mij

in een goed blaadje stond en dus schoof ik hem naar voren. Phil deed toen vooral sessiewerk en voegde zich graag bij ons. Daarbij kwam dat hij en ik ook hadden samengewerkt met Pete Townshend en The Who voor de soundtrack van *Tommy*.'

Krieger, Densmore, Roden en Chen komen enkele weken lang samen in een bijgebouw van een historisch landhuis in Londen, Garrick's Villa, dat door de eigenaar wordt verhuurd als repetitieruimte. Met z'n vieren spelen ze eigen composities en soulklassiekers van onder anderen James Brown, en tot ieders plezier klikt het. Net als in de begintijden van The Doors, bestaat ook deze band uit leden die gespecialiseerd zijn in elkaar complementerende muziekstijlen. Roden heeft een soulvolle stem en heeft zich in dat genre reeds bewezen, en de op Jamaica geboren Phil Chen heeft zich toegelegd op funk en Motown. Via hem voegt Roy Davies zich bij het viertal, die de sessies kleurt met zijn vaardige werk op Fender Rhodes, Hammond-orgel en ARP-synthesizer.

In mei 1973 worden binnen enkele dagen tijd in de Londense Olympic Studios de nummers opgenomen die op het titelloze debuutalbum alle op kant B terecht zullen komen. Vervolgens vliegt de band naar Jamaica, waar ze twee weken in cottages op een vakantieresort in Ocho Rios verblijven. De werkdag begint met een duik in de lauwarme zee en partijtjes frisbee; na de middag en 's avonds wordt er geschreven en gerepeteerd. De Caribische A-kant van de plaat wordt opgenomen in Dynamic Sound in Kingston. In de aangrenzende studio is Jimmy Cliff aan het werk. Het artikel 'The Trenchtown Experience', geschreven door Densmore over zijn ervaringen op Jamaica en zijn affiniteit met reggae, werd afgedrukt op een in 1983 uitgebrachte maxisingle met twee nummers van The Butts Band. In het artikel haalt Densmore herinneringen op aan de opnamen destijds:

Op een dag was er een fikse ruzie over de geboekte studiotijd tussen Jimmy Cliff en ons. Hij wilde de studio vroeger in de middag en wij hadden op dat tijdstip geboekt. Hij was zo vijandig dat we maar niet met hem in discussie gingen. Ik bezag het dispuut met gemengde gevoelens omdat ik wist dat wij in ons recht stonden, maar Cliff spuide jaren van onderdrukking en frustratie. Hij richtte zijn woede tegen die blanke muzikanten die naar Jamaica waren gekomen om een plaat op te nemen. Cliff's bandleden kwamen binnen en wij keken toe hoe zij 'Fundamental Reggae' opnamen. Toen ze het ritme te pakken hadden, verdween mijn ongemak meteen en was ik blij dat ik erbij was.

Bruce Botnick komt naar Jamaica om de plaatopnamen te produceren en de techniek ter hand te nemen. Na de opnamen gaat de band huiswaarts, dat wil zeggen naar Californië (Krieger en Densmore) en naar Engeland (Roden, Chen en Davies).

Na een korte onderbreking van weken komt de band weer samen in Los Angeles voor overdubs en het afmixen van de plaat. Ter introductie verschijnt nog in 1973 de single 'Pop-A-Top' / 'Baja Bus', waarna in januari 1974 de langspeelplaat wordt uitgebracht, niet bij Elektra, zoals beoogd, maar op het label Blue Thumb. In maart treedt de band op in The Roxy op Sunset Strip, waarna een korte Amerikaanse tour volgt in relatief kleine clubs.

De plaat krijgt wisselende kritieken. Het *Limburgs Dagblad* van 4 mei 1974 spreekt van een 'aanzelende start, die netjes thuishoort onder de matige produkties'. Welwillender is *Rolling Stone*, vijf dagen later:

Het debuut van The Butts Band biedt met zijn sobere medium-tempo rock heel wat aangename luistermomenten. De combinatie van Roy Davies' jazzy elektrische piano en Kriegers geraffineerde gitaarspel doet denken aan 'Riders on the Storm' van The Doors.

Jess Roden zingt ongetemd in de stijl van Burton Cummings, en sommigen zullen zich storen aan zijn stemgeluid. Aan variatie ontbreekt het zeker niet. Er zijn soulritmes die weliswaar verpest worden door een teveel aan conga's, er zijn rêverieën met meanderende synthesizers, maar toch is het een samenhangend album. Deze veelbelovende groep weet middelmatige nummers dankzij creatieve arrangementen te verheffen tot muziek die het beluisteren waard is.

De muziek op *The Butts Band* is ontspannen, met duidelijke verwijzingen naar Isaac Hayes' soul in de film *Shaft*, jazz, reggae en de snel aan populariteit winnende AOR (album-oriented rock). Gastmuzikanten zijn Larry McDonald en Allan Sharp op conga's en Mick Weaver, die op drie nummers orgel speelt. Vernieuwend is The Butts Band hooguit door het feit dat het een van de eerste blanke Amerikaans / Britse bands is die reggae in hun muziek verwerken, al zou je van de slaggitaar in het eerste deel van 'Maggie M'Gill' kunnen zeggen dat die reeds in 1970 een traag ska-achtig ritme had. De plaat klinkt een beetje als een mix van rock (The Band, Steely Dan, Little Feat, Bad Company) en soul (James Brown, Curtis Mayfield).

Als tweede single wordt in mei 'I Won't Be Alone Anymore' uitgebracht, waarna de band in de zomer langs Engelse zalen trekt. Toch is de rek er al snel uit. Het feit dat de leden van de band op twee ver van elkaar verwijderde continenten wonen en de Britten niet naar de VS willen verhuizen, doet de band de das om. 'We hadden een paar van de beste muzikanten van Europa gevonden, maar aangezien John en ik in L.A. woonden, bleek het onmogelijk een band met twee thuisbasissen bij elkaar te houden,' zo luidt Kriegers verklaring kort na het uiteenvallen van The Butts Band.

Roden kijkt op zijn tijd met de twee ex-Doors terug met een mengeling van warmte en spijt: 'Er was geen ex-Doors-hype, en Robby en John waren allebei ontzettend aardige mensen met een oprecht verlangen om helemaal opnieuw te beginnen zonder Jim Morrison. Maar om welke reden dan ook hadden ze er de energie niet voor. [...] Het kwam niet van de grond. Een nieuwe start was niet noodzakelijk... niet met The Butts Band in elk geval.' Toch viert de band nog kleine successen met optredens in muziekprogramma's op televisie: in Amerika *The Midnight Special* en in Engeland *Old Grey Whistle Test*.

1974 is een druk jaar voor Doors-fans: twee maanden na de release van *The Butts Band* verschijnt eind maart de eerste soloplaat van Manzarek. Sinds het uiteenvallen van The Doors heeft hij in een energieke periode een klein dozijn nummers geschreven en met eersteklas musici opgenomen. Het vinden van een platenfirma blijkt een probleem. De reacties zijn teleurstellend: 'Te bizar. Te vreemd. We snappen het niet. We denken niet dat onze consumenten het zullen snappen.' Bovendien spreken de reacties elkaar tegen: 'Niet poëtisch genoeg,' oordeelt A&M Records. 'Te poëtisch,' zegt Columbia Records.

Ten slotte vindt Manzarek toch een platenmaatschappij die het aandurft.

Eindelijk zeiden Mercury Records en Denny Rosencrantz: 'Wow, dit is gaaf man, dit is iets voor ons!' Zij waren hip en wilden het een kans geven. [...] Ik zei tegen de mensen bij Columbia: 'Jullie zijn niet goed wijs, dit is precies wat er gebeurde met The Doors.' Maar Mercury en Elektra lijken erg op elkaar. Kleine platenmaatschappijen, je krijgt er veel persoonlijke aandacht, persoonlijke service, en ze gingen meteen van start.

The Golden Scarab is een conceptalbum over de zoektocht van een jonge man naar bewustwording, met veel aandacht voor de Egyptische mythologie, getuige de titel:

een scarabee, ook wel bekend als heilige pillenkever, is een mestkever, een in het oude Egypte heilig insect en symbool van dood en wederopstanding.

Op *The Golden Scarab* – met als ondertitel *A Rhythm Myth* – leidt Manzarek de luisteraar binnen in zijn intellectuele, erudiete wereld die bol staat van verwijzingen naar westerse en oosterse filosofie, religie en mythologie. Manzarek, die in zijn Doors-jaren tijdens interviews nogal wijdlopieg kon antwoorden op eenvoudige vragen, laat op deze plaat zien dat hij een echte verhalenverteller is: zijn songs zijn welhaast esoterische mini-romans waarin uiteenlopende personages als Freud, Jung, Nietzsche, Blake, Jezus, Mozes, Boeddha, Mohammed, Laozi, Apollo, Dionysus, Toetanchamon en een handjevol Egyptische goden figureren. Gedurende de jaren die volgen, blijven deze onderwerpen Manzareks stokpaardjes, die hij te pas en te onpas in interviews tevoorschijn haalt om zijn denkbeelden kracht bij te zetten.

Van meer belang zijn de verwijzingen naar The Doors. Het openingsnummer 'He Can't Come Today' gaat over een niet bij naam genoemde 'he' die misschien wel... Jim Morrison is? 'When will we see him, where will we find him, how will we know he's the one.' Een duidelijker verwijzing is er in het volgende nummer, 'The Solar Boat': 'Let's ride / Let's take a Moonlight Drive / We're on a Tightrope Ride / Into the sun.' Ten slotte zit in de tekst van 'Oh Thou Precious Nectar Filled Form (or) A Little Fart' nog de Doors-titel 'Take It As It Comes' verstoppt. Manzarek laat geen gelegenheid voorbijgaan om zijn vriendschap met Morrison en zijn geschiedenis met The Doors te benadrukken, en zijn verwijzingen zijn geheel in lijn met eerdere voorbeelden op *Other Voices*.

The Golden Scarab is een puik stukje muzikaal vakmanschap. Manzarek heeft al eind augustus 1973 nieuwe muzikanten om zich heen verzameld: grote namen uit de jazz(rock) zoals gitarist Larry Carlton en drummer Tony Williams, met wie hij, aanvullend met twee uitstekende percussionisten, de plaat opneemt. 'Ik had twee jongens die van die klik-klakdingen bespeelden,' aldus Manzarek, 'rammelaars en roffelaars, schraap- en slaginstrumenten, vreemde, losse tamboerijnen die geluiden als *baro-o-m* voortbrachten en dat soort dingen.'

Midden december 1973 zijn de opnamen voltooid; over het opnameproces zegt Manzarek: 'De meeste nummers op het album zijn live ingespeeld, er zijn maar heel weinig overdubs. Als er al overdubs zijn is dat natuurlijk de zang, en Larry Carlton dubbelde gitaarsolo's; alle percussie is live. Er stonden daar zeven jongens die tegelijk de vlam erin staken en dat was wat er zo gaaf aan was.'

Toch scoort het album matig. Manzarek wijt dit aan zichzelf: 'Scarab was te inge-

wikkeld. Het vereiste meer denkwerk dan waar veel mensen toe bereid waren. Je moest er echt voor gaan zitten, de songteksten lezen en erover nadenken. Mensen willen niet nadenken. Dat is het probleem. Ik denk graag na. Maakt me niet uit dat het zware tijden zijn. Wat heeft dat met je hersens te maken?'

De Britse muziekcriticus en Doors-liefhebber John Tobler vindt het album maar niks: 'Het is niet mijn wens of gewoonte om albums neer te sabelen, of preciezer gezegd te applaudiseren wanneer een Amerikaanse plaat hier niet wordt uitgebracht, maar in dit geval ben ik oprecht van mening dat hoe minder mensen dit te horen krijgen, hoe beter het is.'

De nummers worden met andere muzikanten – gitarist Dave Ferguson, drummer Tim Downs, bassist Jerry Manfredi – en de ook op de plaat aanwezige percussionist Steve Forman gerepeteerd ten behoeve van een korte tournee. In een radio-interview schept Manzarek op over zijn live begeleidingsband, die in april is geformeerd en slechts twee weken nodig heeft gehad om te repeteren, alvorens 'on the road' te gaan. 'Omdat ze zo goed zijn, dat is de reden.' Ook laat hij niet na te speculeren over de geruchten dat Morrison misschien ergens een nieuw leven is begonnen: 'Ik wou dat ik wist waar Jim was. Hoe dan ook. En wie weet? Met Morrison weet je het maar nooit. Ik sluit niets uit.'

Terwijl The Butts Band en Manzarek de eerste reacties van publiek en pers op hun respectievelijke eerste albums ontvangen, komt er tragisch nieuws: op 25 april wordt Pamela Courson dood gevonden in het appartement dat ze in Los Angeles deelt met haar vriend John Mandell en een tijdelijk inwonende gast. Ze is overleden aan een overdosis heroïne, net als Jean de Breteuil, net als – zo zijn velen van mening – Jim Morrison. Pamela, die de rechten van Morrisons gedichten beheerde, neemt al haar geheimen mee in het graf. Wat er precies in de Parijse Rue Beautreillis 17 gebeurd is, zal nooit iemand weten. De rechten van Morrisons literaire werk gaan over op Pamela's ouders, Columbus ('Corky') (1918-2008) en Pearl ('Penny') Courson (1923-2014), die hiermee een miljoenenerfenis in bezit krijgen. Later – niet zonder slag of stoot – zullen ze die met Jims ouders, Steve (1919-2008) en Clara Morrison (1919-2005), op gelijke voet delen.

Op Pamela's uitvaart bespeelt Manzarek het orgel en brengt 'When the Music's Over', 'Love Street' en 'The Crystal Ship' als een laatste saluut aan de na Morrisons dood geknakte, fragiele, tot de zelfkant van het leven vervallen geliefde van de zanger van The Doors.

Courson heeft zijn dochter moeten beloven dat hij, in het geval haar iets mocht overkomen, ervoor zal zorgen dat Morrisons woorden onder de aandacht van het Amerikaanse publiek gebracht zouden worden. Die belofte zal hij vier jaar later waarmaken: hij vervult een cruciale rol in de realisatie van Pamela's wens wanneer hij als eigenaar van de copyrights in 1978 het groene licht geeft voor Jim Morrisons postume gedichtenplaat *An American Prayer*.

Op 3 juli 1974 is het drie jaar geleden dat Morrison stierf; als eerbetoon organiseert Manzarek in de Whisky a Go Go een 'Jim Morrison Memorial Disappearance Party', waar proto-punkzanger Iggy Pop op het podium verschijnt in zwartleren broek en een Morrison T-shirt, en hij samen met Manzarek, James Williamson (gitarist van Iggy's net ter ziele gegane band The Stooges) en anderen 'L.A. Woman', 'Maggie McGill' en 'Back Door Man' ten gehore brengt. De afgelopen maanden is Iggy regelmatig bij de repetities van Manzareks band komen aanwaaien; in de gemoedelijke sfeer van Danny Sugermans huis op Wonderland Avenue in Laurel Canyon (Sugerman is nu de manager van Manzarek, die de huur voor de jonge Doors-adept betaalt) studeert de band het songmateriaal voor de nieuwe plaat in. Het is er een zoete inval van muzikanten uit de stad, onder wie dus ook Iggy Pop. Manzarek heeft zich onlangs in *Rolling Stone* laten ontvallen dat hij graag een soloalbum van Iggy zou willen produceren.

Ook aanwezig tijdens de 'Jim Morrison Memorial Disappearance Party' is een onbekende artiest wiens stem, anders dan Iggy Pop, akelig veel op die van Jim Morrison lijkt. Niemand kent deze talentvolle zanger, die zichzelf de 'Phantom' noemt, en die samen met Manzarek 'Riders on the Storm' op het Whisky a Go Go-podium vertolkt.

Al sinds het voorjaar van 1974 ligt het album van de Phantom in de platenzaken met op de platenhoes een onscherpe foto van deze zanger, onherkenbaar bovendien omdat het portret als fotonegatief is afgedrukt; in gotische letters staat op de hoes PHANTOM'S DIVINE COMEDY PART 1. De redelijk obscure plaat bevat negen prima composities in de ware Doors-traditie met prominente rollen voor piano, orgel en gitaar (maar dan overgoten met een melodieuze, soms aan psychedelica grenzende semi-hardrocksausje), nummers met mystiek-pompeuze teksten over het hof van de middeleeuwse koning Arthur, en duistere songtitels als 'Tales from a Wizard', 'Spiders Will Dance (On Your Face While You Sleep)' en 'Welcome to Hell'. Het album wordt al gauw opgepikt door Doors-fans, die verbluft zijn over de gelijkenis

tussen de stem van Phantom en die van Jim Morrison. De wens is de vader van de gedachte en binnen de kortste keren wordt er opgewonden gesuggereerd dat de verhalen over een ondergedoken Morrison dus toch waar zijn!

GEHEIME BOODSCHAP?

In een radioshow uit de jaren zeventig wordt bekendgemaakt dat tussen alle nummers op het album *Phantom's Divine Comedy Part 1* verborgen boodschappen staan. Het zijn *backward messages* – als het ware flirtend met satanisme – en wanneer ze achterstevoren worden afgespeeld, zijn ze verstaanbaar en blijkt dat de berichten tezamen een gedicht vormen dat lijkt uit te nodigen tot interpretatie:

You are the witness / what is the crime /
The story unfolds / in these words of rhyme

Achieving my goal / but what was I selling?
My heart / or my soul

Try hard to focus / Try to see clear /
Half a reflection / of me in the mirror

Is it confusing / to catch an esteem /
Which is reality / and which is a dream

Searching for answers / reaching for more /
The soul is a passage / and I am the door

Looking for shelter / no place to hide /
I try to reject him / but he's still at my side

There is no escaping / by now it's too late /
Look to the beginning / when I've sealed my faith

Is dit een geheime boodschap van Jim Morrison, om de wereld te laten weten dat hij nog in leven is?

Net zoals het oeuvre (of bepaalde nummers althans) van Klaatu sterk op de muziek van The Beatles lijkt – sommige muzikfans denken zelfs dat het de wederopstanding van de echte Beatles betreft – en John Lennon heeft beweerd dat als The Beatles niet waren gestopt, ze zouden hebben geklonken als Electric Light Orchestra, zo is *Phantom's Divine Comedy Part 1* de plaat die Doors-fans om de tuin leidt.

De zanger en bandleider noemt zichzelf – hoe toepasselijk – Phantom, geest, en heeft een nieuwe band geformeerd waarvan de leden even anoniem zijn: volgens de hoes heten de groepsleden simpelweg X, Y, W en Z. Degenen die aanwezig waren tijdens de herdenking in de Whisky a Go Go op 3 juli, herkennen bij beluistering van de plaat onmiddellijk de volslagen onbekende artiest die na afloop van de show opvallend vriendschappelijk met Iggy Pop en Ray Manzarek voor de persfotografen poseerde (en die overduidelijk *niet* Jim Morrison was), maar alle anderen die het album hebben gekocht zijn hiervan niet op de hoogte. Verhitte discussies worden er gevoerd over wie de mysterieuze zanger op de Phantom-elpee is. Goedgegelovigen denken dat het Morrison is, anderen hebben hun twijfels.

Densmore zegt in een interview met *ZigZag*: 'Ik wist meteen dat het Jim niet was. De stem van deze gast is veel dieper. Maar naarmate het nummer vorderde, dacht ik: "Verdomme, hij heeft wel de stijl te pakken!" Ik had toch even een binnenpretje.'

Manzarek, nooit te beroerd om een herinnering nog wat aan te dikken, zegt in 1980 in *Dark Star* dat hij verrast was toen hij de single voor het eerst hoorde: 'Ik vond het een heel goede Doors-imitatie. Ik hoorde 'Calm Before the Storm' op een jukebox in Max's Kansas City Steak House in New York, en ik dacht: ...*wacht eens even, zijn wij dat? Ik ken dit nummer niet – heb ik op dit nummer meegespeeld?* Er zat piano in en zo. Ik liep naar de jukebox en daar was het, The Phantom. Hij heette Ted nog wat, uit Detroit, lange kerel die altijd gekleed ging in zwart en zilver.'

Feit is dat de mond-tot-mondreclame zorgt voor stijgende interesse in de plaat en goede verkoopcijfers. Platenmaatschappij Capitol ontkent noch bevestigt de geruchten en profiteert van de extra inkomsten. Maar concurrent Elektra denkt er anders over: daar is men bezorgd dat de geruchten over een nog in leven zijnde Jim Morrison te serieus worden genomen, en dus dreigen zij met juridische stappen. *Phantom's Divine Comedy Part 1* verdwijnt uit de schappen en raakt in de vergetelheid.

Wat niet verdwijnt, is de (opzettelijk?) aangewakkerde fluistering dat de Doors-zanger mogelijk nog in leven is, misschien niet als zanger met het pseudoniem Phantom, maar wel dat hij 'gewoon' een andere identiteit heeft aangenomen om aan de druk van het sterrendom te ontsnappen, en op een onbekende plek in afzondering een kluizenaarsleven leidt. Wishful thinking, maar in de eerste jaren na Morrisons dood is het een levendig, hardnekkig gerucht dat steeds weer de kop blijft opsteken en dat niet zomaar tot zwijgen kan worden gebracht.

Of het woord 'Disappearance' in de benaming van het herdenkingsfeest in de Whisky a Go Go welbewust gekozen is, vertelt de overlevering niet, maar het heeft – in combinatie met *Phantom's Divine Comedy Part 1* – een ongekende impact.

Manzarek giet olie op het vuur door te zeggen: 'Als er één persoon in staat was om zijn eigen dood in scène te zetten – een vals overlijdenscertificaat ritselen en een of andere Franse arts omkopen... Een zak zand van vijfenzeventig kilo in een kist stoppen en ervandoor gaan naar elke willekeurige plaats ter wereld – Afrika, wie weet waar – dan is het Jim Morrison die dat voor elkaar zou krijgen.'

Fans die graag hun onervulbare wens bewaarheid willen zien worden, grijpen alles aan om 'bewijs' te vinden dat hun held niet dood is. En dus zoemen er vragen: Is de Phantom eigenlijk Jim Morrison? En als dat niet het geval is, is de Phantom dan soms Iggy Pop, die in het complot zit van een door Manzarek de wereld in geholpen kletspraatje?

Later verschijnt er een persbericht van een firma genaamd Zeppelin waarin wordt verklaard dat de zanger in werkelijkheid Iggy Pop was. Ook dat blijkt achteraf niet waar. Om een lang verhaal kort te maken: Phantom is in werkelijkheid Tom Carson uit Detroit (merk de woordspeling op: *fan* Tom; sommigen zeggen dat hij in werkelijkheid Ted Pearson heet), die zich ook wel placht te bedienen van het pseudoniem Arthur Pendragon (een verwijzing naar koning Arthur). Ook de overige bandleden zijn muzikanten uit de rockscène van Detroit, en feitelijk heette de band Walpurgis.

In november 1974 zijn Krieger en Densmore erin geslaagd een tweede incarnatie van The Butts Band bijeen te rapen. Van het Britse deel van de band is afscheid ge-

nomen; de vaste kern van Krieger en Densmore wordt nu aangevuld met bassist Karl Rucker, Alexandra Richman op keyboards, tweede drummer Mike Berkowitz, percussioniste Bobbi Hall (ook te horen op *Full Circle*) en zanger / gitarist Michael Stull. Het resultaat van hun inspanningen is te horen op het tweede Butts Band-album *Hear and Now*, dat begin 1975 verschijnt, en waarop de reggae-invloeden sterker zijn dan op zijn voorganger.

Het opvallendste nummer is de cover 'Get Up, Stand Up', geschreven door Bob Marley en Peter Tosh. Een jaar eerder heeft Eric Clapton Marley's 'I Shot the Sheriff' opgenomen; zijn versie wordt populairder dan Marley's origineel. Hetzelfde kan niet gezegd worden van de versie van Marley's reggae-klassieker door The Butts Band.

Hun tweede elpee is weinig karaktervol, anoniem. Hoewel de nummers op zichzelf soms best aardig zijn, missen ze de samenhang van een langspeelplaat. De fut is eruit. Als muzikale invloeden kunnen Barry White en Sly and the Family Stone genoemd worden; niet de minste voorbeelden, maar voor The Butts Band werkt deze inspiratie niet.

De formatie suddert nog een tijdje op een laag pitje, heeft nog korte tijd David Paul Campbell (keyboards) in haar gelederen, maar gaat begin 1976 als een zwak vlammetje uit. Densmore heeft voorlopig schoon genoeg van de rockwereld en zoekt zijn heil in een andere kunstvorm:

'Ik ben niet verbitterd,' zegt hij in een interview, 'het is wel zo dat de muziek voor mij een desillusie is gebleken... maar het valt ook niet mee de juiste mensen te vinden en iets bijzonders neer te zetten zoals we met The Doors deden. Maar goed, ik zag mijn vader in een toneelstuk spelen. Hij acteerde al toen hij zo oud was als ik nu, en veertig jaar na dato gaat hij opnieuw de planken op. Het was alsof ik een totaal andere persoon zag, daar op het podium. Iemand die ik helemaal niet kende, en toen dacht ik... Hé, da's interessant.'

Ook op Manzareks tweede soloplaat *The Whole Thing Started With Rock & Roll Now It's Out of Control*, verschenen in januari 1975, staan verhalende songs centraal en zijn The Doors in de geest aanwezig: de op dat moment nog onbekende Patti Smith draagt Morrisons gedicht 'Ensenada' voor; halverwege 'Bicentennial Blues (Love It or Leave It)', over de ophanden zijnde festiviteiten ter ere van het tweehonderdjarig bestaan van de Verenigde Staten in 1976, klinkt ineens de baslijn, de gepimpte orgel-solo en het intro van 'Light My Fire'; in de tekst van 'Begin the World Again' zitten de woorden '*in the eye of the sun before the world had begun*' verstopt.

Manzarek omringt zich ook nu weer met een uitgelezen stel muzikanten, onder wie Joe Walsh, Flo & Eddie, wederom Steve Forman, en op drums Gary Mallaber. In de beginfase is ook gitarist Dick Wagner bij het project betrokken – Wagner, bekend van Lou Reeds *Rock 'n' Roll Animal*, schrijft mee aan het titelnummer –, maar hij haakt voortijdig af, waarschijnlijk omdat hij nauw betrokken raakt bij de carrière van Alice Cooper, met wie hij het conceptalbum *Welcome to My Nightmare* (maart 1975) schrijft en opneemt.

In de band die Manzarek live begeleidt – als voorprogramma van Grand Funk Railroad – spelen onder meer de broers Tony (gitaar) en Hunt (drums) Sales, en de Engelse basgitarist Nigel Harrison. Op de plaat zijn deze muzikanten niet aanwezig, met uitzondering misschien van Harrison, die in de credits niet wordt genoemd — überhaupt wordt er, vreemd genoeg, op de hoes geen bassist vermeld. Danny Sugerman heeft aan drie nummers meegeschreven: de titeltrack, het reggae-achtige 'The Gambler' en 'I Wake Up Screaming'. De afsluiter van het album, 'Perfumed Garden', is gewijd aan Manzareks liefde voor Dorothy, met een erotisch middenstuk tijdens welk volgens de legende de kreun-, steun- en hijggeluiden van het echtpaar zelf te horen zouden zijn: '*entering you, unfolding your velvet flower*'.

Op een liveopname uit 1975 roept Manzarek zijn overleden vriend op cryptische en morrisoneske manier in herinnering: 'Ik had een goede vriend... Hij verdween op 3 juli 1971. Daarna heb ik hem niet meer gezien, ik weet niet waar hij is. Maar dit zal ik jullie zeggen: *Out here on the perimeter, there are no stars. Out here we are stoned immaculate!*'

Verdere geruchten dat Jim Morrison nog in leven zou zijn, worden in 1975 aangewakkerd door het boek *The Bank of America of Louisiana*, geschreven door... Jim Morrison! In maart 1975 wordt voor dit boek als volgt geadverteerd:

Als je zakenman bent, of bankier, of je houdt van rock-'n-roll, dan moet je *The Bank of America of Louisiana* lezen, geschreven door Jim Morrison.

Het verhaal van de terugkeer op aarde van een DODE ROCKSTER ALS SUPERHIPPIE onder het mom van een zachtmoedige, voortvluchtige bankier in Louisiana en zijn plan voor een bank van 700 miljoen dollar.

Natuurlijk is dit een enorme hoax, opzettelijk misleidend. 'Ook als je geen lezer bent, moet je voor dit boek een uitzondering maken,' wordt voor de zekerheid

aan de tekst toegevoegd. Was getekend: The Zeppelin Publishing Corporation, a B of A Company – New York.

Noemenswaardig is dat de afzender van de advertentie dezelfde lijkt als de firma die in een persbericht de identiteit van Phantom wereldkundig maakte, namelijk dat hij in werkelijkheid Iggy Pop was. Klaarblijkelijk grossierde Zeppelin in dubieuze falsificaties. Op eBay circuleren nog steeds exemplaren van het boek, inclusief *fake* Morrison-handtekening, voor bedragen tussen 75 en 250 dollar.

Ondanks de discutabele aard van dit boek reageert Manzarek er in 1977 desgevraagd heel laconiek op – of liever, enthousiast –, net als op het Phantom-album: ‘Ik vind dat soort dingen te gek, man. Te gek. Het is zo bizar, ik kan er met mijn hoofd niet bij dat er ineens een boek is dat is geschreven door iemand die beweert dat hij Jim Morrison is, en dat er een nummer wordt uitgebracht door iemand die klinkt als Jim Morrison.’

Niet heel erg lang na Morrisons dood, sinds de ‘Disappearance Party’ in de Whisky a Go Go, is Manzarek begonnen met het vertellen van verhalen die de *Jim may be alive*-mythe voeden. Waarschijnlijk is het in eerste instantie vooral een persoonlijke manier om de nagedachtenis aan zijn vriend levend te houden, hoewel er ook een commerciële overweging aan ten grondslag kan liggen. Manzarek moet al meteen hebben beseft dat een dode Morrison voor de buitenwereld minder tot de verbeelding zal spreken dan een *misschien* dode Morrison, en door die mix van weemoed en gehaaidheid houdt Manzarek maar al te graag de deuren op een kier — de deuren tussen het gekende en het ongekende:

Het is een mysterie, weet je, en ik heb geen idee, er is een graf in Parijs en ze zeggen dat Jim daarin ligt, en laatst zei iemand tegen me: ‘Waarom graaf je hem niet op?’ en ik zei: ‘Fuck you, man!’ Ik bedoel, als Jim zijn eigen dood in scène wilde zetten en ervandoor was gegaan, dan ga ik hem toch zeker niet opgraven of iets dergelijks. Aan de andere kant kan ik natuurlijk ook liegen, ik zou iedereen een complete leugen kunnen vertellen, weet je wel, Jim kan tegen me gezegd hebben: ‘Hé Ray, ik heb het gehad, man, ik ga ervantussen en ik verdwijn, zeg maar dat ik dood ben.’ En wij tweeën gingen ergens zitten en verzonnen een verhaaltje. Dat is natuurlijk ook mogelijk.

Het doelbewust aanzetten tot de aankoop van een boek door te beweren dat de auteur een wereldberoemde overleden rockster is, is van een discutabeler allooi

dan de publicatie van Craig Kee Strete’s roman *Burn Down the Night* (in het Nederlands verschenen als *Twee spionnen in het huis van de liefde* (1982) en heruitgegeven als *Nachtbraken* (1993)), dat hij situeert in Venice in 1965, en waarin hij de lezer meeneemt op fictieve belevenissen met Jim Morrison. Strete vertelt in dit boek over bestaande personages, maar het beschrevene is fantasie, of deels gebaseerd op de werkelijkheid. Speculatieve fictie noemt men dat.

Strete’s gedichtenbundel *Dark Journey* (1979), die hij samen met Jim Morrison

beweert te hebben geschreven, is van een andere orde: hier lijkt snel geld verdienen over de rug van de rocklegende de voornaamste drijfveer. Er is niemand in de vriendenkring van The Doors die de auteur Strete uit Morrisons jaren kent. (Overigens is er in

Craig Strete:
JIM MORRISON
is niet dood...

1976 in Nederland een verhalenbundel van Craig Strete verschenen die niets met The Doors te maken heeft, behalve de titel: *Als al het andere faalt kunnen we de zweep leggen over de ogen van het paard en hem laten huilen en slapen*; de Engeltalige uitgave *If All Else Fails* verscheen in 1980. Ten slotte verscheen in 1982 de verhalenbundel *Dreams That Burn in the Night*, met daarin het verhaal ‘Menstruation Taboos: A Women’s Studies Perspective’, dat hij ook weer met Morrison zou hebben geschreven.)

In 1976 tourt Manzarek met een nieuwe band langs clubs en kleine zalen in de omgeving van Los Angeles. Ergens in de julimaand staat de band op het podium van The Troubadour in Hollywood. ‘A warm welcome for Pyramid, and Ray Manzarek,’ klinkt er op een bewaard gebleven opname, en ‘Who Do You Love’ gaat van start, de bluesklassieker die al in 1966 door The Doors werd gespeeld. Iemand in het publiek roept na afloop luidkeels om ‘Light My Fire’, maar dat verzoek wordt genegeerd. In plaats daarvan volgen nummers die de aanwezigen nieuw in de oren klinken: ‘Caught in a Panic’, ‘Midnight Queen’, ‘Game of Skill’ en andere stukken die pas een jaar later op de elpee *Nite City* van de gelijknamige band zullen verschijnen.

Pyramid is een obscuur hoofdstukje in Manzareks rijke loopbaan, en is de naam waaronder Nite City in zijn begintagen het clubcircuit onveilig maakte. Weinig bekend is dat de band in zijn oervorm al in juli 1975 is geformeerd. In een persbericht wordt de band die maand als volgt geïntroduceerd:

Manzareks nieuwe groep: Ray Manzarek, voormalig toetsenist van The Doors, heeft in Los Angeles een nieuwe groep geformeerd. Het nog naamloze kwintet zal op 5 augustus debuten in de Starwood Club. Manzarek sprak naar verluidt met 150 muzikanten alvorens de line-up van de groep te bepalen. De groep bestaat uit Nigel Harrison, voorheen lid van Silverhead, op basgitaar; Gary Mallaber, voorheen bekend van Joe Walsh, Van Morrison en Tom Jones, op drums; Paul Warren, voorheen lid van Rare Earth en The Temptations, op gitaar, en een tot dusver onbekende leadzanger, Noah James. Manzarek neemt de toetsen voor zijn rekening. De show die de band op 5 augustus geeft, is een speciale preview voor platenmaatschappijen.

Nigel Harrison is na Manzareks tweede soloplaat in de buurt gebleven en wordt, als vanzelfsprekend, lid van de nieuwe band; Noah James is door Manzarek en Sugerman ontdekt tijdens een talentenshow, en het lijkt een bewuste keuze om de zanger te omringen met een mysterieus waas, bedoeld om een Morrison-achtig aura om hem heen te creëren.

De samenwerking tussen Manzarek en James (pseudoniem van Donn Crane) roept een sterke parallel op met de ontmoeting tussen Manzarek en Morrison tien jaar eerder, op het strand van Venice Beach. 'Ik ben een samenwerking met Noah aangegaan omdat ik bovenal zijn songteksten zo goed vond,' legt Manzarek uit. 'Als ik met een tekstschrijver of zanger zou gaan samenwerken, hoefde hij geen goede stem te hebben, wel moest hij een goed brein hebben; hij moest slim zijn, hij moest goede gedichten hebben en dat is bij Noah het geval, ik hou erg van zijn gedichten. Daarbij komt dat hij een uitstekende stem heeft en hij op het podium echt aanwezig is en zo, dus dat is de reden dat we samen zijn, louter vanwege de gedichten en de muziek. Gewoon weer een dichter en een toetsenist.'

Eind 1976 is de bandnaam al veranderd in Nite City, en alleen in het instrumentale nummer 'In the Pyramid' blijft de oude bandnaam bewaard. In deze vroege fase is de muziek van de band al geëvolueerd tot de definitieve vorm zoals die op de langspeler terechtkomt.

Nite City met links Danny Sugerman, coauteur van 'Angel w/No Freedom', en Ray Manzarek, Jimmy Hunter, Noah James, Paul Warren, Nigel Harrison, 1977. FOTO BARRY LEVINE

Weer levert Manzarek het bewijs dat hij *keeper of the flame* is wat The Doors betreft: niet alleen bedient Nite City-zanger Noah James zich van een dramatische voordracht die de vergelijking met Jim Morrison kan doorstaan (al heeft zijn stemgeluid meer weg van Aerosmith's Steven Tyler), ook in de nieuwe composities klinkt Manzareks oude band door. 'Summer Eyes' zou heel goed een mid-seventies Doors-nummer kunnen zijn, en 'Angel w/No Freedom', mede geschreven door Sugerman en met de typische spelling 'w/' die Morrison altijd gebruikte, lijkt regelrecht over de Doors-zanger te gaan:

*Angel with no freedom
A child without a friend
A love with no reason
A scream without an end*

Aan het eind volgt een conclusie die er niet om liegt:

Heroin... killed my best friend.

Die heroïne wordt echter volgens de tekst gespoten ('*Bury all your sadness / deep within your arm*'), wat het twijfelachtig maakt dat hier Morrison in Parijs mee bedoeld is. Of...? Waarschijnlijk gaat het om een fictief personage, of om iemand in Sugermans entourage, waar harddrugs een rol spelen. Maar ook met dit nummer wordt handig ingespeeld op de 'Jim is niet dood'-verhalen.

Nite City is gemaakt in een tijd waarin nieuwe(re) muziekstromingen als punk en disco op het punt staan bij een groot publiek door te breken. In het spoor van bands als Blue Öyster Cult, Boston en The Tubes hinkt Manzareks band op twee gedachten: met zijn keyboard- en synthesizersolo's flirt de toetsenist met progressieve rock, die dan al uit de mode begint te raken, en gitarist Paul Warren doet onmiskenbaar hetzelfde met gitaarriffs uit het hardrockgenre; sporadisch duiken in de songstructuur en in de closeharmony-zang ook elementen op die als vroege new wave bestempeld kunnen worden. Wiens inbreng dat is valt niet te achterhalen, maar misschien is de veelzijdigheid van Warren en bassist Nigel Harrison (die later in Blondie opduikt) een indicatie.

In *The Troubadour* blijft iemand om 'Light My Fire' roepen. Manzarek lijkt voor de verandering niet in the mood om Doors-nummers te spelen en zegt: 'Oké gast, ik weet niet hoe ik het je duidelijk moet maken, maar deze band kent dat nummer niet. Ja, het is een te gek nummer, maar vanavond zit het er helaas niet in. Wij kennen dat nummer niet.'

Ook in 1977 blijft de band touren, grotendeels met hetzelfde materiaal dat op het inmiddels verschenen album is te beluisteren. In een bespreking van een concert op 28 maart in de New Yorkse Bottom Line zegt een reviewer van *Billboard*:

Met Ray Manzarek op keyboards, en een zanger genaamd Noah James, die in lichte mate doet denken aan Jim Morrison, nodigt Nite City uit tot een vergelijking met The Doors. Maar waar The Doors een groep was uit de jaren zestig die vooruitblikte naar de jaren zeventig, blikt Nite City nogal eens terug.

De band, die qua uiterlijke presentatie niet echt meer past in een tijdperk waarin glamour en show steeds belangrijker worden, wordt als volgt getypeerd:

Het is in essentie een hippie-hardrockband zonder glitter of opsmuk. In kleren waarmee ze zo van de straat naar binnen lijken te zijn gelopen, draaiden de gitarist en bassist regelmatig hun rug naar het publiek, onder tussen riffs producerend die Manzarek af en toe overstemden. James was in het zwart gekleed en droeg een zonnebril. Zijn bewegingen leken op die van Morrison, in tegenstelling tot zijn podiumaanwezigheid.

Nite City is in feite een prima band, met – terugkijkend – best goed materiaal, maar zeker vier jaar te laat om echt vernieuwend te zijn. Ook de gitaarfiguur à la Queen's Brian May aan het begin van 'Bitter Sky Blue' kan niet verhullen dat de band al bij zijn ontstaan lastige keuzes heeft gemaakt die een doorbraak bij een breed publiek in de weg staan. De feitelijk aanstekelijke mix van vlot klinkende rocksongs met een wat retrospectieve knipoog naar progressieve rock, in combinatie met een charismatische frontman, had kunnen leiden tot meer succes. Wat ontbreekt, is een dijk van een hitsingle.

Krieger laat in 1977 van zich horen met zijn eerste soloplaat, *Robby Krieger & Friends*, waarop overeenkomsten te horen zijn met de eerste platen van jazzrock-band Brand X, en waarop hij zijn passie voor jazzfusion en funkrock flink uitleeft in composities met opvallend sexy, bubbling basgrooves als 'Gumpopper', 'Uptown', 'Everyday' en 'The Ally'. De veelal instrumentale tracks, met drukke ARP-synthesizerarrangementen en blazerssecties, staan verder dan ooit van The Doors af, maar in 'Marilyn Monroe' figureert Doors-maatje Densmore, die 'reggae drums' bespeelt. In 'Everyday' zingt Krieger op robotachtige wijze door een zogenoemde 'Yap-A-Yo Tube', een soort *talk box* die een jaar eerder Peter Frampton wereldberoemd heeft gemaakt.

De 'Friends' op het album zijn er veel te veel om allemaal op te noemen, maar een belangrijke rol is weggelegd voor arrangeur Sal Marquez. Jazzgrootheid Jimmy Smith speelt orgel op 'Marilyn Monroe', en verder is van belang dat onder anderen Bob Glaub basgitaar speelt (op 'Big Oak Basin'), en dat Bruce Gary op één track drumt ('Spare Changes'). Deze twee zullen in de toekomst nog vaker met Krieger samenwerken.

Nadat Manzarek in 1977 met toetsenspel op *string ensemble* (mellotron) een gastbijdrage heeft geleverd aan Daddy Maxfields 'Oh My', de B-kant van de single 'You're Breaking My Heart', levert Nite City het jaar erna een tweede album af, *Golden Days Diamond Nights*. Deze titel is een citaat uit 'Get Up and Dance', en is eerder al gerecycled in Manzareks 'Perfumed Garden'. Verder blijven Doors- en Morrison-verwijzingen achterwege.

Zanger Noah James heeft de band inmiddels verlaten: de druk op zijn schouders om te voldoen aan het beeld dat de fans van hem hebben, namelijk een tweede Jim Morrison, is te groot. Tijdens optredens blijft het publiek maar roepen om de overleden Doors-zanger. Niet erg motiverend, vindt James. Zijn plaats achter de microfoon wordt ingenomen door gitarist Paul Warren. Steve Gornall wordt (tweede) gitarist, en nadat Nigel Harrison naar Blondie vertrekt, switcht Gornall van gitaar naar bas, totdat Nite City ophoudt te bestaan.

De plaat wordt alleen in West-Duitsland uitgebracht, en op de hoes wordt voor alle duidelijkheid vermeld: RAY MANZAREK'S NITE CITY. Op deze plaat keert Manzarek terug naar een stijl die soms doet denken aan zijn eerste twee soloplaten, maar ook meer gepolijst klinkt, gladder geproduceerd en commerciëler is, vergelijkbaar met een band als Jefferson Starship, die zich eveneens meer in de richting van AOR-band heeft ontwikkeld.

Met het vertrek van Noah James, die wel nog aan één nummer een compositorische bijdrage heeft geleverd, is de duistere rockbenadering verdwenen. Paul Warren neemt de meeste vocalen voor zijn rekening. *Golden Days Diamond Nights* sluit een periode af van enerzijds Manzareks creatieve scheppingsdrang en anderzijds een verwerkingsperiode: hij lijkt meer dan zijn voormalige bandleden Krieger en Densmore gebukt te gaan onder het verleden van The Doors. Tegelijkertijd geniet hij ervan om voortdurend op die tijd terug te grijpen en verhalen te vertellen over zijn grote vriend Jim Morrison. Naast Manzareks veelzijdige, productieve muzikale carrière wordt het levend houden van Morrisons nagedachtenis een tweede loopbaan. En een winstgevende.

12 Who Called These Dead to Dance? (1978-1983)

Eind jaren zeventig: de punkstroming heeft haar rauwste randen al verloren, op de radio klinken hits als ‘My Sharona’ van The Knack en ‘What I like About You’ van The Romantics. Progressieve rock is hopeloos ouderwets, maar de retrorockers van Ram Jam spelen ‘Black Betty’ de hoogste regionen van de hitlijsten in; new wave rules, discomuziek is al enkele jaren in opmars, en met ‘Rapper’s Delight’ van The Sugarhill Gang is een van de eerste rapnummers gesignaleerd. In de Nederlandse Top 40 is het Blondie, 10CC, Boney M, ABBA, Meat Loaf, de Bee Gees en de film *Grease* wat de klok slaat. In Brabant wordt een prima bandje opgericht dat in het Nederlands zingt en smartlappen met reggae en Caribische invloeden mengt; ook Tol Hansse en Dennie Christian gooien hoge ogen met Nederlandstalige hits. In dit steeds veelkleuriger wordend muzikaal landschap verschijnt in 1978 een album waarop The Doors na jaren weer samenspelen. Het is meer dan ooit een Doors-product met cinematografische kenmerken: *An American Prayer*.

De ontstaansgeschiedenis van *An American Prayer* gaat terug naar twee opnamesessies waarbij Morrison zijn gedichten op band heeft laten vastleggen: 9 februari 1969 en 8 december 1970, Morrisons zevenentwintigste verjaardag. Technicus John Haeny heeft tijdens beide sessies meerdere uren gesproken tekst op band vastgelegd. Vijf jaar na Morrisons dood zoekt Krieger contact met Haeny en vraagt hem aan de telefoon of hij misschien een kopie van de tapes heeft. Haeny antwoordt dat hij geen kopieën heeft. Maar wel iets veel beters: de originele opnamebanden! Hij stelt voor dat de ex-Doors eens gezamenlijk naar de opnamen komen luisteren.

In het Belgische muziekblad *Riff* verschijnt in januari 1979 een interview met The Doors en Frank Lisciandro. Deze laatste herinnert zich hoe hij bij het project betrokken werd: ‘Toen belden ze me op, het was de tweede keer dat ze bijeenkwamen en ze vroegen of ik hen wilde helpen dit tot een geheel te smeden, want ze wisten dat ik zijn vriend was geweest en vertrouwd was met zijn gedichten. Dus ging ik erheen en voegde me bij hen. Twee keer per week kwamen we samen. Na anderhalf jaar gingen we in de studio aan het werk. Dat nam een jaar in beslag.’

Voor het geld hoeven Manzarek, Krieger en Densmore het niet te doen: al is de (media)aandacht voor The Doors tanende, hun platen worden nog steeds goed verkocht. *An American Prayer* is, in tegenstelling tot wat weleens beweerd wordt, geen

poging om snel een fiks geldbedrag te incasseren. Alleen al de smaakvolle productie getuigt van liefdewerk. Uiteraard wordt ook aan het project verdiend — The Doors zijn nu eenmaal geen filantropische instelling.

Allereerst moeten er goede afspraken gemaakt worden met de rechthebbenden op het materiaal (de families Morrison en Courson). Twee jaar later (!), pas in 1978, is het zover. Er volgt een repetitiefase van een halve maand en dan worden de nieuwe composities in maart en april in de studio opgenomen. Met de timing van Morrisons gesproken teksten is in de muziek al rekening gehouden, en andersom worden in Morrisons voordracht pauzes ingelast of juist seconden weggesneden als dat het ritme of de melodie van de instrumentale begeleiding ten goede komt.

‘Het was erg griezelig,’ zegt Manzarek, ‘want Jim was daar echt tijdens de repetities. Wij drieën in de studio en Jim op band.’ Een werkwijze die doet denken aan hoe in 1967 ‘When the Music’s Over’ was opgenomen: Morrison kwam niet opdagen voor de opname; Manzarek, Krieger en Densmore besloten toen hun partijen in te spelen, met een door Manzarek gezongen basistrack, die werd vervangen toen Morrison een dag of wat later zijn partijen over de reeds opgenomen sporen met orgel, gitaar en drum zong.

Lisciandro voegt met betrekking tot de opnamen voor *An American Prayer* eraan toe: ‘We maakten steeds grapjes [...] dat de zanger nooit kwam opdagen voor de opnamesessies.’ Paul McCartney, George Harrison en Ringo Starr hebben iets soortgelijks als The Doors gedaan met het postume Beatles-nummer ‘Free As a Bird’, waarop zij nieuwe muziek toevoegden aan een opname die de in 1980 vermoorde John Lennon drie jaar voor zijn dood had gemaakt, maar dat nummer verscheen lang na *An American Prayer*, in 1995. In hetzelfde jaar bracht Queen zelfs een heel album uit, *Made in Heaven*, met na Freddie Mercury’s dood aan diens eerder opgenomen demo’s en vocal tracks toegevoegde muziek.

Jim Morrisons ‘soloplaat’ *An American Prayer* (‘Music by The Doors’) laat zich beluisteren als een film: in een vijfdelige biografische vertelling hanteert de plaat een duidelijke chronologie met betrekking tot Morrisons privéleven en publieke bestaan. Het eerste deel is getiteld *Awake* en begint met Morrisons invitatie ‘*Is everybody in? The ceremony is about to begin*’, een zinsnede uit ‘The Celebration of the Lizard’.

‘Ghost Song’ leidt de luisteraar het verhaal binnen.

*Awake
Shake dreams from your hair
My pretty child, my sweet one
Choose the day and choose the sign of your day
The day's divinity
First thing you see*

Meteen is voor het eerst te horen hoe The Doors anno 1978 hadden kunnen klinken: aangevuld met Bob Glaub op basgitaar (inclusief hippe *plucking* c.q. *popping* techniek, geleend uit het funkgenre) en Reinol Andino op percussie, combineren Manzarek, Krieger en Densmore het beste van hun oude sound met toegankelijke, zelfs dansbare jazzrock. Dan volgt een stuk gesproken tekst: Morrison die vertelt over het incident uit zijn jongste jaren waarbij volgens hem een indiaanse geest in zijn vierjarige ziel sprong.

Me and my mother and father, and a grandmother and a grandfather, were driving through the desert at dawn, and a truck load of Indian workers had either hit another car, or just... I don't know what happened... But there were Indians scattered all over the highway, bleeding to death, man. So the car pulls up and stops. That was the first time I tasted fear. I must have been about four, like a child who's like a flower, whose head is just floating in the breeze, man. The reaction I get now, thinking about it, looking back, is that the souls of the ghosts of those dead Indians, maybe one or two of them, were just running around, freaking out, and just leaped into my soul. And they're still here.

Deze tekstpassage stamt uit de tijd dat Morrison samen met Frank Lisciandro, Babe Hill en Paul Ferrara opnamen maakte voor *HWY*. Tijdens een van hun gesprekken in de montageruimte of in hun hotelkamer, door geluidsman Hill opgenomen op zijn Nagra-recorder, vertelt Morrison dit verhaal. Uitgebreider dan de edit die op het album terechtgekomen is, maar toch.

Het is waarschijnlijk aan Lisciandro te danken dat deze opname bewaard is gebleven. In het op *Morrison Hotel* verschenen 'Peace Frog' refereert Morrison op compactere wijze aan het voorval uit zijn kindertijd: *'Indians scattered on dawn's highway bleeding / Ghosts crowd the young child's fragile egg-shell mind'*. Op *An American Prayer* volgt aansluitend 'Newborn Awakening', met zijn thematiek van wederop-

standing, en een instrumentaal fragment uit 'Blue Sunday', dat op *Morrison Hotel* eveneens na 'Peace Frog' komt.

In het tweede deel van de vertelling, *To Come of Age*, komt Morrisons puberteit aan bod. In 'Black Polished Chrome / Latino Chrome', 'Angels and Sailors' en 'Stoned Immaculate' komen seksuele ervaringen ter sprake, ondersteund met onder andere oud Doors-materiaal: een nooit eerder openbaar gemaakte liveopname van Morrisons en Kriegers uitvoering van 'I Will Never Be Untrue' uit 1969, en 'The WASP (Texas Radio and the Big Beat)'.

Kant A sluit af met *The Poet's Dreams*. 'The Movie' is een verhalend gedeelte dat zich afspeelt in een metaforische bioscoop, in feite het brein waarin alle herinneringen zijn opgeslagen:

*The program for this evening is not new
You've seen this entertainment through and through
You've seen your birth, your life and death
you might recall all of the rest
Did you have a good world when you died?
Enough to base a movie on?*

Gedragen door Arthur Barrows geluidseffecten op synthesizer is in deze passage een filmisch stereobeeld verklankt, waarbij Morrisons stem drie rollen speelt: de voice-over, een 'persoon' links ('I'm getting out of here!') en eentje rechts ('Where are you going?'). In 'Curses, Invocations' strooit Morrison met zijn handelsmerk: vervreemdende combinaties van woordcollages en bijna-pornografische beelden, met daaronder jazzy muziek waarvan je zou wensen dat The Doors die richting meteen al op *Other Voices* en *Full Circle* zouden zijn ingeslagen.

Kant B opent met Morrisons saluut 'All hail the American Night!', gevolgd door een live-uitvoering van 'Roadhouse Blues', opgenomen in het voorjaar van 1970. Na afloop van het nummer onderhoudt Morrison zich op amuse wijze met het publiek in zijn 'Astrology Rap', en is er een aanhangsel dat goed laat horen hoe de montage van deze plaat – van origine 'kaal' opgenomen woorden – in combinatie met toegevoegde geluiden het geheel tot dramatische hoogte kan stuw: in 'The World on Fire' zijn het gedicht 'Cassandra at the Well', een luide knal en hysterisch publieksgeluid gemonteerd ('Jim! Jim! I touched him!'). 'Roadhouse Blues' en deze twee aanhangsels kunnen worden opgevat als een symbolische weergave van Mor-

risons sterrenstatus, de manier waarop hij met die status omging en de tragische ondergang die erop volgde.

‘Lament’ is Morrisons ode aan zijn penis, een beeldenrijke kijk op seks, dood, religie en voyeurisme. Het bevat een bluesy gitaarimprovisatie met flageoletten en een passage uit Albinoni’s c.q. Giazotto’s klassieke werk *Adagio in G mineur* – dat The Doors ook al gebruikten in *Feast of Friends* en tijdens de opnamesessies voor hun derde album – dat terug zal komen in het slotstuk van *An American Prayer*.

‘The Hitchhiker’ is weer cinematografisch van karakter: de draaischijf van een telefoon, de soundtrack van ‘Riders on the Storm’ en Jim Morrison die iemand opbelt en een bekentenis doet.

Hey listen, I really got a problem. When I was out on the desert, you know... Ah, I don't know how to tell you, but ah... I killed somebody. It's no big deal, you know, I don't think anybody will find out about it, but... Just... You know, this guy gave me a ride and... started giving me a lot of trouble, and I just couldn't take it, you know. And I wasted him.

Najaar 1978 bezoeken The Doors Nederland om *An American Prayer* te promoten. In de *Haagse Post* van eind december verschijnt een stuk van verslaggever Bert Jansen waarin hij de indruk wekt dat er een doofpotaffaire gaande is, en hij suggereert (onwetend? welbewust?) dat die bekentenis in het telefoongesprek op werkelijkheid berust:

[...] de plaat is een gedenkteken voor de grote dichter Jim Morrison. Maar er is iets wat ze alle drie weten en waar op een gigantische manier omheen wordt gedraaid. Waarom verdween Morrison en in hoeverre is het telefoongesprek een aanleiding?

Manzareks antwoord in het artikel is opzettelijk cryptisch: ‘Jij wou dat vanaf het begin al vragen, nietwaar? We hebben niet de vrijheid om daar enige inlichting over te geven. Het vond plaats in een telefooncel en het was een echt gesprek. Ik zal je dit zeggen: het was een gesprek tussen Jim Morrison en Michael Mc[C]lure. Meer wil ik daarover niet kwijt. Conclusies die je trekt zijn voor jouw rekening.’

Natuurlijk heeft Morrison niemand vermoord; het telefoongesprek maakte deel uit van het scenario van *The Hitchhiker (An American Pastoral)*, het beoogde film-

Presentatie van *An American Prayer*, 1978. FOTO RAINER MODDEMANN

project waarvan *HWY* slechts een voorproeve was. Toch is verslaggever Jansen iets op het spoor, althans dat lijkt hij te denken: ‘Misschien moet de politie van Los Angeles maar eens uitzoeken wat er zeven jaar geleden daar in de woestijn plaatsvond en misschien moet een graf op een Parijs kerkhof maar eens geopend worden. En als het allemaal niet waar is, dan voeren drie heren van de overleden popgroep The Doors een publiciteitsstunt uit die zijn weerga niet kent.’

Het bovenstaande is een prachtig voorbeeld van hoe The Doors (en vermoedelijk de verslaggever) Morrisons fictie benutten teneinde een web van lastig te ontrafelen intriges en mythes rond hun oude zanger te weven. Dat alles om een nieuwe lichting fans aan te spreken, want de commerciële industrie die The Doors spoedig zullen worden, moet op volle toeren draaien.

In het titelstuk *An American Prayer* ten slotte, Morrisons tour de force wat gedichten betreft, staat Morrisons visie als poëet centraal, en de acceptatie van ‘this other kingdom’, de dood. Ook hier levert Bob Glaub weer prima muzikale ondersteuning met funky basgrooves en laat Krieger echo’s van ‘The End’ herleven. Het stuk besluit

met een gedragen, dramatische uitvoering van *Adagio*. De tekstregels van ‘The Severed Garden’, helemaal aan het eind, werden eerder al door Pamela Courson voorgedragen tijdens Morrisons teraardebestelling. Na 38 minuten is de biografische reis door Jim Morrisons leven voltooid.

Na de kwalitatief heel wat mindere tekenen van leven sinds het verscheiden van The Doors, met name de tweede albums van respectievelijk The Butts Band en van Nite City, is het frappant dat Manzarek, Krieger en Densmore wél op de toppen van hun kunnen presteren als hun oude frontman bij een project betrokken is, zij het dan alleen op magnetische tape. De productie van *An American Prayer* (een gezamenlijke prestatie van de drie voormalige Doors, Frank Lisciandro en John Haeny) is voortreffelijk, smaakvol en samenhangend, een waardig eerbetoon aan *the word man*.

Jaren voordat Morrisons *poetry album* – zijn langgekoesterde maar nooit tijdens zijn leven vervulde wens – gerealiseerd zou worden, werd *An American Prayer* in juni 1969 als toen nog titelloos gedicht voor het eerst in *Rolling Stone* gepubliceerd. Een jaar later liet Morrison een veertig bladzijden tellend boekwerkje vervaardigen in een oplage van vijfhonderd stuks. Wie tegenwoordig zo’n exemplaar in uitstekende staat bezit, weet zich verzekerd van een leuk appeltje voor de dorst: verzamelaars tellen er enkele duizenden dollars voor neer.

Amerika zou Amerika niet zijn als daar niet van het muziekalbum een gecensureerde promoversie zou worden uitgebracht. Dankzij die censuur kunnen radio-disk-jockeys probleemloos de naald in *An American Prayer* zetten zonder angst dat ze per ongeluk een *cock*, *cunt* of *F-U-C-K* door de ether laten schallen. Stel je voor. Dankzij die gecensureerde versie op de radio kan het album zich verheugen in net voldoende aandacht van de media en wordt de plaat zelfs genomineerd voor een Grammy Award in de categorie ‘Spoken Word’. In ons land krijgt de plaat binnen een jaar na release een Edison in de categorie ‘Extra’.

Ter ondersteuning van de plaat ondernemen The Doors een promotietour, waarmee ze onder andere Nederland en Frankrijk aandoen. Op 8 december 1978 treden de mannen op in discotheek Le Palace in Parijs en trakteren het publiek daar op een korte set met de nummers ‘Love Me Two Times’, ‘Light My Fire’, ‘Close to You’ en ‘Ghost Song’. Densmore memoreert deze comeback in zijn autobiografie *Riders on the Storm* (1990) en schijnt niet al te opgetogen te zijn geweest over het feit dat Surgerman buiten zijn weten een miniconcert had geregeld:

Terwijl we het podium van discotheek Le Palace in Parijs op liepen, móest ik toch nog even mijn beklag doen. ‘We hebben de laatste drie jaar niet samen gespeeld, en nu geven we verdomme een concert, met gehuurde apparatuur nog wel!’ [...] Die avond ging het doek op en we kregen het voor elkaar, maar het ging stroef.

Rockdichteres Patti Smith schrijft in januari 1979 een poëtisch essay in *Creem*: ‘In *An American Prayer* wordt een klein deel van de passie van Jim Morrison gedocumenteerd. Het is niet de kunstvorm zoals hij het zou willen, maar niets wat postuum gebeurt is volmaakt. Het is niet het hele plaatje, maar *the best part of the trip* is intact gebleven.’

Diezelfde maand beginnen besprekingen van de gedichtenplaat te verschijnen in de Nederlandse pers. *Nieuwsblad van het Noorden* schrijft de dag na Nieuwjaar dat ‘Morrisons teksten slechts een geringe aanvulling vormen op de stapel legendarica, die er sinds acht jaar over en rond zijn persoon is verzameld’, en is van mening dat de plaat ‘onlangs is uitgebracht in een poging de heiligverklaring van de in 1971 overleden zanger definitief te bevestigen’.

Hoewel zulke journalistieke uitlatingen nogal kort door de bocht zijn, is één ding wel duidelijk: de mythologisering van Jim Morrison, die zich tot nu toe min of meer in de luwte heeft afgespeeld, is met *An American Prayer* en de opnieuw in de spotlights getreden Doors in commercieel vaarwater beland. De blue bus uit Tangie Town is vertrokken vanuit de outskirts of the city, via de *HWY* naar the end of the night, waar we met summer eyes kijken into the eye of the sun, en helaas he can’t come today maar maybe he’ll come tomorrow, want someday soon staat king rock at the top of the world. The music’s nog lang niet over.

Uit onverwachte hoek komt onomwonden kritiek: voormalig Doors-producer Paul Rothchild laat zich in 1981 in een interview met *BAM* ontvallen: ‘Dat album is de verkrachting van Jim Morrison. Het was in hoge mate gemonteerd. [...] Wat met *An American Prayer* werd gedaan is net zoiets als wanneer je een Picasso pakt, in stukjes snijdt ter grootte van een postzegel en die op de muur van een supermarkt uitspreidt.’ Maar ondanks (of dankzij) de misschien in sommige ogen te commerciële benadering heeft *An American Prayer* – geen Doors-muziekalbum maar een Morrison-gedichtenalbum – wel het startschot gegeven voor een Doors-revival die zijn weerga niet kent en die uitmondt in een ononderbroken keten van nieuwe re-

leases, merchandising, wereldwijde media-aandacht die de gehele jaren tachtig zal bestrijken en... Maar zover is het nog niet.

Terwijl in de eerste helft van de jaren zeventig de Doors-legende op bescheiden schaal wordt geëxploiteerd middels de nodige compilatie-albums en wat tekstuele verwijzingen in solowerk van de drie voormalige groepsleden, worden er sinds 1974 plannen gesmeed voor een van de grootste en duurste bioscoopfilms aller tijden. Regisseur Francis Ford Coppola wil Joseph Conrads roman *Heart of Darkness* omvormen tot een epos over de Vietnamoorlog. Het project sleept zich jaren voort, de filmset wordt geteisterd door pech en rampspoed, maar in 1979 is het dan zover, of eigenlijk nog net niet: de drie uur durende film beleeft zijn wereldpremière in Cannes, als een *work in progress*, want Coppola is er nóg niet helemaal tevreden over.

De toeschouwers in Cannes zien een trage openingsscène die aanvangt met een Aziatische kustlijn en een tropische jungle die wordt getroffen door napalmbommen. Via het stereo speakersysteem dendert een helikopter in slow motion van rechts naar links en weer terug, en klinkt in de zaal de muziek van de helden van veel in Vietnam gestationeerde soldaten: The Doors — de film begint met 'The End'. De scène vloeit over in het ondersteboven in beeld gebrachte gezicht van het door Martin Sheen gespeelde personage Willard, en de kijker begrijpt dat de beelden en geluiden zich in zijn hoofd afspelen: het ritmische zwiepen van de rotorbladen van de helikopter is feitelijk de ventilator aan het plafond in zijn kamer, en we zien dat Willard in een staat van waanzin verkeert: onder invloed van verdovende middelen en zijn innerlijke demonen mept hij zijn spiegelbeeld aan gruzelementen en zijgt ten slotte neer op de met zijn bloed besmeurde lakens. Op de soundtrack horen we de zinsnede '*all the children are insane*', ter onderstreping van wat de gruwelen van deze oorlog met de menselijke geest kunnen doen. Een memorabele openingsscène, een monumentale film.

Doors-fans die de film in de nazomer van 1979 in première zien gaan, valt het door de overweldigende visuele en auditieve indrukken misschien niet onmiddellijk op: vlak voor de apotheose van de Oedipus-scène in 'The End' is Morrison te horen die ritmisch *fuck, fuck, fuck, fuck, fuck, yeah! come on baby, come on, fuck me baby, fuck, yeah!* enzovoort reciteert, en dan: *kill! kill! kill! kill! kill! kill! kill...* waarna deze passage met Kriegers gitaarfeedback eindigt. Op het debuutalbum van The Doors is deze vocale passage uit de eindmix weggelaten, vanwege de expliciete woordkeus. Dankzij *Apocalypse Now* maken Doors-fans over de hele wereld voor het eerst kennis met de ongecensureerde versie van 'The End', behalve in Japan: de ware Doors-

fan aldaar heeft de *fuck / kill-chant* al in 1967 ontdekt op monopersingen van de plaat.

Hoe is deze ongecensureerde versie van 'The End' op de soundtrack terechtgekomen? Allereerst moet de vraag beantwoord worden dankzij wie hét archetypische Doors-nummer überhaupt in de film terecht kwam. Vermoed mag worden dat regisseur Coppola, die overigens gelijktijdig met Morrison aan het UCLA Film Department studeerde, die keuze heeft gemaakt. Maar ook de creative consultant die aan *Apocalypse Now* verbonden is, Dennis Jakob – op wiens dakterras de jonge Morrison in de zomer van 1965 woonde – kan invloed hebben uitgeoefend. Het was echter *music producer* David Robinson die de ongecensureerde zangpartij op de master-tapes herontdekte en ze prominent in de voorgrond remixte.

Is het heel bijzonder dat 'The End' in een film wordt gebruikt? Valt wel mee: regisseur Martin Scorsese, wiens filmdebuut *I Call First* in november 1967 in première ging maar niet door de filmindustrie werd opgepikt, nam het jaar erna op verzoek van de distributeur een erotische scène op (waarin een geremde Harvey Keitel droomt over ongebreidelde seks met meerdere vrouwen, een scène die is gefilmd in Amsterdam) en plakte de Oedipus-passage uit 'The End' van The Doors eronder, om de madonna-moederrelatie van het hoofdpersonage met zijn vriendin te illustreren. Scorsese won prijzen met de film nadat die in 1969 onder de nieuwe titel *Who's That Knocking at My Door* in roulatie werd gebracht.

Is het heel bijzonder dat *Apocalypse Now* in een roman wordt gebruikt? Valt wel mee: in 2017 speelt de film – evenals The Doors – een niet onbelangrijke rol in *Max, Mischa & het Tet-offensief*, een in het Nederlands vertaald boek van de Noorse auteur Johan Harstad. Naast een aantal Doors- en Morrison-verwijzingen is dit het mooiste citaat, midden in een apocalyptische (!) scène aan het eind van het boek:

[...] de presentator van een plaatselijke hipster-radiozender in Williamsburg die – overduidelijk en heel toepasselijk in een marihuanaroes verkerend – iets mompelt over het einde van de wereld en door het gitaarintro van 'The End' heen tegen zichzelf blijft praten en Jim Morrison zingt voor me terwijl ik languit op een bank lig die zich volgezogen heeft met water en elk moment het ruime sop kan kiezen, en de drums begeleiden de regen en de sirenes ver weg en het water, het water, het water, en de tijd verandert van vorm, rekt zich uit, de presentator is vergeten zijn microfoon uit te zetten en mompelt tegen zichzelf, godsamme, ik blijf dit gewoon draaien tot we het overleefd hebben of ten onder zijn gegaan of weet ik veel en ik hoor dat hij

weer een joint draait in de kurkdroge studio, hoor het knisperende vloeitje en het steentje dat de vonk in zijn aansteker ontsteekt en bij elke trek hoor ik meer geknisper, en Morrison oedipoest erop los zoals altijd, belooft met de hand op het hart dat dit het einde is van alle weldoordachte plannen, van alles wat ooit heeft bestaan, vanaf nu geen zekerheden en verrassingen meer en dan negeer ik zijn stem en luister in plaats daarvan naar het orgel, of de gitaar, om en om, maar ik word de hele tijd gestoord door de dj die met steeds minder charmante gretigheid zijn joint inhaleert, dicht tegen de microfoon aan geplakt waarschijnlijk, want het geknisper van het vloeitje overstemt de muziek steeds meer en hij neuriet langzaam mee, half op de maat van de melodie en dan neemt hij een diepe haal van een andere wereld en de rook sijpelt door de luidsprekers de kamer binnen waarin ik lig, het ruikt verbrand; Morrisons moordenaar heeft zijn laarzen aangetrokken, hij gaat voor de veertiende keer op familiebezoek en roept weer *kill kill kill* als ik voldoende uit mijn berustende lethargie ontwaak om te beseffen dat de rook en de stank helemaal niet uit de radio komen, maar bij de burens vandaan, en aan de andere kant van het raam is de hemel van kleur verschoten, van pikzwart naar feloranje, de storm zwiept vonken omhoog die het uitzicht belemmeren. Dit is het eind.

Nu de late jaren zeventig zich hebben aangediend en er een nieuwe tijd aankomt, is het voor The Doors zaak om de heropgeleefde interesse in hun muziek te consolideren. Na Kriegers bijdragen op het album *Prisoner* van Cher, zijn rol als coproducer van The Willys en een kortstondig uitstapje in 1979 met de new wave-punkrock-jazz-fusionband Red Shift, naast Krieger bestaand uit Mac McKenzie (bas en zang), Arthur Barrow (bas en synthesizer), Vinnie Colaiuta (drums) en na diens vertrek Don Poncher (drums), wordt er om te beginnen in de zomer van dat jaar, in de aanloop naar de te verschijnen Jim Morrison-biografie door *Rolling Stone*-journalist Jerry Hopkins en Doors-protégé en manager Danny Sugerman, een zogenoemde *syndicated radio special* uitgezonden. Presentator van de al in 1976 geproduceerde radioshow *Inner View* (een serie met specials gewijd aan vele andere artiesten) is Jim Ladd, een gezaghebbende diskjockey die als een van de eersten met dit soort radio-shows komt.

In het boekje van de op cd verschenen facsimile-uitgave van de show vertelt Sugerman dat hij Ladd destijds benaderde om een vier uur durende special over The

Doors te maken. ‘Hij lachte me bijna uit. De langste specials die hij tot dusver had gemaakt waren een tweedelige, twee uur durende show over Pink Floyd en een andere, ook twee uur, over Led Zeppelin. “Hebben The Doors eigenlijk wel vier uur aan muziek?” vroeg hij.’ De show wordt in de vorm van een vier elpees bevattende box in een oplage van 150 exemplaren naar bijna evenveel radiostations gedistribueerd. Gedurende vier weken in 1979 wordt de special uitgezonden, een doeltreffende manier om zowel The Doors te eren als de voorverkoop van Hopkins’ en Sugermans boek op te stuwten.

Na dit succesvolle staaltje marketingstrategie wordt er in 1980 een verzamelalbum *Greatest Hits* op vinyl en de gebruikelijke musicassette uitgebracht. Met zijn concept van radiohits op kant A en albumtracks op kant B, die de gehele carrière van The Doors omspannen, kan de nieuwe markt van de huidige tieners veroverd worden, die nu zo’n dertien jaar of ouder zijn en dus op zijn laatst in 1967 geboren. Negen jaar na Morrisons dood wordt de Doors-industrie op deze eerste nieuwe generatie (potentiële) Doors-fans afgestemd.

De *Greatest Hits*-compilatie is voor veel jongeren begin jaren tachtig een algemene kennismaking met de al lang ter ziele gegane sixtiesband, en voor wie tot nu toe alleen maar over The Doors heeft gehoord vanwege de associatie met het nummer ‘Golden Brown’ van The Stranglers – met name door Dave Greenfields klavecimbel in combinatie met het onconventionele walsritme –, valt nog een hoop te ontdekken. De (vermeende?) link met heroïne in de Stranglers-hit zal ook zijn uitwerking hebben gehad op de verbeeldingskracht van jonge muzikliefhebbers die op zoek zijn naar legendarische popartiesten om tot hun idool te verheffen: na het beluisteren van bands als The Stranglers, Echo & The Bunnymen en Joy Division, die alle drie The Doors als inspiratiebronnen hebben genoemd, is het struinen naar tweedehands exemplaren van *Waiting for the Sun* of *Strange Days* een kleine stap. De ware hifi-liefhebber tast diep in de portemonnee om het in Japan op ‘High Definition Super Vinyl’ geperste debuutalbum aan te schaffen, waarvoor de originele stereo mastertape van onder het stof tevoorschijn is gehaald, een eerste poging om de allerbeste geluidskwaliteit voor een re-release te waarborgen.

Producer Paul Rothchild zegt in 1981 over de hernieuwde belangstelling voor The Doors: ‘Wat ik het mooiste vond aan die hele wedergeboorte van The Doors is dat de nieuwe fans lak hadden aan ‘Light My Fire’. Dat interesseert ze niet. Het is het brede bereik van de teksten en het geluid van The Doors. Ze waarderen de eerlijkheid van de muziek. Ze houden ervan om de juiste redenen!’

Een grotere impact dan de weinig evenwichtige compilatie van grootste hits en de *original master recording* importplaat die het nieuwe decennium inluiden, heeft het al in 1972 opgestarte boekproject van Jerry Hopkins en later door Danny Sugerman herschreven *No One Here Gets Out Alive*, de biografie van Jim Morrison en The Doors. De wat lange titel is afkomstig uit 'Five to One' en het boek is meteen een bestseller. Meteen? Er ging nogal wat tegenslag vooraf aan dat succes.

Hopkins schreef in 1971, na een suggestie van Jim Morrison, een biografie van Elvis. Morrisons redacteur bij Simon & Schuster, Jonathan Dolger, ontfermde zich over Hopkins' manuscript. Na Morrisons dood vroeg Dolger of Hopkins de biografie van Jim Morrison wilde schrijven. De eerste versie van het manuscript waarmee Hopkins kwam aanzetten, formaat telefoonboek, vond Dolger te dik. Een jaar later leverde Hopkins zijn herschreven manuscript in, maar de redacteur oordeelde dat Morrisons tijd voorbij was en keurde het boek af. De volgende zes jaar wezen tientallen uitgeverijen het manuscript af, Warner Books zelfs twee keer. Ook de bemiddeling van Jac Holzman, voormalig Elektra-baas en nu *senior vice president* van Warner Communications, mocht niet baten. Ook vijf Britse uitgevers zeiden nee. Hopkins vond het toen welletjes, en dat nieuws bereikte Danny Sugerman, die door Hopkins was geïnterviewd tijdens zijn research. Of Sugerman het eens mocht proberen? Niet op de hoogte van de voorgeschiedenis, stuurde Sugerman het onverkorte manuscript naar Warner Books, waar het op de desk belandde van een jonge redactrice die zich hard maakte voor uitgave van het manuscript. De redactieraad stemde ermee in, mits Hopkins en Sugerman zouden afzien van hun voorschot van 1500 dollar. Dat geld werd besteed aan een medewerker, die het nu door Sugerman geredigeerde en herschreven manuscript (een combinatie van de lange en de korte versie) zou uittypen. Bovendien schreef Sugerman een introductie, vroeg Michael McClure om een nawoord te schrijven, en hielp mee met het verzamelen van foto's. Dankzij die bijdragen was Sugerman nu coauteur en kreeg hij van Hopkins 30 procent commissie plus 50 procent van de filmrechten, waarvan ze beiden op dat moment niets verwachtten. Meteen na al deze omwegen was *No One Here Gets Out Alive* een bestseller...

Wat de verschijning van dit boek onmiddellijk duidelijk maakt, is dat het een onderscheid teweegbrengt tussen voor- en tegenstanders in het Doors-kamp: de Coursons, Rothchild, Lisciandro, Siddons en voormalig equipment manager Vince Treanor zijn van mening dat er in het boek overdreven wordt en vooral de sensationele kant van de Morrison- en Doors-geschiedenis wordt benadrukt, en zij refereren aan

de boektitel als *Nothing Here But Lots Of Lies*. Rothchild geeft zijn ongezouten mening in het BAM-interview in 1981:

Danny Sugerman is een *fan* van The Doors die Jerry Hopkins' oorspronkelijke manuscript naar de filistijnen heeft geholpen. Danny heeft mij niet geïnterviewd. Jerry wel. Danny heeft een hele hoop in dat interview vervangen door geruchten van anderen. Ik ben *woest* wat dat boek betreft en iedereen die ik gesproken heb en erin wordt geciteerd deelt die mening. Het is vooral een enorme berg sensatie, waarvan maar een heel klein deel is gebaseerd op historische feiten. In grote lijnen klopt het wel, maar Jim wordt nogal sensationeel uitvergroot, en de beste verhalen over Morrison ontbreken.

Ook over Manzareks rol in het boek is hij niet te spreken:

En dan is daar Ray, die in het boek zegt dat 'niemand van The Doors Jim in de kist heeft gezien, dus wie weet?' Dat is typisch Ray, die probeert de mythe in stand te houden. The Doors mogen Jim dan niet dood gezien hebben, maar Pam zeker weten wel. Pam was bij mij thuis, kapot van verdriet. Ik verzeker je: Jim Morrison is dood.

Sugerman en met name Manzarek, aan de andere kant, erkennen dat het boek een sensationele inhoud heeft, maar wijzen erop dat het allemaal echt zo is gebeurd. Densmore's kritiek (jaren later in zijn autobiografie in briefvorm aan Morrison gericht) is niet mals:

No One Here Gets Out Alive laat zich lezen alsof je een ontzettende klootzak was, en gaat voorbij aan je genialiteit... en het haalde *The New York Times* Best Seller List, stuwde de platenverkoop op. En zo vaart Danny er wel bij, en ik vang meer royalties dan toen we als band optraden!

Behalve Corky Courson, die Morrison nauwelijks of helemaal niet gekend heeft, hebben de andere sceptici gelijk dat het beeld dat in het boek van de Doors-zanger wordt geschilderd, erg leunt op imago- en legendevorming. Het schijnt dat Manzarek de manuscriptversie grondig heeft geredigeerd, en doelbewust de toon van het boek heeft beïnvloed.

Is hij het geweest die ervoor gezorgd heeft dat in de verantwoording aan het eind staat: 'The year following Jim Morrison's alleged death [...]?' Hoezo *alleged death*, vermeende dood? Als nauw bij het project betrokken meelezer kan Manzarek nauwelijks over dat woord heen hebben gelezen. Hoe het ook zij, *No One Here Gets Out Alive* buit de mythologisering rond de persoon van Jim Morrison ten volle uit.

In 1981 wordt een begin gemaakt met het ontsluiten van het film- en videoarchief van de band. De videocassette *A Tribute to Jim Morrison* komt uit, lichtelijk gebaseerd op Hopkins' en Sugermans biografie. "A Tribute to Jim Morrison" is a full exploration of the controversial and quixotic singer, delving into his fascination with cinema and psychology, mysticism and sexuality, poetry and power,' zo staat op de hoesomslag te lezen.

Met een uitgebalanceerde combinatie van archiefmateriaal van in kleur gefilmde televisieoptredens in de shows van Ed Sullivan, Jonathan Winters en de Smothers Brothers, alsmede gruisig zwart-witbeeld van de politiek gekleurde *The Doors are Open*-fragmenten, die in context worden geplaatst door recente interviews met Manzarek, Krieger, Densmore, Rothchild, Hopkins en Sugerman, is deze eerste commerciële Doors-video veel meer dan het *Greatest Hits*-album van een jaar eerder een perfect alternatief voor fans die liever niet in een boek van bijna vierhonderd bladzijden duiken, maar in plaats daarvan maar al te graag de band in actie zien op hun televisiescherm. En dat dankzij hun vhs-player kunnen doen wanneer en zo vaak als ze maar willen.

Ter ondersteuning van de release trekt de Doors-karavaan weer rond, en op 3 juli 1981, de tiende sterfdag van de man aan wiens persoon de wereld al deze commerciële heisa heeft te danken, bezoeken The Doors voor het eerst gedrieën Morrisons graf. Densmore's boek geeft een kijkje achter de schermen, waarbij onderstaand fragment rechtstreeks tot Morrison gericht is:

Robby en ik wisten wat ons te wachten stond toen we Père-Lachaise voor de tweede keer bezochten en jouw kleine betonnen omlijsting zagen. Ray deinsde even terug. Het was eindelijk zover dat hij ernaartoe ging om de laatste eer te bewijzen, nadat hij de eerste keer dat we in Frankrijk waren na een bezoek aan een Parijse nachtclub last had van een kater. Of van de angst. We liepen naar jouw plek, waar nu jouw borstbeeld staat dat is gemaakt door een of andere Tsjech die het heeft gebeeldhouwd achter het IJzeren

Gordijn en het over de grens heeft gesmokkeld. Ray stond stokstijf, en haalde diep adem... toen hernam hij zich, dronk wijn met de fans, goot het uit over jouw graf en tipte zijn sigarettenas af op jou. Robby en ik keken elkaar met gefronste wenkbrauwen aan, maar ik weet dat Ray veel te veel van je heeft gehouden.

John Densmore, Ray Manzarek en Robby Krieger op Père-Lachaise, 3 juli 1981.

FOTO RAINER MODDEMANN

In de Nederlandse radioshow *Walhalla* uit dat jaar vertellen twee vrouwelijke fans over hun ervaringen aan het graf van hun held: 'Ook The Doors waren daar... Echt een sfeertje, iedereen zat bij mekaar, en er was muziek en [mensen zaten] te zingen.' Een jongen voegt toe: 'Het graf was heel mooi opgemaakt, hij was ook de enige zo'n beetje die een open graf had, waar aarde in lag. [...] Nou, mij heeft het behoorlijk gepakt, ik ben behoorlijk uit mijn bol gegaan die dag. Ik heb staan huilen en lachen, tranen met tuiten. [...] Het was echt een energieveld, er hing daar iets. Allemaal gelijkgestemde mensen, het was magnifiek. [...] En toosten op Jim Morrison... een fles wijn, Ray gaf een fles wijn door, hij dronk er zelf ook van. Hij giet zo die fles wijn over het graf heen, van Jim Morrison: "That's what Jim wanted," zei ie zo.'

Ook verschijnt Morrisons portret in september 1981 op de cover van *Rolling Stone*, met de schreeuwerige headline JIM MORRISON: HE'S HOT, HE'S SEXY AND HE'S DEAD. Een jaar na het gezamenlijke bezoek aan Père-Lachaise zijn de drie Doors-leden weer heel eventjes verenigd op Kriegers soloplaat *Versions*: in 'Her Majesty', 'I'm Gonna Tell on You' en 'Crystal Ship' drumt Densmore en in het laatste nummer bespeelt Manzarek een melodica.

Over deze nieuwe versie van de Doors-klassieker zegt Krieger in een interview in 1983, dat de fans 'misschien van mening zijn dat het te veel afwijkt van het origineel. Ik wilde er een ska-beat aan toevoegen. Heel gek, maar het werkt.'

Op een door iemand in het publiek gemaakte opname van een optreden in The Roxy zijn live-uitvoeringen van *Versions* te horen. Interessanter tijdens deze show is de aandacht voor oude Doors-nummers, waarbij Krieger gitaar speelt en zingt en hij de aanwezige Densmore vraagt de band te begeleiden op drums in 'Love Me Two Times' en 'You're Lost Little Girl'. Het is een van de vroegste voorbeelden van Krieger als hoeder van de Doors-nalatenschap tijdens zijn shows, waarbij Doors-nummers vaker wel dan niet op de setlist staan — vooral 'Light My Fire' is voor de gitarist favoriet. Het publiek vindt het prachtig en zingt luidkeels mee. Wie zich de lyrics van het volgende nummer herinnert, zegt Krieger, mag meezingen, en als hij na het voor iedereen overbekende 'Well I woke up this morning and I...' wacht op de response, mag de hele zaal brullen: '...got myself a beer'. Op het live-album *Extraterrestrial Live* van Blue Öyster Cult is Krieger eveneens op 'Roadhouse Blues' te horen, als gastmuzikant. Ook op hun album *Imaginos* – in 1988 verschenen maar eerder opgenomen – speelt Krieger mee, als sologitarist op 'Magna of Illusion' en 'Blue Öyster Cult'. Krieger vindt in 1982 ook nog tijd om bijdragen op gitaar te leveren ten

behoefte van het album *Panic Station* van Acid Casualties en op 'Boy from Nowhere' van The Honeys, en een wederom korte samenwerking aan te gaan met onder anderen Sal Marquez, Skip Van Winkle en Helena Springs (onder meer bekend als achtergrondzangeres van Bob Dylan): een niet uitgebrachte demo-opname van de soulvolle rocksong 'Don't Touch Me' op SoundCloud getuigt hiervan.

Ook Manzarek zit niet stil: hij heeft samen met Sugerman in januari 1980 een 'combination management, public relations and production company' opgericht, New Way Productions. Hun eerste twee 'klanten' zijn de punkrockband X en The Zippers, beide uit Los Angeles. Manzarek wordt de producer van de eerste vier albums van X. De andere, een newwaveband, wordt gemanaged door Sugerman en Manzarek produceert hun debuut, *The Zippers* ('a six song mini album') (1981). Ook produceert en bekostigt Manzarek in de vroege jaren tachtig een nooit uitgebracht en titelloos gebleven album van Top Jimmy & The Rhythm Pigs.

In navolging van het succes van Jim Ladds *Inner View*-special in combinatie met een boekpromotie wordt in 1982 iets soortgelijks gedaan met Frank Lisciandro's fotoboek *An Hour for Magic*: ter ondersteuning van het op dat moment al verschenen boek wordt de radiospecial *Three Hours for Magic* als box van drie elpees naar zo'n vijfhonderd radiostations gestuurd.

Datzelfde jaar wordt uit onverwachte hoek een poging ondernomen om de legende van Jim Morrison tot leven te brengen. Anne (Morrisons zus) en Alan Graham, met wie ze sinds 1967 is getrouwd, willen een film produceren over hun familielid. In de media licht Graham hun project toe: 'Wat niemand weet is dat Jim op het laatst zachtmoediger werd, en weer toenadering zocht tot zijn familie. Deze film laat Jims leven zien door de ogen van zijn familie: zijn jeugdjaren, en wat hem deed terugkeren naar de familie.'

Tegelijkertijd is er sprake van een film gebaseerd op Hopkins' en Sugermans bestseller *No One Here Gets Out Alive*, maar de Grahams waarschuwen Warner Brothers dat zij naar de rechter zullen stappen als andere filmproducenten in hun vaarwater komen. Duidelijk is dat Morrisons familie niets moet hebben van het boek: ze vinden dat de sensitieve en humoristische kant van Morrison ontbreekt. Ook John Travolta heeft zijn zinnen gezet op een 'fictief verslag van Morrisons leven' en de drie voormalige Doors-leden zien ook wel iets in het maken van hun eigen film. Uiteindelijk wordt er van de film door de familie van Morrison, die voor een budget van 3,5 miljoen dollar moet worden gemaakt, niets meer vernomen. In plaats daarvan,

of wellicht als tussenstap om fondsen voor de film te werven, zetten ze een kleinschalige productie op touw, *Morrison the Rock Opera*, die in januari 1983 in première gaat in Gazzarri's, de club waar Morrison in 1966 de toegang werd geweigerd omdat hij geen schoenen droeg.

BOOTLEGS (1)

Even kleinschalig als de oplages van grote radioshow's, en minstens zo geliefde verzamelobjecten, zijn de vele bootlegs die begin jaren tachtig via slinkse wegen niches in de markt opvullen. Bij illegaal gedistribueerde muziek moet een onderscheid worden gemaakt tussen *bootlegs* (niet officieel verschenen, vaak stiekem gemaakte liveopnamen, studio-outtakes, radio- en televisie-uitzendingen) (ook wel rooipersingen genoemd), *counterfeits* (illegale, tot in detail nagemaakte kopieën van officiële releases) en *piraterij* (illegale kopieën van officiële releases zonder de intentie die op het origineel te laten lijken). In dit kader komen met betrekking tot dit onderwerp uitsluitend bootlegs ter sprake.

De auteur in 1993. FOTO FRED BAGGEN

Eerst even iets over het illegale karakter van bootlegs: er heerst een ambivalente zienswijze ten aanzien van deze 'made by fans for fans'-producten.

Platenmaatschappijen wijzen erop dat het (doen) verkopen van bootlegs brood-roof is — de artiest en de platenmaatschappij worden van hun inkomsten beroofd. Dit is slechts ten dele waar. Vooral fans die alles van hun favoriete artiest al hebben, richten hun verzamelwoede op bootlegs: die bevatten bijvoorbeeld opnamen van een concert dat ze zelf niet hebben kunnen bijwonen, een zeldzame outtake die niet op een officieel album is verschenen (hier kan als tegenargument aangevoerd worden dat de artiesten in kwestie wellicht niet blij zijn dat een in hun ogen inferieure uitvoering 'uitlekt'), of een van radio of televisie opgenomen bijzondere uitvoering van een nummer in aanwezigheid van een select publiek.

De aantrekkelijkheid van bootlegs schuilt in de zeldzaamheid van het materiaal, alsook de wens of het besef dat men tot de toegewijde kring van kenners behoort die streeft naar diepgravende kennis met betrekking tot de gevolgte artiest.

Die criteria golden althans voor mijzelf, toen ik in 1985 mijn eerste Doors-bootleg kocht. In de middagpauzes liep ik van school de binnenstad van Sittard in, naar de kleine platenzaak Siva, waar de zwaarbesnorde, eigenzinnige eigenaar steevast een sigaret of een joint tussen zijn lippen had. De kruidige wietwalm in de zaak gaf mij – zeventien, bril, blauw – het gevoel dat ik me met Serieuze Muziek bezighield. Dit was heel wat anders dan vrijdags thuis naar de Top 40 luisteren.

Bij Siva werd Tom Waits gedraaid, of Frank Zappa, of een illegaal opgenomen aftershow van Prince in 't Paard van Troje. 's Winters verwarmde een gaskachel de kleine ruimte zo intens dat het er bijna om te smoren was. De eigenaar met z'n wollen trui en overhemd eronder leek nergens last van te hebben.

Na binnenkomst liep ik altijd direct naar het platenrek met de D. Sinds kort had ik ontdekt dat er tussen de reguliere elpees van diverse artiesten ook weleens bootlegs stonden. Die herkende je meteen: de platenhoes was vaak van dunner karton, het hoesontwerp van een amateuristische grafische kwaliteit, en het mooiste van al: de platen waren vaak geperst op gekleurd vinyl.

Zo stuitte ik op een dag op *Singing the Blues*. Op de voorkant een zwart-witfoto van Morrison met kort haar, op de achterkant de bron van de liveopnamen: live at the Matrix Club, San Francisco. De nummers met een * achter de titel waren opgenomen op 10 maart 1967, die met een † erachter op 7 maart 1967.

De 'platenmaatschappij' was Tangie Town Records Ltd., en ik was al wel zo goed op de hoogte dat ik hierbij geen flitsend kantoorpand voor me zag, maar

eerder garages of jongenskamers met reel-to-reel recorders, langharige muzieklunks die contacten hadden met handige jongens die toegang hadden tot vinylperserijen waar ze in de weekends, buiten openingstijden, met hun clandestiene matrijzen naartoe gingen om er 'witte platen' te vervaardigen. Die benaming deed de bootleg *Singing the Blues* eer aan: het vinyl in de binnenhoes was spierwit, inclusief het label, zonder enige informatie erop. Dat voegde veel toe aan het idee dat ik iets heel bijzonders had gevonden.

Fascinerend, onweerstaanbaar vond ik de vondst die ik had gedaan, en ik weet nog met hoeveel opwinding ik de plaat, na er 35 gulden voor te hebben neergegeld, mee terug naar school nam, zorgvuldig tegen nieuwsgierige blikken

verborgen in een linnen tas. Als een kostbare schat klemde ik de plaat voorzichtig onder mijn rechterarm toen ik na school naar huis fietste. Die avond kwam er van huiswerk maken niet veel.

De platenzaken in mijn jachtgebied deden goede zaken: Doors-bootlegs waren in opkomst en ik kocht ze in principe ongezien. Ook als ik een titel al had, kocht ik liefst nog een tweede exemplaar, want 'wie weet worden ze geld waard'.

Als investering zijn mijn Doors-bootlegs waardeloos gebleken: ik heb er nog nooit een verkocht, ik kan er geen afstand van doen...

Bootlegs van rockartiesten zijn een verschijnsel van de late jaren zestig. *Great White Wonder*, een langspeelplaat in een blanco witte hoes (vandaar de term 'witte plaat'; bij latere edities werd de titel op de hoes gestempeld) was voor zover bekend de eerste rockbootleg,

met tot dan toe niet verkrijgbare opnamen van Bob Dylan. De eerste bootleg met daarop een opname van The Doors dook op in 1970 of 1971, geproduceerd door een commune uit Kralingen. Net als de Dylan-bootleg was de plaat gestoken in een witte hoes met een blauw stempel op de voorkant: THE DOORS - ISLE OF WIGHT. Oplage: honderd stuks, de oudste en zeldzaamste Doors-bootleg die er is. Ik heb er nog nooit een exemplaar van in het echt gezien.

Vaak werden deze vroege bootlegs in een blanco hoes verpakt met als hoesontwerp een op het witte karton geplakte fotokopie op gekleurd papier. Dat was het geval bij de in 1973 verspreide bootleg *Moonlight Drive*, met subtitel *The Scream of the Butterfly Live at the Matrix 1967* (de opnamen gemaakt in die kleine club – die een jaar eerder zijn deuren had geopend, met als initiator en mede-eigenaar Marty Balin van Jefferson Airplane – zijn oneindig vaak op bootlegs terechtgekomen).

Het platenlabel was genaamd TAKRL (The Amazing Kornyfone Record Label). Aan fantasie geen gebrek. De fotokopie betrof een tekening van de Belgische kunstenaar Guy Peellaert – Roy Orbison en Jim Morrison in een gaybar.

In de loop der jaren heb ik me arm gekocht aan bootlegelpees. Schuldig voelde ik me daarover niet: ik was een rechtgeaarde Doors-fan, en mijn zuur-verdiende EDAH-salaris ging bijna geheel op aan alle officieel uitgebrachte platen, maar mijn honger naar meer was niet te stillen.

En dus kocht ik alle bootlegs die ik te pakken kon krijgen, stuk voor stuk begerenswaardige kostbaarheden met soms

buitenissige en soms rake titels als *Born Again Madman Delivers An American Prayer*, *Bring Out Your Dead (Strange Gods Are Coming)*, *Celebration (Some Are Born in the Endless Night)*, *Fast Times at Danbury High*, *First Flash of Eden*, *Get Fat and Die*, *If It Ain't One Thing, It's Another*, *Leather Pants in Denmark*, *Some-things Rockin' in Denmark*, *The Beautiful Die Young... The Rest Of Us Just Linger On*, *Weird Scenes inside the Hollywood Bowl*, veelal afkomstig uit Duitsland, Italië en Groot-Brittannië.

Doorschijnend blauw, groen of rood, maar ook wit en gemarmerd vinyl. Semi-professionele uitklaphoezen met kleurenfoto's, of juist knullig vormgegeven hoesontwerpen. Slechte persingen met een bobbel erin, waardoor de naald tijdens draaibeurten als op een aanzwellende golf omhoogkwam en weer naar beneden deinde. Een transparante plaat met een afwijkende doorsnede van 10 inch, picture discs, shaped discs, promo-singles die je niet op 45 maar op 33

toeren diende af te spelen, mispersingen (één plaatkant AC/DC, andere plaatkant Doors). Misleidende labelinformatie (The Wizards – Live Session) of fake song-titels (niet al te lastig te ontcijferen, ondanks de verschrijvingen: 'The Other Side',

'Our Good Old Mama', 'Turn Out the Lights', 'Virinia Swamps' [sic], 'Queen of the Angles' [sic], 'The Night on Fire', 'The War is Over'). Gebootlegde bootlegs die op hun beurt weer werden gebootlegd. Op de matrijs met de hand geschreven persoonlijke verzuchtingen, afgedrukt op het vinyl tussen de uitlooppgroef (10 - 16 - 1983 MW 1A 19 JANE I LOVE YOU). Cryptische verwijzingen naar de productiemaatschappij: Distributed by Westcoast Promotions 12843 [Morrisons geboortedag] Love St. [!] Vancouver B. C. Canada, U6B 5T1 [Five to one], enzovoort enzo-voort.

Bootlegs verzamelen is verslavend. Mijn metertje bootlegelpees is me dierbaar en toch kijk ik er nooit naar om. Het 'hebben' is een niet te onderschatten aspect van deze geldverslindende hobby. Om niet te spreken van de tijd die ik er-mee bezig was, want als Doors-fanatieke-ling heb ik al die bootlegs in mijn collectie tot in detail beschreven in zelfgemaakte boekwerkjes, meer catalogus dan boek, die in mijn gloriedagen als de connaisseur en publicist die ik was evenwel gretig aftrek vonden binnen mijn netwerk van Doors-fans over de hele wereld.

Een van die vele langharige muzikfreaks is de Duitse Rainer Moddemann, al dan niet in contact met handige jongens die toegang hebben tot vinylperserijen. In 1983 richt hij met twee Duitse vrienden een Doors Fanclub op, die zo'n vijftien jaar zal blijven bestaan en 37 edities op A5-formaat van het fanclubblad *The Doors Quarterly* zal publiceren. Met een beoogde verschijningsfrequentie van vier exemplaren per jaar wordt de DQ vanaf het begin gevuld met een aanstekelijke combinatie van rod-

dels en geruchten, soms verregaande analyses door fans, concertverslagen, nieuwtjes uit Amerika, gedichten van fans in de stijl van Jim Morrison, oproepen en aankondigingen (let wel, dit is het pre-internettijdperk), stedentrips door Parijs, Los Angeles en San Francisco op zoek naar sporen van onze grote held, ingezonden brieven, lp- en cd-besprekingen, bestelformulieren voor fotoafdrukken, interviews, verkleinde, nog net leesbare gefotokopieerde tijdschriftartikelen en nog veel meer.

Door de jaren heen wordt het blaadje serieuzer en 'professioneler' van opzet en zien de lezers de layout en inhoud min of meer hetzelfde blijven. In die vijftien jaargangen zijn er enkele constantes: bijdragen in het Duits, Engels en Frans, een redactioneel openingspraatje door Moddemann en een niet-aflatend enthousiasme dat naarmate de oprichter annex fakkeldrager ouder wordt, steeds aandoenlijker wordt. Maar het moet gezegd: Moddemann is voor veel Europese fans de keeper of the flame; is er in binnen- of buitenland een *Veranstaltung, meeting, assemblée* of bijeenkomst, dan is Moddemann erbij. Met zijn opvallende verschijning – een combinatie van John Lennon (bril, sluik haar) en Jim Morrison (baard, kralenketting) – staat hij overal vooraan, is bij de organisatie betrokken, wordt omringd door prominente figuren uit de Doors-kringen – soms de ex-Doors zelf – en / of staat de pers te woord.

Op zijn geheel eigen wijze levert Moddemann een bijdrage aan het in stand houden van de Doors-legende, ook al zou die prima zonder hem gekund hebben. De Doors-industrie doet in de eerste helft van de jaren tachtig goede zaken, de mythe herschrijft zijn eigen geschiedenis, Jim Morrison is niet kapot te krijgen.

13 Jim Is Alive (1983-1990)

De tweede helft van de jaren tachtig staat voor The Doors in het teken van de deuren openzetten naar het verleden. In 1987 is het ‘twenty years ago today’ dat het debuutalbum het levenslicht zag, en tussen 1983 en 1988 wordt het hele repertoire van de band tijdens de jaren met Morrison op de nieuwe geluidsdrager compact disc uitgebracht. Daarnaast zijn er de nodige soloprojecten.

Manzarek komt in 1983 met een ongebruikelijk soloproject: hij begeeft zich op klassiek gebied met zijn cross-overversie van *Carmina Burana* van de Duitse componist Carl Orff. De van oorsprong middeleeuwse liedteksten zijn bewaard gebleven in manuscriptvorm in een oude codex. In 1935 componeerde Orff muziek bij de teksten, die in de tijd van hun ontstaan (dertiende eeuw) uitzonderlijk waren: de frivole liederen met hun kroegscènes vol drinkgelagen, gokspelen en lichamelijke liefde, hun lofzang op de schoonheid van de natuur, kritiek op de wereldlijke en kerkelijke overheid en verheerlijking van het vrije leven gunnen een zeldzaam inkijkje in het dagelijks leven van de gewone man en vrouw in de Middeleeuwen. In hun oorspronkelijke context zijn de liederen vervat in het concept van het rad van fortuin, waarbij het lot zijn beloop neemt en niet door de mens te beïnvloeden is.

In Manzareks versie blijft hij dicht bij Orffs origineel, al zijn er Giorgio Moroder-achtige elementen herkenbaar in de arrangementen en giet hij daar een duidelijk herkenbaar eighties Doors- en Nite City-sausje over. Manzarek levert met *Carmina Burana* een liefdevol uitgevoerd werkstuk af, onder productie van Philip Glass, en ditmaal zonder aan The Doors gerelateerde muzikanten, met uitzondering van Adam Holzman, zoon van de voormalige Elektra-baas, op synthesizer.

Deze derde soloplaat van de Doors-toetsenist is gestoken in een fraaie hoes, waarop in een Monty Python-achtige collage moderne muziekinstrumenten worden gecombineerd met mensen en dieren uit schilderijen van Brueghel en Jeroen Bosch. De *Carmina Burana* gonzen van de gregoriaanse koren waarbij vooral in het Latijn wordt gezongen, maar ook in het Oud-Duits! In ‘If the Whole World Was Mine’ zingt het koor:

*Were diu werlt alle min
von deme mere unze an den Rin
des wolt ih mih darben,*

*des wolt ih mih darben,
daz diu chunegin von Engellant
von Engellant
lege an minen armen!*

Als singles verschijnen ‘The Wounds of Fate’ / ‘The Roasted Swan’ en ‘Wheel of Fortune’ / ‘A Young Girl’, maar het bekendst is in Doors-fankringen toch ‘The Wheel of Fortune’ (‘O Fortuna’), het opzwepende openingslied uit de Orff-compositie en in de nadagen van The Doors of the 21st Century (waarover later meer) de vaste openingstune van hun liveconcerten. Bij ‘The Wounds of Fate’ wordt overigens een videoclip vervaardigd waarin Manzarek een afvallige monnik speelt in een hedendaags decor (Los Angeles). Om onbekende redenen is de video nooit uitgebracht.

De B-kant van de tweede single, het instrumentale ‘A Young Girl’, komt qua stijl redelijk overeen met de composities die Manzarek met Krieger en Densmore in 1978 opnam voor *An American Prayer*. In ‘The Wounds of Fate’ laat zich een variatie herkennen op het pianomiddenstuk van ‘Begin the World Again’ van Manzareks tweede soloplaat en in het piano-intro van ‘Come, My Beauty’ echoot zowaar even het begin van ‘Love Her Madly’.

In de liner notes geeft Manzarek aan dat hij zich al lange tijd aangetrokken voelde tot de spirituele power van *Carmina Burana*. Zijn doel is ‘to conjure up the ecstasy expressed by the lyrics, an enhanced intense feeling for life akin to the passions and revelry of the wandering poets of so long ago’. Het feit dat Carl Orff in 1982 overleed, kan cynici de gedachte ingeven dat er voor Manzarek nog een andere reden is geweest, namelijk de dood van de componist en de hernieuwde belangstelling in zijn belangrijkste werk aangrijpen om er zelf beter van te worden. Wie zal het zeggen.

Doors-fans die weinig trek hebben in Latijnse teksten en koorgezang, komen in 1983 volop aan hun trekken met Danny Sugermans *The Doors. The Illustrated History*, een verzameling eerder gepubliceerde kranten- en tijdschriftartikelteksten gecombineerd met foto’s, en met de eerste nieuwe liveopnamen die The Doors sinds ‘Roadhouse Blues’ op *An American Prayer* uit de archieven lichten.

Met het verschijnen van de ogenschijnlijk willekeurig bijeengeraapte verzamelaar *Alive, She Cried* (een Morrison-citaat uit ‘When the Music’s Over’) kunnen fans hun hart ophalen aan het eerste Doors livealbum sinds *Absolutely Live*. Op dat album ontbraken de radiohits, en die zijn op de nieuweling wel vertegenwoordigd met

‘Love Me Two Times’ (vooraafgegaan door ‘Texas Radio and the Big Beat’ inclusief overdubs door Krieger) en ‘Light My Fire’. In deze laatste brengt Morrison de tekstuele improvisatie ‘Graveyard Poem’ en in ‘Moonlight Drive’ zit ‘Horse Latitudes’ verstopt.

The Doors beogen met *Alive, She Cried* een breed overzicht te geven van nummers uit de oudste Doors-historie (‘Gloria’), hits en momenten waarop ‘the magic of a live concert’ in de lucht hing. Ook al is ‘Gloria’ niet met publiek erbij opgenomen (soundcheck), juist dit nummer is rauw, energiek, en bevat de nodige seksuele toespelingen; voor de echte fatsoensrakers wordt er voor radio- en promotiedoeleinden een maxisingle met behalve de ‘dirty lp version’ ook een zogenoemde *clean edit* gemaakt, die slechts drie minuten duurt en waarin de gewraakte passages zijn verwijderd. Ook zijn in 1983 overdubs toegevoegd, onder andere Densmore’s drums en de achtergrondzang (‘Glooooooria!’). In bluesklassieker ‘Little Red Rooster’ speelt gastmuzikant John Sebastian mondharmonica.

Krieger en Densmore keren even terug naar hun Butts Band-periode met een eenmalig project, genaamd The Krieger-Densmore Reggae Bonanza en de maxisingle ‘Kinky Reggae’ / ‘Get Up Stand Up’. Van een ‘terugkeer’ is niet echt sprake, want de B-kant is afkomstig van het in 1975 verschenen tweede Butts Band-album, en ‘Kinky Reggae’ is – vermoedelijk – een opname die destijds is achtergehouden. Waarom de maxisingle is verschenen, in hoeverre Krieger en Densmore er een speciale reden voor hadden, blijft onduidelijk.

Ook schnabbels op televisie en het bioscoopscherm dienen zich aan. Manzarek heeft een bijrolletje als Charlie Simbo in de film *Deal of the Century*. Densmore speelt eveneens een bijrol als drummer in de filmkomedie *Get Crazy*, waarin hij in een hilarische scène à la Animal van The Muppet Show zelfs met ‘drumsticks’ (kippenbouten) drumt.

Densmore is verder kortstondig bandlid en producer van The Modifiers, een oorspronkelijk in Memphis geformeerde band, die verder bestaat uit Bob Holmes, Milford Thompson and ‘Big’ Dave Catching en bassist Derf Scratch. De door Densmore gefinancierde single ‘Goodbye Good Ridence [sic] Good Luck’ die de band maakt, is een goed bewaard geheim: onvindbaar. Ook legt hij in 1984 zijn ziel bloot in zijn zelfgeschreven theaterdebuut *Skins*, een eenakter waarin hij zijn amoreuze mislukkingen ten tonele voert, en hij zichzelf speelt plus de personages van diverse vrouwen in zijn leven. *The New York Times* merkt enigszins zuur op: ‘Als *Skins* een

snedige parodie van Freud was, zou er nog wat te lachen vallen, maar de akelige psychoanalytische clichés hebben een dodelijk ernstige bedoeling. En voor hen die zijn vergeten waar Densmore’s muzikale wortels liggen, bevat *Skins* gedateerde videobeelden van Jim Morrison op het podium.’

Videomateriaal is er, ondanks eerdere beweringen van het tegendeel, in ruime mate. Op *Dance On Fire* (‘classic performances & greatest hits’) is daarvan een fraaie selectie te zien. Meer nog dan de eerdere videorelease *A Tribute to Jim Morrison* is *Dance On Fire* (1985) gericht op het tonen van zeldzame filmopnamen. Naast de promotiefilms voor ‘Break On Through’ en ‘The Unknown Soldier’, diverse televisie-optredens en een compilatie van beelden uit *Feast of Friends*, is er ook de door Manzarek geregisseerde videoclip van ‘L.A. Woman’, waarin hij een hommage in beelden brengt aan (vrouwen van) Los Angeles, aan zijn voormalige leermeester op UCLA, Josef von Sternberg, aan Fritz Langs film *Metropolis*, en waarin ook oude filmbeelden van een fietsende (!) Morrison in korte broek en met ontbloot bovenlijf opduiken. Bovendien haalt Manzarek een overvloed aan cinematografische middelen uit de kast, zoals multi-exposures, stop-motientechnieken en meer. De ‘L.A. Woman’-clip, en ander materiaal van *Dance On Fire*, zijn populair op muziekzender MTV. Hierdoor worden The Doors in de tweede helft van de jaren tachtig op grote schaal onder de aandacht van een jong publiek gebracht. Hapklare brokken met een overwegend korte speelduur, voor tieners met een korte concentratieboog.

Nederlandse Doors-fans zitten op 4 juli 1985 aan de buis gekluisterd, want Veronica zendt de special *Jim Is Alive* uit. De *Leidse Courant* noemt het een ‘knap geknip-te verzameling van optredens, oude televisie-opnamen en interviewfragmenten’, maar uit ook kritiek: ‘Hoewel het succes aan het eind van de jaren zestig bij het tienerpubliek geen grenzen kende, wordt de groep in de documentaire misschien net iets te veel de hemel ingeprezen met uitlatingen zoals “het is de meest intelligente groep waarmee ik ooit heb gewerkt”’.

Inderdaad leunt *Jim Is Alive* sterk op de video *A Tribute to Jim Morrison*, en daarmee dus ook op het boek *No One Here Gets Out Alive*. Maker Leo van der Goot wilde oorspronkelijk de documentaire baseren op de bedevaart van fans naar Père-Lachaise, maar hij beseft op tijd ‘dat de figuur Morrison nog altijd een veel belangwekkender thema was dan de subcultuur van verering die na hem is ontstaan. “Aan exploitatie van Jim Morrison en die hele Doors-bv wilde ik niet meedoen. De man zelf is veel interessanter.” Eerbetoon of voeden van de legende? Hoe het ook zij, met de videorecorder in de aanslag kunnen Nederlandse tieners, zowel alternativo’s met

soldatenkistjes en hanenkam als Don Johnson-lookalikes in bandplooibroeken en hawaïshirtjes een klein uurtje zwijmelen bij de beelden uit de sixties.

Het is wel duidelijk dat de markt voor Doors-producten onverzadigbaar is: in 1985 verschijnen twee nieuwe verzamelelpees, *Classics* en de dubbelelpee *The Best of The Doors*. Deze laatste is wat verkoopcijfers betreft succesvoller dan zijn voorganger. Reeds midden jaren tachtig klinken er kritische stemmen ten aanzien van de vele verzamelalbums die The Doors op de markt brengen. In een ingezonden brief in Moddemanns fanclubblad *Doors Quarterly* licht Doors-manager Sugerman in april 1987 de marketingstrategie toe:

Om te beginnen gaan we 13, *Weird Scenes* en de quad *Best Of* uit de roulatie nemen, om plaats te maken voor de nieuwe verzamelaar. De *Greatest Hits*, ik neem aan dat iedereen het daarover eens zal zijn, is de eerste onbetwiste heruitgave (de enige enkele elpee met daarop de 'hits' van het eerste tot en met het laatste album); de *Classics* uitgave is daarnaast een mooie pendant. En nu is er een dubbelalbum, dat profiteert van de laatste ontwikkelingen op het gebied van geluidskwaliteit, *The Best Of* [...]. Die platen zijn niet bedoeld voor de oude, loyale Doors fans maar voor de nieuwe fan (en om ervoor te zorgen dat die nieuwe fan er is) [...]. Ik blijf die eerder uitgebrachte albums verdedigen, al is het maar vanuit een zakelijk standpunt. 13 werd uitgebracht omdat de groep te laat was met het afleveren van een nieuw product en de platenmaatschappij (een klein onafhankelijk label) niet alleen zat te springen om een product voor de kerst van hun belangrijkste act, maar zich ook zorgen maakte om een anti-Doors-sentiment; ze moest de platenzaken het bewijs leveren dat The Doors nog steeds verkoopwaarde bezaten. De release deed zijn werk en het werd een gouden plaat. *Weird Scenes* is lastiger te rechtvaardigen maar fungeerde destijds als een acceptabel maar weinig spectaculair eerbetoon aan Morrison. *The Best Of* had al jaren geleden moeten worden teruggetrokken, maar wie kon toen weten dat quadrafonisch nooit zou doorbreken? Het spijt me dat ik zo defensief klink, maar bij deze dingen gaan we niet over één nacht ijs; we vragen ons telkens af of ze relevantie hebben en de basis, de beslissende factor is altijd: komt het de Doors-legacy ten goede? Of degradeert die erdoor? Er loopt een heel dunne lijn tussen exploitatie en promotie.

Het aantal in de jaren tachtig uitgezonden radioshows over The Doors telt meer dan twee dozijn titels, en er gaat geen jaar voorbij of er wordt een meerdere uren omvattende Doors-special op de radio uitgezonden. De producties – veelal op vinyl uitgebracht – worden door radiostations aangekocht voor een prijs die lager is dan een door de zender zelf geproduceerde show. Nadat de show op een van tevoren overeengekomen reeks datums is uitgezonden, belanden de elpeeboxen in verzamelaarshanden en wordt er grif voor betaald. Dat op de platen stickers zijn geplakt met NOT FOR SALE, wordt daarbij genegeerd. Een speciale serie radioshows wordt gewijd aan telkens één bepaald Doors-album: de *In the Studio*-reeks duikt in de geschiedenis van *The Doors*, *Strange Days* en *L.A. Woman*. Een van de beste, zo niet dé beste radioshow is *From the Inside*, een box met zes cd's uit 1988, inclusief nooit eerder gehoorde liveopnamen.

De kortste Doors-plaat is ontegenzeggelijk *Live at the Hollywood Bowl* (1987). Met net geen twintig minuten muziek, verdeeld over twee plaatkanten, is het eerder een EP (Extended Play) dan een LP (Long Play) te noemen. Zonder dieper op die termen in te gaan, kan *Live at the Hollywood Bowl* ook een minialbum genoemd worden.

De keuze voor slechts twee complete nummers, de drie 'Celebration of the Lizard'-secties die in de Hollywood Bowl werden gespeeld en een 'half' nummer (de tweede helft van 'Spanish Caravan'), wekken bij Doors-fans ergernis. Ook de nadien toegevoegde overdubs, zoals een sirene tijdens de executiescène van 'The Unknown Soldier', en de coupures in dat nummer en de gitaarsolo van 'Light My Fire' vallen niet in goede aarde. Het geknutsel aan de tapes tast de authenticiteit van de opnamen aan. Eerder al waren er ook op *Alive*, *She Cried* ongewenste toevoegingen te horen. Met smart wacht men op de aangekondigde maar nog niet verschenen gelijknamige video, waarvoor de EP duidelijk als teaser is geproduceerd. Een strategische misleuning, zo lijkt het, want waarom niet meteen de complete videosoundtrack op plaat uitgebracht? Er zullen weinig of geen fans zijn die de video niet aanschaffen omdat ze de elpee reeds hebben gekocht. De gelegenheid om een compleet, in kleur gefilmd Doors-concert te kunnen aanschouwen, laat een echte fan immers niet aan zich voorbijgaan.

Maar The Doors beginnen een marketingstrategie te ontwikkelen van mondjesmaat nieuw materiaal aanbieden. Dit minialbum markeert die op de toekomst gerichte aanpak. In latere jaren zal deze tactiek zich op compilatie-cd's richten: koop de zoveelste *Best Of* en je krijgt er een nooit eerder verschenen bonustrack bij. (Andersom gebeurt overigens ook: bij de officiële boxset uit 1997 zijn drie discs gevuld

met nooit eerder door The Doors in de openbaarheid gebracht materiaal, en op de vierde disc staan zogenoemde 'Band favorites', de favoriete, reguliere Doors-tracks van Manzarek, Krieger en Densmore – in de ogen van veel fans een totaal overbodige cd, in plaats waarvan ze liever nog wat meer extraatjes zouden willen.)

Op *Live at the Hollywood Bowl* krijgen de afzonderlijke gedeelten van 'The Celebration of the Lizard' eigen titels; ook 'Go Insane' wordt *without further ado* veranderd in 'A Little Game'.

Kort na de EP verschijnt het complete concert op videocassette. Het project schijnt de nodige technische problemen gekend te hebben. 'Tot voor kort dachten we dat deze video nooit kon worden uitgebracht,' zegt Rothchild daarover, 'de eerste 23 minuten van het audiospoor zaten zo vol met geklik en gesputter van de microfoon dat het niet om aan te horen was.' Klaarblijkelijk was Morrison hiervoor verantwoordelijk: nadat hij het podium van de Hollywood Bowl (een buitenlocatie die niet vrij was van ruis veroorzakende elementen zoals de wind) had betreden, zag hij dat er aan zijn microfoon een groot schuimrubberen plopfilter was bevestigd, dat een deel van zijn gezicht zou afdekken wanneer de camera hem recht van voren in beeld zou nemen. Met één hand aan de microfoonkabel trok Morrison het filter eraf en veroorzaakte daarbij zonder het te weten een storing in het kabeldeel dat naar de opname-apparatuur leidde; het andere deel, dat de PA voedde, bleef intact.

En er is meer. Of liever: er is minder, want 'Hello, I Love You', dat tijdens het concert na 'Five to One' / 'Back Door Man' op de setlist stond, ontbreekt op de video-registratie. Pas in 2013 zal het op de re-release *Live At The Bowl '68* te horen en te zien zijn, voorafgegaan door een vroege versie van 'Texas Radio and the Big Beat'. Ook 'Spanish Caravan' is op deze dvd voor het eerst in zijn geheel beschikbaar.

In een interview verklaart Danny Sugerman overigens waarom The Doors gekozen hebben voor een minialbum in plaats van een volwaardige elpee. Met een *back catalog* van zes albums vindt de band twee live-elpees voldoende. De video is bedoeld voor de consumentenmarkt en daarnaast zal de soundtrack daarvan uitsluitend naar radiostations gestuurd worden. Omdat de geluidsopnamen van de Hollywood Bowl zo'n goede kwaliteit hebben, zo voegt hij eraan toe, is er alsnog besloten althans een deel daarvan middels een EP aan een breder publiek aan te bieden.

Op de cd-versie van *Live at the Hollywood Bowl* staat een interessante bonustrack: de vooralsnog enige live-uitvoering van 'Light My Fire' die, net als de single destijds in 1967, is ingekort tot net geen drie minuten.

Midden jaren tachtig verschijnt een nieuwe soloplaat van Krieger, waarop hij weer samenwerkt met Bruce Gary en Arthur Barrow, jazzfusion de boventoon voert en geen Doors-verwijzingen voorkomen. Op een maxisingle verschijnen een jaar later, in 1986, vier dance-remixes van 'Nasti Kinki', van Robby's Hobby: Krieger, Arthur Barrow, Alan Cohen, Neville Gerson en Gary Haase. Het nummer is te horen in de film *The Freeway Maniac* (1988); de versie waarop Krieger zingt is 24 mei 2018 als download verschenen. De film bevat verder onder meer Kriegers 'Opening Song', met slidegitaar à la zijn coverversie van 'Street Fighting Man'. Ook schrijft Krieger de score voor de documentaire *Who Are They* (1987), over een dakloze in Los Angeles, geproduceerd door Whoopi Goldberg en Rutger Hauer.

Het nieuws dat in een kluis in San Francisco een verzameling onbekende geschriften van Jim Morrison is ontdekt, overstemt eind 1986 al het andere nieuws over The Doors. 'Nieuwe Jim Morrison teksten ontdekt. Uitgever betaalt naar verwachting \$200,000 voor de rechten' kopt *Rolling Stone* in een artikel, waarin te lezen valt dat een 'stalen geldkistje met het label "127 Fascination"' verscheidene ongepubliceerde gedichten, songteksten, aantekeningen en ansichtkaarten bevat. De literaire schat telt zo'n tweehonderd pagina's handgeschreven materiaal, waaronder Morrisons in Parijs op papier gezette observaties. En verder 'niet eerder gepubliceerde songs en notitieboekjes uit Morrisons schooljaren, een notitieboekje met de titel "The Square of Life" en het originele manuscript van Morrisons eerste commercieel gepubliceerde gedichtenbundel *The Lords and the New Creatures*'.

Klaarblijkelijk nam Pamela Courson na Morrisons dood het kistje met zich mee naar Los Angeles, waar ze het achterliet bij of naliet aan een vriend, met wie ze gedurende tien maanden samenleefde. Het verschil tussen achterlaten en nalaten is van belang bij het bepalen van de eigendomsrechten: de ex-vriend heeft het kistje verkocht, waarna de nieuwe eigenaren de vondst openbaar maken en er grof geld mee hopen te verdienen. Maar is de familie Courson niet de vanzelfsprekende rechtmatige eigenaar van het materiaal? Na de nodige juridische vertragingen worden respectievelijk in 1988 en 1990 hardcover-edities gepubliceerd, *Wilderness* en *The American Night*, door Villard Books, de uitgeverij die voor 150.000 dollar de licentie tot uitgave in bezit heeft gekregen; het copyright berust bij Wilderness Publications, een constructie waarachter de Coursons en Frank Lisciandro (die zich opwerpt als redacteur van het ruwe materiaal) schuilgaan.

COMPACT DISC

Zeldzame West-Duitse persing.

Disc van dezelfde persing met zwarte tekst in plaats van zilverkleurige, zoals op de reguliere West-Duitse persing.

Drukke tijden voor Doors-fans midden jaren tachtig: de oude Doors-albums verschijnen op – de relatief nieuwe – compact disc. Het debuutalbum *The Doors* is in 1983 als eerste aan de beurt en op de latere editie uit 1988 is goed waarneembaar dat die eerste cd-release nog veel te wensen overliet: in de achtergrond is nogal wat ruis hoorbaar.

In 1984 verschijnen *Morrison Hotel* en *L.A. Woman*, in 1985 gevolgd door *Strange Days* en *Waiting for the Sun*. Pas in 1988 komt *The Soft Parade* uit op cd, digitaal geremasterd, ongeveer tegelijk met de nieuwe, verbeterde edities van de andere titels.

De cd-releases van 1983, 1984 en 1985 zijn door Elektra buiten medeweten van Rothchild uitgebracht, wat overigens geen vreemde gang van zaken is. In 1991 spreekt Rothchild over de eerste Doors-cd's in een vaktijdschrift: 'Ray Manzarek, Bruce Botnick en ik zeiden: "Hé, we hebben hier een serieus probleem. Elektra heeft een aantal Doors-albums opnieuw uitgebracht en het klinkt nergens naar."'

Het probleem is volgens de producer dat de tapes die uit de archieven worden gelicht voor een digitale transfer, niet grondig zijn gecontroleerd. Voor de eerste serie Doors-cd's zijn tweede-, derde-, vierde of zelfs vijfde-generatietapes gebruikt. En vaak staat er volkomen ten onrechte MASTER TAPE op een doos: 'Mensen schrijven graag het woord "master" op alles wat ze in handen krijgen. [...] Zodoende worden heel wat opnamen ten onrechte als master bestempeld.'

Rothchild legt gedetailleerd de verschillen uit tussen de verschillende tape-generaties:

- » Originele meersporenband
- » Stereo mixdown mastertape (1e generatie)
- » Leveled and Equalized Duplicate of the Original (LEDO) (2e generatie)
- » Cutting master (3e generatie)
- » Kopie van de cutting master op cassette (4e generatie)
- » Kopie van de cassette master voor licentiegebruik in het buitenland (5e generatie)

Het kost veel moeite, maar de originele stereo mixdown-mastertapes van alle Doors-albums worden opgespeurd, op één na (waarvan de LEDO wordt getraceerd en gebruikt), en dankzij Rothchilds bemoeienis worden in 1988 de studioalbums in de op dat moment optimale geluidskwaliteit uitgebracht.

Voor de gemiddelde fan is het al een hele vooruitgang dat het kraken van zijn of haar oude elpees wonderwel achterwege blijft op de digitale schijfjes. De onderzoekende fan gaat vergelijken. Welke verschillen, behalve de verbeterde geluidskwaliteit, zijn er te vinden tussen vinyl en cd? Op *Waiting for the Sun* gebeurt iets interessants: op de eerste editie uit 1985 staat een ingekorte versie van 'We Could Be So Good Together' (refrein na gitaarsolo verwijderd) en op de edities uit 1988 en 1991 staat op onverklaarbare wijze een versie van 'Wintertime Love' met een geheel andere zangpartij van Morrison dan die op het oorspronkelijke album en op de eerste cd-versie.

Rothchild, die na zijn uitlatingen over *An American Prayer* weer in de gratie is en met ingang van *Alive, She Cried* weer als producer bij Doors-releases betrokken is, moet het antwoord op de vraag hoe dit kan schuldig blijven. Mastertape is master-tape. En toch zijn de vocalen echt anders; onbedoeld hebben The Doors hun fans een alternatieve track gegeven waarvan ze het bestaan met geen mogelijkheid kunnen verklaren. Een van de vele Doors-mysteries.

Daarbovenop is 'My Wild Love' op de edities uit 1988 en 1991 maar liefst negen seconden langer dan op de elpees en de eerste cd-release: in plaats van driemaal het 'chant'-thema aan het eind van de song te herhalen, gebeurt dat hier vier keer. Op de cd-versie van *The Soft Parade* (1988 en 1991) gebeurt iets soortgelijks: 'Shaman's Blues' is vijf seconden langer: hier wordt de zinsnede 'And your mind' zes keer herhaald in plaats van vier keer op de elpees.

Midden en eind jaren tachtig is de invloed van The Doors groter dan ooit tevoren. Niet alleen zijn er diverse *tributebands* actief, die sfeer, uiterlijk en uiteraard de muziek van hun favoriete band tot in detail kopiëren tijdens hun optredens, ook in de professionele popmuziek verloochent men niet dat The Doors invloed hebben gehad: bands en artiesten als U2, The Cure, INXS, The Cult, Simple Minds en Billy Idol spelen Doors-nummers tijdens hun concerten, of putten op andere manieren uit de nalatenschap van hun voorbeeld uit de jaren zestig. De lijst van bands die een of meer Doors-nummers als cover op hun platen uitbrengen, is oneindig.

Billy Joel memoreert in zijn hit 'Goodnight Saigon' de populariteit van de band onder Amerikaanse soldaten die destijds naar Vietnam werden gestuurd: '*We had no cameras / to shoot the landscape / We passed the hash pipe / and played our Doors tapes*'. Een minder directe, en waarschijnlijk onbedoelde knipoog naar The Doors maakt Robbie Robertson, die in 'Somewhere Down the Crazy River', een broeierig en deels gesproken nummer, een soortgelijke sfeer als in 'Ghost Song' van *An American Prayer* neerzet.

De drie voormalige Doors zijn beslist geen vergeten sterren van weleer. Een nieuwe generatie popmusici wil maar wat graag samenwerken met de mannen, die qua leeftijd hun vaders konden zijn. Manzarek, Krieger en Densmore spelen los van elkaar mee op andermans platen, produceren ze of verrassen het publiek met gastoptredens tijdens concerten.

Manzarek speelt in 1983 elektrische piano op Annabel Lambs cover van 'Riders on the Storm' en in 1986 is hij samen met John Doe van X te horen op het album *Swimming with Friends* van Bruce Joyner and The Plantations. Hij werkt samen met zijn oude vriend, dichter Michael C. Ford en dichter / punkrocker Jim Carroll, en speelt keyboards op de tweede versie van 'Bedbugs and Ballyhoo' van Echo & The Bunnymen, afkomstig van het naar de groep genoemde album uit 1987. De affiniteit van de band uit Liverpool met The Doors is welbekend, onder andere door hun cover van 'People Are Strange' in de film *The Lost Boys*. In *Modern Keyboard* van maart 1989 vertelt Manzarek over de totstandkoming van dat nummer, waarop hij piano en keyboards speelt:

Ze hadden de scène al gemonteerd. Die duurde net zo lang als de originele versie. Dus moesten we een referentietrack gebruiken zodat onze versie dezelfde tijdsduur zou krijgen. Zo gezegd, zo gedaan, maar ik zei tegen de regisseur: 'Moet je horen, waarom geen langere versie?' Hij zei: 'Prima, ga je gang. Zet maar iets op band voor de titelrol.' Dus namen we een versie op van rond de vijf minuten met jazzy solo's halverwege het nummer. Ze hebben het nooit voor de titelrol gebruikt, en daar was ik niet blij mee. Maar het staat wél op de soundtrack. Toen het namelijk tijd was om de mastertape voor het album aan te leveren, vroeg ik aan de technicus: 'Denk je dat ze er ooit achter komen als we ze de lange in plaats van de korte versie geven?' Hij antwoordde: 'Vast niet.' Dus gaf ik ze de langere versie. En niemand heeft er tot op de dag van vandaag iets van gezegd. Dus dit is een exclusief nieuwtje van een insider.

Overigens toont de hoes van de verzamelelpee *Songs to Learn & Sing* de vier leden van Echo & The Bunnymen in silhouet, in een opstelling die sterk doet denken aan de foto op de achterkant van de elpeehoes van *Waiting for the Sun*.

Krieger neemt in november 1988 samen met andere topgitaristen deel aan een reeks shows in Engeland onder de noemer *Night of the Guitars*. Deze korte tournee van een week, met een keur aan bekende en minder bekende gitaristen, is georganiseerd door 'ceremoniemeester' Miles Copeland, oprichter van het platenlabel I.R.S. Records, met I.R.S. No Speak als imprint voor uitsluitend instrumentale muziek, een sublabel dat na drie jaar ter ziele gaat. Maar niet voordat er op dat label het album *Guitar Speak* is uitgebracht, met onder meer Kriegers 'Strut-A-Various', een jazz-fusionnummer dat sterk leunt op 'Marilyn Monroe' van zijn eerste soloplaat uit 1977.

‘Strut-A-Various’, ‘Love Me Two Times’ en ‘Roadhouse Blues’ staan tijdens *Night of the Guitars* op het repertoire. In de Doors-klassiekers zingt Krieger als vanzelfsprekend zelf de tekst, en wisselt solo’s af met medegitaristen Steve Hunter en Ted Turner. Copelands broer Stewart is gastmuzikant tijdens de tour en wellicht is het daaraan te danken dat in de nog verre toekomst een (voortijdig afgebroken) samenwerking tussen de drie voormalige Doors-leden en de voormalige Police-drummer werkelijkheid zal worden.

Het *Night of the Guitars*-gitaargeweld komt in 1989 uit op vinyl, cd en video (waarbij gek genoeg de s uit *Guitars* verdwijnt), en in datzelfde jaar brengt Krieger ook nog een soloalbum uit, *No Habla* (Spaans voor ‘zonder woorden’), dat logischerwijs op Copelands I.R.S. No Speak-label wordt uitgebracht. Krieger grijpt op deze instrumentale plaat terug op zijn Doors-tijd met ‘Wild Child’ en ‘You’re Lost Little Girl’; op ‘Piggy’s Song’ speelt oudgediende Jack Conrad basgitaar, en verder toert Krieger dat jaar met Eric Burdon.

Nog meer historisch filmmateriaal van The Doors wordt in 1988 op vhs uitgebracht: *Live in Europe, 1968*, waarin voormalig Jefferson Airplane-duo Grace Slick en Paul Kantner fragmenten uit de documentaire *The Doors Are Open* van Granada Television (die drie jaar later in zijn oorspronkelijke vorm op videoband en in 1992 op dvd verschijnt) en gefilmde optredens in Kopenhagen en Frankfurt van commentaar voorzien.

Densmore is de minst zichtbare van de drie ex-Doors. Na zijn acteerdebuut, de eenakter *Skins* (1984), wint hij de L.A. Weekly Theater Award voor zijn muzikale bijdrage aan het surrealistische stuk *Methusalem* (1985) en de NAACP Award vanwege zijn werk als coproducer van *Rounds* (1987). Ook speelt hij hoofdrollen in de producties *Band Dreams* en *Bebop* (1988), en onemanshow *The King of Jazz* (1989), gebaseerd op een kort verhaal van Donald Barthelme. In 1990 verschijnt Densmore’s autobiografie *Riders on the Storm* en is hij te gast in de talkshow *Into the Night*, waarin hij drumt met de huisband Billy Vera and the Beaters in hun vertolking van ‘Love Me Two Times’, en een jaar later speelt hij John Haeny in Oliver Stone’s bioscoopfilm over The Doors. Op televisie was Densmore eerder al in 1982 te zien als drummer in een band in de comedyserie *Square Pegs* en tien jaar later heeft hij een bijrol in *Beverly Hills 90210*; eveneens in 1992 is er *Be Bop A Lula*, een door Adam Ant en Densmore geproduceerd toneelstuk over Gene Vincent en Eddie Cochran, en in 1995 staat hij op het podium in het relatiedrama *Cerca*.

BOOTLEGS (2)

In 1988 worden de eerste Doors-bootlegs op de inmiddels al ingeburgerde compact discs gesignaleerd. Dat heeft vooral te maken met de Europese (en dan met name de Italiaanse) wetgeving in die tijd, waarin opnamen van twintig jaar geleden buiten het reguliere copyright vallen. Toch zijn de bootleg-cd's daardoor niet ineens legaal.

Controleurs speuren actief naar clandestiene releases, die zonder pardon in beslag worden genomen. Algauw worden bootlegs in de betere platenzaken heimelijk van ‘onder de toonbank’ verkocht, hoewel ze ook in de bakken tussen de officiële titels kunnen worden aangetroffen. Het is dan aan het kennersoog om de steeds vaker heel overtuigend vormgegeven uitgaven te onderscheiden van het ‘gewone’ oeuvre van artiesten.

Onder meer verschijnen in 1988:

Europe September 1968 (Bulldog Records), gekopieerd van *The Lizard King* (Round, 1973) en *The Night On Fire* (Tangie Town Records, 1981);

Four Closed Doors (World Productions Of Compact Music), gekopieerd van *Copenhagen 68* (12 Track Records, 1988);

Live at the Matrix 1967 – Autumn Life (Living Legend Records), gekopieerd van *Definitely Closed* (Better Days Records, 1984);

Live in Stockholm 1968 (The Swingin' Pig Records, 1988) (ook verkrijgbaar als 3 lp-box);

Orange County Suite, (spoken word en 'Rock Is Dead'-sessies van februari 1969), Document Records 1988.

Bevatten deze bootleg-cd's allemaal gerecycled materiaal, in 1989 slaan de harten van Doors-fans een keer over met de verschijning van de bootleg *Someday Soon*, met daarop het tot dan toe onbekende gelijknamige nummer, live opgenomen in Seattle in 1970. Het lijkt of de sluizen opengaan, er komt veel onbekend materiaal op de illegale markt en wie het allemaal wil hebben, is een hoop geld kwijt.

De interessantste bootleg-cd's uit eind jaren tachtig, eerste helft jaren negentig zijn:

Freedom Man – The Doors in 1970 (3 cd-box met concertopnamen van New York, Long Beach en Isle of Wight 1970, plus rijkelijk geïllustreerd boekje van 52 pagina's), Banzai Records 1994;

Jim Morrison – The Lost Paris Tapes (vooral interessant vanwege de vermeende 'laatste' opnamen die Morrison twee weken voor zijn dood

in Parijs zou hebben gemaakt met twee onbekende straatmuzikanten; jaren later werd bekend dat het een sessie moet zijn geweest in de periode van de opnamen voor *The Soft Parade*. Op de tape is ook Michael McClure te horen – een van de zogenaamde straatmuzikanten, de andere blijft onbekend – en ook is de stem van Paul Rothchild hoorbaar. Vandaar dat 1971 een onmogelijke datering is), Jomo 3.5471.1 1994;

Live in Miami 1969, RTW Records 1993;

The Complete Matrix Club Tapes (de beste geluidskwaliteit en het compleetst), Kiss The Stone 1994.

'The Mosquito' maakt zijn officiële digitale debuut op de cd-single 'Riders on the Storm' in de Top 40 van 1989, te midden van op de sixties teruggrijpende muziek van Manchester-bands als de Stone Roses, of The Charlatans, die met hun door een Doors-orgel gedomineerde hit 'The Only One I Know' ook verwijzen naar The Byrds' ballade 'Everybody's Been Burned'.

Niemand minder dan Jim Morrison verschijnt in januari 1990 'solo', te midden van andere gastartiesten, op het stemmige album van componist en producer Jonathan Elias, *Requiem for the Americas. Songs from the Lost World*. Het nummer 'The Journey' bevat een sample van de zinsnede 'Search on man, calm savior / God-speed & forgive you / morning-star, fragrant / meadow person girl'. De muziek is duidelijk om het metrum van de teksten gecomponeerd, op dezelfde wijze als *An American Prayer* ruim tien jaar eerder. Uitgebreider nog, in 'The Chant Movement', horen we Morrison voordragen uit het gedicht 'Far Arden':

*Moonshine night
Mt. Village
Insane in the woods
in the deep trees*

*Under the moon
Beneath the stars
They reel & dance*

*The young folk
Led to the Lake
by a King & Queen
Oh, I want to be there
I want us to be there
Beside the lake
Beneath the moon
Cool & swollen
dripping its hot
liquor*

*Frozen moment by a lake
A Knife has been stolen
The death of the snake*

*I know the impossible sea
when the dogs bark
I am a death bird
Naughty night bird*

*There's a belief by the
Children of Man which states
all will be well*

*Search on man, calm savior
Veteran of wars incalculable
greed. Search on man, calm savior
God-speed & forgive you
morning-star, fragrant
meadow person girl*

The Doors en al hun fans kunnen met een gerust hart de jaren negentig ingaan:
Jim leeft.

14 We Live, We Die & Death Not Ends It (1991-2001)

Voor *The Doors* is 1991 ontegenzeggelijk het jaar van De Film. Na een voorbereidingstijd van ruim vijf jaren komt er dan eindelijk een bioscoopfilm over *The Doors*. De verwachtingen zijn hooggespannen. Is regisseur Oliver Stone, die graag de grote thema's uit de Amerikaanse moderne geschiedenis in filmbeelden vat, in staat een accuraat beeld van de band neer te zetten? Kan de onvervangbare Jim Morrison door een acteur worden verbeeld? Zoals te verwachten valt, zijn er voor- en tegenstanders van de film. Zoals een fan na het zien van de film zegt: 'Oliver Stone should be killed for this!'

De film begint treffend en veelbelovend met een passage die Doors-fans al kennen van *An American Prayer*, waarvan op dit moment nog geen cd-versie bestaat (die al in 1990 is aangekondigd, maar pas in 1995 zal worden uitgebracht):

*The movie will begin in five moments
The mindless voice announced
All those unseated will await the next show.*

*We filed slowly, languidly into the hall
The auditorium was vast and silent
As we seated and were darkened, the voice continued.*

*The program for this evening is not new
You've seen this entertainment through and through
You've seen your birth, your life and death
you might recall all of the rest
Did you have a good world when you died?
Enough to base a movie on?*

Tijdens de openingsscène, in de opnamestudio op Morrisons zevenentwintigste verjaardag, wanneer hij een reeks gedichten op band opneemt, klinkt de stem van 'John Haeny' vanuit de controlekamer. Wie goed oplet, herkent de stem: het is Doors-drummer John Densmore.

Ook met de volgende scène, waarin de kijker getuige is van het auto-ongeluk in

New Mexico in 1948 (of 1949, zoals de ondertitel in de film vermeldt), is niets mis. Maar zodra Val Kilmer in beeld komt, als de jonge Morrison in Venice Beach anno 1965, is het onvermijdelijk dat je de rest van de film gaat zitten vergelijken: sprak, bewoog, kleepte Morrison zich echt zo in die tijd? Komt de intonatie van de trage spreektrant van het personage overeen met de echte Jim? Zijn die haren niet overduidelijk een pruik?

Ernstiger is de vraag of de legendarische rockster wel is gediend met de manier waarop hij in de film is verbeeld. Van Morrisons grappige, zachtaardige en vooral poëtische kant blijft in de film nauwelijks iets over. Overduidelijk zijn Kilmers bewegingen en zijn uiterlijk sterk gemodelleerd naar de vele foto's van Morrison.

De kritieken zijn niet mild: de maniakale kant van Morrisons karakter is te sterk benadrukt, de film is überhaupt te sensationeel, overdrijft in narratief opzicht en neemt een loopje met de historische juistheid. Hoewel Krieger en Densmore als 'creative consultants' aan de film verbonden zijn, weigert Manzarek alle medewerking. Hij wil niet eens met regisseur Stone spreken. Blijkbaar heeft hij in een vroeg stadium de rushes gezien en zijn conclusie getrokken. Ook in zijn autobiografie, *Light My Fire. My Life With The Doors*, regent het klachten, aantijgingen aan het adres van Oliver Stone.

De Groene Amsterdammer vat het tien jaar na dato fraai samen:

Met een Leni Riefenstahl-achtig sentiment voor de groteske uitvergroting maakte Stone van Morrison een soort eigentijdse sjamaan, voorman van de spirituele revolutie van Californië in de jaren zestig, die vergezeld door de geesten van indianen en andere spiritistische verschijningen een kruistocht voerde tegen de hypocrisie van de burgerlijke samenleving. De Jim Morrison van Oliver Stone bedrijft de liefde tijdens een zwarte mis op de muziek van de Carmina Burana en leeft ook verder in een aanhoudende, jungiaanse staat van paranormale gevoeligheid als gevolg van lsd en whisky.

Frank Lisciandro's commentaar in een interview is doordrenkt van typische jaren-zestigfilosofie: 'Oliver Stone zat in Vietnam en wij waren hier. Hij doodde mensen. Wij waren hier en protesteerden tegen de oorlog. En Jim zong 'The Unknown Soldier' op het podium. Oliver deed precies datgene waartegen wij protesteerden.'

Ook Patricia Kennealy is achteraf niet blij met hoe zij in de film is geportretteerd. De ex-Doors zijn van mening dat Pamela Courson niet erg waarheidsgetrouw wordt

neergezet door actrice Meg Ryan. Dat zal vooral met het scenario te maken hebben. In het algemeen kloppen scènes niet, zoals de beruchte ‘exposure’ in Miami, of de manier waarop Morrison ‘higher! yeah!’ roept in The Ed Sullivan Show: in het echt keek Morrison niet maniakaal (maar wel provocatief) in de camera, en riep hij ook niet een triomfantelijk ‘yeah!’ erachteraan.

Hoewel de biopic *The Doors* een hoogstaande visuele kwaliteit zeker niet ontbeert, is het een gemiste kans dat de film blijft steken in een te oppervlakkige uitbeelding van Jim Morrison. De ontwikkeling van de band als groepseenheid komt er sowieso bekaaid vanaf, en behalve de gedichten die te horen zijn, is er in de figuur van de film-Morrison weinig poëtisch te herkennen. Er is al zo veel over deze film van Oliver Stone geschreven dat verdere uitdieping in dit boek achterwege blijft. Wat wel als een paal boven water staat, is dat ‘de Doors-film’ van enorme betekenis is voor de *legacy*, zijn stempel drukt op de commerciële industrie die The Doors zijn geworden. Gedurende meer dan een jaar na dato is er in alle muziekbladen, kranten, tijdschriften, glossy’s, op winkelposters, buitenreclame, overal waar je het wel en niet verwacht, aandacht voor The Doors. Alleen zijn het nu meestal niet foto’s van Morrison, maar van de in vlammen gevatte haardos van Val-Kilmer-als-Jim-Morrison die veelvuldig verschijnen. Net als begin jaren tachtig maakt een nieuwe lichting opgroeiende tieners kennis met The Doors, en met de in hun ogen bovenmenselijk coole gast die in zijn Ford Mustang door de woestijn scheurde, tijdens concerten zijn pik liet zien en meer kon drinken dan wie dan ook. *Thanks, Oliver*. Manzarek en consorten varen er wel bij, de miljoenen stromen binnen.

Op 3 juli 1991 is het twintig jaar geleden dat Morrison overleed, en tien jaar sinds zijn laatste rustplaats een nieuwe grafsteen en borstbeeld kreeg, gemaakt door de Kroatische kunstenaar Mladen Mikulin. Ruim een halfjaar eerder heeft het graf van de Doors-zanger een grondige opknapbeurt gekregen. Dat werd tijd, want sinds het in 1981 geplaatste stenen borstbeeld door fans in 1988 werd gestolen, naar eigen zeggen om te voorkomen dat hun idool een soort ‘Mona Lisa’ voor Doors-toeristen zou worden, ligt het beroemdste graf van Parijs er nogal desolaat bij. In maart 1990 wordt begonnen met de werkzaamheden. Een Engels tijdschrift bericht erover:

Vooruitlopend op de verwachte massale komst van toeristen na de Doors-film, is men begonnen aan een grondige opknapbeurt van Jim Morrisons graf op het kerkhof van Père-Lachaise in Parijs. Jarenlang heeft de laatste

rustplaats van *Old Leather Keks* gefungeerd als vrijplaats voor graffiti spuitende en openbaar urinerende *Lizard*-types, maar nu is de onsmakelijke troep opgeruimd en is er een fraaie grafsteen neergezet. Jim zou zich ongetwijfeld in zijn graf hebben omgedraaid, als hij er werkelijk ligt.

De omringende grafstenen, die jarenlang zijn beklad en beschreven, worden schoon-gemaakt, Morrisons oude steen wordt vervangen door een granieten exemplaar met een bronzen plaquette waarop de Griekse tekst ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΔΑΙΜΟΝΑ ΕΑΥΤΟΥ staat; een tekst die zich tamelijk ambivalent – maar toepasselijk – laat vertalen als ‘trouw aan zijn ziel’ (Oudgrieks) maar ook als ‘hij schiep zijn eigen demonen’ (Nieuwgrieks). De nieuwe grafsteen staat er in onze tijd nog steeds en is naar verluidt betaald door Morrisons ouders, die het graf op een maartse, regenachtige dag in 1991 voor het eerst bezoeken, in aanwezigheid van de directeur van de beroemde begraafplaats. De sectie rondom Morrisons graf is voor de gelegenheid afgeschermd voor fans, maar de Amerikaanse fotografe Michelle Campbell, die al jaren in Parijs woont en er een ‘carrière’ van heeft gemaakt Morrisons graf te documenteren in haar fotowerk, mag het moment vastleggen.

Vier maanden later, op Morrisons twintigste *anniversaire*, is het stervensdruk op het voorplein bij de hoofdingang van Père-Lachaise aan de Boulevard de Ménilmontant: duizenden fans en nieuwsgierigen verdringen zich achter de dranghekken of zitten in kleermakerszit. Doors T-shirts, joints, een jongen met Morrison-kapsel heeft een microfoon die is verbonden met een draagbare geluidsinstallatie, reciteert ‘Is everybody in? The ceremony is about to begin’ en schreeuwt dan ‘Wake up!!’ Nauwelijks reactie om hem heen. Iedereen is relaxed, ligt te zonnen, maakt een praatje met mede-pelgrims, is in gemijmer verzonken of zet een fles wijn aan zijn of haar mond. Meisjes én jongens met kralenkettingen om hals en pols, loshangende haren, je zou denken dat de jaren zestig zijn blijven stilstaan. Er is veel kopieergedrag, velen imiteren hun held Jim Morrison, willen zo veel mogelijk op hem lijken. Of eigenlijk: willen zo veel mogelijk lijken op het *wild child* uit de Doors-film, die op dat moment nog volop in de bioscopen te zien is. Velen vragen zich af: zouden de drie ex-Doors ook komen opdagen?

De autoriteiten hebben uit voorzorg al op zeker moment overdag de hoofdingang afgesloten en houden de meute jongeren in de gaten, in de hoop dat er geen ongeregeldheden plaatsvinden. De verzamelde fans wachten in de hoop dat de toegangspoorten toch weer opengaan.

Het graf van Jim Morrison met het borstbeeld, begin jaren tachtig. FOTO PATRICIA DEVAUX

's Avonds laat blijft het beeld beperkt tot contouren van onherkenbare mensen in de duisternis, slechts verlicht door kaarsen, fakkels, aanstekers, brandend afval. Een luide knal, gevolgd door hysterisch gejuich: een groepje 'fans' heeft met een auto de dranghekken voor de grote poort omver geramd en de poortdeuren geforceerd. De gendarmes beantwoorden het geweld met charges en traangas. Relschoppers worden gearresteerd. Geluiden dringen harder dan overdag door: een voortdurend voetgeschuifel en gestamp, stemmen die weerkaatsen tegen muren en grafstenen, geschreeuw, in scherven vallende flessen, zingende, lallende Doors-fans, sirenes loeien boven alles uit. Angstaanjagend. Ontluisterend. Beschamend.

In *De Groene Amsterdammer* kijkt Michelle Campbell in 2001 terug op de gebeurtenissen van tien jaar eerder: 'In 1991 ging het zo mis omdat de mensen uit het voormalige Oostblok toen en masse naar het graf kwamen,' legt ze uit. 'Voor hen is Morrison veel meer dan een rock 'n' roll-legende. Hij is het symbool van de ultieme vrijheid. Dat is ook de belangrijkste reden dat mensen naar het graf komen: ze willen zich vrij voelen.'

Na de rellen op Père-Lachaise is de 'rust' bij Morrisons graf definitief voorbij — al is de grafurst al veel eerder geschonden: al in juli 1984 heeft de oproerpolitie traangas ingezet om de horde fans te bedwingen. De anderhalve vierkante meter in de necropolis wordt een van de drukst bezochte toeristenattracties van Parijs. Dagelijks kuieren vele – te vele – bedevaartgangers over de met kinderkopjes bestrate lanen van het kerkhof, laten graffiti achter op andermans graven, persen zich tussen de nauwe doorgangen van andere grafmonumenten door om zo dicht mogelijk bij hun held te komen. De adoratie neemt soms bizarre vormen aan. Er komen berichten over prostitutie, seks, misdragingen aan het graf. Mensen zitten en liggen op graven in de directe nabijheid van Morrisons laatste rustplaats. Er wordt gedronken, gebloed, gezongen, geschreeuwd. Velen denken dat ze met dergelijk buitensporig gedrag op hun idool lijken, hem eer bewijzen. In een ingezonden brief, geplaatst in het fanclubblad, roept Danny Sugerman in 1987 alle fans op zich te gedragen:

Mijn beste vriend ligt daar begraven. Jullie beste vriend ligt daar begraven. Dat hebben we allemaal met elkaar gemeen. We hebben de kans daar samen te komen om er kracht uit te putten, rust te vinden, contact met elkaar te maken — in plaats daarvan maken we ons schuldig aan beledigend, ontaard en aanstootgevend gedrag. Jim wilde op Père-Lachaise begraven worden omdat zijn helden daar liggen — mensen die *hij* hoog in het vaandel had. Toen Jim er de graven van Balzac, Piaf en anderen bezocht, was hij niet dronken en schreef hij niet op grafstenen.

Het helpt niet. De berg afval wordt steeds groter, het gedrag steeds luidruchtiger. Het zo treffend gelijkende borstbeeld en de omliggende graven worden verder beklad; HELLO, I LOVE YOU, LET ME JUMP IN YOUR GRAVE, heeft iemand op het monument grenzend aan Morrisons graf geschreven.

Met een wat zonniger gevoel voor humor schrijft jaren later iemand in de comments onder aan het blog *Visual history of Jim Morrison's grave*: 'I wish you people would leave me the fuck alone and let me truly rest in peace. Thank You. JDM.'

Reeds van bootlegvideo's bekende filmbeelden van The Doors komen in 1991 officieel beschikbaar dankzij *The Soft Parade*, een videorelease met voornamelijk fragmenten uit de PBS-show *Critique* uit 1969. Volgens Manzarek is deze presentatie het antwoord van The Doors op Oliver Stone's film. 'In *The Soft Parade* kun je de echte

Doors zien. De film is flauwekul, de film schildert Morrison af als een lul, een dronken alcoholist, weet je. Een lul. Ik bedoel maar, ik haat die vent in de film. [...] Jim Morrison was eigenlijk een aardige kerel. [...] Wanneer hij had gedronken, was hij... nou ja, niet zo aardig, de meeste dronkenlappen zijn niet zo aardig. Maar de échte Jim Morrison was een heel goed mens.'

Onder de eindtitels van de video is voor het eerst in kleur het playback-optreden te zien dat The Doors in september 1968 op een plein in Frankfurt gaven voor de filmopname ten behoeve van de Duitse televisieshow *4-3-2-1 Hot & Sweet*.

De integrale film van Granada Television, *The Doors Are Open*, wordt eveneens in 1991 op video uitgebracht, en om nog even in de videosfeer te blijven, is – alleen for the record – vermeldenswaard dat Krieger in 1992 te zien is in de aflevering 'Rock of Ages' van de comedyserie *Married with Children*. Ook verschijnt Krieger dat jaar als gastgitarist in het nummer 'Shades of Blue', op het album *Not Alone* van Thomas Jefferson Kaye. Toevallig speelt Charlie Harrison, vooral bekend van Poco, maar ook heel kortstondig lid van Nite City, op dit nummer (en op andere) basgitaar.

Nieuws van grotere importantie is dat The Doors in 1993 worden ingehuldigd in de Rock & Roll Hall of Fame. Op 12 januari is het zover. In zijn introductiespeech is Pearl Jam-zanger Eddie Vedder dankbaar dat de vier Doors-leden destijds aan de militaire dienstplicht wisten te ontsnappen, anders had de wereld nooit kennisgemaakt met hun band, die in vijf jaar tijd zes fantastische albums maakte. Dan kondigt hij Manzarek, Krieger en Densmore aan; hun eerste publieke gezamenlijke optreden sinds...? Het is jaren geleden dat de drie samen op een podium stonden. Het Rock & Roll Hall of Fame-optreden ziet een onverminderd energieke band The Doors: een vloeiend spelende Krieger citeert tijdens 'Roadhouse Blues' een fragment van 'Eleanor Rigby' en doet de duckwalk, Densmore is zoals altijd een creatieve en precieze drummer, alleen Manzareks keyboard klinkt helaas als kinderspeelgoed.

Deze reünie van The Doors wordt aangevuld met Don Was op basgitaar en Scott Gordon op mondharmonica, en met Vedder als een trots glimlachende, overtuigende zanger — een van de velen in een reeks vocalisten die Morrisons plaats achter de microfoon innemen. Krieger herinnert zich jaren nadien dat Eddie Vedder voor de repetities vanuit Seattle naar Los Angeles was gereden, maar daar niet arriveerde, en er noodgedwongen zonder hem werd gerepeteerd. Ook bij de tweede ronde liet Vedder verstek gaan. Het bleek dat hij door een zware storm was opgehouden en in plaats van gezamenlijk te repeteren, in de auto Doors-cd's had afgespeeld. Op het

laatste moment, één dag voor de show, kon er in de Power Plant Studios toch nog met hem worden gerepeteerd.

Manzareks keuze voor niet-authentieke toetsinstrumenten is vaak bekritiseerd. De keyboards die hij in de jaren negentig tijdens optredens bespeelt, klinken goedkoop. Alsof je naar een coverband luistert, zo oordelen veel fans. De redenen voor Manzareks keus zullen van praktische aard zijn: dergelijke lichtgewicht keyboards zijn gemakkelijk te transporteren en zijn vermoedelijk minder gevoelig voor schade tijdens tournees. Doors tributeband The Soft Parade, met frontman Joe Russo, maakt juist bij wijze van statement gebruik van originele instrumenten, tot en met de Fender Piano Bass aan toe. Het laten herleven van een Doors-concert voert terug naar de al eerder genoemde *Morrison The Rock Opera*, geproduceerd door Morrisons zus Anne en haar (toenmalige) man Alan Graham. Een zekere Dave Brock, die dan nog op de highschool zit en erg veel op Jim Morrison lijkt, doet auditie. De rockopera flopt na korte tijd, maar Brock richt midden jaren tachtig een Doors cover- c.q. tributeband op, genaamd Wild Child. De eerste band die een interpretatie van een Doors-liveshow op het podium brengt zijn ze echter niet: al in 1983 touren er in de Verenigde Staten op zijn minst vier verschillende bands met hetzelfde concept: Crystal Ship, L.A. Woman, Moonlight Drive en Strange Daze. Wild Child en de in 1990 opgerichte The Soft Parade zijn daarentegen de twee meest succesvolle Amerikaanse Doors-tributebands, die tevens de langste adem hebben.

In de jaren negentig verrast Robby Krieger de fans van beide groepen met al dan niet aangekondigde gastoptredens. Zo staat hij samen met The Soft Parade op het podium van La Cigale in Parijs op 8 december 1993, de dag dat Morrison vijftig jaar zou zijn geworden. Ter gelegenheid van die gebeurtenis wordt de James Douglas Morrison Birthday Celebration op touw gezet. De organisatie is in handen van Frank Lisciandro, Gilles Yepremian, met hulp van Rainer Moddemann en anderen. Er is van alles georganiseerd: de vertoning van *Feast of Friends* en *HWY* in een bioscoop, het genoemde concert van The Soft Parade, een concert van de Robby Krieger Organization (met gastoptreden van Dave Brock), een foto-expositie van Frank Lisciandro en Michelle Campbell, een platenbeurs inclusief het signeren van *An Hour for Magic* door Lisciandro, een poëzievoordracht, en aandacht van televisiezenders uit Europa en de Verenigde Staten. Ondergetekende, die sinds de zomer van dat jaar de covers ontwerpt voor het Amerikaanse fanclubblad *The Doors Collectors Magazine*, in opdracht van *editor in chief* Kerry Humpherys, is ook aanwezig bij de festiviteiten en staat eventjes in de spotlights, getuige een artikel in *De Limburger*:

DE LIMBURGER

Jim is vijftig, de legende leeft

La Cigalle ligt vlakbij de Moulin Rouge, middenin het roodverlichte uitgaanscentrum van Parijs. Een passende omgeving om de vijftigste geboortedag te herdenken van de man die zo graag flirtte met de zelfkant en zo veel onderbuis in zijn muziek deed: Jim Morrison.

Het is even voor negen als de Doors-coverband The Soft Parade het podium van het met rood pluche aangeklede zaaltje opkomt. De in zwart leer gehulde zanger Joe Russo, met iets te dik om een exacte kloon van de jonge Jim te zijn, vertelt dat Ray Manzarek en John Densmore helaas verleden tijd zijn om deze achtste december „Jim big five o“ te vieren, alvorens hij gitarist Robby Krieger op het podium verwelkomt.

Krieger speelt When The Music's Over, Spanish Gypsy en als verjaardagscadeautje het door hem geschreven Light My Fire. Hij lijkt er een penens genootje in te scheppen de gitaarsolletjes van de overleden Doors-songs juist niet te kopiëren, daarmee het Keriswerk van The Soft Parade lichtelijk frustrerend.

Wraak

Een milde vorm van wraak van de bescheiden gitarist die de Doors-fans niet de dupe wilde laten worden van de richtingenstrijd tussen de naspelers. De Franse organisatie van de herdenkingweek had namelijk Robby's vrienden van Wild Child in een last stadium vervangen door The Soft Parade. „Ik vond dat tenminste een van de drie overgebleven. Doors aanwezig moest zijn“, motiveert de Krieger zijn beslissing om toch met The Soft Parade te spelen.

Later op de avond, in de Anapaho, bereikt de gitarist met zijn eigen band The Robby Krieger Organisation dat het werk van The Doors ook in een eigentijdse jazzrockwijze prima geldt. Zijn Riders On The Storm is ondanks de felle zang krachtig en leeft onmisbaar veel meer dan de hele rest van The Soft Parade. En Wild-Child-zanger Dave Brock, die drie nummers mag meedoen, lijkt uiterlijk minder, maar is vocaal veel beter dan collega-Jim Joe Russo.

Problemen

Believe de beide concerten zijn er deze maand tal van activiteiten georganiseerd rond de gouden dood. Velekeuze verliet dat allemaal niet. De vertoning van de film *Fast Of Friends* en *WWV* moest na één voorstelling gestopt worden, vanwege problemen met de rechten en zondag bij de platenbeurs in Salle de Wagram viel maar weinig interessanten te scoren.

De meeste boefjes verdwenen onder tafel nadat de politie met inbegrip had geadapt, vertelt Kerry Humphery DO.

editor-in-chief van The Doors Collectors Magazine. Hij is met zijn vrouw en een stel stel voorname Amerikaanse fans in Parijs neergestreken om de activiteiten rond de heilige datum 8 december bij te wonen.

Artwork

Onder hen Fred Baggen uit Geleen, de vaste illustrator van het Amerikaanse fanclubblad, volgens Kerry „a very talented artist“ die „impressive“ werk maakt. Kerry, die sinds een jaar of vijf handelt in Doors-bootlegs en -memorabilia, hoorde dat Fred op The Doors en Jim Morrison geïnspireerd artwork maakte en vroeg hem wat op te sturen voor een serieus blad over The Doors dat hij van plans was uit te geven. Kerry was dermate onder de indruk van Freds werk dat hij de creatieve Doors-adept uit Geleen meteen tot vaste illustrator van zijn *The Doors Collectors Magazine* bombardeerde.

Als I look back
over my life
I am struck by post
cards
Ruined snapshots
faded posters
Of a time, I can't recall

Jim Morrison
(uit *Wadsworth*)

voort bespiedheden worden gezien, vindt hij nogal absurd.

Leuke handel

Freddy Tomberg, die als persiflage aanleiding was bij het concert dat The Doors op 17 september 1968 in Kopenhagen gaven, is het daar volledig mee eens. „Jij, afwezigheid van de hoofdrolspeler, straft de mythe af op iedereen die met hem te maken heeft gehad“, lacht de langharige Deen, die destijds zes rolletjes volbracht en daaraan 25 jaar later nog een leuke handel heeft.

Ten overvloed: de echte Jim Morrison stierf in 1971 zijn laatste maanden in Parijs. Maanden waarin hij veel schreef en vooral veel dronk. Op 3 juli 1971 ging het licht uit en begon de Morrison-legende. Na, bijna een half eeuw later, zijn de feitelijkheden van zijn levensverhaal nauwelijks meer te onderscheiden van het web van mystificatie en halve waarheden dat ze langzaamhand draagt te overvloedigen.

Jim Morrison is door zijn voorbode einde bevoren in de tijd en fungeert nog steeds als prototype van de rebel voor jongeren van elke nieuwe generatie. Zijn graf op Père Lachaise is een bedevaartsoord waar mensen die van The Doors houden zich nog dagelijks verzamelen.

Cordon

In de jaren tachtig ging het

meestal gemeenlijk toe. De grafgraven bleven vaak onversierd bij de steen der stenen om naar muziek van The Doors te luisteren en dronken te worden. Soms haarden ze zelfs nachthaken, maar sinds de rellen rond de twintigste verjaardag van Jim's dood (3 juli 1991) staan de gendarmes dat niet meer toe. De steen bij het graf is de middag van de achtste december dan ook wel een grinnik. De politie heeft een cordon gewild rond de bescheiden grafsteen, en probeert vervolgens de massaal toegestroomde Doors-fans tegen te houden. Bij de laatste naspelers van de chanteur du rock wordt georganiseerd. Een enorme berg bloemen en gedichten bedekt het graf en op de steen zagen waarnemers voor wat licht op deze drukkende dag. De agenten bij de steen kregen vol onbegrip toe, ongevraagd voor de woorden die een kalende ventiger ze toefuist: „Pour lui, il est comme un Dieu.“

FRANS PASMA

Een abonnement op The Doors Collectors Magazine kost dertig dollar per jaar (vier nummers). Contactadres: Kerry Humphery c/o TCO inc. P.O. Box 1447 Orem, UT 84059-1447, telefoon en fax-nummer (801) 224-7390.

December 1993: bij thuiskomst uit Parijs lag het krantenartikel al op me te wachten.

Onder hen Fred Baggen uit Geleen, de vaste illustrator van het Amerikaanse fanclubblad, volgens Kerry ‘a very talented artist’ die ‘impressive’ werk maakt. Kerry, die sinds een jaar of vijf handelt in Doors-bootlegs en -memorabilia, hoorde dat Fred op The Doors en Jim Morrison geïnspireerd artwork maakte en vroeg hem wat op te sturen voor een serieus blad over The Doors dat hij van plans was uit te geven. Kerry was dermate onder de indruk van Freds werk dat hij de creatieve Doors-adept uit Geleen meteen tot vaste illustrator van zijn *The Doors Collectors Magazine* bombardeerde.

Lisciandro verbaast zich in *The Observer* van 5 december 1993 over de niet-aflatende populariteit van Morrison: ‘Ik weet niet wat er aan de hand is. Ik bedoel, het is zo raar; je drinkt wat met een kerel en plots kom je erachter dat hij een halfgod is.’ Wie zich ten overvloed aan beelden van de halfgod wil verlustigen in een betere beeldkwaliteit dan de gangbare videobanden, kan zijn hart ophalen aan de 12 inch-laserdisc *The Doors Collection* die in december 1995 verschijnt.

De digitale schijf op elpeeformaat bevat de video’s *Dance on Fire*, *Live at the Hollywood Bowl* en *The Soft Parade*, maar pas echt interessant is het bonusmateriaal: fragmenten uit Densmore’s livevoordracht gebaseerd op zijn autobiografie, Kriegers nieuwe jazzversie van ‘The End’, een presentatie van Henry Diltz’ fotosessie voor de *Morrison Hotel*-hoes, een presentatie van Doors-collectibles door Kerry Humpherys, een naar keuze aan of uit te zetten, drie uur durende audiotrack waar de drie voormalige Doors commentaar geven op de genoemde video’s terwijl die worden afgespeeld en, als kers op de taart, twee films die Manzarek in zijn UCLA-tijd maakte: *Evergreen* en *Induction*. In *Billboard* van januari 1996 zegt hij hierover: ‘Je ziet Jim Morrison en Ray Manzarek in hetzelfde frame op hetzelfde moment — voordat we zelfs maar gesproken hadden over The Doors.’ In 1999 verschijnt deze laserdisc ook als dvd.

Krieger, die met zijn schriele uiterlijk en uitgedund haar onveranderd kronkelige, met jazzfusion doorweven solo’s uit zijn gitaar tovert, blijft in de jaren negentig met net zo veel energie solowerk uitbrengen en bijdragen aan andermans werk leveren als tevoren. In 1994 speelt hij op de nummers ‘Love Ride’, ‘Theme from the American Motorcycle’, ‘Harley Blues’, ‘Indian Dreams’ en ‘American Legend’ van de compilatie-cd *Harley-Davidson: the American Motorcycle Soundtrack*. De Love Ride was tussen 1984 en 2015 een jarenlang terugkerend evenement voor en door Harley-lief-

hebbers, waarbij geld werd ingezameld ten behoeve van de bestrijding van spierziektes. In 1995 verschijnt de concertregistratie *RKO Live!* van de Robby Krieger Organization, waarop onder meer 'Spanish Caravan / Spain' is te horen, een nummer dat kan worden opgevat als Kriegers reconstructie van de langere flamenco-introductie die tijdens het productieproces van *Waiting for the Sun* in 1968 is gecoupeerd en verloren gegaan.

Dat jaar speelt Krieger ook mee op het nummer 'Clean Machine' van Michael Zentner en op 'Believe It' van Arthur Barrows album *Eyebrow Razor*, een jaar later op 'Sugar Mama' van Spirit en in 1997 is hij te horen op 'We Are the Champions' van het album *Dragon Attack. A Tribute to Queen*. In datzelfde jaar treedt hij op in Europa, onder andere in Denemarken, Duitsland en Frankrijk. Op deze tour wordt hij terzijde gestaan door zijn oude kompaan Densmore, zoon Waylon Krieger, en Berry Oakley jr., de zoon van The Allman Brothers Band-bassist met dezelfde naam. Junior is geboren uit diens buitenechtelijke relatie met Julia Densmore (inderdaad: de vroegere echtgenote van de Doors-drummer, de tournee is dus een soort familie-aangelegenheid). Krieger jr. en Oakley jr. richten samen met Erin Davis (zoon van Miles) en Joe Bonamassa in 1992 een band op met de toepasselijke naam Bloodline, die vier jaar later evolueert in The Oakley Krieger Band, minus Bonamassa en Davis, maar mét Duane Betts, zoon van The Allman Brothers Band-gitarist Dickey Betts, en met Alec Puro.

Manzarek verleent in 1992 zijn medewerking aan Scott Richardsons cd *Tornado Souvenirs*, en een jaar later aan *Men Are Made in the Paint – An Audio Guide to the World of Basketball*, een 'verbal journey' door de wereld van het basketbal. Manzareks muzikale bijdragen verbinden de gesproken passages met elkaar. Ook speelt hij op enkele tracks op *Beat Existentialist* van de Britse dichter Darryl Read, en die samenwerking bevalt zo goed dat het duo zes jaar later samen *Freshly Dug* uitbrengt.

In 1993 brengt Manzarek samen met dichter Michael McClure *Love Lion* uit, een door piano gedomineerd album met McClure's nadrukkelijke en tegelijk milde gesproken voordracht. Twee jaar eerder is al de videovariant van deze titel verschenen. Vanzelfsprekend zijn veel piano-arrangementen gebaseerd op Doors-melodieën en is er een track met de titel 'In Memoriam: For Jim Morrison'. Op het in 2001 uitgebrachte album *There's a Word!* wordt de oude vriend van beide mannen herdacht in 'For Jim Morrison', en worden ze begeleid op dwarsfluit door Larry Kassin.

Michael C. Ford zat in 1964 op UCLA, en volgde samen met Morrison en Manzarek een workshop van regisseur Josef von Sternberg — vooral bekend van films met

Marlene Dietrich. De vriendschap tussen Ford en The Doors dateert dus al van tientallen jaren terug. Op Fords *Fire Escapes* (1994) speelt Manzarek piano. Ook gaat Manzarek in dat jaar een samenwerking aan met Scott Richardson op diens album *Revelation Blues*. Een obscure, wat curieuze samenwerking gaat Manzarek aan met de Mexicaanse band Aleks Syntek y la Gente Normal door op hun album *Más Fuerte De Lo Que Pensaba* (1994) mee te spelen. Meer informatie is er niet over te vinden. In 1996 verschijnt de dubbel-cd *Myth and Reality. The Spoken Word History* (in 2017 opnieuw verschenen) waarop rasverteller Manzarek het verhaal van The Doors nog eens uit de doeken doet, op een manier zoals weinigen dat kunnen. Manzarek heeft, zoals bekend, de neiging om wijldloos zijn relaas te doen, en ook een beetje legendevorming moet men niet uitsluiten, maar wie van een sappig vertelde geschiedschrijving van The Doors houdt, moet bij Manzarek zijn oor te luisteren leggen.

Een heuse boxset is lang van tevoren aangekondigd, uitgesteld, bekritiseerd (het uitstel, niet de box), en ziet in 1997 eindelijk het licht. The Doors zijn een van de weinige grote bands uit de gouden eeuw van de rockmuziek die nog geen werkelijke boxset hebben uitgebracht. Her en der zijn wel wat bonustracks verschenen (bijvoorbeeld 'Babylon Fading', 'Bird of Prey', 'The Ghost Song (Extended Version)' en de *hidden track* met de beginregel 'Thank you O Lord, for the white Blind Light' op de cd-uitgave van *An American Prayer*, en de videoclip van 'The Ghost Song' op de enhanced versie van de *Greatest Hits*-cd), maar een verzameling niet eerder gehoorde outtakes, livetracks, *studio chatter* en *false starts* heeft de Doors-fan nog nooit via officiële kanalen mogen omarmen. Dat verandert met *The Doors Box Set*, die bestaat uit een boekwerkje van 58 pagina's en vier cd's, die thematisch zijn gerangschikt. Disc 1 is getiteld 'Without a Safety Net' en bevat als hoogtepunten een jazzy uitvoering van 'Queen of the Highway', de eerdergenoemde demoversie van 'Hyacinth House', een in Aquarius Theatre opgenomen soundcheck-uitvoering van 'I Will Never Be Untrue', en een vroege studioversie van 'Moonlight Drive' die iets afwijkt van dezelfde bonustrack op de *Perception*-boxset die in 2006 zal verschijnen; de 1997-versie wordt niet uitgefade en eindigt met de stem uit de control room: 'You're out!', terwijl de 2006-versie begint met Morrisons stem: 'Stay back.'

Disc 2, 'Live in New York', is een compilatie van liveopnamen van de vier shows die The Doors in Felt Forum speelden, en als zodanig geen *absolutely* liveregistratie maar een gemanipuleerde weergave daarvan. Desalniettemin zijn dit de eerste officiële opnamen van deze concertreeks, die al grotendeels op bootlegs voorhanden zijn.

Kritiek van fans betreft de edits in 'Who Scared You' en 'Black Train Song', de overdubs van Krieger op sommige nummers van *Live in New York* (o.a. 'Roadhouse Blues'), de edits van de ene show naar de andere tijdens een en hetzelfde nummer, en de inkortingen (de directe overgang tussen de zinsnede 'Sweat oozed from its shiny skin' en 'Wake up!' is ergerlijk). Het feit dat 'Gloria' niet in New York, maar ruim een halfjaar eerder tijdens een soundcheck in Aquarius Theatre is opgenomen, doet verder afbreuk aan de coherentie en geloofwaardigheid van de tweede cd van de boxset.

Disc 3, 'The Future Ain't What It Used to Be', begint met het nogal overbodige 'Hello to the Cities', een opname uit Detroit (1970), voorafgegaan door de introductie van Ed Sullivan uit zijn televisieshow in 1967, die overgaat in 'Break On Through' van het Isle of Wight-optreden. Verdere hoogtepunten: 'Someday Soon', waarin Krieger meer dan ooit zowel bassist is als gitarist, en het officiële debuut van twee nummers live in de Matrix Club (1967) en 'Tightrope Ride' van *Other Voices* (nadat 'The Mosquito' van *Full Circle* in 1989 al op een cd-single is verschenen).

Disc 4, 'Band Favorites', zijn de persoonlijke favorieten – de officiële, overbekende releases – van Manzarek, Krieger en Densmore, en in die zin een overbodige toevoeging aan deze boxset, die is opgedragen aan de in 1995 overleden Paul Rothchild. Eveneens in 1997 verschijnt de video *The Best of The Doors*, die voor de verandering nooit op dvd is verschenen. De video bevat naast de reeds bekende beelden en muziek een aantal zeldzame extra's: een 'videoclip' van 'Strange Days', door regisseuse Kit Fitzgerald, die ook de niet uitgebrachte video van 'The Wounds of Fate' van Manzareks album *Carmina Burana* had gemaakt, een kort gefilmd interview met Morrison in de nazomer van 1970, een nieuwe videoclip, namelijk voor 'The Ghost Song', en niet eerder geziene outtakes van *Feast of Friends*: Morrison, Manzarek en Krieger spelen tijdens hun Amerikaanse tournee van 1968 een potje kaart om de tijd te verdrijven.

BOOTLEGS (3)

Een jaar voordat de boxset verschijnt, hebben bootleggers al laten zien dat ook zij in staat zijn om overtuigende compilaties samen te stellen, al is het door hen gebruikte materiaal van beduidend mindere geluidskwaliteit. Een mooie – illegale – tegenhanger van de officiële Doors-boxset is *Stages*, een in Luxemburg of Italië

geproduceerde longbox met vier discs, die het hele oeuvre van The Doors omspannt, van de Rick & The Ravens-singles tot het Isle of Wight-optreden. Al in het najaar van 1995 aangekondigd, maar pas in november 1996 op de markt gebracht, bevat deze bootlegbox tot dan toe nooit eerder uitgelekte opnamen uit 1969 en 1970: 'Roadhouse Blues' en 'Money' (Aquarius Theatre, Los Angeles), 'Ship of Fools' (Cobo Arena, Detroit), 'Train Jam' (Civic Auditorium, Bakersfield) en een tweede versie van 'Someday Soon' (Civic Centre, Baltimore). Deze zeldzame tracks overtuigen Doors-fans ervan dat er nog veel meer liveopnamen moeten bestaan uit de tijd dat de band hun optredens registreerde ten behoeve van wat *Absolutely Live* zou worden.

Samen met *The Complete Matrix Club Tapes*, *One Hundred Minutes* (Vancouver 1970), *The Lost Paris Tapes*, *The Ultimate Seattle Tapes* en *Live* (Dallas 1968) behoort *Stages* tot de interessantste Doors-bootlegs van de jaren negentig.

Het einde van de twintigste eeuw nadert; de eeuw die de wereld zo ingrijpend veranderd heeft, niet in het minst door de muzikale revolutie die in de jaren vijftig begon en explodeerde in het decennium daarna. In het jaar 2000 zal een bijzondere gebeurtenis plaatsvinden: de reünie van The Doors van zeven jaar eerder wordt nog eens overgedaan. Manzarek, Krieger en Densmore komen bijeen om voor het Amerikaanse kabeltelevisienetwerk VH1 een special op te nemen.

In de liner notes van de een jaar na het event uitgebrachte dvd zegt Sugerman: ‘As for Robby, Ray and John? They set aside any past differences [...]’ Die verschillen van mening spelen voornamelijk tussen Manzarek en Densmore. Hun karakters hebben in de afgelopen jaren al vaker gebotst, met name waar het de commerciële exploitatie van Doors-muziek betreft.

Densmore heeft zich opgeworpen als welhaast puristische verdediger van het principe dat de muziek van The Doors nooit ofte nimmer aan bedrijven verkwan-seld mag worden die de muziek willen gebruiken om in televisiecommercials hun producten aan te prijzen. In zijn autobiografie zegt hij daarover (in briefvorm tegen Morrison), refererend aan Buick die ‘Light My Fire’ voor een televisiespotje wilde gebruiken:

Je wil niet geloven hoeveel nummers uit de sixties voor grof geld in een tv-commercial terecht zijn gekomen, laat staan de megadeals die ‘artiesten’ tegenwoordig afsluiten met Pepsi en dergelijke. Rock-’n-roll is tegenwoordig versmolten met het bedrijfsleven: spijkergoed, parfum en oorlog worden ermee aan de man gebracht. Wij waren onze tijd vooruit! Haha. Maar serieus, wat hebberigheid betreft heb je me een goede les geleerd. Sindsdien ben ik radicaal tegen het gebruik van onze nummers in tv-commercials.

Een lovenswaardige instelling, die echter een beetje een averechts effect heeft: Densmore krijgt ongewild het stigma van de ex-Door die de hele tijd zijn hakken in het zand zet, die zijn vetorecht nooit onbenut laat. Densmore heeft een grote sympathie opgevat voor *native Americans*, voor projecten en organisaties die het beschermen van de Amerikaanse natuur en indianenreservaten hoog op de agenda hebben staan. Densmore’s principes zijn zeer te waarderen, al profileert hij zich misschien iets te veel als een hippie op leeftijd, die jeugdige idealen van de generatie aan het eind van de jaren zestig met verbeten volharding uitdraagt en door wil drukken.

Al eerder heeft Densmore in zijn autobiografie duidelijk gemaakt dat hij jarenlang een haat-liefdeverhouding met Morrison heeft gehad. Nu, op latere leeftijd, lijkt Densmore niet van plan zich nog langer schuchter op te stellen; als hem iets niet bevalt, zegt hij het gewoon. Helaas is Densmore wel de sensitieve, maar niet altijd de subtiele persoon die hij vermoedelijk graag zou willen zijn. Zijn uitlatingen – in zijn boek en daarbuiten – willen weleens plompverloren en bot uit zijn mond rollen. Krieger is net als vroeger altijd de wat wazig-goedgemutste allemansvriend die alles

wel best lijkt te vinden, maar Manzarek is van een ander slag, en ook hij heeft zo zijn grenzen.

In Densmore’s boek bekritiseert hij Manzarek; Densmore noemt hem ‘Father Manzarek’ en beticht hem van hoogmoed en gepreek:

Robby en ik zeiden tegen Ray dat het aan het publiek en de critici is om ons belang te onderstrepen, maar Ray bleef maar preken.

De enige reden dat Densmore Ray zo hard afvalt ‘komt voort uit betrokkenheid. Ik voel me zo betrokken dat ik er emotioneel van word.’ Ook wat Manzareks bemoeienis met Hopkins’ en Sugermans boek *No One Here Gets Out Alive* betreft, wordt hij door Densmore door de mangel gehaald:

Danny als religieuze zeloot en Ray als de heilige Paulus, die jouw evangelie verkondigt [het fragment is in briefvorm gericht aan Morrison] lang nadat de messias is overleden.

Ook over Manzareks latere carrière is Densmore niet altijd even positief, vooral niet wanneer de Doors-*legacy* volgens hem in het geding komt, zoals met Nite City,

die zichzelf stileerden naar The Doors. Dat heeft me gekwetst. Dacht Ray soms dat hij ons kon vervangen? [...] De zanger (Noa zus of zo) paradeerde alsof hij niemand minder was dan God, zonder leergeld te betalen. Ik wilde Ray toeroepen: ‘Die gast is een karikatuur van Jim!’ Ze hebben het niet gered.

Over Kriegers switch richting jazz laat Densmore zich sarcastisch, misschien zelfs racistisch uit:

Robby deed wanhopig zijn best om aan te tonen dat zijn huid donkerder was dan feitelijk het geval was. Deed een beetje *te* hard zijn best.

Ten slotte stuurt Densmore zijn aversie tegen Morrisons Young Lion-portret op zo-wat elke Doors-compilatie in de richting van de op springen staande relatie met zijn vroegere collega:

Maar ik ben het zat om met Ray over deze zaken te ruziën. Het was Rays apollonische vastberadenheid waardoor de 'Jim's still alive'-geruchten zich verspreidden, en hij ging daarmee voorbij aan het duistere feit dat Jim zichzelf te gronde heeft gericht. Ray hield van Jim als een zoon, en het valt voor een vader niet mee om de neergang van zijn zoon te aanvaarden. [...] Na alles wat Ray en ik samen hebben meegemaakt, is het onbestaanbaar dat ik niet zou kunnen zeggen dat ik innig van hem houd. Wat ik vooral in Ray waardeer is dat kunst voor hem op de eerste plaats komt. Op momenten dat we ons niet met zakelijke onzin bezig hoefden te houden, onderging en deelde ik Rays liefde en enthousiasme voor het creëren van iets nieuws. Op dat vlak zijn we geheel en al met elkaar verbonden. Maar zoals de meeste zonen wil ik liever op een afstandje van hem houden.

Densmore's woorden klinken pijnlijk oprecht en integer, maar toch verstoren zijn emotionele betrokkenheid en kritische houding de band tussen hem en Manzarek aanzienlijk.

Ook Manzarek laat zien dat hij heel wat op zijn lever heeft: zijn erudiete autobiografie *Light My Fire: My Life with The Doors* getuigt daarvan. Zoals het een goed schrijver betaamt, neemt Manzarek evenmin een blad voor de mond. Oliver Stone, regisseur van de Doors-film, krijgt er genadeloos van langs, en naast enkele onnodige opmerkingen over Kriegers broer Ron en Frank Lisciandro moet ook mede-bandlid Densmore het soms ontgelden, bijvoorbeeld wanneer Manzarek hem de 'Doors super drummer and resident whiner' noemt. De relatie tussen toetsenist en drummer zal mede hierdoor nog meer bekoelen. Desalniettemin getuigt ook Manzarek van zijn liefde voor zijn muzikale broeders:

Hoe dan ook, Robby, John en ik zijn nog steeds samen. Ondanks kleine meningsverschillen en zo nu en dan geruzie over ethische gezichtspunten. (Dat is de normale gang van zaken binnen een rockband, toch?) Nog steeds ondersteunen we fanatiek de geniale Jim Morrison *en* elkaar.

Al het gedoe rondom het commerciële karakter van The Doors inspireert *Rolling Stone* tot een artikel met de kop 'I Hope I Die Before I Get Sold' en een gemanipuleerde hoesfoto van het vijfde Doors-album, met daarop niet het opschrift MORRISON HOTEL, MAAR MORRISON FOR SALE.

De woordspelingen verwijzen uiteraard naar 'My Generation' van The Who en het vierde Beatles-album.

Reeds sinds 1990 aangekondigd, verschijnt in 1999 eindelijk de verzamelbox *The Complete Studio Recordings*, de digitaal geremasterde studioalbums plus een bonus-disc: *Essential Rarities*, het beste van de boxset uit 1997, plus een extraatje dat nergens anders te horen is: de studio-outtake 'Woman Is the Devil'. De box met de zes Doors-albums die iedere rechtgeaarde fan vanbuiten kent, wordt The Cube genoemd, vanwege het artwork met de driedimensionale kubussen waarvan de zijden uit de elpeehoezen zijn opgebouwd, en vanwege het kubusvormige uiterlijk van de box zelf.

Ondanks de kritiek van Doors-fans (kritiek en ontevredenheid zijn een rode draad bij Doors-fans — soms terecht, soms ook niet) dat *Other Voices* en *Full Circle* ontbreken, zijn de albums die The Doors met Morrison opnamen subliem uitgevoerd: tot in detail nagmaakte miniatuur elpeehoezen inclusief bedrukte binnenhoezen, en de beroemde hoes van *L.A. Woman* met het diaraampjesontwerp en transparante gele folie. Het bijbehorende boekwerk is gevuld met lezenswaardige analyses van elk studioalbum en bevat veel ongepubliceerde foto's, net als het boekje dat bij de twee jaar eerder verschenen boxset zat. Daarbovenop valt er vooral te genieten van een sublieme geluidskwaliteit, die is bereikt door de originele analoge tweesporen-mastertapes te remasteren naar 24-bits / 96kHz digitale audio. Verantwoordelijk hiervoor is de van oudsher bij Doors-releases betrokken geluidstechnicus Bruce Botnick, en zijn collega Bernie Grundman in diens befaamde Bernie Grundman Studios. Het debuutalbum bevat twee verrassingen: in 'Break On Through' is de oorspronkelijk gezongen maar in 1967 gecensureerde zinsnede '*She gets high*' gerestaureerd, en in 'The End' is de *fuck / kill*-chant in ere hersteld. Verder zijn alle mixen hetzelfde als voorheen, maar dan nu in een onovertroffen geluidskwaliteit. Wie zich interesseert voor audio-, opname- en masteringtechniek en zich wil verdiepen in de verschillen in geluidskwaliteit van Doors-releases, kan terecht op de Steve Hoffman Music Forums op internet. Er zijn daar interessante en diepgaande discussies te volgen die te uitgebreid zijn om in dit boek aan bod te laten komen.

Eveneens in 1999 stuurt Densmore een verklaring de wereld in die geen twijfels meer laat bestaan over zijn problematische verhouding met Manzarek, die met ups en downs al minstens sinds begin jaren negentig voortduurt. Wat precies aan de vertroebelde relatie ten grondslag ligt, is wellicht een publiek geheim, en is ook niet

van belang. Waar de schoen aan het eind van het decennium wringt, wordt duidelijk in de verklaring van Densmore: hij verwijt Manzarek dat hij hem in zijn autobiografie afschildert als iemand zonder humor en die bovendien de hele tijd over Morrison loopt te klagen. 'Ik zou me in deze wereld niet staande kunnen houden zonder een fikse dosis humor (en Ray weet dat),' verweert Densmore zich. Hij is van mening dat Manzarek zich schuldig maakt aan een 'revisionistische versie van de geschiedenis'.

Het pijnlijkst, zo eindigt Densmore zijn verklaring, is voor hem het feit dat, terwijl hij na het voltooiën van zijn eigen autobiografie in 1990 aan Manzarek en Krieger de gelegenheid bood de tekst te lezen en er eventueel correcties in aan te brengen, Manzarek dat bij zijn boek in 1998 niet deed. 'Nadat Ray de zetproef [van Densmore's boek] had gelezen, heb ik op zijn verzoek wat dingen aangepast om zijn twee broers te beschermen. Ray weigerde om mij, Robby of wie dan ook van de mensen over wie hij schreef vóór publicatie inzage te geven in zijn boek.'

Densmore's publieke statement staat een jaar later de eenmalige reünie bij *VH1 Storytellers* niet in de weg, maar de illusie van een onderlinge vriendschappelijke band is nu voor de buitenwereld definitief aan diggelen.

Tot grote vreugde van de fans roepen The Doors een eigen platenlabel in het leven, Bright Midnight (de naam verwijst uiteraard naar 'End of the Night'), dat is gewijd aan het ontsluiten van de (live)archieven van The Doors, die heel wat meer (b)lijken te bevatten dan wat de band jarenlang heeft verkondigd. De distributie is in handen van Rhino Handmade, een in limited editions gespecialiseerde dochter van Rhino Entertainment. Als eerste verschijnt *The Bright Midnight Sampler*, met livetracks daterend van de reeks concerten die voor *Absolutely Live* zijn opgenomen, tussen 21 juli 1969 en 8 mei 1970. Al deze concerten zullen in de loop van de komende jaren in hun volledige lengte op cd worden uitgebracht. De sampler bevat één nummer, of beter gezegd een medley, die na het verschijnen van *Absolutely Live* is opgenomen en waarvan de complete concertregistratie pas in 2023 is verschenen: een zogenoemde *stage recording* door Vince Treanor van 'Love Me Two Times' / 'Baby Please Don't Go' / 'St. James Infirmary' (Bakersfield, 21 augustus 1970), die qua geluidskwaliteit wellicht wat ruw is, maar een interessant voorbeeld is van de wijze waarop The Doors in hun latere jaren de 'oude' nummers gebruikten als een canvas om te improviseren en er bluesklassiekers in te verwerken.

Een journalist van de *Michigan Daily* prijst de release van harte aan en geeft tegelijk een sneer naar de muziek van nu: 'Doe jezelf een lol en onderga de Doors-erva-

ring; ook al zijn de nummers ruim dertig jaar oud, ze steken nog steeds ver uit boven de rotzooi die tegenwoordig uit stereo-installaties knalt.'

De Amerikaanse digipack-uitvoering van de sampler wordt in 2001 in Europa uitgebracht als *Bright Midnight: Live in America*.

In 2000 komen, zoals gezegd, The Doors weer voor één keer bijeen en spelen ze in de Hollywood Center Studios de sterren van de hemel. Niet alleen Manzarek, Krieger, Densmore en bassist Angelo Barbera (uit Kriegers band) zijn die 26ste september in vorm, maar ook de 'other voices', vocale zwaargewichten, zangers van bands die in de jaren negentig een behoorlijke reputatie hebben. Zij treden voor deze unieke gelegenheid in de voetsporen van Jim Morrison. Eddie Vedder, die zeven jaar eerder achter de microfoon plaatsnam en zich vol emotie en overgave van zijn taak kweet, is er nu niet bij. Na drie dagen van repetities in Center Staging in Burbank is het tijd voor de echte show. (In de Carnival Dogs-nieuwsgroep wordt in 2004 bekendgemaakt dat alleen Ian Astbury, Scott Stapp en Perry Farrell komen opdagen voor de repetities, en dat productiecoördinator Tom Vitorino de zangpartijen van de afwezigen voor zijn rekening neemt.)

Een Amerikaanse superfan, Ida Miller, over wie later meer, bevindt zich in het publiek, en dankzij haar nauwgezette aantekeningen kennen we iets meer details van het event. Als eerste tijdens de ruim twee uur durende performance – die op de zondag van het Thanksgiving-weekend eenmalig als negentig minuten durende show wordt uitgezonden, en daarna tot een uur wordt teruggebracht – zingt Patrick Monahan van Train 'Love Me Two Times'. Voor de zekerheid wordt er een *retake* opgenomen, waarna Manzarek een anekdote over het nummer vertelt (het programma heet niet voor niks *Storytellers*) en het volgende aankondigt: Ian Astbury en Billy Duffy van The Cult ontfermen zich over 'Alabama Song' / 'Back Door Man' en 'Wild Child'. Tussen alle nummers nemen de drie Doors kort het woord. Travis Meeks van Days of the New speelt akoestische gitaar, en samen met Osama Afifi op elektrische contrabas, Marcus Wise op tabla's en de band brengt hij een overdonderende versie van 'The End', die met een staande ovatie wordt beloond. Dan volgen 'Break On Through' en 'Five to One', gezongen door Scott Weiland van Stone Temple Pilots. Ook van 'Five to One' volgt een *retake*.

Na een korte introductie door Manzarek brengt Perry Farrell van Jane's Addiction een uitvoering van 'L.A. Woman', waarna The Doors met z'n drieën een 'Hoochie Coochie Co' jam ten beste geven. Daarna is er een *retake* van 'Wild Child' door

Astbury en Duffy, en worden vragen van het publiek beantwoord. Iemand vraagt hoe het nu zit met de geruchten dat Morrisons resten na het verstrijken van de grafrechten van Père-Lachaise zouden worden verwijderd, en of het niet een *beautiful homecoming* zou zijn als hij terug naar Los Angeles zou komen en daar een *shrine* zou krijgen? Manzarek antwoordt dat de grafrechten op 6 juli 2001 verstrijken, na dertig jaar, en dat die moeten worden verlengd. Er is echter een petitie opgestart door de nabestaanden van de mensen in de graven rond dat van Morrison, teneinde een verlenging aan te vechten. De Franse overheid zal die petitie echter waarschijnlijk overrulen omdat Morrisons graf nu eenmaal de op drie na belangrijkste toeristenattractie van Parijs is.

De show wordt afgesloten met Scott Stapp van Creed, die 'Riders on the Storm' en 'Roadhouse Blues' speelt (met Scott Gordon op mondharmonica en Creed-gitarist Mark Tremonti), gevolgd door 'Light My Fire'. Danny Sugerman leidt de avond naar het einde. Op de dvd die in 2001 verschijnt, zijn de uitvoeringen van 'Hoochie Coochie Coo' (een cover van Hank Ballard) en 'L.A. Woman' niet in de edit opgenomen; alleen de laatste minuut van laatstgenoemd nummer is te zien, direct aan het begin van de dvd.

De Doors-reünie is onderdeel van een acht uur durende reeks aan de band gewijde uitzendingen, met onder meer *Dance On Fire* en Oliver Stone's 'director's cut' van zijn bioscoopfilm. Vooral de zangers die de nieuwe generatie rockartiesten vertegenwoordigen (alleen Ian Astbury is feitelijk al een veteraan), zetten de 'deuren' open voor jonge muziekliefhebbers naar het rijke verleden van The Doors. Het kan niet ontkend worden dat de drie voormalige Doors-leden altijd hebben opengestaan voor vernieuwing, verjonging: er is altijd een grote bereidheid geweest om samen te werken met andere muzikanten, die de gelegenheid maar wat graag aangrijpen en gaandeweg in leeftijd steeds verder af komen te staan van hun grijzende collega's. De *VH1 Storytellers*-uitzending is van dit feit een fraai voorbeeld, en in dezelfde maand verschijnt *Stoned Immaculate. The Music of The Doors*, een verzameling die in conceptueel opzicht aansluit bij genoemde televisieshow, namelijk eigentijdse artiesten die (soms met muzikale bijdragen van Manzarek en Krieger) nummers van The Doors coveren. Daarnaast staan op het album artiesten centraal door wie The Doors zelf zich hebben laten inspireren. Behalve bijdragen van Stone Temple Pilots, Creed, Train, Days of the New en The Cult, zijn de bands Smash Mouth, Oleander en Aerosmith te horen en geven blueslegendes John Lee Hooker en Bo Diddley, en de Beat Generation-schrijver William S. Burroughs acte de présence.

Een *American Prayer*-aanpak is te horen in nummers waarin samples van Jim Morrisons stem worden gebruikt en zijn oud-bandleiden nieuwe muziek inspelen: het dromerige 'Under Waterfall', 'The Cosmic Movie' en 'Roadhouse Rap', een outtake van de *Morrison Hotel*-studiosessies uit 1969, waarin Morrison voorafgaand aan de opname van 'Roadhouse Blues' de sfeer schetst en die al eerder in dit boek is beschreven. Op deze tribute-cd wordt de klassieke *beer drinking song* een duet van John Lee Hooker en Morrison.

Oorspronkelijk zouden er ook andere artiesten en andere nummers op het album te horen zijn, maar op de uiteindelijke release zijn die er niet bij. De afvallers zijn: 'Light My Fire' (door UB40), 'Five to One' (Marilyn Manson), 'Touch Me' (Chrissie Hynde, Curtis Amy, Merry Clayton), William S. Burroughs met 'Cancer City' (fragment uit *The New Creatures*) en X-zangeres Exene Cervenka met 'House of the New Dead' (fragment uit *The Lords*).

In 2000 verschijnt ook een album waarop violist Nigel Kennedy en Jaz Coleman hun interpretaties van Doors-songs spelen. Sugerman maakt wereldkundig dat The Doors van plan zijn samen met de twee Britse muzikanten een handjevol concerten te geven in de VS en Europa, een voornemen dat voor zover bekend nooit werkelijkheid is geworden. Om nog even bij de samples te blijven: ook Fatboy Slim ontdekt de kwaliteit van Morrisons stem en gebruikt een fragment uit 'Bird of Prey' voor zijn eigen (bijna gelijknamige) single 'Sunset (Bird of Prey)'.

De eenentwintigste eeuw staat voor de deur. In 2001 zal de wereld worden opgeschrikt door terroristische aanslagen op Amerikaans grondgebied met een impact die ongekend is. Ook voor The Doors zijn het turbulente tijden: de kortstondige hereniging voor *VH1 Storytellers* zal anderhalf jaar later tot een langdurige reünie leiden, maar dreigt te worden ondermijnd door de gang naar de rechtbank die de bandleiden maken met als inzet het gebruik van de naam The Doors. De vuile was van de band heeft nog nooit zo openbaar buiten gehangen...

Manzarek werkt aan zijn romandebuut *The Poet in Exile*, een fictief verhaal over Jim Morrison die zijn eigen dood in scène heeft gezet en op de Seychellen een nieuw leven leidt, waarmee Manzarek voor de zoveelste keer suggereert dat het onmogelijke mogelijk zou zijn. Zijn eerste bioscoopfilm, *Love Her Madly* – waarin seksuele obsessie, waanzin en moord op de campus van het exclusieve California College of the Arts centraal staan – gaat in voorpremière en hij onderneemt een nieuw project met Michael McClure: *There's a Word!*

Krieger doet wat hij het beste kan: gitaar spelen, optreden en de muzikale rijkdom van The Doors doorgeven aan zo veel mogelijk muziekliefhebbers. Met zoon Waylon aan zijn zijde en met Angelo Barbera (basgitaar), eerst Andrew Crosby en later Ty Dennis (drums) en Steve Bach (keyboards) laat hij op het podium Doors-krakers van weleer herleven, zoals hij al doorlopend sinds het begin van de jaren negentig heeft gedaan. Ook legt hij met deze bezetting de fundamenteën voor de reïncarnatie van 'The Doors', niet zonder reden tussen aanhalingstekens. In 2000 verschijnt Kriegers nieuwe soloalbum *Cinematix*. Een van de nummers op dit album is 'War Toad (Peace Frog Remix)'. Verdere uitleg is overbodig. Op *Another Night on the Town* (2000) van Ron Alan & The Swing Kings speelt Krieger gitaar op 'Sultans of Swing' en 'License for the Blues'.

Densmore, die eens tijdens een interview wrang glimlachend heeft gezegd dat op zijn voorhoofd ...OF THE DOORS staat gegraveerd, een stigma waar hij nooit van af zal komen, houdt zich soms in en soms buiten de spotlights bezig met diverse projecten: hij werkt aan een roman die zich afspeelt ten tijde van de Vietnamoorlog, levert op 'The Long Road' en 'The Face of Love' een bijdrage als percussionist aan het benefietconcert *Dead Man Walking. The Concert*, en hij produceert samen met zijn vrouw Leslie Neale de documentaire *Road to Return*, over een cursusprogramma waarbij een drumworkshop wordt ingezet om ex-gedetineerden te helpen bij hun reïntegratie in de maatschappij. Ook werkt Densmore met zijn eigen band Tribaljazz aan een project waarbij een synthese tussen wereldmuziek en jazz tot stand wordt gebracht.

15 The Doors of the 21st Century (2002-2013)

In de nieuwe eeuw gebeurt op het gebied van The Doors zo veel dat het nauwelijks valt samen te vatten: The Doors komen weer bij elkaar, maar niet tot ieders tevredenheid. Sommige principiële standpunten van de bandleden blijken onverenigbaar, in Jim Morrisons voetsporen treden is voor geen enkele rockzanger weggelegd en zijn iconische plek in de rockgeschiedenis blijft onaantastbaar. Onderlinge geschillen over de commerciële koers van Doors-muziek staan een échte Doors-reünie in de weg, maar op een kritiek moment wordt de verbroken vriendschap hersteld.

Begin 2001 maakt Manzarek bekend dat hij samen met Krieger en zangers Scott Weiland en Ian Astbury een album wil opnemen. Songlyrics van Jim Carroll zullen dienen als basis voor het nieuwe materiaal. Volgens Manzarek is het aannemelijk dat ook Densmore bij het project betrokken zal zijn. Het album zal er nooit komen, maar het idee leidt wel tot de langdurigste reünie van The Doors ooit. Tenminste, dat is de bedoeling. Terwijl Krieger met zijn band als vanouds optreedt en feitelijk al lang laat horen hoe de opnieuw op te richten Doors zullen gaan klinken in een live-setting, Manzarek zoals gewoonlijk aan muzikale, cinematografische en literaire projecten werkt, blijft het aan het Densmore-front stil. Letterlijk welteverstaan, want hij kampt al een tijdje met de ooraandoening waar wel meer muzikanten last van hebben, tinnitus.

De ruis in zijn oren weerhoudt hem er niet van zich te blijven verzetten tegen de commerciële exploitatie van de muziek van The Doors in televisiecommercials, een onderwerp dat weer actueel is vanwege Densmore's weigering in te gaan op het aanbod van Cadillac om voor een miljoenenbedrag 'Break On Through' in een commercial te mogen gebruiken. In zijn autobiografie schreef hij al: 'Wanneer ik Ringo in een Schweppes-commercial zie, of Michael Jackson of Lionel Richie die tien miljoen vangen voor een frisdrankspotje, moet ik aan Jim denken.'

In een ingezonden stuk in *The Nation* stelt Densmore in juni 2002 de zaken nog eens op scherp: hij refereert hierin aan zijn vetorecht, dat dateert van de begintijd van The Doors, toen Morrison voorstelde dat alle vier de bandleden gelijke rechten hadden en ieder van hen zich mocht verzetten tegen initiatieven van de drie anderen inzake hun muziek. Bekend is de gebeurtenis waarbij Manzarek, Krieger en Densmore in 1968 bij afwezigheid van Morrison instemden met een aanbod van

Buick om 'Light My Fire' te gebruiken voor een commercial. Toen Morrison erachter kwam dat zijn collega's buiten zijn medeweten om waren gevallen voor het bod van 75.000 dollar, ontstak hij in woede en dreigde hij Buick zelfs ermee dat hij publiekelijk een van hun automodellen live onstage met een sloophamer te lijf zou gaan en zich zo zou distantiëren van het merk. Densmore is Morrisons furieuze uitbarsting nooit vergeten, en sindsdien staat hij erom bekend dat hij pertinent weigert om de muziek die voor Morrison zo heilig was, uit te buiten ten behoeve van commerciële doeleinden, filmsoundtracks daargelaten. (Muziek van The Doors is in bijzonder veel films en series te horen, voor een aardige lijst zij de lezer naar Internet Movie Database verwezen.)

Het recente aanbod van Apple, de computergigant die maar liefst anderhalf miljoen wil neertellen om 'When the Music's Over' te mogen gebruiken, slaat Densmore resoluut af. Hij beargumenteert zijn standpunt met kenmerkende vasthoudendheid:

Ik heb van zo veel jongeren gehoord dat bijvoorbeeld 'Light My Fire' op de radio was toen ze voor het eerst de liefde bedreven, of in Vietnam vochten, of cruciale momenten in hun leven doormaakten.

Krieger is het in dezen met Densmore eens:

Toen ik van een fan vernam dat onze muziek hem ervan had weerhouden zelfmoord te plegen, was het voor mij duidelijk: tot hier en niet verder — we mogen die nummers niet verkwanzelen.

Maar Densmore wordt onder druk gezet door 'one particular bandmate (the one who wears glasses and plays keyboards)'. Die houdt er inderdaad andere ideeën op na:

Naar mijn mening moet je als rockgroep, als artiest, in zee gaan met de industrie, met politici. Ten voordele van de dingen waar je in gelooft. Jim was niet achterlijk. Hij zou de eerste zijn om te zeggen: 'Laten we ervoor zorgen dat onze muziek op tv komt.'

In zijn ingezonden stuk maakt Densmore duidelijk dat hij niets moet hebben van de in zijn ogen kapitalistische beweegredenen, dat hij de economische hebzucht van de

westerse wereld met fronsende wenkbrauwen gadeslaat: 'Ooit bouwden we onze steden en dorpen rondom kerken. Tegenwoordig zijn banken het centrum van onze dichtbevolkte gebieden.' Ook geeft Densmore een inkijkje in zijn meningsverschillen met Manzarek:

Ik word eraan herinnerd hoe hebberigheid klinkt, als hij op me inpraat niet weer mijn veto uit te spreken over een Doors-song voor een sigaretten-reclame in Japan.

'Dat is de enige manier om het hier te maken, John. Ze zijn hier gek op commercials. Het is iets van nu!'

'Wat vind je ervan dat we jongeren aansporen te gaan roken, Ray?'

'Jij moet ook altijd politiek correct zijn, hè John?' Ik hield voet bij stuk en sprak mijn veto uit, en dacht aan het karma als we het zouden hebben gedaan.

Densmore's artikel zal weinig sympathie bij Manzarek hebben gewekt, en de beoogde samenwerking die een jaar tevoren is aangekondigd, zal op niets uitlopen. Als in het najaar de reïncarnatie van The Doors van start gaat, is Densmore daar niet bij. Zijn afwezigheid wordt verklaard met de tinnitus waaraan de drummer lijdt, maar zelf zal hij later beweren dat hij niet eens door zijn voormalige bandmaten is uitgenodigd.

Die zomer treedt Krieger nog 'solo' op met zijn Robby Krieger Band, en Manzarek met Michael McClure, en is er een persconferentie met betrekking tot de festiviteiten ter ere van honderd jaar Harley-Davidson. Te gast zijn Manzarek, Krieger en Sugerman, die een concert van The Doors aankondigen op 6 september, als onderdeel van het Harley-Davidson-feest. Op dat moment wordt Densmore genoemd als drummer van de band, onder voorbehoud dat zijn deelname *subject to change* is, vanwege gezondheidsredenen. Dit is een slimme zet: door Densmore als bandlid te benoemen, kan de band zonder problemen de naam The Doors dragen, en als Densmore zich onverhoopt uit het project mocht terugtrekken, blijft de bandnaam natuurlijk onveranderd.

Op de website van Krieger wordt alvast aangekondigd: 'In that event, The Doors have already arranged for an alternate world class drummer to fill in.' Of het nu door zijn oren komt of door de onderlinge spanningen, zal nooit precies duidelijk worden, maar uiteindelijk claimt Densmore niet zijn plaats op de drumkruk.

Op 3 september 2002, bijna precies dertig jaar na het laatste concert van The Doors in de Hollywood Bowl, presenteert zich een nieuwe versie van de legendarische band in The House of Blues op Sunset Strip. 'Fan' van het eerste uur Jim Ladd introduceert de band als volgt: 'We zijn hier bijeen om getuige te zijn van een nieuw begin. Dit is een nieuw, betoverend, eigentijds en tegelijk vertrouwd ritueel, en vanuit die gedachte moet ik jullie die ene vraag stellen: *Is everybody in?* (publiek juicht) *Is everybody in?* (publiek juicht) *Is everybody in?* (publiek juicht). *The ceremony is about to begin... Ladies and gentlemen, live from Jim Ladd's Living Room: The Doors!*'

Dan klinkt de overbekende gitaarriff van 'Roadhouse Blues', Manzareks tingeltangelpiano en een gespierde drumpartij. De zanger valt in en de wederopstanding van The Doors is een feit. Over de keuze van Ian Astbury is lang nagedacht. Hoewel hij vooral in de hogere partijen met een kopstem zingt, zal hij de komende jaren de frontman blijven van de 'nieuwe Doors'. Ook zijn lichtelijk Britse accent doet fans al snel opmerken dat ook hij geen ideale Morrison-vertolker is, maar evengoed weet iedere Doors-fan dat niemand die rol op zich kan nemen. Een zanger die Morrison probeert te benaderen, is hooguit *the next best thing*. Evenaren kan niemand hem, en alleen puristen of ongeïnteresseerden houden vol dat The Doors beter gesloten kunnen blijven.

Densmore's rol wordt waargenomen door Stewart Copeland, die in de jaren tachtig bekend werd met The Police. In die tijd was Copeland een waar drumkanon, die met oneindige energie, inventiviteit en *muscle power* zijn drumkit aanviel. Die ongebreidelde power staat haaks op Densmore's subtiele en jazzy aanpak, en het is daarom een groot gemis dat Densmore ontbreekt.

Na de live-uitvoering van 'Strange Days', dat voor de gelegenheid een nieuw arrangement heeft gekregen, spreekt Ladd met Manzarek. Die zegt: 'Dit is geen tribute-band. Wij doen niet aan tributes. Waar jullie vanavond getuige van zijn, is het begin van de nieuwe Doors. The Doors in de eenentwintigste eeuw.'

Astbury vertelt dat hij al op zijn tiende naar The Doors luisterde; over zijn positie als frontman van The Doors zegt hij dat het een grote verantwoordelijkheid is, 'de messen zijn geslepen, ik bedoel, iedereen wacht gespannen af. Maar het is een voorrecht, het is een eer en met Robby en met Ray is het tot nu toe fantastisch.' Hij voegt

eraan toe dat Morrison onvervangbaar is en dat hij hoopt dat het publiek de band neemt voor wat hij is. Ladd heeft de week tevoren nog met Densmore gesproken en die laat weten dat de band geen betere drummer had kunnen vinden. Ook Krieger bevestigt dat hij Densmore gesproken heeft, 'en hij vindt het allemaal oké'. Natuurlijk is veel van wat in deze op de radio uitgezonden show (voor deze gelegenheid zonder commercials!) gezegd wordt, doordrenkt van propaganda, en als Densmore inderdaad zijn zegen heeft gegeven aan Copeland, dan verdient dat respect. Maar Copeland mist overduidelijk de subtiliteit die Densmore zou hebben toegevoegd.

Zoals altijd blaakt Manzarek van zelfvertrouwen en enthousiasme, en hij laat zich ontvallen dat er al aan nieuw materiaal wordt gedacht. Hij verwijst naar songteksten van Jim Carroll – het project dat in 2001 geen doorgang vond – en denkt dat er volgend jaar een nieuw album kan verschijnen.

De rest van dit eerste optreden – feitelijk is het een *private rehearsal show* – in de nieuwe bezetting wordt door het publiek met groot enthousiasme ontvangen. (Ook dat geeft een vertekend beeld, want het beperkte aantal toeschouwers is van tevoren aangemeld en geselecteerd.) 'Roadhouse Blues', 'Strange Days', 'Love Me Two Times' en 'When the Music's Over' zijn de eerste nummers die de eenentwintigste-eeuwse The Doors live spelen. De eerste twee 'echte' concerten – die nog steeds try-outs zijn voor het echte werk daarna – vinden plaats op de California Raceway in Fontana (Californië) en in Barrie (Ontario, Canada), als onderdeel van de Harley-Davidson 100th Anniversary Open Road Tour.

Densmore heeft eind september na afloop van een optreden een kort gesprek met Ida Miller, de zelfverklaarde 'lucky little lady in the city of lights', die hét voorbeeld is van een fan die haar idolen uiterst dicht weet te benaderen. Op haar website *L.A. Woman confidential* meldt ze minutieus alle nieuws dat er over The Doors (de oude en de nieuwe) te vinden is. Tussen 2002 en 2013 houdt ze als het ware een Doors-dagboek bij, een zeer waardevolle bron van informatie; veel van de gegevens in dit hoofdstuk over die periode stammen dan ook van haar website, die ze na december 2013 offline haalt. In haar gesprek met Densmore zegt deze dat de bandnaam in de nabije toekomst zal moeten worden veranderd, als Manzarek en Krieger met Astbury en Copeland willen gaan touren en een nieuwe plaat maken.

Vanaf het begin van de nieuwe band, die zich net als vroeger The Doors noemt, maakt Densmore dus bezwaar tegen het gebruik van die naam, die volgens hem verwarrend is voor de fans, die in de veronderstelling zijn dat alle drie de nog leven-

de Doors-leden weer samen optreden. De verwarring ontstaat mede doordat radio-presentatoren en andere personen die de band aankondigen of over hen schrijven, uit gemakzucht, onwetendheid of gewoon voor de kick de naam The Doors hantieren, net zoals Manzarek dat overigens in beginsel doet. Het is immers heel wat stoerder om te spreken van *The Doors* dan *The Artists Formerly Known As The Doors*. Densmore's principes doen denken aan rocksterren als Roger Waters, die zijn vrienden van Pink Floyd ook lang het leven zuur heeft gemaakt, of de uit Yes vertrokken bandleden (en afsplitsingen van de band) en het geruzie over wie het meeste recht heeft om de bandnaam te gebruiken.

En terwijl 'The Doors' hun eerste concerten geven, waarbij nummers uit het gehele tijdvak van de band passeren, inclusief 'The Ghost Song' (met gastmuzikant John Doe, plus indiaanse dansers), en opgeluisterd met de aanwezigheid van Waylon Krieger, zet Densmore de mechanismen in gang om de band te verbieden zich als The Doors te afficheren.

In 2002 treedt de band slechts drie keer op: The House of Blues, en de Harley-Davidson-shows in Fontana en in Barrie. Bij die concerten wordt de band stevast aangekondigd met de naam The Doors.

De Canadese berichten in de media zijn vrij negatief: 'Remodelled Doors little more than just another tribute act', 'Doors of deception', zo luiden de krantenkoppen. Vooral het feit dat de band een tribute act wordt genoemd, steekt Manzarek enorm. Wat ook steekt, is de arm van Stewart Copeland, die na een val van zijn mountainbike met zijn arm in de mitella moet. Drummen is er even niet bij. Copelands blessure gooit de plannen voor de kick-off van de Amerikaanse tournee op de achtste december (de dag waarop Jim Morrison negenenvijftig zou zijn geworden) in Las Vegas in de war. Het concert moet worden uitgesteld tot 19 januari 2003.

Na Copelands herstel gaat de band in januari 'écht' van start, te beginnen met een televisieoptreden in Jay Leno's *Tonight Show* op 16 januari. Ze brengen er een ongewone versie van 'Light My Fire' ten gehore, met een verkorte orgel- en gitaarsolo, een moderne en langere adaptie van de single-edit uit 1967. Hierdoor duurt deze uitvoering 3 minuten en 38 seconden. Astbury heeft sinds zijn debuut met de band in september vorig jaar zijn haren laten groeien, en lijkt nu opvallend veel op Jim Morrison.

Begin 2003 is de Doors-reünie tot alle media doorgedrongen, en weer staat de door afwezigheid schitterende oorspronkelijke zanger in het centrum van de belangstelling. Toch wordt de aandacht voor Morrison dit keer overschaduw door de

reuring die Densmore veroorzaakt wanneer hij begin februari de gevreesde rechtszaak aankondigt, waarmee hij de beerput van zijn relatie met Manzarek – en nu ook met Krieger – opentrekt. ‘Het is puur een kwestie van integriteit die me ervan weerhoudt om te gaan cashen met de negentiende-eeuwse Doors (in mijn ogen kijken ze terug),’ zo zegt Densmore.

In een verklaring laat hij optekenen dat hij juridische stappen tegen zijn voormalige bandmaten onderneemt vanwege ‘breach of contract, trademark infringement and unfair competition.’ Densmore verzet zich in zijn aanklacht tegen het promoten van en reclame maken voor de band onder de naam The Doors, en hij beroept zich op het feit dat noch hij, noch de ouders van Morrison en Courson hun toestemming hebben gegeven. Verder wordt gesteld dat er ‘substantiële verwarring’ is ontstaan bij fans, die in de veronderstelling zijn dat Densmore deel uitmaakt van de heropgerichte groep; ook is de reputatie van Densmore schade toegebracht doordat bij het publiek nu de gedachte ontstaat dat Densmore nooit een essentieel onderdeel was en is van The Doors, en dat hij een bandlid is dat probleemloos kan worden vervangen.

De nadruk ligt in deze zaak op het onrechtmatige gebruik van het bekende logo van de band en de naam The Doors. Met het feit dat de band Doors-muziek uitvoert, heeft Densmore geen moeite. ‘The Doors zijn Jim, John, Ray and Robby,’ zegt Densmore. ‘Het kan me niet schelen als ze zich “voormalige leden van The Doors” noemen, “The Hinges” of “The Windows”. Ik wil gewoon duidelijkheid. Ik wil geen misleiding.’ Het feit dat op Copelands basdrum en op merchandise T-shirts de toevoeging 21ST CENTURY onder het Doors-logo is geplaatst, doet aan de zogeheten verwarring niets af. In interviews zegt Densmore dat de shows in september 2002 bedoeld waren als eenmalige happenings, en niet als aftrap voor een tournee en / of opnamesessies voor een nieuw Doors-album. Voorts zegt hij dat zijn tinnitus in september 2002 aan de beterende hand was, maar hij zich niet op zijn gemak voelde om op te treden met iemand anders dan Jim Morrison achter de microfoon. Het is duidelijk: bij de drummer zit het probleem niet *in* de oren, maar *tussen* de oren. In het geval van *VH1*, waar meerdere zangers een eerbetoon aan Morrison brachten, had hij geen bezwaar tegen ‘imitators’.

Hoe dan ook, en terecht of onterecht, Densmore heeft een bom gedropt waarvan de stofwolken nog lang niet zijn opgetrokken. Een maand later volgt er een tweede rechtszaak, dit keer aangespannen door Stewart Copeland.

De powerdrummer speelt op 19 januari in Las Vegas nog mee, maar naar nu blijkt

heeft hij zijn nog niet geheel genezen elleboogfractuur tijdens dit concert geforceerd en moet hij langer rust nemen. Op 30 januari wordt hij voor het televisieoptreden van de band in Craig Kilborns *Late Late Show* tijdelijk vervangen door Ty Dennis, de drummer die net als bassist Angelo Barbera in Kriegers soloband speelt. Dennis’ drumtechniek klinkt veel meer à la Densmore en past beter bij de band die nog steeds als The Doors wordt aangekondigd. Copeland, met wie slechts een mondelinge overeenkomst is gesloten, waarin is gestipuleerd dat hij 20 procent van de opbrengst van de tour en het aangekondigde album zal ontvangen, voelt zich benadeeld en claimt een miljoen dollar schadevergoeding. Een onrealistisch hoog bedrag, dat hij nooit zal krijgen. Van goodwill is geen sprake meer en ook Copeland heeft voor het laatst de (Doors-)trom geslagen. In maart wordt zijn oude band The Police ingehuldigd in de Rock & Roll Hall of Fame. Backstage zegt hij daar met een sarcastische twinkeling in zijn ogen: ‘Ian does a great Val Kilmer, doesn’t he?’

De juridische heksenketel is compleet als in april ook de ouders van Morrison en Courson zich bij de rechtbank vervoegen. De aanklacht is soortgelijk: contractbreuk, oneerlijke concurrentie en inbreuk op het handelsmerk The Doors. In juni komt er een eind aan de zaak tussen Copeland en de band: in onderling overleg schikken zij hun geschil. Dan laat Manzarek zich ook pas uit over de ware reden achter Copelands ‘ontslag’, namelijk dat hij volgens hem geen ‘mysterieuze, mystieke drummer’ is en dat Copelands spel erg druk is en hij niet de bereidheid heeft ‘gewoon de ondersteunende factor te zijn voor de melodieuze uitstapjes van Krieger en Manzarek’.

Vanaf 7 februari wordt de band aangekondigd als The Doors of the 21st Century, of The 21st Century Doors, hoewel sommige talkshowhosts nog steeds de in deze context verboden naam ‘The Doors’ via de ether of de kabel verspreiden. De band is nu een graag geziene gast in diverse Theaters, Coliseums, Ballrooms, Centers, Pavilions en op zomerfestivals. Concerten duren – uitzonderingen daargelaten – gemiddeld zo’n twee uur. De setlist bestaat uit oude Doors-nummers uit hun hele oeuvre. Opvallende afwezigen in deze eerste fase zijn de hits ‘Hello, I Love You’ en ‘Touch Me’. ‘The Crystal Ship’ en ‘People Are Strange’ krijgen een unplugged arrangement, zelfs ‘Louie Louie’ wordt van stal gehaald, en ook ‘nieuwe’ nummers staan op de setlist, zoals ‘Cops Talk’ en ‘American Express’, met teksten van Jim Carroll. (‘Nieuwe’ tussen aanhalingstekens, want de nummers zijn in hun oervorm al in 1986 geschreven en als demo’s opgenomen, tijdens de eerste samenwerking tussen Manzarek en Carroll. ‘Cops Talk’ is pas veel later officieel uitgebracht, op Manzareks en

Roy Rogers' in 2013 gezamenlijk gemaakte album *Twisted Tales*. Op dat album is overigens 'Numbers' geïnspireerd op 'The Gambler', van Manzareks tweede solo-plaat uit 1975.) Soms zijn er verrassingsoptredens van gastmuzikanten als Jack Green op mondharmonica, Max Weinberg en Waylon Krieger.

Over gastmuzikanten gesproken — in 2002 verschijnt het boek *Go Where You Wanna Go. The Oral History of The Mamas and The Papas* van Matthew Greenwald. Daarin wordt het tot dan toe onbekende feit vermeld dat Manzarek nog vóór het opnemen van het debuutalbum van The Doors reeds gastmuzikant was bij de opnamen van het tweede album van The Mamas & The Papas, dat in de zomer van 1966 werd opgenomen in de Western Studio op 6000 Sunset Boulevard. Op die plaat speelt hij namelijk (zonder op de hoes genoemd te worden) orgel en piano op 'No Salt on Her Tail'. In genoemd boek kijkt Manzarek op de opnamesessie terug en besluit met een sneer naar Lou Adler, de manager van The Mamas & The Papas:

Aan het eind van de sessie ging ik weg en schudde John [Phillips] de hand, en hij zei: 'Hartstikke bedankt.' Lou Adler zei: 'Oké, hoeveel wil je ervoor?' Het was een sessie na middernacht die tot zo ongeveer halfvier duurde, minstens twee uur, en ik zei: 'Nou ja, geef me maar wat jij het waard vindt.' En hij trok een briefje van twintig uit zijn portemonnee. Man, ik dacht: *my God*. Ik zei geen woord. Hij zei: 'Is dat oké?' Ik keek hem aan en zei: 'Ja, dat is oké.' Toen zei hij: 'Weet je wat? Hier is nog een twintigje.' Ik zei: 'Oké...' Dat leek er al meer op; maar hij probeerde zich ervan af te maken met twintig!

Of Lou Adler zich Manzarek nog herinnerde van die keer dat hij de naald in de eerste seconden van het Doors-promoplaatje zette en zei: 'Nothing I can use here'? Adler zegt er in hetzelfde boek het volgende over:

Daar staat me niets van bij... joh, ik betwijfel het. Ik weet het niet meer. Hij herinnert zich een hoop dingen over mij, zoals dat ik The Doors afwees, ik herinner het me gewoon niet...

In augustus 2003 verschijnt *Legacy – The Absolute Best*, de zoveelste verzamelaar die de rechtgeaarde Doors-fan móet kopen omdat hier voor het eerst de nooit eerder

aan de openbaarheid prijsgegeven studio-opname van '[The] Celebration of the Lizard' op staat. Een ware sensatie om Morrisons veelbesproken magnum opus (in wording) nu eens te kunnen horen. Waarom het lidwoord ineens uit de titel is verdwenen, is net zo onverklaarbaar als waarom hetzelfde 'The' bij de cd-single-release in 1995 plotseling was toegevoegd aan 'Ghost Song' (in tegenstelling tot de cd-versie van *An American Prayer*).

Eveneens in augustus spelen The Doors of the 21st Century voor het eerst het album *L.A. Woman* integraal tijdens een concert. Dat blijft de band een tijdlang doen, en er verschijnt ook een officiële dvd, *L.A. Woman Live*.

THE DOORS OF THE 21ST CENTURY IN PARIJS, DECEMBER 2003

Begraafplaats Père-Lachaise: 'candle party' op 8 december 2003, 's ochtends vroeg.

Op 8 december 2003 zou Jim Morrison zestig jaar zijn geworden, reden om in Parijs een feestje te vieren. The Doors of the 21st Century treden op in de concertzaal Le Zenith, en Cees en ik hebben uiteraard tickets. We zijn met z'n tweeën in de Franse hoofdstad; aan onze vrouwen is het hele fangebeuren niet besteed, dus zij zijn thuisgebleven.

Enkele dagen voor Morrisons verjaardag op 8 december zijn wij al in de stad en bezoeken de geijkte plekken die Doors-fans bezoeken, onder andere Rue Beautreillis en de monumentale deur van Hervé Mullers woning, waar Gilles Yepremian in 1971 de foto's van Jim en Pam maakte. Yepremian ontmoeten we in La Renaissance, de bar tegenover Père-Lachaise. De bar is de hotspot voor Doors-fans.

Paolo Facen, Cees Driehuis, Fred Baggen (bij uitzondering met Doors-trui...) en Greg Parulis: *a Feast of Friends*, *La Renaissance*, Parijs, december 2003. FOTO SHEILA PALKOSKI

Een van de Amerikaanse fans heeft een walkman met speakertjes bij zich, en weet de aandacht op zich te vestigen met een liveopname van Bakersfield 1970. We luisteren naar dit zeldzame Doors-concert waarvan één nummer op de Bright Midnight-sampler te horen is, maar waarvan de officiële release nu wordt tegengehouden door Manzarek, die vindt dat de opname of de performance niet aan de kwaliteitseisen voldoet. Uiteraard vinden de fans dat de concertopname aan hún eisen voldoet, maar ja, daar wordt geen gehoor aan gegeven.

Op Morrisons verjaardag is een bezoek aan zijn graf een must, zeker omdat Manzarek, Krieger, Astbury, Dennis en de inmiddels tot de band toegetreden oud-Butts Band-bassist Phil Chen er ook aanwezig zullen zijn. Père-Lachaise is weer eens overcrowded met honderden fans en met persfotografen, en in plaats van doodse stilte is er levendig applaus en bewonderende uitroepen wanneer de band in een grote personenbus arriveert.

Manzarek en Krieger zetten handtekeningen voor fans en gaan in kuierpas in de richting van het beroemdste graf van de begraafplaats. Bij Morrisons laatste rustplaats aangekomen, ontsteekt Manzarek een kaarsje en steekt een gedicht in brand, de as blaast hij in de richting van de hemel; al gauw heeft hij een mooi fakkie gestookt: foto's, gedichten en bloemen op het graf gaan in vlammen op.

Manzareks eerbetoon wijkt weinig af van het gedrag van sommige fans dat normaliter door de autoriteiten met afkeurende blikken wordt bekeken. De pers wordt gevraagd of ze nu afstand willen nemen, zodat Manzarek en Krieger een paar minuten gehurkt bij het graf hun gedachten de vrije loop kunnen laten. Astbury zegt 'See you tonight!' en dan begeeft de stoet zich weer naar de uitgang, de beroemdheden – omringd door een dichte meute fans en beveiligers – stappen in de bus en rijden ervandoor.

's Avonds vindt er een *secret show* plaats: The Doors of the 21st Century geven een clubconcert in La Scene, een zaaltje met een capaciteit van zo'n driehonderd man. Dankzij onze contacten staan Cees en ik op de gastenlijst. We sluiten aan in de lange, lange rij voor de deuren van de club. Die blijven tot het laatste moment gesloten en niemand weet of vertelt hoe laat we naar binnen mogen. Na een vertwijfeld uur, wellicht twee, gaan de deuren open en stromen een paar honderd gelukkige fans naar binnen. We staan er met onze neus bovenop, tamelijk dicht bij het podium. De fans op de voorste rij leunen letterlijk met hun ellebogen op de podiumvloer.

De band opent de korte show met 'The Changeling', en aan het einde van dat nummer bespeelt Manzarek met zijn rechtervoet de toetsen. Dan volgen 'Love Her Madly', 'Break On Through' (inclusief 'dead cats, dead rats'), 'Crawling King Snake' en 'L'America'. Astbury zegt ten overvloede dat het vandaag *Jim Morrison's sixtieth birthday* is, en het publiek begint spontaan 'Happy Birthday to Jim' te zingen. Dan volgt 'Five to One', de band verlaat het podium en het publiek schreeuwt om een toegift. 'Roadhouse Blues', 'Light My Fire' en een lange, jazzy uitvoering van 'Riders on the Storm' volgen en dan is het, na ruim een uur, voorbij. Voldaan gaan we door de koude winternacht naar ons hotel. Morgen is er, na dit voorproefje, weer een show om naar uit te zien.

De show in Le Zenith is veel grootschaliger. Ruim zesduizend fans stromen de concertzaal binnen en zoeken hun stoelnummer of een staanplaats op. Zoals we al van diverse circulerende concertopnamen weten, begint elke show met 'O Fortuna' van *Carmina Burana*, en nu zitten we zelf in de zaal. Verstoppt in een tasje registreert Cees' minidiskrecorder elke minuut van het optreden. Op de achterwand van het podium is de Young Lion-foto van Morrison te zien, met de jaartallen die zijn leven begrenzen: 1943-1971. Na de dramatische koorzang van Carl Orff's meest bekende werk wordt de band aangekondigd door de manager, Tom Vitorino, en begint de show met 'Roadhouse Blues'. The Doors of the 21st Century spelen energiek en laten niets na om het publiek te plezieren: Astbury springt van de drumverhoging en danst over het podium met maracas in zijn handen, en Manzarek bespeelt het publiek tijdens de rustige passage in 'When the Music's Over', à la Morrison op *Absolutely Live*: 'Shut the fuck up for a second... what do you think this is, a rock and roll concert?' Het publiek begrijpt de verwijzing en overall om ons heen horen we gegrinnik.

In de coda van 'Five to One' zingt Manzarek: 'We're gonna go to Père-Lachaise, we're gonna wake up Jim and tell him we're gonna get *fuuucked uuup!*'

Dan is er een rustmoment, er worden twee stoeltjes op het podium gezet; alleen Manzarek, Krieger en Astbury blijven, ze hebben de drummer en bassist niet nodig bij hun semi-akoestische vertolking van 'People Are Strange' en

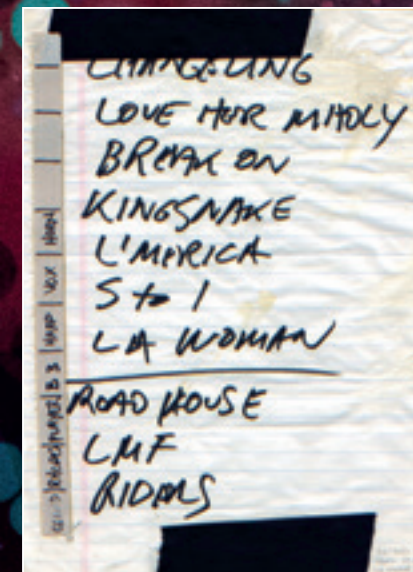
'The Crystal Ship'. Voor het flamenco-intro van 'Spanish Caravan' blijft alleen Krieger onstage, en als het nummer overgaat in het heavier gedeelte, komt de rest van de band het podium op.

Meer verrassingen (Cees en ik weten natuurlijk al wat er nu komt): het gehele album *L.A. Woman* wordt van 'The Changeling' tot en met 'Riders on the Storm' live uitgevoerd. Uitzinnig gejuich uit zesduizend kelen, waarvan er vele schor zullen zijn geweest wanneer de zaal na afloop van het concert leegstroomt. En zelfs dan is het nog niet gedaan met het feest: terwijl de zaal-lichten alweer aan zijn en het publiek zich naar de uitgang begeeft, komt de band voor nóg een toegift en speelt in het volle licht 'Soul Kitchen' ('*I know I have to go / Now*').

The Doors of the 21st Century hebben zojuist een van hun langste concerten gespeeld, 2 uur en 45 minuten klassieke rockmuziek.

Backstagepasjes The Doors
of the 21st Century, 2003.
FOTO'S GREG PARULIS

De setlist van Ray, La Scene, Parijs,
8 december 2003. FOTO SHEILA PALKOSKI

Het jaar wordt afgesloten met een show op oudejaarsavond in het Kodak Theatre in Hollywood. De band is een samenwerking aangegaan met de firma DiscLive, en fans kunnen na afloop van dit concert, dankzij de modernste technieken, meteen een registratie op cd van het optreden mee naar huis nemen, inclusief van tevoren gedrukt digipack-artwork (waarop de tijdens het concert gespeelde nummers niet staan vermeld). Vijf minuten voor de jaarwisseling voegt Waylon Krieger zich bij de band. Als de op de achterwand geprojecteerde klok richting middernacht tikt, telt Astbury af tot 2004 is aangebroken. Hij wenst iedereen een *Happy New Year* en Manzanek speelt 'Auld Lang Syne', om vervolgens 'Light My Fire' in te zetten, het eerste Doors-nummer van het nieuwe jaar en het laatste van de avond.

Begin 2004 zal de band naar eigen zeggen in de studio nieuwe nummers gaan opnemen.

In 1992 spant Robby Krieger een rechtszaak aan tegen de in Luxemburg ingeschreven The Swingin' Pig Records S.A.R.L., teneinde de verkoop in Duitsland van de Doors bootleg-cd *Live in Stockholm 1968* te verbieden. Ook al zijn in landen als Italië en Luxemburg de rechten op geluidsopnamen van twintig jaar en ouder vrijgegeven, in Duitsland geldt een andere wetgeving. In de officiële verslaglegging van de zaak, afgedrukt in het Duitse fanclubblad, valt te lezen:

Klager is een Amerikaans staatsburger en als muzikant een van de leden van de muziekgroep 'The Doors', waartoe tegenwoordig behalve de klager ook de muzikanten *Ray Mansarik* [sic] en *John Densmore* behoren. Gedaagde brengt geluidsdragers op de markt, waaronder in de Bondsrepubliek Duitsland exclusief de geluidsdrager 'Live in Stockholm 1968', op welke zich de opname bevindt van een liveoptreden van de groep 'The Doors' in Stockholm / Zweden de dato 20.9.1968. [...] Klager tekent protest aan onder aanvoering van het feit dat geen van de leden van de groep toestemming heeft gegeven tot het vervaardigen van een geluidsopname van het concert. Verder schendt gedaagde met de verhandeling van de geluidsdrager het copyright van klager en zijn medebandleiden van de groep, en wordt door klager gevorderd tot het treffen van een voorlopige voorziening, het verstrekken van informatie en betaling van smartengeld en (na het verstrekken van informatie) een licentievergoeding.

Met name wil klager dat (1) de bewuste cd in Duitsland, met inbegrip van West-Berlijn, verboden wordt, en (2) informatie wordt verstrekt en rekenschap afgelegd over het aantal in Duitsland (incl. West-Berlijn) verkochte exemplaren van de cd. Als voorlopig vonnis worden (1) en (2) door de rechter erkend, het betalen van smartengeld wordt afgewezen. Aan het hoger beroep van beklaagde wordt geen gehoor gegeven. Bij de inwerkingtreding van de Europese interne markt in 1993 werden alle systematische controles aan de binnengrenzen en de douaneformaliteiten opgeheven. Mede daardoor werd producenten van bootleg-cd's die hun producten binnen de Europese Unie wilden verspreiden, weinig in de weg gelegd. In 1996 werden bepaalde wetten aangescherpt, waardoor verspreiding en verkoop voor bootleggers in juridisch opzicht lastig werden.

Kriegers rechtsgang tegen The Swingin' Pig blijft niet zonder merkbare gevolgen: enkele jaren later zakt de Doors-bootlegmarkt in en verschijnt er nauwelijks nog iets noemenswaardigs. Een van de laatste interessante Doors-bootlegs verschijnt in 1996, een tot dan toe nooit eerder gehoorde concertregistratie opgenomen in het Memorial Coliseum in Dallas, in 1968. Tijdens een interview met Krieger in Parijs, gedurende de James Douglas Morrison Birthday in 1993, informeert de interviewer naar de rechtsgang tegen The Swingin' Pig. Krieger is verbaasd en zegt dat hij daarvan niet op de hoogte was. Op de vraag waarom The Doors niet eerder tegen bootleggers zijn opgetreden, antwoordt Krieger: 'Nou, de platenmaatschappij gaat achter de bootleggers aan, maar ik neem aan dat het niet zo'n vaart loopt, anders zouden ze wel... Weet je, waarschijnlijk willen ze geen geld uitgeven aan rechtszaken tegen die mensen, omdat de kans op succes gering is. En ik denk niet dat ze zo veel verkopen dat het echt iets uitmaakt. Het is niet aan ons, het is aan de platenmaatschappij.'

Kriegers reactie is opmerkelijk: blijkbaar is hij niet op de hoogte van de rechtszaak die in Duitsland gaande is. Maar waarom wordt hij dan in de officiële stukken bij naam genoemd als klager? De kwestie is vooral interessant omdat Krieger een commercieel belang had bij het bestrijden van bootleggers: hij verzamelde niet onder fans in omloop zijnde bootlegopnamen van The Doors met het oogmerk er later een box met unieke opnamen mee te vullen. Als hij bootleggers ongestraft hun gang had laten gaan (wat tot op dat moment het geval was geweest, The Doors hebben nooit veel drukte gemaakt over het feit dat er ettelijke bootlegs van hun muziek verschenen), dan zou de beoogde bootlegbox met diverse unieke opnamen bij verschijnen al achterhaald zijn.

Met het uit de lucht halen van bootleggers wordt de exclusiviteit van toekomstige

releases door de band c.q. de platenmaatschappij veiliggesteld: zo biedt het toekomstige Record Store Day (die in 2008 in het leven zal worden geroepen) een wereldwijd platform om liveopnamen en speciale lp / cd-projecten van The Doors te verkopen. Daarover later meer.

Pas tien jaar later, in 2003, komt die box er eindelijk: *Boot Yer Butt* bestaat uitsluitend uit bootlegopnamen die Krieger in nauwe samenwerking met twee Amerikaanse fans, Mike Sims en Greg Parulis, heeft gerealiseerd. In de juni 2012-editie van het Poolse blad *Rock Axxess* vertelt Parulis in (de Engelstalige versie van) een artikel over zijn rol in het toenmalige project:

Het project had de werktitel *Best of the Boots*. Ik had geen idee dat Robby ook Doors-bootlegopnamen verzamelde. Robby wilde een grote verscheidenheid aan deze opnamen samenbundelen en ze officieel uitbrengen. Zoals Danny [Sugerman] ooit tegen me zei: Robby wilde *de bootleggers bootleggen*, aangezien The Doors nooit royalties hebben ontvangen van de verkoop van die illegale bootlegs.

Boot Yer Butt bevat vier cd's met liveopnamen van 1967 tot en met 1970, en in sommige gevallen zijn deze zelfs in verzamelaarskringen niet eerder gehoord, of slechts in een minder goede geluidskwaliteit, of in minder complete vorm.

Ook Manzarek heeft naast zijn werkzaamheden als kern van de liveband nog tijd over, en wel voor politiek geëngageerde uitstapjes, zoals wanneer hij in maart deelneemt aan de zogenoemde 'Musicians for John Kerry'-fundraiser. Ook op literair vlak blijft hij actief: zijn korte verhaal 'The Lady of the Valley' verschijnt in het boek *Carved In Rock. Short Stories by Musicians*. Niet minder trots zal hij zijn wanneer hij in augustus voor het eerst opa wordt.

Van de nieuwe nummers die The Doors of the 21st Century in de studio zouden gaan opnemen wordt weinig nieuws vernomen, behalve dat de band er nog steeds los-vast mee bezig is. In de eerste maanden van 2004 zijn er geen liveoptredens, wat Manzarek de vrijheid biedt om in zijn eentje de podia op te gaan en zijn verhalen over The Doors en hemzelf te vertellen. Soms is zanger-gitarist Roy Rogers te gast om mee te spelen.

Op 29 juni 2003 is de eerste rechtszitting. Tot eind september wordt de zaak tussen Densmore en zijn voormalige bandleden behandeld. Aangezien Manzarek, Krieger

en Astbury vanaf 7 juli met de band op tournee in Europa zijn, worden hun getuigenverklaringen op video in de rechtszaal gepresenteerd. Die zijn reeds in april opgenomen. Eerdere verklaringen van anderen zijn al in november 2003 geregistreerd. Ida Miller is tijdens bijna alle zittingen in de rechtszaal aanwezig, waarvan ze op haar website een gedetailleerd verslag bijhoudt, met de titel 'Diary of a Doors Drama'. Op 22 juli benoemt ze de *amazing sensation* dat ze in een en dezelfde ruimte zit met onder anderen Jim Morrisons vader, moeder, broer en zus. Dankzij Ida's aantekeningen weten we dat de van zijn zoon vervreemde Steve Morrison nooit een Doors-concert heeft bijgewoond (in tegenstelling tot zijn vrouw Clara) maar dat hij de muziek van zijn zoon kent en trots is op diens reputatie.

Krieger geeft in zijn getuigenverklaring aan dat hij liever niet in de zaak verwickeld was geraakt: rockers van boven de zestig die strijd voeren over lettertypes, logo's en de bandnaam – zover had het nooit mogen komen. Hij voegt eraan toe dat het met name Manzarek en Densmore aangaat, die zich niet met elkaar kunnen verzoenen nadat ze over en weer nare dingen over de ander hebben geschreven.

Manzarek verklaart dat deze reconventie (tegeneis) is gestart om te laten vaststellen of Densmore inderdaad het recht en de macht heeft om de anderen te weerhouden aanbiedingen van derden te accepteren inzake het gebruik van Doors-muziek in hun reclame-uitingen. Verder geeft hij uitleg over het zogenoemde vetorecht van de vier Doors-leden: in de jaren zestig was het een eufemisme, dat zijn oorsprong vond toen Sovjetleider Nikita Chroesjtsjov zijn veto uitsprak over de Verenigde Naties. Dit werd in de Verenigde Staten een soort running gag ('I veto Coors beer') en zo ging het deel uitmaken van de legende, van de Doors-mythologie.

Densmore, zo wordt in herinnering geroepen, gaf na het Buick-incident in 1968 zijn goedkeuring voor het gebruik van 'Riders on the Storm' voor een Pirelli-bandencommercial in de jaren zeventig, evenals recentelijk voor 'War Toad' – een remix van 'Peace Frog', maar zonder Morrisons stem – voor een videogame; het hergebruik van laatstgenoemd nummer had zijn instemming omdat 'it was cool, his son liked it'. De *countersuit* tegen Densmore – de tegeneis van Manzarek en Krieger – is voornamelijk om een halt toe te roepen aan zijn opzettelijke pogingen om Doors *business opportunities* te torpederen. Aan de basis daarvan staat Densmore's artikel in *The Nation* van twee jaar eerder: het motief hierachter was mede om de muziekindustrie te ontmoedigen nummers van The Doors te gebruiken in televisiecommercials.

Wat eveneens duidelijk wordt, is de zeldzaamheid van Manzareks, Kriegers en Densmore's gezamenlijke reünies als The Doors na Morrisons dood: achtereenvolgens vonden die plaats in Parijs in 1978, ter gelegenheid van de inhuldiging in de Rock & Roll Hall of Fame in 1993 en voor *VH1 Storytellers* in 2000. Nadat tijdens de rechtszaak, die oorspronkelijk vier weken zou duren maar zich nu al negen weken voortsleept, dertig getuigen zijn gehoord en honderden bewijsstukken zijn overlegd, gaat de jury in beraad. Dat neemt nog eens drie weken in beslag en op 27 september 2004 wordt de strafmaat door de jury uitgesproken. Geen van beide partijen zal de andere partij smartengeld hoeven betalen, zo oordeelt de jury.

Het vonnis van het hof volgt over precies een maand, althans dat is de bedoeling. Pas in juli 2005 wordt Densmore door de rechter in het gelijk gesteld. De band waarmee Manzarek en Krieger rondreizen, mag niet de naam 'The Doors' gebruiken, zelfs niet 'The Doors of the 21st Century', en de verdiensten van de afgelopen paar jaren moeten volgens het aloude Doors-partnership door vieren worden gedeeld. Manzarek reageert zuur: 'John krijgt een miljoen dollar zonder er iets voor te doen. Hij krijgt evenveel als wij, en wij deden al het werk. Een miljoen voor nop. Dat lijkt mij ook wel wat.'

Hij voegt eraan toe: 'Hij zou met ons mee moeten doen en drummen, niet telkens weer het conflict opzoeken.'

Densmore zal in 2013 het boek *The Doors Unhinged. Jim Morrison's Legacy Goes On Trial* publiceren. Daarin staat opgetekend hoe hij de rechtsgang heeft ervaren. Interessante lectuur, maar ook een naargeestige epiloog van het roemruchte verhaal dat over The Doors te vertellen is.

In de loop van 2004 – voor aanvang van de rechtszaak – brengt de band een aantal cd's uit via DiscLive, zowel onder de naam The Doors of the 21st Century als de verkorting D21C. Tijdens soundchecks worden nieuwe nummers uitgetest: 'Just Like Sherlock Holmes', 'Eagle in the Whirlpool' en 'American Woman', nummers die Manzarek later met Roy Rogers op een album zal uitbrengen. Ook neemt de band in Ocean Way Recording Studios nieuwe nummers op, maar die zullen nooit als *group effort* verschijnen. Na de definitieve uitspraak van de rechtbank in juli 2005 verandert de bandnaam begin augustus in Riders on the Storm.

2006 begint goed voor Manzarek: samen met de Poolse jazztrompettist en componist Piotr Bal brengt hij het album *Atonal Head* uit, een verkenning van het voor Manzarek onontgonnen terrein van de elektronica. In 'Kundalini Rising' zijn melodiefarden van 'Away in India' te herkennen (een improvisatie die Morrison in 1970 tijdens live-uitvoeringen van 'The End' opvoerde) en 'Winter Photography' (een a capella gezongen nummer uit 1969). De nieuwe versie van 'Riders on the Storm' spreekt voor zich. Ook verschijnt de soundtrack van Manzareks film *Love Her Madly* (uit 2000), met bijdragen van Krieger op gitaar, en wordt Manzareks tweede roman *Snake Moon* gepubliceerd.

Krieger speelt gitaar op de dvd *Transformations Live* van Partice: hij is te horen in 'L.A. Woman' en in de Stevie Wonder-cover 'Superstition'. Op *Return to the Dark Side of the Moon (A Tribute to Pink Floyd)* speelt hij gitaar in 'Brain Damage' en sitar in 'Time', 'Brain Damage' en 'Where We Belong'.

Densmore produceert het toneelstuk *Window of Opportunity*, een verhaal waarin hebzucht, lust en gevaar centraal staan en waar het aan humor niet ontbreekt. Ook draagt hij een van zijn gedichten voor in 'Heart Beat' op het album *The Blue Stone Project*.

Voor Doors-fans is er weer reden tot klagen naar aanleiding van de boxset *Love / Death / Travel*, een verzameling officieel uitgebrachte, volgens een nieuw concept gerangschikte tracks. Alleen de bijgeleverde dvd is enigszins interessant, vanwege

een drietal 'dance'-remixen (voor de Doors-liefhebbers die dat aanspreekt) en drie 5.1-remixen van 'Hello, I Love You', 'The Unknown Soldier' en 'Riders on the Storm'.

Na maart 2006 stopt Riders on the Storm tijdelijk met optreden omdat Astbury met The Cult op tournee gaat.

In 2007 is het veertig jaar geleden dat het debuutalbum verscheen en dat is reden voor feest. Op 8 november 2006 vindt de aftrap plaats van het jubileumjaar. Op Sunset Strip zijn op drie verschillende locaties evenementen: in de voormalige London Fog, nu The Cat Club geheten, presenteert Manzarek een voorproef van de Rock & Roll Hall of Fame-expositie die het volgende jaar van start gaat, met onder andere unieke voorwerpen, originele handgeschreven songteksten en gedichten, zeldzame concertposters, foto's en videobeelden — de eerste keer dat The Doors alsmede de Morrison- en Courson-familie toestemming geven voor en medewerking verlenen aan een dergelijke grootschalige tentoonstelling. Krieger is in de Whisky a Go Go aanwezig bij een luistersessie van de binnenkort te verschijnen boxset *Perception* (eentje die nauwelijks reden tot klagen geeft), en Densmore is aan de overkant aanwezig in Book Soup – vroeger Cinematheque 16 –, waar Perry Farrell en anderen Morrisons gedichten voordragen. Voor het eerst zijn de drie voormalige Doors gezamenlijk op pad, al bieden de drie verschillende locaties (waarbij Densmore zich relatief 'ver' van de Whisky a Go Go en The Cat Club bevindt) stof tot nadenken. Ook wordt het koffietafelboek *The Doors by The Doors* van journalist Ben Fong-Torres gepresenteerd. Het evenement is live op de radio te volgen en wordt gepresenteerd door Jim Ladd.

Weinig Nederlandse Doors-fans zullen aan deze festiviteiten in Hollywood hebben deelgenomen, en voor hen is met name de nieuwe boxset *Perception* van belang. Voor het eerst sinds 'The Cube' (1999) verschijnen de officiële Doors-albums opnieuw, maar nu met een verbeterde geluidskwaliteit (wat toch opmerkelijk is voor een band die zijn eerste plaat opnam op een miezerige viersporenrecorder; hoeveel beter kunnen die opnamen in ons digitale tijdperk nu nog klinken?) én studio-outtakes. De box bevat zes cd's en zes dvd's met door Bruce Botnick nieuw vervaardigde '40th Anniversary stereo and surround remixes' en per disc twee video's. De enige video die ertoe doet staat op de laatste dvd: een nooit eerder geziene repetitie van 'Crawling King Snake' tijdens de *L.A. Woman*-sessies, gefilmd door de Australische televisie in The Doors Workshop.

Met zijn smakvolle verpakking (een bijna vuistdikke 'deur' inclusief kijkgat en

deurklink) bevat *Perception* genoeg moois om avonden lang diep bij weg te zakken in je stoel, en met de koptelefoon op te worden meegenomen naar de Sunset Sound of Elektra Studios. Of mooier nog, naar de geïmproviseerde opnamestudio waar *L.A. Woman* is ontstaan, om de heilige graal van The Doors te ontsluiten: alternatieve versies, commentaar vanuit de controlekamer, mislukte takes, het is allemaal prachtig en toch is het niet genoeg. Al snel klinkt er kritiek: waar is de rest van al die outtakes die in het verleden zijn aangekondigd? Alleen van 'Roadhouse Blues' zouden al genoeg versies zijn om een hele schijf te vullen. Tja, Doors-fans zijn onverzagbaar en eigenlijk nooit tevreden.

THE DOORS MESSAGEBOARD

2005 begint meteen slecht met het droevige nieuws dat Danny Sugerman op vijftigjarige leeftijd is overleden, na een langdurige strijd tegen longkanker. Sugermans gezondheid was al twee jaar eerder ondermijnd, wat hem weerhield om ten volle de zaken voor Manzarek en Krieger met betrekking tot de heropgerichte 'Doors' waar te nemen. Daarom heeft hij eind 2003 versterking gekregen van Jeff Jampol. Na Sugermans dood wordt Jampol de manager van The Doors (waarmee hoofdzakelijk bedoeld wordt het erfgoed van de oude band).

In die hoedanigheid wordt Jampol, naast zijn vele werkzaamheden en verantwoordelijkheden, ook een actieve deelnemer aan het Doors-messageboard op www.thedoors.com, een in 2001 opgericht officieel online forum waar fans hun kennis en vragen uitwisselen.

De mate waarin Doors-fans op dat forum hun geliefde onderwerp bestuderen, grenst aan een moderne vorm van religie: er is geen aspect denkbaar of er wordt obsessief research gepleegd, variërend van Morrisons laatste maanden in Parijs, songanalyses, foto's van *venues* waar The Doors hebben opgetreden, het bespreken van bootlegopnamen, enz. Standpunten worden met soms ongekend fanatisme verdedigd, en dagelijks melden zich nieuwe leden aan. Sommigen van hen zijn helaas nogal narcistisch, betweterig, hondsbrutaal en vertonen alle kenmerken van internet *trolls*, een term die dan nog relatief nieuw is. Dit handjevol boerenpummels overschreeuwt de andere – doorgaans normale, respectvolle – messageboardgebruikers. Sommige van de trollen zijn nogal onbehouden en

geven blijk van een eendimensionaal denkvermogen (ik noem geen namen), enkele anderen zijn duidelijk intelligent, niet onbedreven op het gebied van communicatiestrategieën, en in staat om hun opinie duidelijk (maar dwingend) tot uitdrukking te brengen.

Doors-manager Jampol krijgt na een initiële fase waarin hij enthousiast en bewonderend wordt begroet, steeds meer kritiek te verduren. Dat heeft deels te maken met beloftes die Jampol doet inzake nog te verschijnen archiefmateriaal, dat dan op een gegeven moment toch wordt uitgesteld of zelfs teruggetrokken, zoals met de liveopname van Bakersfield uit 1970, die door fans als een zeer begerenswaardige concertregistratie wordt beschouwd.

Zoals iedere verzamelaar weet, is de begerenswaardigheid van een aan de verzameling toe te voegen stuk even groot als de drempel tussen object en verzamelaar. En in het geval van Bakersfield zijn 'wij fans' blij gemaakt met een dooie mus, nadat een nummer van dit concert op de Bright Midnight-sampler verscheen, waarna de in het vooruitzicht gestelde complete concertopname ineens...

Doorsmanagement
Today, 02:24 AM
Post #140

Group: Super Administrators
Posts: 71
Joined: 2-August 04
Member No.: 6045

There are serious problems with the Bakersfield tapes.

First & foremost, it was recorded at 3 ¾ ips on a quarter-inch machine, so there is hiss, and one channel drops out a bunch of times throughout the concert;

Second, the recording itself, what there is of it, is not good quality;

Third, if it was released, it would have to be in mono;

Fourth, several of The Doors are not happy with the performances at all.

So, I'd say Bakersfield is not going to be released anytime soon, unless we discover a better recording somewhere deep in the vaults, which is unlikely.

Thanks - Jeff
Jeff Jampol
The Doors Music Co.
Los Angeles, CA

Misschien is het niet verstandig van de manager van The Doors om op een messageboard vooruit te lopen op releases, misschien is het überhaupt niet verstandig om op een messageboard met fans in discussie te gaan. De respectabele status die Jampol in het begin geniet, slaat weldra om in een positie als 'one of the guys' tegen wie sommige fans denken alles te kunnen zeggen.

Ik zou me plaatsvervangend schamen als ik sommige opmerkingen hier zou weergeven. Op een gegeven ogenblik is voor de drie voormalige leden van The Doors (over wie wordt gezegd dat ze anoniem het messageboard bezoeken) de maat vol. Er verschijnt een boodschap waarin eenieder wordt opgeroepen voortaan respectvol met andere forumgebruikers om te gaan.

We have watched with concern as the message boards have been usurped in their purpose and, through the negativity of several members, have devolved into hate, recrimination and plain old meanspiritedness. This is no longer a community we can support.

Het messageboard wordt gereorganiseerd, oude posts (ook hatemails) worden gearchiveerd, *bans* worden opgeheven ('with a few specific exceptions') en iedereen kan met een schone lei beginnen. Maar de hernieuwde respectvolle toon duurt niet lang. De trollen kruipen weer van onder hun steen vandaan en er wordt weer als vanouds geruzied, belachelijk gemaakt en gebrutaliseerd. Ikzelf ben in die periode al gestopt met dagelijks (en voorheen vaak met de regelmaat van het uur) op het messageboard rondhangen. Mijn Doors-obsessie is in 2005 al tanende, en neemt in de jaren daarna steeds verder af. Aan de ene kant komt dat doordat mijn verzameling behoorlijk compleet is en er door mijn langdurige en diepgaande studie van The Doors een verzadigingspunt is bereikt.

Daarnaast heb ik een veeleisende baan en groei ik als vanzelf uit deze hobby. Dat zou ik op het hoogtepunt van mijn Doors-manie nooit hebben verwacht, maar toch gebeurt het. En ik vind het prima. In mijn baan kan ik mijn creativiteit kwijt (hoewel ik ook daar al gauw tegen het plafond van mijn mogelijkheden aanloop) en in mijn vrije tijd leg ik me met eenzelfde fanatisme als altijd toe op het schrijven van fictie en nonfictie.

En dan, vrij plotseling, is het messageboard opgeheven. Dat wil zeggen, er is op de *revamped* website van The Doors een nieuwe versie van het messageboard, maar de bijdragen daarop zijn dermate onbeduidend dat een doorgewinterde Doors-fan daar niets te zoeken heeft. En zo gaat na een jaar of zeven, acht een fantastische bron van Doors-kennis zo de prullenbak in.

2007, het 40th Anniversary Year of The Doors, begint gepast: in februari krijgt de band een ster op de Walk of Fame in Hollywood en een Lifetime Achievement Award tijdens de officiële ceremonie van de Grammy Awards. Bovendien wordt bekendgemaakt dat *The Best of The Doors* een tienvoudige platinum status heeft behaald, wat gelijkstaat aan tien miljoen verkochte exemplaren.

Diezelfde maand neemt Astbury ontslag als zanger van Doors-songs en slaat nieuwe wegen in met zijn oude band The Cult. Astbury's opvolger is Brett Scallions, die dan net zijn band Fuel de rug heeft toegekeerd. In mei 2010 geeft deze het stokje door aan Miljenko Matijevic van Steelheart, die het lidmaatschap van zijn eigen band overigens niet opgeeft. Drie maanden later wordt bekend dat Doors-tributebandzanger Dave Brock de nieuwe frontman wordt. Manzarek en Krieger zijn altijd terughoudend geweest om met Brock te gaan touren want, zo zeggen ze, wanneer je met een Doors-tributebandzanger optreedt, dan word je je eigen tributeband. Toch stappen ze na lang nadenken over die gedachte heen, en Krieger zegt met een knip-oog: 'Wanneer mensen naar een concert van Ray en mij gaan, willen ze ons Doors-muziek zien en horen spelen zoals die bedoeld is, dus waarom geen zanger gebruiken die dat perfect kan? Hij kent de nummers feitelijk beter dan wijzelf.'

Door het juridische gedoe rond het merk The Doors verandert de reïncarnatie nogal eens van naam: na The Doors, The Doors of the 21st Century, D21C en Riders on the Storm zal de band ook nog een tijdlang bekendstaan als Ray Manzarek & Robby Krieger of The Doors en ten slotte Manzarek-Krieger.

Nadat Krieger in het voorjaar van 2007 al in onze eigen gouwe ouwe *Arbeidsvitaminen* is geïnterviewd, verschijnt hij samen met Manzarek in *De Wereld Draait Door*. Later spelen ze op 2 juli De Effenaar in Eindhoven plat. Het Nederlandse publiek van nu heeft verschillende keren de gelegenheid om een 'Doors-concert' mee te maken: tweemaal tijdens Bospop (2004 en 2010), in 2006 in de Amsterdamse Heineken Music Hall, zoals gezegd in De Effenaar in 2007, datzelfde jaar op het Arrow Rock Festival en in 013 te Tilburg (2011). Maar je bent pas écht een geluksvogel als je erbij was in 1968 of 1972...

In juli 2007 gaat weer eens een theaterproductie in première: *Swimming to the Moon* gaat over, het zal niemand verbazen, Jim Morrison. The Doors blijven een onuitputtelijke bron van inspiratie: in alle denkbare artistieke uitingen zijn hun liedjes gebruikt, gecovered, geparodieerd, geëerd — rockmuziek, klassieke muziek, etnische muziek, toneelstukken, one- of twomanshows, ballet, theater, musical, opera, film, literatuur, comics, videogames enzovoort.

Het heeft de schijn van 'meeliften' op het succes van The Doors, maar veel mensen hebben echt een persoonlijk verhaal te vertellen nadat ze in aanraking zijn gekomen met (de muziek van) de band. (Dit boek is daarvan ook een voorbeeld.) Zo geeft Alain Raison, de voormalige brandweercommandant die op 3 juli 1971 nog voor de politie arriveerde, Morrison uit het bad tilde, op bed legde en hartmassage toepaste, in 2007 een interview. Raison was al ten tijde van Oliver Stone's film een bekendheid en werd door de regisseur uitvoerig ondervraagd. Ook Mary Werbelow verbreekt eindelijk haar stilzwijgen. 'The End' was Morrisons ode aan zijn drie jaar durende relatie met Werbelow begin jaren zestig.

De meest verrassende insider die in de spotlights treedt is natuurlijk Morrisons vader Steve, in 2006, nadat zijn vrouw Clara een jaar eerder is overleden. 'Toen hij in de rockmuziek terechtkwam, stond ik helemaal perplex. Hij belde me op, zei dat hij ging touren met een rockgroep, en het duurde even voordat ik begreep wat hij bedoelde, maar hij maakte inderdaad waar wat hij had gezegd. Ik zei tegen hem: dat is absurd, jij bent geen zanger, jij kan helemaal niet zingen. Ik zei dat hij echt... Je zit op het verkeerde spoor. Zorg dat je een baan krijgt! In mijn ogen was dat geen baan. [...] Maar toen hij op tv kwam, wist ik niet wat ik zag. Ik had totaal geen idee van zijn talent als een entertainer. Nog steeds vind ik dat zijn talent niet vocaal is, zoals in de klassieke betekenis, maar dat hij met name een entertainer was.'

Twee jaar later overlijdt Steve Morrison zelf en krijgt hij een zeemansgraf voor de kust van San Diego (zijn as wordt uitgestrooid). Ook Pamela Coursons vader volgt

zijn dochter in de eeuwigheid, op 24 april 2008, een dag voor de jaarlijkse herdenking van Pamela's sterfdatum.

Over de doden gesproken: vanwege de onophoudelijke vernielingen en het vandalisme rond Morrisons graf wordt er vanaf september 2008 elk uur van de dag door bewakers gepatrouilleerd. Twee maanden later overlijdt Mitch Mitchell, het laatst overgebleven lid van The Jimi Hendrix Experience. In de weken voorafgaand aan zijn dood is de drummer nog een van de deelnemers aan de semi-jaarlijkse Experience Hendrix Tour, waar ook Krieger als gastmuzikant op het podium staat. De postrock-band Mogwai brengt in 2008 een nummer uit met de opmerkelijke titel 'I'm Jim Morrison, I'm Dead', en in die ogenschijnlijk flauwe titel à la 'Elvis is dood, lang leve Elvis' zit feitelijk heel geraffineerd het gegeven verstopt dat Jim Morrison helemaal niet dood is want hij spreekt die woorden zelf uit. Dus: hij leeft!

Bright Midnight Archives c.q. Rhino Entertainment brengt eind 2008 een fraai verzorgde dubbel-cd uit met de tot dan toe ad nauseam gebootlegde liveopnamen van The Matrix Club, San Francisco in maart 1967, toen The Doors nog zoekende waren met wel al één potentieel succesvolle debuutplaat op hun conto. In het bijbehorende boekje wordt de loftrompet gestoken: 'the fabled Matrix recordings of 1967 are finally here in all their glory'. Doors-fans hebben lang, heel lang naar deze officiële release uitgekeken. Zodra deze via The Doors Store, Amazon en andere kanalen de fans bereikt, breekt een storm van protest uit: de geluidskwaliteit valt tegen. Dit is niet, zoals beloofd, een opname afkomstig van de mastertapes, maar een kopie van een bootleg, of op z'n best een tweede of derde generatie van de master. Door Doors-fans worden waarschuwend oproepen aan consumenten geplaatst in online winkels om deze cd niet te kopen. Ze willen dat The Doors de enige echte mastertapes van Peter Abram aanschaffen, ook al is de vraagprijs erg hoog.

Wat is er aan de hand? Het voert te ver om tot in detail de bootleggeschiedenis van de befaamde Matrix-tapes te beschrijven, maar heel in het kort komt het erop neer dat Peter Abram in 1967 de eigenaar was van The Matrix Club, nadat Marty Balin zich als mede-eigenaar (met een aandeel van 25 procent) had laten uitkopen. Zoals bij vrijwel elk optreden liet Abram ook bij de sets van The Doors de bandrecorder meedraaien. Van zijn viersporenopname belandde destijds een kopie op cassette op het bureau van Jac Holzman, en klaarblijkelijk zijn die cassettebandjes (die op dubieuze wijze in handen van derden terecht moeten zijn gekomen) de bron van alle navolgende bootlegs vanaf 1973, al dan niet met verlies van geluidskwaliteit door het

maken van kopieën van kopieën. Onderhandelingen tussen Abram en het management van The Doors hebben uiteindelijk tot niets geleid. Het management geeft te kennen dat ze al een andere 'mastertape' hebben aangeschaft, voor minder geld dan Abram vraagt. Audiofielen die blijkbaar de geluidskwaliteit van Abrams originele banden kennen, zijn ontzet als ze in 2008 de officiële release horen.

Een vergelijking van de opnamen op de bootleg *The Complete Matrix Club Tapes* (1994), de officiële release *Live at The Matrix* (2008) en de bonusdisc van het in 2017 geremasterde debuutalbum (we lopen nu op de zaken vooruit) leert overigens dat, vergeleken met deze laatste versie, de Rhino-release uit 2008 helemaal zo slecht nog niet is.

When You're Strange is de grote verrassing voor Doors-fans in 2009. De documentaire is met veel toewijding en vakmanschap gemaakt door filmmaker Tom DiCillo. Het bijzondere aan het project is dat *When You're Strange* geheel bestaat uit archiefmateriaal, waaronder puntgave beelden uit Morrisons film *HWY*. De voice-over van acteur Johnny Depp past wonderwel in het geheel. In november 2009 staat de film op het programma van het IDFA Festival in Amsterdam, ruim vier maanden voor de bioscooprelease in de vs. Voor cultuurblog *8weekly.nl* schreef ik er een verslag over.

Naast hun werk als uitvoerend muzikant en een rechtszaakje hier en daar hebben de voormalige Doors-leden genoeg tijd voor soloprojecten, gastoptredens en andere bezigheden: Krieger maakt in 2010 deel uit van de line-up van gelegenheidsband Roadhouse Rebels, samen met toetsenist Steve Molitz (Particle), bassist John Avila (Oingo Boingo), drummer John Molo (Phil Lesh & Friends, Bruce Hornsby & The Range, John Fogerty) en zanger Adam Iscove (Deep Deep Deep, Allrise). In 2012 maakt (ook) zanger / gitarist Rich Robinson deel uit van de band, vooral bekend als een van de broertjes in The Black Crowes. Verder speelt Krieger slidegitaar op 'Man Up', een nummer op *Tornado on the Tracks* van Blue Coupe, een project van de broers Albert en Joe Bouchard, oprichters van Blue Öyster Cult, en Dennis Dunaway, bekend van Alice Cooper.

Krieger en Densmore spelen allebei mee – vanwege hun gebrouilleerdheid vermoedelijk niet tegelijkertijd – op drie nummers van *All Wood and Doors* van James Lee Stanley & Cliff Eberhardt.

Manzarek speelt keyboards op 'Riders on the Storm' op het Santana-studioalbum *Guitar Heaven. The Greatest Guitar Classics of All Time*, op 'Dance to the Music', een oude hit van Sly Stone in een nieuw jasje op diens soloplaat *I'm Back*, en op de ver-

makelijke *spoof* van ‘Weird Al’ Yankovic, ‘Craigslist’, een persiflage van ‘When the Music’s Over’. Minstens zo leuk is ‘Late Night With’ Jimmy Fallon die in de *leather pants* van Jim Morrison kruipt en het optreden van The Doors in *The Ed Sullivan Show* persifleert met ‘Reading Rainbow’ (het muzikale thema van een Amerikaanse televisieserie voor kinderen).

Densmore drumt én zingt (!) op het nummer ‘Drums’ van het album *Rare Breed. The Songs of Peter LaFarge*.

En ook Morrison is ‘solo’ te horen, in ‘Path to Zero’ van Jonathan Elias’ album *Prayer Cycle. Path to Zero*. Begeleid door een kerkelijk klinkend koor reciteert hij onder andere de regels ‘Moonshine night, mountain village, insane in the woods and the deep trees’.

Om de jongste fans bij de muziek van The Doors te betrekken, krijgt ‘Break On Through’ een plaats in de videogame *Rock Band 3*. Alles wat The Doors en vooral Jim Morrison hebben geproduceerd of aangeraakt, is big business: Morrisons handgeschreven songtekst van ‘L.A. Woman’ wordt in 2010 voor 13.000 euro verkocht. Een jaar eerder wisselde een exemplaar van Morrisons zeldzame, in eigen beheer uitgegeven gedichtenbundels voor 12.500 dollar van eigenaar. Door Morrison in Parijs geschreven notities, die in de jaren tachtig via Bill Siddons in het bezit zijn gekomen van Graham Nash (Siddons was toen Nash’ manager) en in 2016 via Sotheby’s ter veiling werden gebracht, vertegenwoordigden een geschatte waarde van 180.000 tot 200.000 dollar.

In de zomer van 2011 verschijnt de dvd *Mr. Mojo Risin’: The Story Of L.A. Woman*, en op 3 juli brengen Manzarek en Krieger een bezoek aan Père-Lachaise, want het is veertig jaar geleden dat hun zanger zijn ‘brand new friend’ vond. In Nederland treden de mannen, zoals gezegd, in Tilburg op, waar Manzareks jarige broer Rick (van The Ravens) een gastrol vervult op gitaar. Met het verstrijken van het jaar staat de fans weer heel wat moois te wachten, deze keer onder de noemer Year of The Doors. Dit blijkt achteraf nogal een loze belofte, want dat jubileumjaar 2011-2012 brengt naast bijvoorbeeld de 40th Anniversary Edition van *L.A. Woman* (inclusief een bijna integrale versie van het album bestaand uit alternatieve versies, plus de voorheen onbekende track ‘She Smells So Nice’ en een studio-uitvoering van ‘Rock Me’) ook minstens één grote teleurstelling: de annulering van de in het vooruitzicht gestelde box met vijf cd’s die alle outtakes van *L.A. Woman* bevatten. Ondanks enkele honderden prepaid bestellingen wordt de release teruggetrokken omdat deze niet ren-

dabel zou zijn. De box zou een slordige tachtig tracks hebben bevat, waaronder ‘Ghost Riders in the Sky’, waarvan gezegd wordt dat het ‘Riders on the Storm’ in zijn premature vorm is.

Toch is er genoeg om de meeste Doors-fans tevreden te stellen: op Record Store Day in november kan men een boxsetje met drie vinylsingles van *L.A. Woman* scoren, met op de B-kant een alternatieve versie van het nummer op de A-kant. Op een vierde single staan twee ‘Inside The Workshop’-tracks met nooit eerder gehoorde studiodialogo met betrekking tot ‘Riders on the Storm’ en ‘Crawling King Snake’.

De twee ‘vergeten’ Doors-platen *Other Voices* en *Full Circle* zijn met ingang van 27 september 2011 als officiële downloads beschikbaar. Fans hebben jarenlang gebedeld, gesmeekt of deze platen opnieuw konden worden uitgebracht. Het management van The Doors geeft aan die wens na vele jaren met tegenzin gehoor. Al in 1990 werd een enkele cd met de beste stukken van beide albums aangekondigd, en er circuleerden al geruime tijd verscheidene counterfeits op cd. Ook verscheen ‘Tight-rope Ride’ op de Doors-boxset van 1997, en op de *double disc* enhanced-versie van *The Best of The Doors* (2000) werd ‘No Me Moleste Mosquito’ (voorheen ‘The Mosquito’) in de selectie opgenomen. Laatstgenoemd nummer kreeg zijn digitale debuut al in 1989 op de cd-single van ‘Riders on the Storm’. In 2015 verschijnen beide platen op vinyl en op cd (helaas betreft het hier een dubbelalbum dat eruitziet als een mid-price-editie). Waarom niet twee afzonderlijke, volwaardige releases, met wat meer outtakes dan alleen ‘Treetrunk’? De vinylversie van *Full Circle* is al uitverkocht.

Vrij uniek in deze tijden van onderlinge geschillen is het feit dat Manzarek, Krieger en Densmore alle drie – afzonderlijk, dat wel – hun medewerking verlenen aan de film *Re:Generation Music Project* (2012), en aan het Skrillex-nummer uit die film, ‘Breakn’ a Sweat’. Treffend gebruikt is hier de sample van Morrisons stem uit het interview van de *Critique Show* (pbs) uit 1969, waarin hij vooruitblijkt op de ‘robotisering’ van de muziek in de toekomst: ‘I can kinda envision maybe one person with a lot of machines – tapes, electronic set ups – singing or speaking, and using machines’. Precies wat mensen als Skrillex, en vóór hem ook Fatboy Slim doen.

Densmore laat zien dat hij humor heeft (en bewijst vooral zichzelf een dienst met een onvervalst stukje zelfpromotie) wanneer hij de volgende post plaatst op de website van Jimmy Fallon, die in zijn *Late Night*-show Jim Morrison zo humorvol heeft geïmiteerd:

In de media heb ik altijd gezegd dat niemand in de voetsporen kan treden van Jim Morrison (behalve Eddie Vedder, die met ons zong toen we werden ingehuldigd in de Rock 'n' Roll Hall of Fame). Ik heb me bedacht. Die gast van *Late Night*, Jimmy, kan zelfs zo in Morrisons leren broek stappen! Mijn boek komt volgend jaar uit en ik hoop dat ik in de show te gast zal zijn. Ik zal eraan denken mijn haarverf mee te brengen, en mijn nepbakkebaarden, en dan gaan we terug in de tijd. John Densmore.

Ook in 2012 blijven de zestigers Krieger en Densmore en de drieënzeventigjarige Manzarek onverminderd muziek maken. Eind februari duiken de drie – weer afzonderlijk – de studio in, dit keer met rapper Tech N9ne, om samen een nieuwe versie op te nemen van 'Strange Days', die nu de titel 'Strange 2013' krijgt en op het nog te verschijnen album *Something Else* zal komen. Densmore bespeelt de tabla, Krieger gitaar en Manzarek zijn originele Gibson Kalamazoo orgel uit de jaren zestig.

Manzarek, het kan niet langer onbenoemd blijven, zal de release van het album niet meer meemaken: dat verschijnt namelijk pas in juli 2013, bijna anderhalf jaar na de opnamesessies, en twee maanden na Manzareks dood in mei 2013. Om de Doors-toetsenist te gedenken staat op het album een zogenoemde *skit* getiteld 'R.I.P. Ray', een op het laatste moment aan de tracklist toegevoegd eerbetoon van 54 seconden.

In de eerste helft van 2012 touren Manzarek en Krieger met hun eigen Doors-band, na de zomer treedt Krieger met zijn band Robby's Jazz Kitchen op, met in de gelederen onder anderen Arthur Barrow (basgitaar) en Tommy Mars (keyboards), terwijl Manzarek met Michael McClure en anderen af en toe optreedt als het collectief Big Mix. Hun performance wordt omschreven als 'Dharma Boogie at Its Best'. Ook musiceert Manzarek live met Roy Rogers.

Vlak na zijn vierenzeventigste verjaardag in februari zou de band van Manzarek en Krieger optreden op het FLY Music Festival in India, maar het festival wordt onverwacht in zijn geheel geannuleerd. Tegelijkertijd wordt bekendgemaakt dat er een 'full-scale world tour' wordt voorbereid voor in 2017, om te vieren dat The Doors vijftig jaar geleden werden geformeerd...

Densmore is weer actief als producer: hij kan de documentaire *Juvies* (2004) en de korte films *Napoleonic* (2010), *Leon House* (2010) en *The Second Coming* (2013) op zijn cv zetten, evenals *Window of Opportunity* (verschenen in 2015), de bioscoopversie van het gelijknamige toneelstuk waarvan hij in 2006 de coproducer was. Waar

het verhaal over gaat, komt het beste tot zijn recht via de pompeuze beschrijving in het Engels: 'a comedy-with-plot-twists that dissects the putrid moral innards of a corporate Croesus trying to manipulate his way out of an Enron-like scandal, while indulging in the call girls-a-la-carte lifestyle of a Yale-degreed, White House-connected, Teflon-coated scoundrel.' Naast zijn werkzaamheden zet Densmore zich veelvuldig in voor goede doelen, zoals het ondersteunen van programma's die muziek op scholen en naschoolse activiteiten bevorderen, en voor kinderen met een ontwikkelingsstoornis; ook neemt hij in 2012 deel aan een poging het Guinness wereldrecord drummen te verbreken.

Zoals hierboven opgemerkt, gaat het zogenoemde Year of The Doors 2011-2012 als een nachtkaaars uit. En de verhouding tussen Densmore en zijn twee mede-Doors wordt er niet beter op als hij begin 2013 met het al genoemde boek komt waarvan de titel alleen al weinig goeds doet vermoeden: *The Doors Unhinged. Jim Morrison's Legacy Goes On Trial*. Densmore weet beter dan wie ook dat dit boek bij Manzarek en Krieger stof zal doen opwaaien. Om de druk van de ketel te halen, sust hij van tevoren de gemoederen met de volgende verklaring:

Toen ik onlangs op Google zocht stond daar dat mijn boek de vete tussen de bandleden zou onthullen... laat me dat even beter verwoorden... Ja, in het boek is er aandacht voor de strijd die Jims vertegenwoordigers en ik hebben gevoerd om de naam The Doors te bewaken, maar aan het eind vereffen ik de rekening met een liefdevolle verklaring jegens mijn muzikale broeders... jd

Begin mei is Densmore inderdaad te gast in Jimmy Fallons talkshow, waar hij zijn boek promoot en vertelt dat The Doors uit de scharnieren zijn geraakt (*unhinged*) maar dat ze nu weer samen door één deur kunnen. Die ontboezeming, en die ommezwaai in de verkilde verhoudingen, hebben er zonder twijfel alles mee te maken dat Manzarek al geruime tijd ziek is, al weet de buitenwereld daar niets van. Hij lijdt aan galkanaal- ofwel galwegkanker.

Kort voor of nadat Densmore het laatste hoofdstuk van zijn manuscript aan zowel Manzarek als Krieger heeft laten lezen, om hun duidelijk te maken dat het boek op verzoenende toon eindigt, moet Manzarek zijn oude bandmaat hebben verteld hoe ernstig het er met hem voorstaat. Manzarek klaagt al langer over vermoeidheidsverschijnselen en is vanaf medio mei onder behandeling van het team van dr. Friedrich R. Douwes in de St.-Georg-Klinik in het Duitse Bad Aibling, waar hij meerdere

weken lang een behandeling zou ondergaan. De kliniek is bekend bij vermogende kankerpatiënten. Voor Manzarek is het de laatste strohalm. Al snel staan de artsen machteloos en wordt de verzwakte Manzarek aan het eind van de week naar de Ro-Med-kliniek in Rosenheim overgebracht.

Duitsland is voor Manzarek geen onbekend terrein. In 1999 heeft hij zich in het fanclubblad tegenover (de Duitse) Rainer Moddemann uitgesproken over zijn liefde voor het Duitse eten:

Ray Manzarek, november 1990.
FOTO RAINER MODDEMANN

Wanneer ik naar Europa ga, en ik bedoel dan buiten Engeland of Parijs, ga ik het liefst naar Duitsland, zodat ik mijn *Eisbein* kan bestellen. *Kasseler Rippchen*, weet je wel, dat soort eten moet ik hebben. [...] *Sauerkraut* en, jawel, rode kool, gekookte aardappelen, flink wat bier en gans aan het spit, dat vond ik hemels.

Densmore zegt die maand in een interview dat de lucht tussen hen drieën eindelijk is geklaard: 'Ik heb een hele tijd geen contact gehad met Ray en Robby. Ik zag hen af en toe in de rechtszaal, maar we waren nogal van elkaar vervreemd. Toen ik hoorde dat Ray heel ziek was, belde ik hem op en hebben we het uitgepraat.'

Zo verzoenen de oude vrienden zich eindelijk met elkaar, kort voordat Manzarek op tweede pinksterdag, 20 mei 2013, overlijdt — net als Morrison, gek genoeg, ver verwijderd van zijn geboortegrond.

De reacties van zijn mede-Doors: 'Het doet me veel verdriet dat mijn vriend en bandlid Ray Manzarek vandaag is overleden. Ik ben blij dat ik de afgelopen tien jaar

Doors-nummers met hem heb kunnen spelen. Ray maakte in enorme mate deel uit van mijn leven, en ik zal hem heel erg missen,' zegt Krieger.

Ook van Densmore geen kwaad woord: 'In de hele wereld was er geen toetsenist geschikter om Jim Morrisons woorden te begeleiden. Ray, op muzikaal vlak liepen we volledig synchroon. Het was alsof we uit één brein bestonden, en gezamenlijk de basis legden waar Robby en Jim op konden voortborduren. Ik zal mijn muzikale broeder missen.'

16 Look Each Other in the Ears (2013-2018)

Is er leven na de dood? In dit hoofdstuk blikken we terug op het verleden en kijken we vooruit naar de toekomst van The Doors, na de dood van toetsenist Ray Manzarek. Zijn de deuren half dicht, staan ze op een kier, of zwaaien ze open voor een nieuwe *perception*?

De eerste postume plaat die Ray Manzarek de wereld nalaat is *Twisted Tales*, die hij samen met Roy Rogers heeft opgenomen en binnen een maand na zijn dood uitkomt. Een van zijn andere vrienden met wie hij nog in 2007 een album maakte, Darryl Read, bezwijkt eind juni in Thailand aan de gevolgen van een verkeersongeluk.

In februari 2013 is de relatief onbekend gebleven boxset *Infinite* verschenen, met daarin zes SACD's (super audio compact disc) van alle studioalbums van The Doors, met een door Bruce Botnick nieuw vervaardigde 5.1 surround multichannelmix. Zoals Doors-fans gewend zijn van luxe re-releases, verstrekt Botnick uitgebreide technische informatie, tot en met het merk en type kabel. Leuker is de sfeertekening die hij van 'When the Music's Over' geeft:

Alles was analoog, digitaal bestond alleen als woord. Wij gebruikten geen fuzztone of andere effectpedalen, maar creëerden die geluiden op natuurlijke wijze, bijvoorbeeld die monumentale gitaarsolo in 'When the Music's Over': die kwam tot stand door de output van een microfoonvoorversterker via een andere microfoonvoorversterker te leiden, en door aan de volumeknop te draaien kreeg je de vervorming. De buizen gloeiden op en verlichtten de controlekamer.

Voor fans die audio, video en wetenswaardigheden in één handomdraai, of liever met één wijsvinger op een interactieve manier tevoorschijn willen toveren, is er de door Jac Holzman gecoördineerde Doors-app, die minder dan een maand voor Manzareks dood wordt geïntroduceerd. In update 2.0 (december 2013) wordt Manzarek herdacht en spreken de herenigde Krieger en Densmore voor het eerst sinds jaren gezamenlijk over The Doors.

De onvermoeibare Krieger tourt in 2013 met zijn band Jam Kitchen en speelt mee op 'Deep Down', een nummer op William Shatners album *Ponder the Mystery*. In het

verhaal van The Doors staat opvallend vaak 'de nieuwe generatie' centraal: sinds in 1980 de eerste golf van compilaties kwam aanrollen, is de strategie van The Doors in belangrijke mate gericht op het aanspreken van nieuwe, jonge fans. Maar ook in de Doors-stamboom zelf is er sprake van een nieuwe generatie: een zekere zanger die zich Cliff Morrison noemt, beweert dat Jim Morrison zijn vader is; Kriegers zoon Waylon zingt en speelt gitaar in eigen bands en staat samen met zijn vader op het podium; Manzareks zoon Pablo heeft zich vooral toegelegd op elektronica / ambient / trip hop, wat in 2010 resulteerde in het album *Reflections of Life*. Daarna was hij samen met zijn vrouw Sharmin actief als Noah's Star en hebben ze diverse losse tracks uitgebracht, en op 12 februari 2017 (de verjaardag van vader en schoonvader Ray Manzarek) het album *Rays of Light*. Densmore's dochter en zoon zijn voor zover bekend niet actief in de muziek. Andere muzikale 'zonen van' zijn Adam Holzman, die keyboards speelt in de progrockband van Steven Wilson; Dan Rothchild is zanger / basgitarist / producer, en daarnaast huidig of voormalig touring band member van onder anderen Heart, Beck, Melissa Etheridge en Shakira. Ook werkte hij samen met Sheryl Crow, Stevie Nicks, Aimee Mann, Carole King, Grant Lee Buffalo, Tracy Bonham en anderen.

Behalve de op de toekomst gerichte nieuwe generatie is er in de genealogie van een band die al vijftig jaar 'bestaat' en waarvan twee leden niet meer in leven zijn, natuurlijk ook sprake van een groeiend aantal overleden insiders en vrienden. Onder hen is, naast de al genoemde overledenen Paul Rothchild (1995), Darryl Read (2013) en Jack Conrad (2017), een grote verscheidenheid aan nauw of losjes verwante namen te noemen, zoals Moog-pionier Paul Beaver (1975), *drinking buddy* en acteur Tom Baker (1982), femme fatale Nico (1988), Bill Harvey (art director Elektra Records en ontwerper van het Doors-logo) (1992), saxofonist Curtis Amy (2002), basgitarist Kerry Magness (2004), Young Lion-fotograaf Joel Brodsky (2007), toetsenist en basgitarist Larry Knechtel (2009), gitarist Bobby Ray Henson (2012), de boomlange, even intelligente als krachtige bodyguard Tony Funches (2017), en *No One Here Gets Out Alive*-auteur Jerry Hopkins, die in juni 2018 overleed.

Met Manzareks dood in 2013 is een van de meest in het oog springende toetsenisten van de rockmuziek weggevallen. Wat *classic*- en *progressive rock*-giganten als Keith Emerson, Rick Wakeman, Jon Lord, Vangelis, Rick Wright, Mike Ratledge, Doug Ingle, en onze eigen Robert Jan Stips met Ray Manzarek gemeen hebben, is dat ze een onmisbaar stempel hebben gedrukt op de muziek van hun respectievelijke

bands The Nice en Emerson, Lake & Palmer, Yes, Deep Purple, Aphrodite's Child, Pink Floyd, Soft Machine, Iron Butterfly en Supersister. Zonder hun inventieve toetsenwerk was de muziek van die bands mogelijk niet zo monumentaal geworden en had misschien in enkele gevallen niet eens bestaan of was voortijdig, roemloos in de kiem gesmoord.

Manzarek is altijd veel minder een krachtpatser op zijn toetsinstrumenten geweest dan Emerson, die in zijn hoogtijdagen zijn orgel letterlijk alle hoeken van het podium liet zien. Ook Hammond-adepten als Lord, of door een carré van Moog, mellotron, *grand piano* en synthesizers omringde show-offs als Wakeman hebben een totaal andere aanpak gehanteerd. Manzareks unieke signatuur bestond altijd uit een niet eens zo uitzonderlijke, op blues en jazz georiënteerde speelwijze, maar zijn grote verdienste is dat hij (tijdens de Doors-periode althans) zijn brein in tweeën leek te kunnen splijten: zijn linkerhand die met een ijzeren timing op zich vrij eenvoudige baslijnen speelt, en zijn rechterhand die ogenschijnlijk helemaal onafhankelijk daarvan soleert en akkoorden, loopjes en andere toetsaanslagen produceert. Zijn fijnste momenten vind ik nog steeds het Concertgebouw-optreden, waar hij in zijn eentje feitelijk drie bandleden in zich verenigt, de jazzy / funky orgelsolo's in 'Train Jam' van Seattle 1970, het geheel instrumentale 'Summertime' in de Matrix Club in 1967, en alles op zijn eerste soloplaat *The Golden Scarab*.

Voor zijn dood nam Manzarek samen met Krieger en Densmore muziek op die terecht zou komen op een nieuw album van Michael C. Ford, die al sinds begin jaren zestig nauw bevriend is met The Doors.

Enkele jaren geleden maakte Ford bekend dat hij in 1965 op een haar na de bassist van The Doors zou zijn geworden. Manzarek zou hem hebben uitgenodigd om eens langs te komen met zijn contrabas en samen wat te spelen: 'Hé Ford, neem je staande bas eens mee naar een van onze repetities op Venice Beach, en speel met ons mee.' Ford stond toen echter op het punt van vertrek vanwege de mogelijkheid writer-in-residence te worden op een college in Idaho. Hij liet de uitnodiging aan zich voorbijgaan en zei tegen Manzarek dat hij zich aan zijn voornemen moest houden om zijn orgel met een keyboardbas uit te breiden.

In hetzelfde interview onthult Ford ook dat hij een jaar eerder, in 1964 en op informele wijze, samen met Manzarek een 'funkband' begon met de naam The White Trash Quintet:

We speelden in Mother Neptune, een koffiehuis op Melrose Avenue uit de tijd van de Beat Generation. Ray speelde op een honkytonkpiano en ik op een bij de lommerk gekochte witte Kay contrabas. De ritmesectie werd vertegenwoordigd door de geduchte drummer Ed Cassidy (Cass zou later medeoprichter zijn van Spirit, samen met zijn stiefzoon Randy California) en op de voorgrond twee fantastische instrumentalisten, Elliott op tenor en Don op trompet: allebei hun sporen verdiend bij Frank Zappa, dus je zou kunnen zeggen dat ze, op een gegeven moment, aan het repeteren waren met The Mothers of Invention.

Later, in 1969, betrad Ford op uitnodiging van Morrison het podium tijdens de fundraiser voor Norman Mailer in de Cinematheque 16 aan Sunset Boulevard, wat voor Ford als voordragend dichter zijn vuurdoop was.

Manzarek heeft al veel eerder bijdragen geleverd aan Fords album *Fire Escapes* (1994). Ford is de laatste die alle drie de Doors-leden samenbrengt op zijn recente *Look Each Other in the Ears*. De artiesten die Manzarek, Krieger en Densmore als trio hebben weten te verleiden om op hun platen gastbijdragen te leveren, zijn op één hand te tellen: Paul & Georgia Ferrara waren de eersten, met in 1968 opgenomen maar pas in 2005 verschenen tracks op *The Paul & Georgia Album*, en vervolgens – opvallend genoeg – twee artiesten die niet binnen het kader van dit boek zouden hebben gepast als zij niet met de drie rocklegendes een plaat hadden gemaakt: Skrillex in 2012 en Tech N9ne in 2013.

Op het in de Hen House Studios opgenomen *Look Each Other in the Ears* zijn Manzarek, Krieger en Densmore voor de allerlaatste keer samen te beluisteren, en worden ze niet door een rapper of producer van vocalen voorzien, maar door een grijsharige dichter in wiens voordracht duidelijk de invloed van mensen als Jack Kerouac en Charles Bukowski is te herkennen.

Een passender aanvulling op de drie Doors-instrumentalisten kun je je nauwelijks voorstellen, maar *Look Each Other in the Ears* is zeker géén 'Doors-album'. De gedichten die Ford reciteert zijn geen liedjes, hoewel ze in een aantal gevallen wel een soortgelijke structuur kennen. De muziek is soms jazzy (een wat uitgesleten term) en voert de luisteraar mee naar rokerige kelders waaruit je na een nacht van drinken en opgaan in de muziek als een veranderd mens naar buiten komt. Maar er zijn ook reggae-invloeden te horen – in 'A Simple Ode' – en uiteraard ook Doors-verwijzingen: in 'Sleeping Underwater' herkent iedereen moeiteloos een keyboardriffje

uit 'Riders on the Storm'. Fords album komt pas in 2014 uit, en dus heeft Manzarek het (vermoedelijk) nooit in voltooid vorm gehoord. Dat jaar eindelijk opnieuw uitgebracht: *Weird Scenes inside the Gold Mine*, op cd en vinyl.

In 2015 zijn acteur / muzikant Jack Black en zanger Boy George te gast in *Conan*, de talkshow van Conan O'Brien. George vertelt over de muzikale invloeden uit zijn jeugd en noemt daarbij ook The Doors op. O'Brien zegt dat hij het lastig vindt om die invloed in zijn muziek te herkennen. Black beweert met een stalen gezicht dat hij Jim Morrison bewondert omdat hij *the best yell* had. Dan daagt de talkshowhost beiden uit, aangezien ze zulke grote fans zijn, om een nummer van The Doors live te zingen. 'Toevallig' staat Krieger al klaar om met Conans huiscombo 'Hello, I Love You' te spelen.

Om het nog even te hebben over commercie: Krieger speelt in 2016 de hoofdrol in de Tesla televisiecommercial *Drive the Future*, waar hij de trotse bezitter is van een elektrische auto die in de Californische woestijn gestrande reizigers zonder benzine een lift aanbiedt. Het geheel ziet er *HWY*-achtig uit. Krieger draagt – verwijzing naar wie? – een *snakeskin jacket*.

'A Celebration for Ray Manzarek' is precies wat de naam aangeeft, alleen komt het event pas in 2016 van de grond. In het Fonda Theater in Los Angeles staat een fraaie verzameling (semi-)legendes gereed: John Doe en Exene Cervenka van X, leden van onder andere Stone Temple Pilots, Jane's Addiction, Gov't Mule – met een belangrijke rol voor Rami Jaffee, bekend van The Wallflowers en live-bandlid van Foo Fighters, op keyboards –, om samen met de twee overgebleven Doors een muzikale avond te brengen, geheel ter ere van Manzarek. De datum is natuurlijk vastgesteld op diens verjaardag.

In maart plaatst een zekere Jim Bayliss op YouTube een gedigitaliseerde opname die hij als toeschouwer maakte tijdens de (nog niet eerder voor fans beschikbare) tweede Doors-show van 11 december 1970 in Dallas. De 32 minuten durende tape begint met het onbekende 'Palace of the Canyon', een wat onvast gezongen compositie die zo te horen destijds de ontwikkelingsfase nog niet was ontgroeid, en waarvan je je kunt voorstellen dat die op *L.A. Woman* terecht had kunnen komen, of op de plaat die daarna met Jim Morrison zou zijn gemaakt. Verder zijn 'L.A. Woman', 'Riders on the Storm' en 'The End' op de geluidsopname vastgelegd.

Voor Doors-fans wordt 2016 op een onvergetelijke manier afgesloten met de officiële release van de alleroudste liveopnamen die van The Doors bestaan: hun optre-

den als piepjong bandje in de London Fog op Sunset Strip in mei 1966. De release in december markeert feitelijk de start van het 50th Anniversary Year of The Doors; op 4 januari 2017, exact vijftig jaar na het verschijnen van het debuutalbum, vindt er in Los Angeles een feestelijk evenement plaats en wordt die dag uitgeroepen tot Day of The Doors.

See the Doors Celebrate 50th Anniversary at 'Day of the Doors' Ceremony

Surviving band members Robby Krieger and John Densmore return to former Venice stomping grounds

In het voorjaar van 2017 wordt een 50th Anniversary Deluxe Edition van *The Doors* uitgebracht. De box bevat drie cd's en één langspeelplaat: disc 1 is de originele stereo-mix ('Break On Through' zonder 'she gets high' en 'The End' zonder de naar voren gemixte 'fuck / kill' chant), disc 2 de originele monomix en disc 3 bevat een bijna integrale (want 'I Looked at You', 'End of the Night' en 'Take It As It Comes' ontbreken) liveversie van het debuutalbum, geplukt van de ruim drie uur durende Matrix Club tapes. De elpee bevat de monomix.

Op 1 april 2017 plaatst het Audience Tape Preservation Channel op YouTube een bijna twee uur durende opname van het concert dat The Doors gaven op 13 februari 1970 in Cleveland. Tot dan toe was deze opname niet in roulatie en überhaupt niet bekend. Voor een opname van begin 1970 is de setlist vrij gebruikelijk, maar 'Will the Circle Be Unbroken' is een zeldzaam voorbeeld van het Amerikaanse songreper-toire waaruit Morrison graag putte. De enige andere live-registratie van dit nummer staat op *Boot Yer Butt*, en werd twee dagen later in Chicago opgenomen. Op de Cleveland-opname is veel interactie van Morrison met het publiek te horen, heel vermakelijk.

Op 10 juli 2017 maakt de webmaster van robbykrieger.com bekend dat Krieger zijn persoonlijke archief gaat ontsluiten. 'The material will span his "pre-Doors" days through current projects,' aldus de site. De eerste digitale download die op 17 juli beschikbaar komt, is een outtake van het tweede Butts Band-album, 'Black Cloud', een week later gevolgd door twee andere Butts Band-tracks, die echter ook al op hun compilatie uit 1996 stonden.

Een speciaal vervaardigde replica van de Japanse 7 inch-single van 'Light My Fire' verschijnt op 28 juli 2017. Een boxset met twintig 7 inch-singles verschijnt 15 september 2017. Vermeldenswaard is dat in die box ook singles van *Other Voices* en *Full Circle* zijn inbegrepen. Ook verkrijgbaar op cd (plus als extraatje vier Mono Radio Versions) met blu-ray-dvd (waarop de quadrafonische mix van *The Best of The Doors*, het verzamelalbum uit 1973), en als reguliere dubbel-cd.

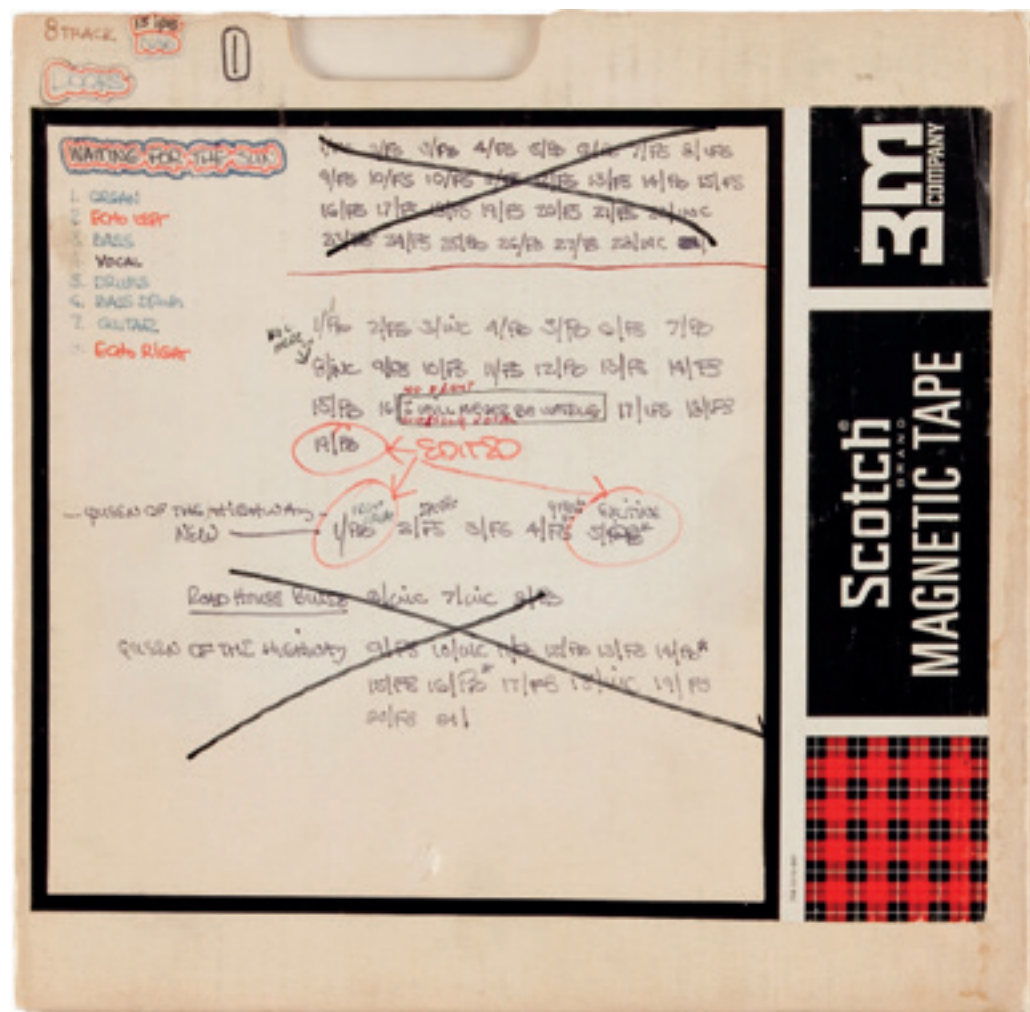
In november 2017 verschijnt de jubileumeditie van *Strange Days*: de (wéér) gremasterde stereomix, en de monomix op zowel vinyl als cd. Teleurstellend gegeven is dat men de gelegenheid heeft laten voorbijgaan om er bijzondere outtakes aan toe te

voegen. Een gemiste kans, want er bevindt zich – in tegenstelling tot wat het Doors-management jaar in jaar uit blijft beweren – nog heel wat nooit eerder gehoord materiaal in de archieven. In 2011 werd bijvoorbeeld online het item 46212: The Doors Unreleased Original Studio Recordings geveild, met een startbod van

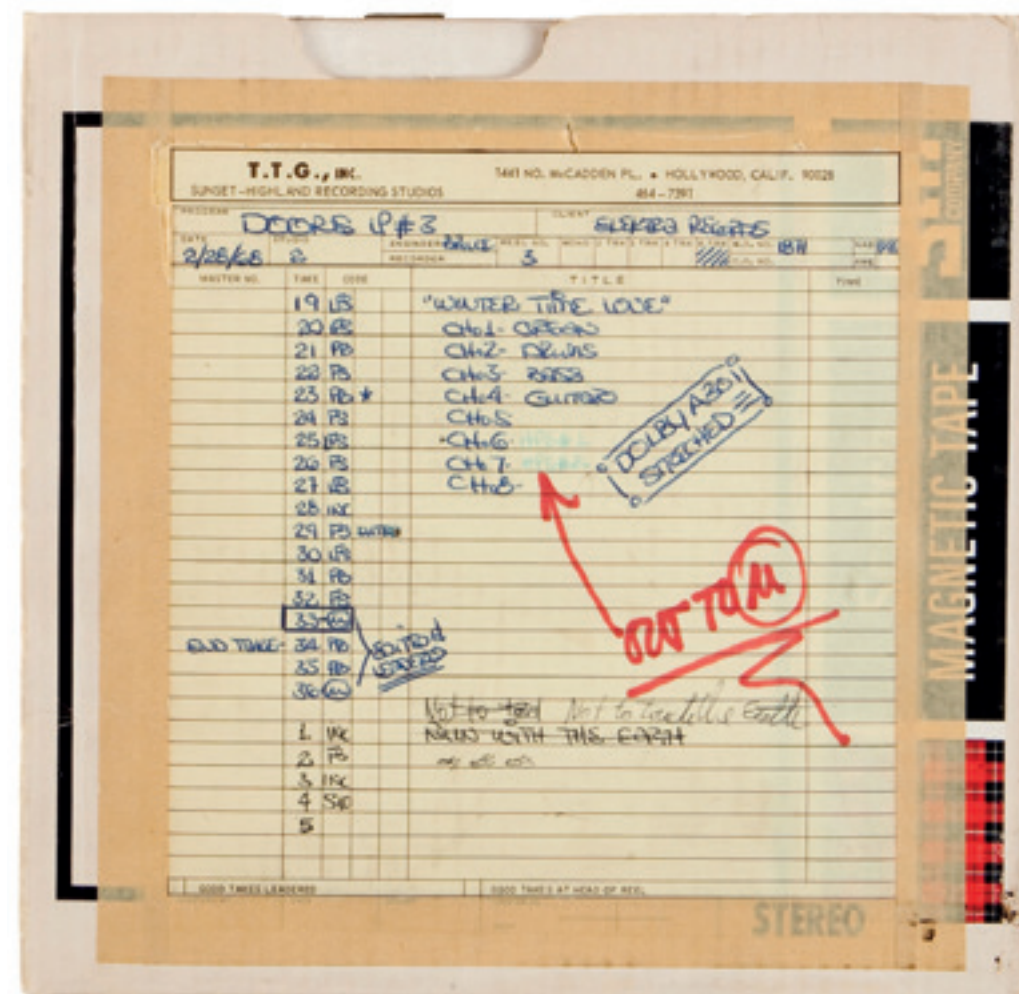
17.500 dollar. Dit veilingstuk bestond uit negen tapereels van studiokwaliteit, met daarop vijf verschillende takes van 'When the Music's Over', met zowel andere tekstfragmenten als Morrison op mondharmonica, veertien takes van 'Moonlight Drive' en achtendertig takes van 'Strange Days' — genoeg om een paar leuke bonustracks ten behoeve van de 50th Anniversary Edition uit te kiezen. Ook voor toekomstige jubileumedities bieden de tapes genoeg materiaal: meerdere takes van 'Not to Touch the Earth', 'Wintertime Love', 'Who Scared You', 'Tell All the People', 'Queen of the Highway', 'Maggie M'Gill', 'Waiting for the Sun', en verder onder andere 'I Will Never Be Untrue', 'Push Push', 'Motor Cooled Down' (het lijkt erop dat dit 'Carol' is) en wat de Amerikanen zo mooi *studio banter* noemen.

Van een betrouwbare bron heb ik vernomen dat The Doors de koper zijn (vreemde situatie, dat een band zijn eigen opnames moet terugkopen...).

Ter gelegenheid van Record Store Day is *Absolutely Live* eind november 2017 als een geremasterde dubbelepeep op 'midnight blue' vinyl verkrijgbaar.

Last but not least verschijnt in februari 2018 een registratie op dvd en blu-ray van het concert dat The Doors gaven op het Isle of Wight Festival in 1970, en in april de cd *Let's Feed Ice Cream to the Rats* – San Francisco, Ca, Mar. 7 & 10, 1967.

17 Weird Scenes inside the Celebration (2019-2025)

Fast forward naar 2025, het jaar waarin het zestig jaar geleden is dat The Doors werden opgericht — op een stukje strand in Venice, Los Angeles, California. Terwijl de zomerzon de branding daar besprenkelde met miljoenen diamanten flonkeringen en glinsteringen, zat een eenentwintigjarige Jim Morrison met zijn ogen dicht een van zijn zojuist gecomponeerde liedjes te zingen. Zijn publiek? De vijf jaar oudere mede-UCLA-student Ray Manzarek. Met de band The Doors zouden ze het muzikale landschap van de jaren zestig, en ver daarna, voorgoed veranderen. Nu, zestig jaar later, is de *legacy* van hun band ongeëvenaard.

In alle eerlijkheid: het boek dat je hebt gelezen en nu bijna uit hebt, verscheen al eerder — in 2018. Bij een andere uitgever, die sommige van zijn auteurs, onder wie ikzelf, niet zo netjes heeft behandeld. Als je denkt dat mijn Doors-biografie mij *the way to the next little dollar* showde, heb je het mis. Ik heb precies nul van die centjes gehad, terwijl de biografie toch in een aardige oplage is verspreid. (Wel kreeg ik twintig bewijsexemplaren.) Hoe minder erover gezegd, hoe beter. Nadat de biografie een paar jaar niet meer verkrijgbaar was, heb ik de rechten teruggevraagd. En zo komt het dat het boek nu voor je ligt: *revamped*, zoals dat heet: herzien, aangevuld en in een nieuw jasje, met kleurenfoto's (sommige nooit eerder gepubliceerd) en persoonlijke observaties.

Zoals we nu allemaal weten, werd de wereld eind 2019 geconfronteerd met covid, en kwam het openbare leven kort erna door noodgedwongen quarantaine tot stilstand.

Maanden voordat de pandemie de wereld in haar greep hield, overleed de Franse filmmaker Agnès Varda. Behalve haar baanbrekende en veelzijdige cinematografische oeuvre is zij voor Doors-fans bekend als een van de intimi van Jim Morrison in zijn laatste dagen in Parijs. Morrison was héél even te zien in Varda's film *Lions Love*, en in 1971 bood zij de ontredder Pamela haar huis aan om er te overnachten. Daarnaast waren Agnès en haar man Jacques Demy van doorslaggevende betekenis bij het vinden van een *plot* op Père-Lachaise waar Jim Morrison op 7 juli 1971 ter aarde werd besteld.

Anno 2025 is Varda verre van vergeten: IDFA, het documentairefestival, vertoont het aan haar documentaires gewijde retrospectief *I'm curious. Period*, een twaalfstal werken van haar hand, met onder andere de film *Lions Love (... and Lies)*.

Ook overleden in 2019: basgitarist Doug Lubahn, die te horen is op de albums *Strange Days*, *Waiting for the Sun* en *The Soft Parade*.

Record Store Day is bij uitstek de dag waar Doors-fans reikhalzend naar uitkijken. Veel van de recente releases verschenen op deze speciale dag die in het leven is geroepen om de onafhankelijke platenzaak te ondersteunen.

In april 2019 is de RSD-release van The Doors een 10 inch *black vinyl* langspeler van het drie jaar eerder op cd uitgebrachte optreden in de London Fog. Een halfjaar eerder, in oktober 2018, was *An American Prayer* veertig jaar jong, en viel de keus op een heruitgave van dat album voor Record Store Day.

In 2019 is het vijftig jaar geleden dat *The Soft Parade* uitkwam, en natuurlijk betekent dit dat er een 50th Anniversary Edition komt. Nu is het vierde album van The Doors niet echt mijn meest favoriete, maar – misschien vanwege de langgerekte en moeizame productie – is het voor de onderzoekende auteur wel een van de interessantste. Neem alleen al de uitgebreide credits. Moesten we op de achterkant van de platenhoes sinds 1969 genoeg nemen met de aanduiding HARVEY BROOKS OR DOUG LUBAHN, BASS, op deze editie (3 cd's, 1 elpee) wordt haarfijn beschreven welke bassist op welk nummer meespeelt. Doug Lubahn horen we in 'Easy Ride', 'Wild Child' en 'Wishful Sinful'; Harvey Brooks in 'Tell All the People', 'Touch Me', 'Shaman's Blues', 'Do It', 'Runnin' Blue', 'The Soft Parade' en 'Who Scared You'. Dat er twee basgitaristen op deze plaat meespelen, heeft alles te maken met het feit dat de opnamen zich eindeloos voortsleepten (om precies te zijn van begin maart 1968 tot en met begin mei 1969). De nummers met Doug Lubahn zijn de vroegste in het wordingsproces: maart en juli 1968, en die met Harvey Brooks beslaan de periode november-december 1968. Wat velen zich niet realiseren is dat *The Soft Parade* bijna geheel bestaat uit nummers die in 1968 op band zijn gezet. Alleen het titelnummer is in zijn geheel in 1969 opgenomen, op 2, 14 en 15 januari. In de maanden daarna zijn er vooral overdubs gedaan, en nummers opgenomen die later ofwel outtakes werden op boxsets, of B-kantjes van singles.

Behalve dat er is geadministreerd welke basgitarist waar te horen is, wordt een aardig aantal betrokkenen uit de anonimiteit gehaald, met name de niet-solisten van het orkest: zo wordt Priscilla Nemoy in het boekje bij de box vermeld met 'Horns, Copyist' en 'Strings, Copyist' (zij schreef dus alle partijen uit ten behoeve van de partituren voor de strijkers en blazers); Jay Migliori was een van de leden van sessie- / studiomuzikantencollectief The Wrecking Crew (waartoe ook Larry Knechtel be-

hoorde, die op het debuutalbum van The Doors basgitaar speelde) en speelde saxofoon en woodwind, evenals John Kelson, Jr. en John Lowe (saxofoon behoort tot ‘het hout’ in een orkest en vermoedelijk wordt bedoeld dat dit drietal behalve sax ook een instrument als hobo, klarinet of fagot ter hand nam); Lou Blackburn speelt trombone; John Audino en Jules Chalkin spelen trompet, en laatstgenoemde is de leider van de blazerssectie. Bij de strijkers zijn Jerome A. Kessler, Nathan Gershman en Victor Sazer de cellisten; Darrel Terwilliger, Harris Goldman, Harry Bluestone, Isadore Norman, Jerome Reisler, John DeVoogdt de violisten, en Norman [Warren] Botnick (de vader van Bruce) speelt viool en is orkestleider van de strijkers.

(In een van de boekbesprekingen uit 2018 werd al gezegd dat deze biografie een hoge informatiedichtheid had, en ik voldoe graag aan de verwachting om dat ook in dit laatste hoofdstuk zo te houden.)

Wat in feite interessanter is dan namen van volslagen onbekende Amerikaanse musici van vijftig jaar geleden, zijn de bonustracks. Behalve de voor de zoveelste maal opgekalefaterde audiokwaliteit zijn nooit eerder gehoorde studio-obscuriteiten, alternatieve mixen en afgekeurde takes dé reden om zo’n dure 50th Anniversary Edition te kopen. ‘Who Scared You’ is al zo lang bekend dat dit nauwelijks nog een bonustrack genoemd mag worden. Dat geldt wél voor bijna alle nummers op disc 2 en 3: ‘Doors Only’ (dus zonder orkestratie) mixen van ‘Tell All the People’, ‘Touch Me’, ‘Runnin’ Blue’, ‘Wishful Sinful’ en ‘Who Scared You’ (behalve eerst- en laatstgenoemde worden de drie andere nummers opgeleukt met recente gitaaroverdubs door Krieger); ‘Roadhouse Blues’, ‘(You Need Meat) Don’t Go No Further’ en ‘I’m Your Doctor’ met *Screamin’ Ray Daniels* als zanger (Manzareks artiestennaam uit de tijd van Rick & The Ravens) en (moest dat nou echt?) basgitaaroverdubs door Robert DeLeo van Stone Temple Pilots; dezelfde drie Doors Only mixen (maar dan zonder overdubs); Morrisons een uur en vier minuten durende suite ‘Rock Is Dead’, voorafgegaan door het gedicht ‘I Am Troubled’ en ‘Seminary School (AKA Petition The Lord With Prayer)’; afsluiter is ‘Chaos’, een rommelige exercitie van ‘You Make Me Real’, die halverwege overgaat in Miles Davis’ ‘All Blues’ en ‘Fever’.

Over de Doors Only mix van ‘Touch Me’ zegt Krieger: ‘Het was cool om dat allemaal weg te laten. Je kunt niet zeggen: “O, zo zou het geklonken hebben als we de blazers en strijkers niet hadden gebruikt,” want ik denk dat we het anders zouden hebben aangepakt, maar je hebt wel een idee van hoe het geklonken zou hebben.’

Een jaar na de release van de 50th Anniversary Edition verschijnt *The Soft Parade / Stripped*, een elpee op *clear vinyl* met op een plaatkant de eerdergenoemde Doors

Only albumtracks, de andere plaatkant de Doors Only albumtracks (met Kriegers overdubs), plus ‘Who Scared You’, maar zonder ‘Shaman’s Blues’, ‘Do It’, ‘Easy Ride’, ‘Wild Child’ en het titelnummer.

THE SOFT PARADE

Om nog even stil te blijven staan bij *The Soft Parade*: op moment van schrijven (september 2025) biedt Rare Records op zijn website een zeldzame Japanse persing van het album aan voor de lieve som van vierhonderd dollar. De bijzondere hoes (World New Rock Series No. 8, waarbij WORLD NEW ROCK uit het karton is gestanst) ben ik nog niet eerder tegengekomen.

In 2020 verschijnt John Densmore’s boek *The Seekers: Meetings With Remarkable Musicians (and Other Artists)*, ‘a follow-up, if you will, to his 1990 memoir about life with Jim Morrison’, zo wordt het boek in de markt gezet.

Het is vijftig jaar geleden dat *Morrison Hotel* in de platenzaken lag, dus... De box bestaat uit 2 cd’s en 1 elpee. Dankzij het Plangent Process (‘combining state of the art contemporary analog electronics coupled with unique digital signal processing’ bij het afspelen van mastertapes, waarbij de tapesnelheid wordt gestabiliseerd, en wow en flutter gecorrigeerd), een techniek die sinds de 50th Anniversary Edition van *Waiting for the Sun* wordt toegepast, is de geremasterde audio opnieuw verbeterd, wat een ongekende luisterervaring oplevert. Op cd 2 staan enkele takes van ‘Queen of the Highway’ (opnamesessies van november 1968 en januari 1969 — met op één track van die laatste sessie toch weer een recente gitaaroverdub), een studioversie van ‘I Will Never Be Untrue’ (een song die eerder al verscheen op *An American Prayer* en die in de Cinematheque 16 tijdens een fundraiser voor Norman Mailer was uitgevoerd door Krieger en Morrison), en outtakes van ‘Roadhouse Blues’, ‘Peace Frog’ / ‘Blue Sunday’ en de covers ‘Money (That’s What I Want)’ en ‘Rock Me Baby’.

In 2020 overlijden Michael McClure en Alain Ronay. McClure was een *beat poet* die Morrison in 1968 aanraadde zijn gedichten te laten uitgeven en die een tijdlang met Ray Manzarek optrad; Ronay is onder andere bekend door de kleurenfoto's die hij op 28 juni 1971 van Jim en Pam maakte.

Een overzicht van de afgelopen zeven jaar van een band die al lang ter ziele is, bestaat noodgedwongen voornamelijk uit nieuwe releases van (meestal) oud werk. Over de artiesten zelf horen we doorgaans weinig. Toch verschijnen Robby Krieger en John Densmore met enige regelmaat in het openbaar. Vanwege een optreden (ieder voor zich of gezamenlijk), op een boekpresentatie (Densmore), of de vernissage van een schilderijtentoonstelling (Krieger). Ook zijn er duo-interviews, als vlamdragers van The Doors (in de coronatijd beperkt tot video-uitzendingen zonder publiek), en Krieger presenteert Guitar Lessons op YouTube. Densmore doet hetzelfde voor drummers.

Jim Morrison is dan wel niet aanwezig *in the flesh*, maar wel in boekvorm: *The Collected Works of Jim Morrison: Poetry, Journals, Transcripts, and Lyrics* verschijnt in juni 2021; een prachtig vormgegeven, nauwkeurig gecureerde uitgave. Verplichte kost voor iedereen die Morrison om zijn woordkunst bewondert. Het hardcoverboek bevat onder meer reproducties van handgeschreven teksten, foto's en een proloog geschreven door Jims zus Anne. In diezelfde periode wordt een paralleluitgave aangekondigd: *A Guide to the Labyrinth. The Collected Works of Jim Morrison*. Deze door Genesis Publications in 2022 uitgegeven collector's edition bestaat uit twee boeken, een 7 inch single met gesproken gedichten, en facsimile's van Jims *Paris Notebook* en een ander aantekenboekje uit zijn nalatenschap. Inmiddels is deze editie uitverkocht en wordt op eBay aangeboden voor bedragen boven de duizend dollar.

Lang is er uitgekeken naar de memoires van Robby Krieger, en in 2021 verschijnt dan eindelijk zijn autobiografie *Set the Night on Fire: Living, Dying, and Playing Guitar With the Doors*. De meest in het oog springende onderwerpen zijn hoe Krieger nou écht aan zijn blauwe oog kwam waarmee hij in de televisie-uitzending van 'Touch Me' (*Smothers Brothers*) verscheen, en zijn heroïneverslaving (daarover had ik als goedgeïnformeerde Doors-fan nog nooit eerder gehoord).

In het kader van de vijftigste verjaardag van *L.A. Woman* is er op 4 november 2021 in bioscopen wereldwijd een unieke vertoning van de concertfilm *Live at the Bowl '68*, met remastered audiomix in Dolby Atmos en 5.1 surround sound. De film wordt voorafgegaan door een studio-optreden van Krieger en Densmore samen met Jason Scheff (zoon van Jerry, die zoals bekend op het album *L.A. Woman* basgitaar speelde) en Steve Bach op keyboards. De Doors-legendes en de twee gastmuzikanten hebben 'L.A. Woman' en 'Riders on the Storm' live uitgevoerd op 17 augustus in Kriegers studio, en er is een interview waarbij Doors-manager Jeff Jampol aanschuift. Op 4 en 7 november 2021 vertoont de Melkweg in Amsterdam de film op het grote scherm. Het leukste is dat voor ondergetekende een speciale eer is weggelegd:

Wie de film van een inleiding voorziet, komende donderdag in De Melkweg in Amsterdam, is Fred Baggen, die twee boeken over The Doors schreef.

Dat stond te lezen op de site van NPO 1, nadat ik op het Mediapark in Hilversum live in de uitzending van *Nieuwsweekend* bij presentatoren Mieke van der Weij en Peter de Bie mijn verhaal mocht doen over mijn passie voor The Doors.

Niet mijn eerste, en waarschijnlijk ook niet mijn laatste *fifteen minutes of fame* vanwege mijn in feite uitgedoofde maar toch weer opgelaaide obsessie voor The Doors.

In 2021 zijn aan The Doors gerelateerde overledenen te betreuren: basgitarist Phil Chen, Hervé Muller, Patricia Kennealy, die zich altijd heeft beroepen op het feit dat

zij en Jim Morrison getrouwd waren, en in de kringen van Doors-fans / verzamelers / publicisten overlijdt Patricia Devaux op slechts zestigjarige leeftijd, na een langdurig ziekbed. Devaux is bekend van haar stemmige zwart-witfoto's van Morrisons graf op Père-Lachaise, die ze nam in 1981 en de jaren daarna, en die ze bundelde en uitgaf in haar boekje *Stone Immaculate. A Graveyard Poem*. Ook vertaalde zij Morrisons gedichten voor de Franstalige uitgave *Wilderness. Écrits perdus*.

Het is vijftig jaar geleden dat *L.A. Woman* in de platenzaken lag, dus... Op 3 cd's en 1 elpee zijn de officiële remasters plus een hele trits outtakes (of liever: opnamesessies waaruit de latere albumtracks zijn gelicht) verzameld. Behalve de sessies met de zich ontwikkelende albumtracks is er een handjevol outtakes als 'She Smells So Nice' en 'Rock Me Baby' (beide ook al eens verschenen op de 40th Anniversary Edition in 2012), aangevuld met 'Get Out Of My Life Woman', 'The Bastard Son Of Jimmy & Mama Reed (Cars Hiss By My Window)' en 'Mystery Train'. De 50th Anniversary box wordt aangeprezen met 'Includes 2 hours of newly remixed audio from the original multitrack session tapes'.

Op 3 juli 2021 is het vijftig jaar geleden dat Jim Morrison overleed. Niet lang voor dit 'jubileum' schrijf ik een boek waarin Morrison's *anniversary in death* centraal staat. Met de hulp van Cees Driehuis en andere Doors-vrienden ontstaat binnen twee maanden *Stronger Than Dirt. Ridin' Jim Morrison's HWY Until the End*. Een bijzondere plaats is ingeruimd voor mijn eigen ervaringen als Doors-fan / collector / connoisseur, en ook de foto's die Michelle Campbell door de jaren heen maakte op Père-Lachaise en die ze belangeloos ter beschikking stelt, mogen niet onbenoemd blijven.

Boekbespreking in *Nederlands Dagblad*.

Voorjaar 2022 is een remix van 'People Are Strange' te horen in de bioscoopfilm *Morbius*. Van meer belang is Record Store Day, omdat dit jaar op die dag *L.A. Woman Sessions* verschijnt, een box met vier elpees: 'Hear the Progression of Each Song on *L.A. Woman* as It Developed in the Studio', staat te lezen op de voorkant. De box bevat hetzelfde materiaal als op de 50th Anniversary Edition van *L.A. Woman*, alleen is de volgorde van sommige nummers op *Sessions* iets anders en zijn sessies uitgesplitst in 'Part 1' of 'Part 2' enzovoort, waardoor ook de track times afwijken.

Bruce Botnick schrijft voor *L.A. Woman Sessions* zoals altijd persoonlijke liner notes: 'Back in the day – The recording of *L.A. Woman*', en voltooit met deze release zijn Doors-levenswerk: alle zes studioalbums van de band zijn nu verschenen in een 50th Anniversary Edition, met door hem persoonlijk geremastered geluid, en het is nauwelijks voorstelbaar dat er bij het zestigjarige jubileum van The Doors nog weer nieuwe, nooit eerder gehoorde outtakes zullen verschijnen.

En toch hoeven fans voor meer outtakes niet tot 2025 te wachten: Record Store Day heeft tot ieders verrassing in april 2022 de primeur met *Paris Blues*, zomaar een heel Doors-album gewijd aan bluesmuziek, met nooit eerder gehoorde of geopenbaarde liveopnamen ('I Will Never Be Untrue' en 'Me and the Devil Blues' opgenomen op 31 mei 1969 in Cinematheque 16) en drie al bekende covers met Albert King als gastgitarist, in 1970 in Vancouver opgenomen), '(You Need Meat) Don't Go No Further' en 'I'm Your Doctor' (beide met de in 2019 toegevoegde overdubs van Robert DeLeo op basgitaar), en als paradepaardje het titelnummer 'Paris Blues' — *The Doors' Last Known Unreleased Song*, kopt de website van de band.

Het nummer zou zijn opgenomen tijdens de opnamesessies voor *The Soft Parade* of *L.A. Woman* ('no one seems to remember', aldus de begeleidende tekst). Marc Benno heeft desgevraagd bevestigd dat hij op deze track ritmegitaar speelt, wat zou betekenen dat 'Paris Blues' eind 1970 tijdens de opnamen voor *L.A. Woman* moet zijn opgenomen. Ook zit er in Kriegers slidegitaarsolo een opwaartse figuur die erg doet denken aan een soortgelijke figuur in zijn solo in 'Been Down So Long' — redenen om het ontstaan van het nummer in de Doors Workshop eind 1970 te situeren.

In de tekst zingt Morrison ook de zinsnede 'Well I wish I was / a girl of sixteen / be the Queen of the Magazines', en onder die titel verscheen het nummer al in 1994 op de bootleg-cd *Missing Links*: een eerder (februari 1969) opgenomen versie van 'Paris Blues', tijdens de 'Rock Is Dead'-sessie. Daar week de tekstregel een beetje af en klonk als volgt: 'Well, I wanna tell ya / She was seventeen / She was perfect / Queen of the Magazines'.

In 'Paris Blues' beschrijft Morrison zijn toekomstvisie: *'Goin' to the City of Love / Gonna start my life over again'*.

Over de geschiedenis met betrekking tot het ontdekken (en kwijtraken) van de tape van 'Paris Blues' schrijft David Dutkowski op de binnenhoes van de plaat:

Tijdens het samenstellen van het album *An American Prayer* in 1977 stuurde geluidstechnicus John Haeny Ray Manzarek een cassettebandje met het opschrift 'Something of interest to listen to'. Nadat hij het bandje mee naar huis had genomen en op zijn cassettespeler had beluisterd, doopte Ray het nummer 'Paris Blues'. Helaas liet Ray het bandje in de speler zitten, en de vierjarige Pablo Manzarek besloot met de knoppen te spelen. Het resultaat was dat Pablo zichzelf opnam terwijl hij over delen van de opname babbelde. Ray stuurde de cassette, het enige bekende exemplaar, vervolgens naar Doors-technicus Bruce Botnick om hem te bewaren.

Doors-fans hoorden voor het eerst over het bestaan van het nummer in het begin van de jaren tachtig. Ray zei toen dat 'Paris Blues' een outtake was van de *L.A. Woman*-sessies. Hij omschreef het als een zeer 'funky blues'. Vanaf dat moment smeekten fans om het nummer uit te brengen. En dat gebeurde bijna in 1997. Tijdens een internetchat verklaarde Ray dat de band er aanvankelijk over had gesproken het nummer in de boxset van 1997 te releasen, maar besloot het te bewaren voor een andere keer. Kort daarna werd ontdekt dat de originele cassette was zoekgeraakt. Na een uitgebreide zoektocht bleef de cassette onvindbaar, en leek voorbestemd om voor altijd verloren te blijven.

Het nummer ging een eigen leven leiden en verwierf in de loop der jaren een mythische status.

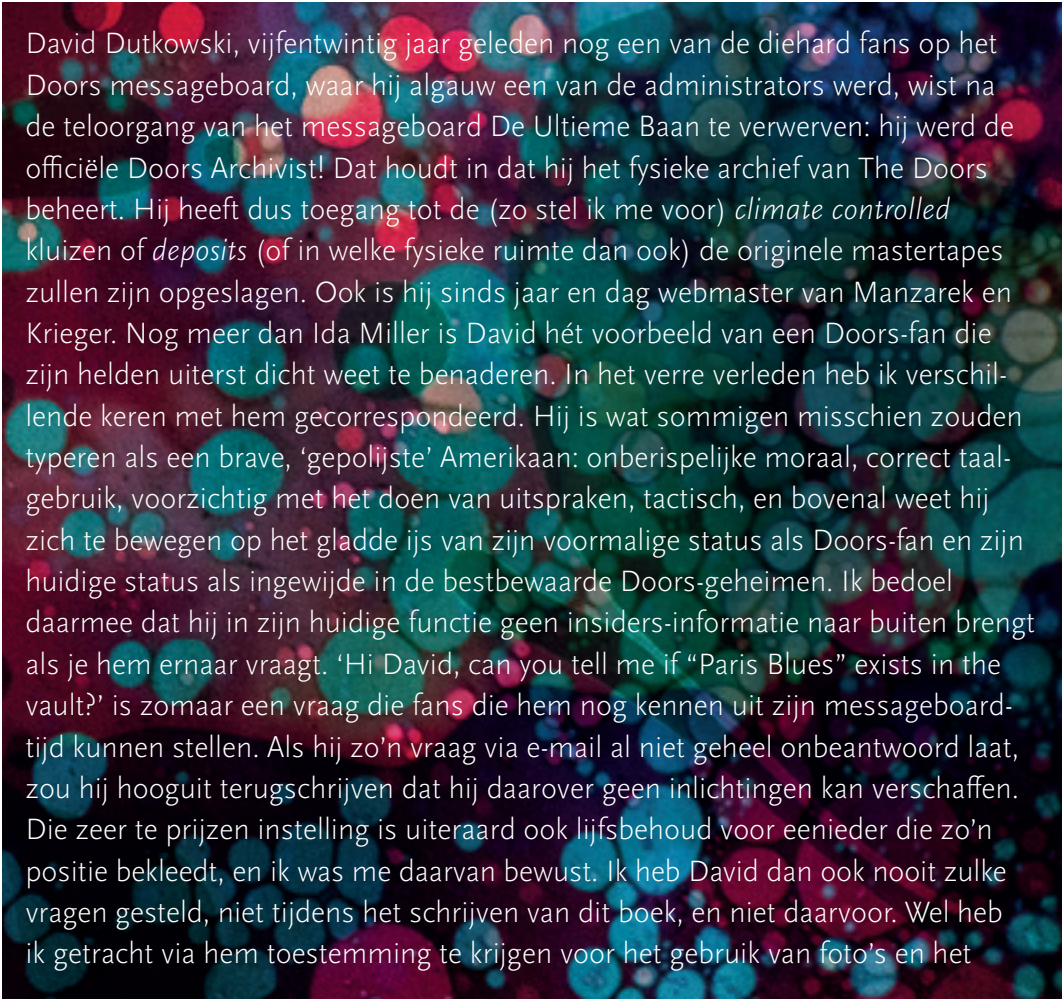
Twintig jaar later vond ik, terwijl ik door stoffige dozen in de opslagruimte van Robby Krieger snuffelde, een DAT-tape met het label 'Bonus CD Recap', waarop materiaal stond dat in aanmerking kwam voor de boxset van The Doors uit 1997. Nadat we een DAT-speler hadden gevonden, ontdekten we dat de tape het verloren gewaande nummer 'Paris Blues' (de babbelende Pablo-versie) bevatte.

Op dat moment probeerden we de originele masters opnieuw op te sporen. Helaas kon John Haeny zich niets herinneren van het nummer of de cassette, en Botnick doorzocht zijn archieven opnieuw, maar zonder succes.

Hoewel Manzarek altijd zei dat het nummer was opgenomen tijdens de *L.A. Woman*-sessies (wat perfect past bij de tekst van Jim die helemaal

opnieuw begint in de City of Love), houdt Botnick vol dat het is opgenomen tijdens de *Soft Parade*-sessies in Elektra Studios. Robby Krieger schreef over het nummer in zijn boek *Set The Night On Fire*, waarin hij ook vermeldt dat het nummer afkomstig is van de *L.A. Woman*-sessies. Wat is de waarheid? Goeie vraag.

In 2022 werd de 'Pablo-versie' van 'Paris Blues' zorgvuldig bewerkt om het zo dicht mogelijk bij het origineel te laten klinken. Hoewel ik weet waar elke edit zit, was ik onder de indruk van het gerestaureerde resultaat. Nu je het achtergrondverhaal kent, kun je waarschijnlijk de geëdite stukken ontdekken. Of misschien ook niet?

David Dutkowski, vijftientig jaar geleden nog een van de diehard fans op het Doors messageboard, waar hij al gauw een van de administrators werd, wist na de teloorgang van het messageboard De Ultieme Baan te verwerven: hij werd de officiële Doors Archivist! Dat houdt in dat hij het fysieke archief van The Doors beheert. Hij heeft dus toegang tot de (zo stel ik me voor) *climate controlled* kluizen of *deposits* (of in welke fysieke ruimte dan ook) de originele mastertapes zullen zijn opgeslagen. Ook is hij sinds jaar en dag webmaster van Manzarek en Krieger. Nog meer dan Ida Miller is David hét voorbeeld van een Doors-fan die zijn helden uiterst dicht weet te benaderen. In het verre verleden heb ik verschillende keren met hem gecorrespondeerd. Hij is wat sommigen misschien zouden typeren als een brave, 'gepolijste' Amerikaan: onberispelijke moraal, correct taalgebruik, voorzichtig met het doen van uitspraken, tactisch, en bovenal weet hij zich te bewegen op het gladde ijs van zijn voormalige status als Doors-fan en zijn huidige status als ingewijde in de bestbewaarde Doors-geheimen. Ik bedoel daarmee dat hij in zijn huidige functie geen insiders-informatie naar buiten brengt als je hem ernaar vraagt. 'Hi David, can you tell me if "Paris Blues" exists in the vault?' is zomaar een vraag die fans die hem nog kennen uit zijn messageboard-tijd kunnen stellen. Als hij zo'n vraag via e-mail al niet geheel onbeantwoord laat, zou hij hooguit terugschrijven dat hij daarover geen inlichtingen kan verschaffen. Die zeer te prijzen instelling is uiteraard ook lijfsbehoud voor eenieder die zo'n positie bekleedt, en ik was me daarvan bewust. Ik heb David dan ook nooit zulke vragen gesteld, niet tijdens het schrijven van dit boek, en niet daarvoor. Wel heb ik getracht via hem toestemming te krijgen voor het gebruik van foto's en het

Doors-logo. Hij gaf me het mailadres van het management en ik kreeg van Kenny Nemes, rechterhand van Jeff Jampol, al meteen te horen: 'We CANNOT license you The Doors logo, sorry.' (Verdere correspondentie was heel aardig en behulpzaam van toon, en ook was meteen duidelijk dat voor foto's van bijvoorbeeld Paul Ferrara evenveel moest worden betaald als de fee die Getty Images vraagt.)

Ik herinner me dat Dutkowski me in zijn tijd van administrator na een van mijn wat te ondoordachte posts op het messageboard eens berispte vanwege mijn uitlatingen (ik weet niet meer waarover het ging), maar uiteindelijk bijna vaderlijk schreef: 'You're one of the good guys', waarmee hij me het voordeel van de twijfel gaf en er geen verdere consequenties volgden (een *ban* bijvoorbeeld), ik dus gewoon als deelnemer mocht blijven, en voortaan wijselijk op mijn woorden lette.

2023 begint leuk voor audiofiële verzamelaars: de Britse Electric Recording Company brengt een monopersing op de markt van het debuutalbum van The Doors. 'Cut all valve on our 1965 Lyrec system in True Mono directly from the original dedicated mono master tapes. No equalisation, compression or any other processing was added during the cutting process', zo luidt de begeleidende tekst, en wat dat Mono betreft, krijgt de lezer de volgende uitleg: 'Where everything in the chain from the tape head, the tape pre-amplifier, the cutting amplifier and the dedicated mono cutter head is a single channel pathway: This early technology avoids phase issues (smearing of the sound) that is frequently encountered when cutting with today's "dual" or "pseudo" mono cutting systems.' Verder wordt nogmaals een term uitgelegd die de lezers van dit boek al hebben leren kennen:

This mono master marked LEDO (a term coined by Jac Holzman and used exclusively by Elektra and its associated labels) is the exact tape that was used to cut lacquers for the original 1967 us pressing as confirmed by Bruce Botnick.

LEDO stands for Leadered, Edited, Duplicate of the Original;

Leadered Master = Master mix takes leadered.

Edited = All of the Master mixes Sequenced and Edited together to form an album.

Duplicate = A Mono or Stereo Mix Master from a multitrack, in this case a 4 track.

Original = Multitrack or Mono or Stereo session master

Deze versie van *The Doors* is gelimiteerd tot 450 exemplaren en kost € 350.00. Inmiddels uitverkocht, er komt geen nieuwe persing.

Record Store Day heeft voor april 2023 een wellicht originele, maar ook door fans bekritiseerde dan wel weggehoonde release bedacht: *The Doors Limited-Edition Mini Turntable With 3" Singles*. Een daadwerkelijke platenspeler op klein formaat, met drie singles op het 3 inch formaat: 'Hello, I Love You', 'Break On Through' (allebei mono) en 'Love Her Madly' (stereo). Over dit afwijkende formaat is online onder andere de volgende informatie te vinden:

3-inch platen werden oorspronkelijk uitgebracht en een korte tijd op de markt gebracht in Japan in het begin van de jaren 2000, net voordat de wereldwijde wedergeboorte van vinyl begon. 14 jaar later kwam het idee om het format nieuw leven in te blazen voort uit een reis naar Japan, toen vertegenwoordigers van Record Store Day de enige fabriek ontmoetten die deze '8 ban'-records maakte. Na een jaar van ideevorming, prototyping, tweaken en samenwerken met het Record Store Day-team, werd de RSD3 Mini Turntable van Crosley geboren.

Meer nieuws voor verzamelaars enkele maanden later: *L.A. Woman* verschijnt in de '1921 Centenary'-reeks van HMV (His Master's Voice). Op geel transparant vinyl geperst, platenhoes met afgeronde hoeken.

Een maand later, in juli, 'for the very first time, The Doors' *Golden Album*, their 1968 Japanese compilation, is available worldwide'. Alleen te bestellen via Rhino en thedoors.com. De plaat is geperst op rood vinyl, en dat heeft een reden: Toshiba, een van de belangrijkste platenfabrikanten in Japan, perste tussen 1958 en 1974 veel van hun platen op rood 'Everclean-vinyl'. Dit vinyl was minder vatbaar voor statische elektriciteit en voorkwam dat stof ophoopte in de groef van de plaat. Die traditie wordt voortgezet met deze reissue van *Golden Album*.

Het regent releases in 2023: in september verschijnt *Live At The Matrix 1967: The Original Masters*, en dit keer zijn de enige echte unieke, nooit eerder gebootlegde mastertapes van Peter Abrams gebruikt. In een statement op hun website maken The Doors hun excuses voor de Matrix-release van 2008, die vele fans boze reacties ontlokte:

Helaas werd kort daarna ontdekt dat alle opnames afkomstig waren van derde generatie tapes, en niet van de originelen.

Of dat werkelijk zo is? *Wat is de waarheid? Goeie vraag.*

In elk geval zijn er nu zevenendertig nummers in optimale kwaliteit beschikbaar, verspreid over vijf elpees, een 7 inch plaatje* en drie cd's. Iedere Doors-fan kent de opnamen vast wel: het is maart 1967, de band is fris en vol energie, de debuutelpée is net uit en de band is eerder veelbelovend dan succesvol. Grote boekingen zijn er nog niet, en dus staat de duistere band uit Los Angeles in het montere, hippieachtige San Francisco vijf dagen achterelkaar op het podiumpje van de Matrix Club. De opnamen die Abrams van de optredens maakt (althans, wat ervan bewaard is gebleven: de optredens van 7 en 10 maart, en een fragment van 'The End' ('Let's Feed Ice Cream to the Rats') van 8 of 9 maart — de rest van de opnamen van die datums is gewist doordat Abrams deze specifieke tape(s) hergebruikte om het optreden van 10 maart 1967 met zijn net nieuw aangeschafte Akai taperecorder op te nemen) vinden hun weg naar talloze bootlegs.

Er staan twee nummers op de nieuwe release die nooit eerder de oren van Doors-fans hebben bereikt: de instrumentals 'Bags' Groove*' en 'All Blues' (geïnspireerd door versies van die nummers door Miles Davis). In de liner notes bij deze ultieme box lezen we weer nieuwe details over de turbulente geschiedenis van de tapes:

Toen coproducent Bruce Botnick de Matrix-tapes voorbereidde voor het album uit 2008, ging hij ervan uit dat The Doors beschikten over eerste generatie opnamen die jaren eerder waren verkregen. In de tapeboxen zaten handgeschreven notities van Doors-producer Paul Rothchild. Pas na de release van het album kwam aan het licht dat deze set in feite was gemasterd met kopieën van de derde generatie. Deze tapes hadden een bewogen geschiedenis. In de jaren zeventig waren The Doors voor 75.000 dollar opgelicht door mensen die beweerden de tapes in hun bezit te hebben en die na ontvangst van de betaling prompt verdwenen waren. Het duurde vele jaren voordat de band uiteindelijk een deal sloot met Abrams voor het echte werk, wat de weg vrijmaakte voor deze eerste release van de complete en originele opnames, rechtstreeks afkomstig van Scotch 201 quarter-track tapes, opgenomen met 7½ ips, gemaakt toen de band nog een onbekend geheim was, weken verwijderd van nationaal succes in deze winderige uithoek van San Francisco, een paar maanden voor de Summer of Love.

De Matrix-opnamen waren in 1985 mijn eerste kennismaking met bootlegs. Het is nu veertig jaar geleden dat ik vol verwachting van school naar huis fietste met die witte plaat *Singing the Blues* onder mijn arm geklemd. De geluidskwaliteit viel me heel erg mee toen ik de naald voor de eerste keer in de groef zette. Nog steeds vind ik 'Summertime', Manzareks acht minuten durende instrumentale Gershwin-cover op zijn Vox Continental-orgel, een waar genot om naar te luisteren.

Twee maanden later, november 2023, is er alweer een release waar Doors-fans jarenlang om gesmeekt hebben: de live-registratie van een optreden in Bakersfield, in augustus 1970 door roadmanager Vince Treanor opgenomen (het betreft een zogenoemde stage recording), waarvan Jeff Jampol ooit in het messageboard verkondigd had dat er *serious problems* met de tapes waren, de band niet tevreden was met hun performance en er om die redenen van afzag om er een cd van uit te brengen. Gelukkig was wel al 'Love Me Two Times' (inclusief 'Baby Please Don't Go' en 'St. James Infirmary') op de eerste Bright Midnight-cd in 2000 verschenen, en hadden fans ammunisie om druk op het Doors-management te zetten om de opnamen toch officieel uit te brengen.

Nu is het dan zover: onder de eenvoudige titel *Live In Bakersfield* heeft Record Store Day met een dubbelelpée en een 2 cd-set weer een heel puike primeur. Het concert viel destijds buiten de reeks opnamen die Elektra maakte voor *Absolutely Live*, maar dankzij Vince Treanor kunnen we drieënvijftig jaar na dato toch naar dit optreden luisteren. In zijn boek *Behind The Doors. The Story of a Legendary Band's Road Manager 1967-1972*, dat ik in 2022 had uitgegeven (meer daarover op de volgende pagina) zegt Vince over dit optreden:

Het zal je misschien verbazen dat The Doors meer dan twee uur hebben gespeeld. Het was een veel betere show dan die in Seattle of Vancouver. Ik had mijn recorder meegenomen en met dezelfde opstelling als daarvoor heb ik het grootste deel van deze show opgenomen. De tape liep weer op 1,75 ips, maar raakte voor het einde op. Het optreden was een succes. Niet briljant, niets om over naar huis te schrijven, maar het was niet slecht. Je zou kunnen zeggen dat het leek op een noodlanding van een vliegtuig. We konden wegglopen zonder dat de politie Jim arresteerde of ons verbood om nog op te treden. Het was een succes.

Bijzonder aan 'Universal Mind' is dat Krieger tijdens dit nummer een frase uit 'Afro

Blue' speelt, een compositie uit 1958 van de Cubaanse percussionist Mongo Santamaria, die onder anderen eveneens door John Coltrane op de plaat is gezet. In 1963 bracht Santamaría een bewerking van Herbie Hancocks 'Watermelon Man' uit — zoals we hebben gelezen vormde dat de inspiratie voor het orgelintro van 'When the Music's over'.

Op 1 december 2023 verschijnt een re-release van *Alive, She Cried* – het tweede live-album van The Doors dat veertig jaar geleden verscheen, en dus... Deze keer geen boxset, maar een good old musicassette. Geen *red tape* rond deze release, wel is de cassettebehuizing rood. Een maand later, in de eerste week van 2024, komen The Doors met een versie van het album op *emerald green* vinyl. Het is de eerste keer sinds de oorspronkelijke release dat er opnieuw een elpee van wordt geperst.

Diezelfde decembermaand overlijdt Jim Ladd, de Amerikaanse radiopersoonlijkheid die in 1979 in zijn radioshowserie *Inner View* vier elpees aan The Doors wijdde, de band door de jaren heen op de voet is blijven volgen en bij diverse gelegenheden acte de présence gaf als presentator, interviewer of host. Enkele maanden daarvoor overleed ook John Haeny, die we voornamelijk kennen van zijn rol bij het ontstaan van *An American Prayer*.

December 2023 en – een jaar eerder – december 2022 markeren de publicaties van twee Doors-gerelateerde boeken die ik als kleine uitgever de wijde wereld in mocht sturen. Hooggespannen verwachtingen, want een van de auteurs is de voormalige roadmanager van The Doors, Vince Treanor.

Met de kennis van nu heb ik van beide boeken een beetje spijt dat ik er zo veel tijd, energie en passie in heb gestopt, en tegelijkertijd vervullen de titels me toch ook met trots. Beide auteurs hebben in de vs geleurd met hun boekconcept, en niemand hapte toe. Mijn onbeduidende zolderkameruitgeverijtje Aldus Boek Compagnie toont interesse, en nadat ik contact heb gelegd met Vince (dankzij bemiddeling door Ed Toussaint, die al jaren een bijna wekelijkse correspondentie met de op dat moment zesentachtigjarige Treanor onderhoudt) en ik de niet bepaald spontane, maar argwanende voormalig roadmanager heb overtuigd dat ik graag zijn memoires wil publiceren, gaat het balletje rollen.

Hij komt al meteen met de titel *Behind The Doors* (prima) en een CAD-tekening van vier deuren (totaal onbruikbaar), die hij als het boekomslag wil gebruiken. Ik praat hem het idee voorzichtig uit het hoofd. Omdat ik geen budget heb voor een

dure copyrighted foto, maak ik vooralsnog een grafisch ontwerp dat Treanors oorspronkelijke idee intact laat, maar er wel beter uitziet. Toch vind ik ook dit ontwerp feitelijk ongeschikt om een boek van dit niveau mee aan de man te brengen. In een latere fase zal Frank Lisciandro me de bijzondere eer gunnen om zijn foto van Morrison en Treanor op de cover te zetten. Geheel kosteloos.

Lisciandro heeft me daarvoor al, in een eerste reactie op mijn verzoek voor foto's uit zijn archief voor de eerste editie van het boek dat je nu leest, een prijsopgave gedaan. Die prijzen liepen in de honderden dollars / euros per foto, en ook al heb ik Lisciandro in 1996 persoonlijk bezocht in zijn toenmalige huis in Clusone, Italië (hij beantwoordde vragen en redigeerde mijn concertcatalogus *HWY. The Doors On Stage and in the Studio*) en hield ik in de jaren daarna contact met hem, toch moest ik net als iedereen gewoon voor fotorechten betalen. Prima, maar daarvoor ontbrak me het budget. Toch besloot Frank op zeker moment dat ik de bewuste foto mocht gebruiken, nadat ik hem had laten weten dat Vince om die foto had verzocht, de enige – volgens hem – waarop hij en Jim samen te zien zijn. (Dat is niet waar. Hoewel Vince nogal cameraschuw was en is, staat hij samen met Morrison en Manzarek op een foto gemaakt in Mexico, in 1969, en is er een foto gemaakt op het plein in Frankfurt, waar Vince samen met Jim, Robby en Ray te zien is — zie *Behind The Doors*).

In de tientallen e-mails die vervolgens tussen Treanor en mij werden uitgewisseld, kwam een grimmige, verbitterde, wellicht vereenzaamde, met erg spaarzame humor toebedeelde persoon naar voren. Klaarblijkelijk had hij zijn memoires al voor de eeuwwisseling in grote lijnen op papier staan, maar door allerlei omstandigheden was het niet tot een boekuitgave gekomen. Vince heeft jarenlang in Korea gewoond, terwijl zijn bezittingen in de vs lagen opgeslagen. Uit zijn opslagruimte zijn spullen gestolen, het manuscript lag te verstoffen, hij werkte als fijnmechanisch monteur en restaurateur van kerkorgels (zijn grote passie) enzovoort, redenen te over waarom hij niet toekwam aan het voltooien van zijn boek en zoeken naar een uitgever. Gaandeweg onze correspondentie begon Treanor te ontdooien en gaf hij blijk van een subtiel gevoel voor humor, maar bleef toch altijd uiterst serieus en neigde naar zwaarmoedigheid.

Kort voor verschijning van het boek in 2022 was Vince zevenentachtig jaar geworden, en zag hij er steeds meer tegen op om elke dag in zijn truck naar zijn werk te rijden en heen zowel als terug twee uur in de file te staan. (Wie denkt dat Amerikanen op leeftijd die het niet hebben getroffen met hun pensioen of oudedagsvoorzieningen, een onbekommerd bestaan leiden, vergissen zich schromelijk.)

Ik voelde me bezwaard als Vince weer eens over zijn leefomstandigheden begon. Hij hoopte dat de publicatie van het boek hem enkele duizenden dollars zou opleveren, maar dat zou er niet in zitten, had ik hem meteen al verzekerd. Al distribueert mijn uitgeverij wereldwijd (per mailorder), zo'n vaart loopt het nou ook weer niet. Veel Amerikaanse fans schrokken van de hoge portokosten (geef ze eens ongelijk) en massale verkoop bleef uit. Frustrerend voor de auteur en evenzo voor de uitgever. Hoe het ook zij, het verhaal dat Vince Treanor over zijn tijd met The Doors te vertellen heeft, is in druk verschenen. *Het is gezien, het is niet onopgemerkt gebleven.*

Kort voor de jaarwisseling werd ik benaderd door een auteur van wie ik twee boeken in mijn boekenkast had staan. Of ik interesse had om een *visual history* van Jim Morrison uit te geven? Ik hoefde niet lang na te denken. Natuurlijk wilde ik samen met deze auteur een fotoboek maken.

Nadat we e-mails met wederzijdse complimenten en dankbetuigingen hadden uitgewisseld, en we op basis van een schriftelijke bevestiging via e-mail waren overeengekomen dat alle foto's in het boek voor rekening van de auteur kwamen, gingen we aan de slag. De auteur zou voor de foto's zorgen (specifieker: fotograferen benaderen en de bedragen betalen die zij voor het gebruik van hun foto's verlangden) en ik zou het boekontwerp, promotie en sociale media op me nemen. Vrijwel meteen al was goed te merken dat de auteur iemand is die dan misschien wel tegenspraak duldt, maar toch liefst de eigen zin doordrijft. Via e-mail kreeg ik instructies: maak de lettering op de cover groen. Maak de lettering geel. Probeer blauw. Oranje misschien? Nee, toch groen, maar dan een tikje lichter. Oké, dat is niet goed leesbaar, terug naar de vorige versie. Enkele dagen later moest het toch weer blauw worden, maar dan marineblauw in plaats van hemelsblauw. Enzovoort. En allemaal op een gebiedende toon. Ik voelde me weer de dtp'er uit mijn reclamebureautijd. Ik was goddomme zelfstandig ondernemer geworden om het gevoel van uitvoerend werknemer kwijt te raken, en nu had ik weer te maken met een baasje dat wel even de lijnen zou uitzetten – ik mocht alleen maar op de knoppen drukken.

Om een lang (en vervelend) verhaal kort te maken: ik begon steeds meer een antipathie te voelen voor deze welhaast militaristische neohippie-met-autoriteitsprobleem. De dwingende sturing van het ontwerpproces is maar één van de vele ergernissen die de auteur bij mij veroorzaakte. Wat me ook stoorde, was dat deze voor elke gedachte of idee een mail schreef en over de schutting gooide. Toen ik daar wat van zei, en voorstelde om zulke ideeën te verzamelen in een wekelijkse mail, of

hooguit drie mails per week in plaats van zes, zeven per dag, kreeg ik als antwoord dat dat nu eenmaal was 'how my brain works'. En daar moest ik het maar mee doen. Deze auteur bleek een pietje precies, en dat kan ik zeker waarderen. Maar de onbekwaamheid in de omgang met mensen — ik zou er een boek over kunnen schrijven.

Toen het boek-in-wording in december 2023 op het punt van verschijnen stond, was er los van de ergernissen nog geen vuiltje aan de lucht. Dat veranderde toen de auteur ergens na de jaarwisseling van 23/24 begon aan te dringen op betaling van de kosten die de auteur had gemaakt vanwege de aanschaf van de foto's. Wat de auteur aan fotocopyrights had uitgegeven, kwam neer op een paar duizend dollar. Ik las het mailtje met ontzetting. We hadden immers schriftelijk afgesproken dat de auteur alle foto's uit eigen financiële middelen zou betalen. Als kleine uitgever had ik daarvoor bij lange na niet het budget, en op die basis zou ik het project meteen hebben geannuleerd.

De auteur bleef erbij: ik moest het geld voor die foto's terugbetalen. Ik bleef wijzen op onze allereerste mailwisselingen, waarin ik de voorwaarden voor publicatie uiteen had gezet, en de auteur zelf duidelijk had gezegd voor de kosten van de foto's te zullen betalen, dat dat ook niet uitmaakte want dit boek was de vervulling van een levenswerk, *my last stand to Jim Morrison*. De auteur was, zo had deze in de eerste mail geschreven, een 'fan / student since 1967' en 'Jim Morrison has been my religion'.

Ondanks mijn tegenwerpingen en terugverwijzingen naar de voorwaarden qua fotogebruik die de auteur zelf te berde had gebracht en bevestigd, bleef de auteur in de loop van 2024 aandringen. De auteur wilde geld zien. En veel ook. Een contract hadden we nooit opgesteld, dat hoefde voor de auteur niet (ik had het wel voorgesteld, maar nee, dat was niet nodig). De eerste tijd nam ik de moeite om te blijven antwoorden, en steeds weer terug te verwijzen naar wat de auteur en ik vanaf den beginne waren overeengekomen.

De berichten werden steeds agressiever van toon en nadat ik de auteur waarschuwde dat ik deze toonzetting niet langer voor lief nam, werden excuses aangeboden en was de auteur eventjes een op zich best aardige gesprekspartner. Maar al gauw sloeg de toon weer om naar aanvallend. Ik was het meer dan zat en zette uiteindelijk het mailadres van de auteur in het spamfilter. Af en toe opende ik mijn spammap en keek wat de auteur zoal te melden had. Daar lustten de honden geen brood van en ik zag me genoodzaakt het mailadres te blokkeren. Je moet bij mij echt heel erg ver gaan wil ik tot zo'n bruuske maatregel overgaan, maar de voortdurende hatemails kropen onder mijn huid; ik voelde me – zoals tegenwoordig een modewoord is ge-

worden – ‘onveilig’. Nu ik geen berichten meer van de auteur ontving, kon ik weer in alle rust en concentratie werken. Zonder hartkloppingen, zonder stress.

Een tijdje later ontving ik een e-mail van iemand die zich voorstelde als de advocaat van de auteur. Die had hem opgedragen mij via officiële weg te laten weten dat ik de auteur vijf en een half duizend dollar verschuldigd was, en dat als ik in gebreke bleef, er gerechtelijke stappen zouden worden ondernomen. Ik moest lachen en (bijna) huilen tegelijk. What the fuck?! En meteen volgde weer zo’n hartklopping die het rood naar je kaken stuwt, je hoofd een koortsflash geeft.

Ik had mijn twijfels over de advocaat. Op internet kwam ik erachter dat hij ooit zijn ambt niet had mogen uitoefenen omdat hij een betalingsachterstand had, en hij was na 2016 niet meer geregistreerd, of ik kon in elk geval niets meer vinden dat erop wees dat hij na die tijd nog steeds werkzaam was in de advocatuur. Ik kreeg sterk de indruk dat hier sprake was van een potje blufpoker. De auteur kende een vriendje die als advocaat werkzaam was (geweest, wellicht) en had hem gevraagd om mij, de nalatige uitgever, een mail te sturen, voorzien van briefhoofd om gewicht in de schaal te leggen.

Ik mailde terug dat ik op het moment in het buitenland was en dat ik na thuiskomst een inhoudelijk antwoord zou sturen. Wel gaf ik meteen al aan dat ik de auteur dus *niet* enkele duizenden dollars schuldig was, omdat we nu eenmaal voor aanvang van de werkzaamheden aan het boek waren overeengekomen enzovoort enzovoort.

Na het uitstel stuurde ik de advocaat een gedetailleerde lijst toe van kosten en baten, zoals te doen gebruikelijk. Pas als een ondernemer uit de kosten is, komt er winst(deling) aan te pas. Zo bracht ik ook de boekpromotie in Parijs in rekening. Maar het overgrote deel van de kosten bij het in de markt zetten van een boek betreft natuurlijk de factuur van de drukker. Daarover had de auteur al eerder gezegd daar niks mee te maken te hebben. Dat was de uitgever zijn probleem. Yeah, right. Als je bij de bakker een brood koopt, betaal je toch ook de prijs waarin de kosten die de bakker heeft gemaakt zijn doorberekend?

‘Lang verhaal kort’ is al niet meer van toepassing op deze onverkwikkelijke geschiedenis (sorry daarvoor). Op mijn kosten-batenoverzicht heb ik geen reactie ontvangen. Ook van de auteur heb ik nooit meer iets vernomen.

(Ik bied mijn excuses aan de lezer aan voor mijn ontboezeming, maar dit was met afstand mijn allerslechtste ervaring in de tweeënveertig jaar dat ik me met *The Doors*

bezighoud. In het bovenstaande heb je een misschien ontluisterende, misschien ook interessante kijk achter de schermen gekregen van wat het kan betekenen als je je omwille van je passie op wegen begeeft die soms net zo onvoorspelbaar blijken te zijn als de in bochten en kronkels verlopende highway tussen Sunset Boulevard en Ocean Avenue in Santa Monica, waaraan Jim Morrison de zinsnede ‘ride the snake’ heeft ontleend.)

Nog even terug naar de boekpromotie van december 2023. Dat was één reden om naar Parijs te gaan op de verjaardag van Jim Morrison. De andere reden was natuurlijk dat de Doors-zanger dit jaar tachtig zou zijn geworden. Ter gelegenheid van dat ronde getal vonden in de vaste ontmoetingsplaats tegenover Père-Lachaise, voorheen La Renaissance maar tegenwoordig L’Ami Justin geheten, diverse activiteiten plaats: de boekpresentatie van het koffietafelboek *The Doors* door Gilles Scheps en Serge Kaganski, een muzikaal optreden, en ondergetekende zou zijn boek eveneens aan de aanwezigen presenteren tijdens het jaarlijkse ‘Feast of Friends’ van een vaste kliek Doors-fans uit Europa, Amerika en Canada.

Ook uit Nederland reizen elk jaar weer verscheidene fanatiekelingen naar Parijs om er de verjaardag (8 december) en de sterfdag (3 juli) van de legendarische rockheld te vieren. Hoewel ikzelf er voor het laatst in 2003 aan had deelgenomen, weet ik van de foto’s en filmpjes op Facebook dat het elk jaar weer uitbundige, gezellige feestjes zijn. En regelmatig valt er ook onder deze fans een overlijden te betreuren. De persoon in kwestie wordt tijdens de bijeenkomsten herdacht op gepaste wijze: met het heffen van een glas bier of wijn, het gezamenlijk zingen van een Doors-nummer (‘show me the way to the next whiskey bar’ is favoriet) en door het ophalen van herinneringen.

Voor zover mogelijk zijn elk jaar Gilles Yepremian en Michelle Campbell aanwezig, met wie ik sinds de jaren negentig bevriend ben en honderden fysieke en digitale brieven heb uitgewisseld.

Die achtste december 2023 was dus een mooie gelegenheid om samen met Cees Driehuis een reisje naar Parijs te boeken. Om eer en respect aan onze held te betuigen, om oude vrienden en bekenden te zien, en om het boek dat me zo veel last zou bezorgen aan de man of vrouw te brengen. Van die boekenverkoop moet je je niet te veel voorstellen. Ik had twee doosjes boeken meegenomen en uiteindelijk bleven er een stuk of vijf boekexemplaren over.

Het was heel gezellig in de Doors-stamkroeg, en we genoten ervan oude vrienden

weer te zien en nieuwe vriendschappen te sluiten, en ook voelde het als vanouds vertrouwd om deel uit te maken van deze hechte, trouwe en enthousiaste kliek Doors-fanatiekelingen, maar net als Cees vind ik het op een gegeven moment wel genoeg geweest. Allebei zijn we toch iets te veel individualist om er werkelijk van te genieten de hele dag door zo veel pratende, drinkende, soms lallende mensen omringd te zijn.

Feast of Friends, Jim Morrisons tachtigste verjaardag, december 2023. FOTO'S FRED BAGGEN

Op Record Store Day 2024 (april) worden fans verrast met een officiële uitgave (packages van 3 elpees / 2 cd's) van *Live at Konserthuset, Stockholm September 20, 1968*. Een prima concertregistratie door de Zweedse radio die ook vroeger al op de diverse bootlegs goed overeind bleef, zowel de performance als de geluidskwaliteit.

Eind van die maand overlijdt Alan Graham, ooit Jim Morrisons zwager, eind juni gevolgd door Mary Werbelow, ooit Jim Morrisons eerste vriendin.

In de loop van het jaar wordt TheDoors.ai gelanceerd, de vernieuwde versie van een app die al sinds 2013 bestaat. Op tweede kerstdag wordt het Morrison Hotel-pand door een uitslaande brand verwoest. Op video's gemaakt door een drone is te zien dat de muren weliswaar overeind zijn gebleven, maar dat het dak en de daaronder gelegen verdieping(en) volledig zijn uitgebrand. Het pand, dat van 1914 dateert, stond al tien jaar leeg, werd door krakers als woonruimte gebruikt en is in 2022 door de AIDS Healthcare Foundation aangekocht om er betaalbare appartementen in te vestigen. Of dat plan nog ten uitvoer kan worden gebracht laat zich afwachten.

Met het aanbreken van 2025 komt het zestigjarig bestaan van The Doors in zicht. 'Bestaan' klinkt wat pompeus voor een band die van 1965 tot en met 1973 actief was (hoewel het laatste echte levensteken uit 1972 stamt, met het optreden in de Hollywood Bowl). Om die overbekende groep uit Liverpool te parafraseren, *it was sixty years ago* dat The Doors werden opgericht — die formulering dekt de lading beter.

In commercieel opzicht staan er weer mooie initiatieven op stapel. Een boekuitgave (opnieuw een schrikbarend duur project van Genesis Publications, *Night Divides the Day*, met daarin onder meer zeldzame foto's, persoonlijke interviews met Robby Krieger en John Densmore, en zorgvuldig verzamelde tekstuele bijdragen van Jim Morrison en Ray Manzarek en anderen, en een voorwoord van Nirvana-bassist Krist Novoselic. Het boek verschijnt in een gelimiteerde oplage van tweeduizend stuks, is 'signed by John Densmore and Robby Krieger. Each set includes the 344-page signed edition, a 7" vinyl record with rare demos of "Hello, I Love You" and "Moonlight Drive," and assorted historical memorabilia', en kost 515 dollar.

Al in 2024 op de markt gebracht: *The Doors 1967-1971*, een limited edition box met alle zes de studioalbums van The Doors in een audiofile uitgave, en op Record Store Black Friday in november *Live in Detroit*, een heruitgave van de eerder bij Bright Midnight Archives verschenen dubbel-cd, deze keer op vinyl, als box met vier elpees.

Verder zijn er plannen aangekondigd voor museumexposities en kunstinstallaties, en wellicht releases met opnamen uit het archief. John Densmore spreekt de

wens uit om ter gelegenheid van *The Doors' 60th Anniversary* in de Hollywood Bowl op te treden, met een keur aan muzikale gasten op het podium:

Willie Nelson vierde zijn negentigste verjaardag in de Bowl, dus het zou geweldig zijn om zo iets te organiseren. Robby en ik zouden nu en dan wat spelen en hopelijk zouden er veel geweldige artiesten komen opdagen. Ik zou het geweldig vinden als zo iets zou gebeuren.

In de eerste helft van het jaar overlijden achtereenvolgens Marianne Faithfull en Val Kilmer. In dit boek ben je hun namen al tegengekomen en je weet dus welke rol zij hebben gespeeld in het Grote Verhaal van Jim Morrison en van The Doors.

Net zo onverwacht als het nieuws van iemands dood kan zijn, is dat ook het geval als in mei ineens bekend wordt gemaakt dat het marmeren borstbeeld van Jim Morrison, dat in 1981 op zijn graf op Père-Lachaise werd geplaatst door Mladen Mikulin en dat in 1988 door onbekend gebleven personen werd 'gered', nu door de Franse politie is teruggevonden. De Instagram-pagina van Direction de la Police Judiciaire de la Préfecture de Police meldt op 16 mei: 'Après 37 ans d'absence, le buste de Jim Morrison, volé en 1988 au cimetière du Père Lachaise, a été retrouvé!' Terwijl ik in september de laatste hand leg aan dit boek, plaatst dezelfde afdeling een video op Instagram (in het Frans en Engels) met gereconstrueerde beelden van de diefstal. De online post luidt: 'You've probably heard about the discovery of the bust of Jim Morrison, found by chance almost 40 years after his disappearance. A look back on an extraordinary case, where the insight of the Financial and Anti-Corruption Unit helped to solve this mystery!' In de video staat het volgende commentaar (in het Frans):

In de nacht van 8 op 9 mei 1988 verdwijnt het 120 kg zware borstbeeld onder mysterieuze omstandigheden... In mei 2025 doet de Brigade Financière et Anti-Corruption (BFAC) een huiszoeking bij een persoon die wordt verdacht van oplichting. De chercheurs zijn geïntrigeerd door de aanwezigheid van een massief beeld dat in zwart cellofaan is gewikkeld. Ze zijn totaal verrast wanneer ze erachter komen dat het om de buste van Jim Morrison gaat die 40 jaar eerder werd gestolen. Tijdens het verhoor geeft de man toe dat het om de buste van Jim Morrison gaat en verklaart hij dat hij deze in de nacht van 8 op 9 mei 1988 heeft gestolen samen met een van zijn vrienden die inmiddels is overleden. Als groot rockfan verklaarde hij dat hij het al die

jaren zonder specifiek doel bij zich thuis had bewaard. Veertig jaar later blijft het mysterie rond deze diefstal, waarvan de omstandigheden moeilijk te verifiëren zijn, volledig intact. Hoe dan ook, de buste is nu teruggevonden. Wat de toekomst ervan betreft, dat is nog niet duidelijk...

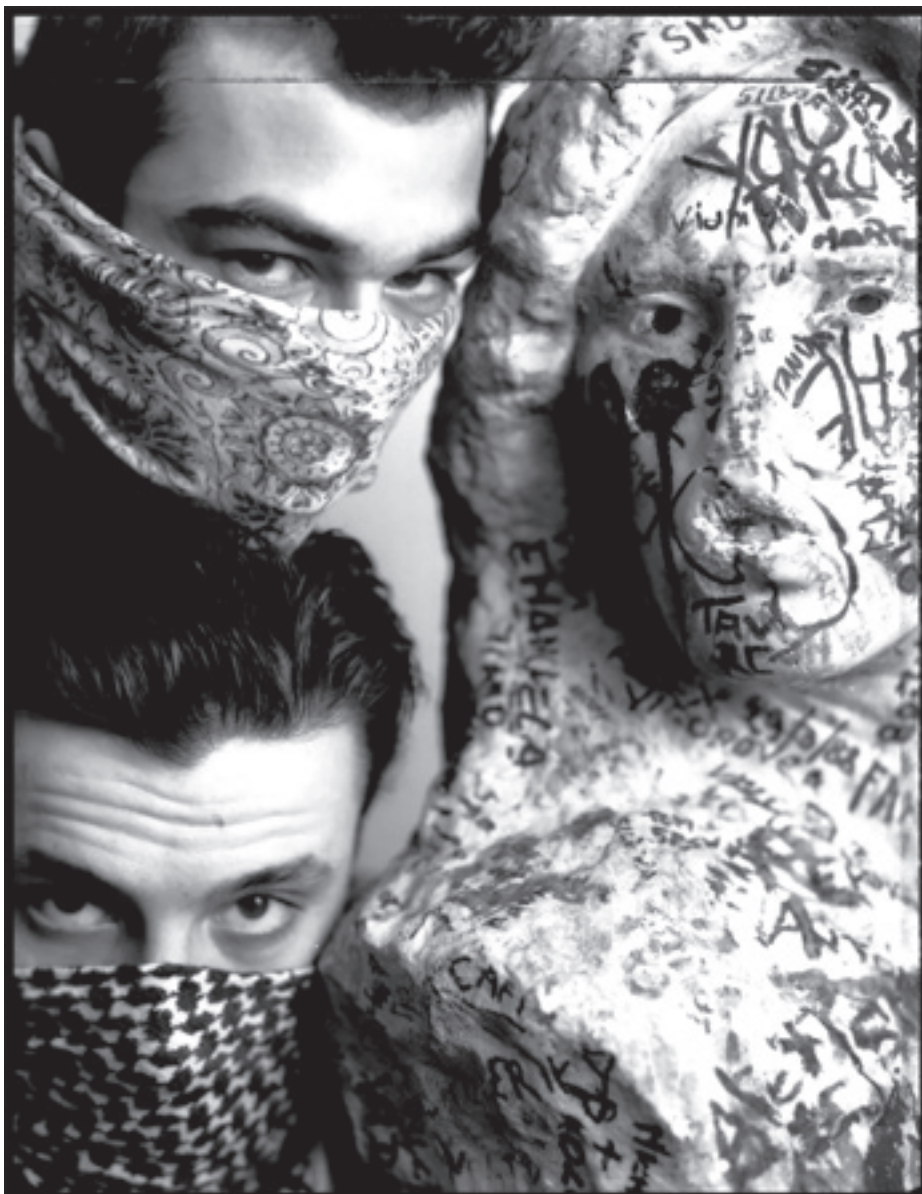

Foto van de fans met het door hen 'geredde' borstbeeld in het Franse blad *Globe*, 1988.

Een online reportage door FRANCE 24 English-journalist Solange Mougin geeft aanvullende informatie: hoewel de politie geen details heeft vrijgegeven over de exacte locatie waar het borstbeeld zich al die jaren heeft bevonden, werd wel meegedeeld aan *Libération* dat de anticorruptie-en-fraude-eenheid bij de inval stuitte op een gestolen Andy Warhol-schilderij en een aantal Rolex-horloges. De vondst van het borstbeeld was puur toeval.

Overigens zijn er na de diefstal van Mladens borstbeeld in 1988 enkele kunstenaars geweest die hun eigen borstbeeld van Jim Morrison maakten. Omdat nooit officiële toestemming werd gegeven om zo'n kunstwerk permanent op de in 1991 geplaatste granieten steen met het Griekse opschrift te bevestigen, bleef deze kaal en robuust als enige vaste herkenningspunt intact. Ook nu, nadat het marmeren borstbeeld uit de jaren tachtig is teruggevonden, laat Jeff Jampol – die de overleden ouders van Morrison vertegenwoordigt – weten dat 'de familie' geen borstbeeld op het graf wenst.

In mei vond ook het optreden van Steven Wilson plaats in AFAS Live. Er zijn twee redenen om dit te vermelden: de toetsenist van deze progrockband is Adam Holzman, zoon van de inmiddels vierennegentigjarige Jac Holzman. Holzman Jr. stond tijdens het optreden omringd door toetsinstrumenten, *not unlike* Rick Wakeman.

De tweede reden is persoonlijk: voorafgaand aan dit optreden herontmoette ik na een jaar of vijfendertig mede-Doors-fan Marloes. Ik leerde haar kennen in de beginnende jaren tachtig of begin jaren negentig wisselden we (uiteeraard per post) berichten uit, ik stuurde haar cassettebandjes met bootlegopnamen en ze bezocht me één keer in mijn ouderlijk huis, waar we de avond en vroege nachtelijke uurtjes doorbrachten met Doors-muziek luisteren en VHS-video's kijken. Na het logeerpartijtje onderhielden we nog een tijdlang contact, maar zoals dat gaat verwaterde dat ook weer. In het dankwoord van de vorige editie van dit boek moest ik mijn hersens pijnigen om me haar achternaam te herinneren, wat uiteindelijk lukte (geen AI aan te pas gekomen). Ze was inmiddels getrouwd en het duurde niet lang of we hadden online weer contact. Zij houdt heel erg van progressieve rock, heeft zelf ook in bands gespeeld (viool, haar man was de drummer in die folkrockband) en nu Steven Wilson in Nederland was, spraken Marloes en ik af elkaar na al die tijd weer eens te ontmoeten. Het was een fijn weerzien, en we wachtten niet weer vijfendertig jaar tot de volgende keer.

Rainer in Brussel, 2015. FOTO TOM VAN CALCK

De kosmos heeft het zo gewild: ik voltooi dit nieuw toegevoegde hoofdstuk op zaterdag 20 september, de verjaardag van **RAINER MODDEMANN (1954-2025)**, die in april na een lang ziekbed overleed. Ik heb de man nooit ontmoet, uitsluitend contact via briefwisseling (en later e-mails) gehad. In de jaren negentig kocht ik regelmatig bootlegelpees via de Duitse Doors Quarterly fanclub. In 1987 was er een Doors-avond in De Boerderij in Geleen, waar ik toen woonde, en dus ging ik daarheen. *Feast of Friends* werd vertoond, er speelde een Doors-coverband (zanger Stan Peters was ook bekend als Prince-imitator; met een van school geleende cassette recorder nam ik dat concert op en leerde mezelf aan de hand van die opname de – makkelijker na te spelen – gitaarsolo in 'Light My Fire') en Rainer stond met zijn team achter een tafel met allerlei merchandise: platen, foto's, fanclubblaadjes, tijdschriften, T-shirts. Verlegen als ik was, heb ik toen geen contact gemaakt.

Een paar jaar later, 1993, was ik in Parijs voor *Jim Morrison's 50th Anniversary Celebration*. Moddemann was daar ook, had het heel druk met journalisten te woord staan — ik heb hem daar toen niet eens gezien. In de jaren daarna deed zich geen gelegenheid meer voor om hem in levenden lijve te spreken. (Ik was tamelijk op mezelf en bezocht nooit de fanclubdagen in Krefeld.)

Wel hadden we in recente jaren via de mail contact vanwege mijn boek *Stronger Than Dirt*, mijn persoonlijke eerbetoon aan Jim Morrison én aan mijn jongere ik als obsessief Doors-fan. Rainer stelde toen diverse foto's ter beschikking die hun weg naar dat boek vonden. Foto's op Père-Lachaise gemaakt door Rainer zelf en door Ulrich Heumann op 3 juli 1981, toen

Vorige pagina: R.M en R.M. Deze pagina: Doors Quarterly Magazines, Rainer en zijn boek. FOTO'S RAINER MODDEMANN

het marmeren borstbeeld nog maagdelijk wit was en zojuist op de deksteen van Jims graf was geplaatst; ook stuurde hij mij een door Manzarek gesigeneerde foto gemaakt door Rainer bij Ray thuis. (Gek toeval dat beiden dezelfde initialen hadden, en hun voornamen zo aan elkaar verwant zijn.) Veel Doors-fans weten vast wel dat het Ray was die Rainer in 1981 aanmoedigde om een Doors-fanclub op te richten.

De voltallige collectie *Doors Quarterly's*, de fanclub magazines die met een steeds onregelmatiger frequentie (zeker niet elk kwartaal) per post werden toegestuurd, heb ik nog steeds. Sommige zijn originele edities, andere naderhand gefotokopieerde nabestelde exemplaren. In die tijd waren dit soort blaadjes een onschatbare bron van informatie uit de eerste hand: Rainer besprak bootlegs (waarvan werd gezegd dat hijzelf de man achter Tangie Town Records was, de 'platenmaatschappij' van mijn eerste bootlegelpee *Singing the Blues*), hij zette routes uit in Parijs en Los Angeles; in het spoor van Jim Morrison, en bezocht de ex-Doors Manzarek, Krieger en Densmore thuis en bracht van die bezoeken verslag uit. En er was dat dikke boek dat Rainer schreef en dat in 1991 werd uitgegeven.

In die pre-internetdagen was het gedrukte woord door een kennisdrager zoals Rainer Moddemann van grote importantie voor de bleue, maar bloedfanatieke connoiseur-in-wording die ik toen was. 'Bij afwezigheid van de hoofdrolspeler, straalt de mythe af op iedereen die met hem te maken heeft gehad,' zei de Deense fotograaf Freddy Tornberg in het krantenartikel uit december 1993 waarin mijn psychedelisch getinte tekenwerk de pagina sierde.

Ik begreep die woorden heel goed, en onderschrijf ze nog steeds.

Met dit eerbetoon aan de man die zo veel voor Doors-fans heeft betekend, is dit hoofdstuk, en daarmee mijn voortdurend af- en toenemende passie voor The Doors, ofwel mijn *weird scenes inside the celebration*, ten einde. Je bent nu zo ongeveer helemaal bijgepraat. Voorlopig dan toch, want The Doors zullen nog wel even blijven doorgaan. Wat Robby Krieger en John Densmore betreft, leeft hun oude band ook voort in *the 21st century* — zonder vete, maar met liefde en respect voor de muziek die ze ooit met z'n vieren hebben gemaakt. Allebei zijn ze op tachtigjarige leeftijd nog steeds actief in de spotlights, hetzij individueel of gezamenlijk.

In oktober 2025, net na verschijning van dit boek, kunnen de audiofiele Doors-fans hun hart weer ophalen (en de niet-audiofiele fans hun neus), want dan gooit de marketingafdeling uit L.A. *Immersed (1967-1971)* op de markt: een box met de zes studioalbums, in Atmos mix op blu-ray. Ook het verzamelalbum uit 1980, *Greatest Hits*, komt opnieuw uit, nu 'pressed on 180-gram premium-quality vinyl at Fidelity Record Pressing as part of the Rhino Reserve line'. Just so you know.

Zoals het management zelf verkondigt, willen ze de oude, loyale fans aan zich blijven binden, maar tevens de nieuwe generatie met The Doors in aanraking laten komen. Wie weet begint met die ouwe-verzamelelpee-in-een-nieuw-jasje de hele hype wel weer van voren af aan.

Over zeven jaar weer een update? Zelfde auteur, zelfde uitgever.

DE NAALD VAN DE PLAAT: EEN VUISTVOL STILTE

Hij herhaalde later nog verscheidene malen dat ik al mijn aandacht moest concentreren op het luisteren naar geluiden en mijn best moest doen de gaten tussen de geluiden te vinden. [...] Toen hoorde ik een lang aangehouden gejammer zonder weerga. Ik moest ervan huiveren. Elk ander geluid hield op gedurende een ogenblik, en de vallei was doodstil terwijl de weergalm van het gejammer tot in haar verste uithoeken doordrong; daarna begonnen de geluiden opnieuw. Ik vatte hun patroon onmiddellijk. Na een moment van aandachtig luisteren meende ik don Juans aanbeveling te verstaan, om te letten op de gaten tussen de geluiden. Het patroon van geluiden had ruimten tussen zijn klanken in!

In Carlos Castaneda's boek *Een aparte werkelijkheid* moet de in de ik-vorm vertellende auteur, antropoloog en ziener-in-wording Castaneda op zoek gaan naar de gaten tussen de geluiden teneinde een zogenoemde bondgenoot te vinden die hem 'het bericht dat ik zocht' zal geven. In een hallucinante passage (zoals zovele passages in het boek) vol met synesthetische waarnemingen, leert Castaneda 'werkelijk alle geluiden [te] blijven volgen, zodat elke pauze tussen de geluiden een duidelijk gat was. Op een gegeven moment kristalliseerden de pauzen in mijn geest en vormden een soort van tastbaar rooster, een structuur.'

Dit boek is getiteld *Een vuistvol stilte* en dat is niet zomaar. Het is de vertaling van een zinsnede uit 'The Celebration of the Lizard', een surrealistische compositie met nachtmerrieachtige beelden ('dead president's corpse in the driver's car'), sjamanisme, reptielen ('I'm the Lizard King / I can do anything'), momenten van hysterie en ten slotte momenten van verstilling:

*We came down from
Carson and Springfield
We came down from
Phoenix enthralled
And I can tell you
The names of the Kingdom*

*I can tell you
The things that you know
Listening for a fistful of silence
Climbing valleys into the shade*

In redelijk wat Doors-nummers zijn stiltes aan te wijzen: ruimten tussen de klanken, 'gaten' tussen de geluiden, om het castanediaans uit te drukken, of in gangbare termen: generale pauze, of zoals ze in de beeldende kunst zeggen: functioneel wit. Haydn paste het (humoristische) effect ervan al toe in de coda van het strikkwartet van zijn Opus 33 No. 2. Ook hedendaagse artiesten maken er gebruik van: in 'Make Me Smile (Come Up and See Me)' van Steve Harley and Cockney Rebel zitten meerdere stiltes. Een moderner voorbeeld is 'Eventually' van Tame Impala, en de langste stilte is vermoedelijk het stuk '4:33' van John Cage, dat uitsluitend bestaat uit... Juist. In de doorgaans krachtige muziek van The Doors benadrukken die 'gaten' / pauzes / ruimten het dramatische effect en zijn – misschien – ieder op zich een vuistvol stilte.

- » In 'I Looked at You' is er een korte stilte na 'too late' (1:51-1:52).
- » In 'People Are Strange' is er een korte stilte na de gitaarsolo (1:09).
- » In 'I Can't See Your Face in My Mind' is er vier keer een stilte: na 'in my mind' (0:49), na 'with your eyes' (1:19), na 'the right lie' (1:59) en na 'in my mind' (2:39).
- » In 'When the Music's Over, na 'music is your only friend...' (2:36 en 10:33) en na 'now...' (8:09).
- » In 'Not to Touch the Earth', na 'Let's run' (1:02 en 2:07).
- » In 'The Unknown Soldier', na het gewerschot (1:34-1:35) en de navolgende weemoedige orgelklanken (1:56).
- » In 'Spanish Caravan', na de flamencogitaarsolo (1:45).
- » In 'Shaman's Blues', na 'Will you stop' (3:14-3:15).
- » In 'Runnin' Blue', na 'Poor Otis dead and gone' (0:10).
- » In 'The Soft Parade', na 'Petition the Lord with prayer' (0:26-0:28 en 0:34-0:36).
- » In 'Peace Frog', na 'Ghosts crowd the young child's fragile egg-shell mind' (1:57-1:58).
- » In 'Land Ho!', na 'Till half of us are dead' (2:18).
- » In 'The Spy', na 'your deepest secret fear' (1:06) en 'everyone you know' (2:15).

- » In 'Maggie M'Gill', na het slidegitaarthema (1:54-1:56).
- » In 'Hyacinth House', na de 'Chopin'-orgelfiguur (1:44 en 1:45).
- » In 'Hang On to Your Life', vlak voor het einde (5:33-5:34).
- » In 'The Ghost Song' is geen sprake van een stilte in de hierboven bedoelde zin; er is na 'Where are the feasts we were promised?' vanaf 4:10 wel 31 seconden stilte voordat op 4:41 een hidden track begint en Morrisons stem zegt: *'One more thing... Thank you oh lord for the white blind light. Thank you oh lord for the white blind light. A city rises from the sea. I had a splitting headache from which the future's made.'*

In genoemde en andere nummers ('Unhappy Girl', 'Not to Touch the Earth', 'Summer's Almost Gone', 'We Could Be So Good Together', 'Yes, the River Knows', 'Shaman's Blues', 'Do It', 'The Soft Parade', 'Who Scared You', 'Waiting for the Sun', 'You Make Me Real') zitten soms nog miniemere pauzes (ook het glijdende slidegitaareffect in het midden van 'Hello, I Love You' zou je als pauze kunnen beschouwen), maar die kunnen niet tot de categorie van 'gaten' worden bestempeld. De vermelde tijdpunten van de tracks zijn gebaseerd op de *Perception*-boxset uit 2006.

Nawoord

Zeven jaar na het verschijnen van deze biografie bij een andere uitgever, en nadat onderhavig boek jarenlang out-of-print was, ligt deze herziene en aangevulde editie nu toch voor je — door de auteur in eigen beheer uitgegeven. Om Paul Rothchild te parafraseren: als de producer het laat afweten, móet het talent ingrijpen.

De vraag die mij en waarschijnlijk iedere Doors-fan weleens wordt gesteld als hij enthousiast over ‘zijn’ band vertelt: ‘The Doors? Die bestaan toch al lang niet meer? Wat is daar nou voor nieuws over te vertellen?’ Me dunkt dat de voorgaande honderdtachtig pagina’s voldoende bewijs hebben geleverd dat er ook na Morrisons dood, ook na het officieel opheffen van The Doors in 1973, na 52 jaar kortom, nog zat ‘nieuws’ te vertellen viel — soms belangwekkend, soms marginaal: in dit boek heb ik me vooral geconcentreerd op de vele inspanningen die zijn geleverd om de mythe rondom Jim Morrison en het erfgoed van The Doors in stand te houden. Waarom? Omdat ik erachter probeer te komen hoe het kan dat The Doors (als band, als merk) in hun meer dan vijftigjarige bestaan – waarvan zes jaar met Morrison – tot zulke legendarische proporties zijn uitgegroeid. Tijdens hun actieve bestaan waren The Doors anno 1970-1971 naar mijn mening hooguit iconisch. (Een band als Jefferson Airplane, die een optreden op Woodstock op zijn conto heeft, in de persoon van Grace Slick een met Morrison vergelijkbare intelligente, charismatische zangeres had en ongeveer even lang heeft bestaan, valt naar mijn mening net onder de categorie van de echt legendarische bands als Beatles, Stones, Led Zeppelin, Jimi Hendrix, Pink Floyd, Grateful Dead enzovoort.) De mechanismen die aan die categorisatie ten grondslag liggen, zijn lastig te vangen – want vaak ook afhankelijk van persoonlijke smaak –, maar twee criteria zijn het aantal bootlegs en liveopnamen dat in onze tijd nog steeds circuleert op downloadsites zoals dimeadozen.com, en de algehele zichtbaarheid van de bands in kwestie op tijdschriftcovers, in de platenzaak en in de collectieve gesprekken van rockmuziekliefhebbers.

The Doors verkregen als band pas een legendarische status lang na de dood van hun zanger; Morrison zelf werd veel eerder een legende, namelijk zodra de geruchten gingen circuleren dat hij misschien tóch niet dood was.

De mythe van The Doors en van Jim Morrison dus, en de inspanningen en gebeurtenissen die daarvan de basis vormen — we zagen dat de songteksten op *Other*

Voices en *Full Circle* reeds verwijzingen bevatten naar Jim Morrison, bedoeld als eerbetoon en welbewust ingezet om zijn nagedachtenis levend te houden, met als welkom resultaat een stijgende verkoop van de Doors-backcatalogue. De geruchtenmachine met betrekking tot Morrison die wel of niet dood zou zijn, werd voor het eerst effectief door Manzarek aangezwengeld met de Jim Morrison Disappearance Party in 1974, waarna *The Phantom's Divine Comedy Part 1* voeding gaf aan die geruchten. Mensen als Craig Strete en boeken als *The Bank of America of Louisiana* zorgden voor de verdere mystificatie van Jim Morrison in de ‘mageren’ jaren van legendevorming tussen 1971 en 1978 en de uitloop van die periode tot circa 1982. De officiële heropleving van de mythe begon met *An American Prayer* en *No One Here Gets Out Alive* en werd verder geëxploiteerd met het op een nieuwe generatie fans gerichte verzamelalbum in 1980. In de jaren tachtig waren er, evenals in het decennium daarvoor, soloplaten van de voormalige Doors met verwijzingen naar hun Doors-verleden, terwijl het drietal tevens deelnam aan diverse plaatopnamen en liveoptredens van andere artiesten. De publicaties, evenementen en het netwerk van de Doors-fanclubs in Duitsland en de vs droegen eveneens een steentje bij aan de groeiende populariteit van de band. Grootschalige commercialiteit deed haar intrede in het kielzog van de bioscoopfilm van Oliver Stone, die met zijn visie op The Doors een zeer belangrijke bijdrage leverde aan de (hernieuwde) legendevorming rond Morrison en zijn band. Zoals bij zo veel niet meer actieve bands was er ook bij The Doors sprake van reünies (*An American Prayer* in 1978, Rock & Roll Hall of Fame in 1993, *VH1 Storytellers* in 2000). Ook hielden verscheidene officiële boxsets de doorgewinterde Doors-fans tevreden en trokken de aandacht van nieuwe fans. De wederopstanding van ‘The Doors’ in de eenentwintigste eeuw deed hetzelfde, evenals archiefopnamen door Bright Midnight c.q. Rhino Records. Het belang van The Doors voor en hun onvervreembare plaats in de populaire muziek van de afgelopen driekwart eeuw werd ook in recente jaren geconsolideerd door een algehele erkenning in de muziekwereld (met inbegrip van deejays, producers en rappers). Dit overzicht in vogelvlucht maakt snel duidelijk welke weg de *soft parade* aflegde, langs welke staties het heiligenbeeld van Sint-Morrison werd gedragen, op welke wijze de relieken aan het volk werden getoond.

De voormalige Doors zijn in de jaren tachtig veertigers die met gretigheid meespeelden op platen van bands in het punk-, new wave-, rock- en jazzrockgenre. In de jaren negentig bereiken ze een hernieuwde sterrenstatus en ontstaat er een verwijdering

tussen Manzarek / Krieger en Densmore. In de nieuwe eeuw ontdekt ook de rap- en hiphopgeneratie The Doors en sommige van die artiesten erkennen hen als een invloedrijke inspiratiebron. De drie zijn vijftigers en zestigers en blijven zich vernieuwen en verjongen. Ze zijn niet te beroerd om zich bezig te houden met artiesten en muziek die vooral een generatie van twintigers en dertigers aanspreken. In recente jaren beschouwen artiesten als Skrillex het als een eer om met de respectabele bijna-zeventigers te mogen werken. De grijsharige rocksterren van weleer zijn nu in de ogen van die artiesten welhaast halfgoden die zich verwaardigen als goedgunstige godfathers bij te dragen aan hun projecten.

In deze tijd, waarin rockartiesten uit de jaren zestig en zeventig ons steeds regelmatigert ontvallen, wordt elke gelegenheid aangegrepen om een al dan niet steekhoudend jubileum te vieren. Hoewel er al twee eerdere 'Years of The Doors' zijn geweest, was 2017 toch wel een échte reden om een halve eeuw Doors-muziek te vieren. Ik ben geboren in dat jaar waarin op muzikaal gebied zo veel gebeurde en onder meer het debuutalbum van The Doors het levenslicht zag. Wanneer ik muziek draai uit die tijd, of dat nu The Doors zijn, of de Stones, Hendrix, Pink Floyd, Golden Earring of wat dan ook, voelt dat heel natuurlijk. Ik heb niet het idee dat ik naar muziek zit te luisteren die even oud is als ikzelf. Mijn buurjongen van zestien zal er niet over peinzen om naar dat soort 'ouwe meuk' te luisteren, maar voor mij ligt de grens waar muziek 'ouderwets' aanvoelt evenwel in diezelfde jaren zestig. Dingen als 'Love Me Do' (1962) of 'Ritme van de regen' (1963) vind ik bijvoorbeeld eigenlijk niet meer kunnen, hooguit uit nostalgische overwegingen of in een melige bui. Het vroege werk van de Stones kan er wat mij betreft wél nog mee door, in tegenstelling tot dat van The Beatles, maar ik weet niet precies waar dat aan ligt. Misschien is bluesmuziek tijdlozer. Misschien waren Beatles-platen in die jaren ietsje te braaf. Het vroege werk (1964-1965) van The Animals, The Byrds en The Kinks vind ik nog steeds goed te pruimen, maar veel 'liedjesartiesten' uit die jaren kan ik niet meer aanhoren.

Zijn er Doors-nummers die mij gedateerd voorkomen? Natúúrlijk niet! Maar nu serieus: 'Hello, I Love You' en 'Touch Me' zijn voor mij voorbeelden van zwakke Doors-nummers (meer nog dan de nummers die vele anderen zwak vinden, 'My Wild Love' en 'Do It'). Gedateerd? Hoeft niet – zelfs een liedje uit de jaren twintig, 'Alabama Song', heeft de tand des tijds doorstaan. Te poppy? Ik weet het niet; je kunt van 'Hello, I Love You' zeggen dat deze vroege Morrison-compositie elementen in zich heeft die later in de jaren zeventig zijn te horen in punkrock en new wave.

'Touch Me' vind ik eerder een niemendalletje dan dat het mij ouderwets voorkomt. Echt gedateerd vind ik 'Get Up and Dance', met zijn typische seventies-gospelkoortje.

Op de mechanismen achter het wel of niet ervaren van bepaalde muziek als ouderwets, zal ik hier niet verder ingaan. Een vraag die wél beantwoord moet worden, is waarom de muziek van The Doors nog steeds zo populair is. Manzarek zegt op zijn verhalen-cd *Myth and Reality* het volgende daarover: 'It represents a freedom to the bound and constricted age that we're now living in.'

De waarde en de kracht van de muziek van The Doors zal door iedereen verschillend worden ervaren, maar voor mij geeft de doorslag (of gaf destijds de doorslag, toen ik *Absolutely Live* voor het eerst hoorde) dat er een zanger achter de microfoon stond die barstte van het zelfvertrouwen, die welbespraakt en intelligent was, charismatisch, en die mijn vijftienjarige schuchtere ik ervan doordrong dat er ook voor mij een onuitputtelijk rijke wereld openlag, als ik maar leerde vertrouwen op het feit dat ieder mens met een sterk zelfbewustzijn dingen voor elkaar krijgt die hij of zij niet had verwacht. Voor mij betekende dat vooral uit mijn verlegen schulp kruipen, mijn creativiteit ontwikkelen.

Naast de persoonlijke ontplooiingsdrang die mij met name door Jim Morrison werd aangereikt, vond ik de muziek van The Doors (iemand aan wie ik *Absolutely Live* eens uitleende, noemde het 'hasjmuziek') krachtig, betekenisvol, *music for the mind*. Ik wilde die muziek diep in me opzuigen, Kriegers partijen leren spelen op mijn gitaar, de teksten uit mijn hoofd leren, ze zingen, ze overdenken en kijken wat ik ervan kon opsteken.

Waarom de muziek van The Doors voor anderen nog steeds populair is? Waarschijnlijk om min of meer dezelfde redenen. Ik heb nog nooit gehoord dat iemand zei: 'Omdat je er zo lekker op kunt dansen.' The Doors hebben, dat denk ik tenminste, een fanbase van gevoelige, creatieve, nadenkende mensen, die waarde hechten aan eigenheid, aan karaktereigenschappen of vormen van expressie waardoor ze zich kunnen onderscheiden van anderen. Dat zie je naar mijn mening in veel mindere mate bij bijvoorbeeld Stones-fans. Beatles-fans daarentegen lijken iets meer deel uit te willen maken van een welhaast elitaire club (ik bedoel dat positief) die, gevraagd naar hun muzieksmaak, met enige trots antwoorden: 'De Beatles.' Dat die band, net als The Doors, al lang niet meer 'bestaat' (dat is een wat onvast begrip, zo zal de lezer van dit boek met me eens zijn) doet er voor hen niet toe, of misschien juist wel: het is in feite een statement, een blijk van goede muzikale opvoeding om 'fan' te zijn van een band die al lang ter ziele is.

Ook van invloed is waar een bepaalde rockgroep voor 'staat'. Dat kan een hardnekkige connotatie zijn, een cliché dat boven de werkelijkheid is uitgestegen, zoals Led Zeppelin waarbij je vernielde hotelkamers en groupies voor je ziet, of de Stones waar drugs en zelfdestructie (Brian Jones, Keith Richards) niet ongewoon zijn of juist het beeld prevaleert van schrielhaantje-op-leeftijd Mick Jagger; Jefferson Airplane als de ultieme Haight Ashbury-hippieband; Santana als een komen en gaan van vrij anonieme latinorockers die in dienst staan van Carlos; Pearl Jam en Nirvana als grungepioniers met *good looking* zangers die heel verschillend met hun emotionaliteit om zijn gegaan; The Doors 'staan' in dat opzicht misschien voor rebellie, politiek bewustzijn en, zoals Manzarek al zei, vrijheid. Meer dan Jagger, Plant, Vedder of Santana had Jim Morrison een onontkoombare aanwezigheid, een hypnotisch zelfbewustzijn dat zowel ongedwongenheid als autoriteit uitstraalde. (De vergelijking Jagger-Morrison gaat mank, ik weet het, maar Jagger springt en rent een concert lang het hele podium over om zijn publiek te bereiken, terwijl Morrison ieders aandacht al wist te vangen als hij alleen maar stilstond.)

Morrison was een mengeling van studentikoos-naïeve dromer en intellectueel-superieure angry young man. Onbevangenheid versus verdorvenheid. De engelachtige zanger die van het ene op het andere moment kon veranderen in een gehoornde sater. Jim versus Jimbo, Jekyll versus Hyde. Conflictueuze tegenstellingen, eigenschappen waar veel pubers bij bosjes voor vallen. Hetzij om deze uitersten in hun idool te adoreren, hetzij om er hun eigen persona naar te vormen.

Eigenlijk was Jim Morrison een egoïst, een ongeleid projectiel, een hedonistische lamlendeling die zichzelf niet in de hand had, zich klem zoop en met niemand rekening hield, behalve met zichzelf. Het is natuurlijk niet gebruikelijk om in een boek over The Doors het meest legendarische en briljante lid van die band af te schilderen als een zak, maar feitelijk was hij dat (soms) (vaak) wel. Toch geloof ik niet dat ik Morrison negatief heb neergezet in dit boek. Tussen de regels door lezend, kan de lezer zijn of haar eigen oordeel vormen.

Toen ik twintig was, dacht ik overigens niet zo ambivalent over Morrison, ik verafgoodde hem onvoorwaardelijk. Met de afstand der jaren kan ik nu wél zeggen dat ik hem zelfzuchtig, recalcitrant, bij vlagen gekunsteld vind. Ik kan niet goed tegen zulke mensen. Mijn afbrokkelende bewondering voor het enfant terrible begon al toen ik dertig plus was. Het werd steeds raarder, voelde steeds ongemakkelijker om iemand grenzeloos te bewonderen die stomweg alsmaar jonger leek te worden — uiteraard was ik het die gewoon ouder werd en was het de afstand in levensjaren tot

het object van mijn bewondering die gaandeweg toenam. Het is nogal wat: ongeleid projectiel, lamlendeling, zak. Natuurlijk was Morrison óók fantastisch, uniek, hoogbegaafd (merk op dat ik de uitgeholde termen 'geniaal' en 'briljant' vermijd). Er bestaan vaak meerdere waarheden naast elkaar.

Misschien kan ik met betrekking tot Jim Morrison het beste de nuchtere en toch evenzeer creatieve Paul Rothchild citeren (*BAM* interview met Blair Jackson, 1981): 'Negentig procent van de tijd, wanneer hij dronken was, maakte hij zich voor anderen onmogelijk. In de resterende tien procent oversteeg hij zichzelf en was hij briljant. Die tien procent hoor je op zijn platen. De resterende negentig procent is rot-zooi.'

Voor een band die zeven, in feite bijna acht jaar heeft bestaan (zomer 1965 tot voorjaar 1973), waarvan maar zes als *recording artists* (de demo uit 1965 meegerekend), met een frontman die op jonge leeftijd overleed en tegen wil en dank een rocklegende werd, is het nogal uniek dat de populariteit van die band zo ongekend levend is gebleven. Tot op de dag van vandaag kom je die overbekende Young Lion-foto bijna elk jaar wel een paar keer op muziekmagazinecovers tegen. Hoe zit dat met andere bands of artiesten die korter of ongeveer even lang actief zijn geweest, zoals Big Brother & The Holding Company (met Janis Joplin), Blind Faith, Buddy Holly, Buffalo Springfield, Cream, Creedence Clearwater Revival, Derek & The Dominos, Nick Drake, Jefferson Airplane, Jimi Hendrix, Joy Division, MC5, Nirvana, Sex Pistols, Taste, The Faces, The Mamas & The Papas en Traffic?

Wat alle bovengenoemde artiesten / bands gemeen hebben, is hun relatief korte bestaan en minstens één bandlid dat bepalend c.q. invloedrijk is geweest – of nog steeds is – voor de rockmuziek. Een 'legendarische' status wordt meestal verkregen door een combinatie van een aantrekkelijk uiterlijk (liefst gefixeerd in de tijd door de voortijdige dood van zo'n goed ogend bandlid) en uniek songmateriaal. Afwijkend van die criteria zijn bijvoorbeeld Joe Cocker (niet fysiek aantrekkelijk en geen uniek songmateriaal – want vrijwel alleen covers), Pink Floyd en Yes (bandleden niet fysiek aantrekkelijk, maar wel uniek songmateriaal), Sex Pistols en Motörhead (bandleden vrij onaantrekkelijk, bovendien weinig gevarieerd repertoire, maar weliswaar uniek songmateriaal), enzovoort. The Doors kunnen zich beroemen op alle drie die elementen: een aantrekkelijke zanger, jonggestorven bovendien en uniek songmateriaal.

Een deel van de legende van The Doors wordt ook bepaald door de mate waarin de band in kwestie met zijn inspiratiebronnen is omgegaan en hoe men daarmee het

verloop van de rockmuziek heeft beïnvloed. Van The Doors kan rustig gesteld worden dat beide aspecten rijk vertegenwoordigd zijn: er werd geput uit de blues, jazz, de dichters van de Beat Generation en literaire grootheden, klassieke muziek en niet-typische invloeden als cabaret, die in de smeltkroes van de band werden gebrouwen tot een krachtig, stimulerend, roesverhogend mengsel. Daarnaast is de invloed op latere muziek(stromingen) evident: al op hun demo uit 1965 laten The Doors horen dat er in potentie punkrockbloed door hun aderen stroomt, luister maar eens naar 'My Eyes Have Seen You'. Je zou The Doors ook de oervaders van shockrock à la Alice Cooper en de theatrale punkrock van The Stooges (en Iggy Pop in het algemeen) kunnen noemen. Van Iggy Pop is al decennia bekend dat hij Jim Morrison als zijn ultieme voorbeeld zag nadat hij in 1967 bij een Doors-concert in het publiek stond. Persoonlijk denk ik dat The Stooges (en bijvoorbeeld The Ramones) eerder verwant zijn aan Velvet Underground en meer nog aan MC5 dan aan The Doors, maar als Iggy Pop al jaren beweert dat hij door The Doors is beïnvloed, wie ben ik dan om hem tegen te spreken? Overigens toont een coverversie van 'Take It As It Comes' op het Ramones-album *Mondo Bizarro* (1992) aan dat ook dit vroege Doors-nummer in wezen een prototypische punksong was.

Pioniers van de Amerikaanse punkrock, zoals Henry Rollins met zijn dichterlijke kwaliteiten, zijn eveneens schatplichtig aan The Doors. Zonder The Doors had de punk- en gothic-rockbeweging er zonder enige twijfel anders uitgezien, of was op een later moment ontstaan. Datzelfde geldt voor de hausse aan door gitaar en orgel gedomineerde Britse bands in de late jaren tachtig zoals Stone Roses, The Charlatans, Inspiral Carpets en een aantal andere groepen uit de Manchester-scene.

De thema's in Doors-nummers zijn bepaald niet conventioneel: sjamanisme, eco-problematiek, Griekse mythologie, verwijzingen naar moderne literatuur en de dood. Maar natuurlijk ook, zoals bij bijna elke rockgroep, de liefde. Een zanger die nooit in een andere band heeft gezongen en in feite tot aan zijn toetreden tot de groep helemaal niet kón zingen, een toetsenist met een gespleten brein, een gitarist die de elektrische gitaar bespeelt alsof het een flamencogitaar is, en een drummer die behalve dat hij een twee-eenheid is met de linkerhand van de toetsenist, tevens de 'gaten' in de vocalen en de instrumentale arrangementen opvult. Dat niemand nu nog durft te beweren dat The Doors een gemiddeld sixtiesbandje zijn.

The Doors hebben met nummers als 'Light My Fire', 'When the Music's Over', 'Hello, I Love You' en 'Five to One' in hun eigen tijd ontegenzeggelijk hun stempel gedrukt op psychedelische muziek, en met dit laatstgenoemde nummer, evenals

'Waiting for the Sun' en 'Do It' de op hardrockriffs gebaseerde muziek van Led Zeppelin, Deep Purple en consorten een zetje gegeven; ballads zoals 'The Crystal Ship', 'Love Street', 'End of the Night', 'I Can't See Your Face in My Mind', 'Yes, the River Knows' en 'Wishful Sinful' zullen in het singer-songwritergenre inspiratie hebben gebracht. Het *L.A. Woman*-album heeft vast en zeker andere met blues- en classic rock gelieerde acts (Fleetwood Mac, Steve Miller Band, Canned Heat, Allman Brothers Band, Lynyrd Skynyrd, ZZ Top, Little Feat enzovoorts) beïnvloed, geïnspireerd, de weg gewezen. Ook onze eigen Golden Earring is door The Doors beïnvloed, getuige 'The Wall of Dolls' en 'Quiet Eyes'. Of de Nederlandse band Soft Parade, die in de jaren negentig behalve met de bandnaam ook met zijn muziek bewees door Velvet Underground en The Doors te zijn beïnvloed, net als de Fatal Flowers dat deden op 'Well Baby (Part 2)'. Toen van laatstgenoemde groep in 1988 het album *Johnny D. Is Back* uitkwam, stond er in *oor* een artikel waarin over de identiteit van deze verguisde rocker werd gespeculeerd. John Denver? John Densmore? Er is altijd wel gelegenheid voor een Doors-verwijzing.

'Nieuwere' bands en artiesten als U2, de al eerder besproken Joy Division, Echo & The Bunnymen, The Stranglers, X, Billy Idol, Stone Temple Pilots, Nick Cave, The Cult — allemaal hadden zij zonder The Doors anders geklonken of nooit bestaan... Het opsommen van recente en/of nog bestaande bands die Doorsy elementen in hun muziek verwerken, is ondoenlijk: de eindeloze rij bands die de sixties in al hun diversiteit laten herleven, is net zo onafzienbaar als de endless roll in 'My Eyes Have Seen You'. Wel aardig om nog te vermelden is het feit dat op het Radiohead-album *Pablo Honey* (1993) Thom Yorke in 'Anyone Can Play Guitar' zingt: 'Grow my hair, grow my hair I am Jim Morrison / Grow my hair, I wanna be wanna be wanna be Jim Morrison'.

Legende- c.q. mythevorming ontstaat idealiter na een allesbepalende gebeurtenis, zoals de voortijdige dood van een prominent bandlid (The Doors), buitensporig gedrag op het podium (The Doors, Jimi Hendrix, The Who) of tijdens tournees (Led Zeppelin), een onuitwisbare indruk die een band op sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen achterlaat (The Beatles) of op de vorming van rockmuziek in het algemeen (The Rolling Stones en een hele rits andere namen). Een langdurige carrière wil wel helpen, maar is geen vereiste. Een bandlid dat uit liefdevolle toewijding en met onverminderde energie en enthousiasme de nalatenschap van zijn band 'beheert', ofwel de *legacy* levend houdt, zoals in ons geval met name Ray Manzarek,

bewijst de band(leden) een dienst van onschatbare waarde. Een combinatie van dat alles, een soort alchemistische mix, heeft er in een aantal gevallen toe geleid dat er iets ontstaat dat *larger than life* wordt. Dat is het geval bij The Doors. Het is geen chauvinisme dat hier spreekt — waarom zou ik? Ik heb van The Doors gehouden, ik heb The Doors vervloekt. Ik hoef The Doors niet op te hemelen, ik heb het obsessieve bewonderen al lang opgegeven.

Het commerciële karakter van The Doors in latere jaren is in dit boek verschillende malen aangestipt. In 1967 verwijderden The Doors uit de originele tekst van ‘Alabama Song’ de zinsnede ‘*show me the way to the next little dollar*’: commercie was immers ‘vies’. In onze tijd is commercie niet langer vies. Vooral Manzarek leek al lange tijd zijn oorspronkelijke idee van een miljoen dollar (zie strand Venice) waar te willen maken. Dat is hem gelukt.

Ook plagiaat kwam aan bod: hebben The Doors ‘Hello, I Love You’ gebaseerd op ‘All Day and All of the Night’ van The Kinks? Van recenter datum is de vraag of de gitaarriff van Muse in ‘Psycho’ is afgekeken van ‘Roadhouse Blues’: volgens Wikipedia is het ‘een gitaarriff die Muse veel gebruikte bij het jammen tijdens een optreden’. Op zijn beurt klaagde de band Hudson Super Six dat Muse de gewraakte riff van hun nummer ‘Heartbreakin’ (2013) zou hebben gekopieerd. The Doors ‘plagieerden’ klassieke grootheden als Bach (intro ‘Light My Fire’) en Chopin (brug ‘Hyacinth House’). Zich door anderen laten inspireren is van alle tijden.

Je kunt een band waar je als fan zielsveel van houdt, ook ‘kapot’ draaien. Zó diepgaand de muziek bestuderen dat je ten slotte de verzadiging bereikt, en – zoals in mijn geval – niet alleen stopt met het verzamelen van de muziek van en kennis over The Doors, maar ook jarenlang hun muziek niet meer beluistert. Triviaal: The Doors zo goed vinden en zo goed kennen dat je hun muziek minder goed gaat vinden en ervan vervreemd raakt. Ook Manzarek kon ik op een gegeven moment niet meer uitstaan, met zijn eeuwige verhalen, het oppoetsen van de mythe, zijn wijdlopiegheid, het keer op keer herhalen van hetzelfde.

Pas met het schrijven van dit boek heb ik na meer dan tien jaar weer alles zitten beluisteren wat al jaren lag te verstoffen in mijn Doors-verzameling. Met mijn herwaardering voor Manzarek – en een wonderbaarlijke antipathie / sympathie voor de emotionele, principiële Densmore – en gelijkmatigere gevoelens jegens Krieger, vlamde toch weer de oude liefde voor The Doors op. Van waakvlammetje tot vuur. Ik zou nu de titel van hun grootste hit kunnen citeren om een metaforisch grapje te

maken over dit vuur dat is aangestoken, maar dat doe ik niet. In plaats daarvan leun ik achterover en blader nog eens door de bladzijden van mijn Doors-biografie, die ik als self-publishing auteur liefheb, en die ik morgen de wijde wereld in stuur. Ik hoop dat jij van het lezen van dit boek net zo hebt genoten als ik van het schrijven.

Fred Baggen,
februari 2018 / september 2025

Woord van dank

Veel vrienden uit de verzamelaarskringen van The Doors hebben in het soms al verre verleden, en ook naar aanleiding van dit boek, ruimhartig informatie en foto's aangeboden. Mensen die ik in sommige gevallen al jaren niet had gesproken, reageerden enthousiast toen ik weer contact met ze opnam en hun over dit boek vertelde.

Mijn dank gaat uit naar allen die toen en nu bijdragen leverden, de tijd namen om met me te praten over The Doors en zo hielpen *to keep the flame alive*.

Uit de eerste en latere jaren van mijn Doors-obsessie herinner ik me en bedank ik allereerst Nederlandse Doors-vrienden Hans Bezemer, Monique van Bokhoven, Cathy Chmill, Cees Driehuis, Marloes Driessens-Van der Molen, Jan van Genderen, Alex Heerkens, Mielly Hillen, Leon Lagendijk, Ko Lankester, Ingmar Lux, Joop Neerings, Feddo Renier, Wim van de Riet, Sjouke Rijper, Ed Toussaint en Rinus Wassenaar; in het buitenland Marcello Altamura, Christophe Beaume, John Becker, Louis Boisclair, Thomas Bollinger, Richard Bond (Doors Appreciation Society), Tomas Bos, Fernando Cabrera Ojeda, Tom Van Calck, Dan Callahan, Michelle Campbell, Dalin Casey, Roberto Colonna, Chris Daniel, Martin Debbrecht, Patricia Devaux, Cathrine Edvartsen, Paolo Facen, Heinz Gerstenmeyer, Simone Giuseppin, Pawel Gluszynski, Avery Harlow, Matthew Harrison, Sandor Hegyi, Janet Hendricks, Pete Hinzmann, Howard Horstmann, Bernard Jacquet, Alex Kempista, Thomas Krismer, Mark Lamb, Robert Lang, Jason Lenarduzzi, Brian Leupold, Vic Lewin, Michele Lozupone, Jean-Philippe Marcadé, George Matsuoka, Kurt Max, Frederick J. Mayer, Luca Metrano, Ida Miller, Rainer Moddemann, Jean-Francois Nouel, Osamu Nozawa, Sheila Palkoski, Michael Pappaceno, Greg Parulis, Jean-Philippe Pautot, Markus Plankensteiner, Ian Read, Joe Russo, Steve Samson, Roland Schlößer, Greg Shaw, Mike Sims, Len Sousa, Karol Spilák, Dave Stack, Doug Sundling, Johannes Teigl, Pierre-Yves Thibault, Dan Thiel, Bill Tikellis, Eric Wasserman, Travis Williamson, Masaru Yokota, Michael Zidanic en Zsákai Zsolt voor hun bereidwillige hulp, het openstellen van hun muziekcollectie en voor de plezierige correspondentie.

Speciale dank voor al hun bijdragen, vriendschap en gastvrijheid: Michelle Campbell, Kerry Humpherys (*Doors Collectors Magazine*), Frank Lisciandro en Judi Bernards, Tony en Katia Romanazzi, Gilles Yepremian.

Voor dit boek wist ik me gesteund door verschillende mensen uit de directe nabijheid en / of het verleden van The Doors, die zo aardig waren mijn vragen te beantwoorden. Een welgemeende dankjewel aan: Leon Barnard, Marc Benno, Phil Chen, Jack Conrad (helaas kort na onze correspondentie overleden), David Dutkowski, Tony Funches, Jerry Hopkins, Jimmy Hunter, Frank Lisciandro, Lou Maxfield, Rick Moors (m.b.t. demo Helena Springs), J.D. Reager (m.b.t. The Modifiers), Vince Treanor, Paul Warren; verder zeg ik voor hun bijdragen aan dit boek dank aan Hans Becker, Cynthia Boyer, Michelle Campbell, Patricia Devaux, Ida Miller, Rainer Moddemann, Sheila Palkoski, Greg Parulis, Phil Steele, The Doors In Concert (de beste Doors-tributeband die ik ken), Ed Toussaint, Willem Vonhoff, Lennart Wretling, Gilles Yepremian, en een bijzonder woord van dank aan Cees en Carla Driehuis, voor hun jarenlange, onafgebroken muzikale enthousiasme en vriendschap.

Carla overleed in 2022, na een kort ziekbed. Ze wordt heel erg gemist. Cees las het manuscript voor dit boek in een vroege fase, deed goede suggesties voor aanvullingen, ook weer voor de 2025-editie, en behoedde me meer dan eens voor uitglijders en slordige fouten.

Dankzij Jacqueline Castenmiller luisterde ik in 1983 voor het eerst naar *Absolutely Live*, wat een keten van gebeurtenissen in gang zette die mijn leven in grote mate heeft beïnvloed.

Ik draag dit boek op aan mijn lieve ouders, die destijds hun tienerzoon zagen veranderen in een Jim Morrison-fanaat, en hem in die rol zijn gang lieten gaan.

Fotoverantwoording

Voor het gebruik van foto's uit privéarchieven, speciale dank aan: Hans Becker, Michelle Campbell, Kevin Chiotis, Jack Conrad, Patricia Devaux, Cees Driehuis, Yvonne Fuka / erven Hervé Muller, Marco Maas Multimedia, Rainer Moddemann, Sheila Palkoski, Greg Parulis, Ed Toussaint en Gilles Yepremian.

De psychedelische vloeiستofprojectie is van Feddo Renier, muziekvriend / Doors-fanaat / psych & progkenner, die ik al sinds 1990 ken. Feddo projecteert nog steeds *mindblowing* beelden bij rockconcerten, steevast vergezeld van zijn antieke, trouwe projector, diagaasjes en allerlei kleuren ecoline. Na afloop van zo'n optreden schudden we elkaar nooit de hand, want die van hem zitten dan onder de vlekken. Die inkt laat zich heel slecht verwijderen...

The background is a complex, abstract composition. It features a dense field of overlapping circles in various sizes and colors, including red, orange, yellow, green, blue, and purple. These circles are set against a dark, almost black, background. There are also larger, more organic, and irregular shapes in shades of red, orange, and green, which appear to be layered over the circles. The overall effect is a vibrant, textured, and somewhat chaotic visual field.

**Discografie /
bibliografie**

The Doors

[zonder titel] (Universal and Radio Records, 1965)

10 inch acetaat, 45 RPM, 1 afspeelbare kant

Kant 1

Kant 2

Moonlight Drive

-

Hello, I Love You

Summer's Almost Gone

My Eyes Have Seen You

End of the Night

Insane

» *Celebration* (bootleg) (1982, 'Hello, I Love You' ontbreekt)

» *Mindblowers Vol. 1* (bootleg) (1983, 'The Early Doors', 'from one of 3 existing acetates of unreleased demos', alleen track 'Go Insane')

» *Celebration II - All Rights to this Material* (bootleg) (1983)

» *Run Free* (bootleg) (1984)

» *Under Wraps Vol. 1* (bootleg) (1989, 'Go insane' ontbreekt)

» *Welcome to the Soft Parade* (bootleg) (1989)

» *Audition Demos* (bootleg) (1990)

» *Archives* (bootleg) (1990)

» *The Doors Box Set* (1997)

The Doors (Elektra, 1967)

Kant 1	Kant 2
Break On Through (To the Other Side)	Back Door Man
Soul Kitchen	I Looked at You
The Crystal Ship	End of the Night
Twentieth Century Fox	Take It As It Comes
Alabama Song (Whisky Bar)	The End
Light My Fire	

- » Mobile Fidelity remaster (1980)
- » cd-release (1983, 1988, 1991)
- » 24-karaat DCC Compact Classics (1992)
- » 'digitally remastered with 24-bit technology for the first time' (1999)
- » 40th anniversary edition (2006). Met andere mixen, langere fade-outs, aanvullende overdubs, audiocommentaar enz.
- » 180 grams vinyl (2009)
- » Hybrid Super Audio cd (2012)
- » 200 grams vinyl (45 rpm) / SACD (2013) (onderdeel van *Infinite* boxset)
- » 50th anniversary edition (2017, 3 cd's (stereo en monomix, Live at the Matrix, March 7, 1967) en originele monomix op vinyl)
- » mono release, Electric Recording Company (2023)

Steve Hoffman, die de DCC Compact Classics *24KT gold plated discs* heeft gemastered, ontdekte in de jaren tachtig een tape met een handjevol alternatieve versies van 'Light my fire'. Zang en bas ontbreken, en volgens Hoffman verschillen de instrumentale uitvoeringen niet veel van de uiteindelijke versie. Voor de ingekorte singleversie maakten Paul Rothchild en Bruce Botnick gebruik van de uiteindelijke release-versie, niet van een van de alternatieve versies (info afkomstig van The Doors messageboard, 2003).

In een interview uit 2001 vertelt Hoffman dat hij begin jaren tachtig in een *tape-storage facility* een medewerker zag die zijn lunch (pizza) at. De pizza lag op een doos, die multitrack outtakes van 'Light My Fire' bevatten. 'The actual tape itself was thrown into a corner, unraveling.' We mogen aannemen dat de tape bewaard is gebleven, maar het zal wel wishful thinking blijven om ooit een van die alternatieve versies van hun allergrootste hit te kunnen beluisteren.

Strange Days (Elektra, 1967)

Kant 1	Kant 2
Strange Days	People Are Strange
You're Lost Little Girl	My Eyes Have Seen You
Love Me Two Times	I Can't See Your Face in My Mind
Unhappy Girl	When the Music's Over
Horse Latitudes	
Moonlight Drive	

- » cd-release (1985, 1988, 1991)
- » afwijkende monomix 'Love Me Two Times' van acetaat op bootlegelpee *Someday Soon* (1989)
- » 24-karaat DCC Compact Classics (1992)
- » 'digitally remastered with 24-bit technology for the first time' (1999)
- » 40th anniversary edition (2006). Met andere mixen, langere fade-outs, aanvullende overdubs, audiocommentaar enz.
- » 180 grams vinyl (2009)
- » Hybrid Super Audio cd (2012)
- » 200 grams vinyl (45 rpm) / SACD (2013) (onderdeel van *Infinite* boxset)
- » 180 grams vinyl original monomix (2015)
- » 50th anniversary edition (2017, 2 cd's (stereo en monomix) en monomix op vinyl)
- » *Strange Days 1967: A Work In Progress* (RSD) (2025, 1 elpee met *early versions without the final overdubs*: 'Strange Days', 'You're Lost Little Girl', 'Love Me Two Times', 'Horse Latitudes', 'We Could Be So Good Together', 'I Can't See Your Face in My Mind', 'When the Music's Over')

Waiting for the Sun (Elektra, 1968)

Kant 1	Kant 2
Hello, I Love You	Spanish Caravan
Love Street	My Wild Love
Not to Touch the Earth	We Could Be So Good Together
Summer's Almost Gone	Yes, the River Knows
Wintertime Love	Five to One
The Unknown Soldier	

- » Nederlandse Boek en Plaateditie *Hello, I Love You* (1968). Behalve de titel en de afwijkende elpee-hoes is de plaat identiek aan de andere releases.
- » cd-release (1985, 1988, 1991). Edities 1988 en 1991: 'Wintertime Love' afwijkende zangpartij dan die op oorspronkelijk album en eerste cd-versie. Duitse cd-release uit 1985: 'We Could Be So Good Together' 2:10 (LP: 2:21) titelrefrein na gitaar-solo verwijderd.
- » 24-karaat DCC Compact Classics (1993)
- » 'digitally remastered with 24-bit technology for the first time' (1999)
- » 40th anniversary edition (2006). Met andere mixen, langere fade-outs, aanvullende overdubs, audiocommentaar enz.
- » 180 grams vinyl (2009)
- » Hybrid Super Audio cd (2012)
- » 200 grams vinyl (45 rpm) / SACD (2013) (onderdeel van *Infinite* boxset)
- » 50th anniversary edition (2018, 2 cd's (remastered en rough mixes, livetracks Kopenhagen 1968) en album op vinyl)

The Soft Parade (Elektra, 1969)

Kant 1	Kant 2
Tell All the People	Wild Child
Touch Me	Runnin' Blue
Shaman's Blues	Wishful Sinful
Do It	The Soft Parade
Easy Ride	

- » Nederlandse Europaclub-editie (1969). Alleen de elpee-hoes wijkt af.
- » Japanse release World New Rock Series No. 8 (1969)
- » cd-release (1988, 1991)
- » 'digitally remastered with 24-bit technology for the first time' (1999)
- » 40th anniversary edition (2006). Met andere mixen, langere fade-outs, aanvullende overdubs, audiocommentaar enz.
- » 24-karaat Audio Fidelity Compact Classics (2009)
- » Hybrid Super Audio cd (2012)
- » 200 grams vinyl (45 rpm) / SACD (2013) (onderdeel van *Infinite* boxset)
- » 180 grams vinyl (2009)
- » 50th anniversary edition (2019, 3 cd's / 1 elpee, 'Doors Only' mixen van 'Tell All the People', 'Touch Me', 'Runnin' Blue', 'Wishful Sinful' en 'Who Scared You' (behalve eerst- en laatstgenoemde met én zonder recente gitaaroverdubs door Krieger), 'Roadhouse Blues', '(You Need Meat) Don't Go No Further' en 'I'm Your Doctor' met basgitaaroverdubs door Robert DeLeo van Stone Temple Pilots, 'Rock Is Dead', 'I Am Troubled' en 'Seminary School (AKA Petition The Lord With Prayer)' en 'Chaos' ('You Make Me Real' incl. 'All Blues' en 'Fever')
- » *The Soft Parade / Stripped* (RSD) (2020, 1 elpee, 'Doors Only' mixen met en zonder recente gitaaroverdubs door Krieger)

Morrison Hotel (Elektra, 1970)

Kant 1 (Hard Rock Cafe):

Roadhouse Blues

Waiting for the Sun

You Make Me Real

Peace Frog

Blue Sunday

Ship of Fools

Kant 2 (Morrison Hotel):

Land Ho!

The Spy

Queen of the Highway

Indian Summer

Maggie M’Gill

- » cd-release (1984, 1988, 1991)
- » ‘digitally remastered with 24-bit technology for the first time’ (1999)
- » 40th anniversary edition (2006). Met andere mixen, langere fade-outs, aanvullende overdubs, studiocommentaar enz.
- » 180 grams vinyl (2009)
- » 24-karaat Audio Fidelity Compact Classics (2009)
- » Hybrid Super Audio cd (2012)
- » 200 grams vinyl (45 rpm) / SACD (2013) (onderdeel van *Infinite* boxset)
- » 50th anniversary edition (2020, box met 2 cd’s en 1 elpee; takes van ‘Queen of the Highway’, studioversie ‘I Will Never Be Untrue’ en outtakes ‘Roadhouse Blues’, ‘Peace Frog’ / ‘Blue Sunday’ en de covers ‘Money (That’s What I Want)’ en ‘Rock Me Baby’.)
- » *Morrison Hotel Sessions* (RSD) (2021, box met 2 elpees)

13 (Elektra, 1970)

Kant 1

Light My Fire

People Are Strange

Back Door Man

Moonlight Drive

The Crystal Ship

Roadhouse Blues

Kant 2

Touch Me

Love Me Two Times

You’re Lost Little Girl

Hello, I Love You

Land Ho

Wild Child

The Unknown Soldier

- » 50th anniversary edition (2020, elpee)

Absolutely Live (Elektra, 1970)

Kant 1

Who Do You Love?

Medley: Alabama Song / Back Door

Man / Love Hides / Five to One

Kant 2

Build Me a Woman

When the Music’s Over

Kant 3

Close to You

Universal Mind

Break On Thru, #2

Kant 4

The Celebration of the Lizard

Soul Kitchen

- » cd-release (1996)
- » 180 grams vinyl (2010)
- » remaster op ‘midnight blue’ vinyl (RSD) (2017)

L.A. Woman (Elektra, 1971)

Kant 1	Kant 2
The Changeling	'L'America
Love Her Madly	Hyacinth House
Been Down So Long	Crawling King Snake
Cars Hiss by My Window	The WASP (Texas Radio and the Big Beat)
L.A. Woman	Riders on the Storm

- » cd-release (1984, 1987, 1988, 1991). Op de Poolse cd-release uit 2000 begint in 'The Changeling' Morrisons stem ('I live uptown') eerder, namelijk op de derde herhaling van het funky gitaartheme [0:37], versus de vierde herhaling [0:40] op de reguliere cd's.
- » The HMV Classic Collection (1988, cd in box op elpeeformaat, liner notes Max Bell)
- » 24-karaat DCC Compact Classics (1993, cd met transparant diahoesje)
- » demo 'Hyacinth House' op *The Doors Box Set* (1997)
- » 'digitally remastered with 24-bit technology for the first time' (1999)
- » 5.1 Surround Remix (2000) dvd-audio, met een aantal verschillen in:
 - 'Love Her Madly' (prominentere tamboerijn, langere fade-out)
 - 'Cars Hiss by My Window' (Morrison ad-libbing aan het begin, extra couplet: 'Dog crawl out my window / in the cruel mornin' yard' / Yeah, to lose your love and keep her / that's more than hard', en langere outro)
 - 'L.A. Woman' (8 sec. langere gitaarintro: Kriegers luguber klinkende versie van de traditional 'My Country Tis of Thee')
 - 'Crawling King Snake' (Manzarek ad-libbing 'Yeah!' voor orgelsolo)
 - 'The wasp (Texas Radio and the Big Beat)' (extra drums aan het eind)
- » 40th anniversary edition (2006). Met andere mixen, langere fade-outs, aanvullende overdubs, studiocommentaar enz., en met bonustracks 'Orange County Suite' en '(You Need Meat) Don't Go No Further'.
- » 180 grams vinyl (2009)
- » 40th anniversary edition (2011, dubbel-cd met op disc 2 alternatieve versies plus 'Rock Me' en 'She Smells So Nice'; bovendien zijn via drie online platforms extra bonustracks verspreid die niet op cd zijn verschenen: 'L.A. Woman (Take 1)' en 'Crawling King Snake (Run-Through and Studio Chatter)' [via iTunes], 'Love Her Madly (Take 1)' en 'The Changeling (Take 9)' [via Amazon], en 'The WASP (Texas Radio and the Big Beat) (Instrumental)' [via Spotify].)

- » *The Workshop Sessions* (2012, cd en vinyl)
- » Hybrid Super Audio cd (2012)
- » 200 grams vinyl (45 rpm) / SACD (2013) (onderdeel van *Infinite* boxset)
- » 50th anniversary edition (2021, box met 3 cd's en 1 elpee; officiële remasters plus opnamesessies en outtakes ('She Smells So Nice' en 'Rock Me Baby' (beide ook al eens verschenen op de 40th Anniversary Edition in 2012), en 'Get Out Of My Life Woman', 'The Bastard Son Of Jimmy & Mama Reed (Cars Hiss By My Window)' en 'Mystery Train').
- » *L.A. Woman Sessions* (RSD) (2022, box met 4 elpees)
- » HMV 1921 Centenary Edition (2023)

Other Voices (Elektra, 1971)

Kant 1	Kant 2
In the Eye of the Sun	Down on the Farm
Variety Is the Spice of Life	I'm Horny, I'm Stoned
Ships w/ Sails	Wandering Musician
Tightrope Ride	Hang On to Your Life

Full Circle (Elektra, 1972)

Kant 1	Kant 2
Get Up and Dance	The Mosquito
4 Billion Souls	The Piano Bird
Verdilac	It Slipped My Mind
Hardwood Floor	The Peking King and the New York
Good Rockin'	Queen

» re-release (remastered) (2015, 2 cd package met beide albums)

Weird Scenes inside the Gold Mine (Elektra, 1972)

Kant 1	Kant 2
Break On Through	Love Her Madly
Strange Days	Spanish Caravan
Shaman's Blues	Ship of Fools
Love Street	The Spy
Peace Frog / Blue Sunday	The End
The WASP (Texas Radio and the Big Beat)	
End of the Night	
Kant 3	Kant 4
Take It As It Comes	Riders on the Storm
Runnin' Blue	Maggie M'Gill
L.A. Woman	Horse Latitudes
Five to One	When the Music's Over
Who Scared You	
(You Need Meat) Don't Go No Further	

» re-release (remastered) (2014, 2 cd's / 2 elpees)

The Best of The Doors (Elektra, 1973) (us persing: quadrafonische mix)

Kant 1	Kant 2
Who Do You Love	Touch Me
Soul Kitchen	Love Her Madly
Hello, I Love You	Love Me Two Times
People Are Strange	Take It As It Comes
Riders on the Storm	Moonlight Drive
	Light My Fire

- » re-release Columbia House Record Club (1979)
- » re-release op SACD (2015)
- » 'high-resolution Quadraphonic mix': bonus blu-ray disc bij *The Singles* (2017)

Compilaties, livealbums, boxsets

Golden Album (Japanse compilatie, 1968)
Golden Doors Vol. 2 (Japanse compilatie, 1970)
Star Collection (1975)
Star Collection Vol. 2 (1975)
An American Prayer (1978)
Greatest Hits (1980)
Alive, She Cried (1983, in 1984 op cd)
Classics (1985)
The Best of The Doors (1985, cd-versie met bonustrack 'Alabama Song')
Live at the Hollywood Bowl (1987) (in 1987 en 1991 op cd, met korte edit 'Light My Fire')
The Doors: Original Soundtrack Recording (1991, cd-versie met bonustrack 'When the Music's Over')
In Concert (1991)
Diversen, *Message to Love – The Isle of Wight Festival* (1995), The Doors, 'When the Music's Over'.
An American Prayer (1995, cd en elpee, remastered, met bonustracks; elpeeversie met elpeeformaat booklet)
Greatest Hits (1996)
The Doors Box Set (1997) ingekorte 'Who Scared You' 3:18 (elders 3:52) bevat Morrisons ad-libs 'ooh' en 'pfooh' tijdens instrumentaal thema (1:50), en er is een couplet verwijderd ('well my room is so cold')
Essential Rarities (1999, 'Who Scared You' zonder edits)
The Complete Studio Recordings (1999)
The Bright Midnight Sampler (2000)
Live in Detroit (2000)
The Best of The Doors (2000, 2 cd / 3 cd incl. remixes 'Riders On the Storm')
Bright Midnight: Live in America (2001)
Live in Hollywood: Highlights from the Aquarius Theatre Performances (2001)
Live at the Aquarius Theatre: The First Performance (2001)
The Very Best of The Doors (2001)
Live at the Aquarius Theatre: The Second Performance (2001)
No One Here Gets Out Alive (2001)
The Lost Interview Tapes Featuring Jim Morrison Volume One (2001)

The Lost Interview Tapes Featuring Jim Morrison Volume Two (2002)
Backstage and Dangerous: The Private Rehearsal (2002)
Live in Hollywood (2002)
Legacy: The Absolute Best (2003) (met bonustrack studioversie ‘The Celebration of the Lizard’)
The Complete Studio Recordings (2003) (longbox, identiek aan ‘The Cube’)
Boot Yer Butt: The Doors Bootlegs (2003)
Live in Philadelphia ’70 (2005)
Love / Death / Travel (2006)
Set the Night on Fire: The Doors Bright Midnight Archives Concerts (2006) (alleen download)
Perception (2006)
The Very Best of The Doors (2007) [niet te verwarren met de gelijknamige compilatie uit 2001], verkrijgbaar in 1-cd, 2-cd en 2-cd + dvd-versies. Disc 2 van de Amerikaanse en Britse editie zijn verschillend; de iTunes-download versie is vermeerderd met bonustracks remixes van ‘L.A. Woman’, ‘Hello, I Love You’, ‘Maggie M’Gill’, ‘You Make Me Real’ en ‘Roadhouse Blues’
Live in Boston (2007)
Scattered Sun (2007) (‘produced and manufactured for Starbucks’)
The Future Starts Here: The Essential Doors Hits (2008) (met kortere versie ‘The End’ van Apocalypse Now)
Live in Pittsburgh 1970 (2008)
The Platinum Collection (2008)
The Doors: Vinyl Box Set (2008)
Live at the Matrix 1967 (2008)
Live in New York (2009) (via de Rhino website konden kopers van de boxset met een speciale code drie alternatieve versies downloaden: ‘Rock Me’, ‘Going to N.Y. Blues’ en ‘Maggie M’Gill’ (zonder de in 2009 door John Sebastian overdubbed mondharmonicapartijen die wel in de zaal te horen maar niet op de tape vastgelegd waren).
When You’re Strange: Music From The Motion Picture (2010)
Live in Vancouver 1970 (2010)
A Collection (2011)
L.A. Woman: The Workshop Sessions (2012)
Live at the Bowl ’68 (2012)

Infinite (2013, 12 elpees (de 6 studioalbums op 45 RPM) + 6 SACD’s)
Behind Closed Doors: The Rarities (2013)
The Doors Singles Box (2013)
Strange Nights of Stone: The Doors Bright Midnight Archives Concerts Vol. II (2013)
Curated by Record Store Day (2013, vinyl; mono en stereo mixen singles en live tracks; twee versies: JD’s en RK’s setlist)
London Fog 1966 (2016, cd en vinyl)
Live at the Aquarius Theatre: The First Performance (RSD) (2016, 3 elpees, remixed / remastered, incl. soundcheck ‘Maggie M’Gill’)
Live at the Matrix (RSD) (2017, vinyl)
The Singles (2017, 7 inch singles boxset)
The Singles (2017, 2 cd (met bonustracks ‘mono radio versions’))
The Singles (2017, 2 cd (met bonustracks ‘mono radio versions’) + bonus blu-ray disc: *The Best of The Doors* (1973 versie) (‘high-resolution Quadraphonic mix’)
An American Prayer (RSD) (2018, vinyl)
Live at the Isle Of Wight Festival 1970 (2018)
Let’s Feed Ice Cream to the Rats – San Francisco, CA, Mar. 7 & 10, 1967 (RSD) (2018)
Live At The Isle Of Wight 1970 (RSD) (2019, vinyl)
London Fog May 1966 (RSD) (2019, vinyl 10 inch)
Paris Blues (RSD) (2022, vinyl)
Golden Album (reissue van Japanse compilatie uit 1968 incl. 5 track 7 inch EP) (2023, vinyl)
Live At The Matrix 1967: The Original Masters (2023, 5 elpees / 3 cd’s)
Live In Bakersfield, August 21, 1970 (RSD) (2023, 2 elpees / 2 cd’s)
The Doors Mini Turntable (RSD, drie 3 inch singles) (2023)
Alive, She Cried (musicassette) (2023)
Alive, She Cried (2024, vinyl)
Live At Konserthuset, Stockholm, September 20, 1968 (RSD) (2024, 3 elpees / 2 cd’s)
The Doors 1967-1971 (Rhino High Fidelity box met de 6 studioalbums, 6 elpees) (2024)
Live in Detroit (RSD) (2024, 4 elpees)
Golden Doors Vol. 2 (reissue van Japanse compilatie uit 1970 incl. 5 track 7 inch EP) (2025)
Immersed (1967-1971) (box met de 6 studioalbums, Atmos mix op blu-ray) (2025)
Greatest Hits (re-release 1980 compilatie) (2025)

Jim Morrison

An American Prayer (Elektra / Asylum, 1978)

Kant 1	Kant 2
AWAKE	WORLD ON FIRE
Ghost Song	American Night
Dawn’s Highway	Roadhouse Blues
Newborn Awakening	World on Fire
	Lament
	The Hitchhiker
TO COME OF AGE	
Black Polished Chrome	
Latino Chrome	AN AMERICAN PRAYER
Angels and Sailors	[op oorspronkelijke uitgave zonder
Stoned Immaculate	onderverdeling in tracks]
	Hour of Magic
	Freedom Exists
THE POET’S DREAMS	A Feast of Friends
[op oorspronkelijke uitgave:	
THE POET’S DREAM]	
The Movie	Bonustracks cd (1995):
Curses, Invocations	Babylon Fading
	Bird of Prey
	The Ghost Song

- » re-release (1995, cd en elpee, remastered, met bonustracks; elpeeversie met elpeeformaat booklet)
- » re-release (RSD) (2018, vinyl)

Bijdragen van Jim Morrison op albums, voor zover in het voorgaande niet genoemd:

The Lost Interview Tapes Featuring Jim Morrison Volume One (2001)
The Lost Interview Tapes Featuring Jim Morrison Volume Two (2002)
[diversen] The Many Faces of The Doors (2015), ‘Perceptual Notions’
The Collected Works Of Jim Morrison (2021, 6 cd’s met o.a. de opname die Morrison op zijn zevenentwintigste verjaardag maakte van door hem voorgedragen gedichten)

Ray Manzarek

The Golden Scarab (A Rhythm Myth) (Mercury, 1974)

Kant 1	Kant 2
He Can’t Come Today	The Purpose of Existence Is?
Solar Boat	The Moorish Idol
Downbound Train	Choose Up and Choose Off
The Golden Scarab	Oh Thou Precious Nectar Filled
	Form (or) A Little Fart

» cd-release (1992, 2004)

The Whole Thing Started with Rock & Roll Now It’s Out of Control (Mercury, 1975)

Kant 1	Kant 2
The Whole Thing Started with Rock	I Wake Up Screaming
& Roll Now It’s Out of Control	Art Deco Fandango
The Gambler	Bicentennial Blues (Love It
Whirling Dervish	or Leave It)
Begin the World Again	Perfumed Garden

» cd-release (2005)

Carmina Burana (A&M, 1983)

Kant 1	Kant 2
DESTINY: RULER OF THE WORLD	IN THE TAVERN
The Wheel of Fortune (O Fortuna)	Boiling Rage (Estuans Interius)
The Wounds of Fate (Fortune Plango)	The Roasted Swan (Olim Lacus)
	In the Tavern (In Taberna)
SPRINGTIME	
The Face of Spring (Veris Leta Facies)	THE COURT OF LOVE
Sunrise (Omnia Sol Temperat)	Love Flies Everywhere (Amor Volat)
Welcome (Ecce Gratum)	A Young Girl (Stetit Puella)
The Dance (Tanz)	Come, My Beauty (Veni Veni Venias)
Sweetest Boy (Dulcissime)	The Lovers (Blanziflor et Helena)
If the Whole World Was Mine	
(Were Diu Werlt)	DESTINY: RULER OF THE WORLD

» cd-release (1992, 2012)

The Wheel of Fortune (O Fortuna)

Nite City

Nite City (20th Century Records, 1977)

Kant 1	Kant 2
Summer Eyes	Midnight Queen
Nite City	Bitter Sky Blue
Love Will Make You Mellow	Caught in a Panic
Angel w/No Freedom	In the Pyramid
	Game of Skill

Golden Days Diamond Nights (20th Century Records, 1978)

Kant 1	Kant 2
Riding on the Wings of Love	Die High
The Dreamer	Blinded by Love
Holy Music	Barcelona
Ain't Got the Time	America

- » re-release (remastered) (2006, 1 cd met beide albums)
- » ‘America’ (2019, vier verschillende mixen, incl. 1 mix met slidegitaarsolo door Robby Krieger, ter gelegenheid van wat Ray Manzareks tachtigste verjaardag zou zijn)

Bijdragen en samenwerkingen van Ray Manzarek, voor zover in het voorgaande niet genoemd:

Bill Walton, *Men Are Made in the Paint. An Audio Guide to The World of Basketball* (1994).

Bioscoopfilm *Strange Days* (1995), keyboards op ‘Strange Days’, met Prong.

Diversen, *The X-Files: Fight the Future* (1997), met voor de filmsoundtrack door X gemaakte opname van ‘The Crystal Ship’, met Manzarek als producer.

Doug Fieger, *First Things First* (1999), piano en orgel.

The Knack ... *But the Little Girls Understand* (1980) (re-release 2002), bonustracks live at The Troubadour, 1978, met Manzarek op ‘Soul Kitchen’ en ‘Whiskey Bar’ [sic].

Diversen [Artists for Literacy], *Songs Inspired by Literature Chapter One* (2002), ‘He Can’t Come Today’ (geïnspireerd op Samuel Beckett, *Waiting for Godot*)

Earthling, *Humandust* (2004), keyboards en piano op ‘Saturated’ en ‘An Angel Comes to Babylon’.

[diversen] *Hen House Studios Anthology Volume 4* (2004), met Michael C. Ford en Manzarek op ‘Extreme Unction for James Douglas Morrison’.

Ray Manzarek & Michael McClure, *The Third Mind* (2006), ook met Jim Carroll, Lawrence Ferlinghetti, Allen Ginsberg.

Ray Manzarek & Darryl Read, *Bleeding Paradise* (2007).

Ray Manzarek & Roy Rogers, *Ballads Before the Rain* (2008), met ‘Crystal Ship’ en ‘Riders on the Storm’.

‘Weird Al’ Yankovic, *Internet Leaks* (2009) en *Alpocalypse* (2011), keyboards op ‘Craigslit’, een stylistische parodie op The Doors, gebaseerd op ‘When the Music’s Over’, met verwijzingen naar ‘Hello, I Love You’.

Ray Manzarek & Roy Rogers, *Translucent Blues* (2011), met ‘Game of Skill’ van Nite City.

Ray Manzarek & Michael McClure, *The Piano Poems: Live from San Francisco* (2012), met ‘Eagle in the Whirlpool’.

Ray Manzarek & Roy Rogers, *Twisted Tales* (2013), met ‘Just Like Sherlock Holmes’, ‘Eagle in a [sic] Whirlpool’, ‘Cops Talk’ en ‘American Woman’.

David Pack, *Napa Crossroads* (2014), studio-opname van Manzarek uit 2012, op ‘Silverado Free’ speelt hij op zijn oude Vox Continental en een Steinway piano, en vertelt een van zijn verhalen.

Documentaire *Third Mind Blues* (2016) (over samenwerking met Roy Rogers).

Robby Krieger

Robby Krieger & Friends (World Pacific, 1977)

Kant 1	Kant 2
Gumpopper	The Ally
Uptown	Low Bottomy
Every Day	Spare Changes
Marylin [sic] Monroe	Big Oak Basin

» cd-release (1991, 2013)

Versions (Passport Records, 1982)

Kant 1	Kant 2
Tattooed Love Boys	Reach Out I'll Be There
Her Majesty	Gavin Leggit
East End, West End	Underwater Fall
Crystal Ship [sic]	I'm Gonna Tell on You
Street Fighting Man	Harlem Nocturne

Robby Krieger (Cafe Records / MFSL Inc., 1985)

Kant 1	Kant 2
Bag Lady	Costa Brava
Reggae Funk	Noisuf
Bass Line Street	

» *Versions* en *Robby Krieger* alleen uitgebracht op 1 cd met beide albums (1996)

No Habla (I.R.S., 1989 [cd en elpee])

Kant 1	Kant 2
Wild Child	The Big Hurt (Dolores)
Eagles Song	Piggy's Song
It's Gonna Work Out Fine	I Want You, I Need You, I Love You
Lonely Teardrops	You're Lost Little Girl
Love It or Leave It	

Door Jams (I.R.S., 1989) (alleen op cd)

Gavin Leggit
East End, West End
Her Majesty
Reach Out I'll Be There
I'm Gonna Tell on You
Spare Changes
Big Oak Basin
Reggae Funk
Crystal Ship
Underwater Fall
Bass Line Street
Bag Lady
Low Bottomy
The Ally

RKO Live! (One Way Records, 1995) (alleen op cd)

Revelation
Back Door Man
Blue Note Shuffle
Spanish Caravan / Spain
Riders on the Storm
So What
African Daisy
Gavin Leggit
Light My Fire

Cinematix (In de beginfase was dit album getiteld *Movie Music*. Er is één niet uitgebracht nummer bekend: 'Pacific Rim') (Oglio, 2000) (alleen op cd)

Snake Oil
Idolatry
Skip
Missionary Jam
Psychadelicate
Haunted Spouse

Red Alert
Brandino
Out of the Mood
War Toad (Peace Frog Remix) (promo-cd)

Singularity (Oglio, 2010 [elpee], 2013 [cd])
Russian Caravan Intro (flamencogitaarintro, verwijzing naar ‘Spanish Caravan’)
Russian Caravan
Southern Cross
Event Horizon Intro (flamencogitaarintro, verwijzing naar ‘Spanish Caravan’)
Event Horizon
Coffin Dodger
Trane Running Late
Let It Slide
Solar Wind
House of Bees

In Session (Purple Pyramid, 2017 [cd], 2019 [elpee])
Across the Universe (met Jackson Browne, eerder verschenen op [Diversen],
’70s Box. *The Sound of a Decade* (2007) en op [Diversen], *Abbey Road. A Tribute to The Beatles* (2009)
Hypernova [Inner Space Mix] (met Nik Turner)
Empty Spaces (met Billy Sherwood)
Where We Belong [Prism Mix] (met Tony Kaye)
Don’t Leave Me Now (met Tommy Shaw)
Brain Damage (met Geoff Downes)
School (met Rod Argent)
Deep Down (met William Shatner)
Little Drummer Boy
All You Need Is Love (met John Wetton, eerder verschenen op [Diversen],
Abbey Road. A Tribute to The Beatles (2009)
Back Door Man (live)

The Ritual Begins at Sundown (R&O Records, 2020 [cd en elpee])
What Was That?
Slide Home
The Drift
Chunga’s Revenge
Hot Head
Yes, The River Knows
The Hitch
Dr Noir
Bianca’s Dream
Screen Junkie

Robby Krieger and The Soul Savages (R&O Records, 2024 [cd en elpee])
Shark Skin Suit
Samosas & Kingfishers
A Day in L.A.
Killzoni
Contrary Motion
Never Say Never
Bouncy Betty
Ricochet Rabbit
Blue Brandino
Math Problem

Robby Krieger Archive (downloads in het kader van het vijftigjarig bestaan van The Doors): ‘Black Cloud’, ‘That’s All Right’, ‘Lovin’ You for All the Right Reasons’ (The Butts Band) (2017), ‘Nasty Kinky’ (2018) (re-release van 12 inch single uit 1986)

Bijdragen en samenwerkingen van Robby Krieger, voor zover in het voorgaande niet genoemd:

Guest D.J. (1983, radioshow #45, Rolling Stone Magazine Productions)
[diversen] *Guitar Speak* (1988), ‘Strut-a-Various’
[diversen] *Night of the Guitar Live!* (1989), ‘Love Me Two Times’, ‘All Along the Watchtower’.

[diversen] *Navarre Corporation Presents 1994 NARM Compilation* (1994), ‘Love Ride’.

Eric Burdon, *Live at the Ventura Beach California* (2008, opgenomen 1989-1990), als lid van de band, met Doors-titels: ‘Back Door Man’ en ‘Roadhouse Blues’.

Diversen, *Back Against the Wall* (2005), eerbetoon aan het Pink Floyd-album *The Wall*. Krieger speelt gitaar op twee nummers: ‘Empty Spaces’ (met Billy Sherwood) en ‘Don’t Leave Me Now’ (met Tommy Shaw).

Particle, *Transformations Live for the People* (2006), gitaar op Doors-titel ‘L.A. Woman’ en de Stevie Wonder-cover ‘Superstition’.

Eric Burdon, *Live at The China Club, and More* (2012)

Fuel, *Puppet Strings* (2014), gitaar op titelnummer.

John Garcia, *John Garcia* (2014), gitaar op ‘Her Bullets Energy’.

[diversen] *The Many Faces of The Doors* (2015), ‘Brain Damage’, ‘Time’.

Walter Trout, *Survivor Blues* (2019), slidegitaar op ‘Goin’ Down to the River’.

[diversen] *America Salutes You Presents: Guitar Legends II* (2019), ‘Roadhouse Blues’, ‘Light My Fire’, ‘Back Door Man’, ‘Love the One You’re With’.

John Densmore

Bijdragen als bandlid:

The Modifiers, single ‘Goodbye Good Ridence [sic] and Good Luck’ / ‘Rowena’ (1984).

Tribaljazz

Tribaljazz (Hidden Beach Records, 2006) (alleen op cd)

Skytrails

Blues for Bali

La Tormenta

Vegetable Wizard

Orange Midnight

The First Time (I Heard Coltrane)

Piano Interlude

Lyria

Violet Love

Riders on the Storm

Violet Love

Violet Love Remix [hidden track]

Bijdragen en samenwerkingen van John Densmore, voor zover in het voorgaande niet genoemd:

Diversen, *Hen House Studios Anthology Volume One: 1999-2001* (2001), percussie op ‘Afghani’.

Burning Sky, *Spirits in the Wind* (2002), drums en dumbek.

Joe Shakarchi, *Sunrise in the West* (2005), drums en percussie.

Keith Secola, *Native Americana. A Coup Stick* (2005), drums op ‘Sea of Cortez’ en ‘Kokopelli Blues’.

Reza [Derakhshani], *Ray of the Wine* (2005), percussie en productie.

Floyd Red Crow Westerman, *A Tribute to Johnny Cash* (2006), drums op ‘Don’t Take Your Guns to Town’.

[diversen] *Indian Rezervation Blues and More* (2009), ‘Heart Beat’.

[diversen] *Rare Breed. The Songs of Peter LaFarge* (2010), Densmore drumt én zingt (!) op ‘Drums’.

[diversen] *The Many Faces of The Doors* (2015), ‘The First Time (I Heard Coltrane)’, ‘Blues for Bali’ (beide met Tribaljazz).

The Butts Band

The Butts Band (Blue Thumb, 1974)

Kant 1	Kant 2
I Wont Be Alone Anymore	Be with Me
Baja Bus	New Ways
Sweet Danger	Love Your Brother
Pop-A-Top	Kansas City

» cd-release als mini elpee package (2025)

Hear and Now (Blue Thumb, 1975)

Kant 1	Kant 2
Get Up, Stand Up	Don't Wake Up
Corner of My Mind	If You Gotta Make a Fool
Caught in the Middle	of Somebody
Everybody's Fool	Feelin' So Bad
Livin' and Dyin'	White House
	Act of Love

The Complete Recordings (One Way Records, 1996)

Zoals bovenstaande twee albums, aangevuld met 'That's All Right' en 'Lovin' You for All the Right Reasons'. Deze nummers zijn op 24 juli 2017 ook uitgebracht als Robby Krieger Archive-download.

Gezamenlijke projecten Krieger, Densmore

The Comfortable Chair, *The Comfortable Chair* (1969), als producers.
The Krieger-Densmore Reggae Bonanza, 'Kinky Reggae' / 'Get Up Stand Up' (1983) (12 inch single)
James Lee Stanley & Cliff Eberhardt, All Wood and Doors (2011),
Krieger en Densmore spelen allebei mee op drie nummers.

Gezamenlijke projecten Krieger, Manzarek

The Doors of the 21st Century, *L.A. Woman Live* (2003), Verizon Wireless Theater, Houston, 26 oktober 2003
The Doors of the 21st Century, *Live In Hollywood New Year's Eve 2004* (2003), Kodak Theatre, Hollywood, 31 december 2003 - 1 januari 2004
The Doors of the 21st Century, *Live in Atlanta, CA* (2004), Music Midtown Festival, Atlanta, 1 mei 2004
The Doors of the 21st Century, *Live in West Palm Beach* (2004), Sunfest, West Palm Beach, 2 mei 2004
The Doors of the 21st Century, *Live in New York* (2004), Roseland Ballroom, New York, 5 mei 2004
The Doors of the 21st Century, *Live in CT* (2004), Mohegan Sun Arena, Uncasville, 6 mei 2004
The Doors of the 21st Century, *Live in Denver* (2004), Universal Lending Pavillon, Denver, 18 juni 2004
The Doors of the 21st Century, *Live in Anaheim, CA* (2005), House of Blues Anaheim, 31 december 2004

Gezamenlijke projecten Manzarek, Krieger, Densmore

Paul en Georgia Ferrara, *The Paul & Georgia Album* (2005), opnamen uit 1968-1976. Op 'Hopi' en 'One More Drink' spelen Manzarek, Krieger en Densmore mee. 'Bald Mountain' werd gebruikt in de film *HWY*.
'Change' en 'Joyride' met (leden van) Nite City.
An American Prayer (1978)
Robby Krieger, *Robby Krieger & Friends* (1977), op 'Her Majesty' speelt Manzarek keyboards, en Densmore drums; op 'Crystal Ship' speelt Densmore drums, en Manzarek melodica; op 'I'm Gonna Tell on You' speelt Densmore timbales.
Rock & Roll Hall of Fame (1993) (met Eddie Vedder) *VH1 Storytellers. The Doors: A Celebration* (2001, dvd)
Film *Re:Generation Music Project* (2012)
Skrillex, *Bangarang* (2012), Manzarek, Krieger en Densmore spelen mee op 'Breakn' a Sweat'.
Tech N9ne, *Something Else* (2013), Manzarek, Krieger en Densmore spelen mee op 'Strange 2013'.
Michael C. Ford, *Look Each Other in the Ears* (2014)

Covers, mash-ups, persiflages, remixen, samples, sound-alikes, tributebands, tributes

Covers

A. The Doors die andere artiesten coveren

- ‘Adagio in G mineur’ (toegeschreven aan Tomaso Albinoni, maar gecomponeerd door Remo Giazotto)
- ‘Afro Blue’ (Mongo Santamaria)
- ‘Alabama Song’ (Bertolt Brecht, Kurt Weill)
- ‘All Blues’ (Miles Davis)
- ‘Baby, Please Don’t Go’ (Big Joe Williams)
- ‘Back Door Man’ (Willie Dixon)
- ‘Bags’ Groove’ (Milt Jackson)
- ‘Carol’ (Chuck Berry)
- ‘Close to You’ (Willie Dixon)
- ‘Crawling King Snake’ (John Lee Hooker)
- ‘Don’t Fight It’ (Wilson Pickett)
- ‘Fever’ (Eddie Cooley, Otis Blackwell)
- ‘Get Out of My Life, Woman’ (Allen Toussaint)
- ‘Gloria’ (Van Morrison)
- ‘Going to N.Y. Blues’ (Jimmy Reed)
- ‘Good Rockin’ (Roy Brown)
- ‘Heartbreak Hotel’ (Tommy Durden, Mae Boren Axton, Elvis Presley)
- ‘I’m a King Bee’ (James Moore)
- ‘I’m a Man’ (Bo Diddley, pseud. van Ellas McDaniel)
- ‘I’m Your Doctor’ (St. Louis Jimmy Oden)
- ‘I’m Your Hoochie Coochie Man’ (Willie Dixon)
- ‘Little Red Rooster’ (Willie Dixon)
- ‘Louie, Louie’ (Richard Berry)
- ‘Lucille’ (Albert Collins, Little Richard)
- ‘Me and the Devil Blues’ (Robert Johnson)
- ‘Money’ (Janie Bradford, Berry Gordy)
- ‘Mystery Train’ (Junior Parker)
- ‘People Get Ready’ (Curtis Mayfield)

- ‘Rock Me Baby’ (Muddy Waters)
- ‘St. James Infirmary’ (Big Joe Williams)
- ‘Summertime’ (George Gershwin)
- ‘Who Do You Love’ (Bo Diddley)
- ‘Will the Circle Be Unbroken’ (A.P. Carter)
- ‘(You Need Meat) Don’t Go No Further’ (Willie Dixon)

B. Artiesten die The Doors coveren

Het is ondoenlijk om een complete lijst te maken van artiesten die nummers van The Doors hebben gecovered. Wie heeft The Doors niet gecovered? Een selectie:

- ‘Alabama Song’
Corvos (2001)
- ‘Break on Through’
The Reds (1979), Shades of Hades (1986), Cactus World News (1989), Nevermore (1989), A Witness (1990), Dionysos (1996), Stone Temple Pilots (2000), Night Shift (2002), Bamboo (2004), Vitamin String Quartet (2005), Ceramic Dog (2008), Grupo 606, ‘Rompe Cruza O Ayudame’ (2009), Adrenaline Mob (2013)
- ‘End of the Night’
Rhea’s Obsession (2000)
- ‘Five to One’
Sacred Cowboys (1984), Marilyn Manson, ‘Disposable Teens pt. 2’ (2000, cd-single, met daarop ‘Five to One’), Alien Sex Fiend (2000)
- ‘Hello, I Love You’
Kim Fowley (1968), Les Baronets (1968), The Chords (1968), The Lettermen (1968), The Menace (1968), The Pets (1968), The Stupid Set (1980), Adam Ant (1982), Missing Persons (1982), The Delmonas (1984), Missing Persons (1986 [liveopname 1981]), T.C. (New Beat) (1988), The Cure (1990),* Anal Cunt (1998), Newlydeads (2000), Simple Minds (2001), Eurythmics (2005), Neimo (2006), Bellestar (2008), Dark Horses (2014)

* zie hiervoor The Cure, *Join the Dots: B-Sides and Rarities, 1978-2001 (The Fiction Years)* (2004, boxset), ‘Hello, I Love You (Psychedelic Version)’, niet eerder uitgebracht, opgenomen in 1990, ‘Hello, I Love You’, van de Elektra cd *Rubáiyat: Elektra’s 40th Anniversary* (1990), ‘Hello, I Love You (Slight Return Mix)’, van *Rubáiyat*.

‘Indian Summer’
Opal (1987)

‘L.A. Woman’
Radio Birdman (1977), Echo & The Bunnymen (1987), Leningrad Cowboys (1987), The Damned (1987), Billy Idol (1990), Jane’s Addiction (1991), Golden Earring (1995), Eating Crow (2000), The King (2000)

‘Light My Fire’
Gli Innominati, ‘Accendi un fiammifero’ (1967), Africa (1968), Chet Atkins (1968), Fairport Convention (1968, liveopname [boxset 2007]), Ivan ‘Boogaloo’ Joe Jones (1968), Jackie Wilson (1968), John Andrews Tartaglia (1968), Johnny Mathis (1968), José Feliciano (1968), Stanley Turrentine (1968), The Enoch Light Singers (1968), The Flowerz (1968), The Lettermen (1968), Trini Lopez & The Ventures (1968), Billy Larkin (1969), Bones Galore (1969), Booker T. & the M.G.’s (1969), Erma Franklin (1969), Four Tops (1969), Julie Driscoll, Brian Auger & the Trinity (1969), Julie London (1969), Lloyd Price (1969), M.B.P. Mix (1969), Nancy Holloway (1969), Nancy Sinatra (1969), Rhetta Hughes (1969), Ronnie Aldrich and London Festival Orchestra (1969), Soul Sam (1969), Spanky Wilson (1969), Stevie Wonder (1969), The Friends of Distinction (1969), Tina, ‘Tu M’A Bien Trop Fait Pleurer’ (1969), Touch (1969), Woody Herman (1969), Ananda Shankar (1970), Astrud Gilberto (1970), Birth Control (1970), Edmundo Ros & His Orchestra (1970), Giano Ton, ‘Dammi Fuoco’ (1970), Horst Jankowski Orchester (1970), Jeanne Young (1970), Johnny Harris (1970), Mario Capuano E La Sua Orchestra (1970), Negative Space (1970), Nicola Di Bari, ‘Dammi Fuoco’ (1970), Shirley Bassey (1970), Ted Heath and His Music (1970), Al Green (1971), Helmut Zacharias (1971), Koichi Oki (1971), Chaquito (1972), Mae West (1972), The Free Design (1972), Isaac Hayes (1973), Joe Cruz & the Cruzettes (1973), Carol Douglas (1977), Amii Stewart (1978), Baccara, ‘Light My Fire (Baby, Won’t You Reach Out)’ (1978), New York Disco Machine

(1978), Silver Blue (1978), Minnie Riperton & José Feliciano (1979), Moebius (1979), The Stalin (1982), Simple Minds (1985 [op cd-box 2004]), Angel Blue (1988), Echo & The Bunnymen (1987), The Hampton String Quartet (1988), Divididos, ‘Enciende Mi Fuego’ (1989), Valli (1989), Amorphis (1994), Massive Attack (1994), Beastie Boys feat. Miho Hatori (1995), Bo Baral’s Excursionists, ‘Wallow in the Myrrh’ (1996), Dread Zeppelin (1996), Nekromantix (1996), The Mike Flowers Pops (1996), Kayah (1997), The London Symphony Orchestra (1997), Tami Lynn (1999), The Electric Hellfire Club (2000), UB40 (2000), Jackie ‘O’ (2002), The Surf Coasters & Ryoichi Endo (2002), Will Young (2002), Ebony Rhythm Band (2004), Pure Drama (2004), Etta James (2005), Friend ’N Fellow (2005), David Benoit (2008), Exilio (2008), Richard Cheese (2010), Alicia Keys (2011), Eliane Elias (2011), Tatha Manezes (2013), Michael Schulte (2014), POiSON GiRL FRiEND (2014), Wall of Death (2014), Quentin Alexander (2015), Spektakulatijs (2015)

‘Love Her Madly’
Wailing Souls (1998), Corvos (2001), Geri X (2014)

‘Love Me Two Times’
Long John Baldry (1980), The Inmates (liveopname 1984 [compilatie 1999]), Aerosmith (1990), Joan Jett (1990), The Mission (2000), Psychic Ills (2014)

‘Moonlight Drive’
Blondie (liveopname 1976, [bootleg 1979])

‘Not to Touch the Earth’
Bile (2002), Otep (2011)

‘Peace Frog’
Saccharine Trust (1984)

‘People Are Strange’
Julie Budd (1968), Bob Segarini (1978), Karel Fialka (1980), Shockabilly (1983), Brave Combo (1984), Dredd Foole and The Din (1985), Echo & The Bunnymen (1987), Edward Furlong (1992), Michael Ball (1998), Stina Nordenstam (1998), Twiztid (2000), Lea Delaria (2003), The Lucky Devils (2008), Jimmy Somerville

(2009), Robot Koch (2009), Branimir Johnny Štulić, ‘Ljudi Su Cudni’ (2012), ELEW (2012), Yuriy Veres, (2012), Camera (2014), The 69 Cats (2014)

‘Riders on the Storm’

Danny Mark, ‘Regen in der Nacht’ (1972), Aurora Mains Testers (1982), Annabel Lamb (1983), Rebel (1990), Dancing Fantasy (1991), Mann. (1991), Idee Des Nordens (1997), Corvos (2001), Ahn-Trio (2002), Dry & Heavy (2002), Señor Coconut and His Orchestra (2003), Vitamin String Quartet (2005), Wareika (2008), The Jolly Boys feat. Albert Minott (2010), Nektar (2012), Gee Gee Kettel feat. Soluna Samay (2013), Sean Finn (2013), Dead Skeletons (2014), Simple Minds (2014)

‘Roadhouse Blues’

Status Quo (1972), Frank Marino and Mahogany Rush (1980), Blue Öyster Cult (1982), Max-Him (1983), Frankie Goes to Hollywood, (1986), The Icicle Works (liveopname 1986 [remastered cd-edition 2011]), Jeff Healey Band (1989), UK Subs (1991), The Dusters (1992), Eric Burdon & Brian Auger (1993), S.L. Line (1993), Fish (1995), Rolf Harris (1995), Creed feat. Robby Krieger (1999), Rangzen (2000), Corvos (2001), Elkie Brooks (2005), Ministry (2007), Los Lonely Boys (2009), Deep Purple (2017)

‘Soul Kitchen’

The Lime (1967), Buddy Rich Band (1969), Mitch Ryder (1979), X (1980), By Chance (1982), Echo & The Bunnymen (1987 [bonustrack op remaster 2003]), Adamski (1991), David Lee Roth (2003), Patti Smith (2007), The Black Angels (2014)

‘Strange Days’

Prong & Ray Manzarek (1995), Sister Machine Gun (1995), Spahn Ranch (2000), MR RUSSIA (2015)

‘Summer’s Almost Gone’

The Rain (1990)

‘Take It As It Comes’

Sting-Rays (1984), Ramones (1992)

‘Tell All the People’

Merry Clayton (1970) (zij was de vrouw van Curtis Amy, die saxofoon speelt op ‘Touch Me’)

‘The Crystal Ship’

The Joyride (1967), Robby Krieger (1982), Smashing Pumpkins (liveopname 1989), Duran Duran (1995), Patti Smith (liveopname 1996 [2016]), X (1998), Joe Perry (2005), The HotRats (2009), Nevermore (2010) (bonustrack op limited edition), Andrea Corr (2011), Dead Meadow (2014)

‘The End’

Nico (1974), Nirvana (1995), Gregorian (2004), Dirty South (2008), The Raveonettes (2014)

‘The Mosquito’

Gary Wynn, ‘Moskito’ (1972), Peret, ‘El mosquito’ (1973), Ludwig Hirsch, ‘Die Gelse’ (1986)

‘The Spy’

Half Japanese (1981), The House of Love (1989)

‘The Unknown Soldier’

Made for TV (1983)

‘The WASP (Texas Radio and the Big Beat)’

Alexis Korner (1990)

‘Touch Me’

Katty Line, ‘Tu Vinci Sempre’ (1968), Bill Deal & The Rhondels (1969), Enoch Light (1969), Hugo Montenegro (1969), La Lupe (1969), Los Roller (1969), The Arbors (1969), The Lettermen (1970), Vitamin String Quartet (2005)

‘Twentieth Century Fox’

Freddy Cannon (1967), Johnny Cougar [Mellencamp] (1976), Pandora’s Box (1989), The Escape Club (1989) (Manzarek op keyboards)

‘Waiting for the Sun’
The Rose of Avalanche (1986), The Dispossessed (1988), Soundgarden
(liveopname 1996 [pre-order bonus cd 2011]), Floater (2000), Sanctuary (2014)

‘When the Music’s Over’
Gaznevada (1980), Električni Orgazam (1983)

‘Wild Child’
Robby Krieger (1989)

‘Yes, the River Knows’
Jasper Steverlinck, ‘The River Knows’ (2004)

‘You’re Lost Little Girl’
Siouxsie & the Banshees (1987), Robby Krieger (1989)

Mash-ups (selectie)

The Cult vs. The Doors, ‘Sanctuary’s Over’ (2004) (‘When the Music’s
Over’ en ‘(She Sells) Sanctuary’)

Blondie vs. The Doors, ‘Rapture Riders’ (2005) (‘Riders on the Storm’ en ‘Rapture’)

Doors vs. Sesame Street vs. The Macarena, ‘Break On Through’, ‘Mah Nà Mah Nà’
en ‘Macarena’ (2009 of eerder)

Danzig vs. The Doors, ‘Light My Mother’ (2011) (‘Light My Fire’ en ‘Mother’)

Ramones vs. The Doors, ‘I Wanna Break On Through’ (2013) (‘Break On Through’
en ‘I Wanna Be Sedated’)

The Temptations vs. The Doors, ‘Break On Through (To the Funky Side)’ (2018)
(‘Break On Through’ en ‘Shakey Ground’)

zie ook DoM mashups-covers op YouTube voor een hele serie mash-ups.

Persiflages (selectie)

ApologetiX, ‘Two-Time Baby / Lord’s House Blues’ (2005), met een christelijke
knipoog naar ‘Love Me Two Times’ en ‘Roadhouse Blues’.
‘Weird Al’ Yankovic, *Internet Leaks* (2009) en *Alpocalypse* (2011), ‘Craigslit’,
gebaseerd op ‘When the Music’s Over’, met verwijzingen naar ‘Hello, I Love You’.

Jimmy Fallon, ‘Reading Rainbow’ (2011), gestileerd naar het optreden van
The Doors in de Ed Sullivan Show, 1967.

Remixen (selectie)

Pete the Lodger & Paul Ballard, Peace Frog, 12 inch single (1991)
Diversen, *Rubáiyat, Plunderphonics* (1991)
‘Peace Frog’ Elektra promo cd-single (1997)
‘Peace Frog’ Elektra promo cd-single (1997)
The Doors, *Riders on the Storm 2000. The Remixes* (2000)
The Doors, *Riders on the Storm 2000 (Trance & Chill Out Remixes)* (2000, vinyl)
The Doors, *Riders on the Storm* (2001)
Diversen, *Essential Selection Presents The Clubber’s Bible* (2001)
Tube-Tech, *The End* (2003)
Tube-Tech, *Riders on the Storm* (2004)
The Doors, *Mixes* (2004). Met ‘L.A. Woman’ (Paul Oakenfold), ‘Roadhouse Blues’
(The Crystal Method), ‘Break On Through’ (BT).
The Doors, *Love / Death / Travel* (2006). Met ‘L.A. Woman’ (Paul Oakenfold
Remix), ‘Roadhouse Blues’ (Crystal Method Remix).
Thievery Corporation, ‘Strange Days’ (2006)
Infected Mushroom, *The Doors Remixed* (2007)
The Doors, *Remixed And Ready* (2007). Met (Excerpt) ‘Break On Through’
(Rock Version), ‘Hello, I Love You’ (Adam Freeland Remix), ‘Petrified’
(Fort Minor Remix), ‘Strange Days’ (Thievery Corporation Remix),
‘L.A. Woman’ (Paul Oakenfold Remix), ‘Love Me Two Times’ (Infected
Mushroom Remix), ‘People Are Strange’ (Infected Mushroom Remix),
‘Roadhouse Blues’ (Crystal Method Remix), ‘Roadhouse Blues’ (Crystal
Method Dub Version), ‘When the Music’s Over’ (DJ Lethal Remix),
‘Rapture Riders’ (Blondie vs. The Doors).

Samples

A. The Doors die andere artiesten ‘samplen’ (of elementen uit andermans songs in hun eigen muziek verwerken)

‘Break On Through’, gitaarriff uit ‘Mellow Down Easy’ van The Paul Butterfield Blues Band.

‘Hello, I Love You’, gitaarriff uit ‘All Day and All of the Night’ van The Kinks, maar volgens Krieger geïnspireerd op ‘Sunshine of Your Love’ (Cream).

‘Hyacinth House’, brug: Frederic Chopin, ‘Polonaise op. 53 in As majeur’.

‘L.A. Woman’, repeterende figuur op 0:24: Blood, Sweat & Tears, ‘House in the Country’.

‘Light My Fire’, akkoordenschema geïnspireerd op ‘Ole’ en ‘My Favorite Things’ (John Coltrane).

‘My Wild Love’, geïnspireerd op oude chain gang-liederen.

‘Runnin’ Blue’, introtekst overgenomen van ‘Poor Howard’ (Lead Belly).

‘Spanish Caravan’, intro geïnspireerd op ‘Asturias (Leyenda)’ (Isaac Albéniz).

‘Touch Me’, coda: Colgate-Palmolive, Ajax televisiecommercial *Stronger Than Dirt* (1963); in 1965 verwerkte Roy Head een instrumentale frase uit die tune in zijn hit ‘Treat Her Right’.

‘We Could Be So Good Together’, verwijzing naar een frase uit ‘Straight, No Chaser’ (Thelonious Monk).

‘When the Music’s Over’, orgelintro geïnspireerd op ‘Watermelon Man’ (Herbie Hancock).

B. Artiesten die The Doors samplen (inclusief verwijzingen uit het presample tijdperk) (online luisteren op www.whosampled.com/The-Doors)

Jonathan Elias, *Requiem for the Americas (Songs from the Lost World)* (1989), ‘The Journey’ (met Morrisons stem ‘Search on, man’) en ‘The Chant Movement’ (met ‘Moonshine night, Mt. village, insane in the woods in the deep trees’).

Jonathan Elias, *Prayer Cycle. Path to Zero* (2011), ‘Path to Zero’ (met Morrisons stem ‘Moonshine night, Mt. village, insane in the woods in the deep trees’).

Diversen, *A Highly Ragged Guide to My Kind of Blue(s)* (1995), Mal [Daniel Malem-pré], ‘Homme Aux Portes’ (met Morrisons stem ‘I have a vision from America, seen from the air’, ‘Earth, air, fire, water’, ‘Now listen to this, I’ll tell you about Texas Radio and the Big Beat’ enz.)

Proclamations of the Wild Child (featuring spoken word of Jim Morrison) (1999)

Fatboy Slim, *Halfway Between the Gutter and the Stars* (2000), ‘Sunset (Bird of Prey)’ bevat Morrisons a capella stemopname van ‘Bird of Prey’.

Fatboy Slim, ‘Sunset (Bird of Prey)’ (2000), maxisingle, bevat ‘Sunset (Bird of Prey) (edit)’, ‘Sunset (Bird of Prey) (full version)’ en ‘Sunset (Bird of Prey) (Darren Emerson remix)’.

Satellite Party (band van Perry Farrell), *Ultra Payloaded* (2007), bevat Morrisons a capella stemopname van ‘Woman in the Window’.

‘Alabama Song’
J. Blanco, ‘Sun of a Virgin Mother’ (1999), K.A.S.T.A. Squad, ‘Hera’ (2002), Mac Dre, San Quinn & Smoov-E, ‘Show Me the Way’ (2006), Porta, ‘Sobre El Famoso Tema’ (2008), Pupajim, ‘International Farmer’ (2010), MC Unabez and Frainstrumentos feat. Matiah Chinaski, Portavoz & DJ Perez, ‘Cuenta Hasta Tres’ (2015)

‘A Little Game’ (*Live at the Hollywood Bowl*)

Acen, ‘Close Your Eyes (‘XXX’ Mix)’ (1991), Acen, ‘Close Your Eyes (Optikon-fusion!)’ (1992), Acen, ‘Trip II the Moon (Part 1)’ (1992), Acen, ‘Trip II the Moon (The Darkside...)’ (1992), Neophyte, ‘Back in My Brain’ (1993), Brothers in Crime, ‘Out of Sight’ (1994), DJ Delirium feat. DJ Weirdo, ‘Open Your Eyez’ (1995), Gecko, ‘Just Close Your Eyes’ (1998), D.A.V.E. The Drummer, ‘Hydraulix 2’ (1999), John Creamer & Stephane K, ‘Forget the World’ (2003), Speaker Junk, ‘Close Your Eyes’ (2007), CamelPhat, ‘Lizard King’ (2017)

‘An American Prayer’

The Kleptones, ‘13:30 – The Black Devil Is Not Enough’ (2006), The Kleptones, ‘Freeze’ (2010)

‘Angels and Sailors’

Bad Company (Drum & Bass), ‘Ladies of Spain’ (2001), Chinese Man, ‘One Past’ (2011)

‘Awake’

Creaming Jesus, ‘Bathtime for Jim (Kick Down The Doors)’ (1992)

‘Back Door Man’

The Coup, ‘Dig It’ (1993)

‘Been Down So Long’

Chase & Status feat. Tempa T, ‘Hypest Hype’ (2010)

‘Black Polished Chrome’

Emmanuel Top, ‘Turkish Bazar’ (1994), Emmanuel Top, ‘Acid Phase (Nevada Kid Club Mix 2002)’ (2002), Royal Gigolos, ‘The DJ...’ (2004), KiNK, ‘At Night’ (2009) ‘Breakn’ a Sweat’ (Skrillex & The Doors) Truxton, ‘2 Old 2 Sober’ (2012)

‘Break On Through’

Dionysos, ‘Break On Through’ (1995), Mr. Complex, ‘Underground Up’ (2001), DJ Disse, ‘Break On Through’ (2007), Cypress Hill feat. Everlast, ‘Take My Pain’ (2010), The Evolution Control Committee, ‘Pwn Monkey’ (2011), The Raveonettes

(2014), Hollywood Vampires, ‘Five to One – Break On Through (To the Other Side)’ (2015), Сплин, ‘Череп и кости’ (2016)

‘Dawn’s Highway’

Marko Furstenburg, ‘Freedom Exists’ (2014)

‘End of the Night’

Jaz-O and The Immobilarie, ‘Love Is Gone (9th Wonder Remix)’ (2003)

‘Five to One’

Kiss, ‘She’ (1975), Jay-Z, ‘Takeover’ (2001), Soulman, ‘Unrolling the Blueprint’ (2002), Tray Deee, ‘Untitled’ (2002), Fort Minor and DJ Green Lantern, ‘Dolla’ (2005), J Dilla feat. Frank-N-Dank, ‘We F’ed Up’ (2008), Oasis, ‘Waiting for the Rapture’ (2008), Hollywood Vampires, ‘Five to One – Break on Through (To the Other Side)’ (2015)

‘Ghost Song’

Space by Freeform (1998)

‘Hello, I Love You’

RhythmX, ‘I Got a Few Screws Loose’ (1993), The Bran Flakes, ‘The Hello Show’ (1999), Necro, ‘You-Ho (Remix)’ (2005)

‘I Can’t See Your Face in My Mind’

Felt, ‘All I Can Do’ (2002), Züell, ‘Albariza’ (2004)

‘Lament’

Boom Generation, ‘TV Death’ (1991)

‘Latino Chrome’

3rd Bass, ‘Monte Hall’ (1989)

‘L.A. Woman’

‘Weird Al’ Yankovic, ‘Polkas on 45’ (1984), Young Black Teenagers, ‘Traci’ (1991), Brutal Bill, ‘Woman of Angels (Whiskey Go-Go Mix)’ (1998), Liam Lynch, ‘United States of Whatever’ (2002)

‘Light My Fire’

Iron Butterfly, ‘Most Anything You Want’ (1968), Ray Manzarek, ‘Bicentennial Blues’ (1974), The Residents, ‘Hitler Was a Vegetarian’ (1976), Lipstique, ‘Venus / Light My Fire’ (1977), The Dead Milkmen, ‘If You Love Somebody, Set Them on Fire’ (1990), A Tribe Called Quest, ‘Jazz (We’ve Got)’ (1991), Creaming Jesus, ‘Bathtime for Jim (Kick Down The Doors)’ (1992), Les Massengale, ‘Let’s Rock (Medley)’ (1993), Dynamic Dual, ‘Dynamic Fire’ (1997), Lauryn Hill, ‘Superstar’ (1998), Necro, ‘Light My Fire’ (2001), Anal Thunder, ‘My God Drinks Magyar’ (2003), Nouvelle Vague, ‘Relax’ (2009), Skrillex & The Doors, ‘Breakn’ a Sweat’ (2011)

‘Love Her Madly’

Lloyd Cole & the Commotions, ‘You Will Never Be No Good’ (1984)

‘Love Me Two Times’

The Dead Milkmen, ‘Bitchin’ Camaro’ (1985)

‘My Wild Love’

Neophyte and The Stunned Guys, ‘The Music Is Rising’ (1999)

‘Not to Touch the Earth’

Bloodhound Gang, ‘Rang Dang’ (1995), The Criminal Minds, ‘On the Run’ (2001)

‘Peace Frog’

Billy Ze Kick et Les Gamins en Folie, ‘Le Killer Et l’Encraoudeur’ (1993), 3rd Bass, ‘The Cactus’ (1989), RL Burnside, ‘Someday Baby’ (2004), The Kleptones, ‘17:30 – Know How Frogs Function’ (2006)

‘People Are Strange’

Living Legends, ‘War Games’ (2001), Aleon Craft, ‘Strange’ (2010), Das Racist (2010), Adana Twins, ‘Strange’ (2012)

‘Queen of the Highway’ (jazz version)

Malefique, ‘Ma Princess’ (2009)

‘Riders on the Storm’

Innocence, ‘Natural Thing (No-One Here Gets Out Alive)’ (1990), Dynametrix, ‘Crack the Mic’ (1994), Pablo Francisco, ‘Karaoke’ (1997), Brutal Bill, ‘Woman of Angels (Whiskey Go-Go Mix)’ (1998), Yonderboi, ‘Riders on the Storm / Pink Solodism’ (2000), Living Legends, ‘War Games’ (2001), James Blunt, ‘So Long Jimmy’ (2004), Snoop Dogg feat. The Doors, ‘Riders on the Storm’ (2008), Stegosaurus Rex, ‘5/20’ (2008), The Jacka and Cormega, ‘Storm’ (2009), Nutt-So, ‘Ridaz of the Storm’ (2011), JK Soul, ‘Riders of HipHop’ (2013), Johnny Bolzan, ‘Move On’ (2015), Sesto Sento, ‘Rave & Roll’ (2015)

‘Roadhouse Blues’

Scatterbrain, ‘Down With the Ship (Slight Return)’ (1990), Scatterbrain, ‘Down with the Ship (New and Improved)’ (1994), DJ Herbie, ‘King of Rock (Original Version)’ (2002), The Crystal Method, ‘Roadhouse Blues (Crystal Method Remix)’ (2005), Stormtroopers of Death, ‘Ballad of Jim Morrison’ (2007)

‘Roadhouse Blues’ (*An American Prayer*)

Armageddon (Breakbeat) feat. Ray Keith, ‘News at Ten’ (1992), Pizzaman, ‘Happiness (Club Mix)’ (1995), Fatboy Slim, ‘Everybody Needs a 303’ (1996), DJ Fresh, ‘Cactus Funk ’02’ (2005)

‘Rock Is Dead’

Alec Empire, ‘Kiss of Death’ (2005)

‘Soul Kitchen’

The Blapps Posse, ‘Do What You Want To’ (1990), Kid Rock, ‘U Don’t Know Me’ (1992), Kid Rock, ‘U Don’t Know Me (Album Version)’ (1993), Motion Man, ‘Mo’ Like Flows On’ (1993), Imani Coppola, ‘I’m a Tree’ (1997)

‘Stoned Immaculate’

Dub Syndicate, ‘Stoned Immaculate’ (1991), E-rection, ‘Smoke My Danga-long’ (1992), E-rection, ‘Suck My Dang-A-Long’ (1992), DJ KP (Dry & Roasted), ‘Stoned’ (1993)

‘Strange Days’

Fort Minor, ‘Petrified (Doors Remix)’ (2005), Tech N9ne feat. The Doors, ‘Strange 2013’ (2013)

‘Take It As It Comes’

Palabras en Conflicto, ‘La Chispa Ingobernable Que Parte El Fuego (Interludio)’ (2014)

‘Tell All the People’

Mentewo and DJ Cidtronyck, ‘Estamos Aquí’ (2009)

‘The Celebration of the Lizard’ (*Absolutely Live*)

Jimmy Maheras, ‘Space Jam’ (2011)

‘The Changeling’

The Moody Boys, ‘Dub Me Right’ (1990)

‘The Crystal Ship’

Free Sol feat. Outasight, Kyle Lucas & 8Ball, ‘Before You Slip’ (2010)

‘The End’

White Knight, ‘Orgasm’ (1994), No Remorze, ‘Helloutro’ (1995), Call O’ Da Wild, ‘Ruffturraín’ (1996), Cranium HE, ‘Sixteen Bit Suicide’ (1996), Fermín Muguruza & Dut, ‘El Derecho De Vivir en Paz’ (1997), Phish, ‘Weekapaug Groove’ (1997), Psycho Realm, ‘Confessions of a Drug Addict’ (1997), C-YA, ‘Multiple Elements’ (1998), Unkle, ‘Intro (Optional)’ (1998), Marilyn Manson, ‘Five to One’ (2000), Cornbugs, ‘The End’ (2001), Osymyso, ‘Intro-Inspection’ (2002), Alien Army, ‘Intro’ (2003), 0118-Vier, ‘Rookpauze’ (2004), Bloodsimple, ‘Ride With Me’ (2007), People Like Us, ‘The Sound of the End of Music’ (2011), Chad Neidt, ‘End of the World Songs’ (2015)

‘The Movie’

Leo Anibaldi, ‘Ice Man’ (1992)

‘The Soft Parade’

Sweet Smoke, ‘Baby Night’ (1970), Meat Beat Manifesto, ‘All the Things You Are’ (1990), 3rd Bass, ‘3 Strikes 5000 (Vocal)’ (1990), Tellurian, ‘Petition the Lord’ (1994), Count Bass D, ‘Sanctuary’ (2002), Guru, ‘What’s My Life Like?’ (2005)

‘The Unknown Soldier’

Mind Bomb, ‘Westwood Is a Tw*t (Allegedly) (Vocal)’ (1996)

‘Touch Me’

De La Soul, ‘My Brother’s a Basehead’ (1991)

‘Waiting for the Sun’

Girl Talk, ‘Oh No’ (2010)

‘Wake Up!’ (*Live at the Hollywood Bowl*)

Orbital, ‘Choice’ (1990), DJ Fresh, ‘Cactus Funk ’02’ (2005)

‘The WASP (Texas Radio and the Big Beat)’

Barracuda, ‘Drug Fits the Face’ (1991), Groove Corporation feat. Original Rockers, ‘Stoned’ (1993), Proof feat. Rude Jude, ‘M.A.D.’ (2005)

‘When the Music’s Over’

Sublime, ‘Cisco Kid’ (1994)

‘When the Music’s Over’ (*Absolutely Live*)

The KLF, ‘What Time Is Love? (Live at Trancentral)’ (1990)

‘Who Do You Love’ (*Absolutely Live*)

Souls of Mischief, ‘That’s When Ya Lost’ (1993)

‘Yes, the River Knows’

Fashawn feat. Bravo, ‘Breathe’ (2009)

Sound-alikes

[The Phantom, i.e. Walpurgis], *Phantom's Divine Comedy Part 1* (1974)

Phantom, *The Lost Album* (bootleg lp 1978, cd 1990 / 1997, opnamen uit 1973)

H.G. Barone, *Lament for the Lizard King* (1981)

Cliff Morrison / The Lizard Sun Band, *Know Peaking* (1998), vermeende zoon van Jim Morrison, met op gitaar Waylon Krieger.

Cliff Morrison / The Lizard Sun Band, *Know Peaking* (1998), promo zonder Waylon Krieger.

Tributebands

(inclusief alleen in verzamelaarskringen circulerende opnamen)

The Soft Parade (Featuring Joe Russo), *Live In Hamburg – December 1993* (z/j)

Children of Night, *Playing with Fire* (1995), release van *The Doors Collectors Magazine*

Onbekend, *The Celebration of the Lizard, Hommage à The Doors* (2001)

Wild Child, *Live in Concert* (2004)

Tributes

Mike Curb & The Waterfall, *The Doors Songbook* (1969)

Hobo Blues Band, *Vándor Az Úton – HBB – Morrison Emlékműsor* (1987, cd 2008)

Onbekend, *Lizard King: A Tribute to Jim Morrison. Wave & Electro-cover-Versionen* (1994)

The Lost Sideshow, *Flowers of Futility* (1997)

Diversen, Lost Voices (The songs of Jimi Hendrix, Janis Joplin & Jim Morrison) (1998)

Diversen, *Stoned Immaculate. The Music of The Doors* (2000). Met Stone Temple Pilots: 'Break On Through', Creed: 'Riders on the Storm', Train: 'Light My Fire', Smash Mouth: 'Peace Frog', Days of the New: 'L.A. Woman', Aerosmith: 'Love Me Two Times', The Doors: 'Under Waterfall', The Cult: 'Wild Child', Jim Morrison: 'Roadhouse Rap', John Lee Hooker & Jim Morrison: 'Roadhouse Blues', William S. Burroughs: 'Is Everybody In?', Oleander: 'Hello, I Love You', Ian Astbury of The Cult: 'Touch Me', Perry Farrell & Exene: 'Children of Night', Bo Diddley: 'Love Her Madly', The Doors: 'The Cosmic Movie', Days of the New: 'The End'.

Diversen, *Stoned Immaculate* (promo met andere tracks) (2000). Met The Cult: 'Wild Child', Creed: 'Riders on the Storm' (edit), John Lee Hooker & Jim Morrison: 'Roadhouse Blues' (edit), Smash Mouth: 'Peace Frog', Days of the New: 'The End' (edit), Chrissie Hynde: 'Touch Me' (edit), Bo Diddley: 'Love Her Madly', Exene: 'House of the New Dead', William S. Burroughs: 'Cancer City', Marilyn Manson: 'Five to One'.

[Nigel] Kennedy & Jaz Coleman, *The Doors Concerto – Riders on the storm* (2000)

Diversen, *Darken My Fire: A Gothic Tribute to The Doors* (2000)

Diversen, *Opening The Doors: The Blues Tribute to The Doors* (2001)

Diversen, *Love Her Madly* (2002) ('New Women Artists Cover The Doors')

George Winston, *Night Divides the Day – Music of The Doors* (2002), de Japanse release bevat een extra track: 'You're Lost Little Girl'.

Lou Lanza, *Opening Doors. A Jazz Tribute to The Doors* (2004)

The Vitamin String Quartet, *The String Tribute to The Doors* (2005)

[A Tribute By] Studio 99, *The Doors* (2006)

James Lee Stanley & Cliff Eberhardt, *All Wood and Doors* (2011)

Diversen, *A Psych Tribute to The Doors* (2014)

Diversen / anoniem, *Relaxing Piano Covers. Tribute to the Doors* (2015)

Film en video

Officiële releases

Break On Through (1967)

The Unknown Soldier (1968)

Not to Touch the Earth (1968) (niet officieel verschenen)

Feast of Friends (1969, in 2014 op dvd)

HWY (1969) (niet officieel verschenen, fragmenten in *When You're Strange*, 2009)

A Tribute to Jim Morrison (1981)

Dance on Fire (1985)

The Soft Parade. A Retrospective (1991)

The Doors (1991)

The Best of The Doors (1997)

Diversen, *Message to Love* (1997) (Isle of Wight Festival 1970)

The Doors Are Open (1998)

The Doors Collection – Collector's Edition (1999)
Live at the Hollywood Bowl (2000)
30 Years Commemorative Edition (2001)
No One Here Gets Out Alive (2001)
VH1 Storytellers. The Doors: A Celebration (2001)
Soundstage Performances (2002)
The Doors of the 21st Century: L.A. Woman Live (2003)
Live in Europe 1968 (2004)
The Doors Collector's Edition (2005)
The Doors Classic Albums: The Doors (2008)
When You're Strange (2010)
Mr. Mojo Risin': The Story of L.A. Woman (2011)
Live at the Bowl '68 (2012)
R-Evolution (2013)
The Doors Special Edition (2013)
Break On Thru: A Celebration of Ray Manzarek and The Doors (2018)

Overig

Florida State University, *Toward a Greater University* (1963 / 1964) (met Jim Morrison)
Jose Gonzales, *The Wino and the Blind Man* (1964) (met Ray Manzarek)
Ray Manzarek, *Evergreen* (1964)
Ray Manzarek, *Induction* (1965)
Ray Manzarek, *Who and Where I Live* 1965)
Ford Motor Company, *Love Thy Customer* (1966) (met muziek van The Doors)
Nettie Peña, *Call It Collage '66* (1967) (met de allereerste geluidsregistratie van een Doors-optreden)
Jim Morrison en Pamela Courson, privéfilms (8 mm) (1971)
Paul Ferrara, *Making HWY* (2007 / 2010) (YouTube)

Geraadpleegde bronnen / verder lezen

Boeken

- Baggen, Fred. *Performance History. The Doors Live Concerts* (privéuitgave, 2002)
- Baggen, Fred. *The Doors Bootleg CD Collection* (privéuitgave, print on demand, 1994-2004)
- Baggen, Fred. *The Doors Bootleg LP Collection* (privéuitgave, print on demand, 1994-2004)
- Baggen, Fred. *The Doors on Stage and in the Studio 1965-2004. The Recorded History of The Doors* (privéuitgave, print on demand, 1994-2004)
- Baggen, Fred. *The Doors Interviews. A Collection of Spoken Word, Irish Wit, Quotes, Catacombs of Wisdom and a Touch of Humor, Available on Tape, LP or CD* (privéuitgave, print on demand, 1995)
- Baggen, Fred. *Stronger Than Dirt. Ridin' Jim Morrison's HWY Until The End* (2021)
- Balfour, Victoria. *Rock Wives* (1986)
- Barres, Pamela des. *I'm with the Band. Confessions of a Groupie* (1987)
- Baudelaire, Charles. *Het spleen van Parijs* (1980)
- Benno, Marc. *The Road to L.A. Woman. Life and Times of Marc Benno* (2015)
- Bernett, Sam. *The End. Jim Morrison* (2007)
- Blake, William. *The Complete Poems* (2004)
- Butler, Patricia. *Angels Dance and Angels Die: The Tragic Romance of Pamela and Jim Morrison* (1998)
- Campbell, Michelle. *Rock Is Not Dead. The Pilgrimage to Jim Morrison's Grave* (nog te verschijnen)
- Cameron, B. Douglas. *Inside the Fire. My Strange Days with The Doors* (2009)
- Castaneda, Carlos. *Een aparte werkelijkheid* (1992)
- Clarke, Ross. *The Doors. Dance on Fire* (1993)
- Collmer, Thomas. *Pfeile gegen die Sonne. Der Dichter Jim Morrison und seine Vorbilder* (2009)
- Crisafulli, Chuck. *Moonlight Drive. The Stories Behind Every Doors' Song* (1995)
- Dalton, David. *Mr. Mojo Risin'. Jim Morrison. The Last Holy Fool* (1991)
- Davis, Stephen. *Jim Morrison. Life, Death, Legend* (2005)
- Densmore, John. *Riders on the Storm. My Life with Jim Morrison and The Doors* (1991)
- Densmore, John. *The Doors Unhinged. Jim Morrison's Legacy Goes on Trial* (2013)

- Densmore, John. *The Seekers: Meetings With Remarkable Musicians (and Other Artists)* (2020)
- Devaux, Patricia. *Jim Morrison. Stone Immaculate. A Graveyard Poem (vol. #2)* (2009)
- Doe, Andrew en John Tobler. *The Doors in Their Own Words* (1988)
- Fariña, Richard. *Been Down So Long It Looks Like Up to Me* (1966)
- Ferrara, Paul. *Flash of Eden* (2007)
- Fiore, Fulvio. *The Doors. The Bootleg Guide* (1989)
- Fong-Torres, Ben. *The Doors by The Doors* (2006)
- Frazer, James. *De gouden tak. Over mythen, magie en religie* (2002)
- Gerstenmeyer, Heinz. *Sounds for Your Soul. Die Musik der Doors* (2001)
- Gerstenmeyer, Heinz. *The Doors. The History of The Doors 1965-1966* (2011)
- Gerstenmeyer, Heinz. *The Doors. The History of The Doors 1967* (2012)
- Graham, Alan. *I Remember Jim Morrison* (2009)
- Greenwald, Matthew. *Go Where You Wanna Go. The Oral History of The Mamas and The Papas* (2002)
- Harstad, Johan. *Max, Mischa & het Tet-offensief* (2017)
- Heylin, Clinton. *The Great White Wonders: The Story of Rock Bootlegs* (1994)
- Hogan, Peter K. *The Complete Guide to the Music of The Doors* (1994)
- Holzman, Jac en Gavan Daws. *Follow the Music. The Life and High Times of Elektra Records in the Great Years of American Pop Culture* (1998)
- Hopkins, Jerry en Danny Sugerman. *No One Here Gets Out Alive* (1980)
- Hopkins, Jerry. *The Lizard King. The Essential Jim Morrison* (1992)
- Hopkins, Jerry. *Behind Closed Doors. The No One Here Gets Out Alive Update The Doors Don't Want You to Read* (2013)
- Huddleston, Judy. *This Is the End... My Only Friend: Living and Dying With Jim Morrison* (1991)
- Jahn, Mike. *Jim Morrison & The Doors. An Unauthorized Book* (1969)
- Jakob, Dennis C. *Summer with Morrison. The Life and Times of James Douglas Morrison* (2011)
- Jansen, Bert. *Popstukken* (1979)
- Jones, Dylan. *Jim Morrison. Dark Star* (1990)
- Kennealy, Patricia. *Strange Days. Life with and without Jim Morrison* (1992)
- Kerouac, Jack. *On the Road* (1957)
- Kerouac, Jack. *Doctor Sax* (1959)

Kihn, Greg. *Carved In Rock. Short Stories by Musicians* (2003) (bevat een kort verhaal door Manzarek: ‘The Lady of the Valley’)

Krieger, Robby (met Jeff Alulis). *Set the Night on Fire. Living, Dying, and Playing Guitar with The Doors* (2021)

Lisciandro, Frank. *Jim Morrison. An Hour for Magic* (1982 / 1993)

Lisciandro, Frank. *Morrison. A Feast of Friends* (1991)

Lisciandro, Frank. *James Douglas Morrison* (2005)

Lisciandro, Frank. *Jim Morrison. Friends Gathered Together* (2013)

Lubahn, Doug. *My Days with The Doors ... And Other Stories* (2008)

Lukšić, Mislav E. *Mladen Mikulin. The Portraitist of Jim Morrison* (2011)

Maaßen, Jochen. *8th December 1993. Impressions of an Anniversary* (1995)

Mandich, Steven. *Sweet Gene Vincent. The Bitter End* (2002)

Manzarek, Ray. *Light My Fire. My Life with The Doors* (1998)

Manzarek, Ray. *The Poet in Exile* (2001) (fictie over Morrison die zijn eigen dood in scène heeft gezet en op de Seychellen leeft)

Manzarek, Ray. *Snake Moon* (2006)

Marcus, Greil. *The Doors. A Lifetime of Listening to Five Mean Years* (2011)

Marinoni, Gigi en Mauro Giovanardi. *Jim Morrison. Lyrics & Poems* (1989)

Moddemann, Rainer. *Doors* (1991)

Moddemann, Rainer, Fulvio Fiore en Gilles Yepremian. *The Doors On Stage. The Complete Collection of Doors Live Compact Discs* (1996)

Morrison, James Douglas. *The Lords / Notes on Vision* (privéuitgave, 1969)

Morrison, James Douglas. *The New Creatures* (privéuitgave, 1969)

Morrison, James Douglas. *An American Prayer* (privéuitgave, 1970)

Morrison, Jim. *Wilderness. The Lost Writings of Jim Morrison Volume 1* (1989)

Morrison, Jim. *The American Night. The Writings of Jim Morrison Volume 2* (1991)

Morrison, Jim. *The Collected Works of Jim Morrison: Poetry, Journals, Transcripts, and Lyrics* (2021)

Morrison, Jim. *A Guide to the Labyrinth. The Collected Works of Jim Morrison* (2022)

Muller, Hervé. *Jim Morrison. Au-delà des Doors* (1974)

Nietzsche, Friedrich. *De geboorte van de tragedie* (1872 / 2000)

Nozawa, Osamu. *When the Celebration's Over* (1999)

Nozawa, Osamu. *Keep the Fire Alive* (2001)

Opsasnick, Mark. *The Lizard King Was Here: The Life and Times of Jim Morrison in Alexandria, Virginia* (2006)

Parra, Fito de la (met Terry en Marlane McGarry). *Living the Blues. Canned Heat's Story of Music, Drugs, Death, Sex and Survival* (2012)

Pedro Silva, Rui. *You Make Me Real* (2011) (vert. van Contigo Torno-Me Real)

Plutarchus, *Leven van Alexander* (ca. 100 n.Chr. / 2010)

Prochnicky, Jerry en Joe Russo. *Jim Morrison. My Eyes Have Seen You* (1996)

Ridley, Victoria. *Freeway: The Strange Driven Life of Jim Morrison* (verschijnt in 2026)

Riordan, James en Jerry Prochnicky. *Break On Through. The Life and Death of Jim Morrison* (1991)

Scheff, Jerry. *Way Down. Playing Bass with Elvis, Dylan, The Doors, and More* (2012)

Seymore, Bob. *The End. The Death of Jim Morrison* (1991)

Shaw, Greg. *On the Road* (1997)

Sims, Derek en Chris Daniel. *Who Called These Dead to Dance? The Essential Guide to the Official and Unofficial Audio and Visual Recordings of The Doors* (privé-uitgave, 1994)

Soest, Hans, Anja Maas, Michel Knapen en Ralf Bodelier. *Wandelen over Père Lachaise, Montmartre & Montparnasse. Parijse dodenakers en hun legendarische bewoners* (1996)

Steele, Philip [= Phil Trainer]. *City of Light. Die letzten Tage von Jim Morrison* (2007)

Strete, Craig Kee. *Twee spionnen in het huis van de liefde* (1982), heruitgegeven als *Nachtbraken* (1993)

Strete, Craig Kee. *Dark Journey* (1979)

Sugerman, Danny (red.). *The Doors. The Illustrated History* (1983)

Sugerman, Danny. *Wonderland Avenue* (1989)

Sugerman, Danny (red.). *The Doors. The Complete Lyrics* (1991)

Sundling, Doug (met Diana Bittner). *The Doors. Artistic Vision* (privéuitgave 1990, en reguliere uitgave 1996)

Tobler, John en Andrew Doe. *The Doors* (1987)

Treanor, Vince. *Behind The Doors. The Story of a Legendary Band's Road Manager 1967-1972* (2022)

Walker, Michael. *Laurel Canyon: The Inside Story of Rock-and-Roll's Legendary Neighborhood* (2006)

Wall, Mick. *Love Becomes a Funeral Pyre. A Biography of The Doors* (2014)

Weidman, Rich. *The Doors FAQ: All That's Left To Know About The Kings Of Acid Rock* (2011)

Tijdschriften, kranten

‘The Doors at the Whiskey-a-Go-Go’, Pete Johnson, in: *Los Angeles Times*, 18 juli 1966.

‘The Doors Seek Nirvana Vote’, Alfred G. Aronowitz, in: *The New York Times*, 25 november 1967.

‘Wicked Go The Doors’, Fred Powledge, in: *Life*, 12 april 1968.

‘The Jim Morrison Bust’, Michael Zwerin, in: *Cheetah*, mei 1968.

‘Rock Theatre’s Breech Birth’, Albert Goldman, in: *Vogue*, 1 augustus 1968.

‘The Shaman As Superstar’, Richard Goldstein, in: *New York Magazine*, 5 augustus 1968.

‘Jim Morrison, Some People Are Unkind Enough to Say, “Thinks He Is Christ”’, in: *Melody Maker*, 14 september 1968.

‘Pop in Concertgebouw’, in: *De Waarheid*, 16 september 1968.

‘Popzanger in kleedkamer bewusteloos’, in: *Het Vrije Volk*, 16 september 1968.

‘Psychedelische muziek in Concertgebouw. Met Jefferson Airplane de lucht in’, in: *Algemeen Handelsblad*, 16 september 1968.

‘Doors, Airplane in Middle Earth. California in Great Britain’, Jonathan Cott, in: *Rolling Stone*, 26 oktober 1968.

‘Rock Group Fails to Stir a Riot’, Larry Mahoney, *The Miami Herald*, 3 maart 1969.

‘The Rolling Stone Interview: Jim Morrison’, Jerry Hopkins, in: *Rolling Stone*, 26 juli 1969.

‘P.S. The Doors’, *Cash Box*, 2 augustus 1969.

‘The Doors in Mexico’, Jerry Hopkins, in: *Rolling Stone*, 23 augustus 1969.

‘The Doors. The Kingdom Has Crumbled’, Ellen Sander, in: *Hit Parader*, november 1969.

‘Doors’ Morrison in Court as Jury Selection Begins’, *Miami News*, 10 augustus 1970.

‘Morrison Hotel Revisited’, Chris Reabur [pseud. van Elektra-publicist Bruce Harris], *Jazz & Pop*, september 1970.

‘Wheeling and Dealing on the Isle of Wight’, *Rolling Stone*, 1 oktober 1970.

‘State of Florida vs. Jim Morrison’, Gloria Vanjak, in: *Rolling Stone*, 1 oktober 1970.

‘Jim Morrison’s Got the Blues’, Ben Fong-Torres, in: *Rolling Stone*, 4 maart 1971.

Ansichtkaart Morrison aan Frank en Kathy Lisciandro, poststempel 18 mei 1971.

‘Parijse kerkhof Père Lachaise werd in twee maanden Morrisonpelgrimsoord’, in: *Nieuwsblad van het Noorden*, 24 september 1971.

‘Doors Out to Prove Themselves as Trio’, in: *The Los Angeles Times*, 26 oktober 1971.

‘Doors Continue As a Threesome’, *Rolling Stone*, 25 november 1971.

‘Doors naar Lochem’, *Muziekkrant Oor*, april 1972.

‘Doors avondconcert in Amsterdam’, bron onbekend, eind april / begin mei 1972.

‘Pop-muziek niet bij te benen’, *De Tijd*, 5 mei 1972.

‘The Doors: Aftermath’, Bob Nirkind, in: *Phonograph Record Magazine*, april 1972.

‘Doors’, Hans Becker, in: *Veronica* 22, 27 mei 1972.

‘The Doors in a Nutshell; 64 Quick Questions’, John Tobler, in: *ZigZag*, mei 1972.

‘Howard Werth – the new Jim Morrison?’, *Melody Maker*, 3 februari 1973.

‘Werth not for Doors’, *Disc*, 10 februari 1973.

‘Manzarek quitting – Roden for Doors?’, *Disc*, [...] 1973.

‘Roden: “I’ve joined Doors”’, *New Musical Express*, 21 april 1973.

‘And Then the Damn Fool Goes and Dies’, Steve Rosen, in: *Sounds*, 22 december 1973.

‘The Butts Band: The Butts Band’, Harold Bronson, in: *Rolling Stone*, 9 mei 1974.

‘Journey to the Vortex of the Golden Scarab’, Ray Townley, in: *Down Beat Magazine*, 7 november 1974.

‘The Life and Death of the Butts Band’, John Tobler, in: *ZigZag*, december 1974.

‘The Doors: Strange Days’, Max Bell, in: *New Musical Express*, 4 januari 1975.

‘Manzarek’s Whole Thing: Under Control’, Jerry Hopkins, in: *Rolling Stone*, 24 april 1975.

Earth News, persbericht Nite City, 21 juli 1975.

‘The Doors Consumers’ Guide, Part 1’, Max Bell, in: *New Musical Express*, 4 oktober 1975.

‘The Doors Consumers’ Guide, Part 2’, Max Bell, in: *New Musical Express*, 11 oktober 1975.

‘Nite City Interview’, Jay Burstein, bron onbekend, april 1977.

‘Nite City. Bottom Line, New York’, Roman Kozak, in: *Billboard*, 23 april 1977.

‘Nite City: Songs in the Key of Darkness’, Michael Gross, [...] 1977.

‘Nite City: The Dark Side of L.A.’, Patrick Goldstein, in: *Creem*, september 1977.

‘The Doors: The Morrison Legacy’, Max Bell, in: *New Musical Express*, 23 december 1978.

‘American Prayer (Scream of the Butterfly)’, Patti Smith, in: *Creem*, januari 1979.

‘Interview with Frank Lisciandro’, Antoine Légat, in: *Riff*, januari 1979, overgenomen in *The Doors Quarterly* 13, 13 maart 1987.

‘Jim Morrison. When the Music’s Over’, Tom Baker, in: *High Times*, juni 1981.

‘Paul Rothchild’, Blair Jackson, in: *BAM*, 3 juli 1981.

‘The Doors. Still Lighting Fires’, Andy Secher, in: *Hit Parader*, oktober 1981.

‘The Trenchtown Experience’, John Densmore, in: maxisingle Robby’s Hobby met ‘Nasti Kinki’, 1983.

‘L for Leather Lizard’, Paul Morley, in: *New Musical Express*, 29 oktober 1983.

‘Stage: “Skins” Beats Drum of Love’, Stephen Holden, in: *The New York Times*, 30 oktober 1984.

‘Geen nieuwe onthullingen in “Jim is alive”’, *Leidse Courant*, 4 juli 1985.

‘Der Schrei des Schmetterlings’, Thomas Collmer, in: *The Doors Quarterly* 10 en 11, april en juli 1986.

‘Jim Morrison Treasure of Unpublished Songs, Diaries is Being Sold’, *San Francisco Examiner*, december 1986.

‘New Jim Morrison writings discovered. Publisher expected to pay \$200,000 for rights’, Michael Goldberg, in: *Rolling Stone*, december 1986.

Brief Danny Sugerman aan Rainer Moddemann, gepubliceerd in *The Doors Quarterly* 13, 13 maart 1987.

Brief Danny Sugerman aan Rainer Moddemann van april 1987, gepubliceerd in *The Doors Quarterly* 14, 26 juni 1987.

‘Computer Wizardry Saves Doors Concert’, Jonathan Takiff, *St. Louis Post-Dispatch*, 9 juli 1987.

‘Jim Class of ’68’, Mat Snow, in: *Sounds*, 18 juli 1987.

‘Wanted. X et X ont déterré Jim Morrisson [sic]’, *Globe*, 1988.

‘A Few Words About Wilderness’, Frank Lisciandro (11 februari 1989), in: *The Doors Quarterly* 20, mei 1989.

‘Strange Days... Again’, Alan di Perna, in: *Modern Keyboard*, maart 1989.

‘Jim Morrison: Back to the Sixties, Darkly’, Pat H. Broeske, in: *Los Angeles Times*, 7 januari 1990.

‘Morrison. Long, Long Ago, in a Place Far, Far Away, When Rock’n’Roll Was Dangerous...’, Tom Baker en Legs McNeil, in: *Spin*, augustus 1990.

‘Jim Morrison Fans Riot at Paris Cemetery’, *San Francisco Chronical*, 5 juli 1991.

‘The Eye of the Sun. Musical messages from Ray Manzarek to Jim Morrison’, Ko Lankester, in: *The Doors Quarterly* 24, 19 augustus 1991.

‘Dub Me Two Times...’, Hank Bordowitz, bron onbekend, 1991.

‘Robbie Krieger. The Doors’, John Stix, in: *Guitar*, mei 1992.

‘No One Here Gets Out Alive: Publishing’s Ugly Duckling’, auteur onbekend, in: *The Doors Quarterly* 27, najaar 1992.

‘An Interview with Gilles Yéprémian’, Rainer Moddemann (april 1993), in: *The Doors Quarterly* 29, 26 september 1993.

‘Death, Heroin, Facts and Questions’, Dan Salomon, in: *The Doors Quarterly* 29, 26 september 1993.

‘Robby Krieger [Sued The Swingin’ Pig!]’, auteur onbekend, in: *NJW-RR*, overgenomen in *The Doors Quarterly* 29, 26 september 1993.

‘Morrison is still lighting the fires’, Adam Sage, in: *The Observer*, 5 december 1993.

‘Jim is vijftig, de legende leeft’, Frans Pasma, in: *De Limburger*, 10 december 1993.

‘Paul Rothchild 1935-1995’, Fred Goodman, in: *Rolling Stone*, april 1995.

‘Doors Break Through’, Jim Bessman, in: *Billboard*, 20 januari 1996.

‘Jim Morrison’s Quiet Days in Paris’, Rainer Moddemann, in: *The Doors Quarterly* 34, 25 juni 1996.

‘Torticollis in ancient Macedonians’, Lascaratos J., en A. Damanakis, in: *The Lancet*, 3 augustus 1996.

Booklet *The Doors Box Set*, 1997.

‘The Doors: Box Set’, Max Bell, in: *Uncut*, december 1997.

‘An Uncut Interview with Ray Manzarek (Part One)’, Rainer Moddemann, in: *The Doors Quarterly* 37, 28 juni 1999.

‘The Sixties. Live at the Whisky’, David Kamp, in: *Vanity Fair*, 10 november 2000.

‘The Bright Midnight Sampler, The Doors Bright Midnight Records’, Neal Pais, in: *Michigan Daily*, 3 april 2001.

‘Pop-iconen Jim Morrison, Bob Dylan en Neil Young. Voor de overlevenden’, René Zwaap, in: *De Groene Amsterdammer*, 2 juni 2001.

‘Riders on the Storm’, John Densmore, in: *The Nation*, 20 juni 2002.

‘I Hope I Die Before I Get Sold’, John Densmore, in: *Rolling Stone* (Duitse editie, reprint van *The Nation*-artikel), januari 2003.

‘When Is a Door Not a Door?’, John Densmore, ingezonden brief in: *L.A. Weekly*, 27 februari 2003.

‘A truly different drummer. Doors’ Densmore keeps up fight against commercialism’, Geoff Boucher, in: *Los Angeles Times*, 9 oktober 2005.

‘With their pasts, this is a blast’, Mike Boehm, in: *Los Angeles Times*, 11 april 2006.

‘George “Steve” Morrison; rear admiral flew combat missions in lengthy career’, Steve Liewer, in: *Union-Tribune*, 28 november 2008.

‘When You’re Strange’, Fred Baggen, in: *8weekly.nl*, 26 november 2009.

‘L.A. Woman and the Last Days of Jim Morrison’, Max Bell, in: *Classic Rock* 148, augustus 2010.

‘Wachten op de Zon’, Roberto Lobosco, robertotaal.blogspot.nl, 20 oktober 2010.

‘Remembering: Admiral George Stephen Morrison’, Alan Graham, in: *Coronado Clarion*, 2 februari 2011.

‘The Doors Prep “L.A. Woman” Reissue with “Amazing” Bonus Material’, Gary Graff, in: *Billboard*, 11 november 2011.

Giampaoli, Michelangelo. ‘Rock Around the Grave. La tombe de Jim Morrison au Père Lachaise’, in: *Ethnologie française* 2012/3 (vol. 42) (2012)

‘Life on Bootlegs’, Greg Parulis, in: *Rock Axxess* 4, juni 2012.

Facebook-pagina John Densmore, 1 februari 2013.

‘Ray Manzarek (74), medeoprichter en toetsenist The Doors, overleden’, *NRC*, 21 mei 2013.

‘Tod einer Rocklegende’, *Oberbayerisches Volksblatt*, 22 mei 2013.

‘The Making of Jim Morrison’s “An American Prayer”’, John Haeny, johnhaeny.com, 23 juli 2013.

Music Icons: The Doors. The Story Behind Every Album, juni 2016.

‘What It Was Like to Play with Jim Morrison’, Alan Paul, in: *musicaficionado.com*, 5 augustus 2016.

‘Can You Picture What Will Be?’, Mick Wall, in: *Classic Rock* #233, maart 2017.

‘The Untold Story of The Butts Band’, David Dutkowski, robbykrieger.com, 24 juli 2017.

‘L’Astroquet — Jim Morrison’s Final Performance’, Phil Steele [z.d.]

‘Doors drummer John Densmore: ‘It took me years to forgive Jim Morrison’, *The Guardian*, 8 januari 2020.

‘Nog één keer op de eerste rij bij The Doors’, *Trouw*, 28 oktober 2021.

‘Doors guitarist Robby Krieger: “The music will outlast the crazy Jim stuff”’, *The Guardian*, 3 december 2021.

‘How Jim Morrison’s final sessions with the Doors produced an L.A. classic out of chaos’, *Los Angeles Times*, 6 december 2021.

‘The Doors Announce 60th Anniversary Plans: New Releases, A Book & More’, *Billboard*, 8 oktober 2024.

‘Former Morrison Hotel, made famous by a Doors album, destroyed by fire in downtown L.A.’, *Los Angeles Times*, 27 december 2024.

‘This is the end’?: Stolen bust of Jim Morrison finally found’, *FRANCE 24 English*, 20 mei 2025.

‘Buste van Jim Morrison duikt na 37 jaar weer op’, *Haarlems Dagblad*, 20 mei 2025.

‘Jim Morrison Bust Found with Michelle Campbell’, in: *Opening The Doors* (podcast door Bradley Netherton), 23 mei 2025.

Websites

The Doors – Official Website of The Doors *www.thedoors.com*

Mild Equator. The Doors Collective Archives & Online Marketplace
www.mildequator.com

The Doors Guide (van internet verwijderd, maar een archived versie is nog online; sommige links werken, andere niet, maar zeer informatieve website)
<https://archive.is/73Fpq>

The Doors Interactive Chronological History *www.doorshistory.com*

The Doors Quarterly Magazine Online *www.thedoorsquarterly.com*

The Freedom Man Forum *www.thefreedomman.com*

Steve Hoffman Audiophile Mastering *www.stevemhoffman.tv*

De muziek van The Doors was de soundtrack van de Summer of Love. Jim Morrison was de spreekbuis van een mondige, politiek bewuste generatie jongeren met een ideaal: *We want the world and we want it... NOOOOOOOOWWW!!!* De boodschap was luid en duidelijk, en The Doors kregen daadwerkelijk de wereld. Totdat Jim Morrison, pas 27 jaar, in Parijs onder mysterieuze omstandigheden overleed, en Ray Manzarek, Robby Krieger en John Densmore met z'n drieën verder moesten.

Hoe komt een grote rockband het gemis van een onvervangbare zanger als Jim Morrison te boven? Niet dus. Na twee albums zonder Mr. Mojo Risin' gingen The Doors uit elkaar, om daarna slechts zeer sporadisch de koppen bijeen te steken voor een reünie. In 2002 zou de band voor langere tijd uit de as verrijzen, maar de jarenlange vete tussen Manzarek en Densmore blijkt een te groot obstakel. Met een andere drummer, een bassist en zanger Ian Astbury (The Cult) gaan The Doors de nieuwe eeuw in. Weer ligt de wereld aan hun voeten. Totdat Densmore besluit dat de nieuwe versie van de band niet de naam The Doors mag dragen. Het voortbestaan van de band dreigt ijzig en kil te eindigen. Pas als Manzarek doodziek is en niet lang meer te leven heeft, zijn The Doors in staat om oude geschillen bij te leggen. Voor gezamenlijk musiceren is het dan al te laat.

In *Een vuistvol stilte* wordt het complete verhaal van The Doors verteld: 60 jaar classic rock-geschiedenis. De jaren waarin The Doors als viertal actief waren (1965-1971) zullen voor veel fans bekend terrein zijn, maar de veel langere periode daarna is minstens zo boeiend. Centraal in deze biografie staat de ontwikkeling van The Doors samen met Jim Morrison, én het feit dat de band c.q. het merk The Doors na Morrisons dood – dankzij uitgekende marketingstrategieën en het doelbewust exploiteren van het imago van hun in de dood alsmaar legendarischer wordende zanger – kon uitgroeien tot een van de allergrootste rockbands uit de jaren zestig.

Vanaf zijn vijftiende verzamelde en bestudeerde **Fred Baggen** (1967) meer dan twintig jaar lang op maniakale wijze alles van The Doors. Ten slotte stierf de uit de hand gelopen hobby een stille dood, maar de feitenkennis ging niet verloren. Tijdens het schrijven van dit boek herleefde de passie. Het resultaat mag even grondig als persoonlijk heten, en is een van de weinige boeken over The Doors in de Nederlandse taal én met aandacht voor hun gehele, zinsbegoochelende, indrukwekkende carrière tot op de dag van vandaag.